॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣਂ

ਧਾਤੁਮਾਲਾ

੧੫. ਸਰਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿਕ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਧਾਤੁ

ਇਤੋ ਪਰਂ ਤੁ ਸਰਤੋ, ਕਕਾਰਨ੍ਤਾਦਿਭੇਦਤੋ।
ਧਾਤੁਯੋ ਧਾਤੁਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ-ਰੂਪਾਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਚ॥

ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਮ੍ਹਿ, ਜਿਨਪਾਠੇ ਯਥਾਬਲਂ।
ਨਯਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਸਮਾਸੇਨ ਕਥੇਸ੍ਸ’ਹਂ॥

ਇ ਗਤਿਯਂ। ਯੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਗਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਪਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਵਤ੍ਤਿਪਾਪੁਣਾਨਿਪਿ। ਤਤ੍ਰ ਗਮਨਂ ਦੁਵਿਧਂ ਕਾਯਗਮਨਂ ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ **ਕਾਯਗਮਨਂ** ਨਾਮ ਇਰਿਯਾਪਥਗਮਨਂ, **ਞਾਣਗਮਨਂ** ਨਾਮ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਯੋਗਾਨੁਰੂਪੇਨ ‘‘ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ‘‘ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ‘‘ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ‘‘ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਇਰਿਯਾਪਥਗਮਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਞਾਣਗਮਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥਗਮਨਂ ‘‘ਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਤੋ। ‘‘ਗਤਿਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਞਾਣਗਮਨਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਗਤ੍ਯਤ੍ਥਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਯਥਾਪਯੋਗਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ, ਏਤਿ, ਉਦੇਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਉਦਾਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਂ ਭਵਤਿ। ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਕਾਰੋ ਆਗਮੋ। ਉਪੇਤਿ, ਸਮੁਪੇਤਿ, ਵੇਤਿ, ਅਪੇਤਿ, ਅਵੇਤਿ, ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਸਮੇਤਿ, ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮਯੋ, ਈਦਿ, ਉਦਿ, ਏਕੋਦਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਇਤੋ, ਉਦਿਤੋ, ਉਪੇਤੋ, ਸਮੁਪੇਤੋ, ਅਨ੍ਵਿਤੋ, ਅਪੇਤੋ, ਸਮੇਤੋ, ਏਤਬ੍ਬੋ, ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਯਮਾਨੋ, ਪਟਿਚ੍ਚੋ, ਏਨ੍ਤੋ, ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ‘‘ਇਤਾ, ਇਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹਂ ਇਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਵਸੇਨਪਿ। ਪਚ੍ਚੇਤੁਂ, ਉਪੇਤੁਂ, ਸਮੁਪੇਤੁਂ, ਅਨ੍ਵੇਤੁਂ, ਸਮੇਤੁਂ, ਅਭਿਸਮੇਤੁਂ, ਇਚ੍ਚ, ਪਟਿਚ੍ਚ, ਸਮੇਚ੍ਚ, ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ, ਅਪੇਚ੍ਚ, ਉਪੇਚ੍ਚ, ਪਟਿਮੁਖਂ ਇਤ੍ਵਾ, ਇਤ੍ਵਾਨ, ਉਪੇਤ੍ਵਾ, ਉਪੇਤ੍ਵਾਨ, ਉਪੇਤੁਨ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨੁਰੂਪਤੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਤਿਇਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਸਦ੍ਦੋ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਾਯੇਵ ਮੇ ਰੁਤੋ॥

‘‘ਇਤਾਯਂ ਕੋਧਰੂਪੇਨ’’, ਇਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਮ੍ਹਿ, ਮੁਨਿਨਾਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ** ਕੋਧਂ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ –

‘‘ਇਤਾਯਂ ਕੋਧਰੂਪੇਨ, ਮਚ੍ਚੁਵੇਸੋ ਗੁਹਾਸਯੋ।
ਤਂ ਦਮੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ, ਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਇਤਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਅਯਨ੍ਤਿ ਛੇਦੋ। **ਇਤਿ**ਇਤਿ ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਦੋਸੋ ਲੋਕੇ ''ਕੋਧੋ''ਤਿ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਾਯਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕੋਧੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਏਸੋ ਹਿ ਸਰੀਰਸਙ੍ਖਾਤਗੁਹਾਸਯੋ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਏਵ ਕੋਧਵਸੇਨ ਪਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ''ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਬਹੂਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਕਰਂ ਕੋਧਂ ਹਿਤਕਾਮੋ ਦਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੀਰਿਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਜਾਤਿ।

ਏਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਏਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਆ**ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਸਨ੍ਧਿਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਪਾਕਟੋ ਵਲਾਹਕਾਵਤ੍ਥਰਿਤੋ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਆ ਇਤਿ ਏਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਿਗ੍ਗਹੋ ਭਵਤਿ, **ਆ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਇ**ਕਾਰੇਨ ਪਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ **ਏ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਯਂ ਸੋ ਸਾਰਥੀ ਏਤਿ। ਏਤੁ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਤ੍ਥੇਪਿ ਹਿ ਆ ਇਤਿ ਏਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਿਗ੍ਗਹੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ **ਇਤੀ**ਤਿ ਰਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਦਂ ਗਮਨਂ ਬੋਧੇਤਿ, **ਏਤੀ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ਯਥਾਪਯੋਗਂ ਆਗਮਨਾਦੀਨਿ। ਮਤ੍ਤਾਵਸੇਨਪਿ ਹਿ ਪਦਾਨਿ ਸਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ? ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਰਟ੍ਠਾ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋਤਿ। ਸਞ੍ਞੋਗਾਸਞ੍ਞੋਗਵਸੇਨਪਿ, ਤਂ ਯਥਾ? ਗਾਮਾ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਸਂ ਪੋਸੋ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> **ਇ ਗਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ, ਧਾਤੁ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਗਤਾ ਯਦਾ।
> ਤਦਾ ਆਗਮਨਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਵਾਚਿਕਾ ਪਾਯਤੋ ਵਸਾ॥
>
> ਇਰਿਯਾਪਥਤ੍ਥਤੋ ਹੇ-ਸਾ ਨਿਚ੍ਚਾਗਮਵਾਚਿਕਾ।
> ''ਅਯਂ ਸੋ ਸਾਰਥੀ ਏਤਿ'', ਇਚ੍ਚਾਦੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ॥
>
> ਅਨਿਰਿਯਾਪਥਤ੍ਥੇਨ , ਵਤ੍ਤਨੇ ਗਮਨੇਪਿ ਚ।
> ਆਗਮਨੇ ਚ ਹੋਤੀਤਿ, ਧੀਮਾ ਲਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਤਂ ਯਥਾ॥
>
> ''ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਲਮੇਤੀ''ਤਿ, ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਨੇ।
> ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਇਕਾਰਵ੍ਹਾ, ਏਸਾ ਧਾਤੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥
>
> ''ਅਤ੍ਥਮੇਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸੂਰਿਯੇ, ਵਾਲਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਪਨ।
> ਗਤੇ, ''ਏਤੀਤਿ ਇਤੀ''ਤਿ-ਆਦਿਸ੍ਵਾਗਮਨੇ ਸਿਯਾ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਈਤੀਤਿ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਈਤਿ, ਉਪਦ੍ਦਵੋ, ਇਤਿ ਆਗਮਨਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਆਹ ਚ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਏਤੀਤਿ ਈਤਿ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਭਾਗੀਨਂ ਬ੍ਯਸਨਹੇਤੂਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਰਹਂ ਨਿਪਾਤਾਖ੍ਯਾਤਨਾਮਿਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ **ਇਤਿਇਤੋ** ਸਦ੍ਦਾਨਮਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਸਮਾਪਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥ ਵਿਪਰਿਯਾਯ ਪਕਾਰਾਵਧਾਰਣ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ। ''ਇਤਿ ਵਾ ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ''ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਭਿਲਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯੇ। ''ਇਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ

ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਕਾਰੋ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ ਆਨਨ੍ਦ ਅਤ੍ਥੀਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯਂ। ਕਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਧਾਰਣੇ। ''ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ ਕਚ੍ਚਾਨ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ ਕਚ੍ਚਾਨ ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਨਿਪਾਤਵਸੇਨੇਵ ਤੇ ਪਯੋਗਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ''ਇਤਾਯਂ ਕੋਧਰੂਪੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਖ੍ਯਾਤਵਸੇਨ ਗਮਨੇ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨਿਪਾਤਤ੍ਥੋ ਪਨ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇ ਕੋਸਲ੍ਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਆਗਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਤਰੋ ਪਨ –

ਗਤਤ੍ਥੇ ਇਮਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ, **ਇਤੋ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
ਅਨ੍ਵੇਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਗਤਤ੍ਥੇ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ ਭਵੇ॥

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮ੍ਹਿ, ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਭਵੇ।
''ਇਤੋ ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ'', ਇਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਲ਼ਿਸੁ॥

ਗਤਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਏਤ੍ਥ, ਇਤਰਤ੍ਥੋ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤੋ।
ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ॥

ਇਧ ਪਨ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਸਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ **ਅਯ**ਧਾਤੁਵਿਸਯੇਯੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ **ਇ ਏ ਅਯ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਤਿਧਾਤੁਮਯਤ੍ਤਾ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰ **ਇਤੀ**ਤਿ **ਇ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰਤਜ੍ਜਨ੍ਤੁਪਦਸ੍ਸ ਚ ''ਏਤਿ, ਉਦੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ **ਏ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤੁਪਦਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਪਦਮਾਲਾ ਯਥਾਰਹਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਠਾਨੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਰਾ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮਾਲਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਸੁਕਰਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਾ ਚ **ਤਜ**ਨ੍ਤੁਪਦਮਾਲਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ , ਤਸ੍ਮਾ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਗਣੇਸੁ ਵਿਹਿਤੇਹਿ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਯਾ ਵਚਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਅਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਪਦਮਾਲਾਨਯਂ ਬ੍ਰੂਮ –

ਅਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰਤਜ੍ਜਨ੍ਤੁ-ਪਦਾਨਂ ਪਨ੍ਤਿਯੋ ਬੁਧੋ।
ਭਵਤਿ ਰੁਨ੍ਧਤਾਦੀਨਂ, ਯੋਜੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਥਾ॥

ਇਤਿ ਏਤੀ''ਤਿ ਚੇਤੇਸਂ, ਪਦਾਨਂ ਪਨ ਪਨ੍ਤਿਯੋ।
ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ, ਯੋਜੇ ਵਿਞ੍ਞੂ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਆਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤੁ-ਪਦਾਨਞ੍ਚਾਪਿ ਪਨ੍ਤਿਯੋ।
''ਯਾਤਿ ਸੁਣਾਤਿ ਅਸ੍ਨਾ-ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਇਵਣ੍ਣਾਨਨ੍ਤਰਤਜ੍ਜਨ੍ਤੁ-ਪਦਾਨਮਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੋ।
ਯੋਜੇ ''ਰੁਨ੍ਧਿਤਿ ਰੁਨ੍ਧੀਤਿ''-ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਉਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤੁ-**ਸੁਤਿ**ਇਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਚ।
ਪੇਰਣਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਯੋਜੇ ਮਾਲਂ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਏਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤੁ-ਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹਂ।
''ਜੇਤਿ ਰੁਨ੍ਧੇਤਿ ਕਾਰੇਤਿ, ਕਾਰਾਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ॥

ਓਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤੁ-ਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪਦਕ੍ਕਮੇ।
''ਕਰੋਤਿ ਭੋਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ-ਆਦੀਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋਵਦੇ।

ਇਚ੍ਚੇਵੰ ਸਤ੍ਤਧਾ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਪਦਮਾਲਾਨਯੇ ਮਯਾ।
ਇਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਨਯੋ ਨਾਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇ॥

''ਆਦਤ੍ਤੇ ਕੁਰੁਤੇ ਪੇਤੇ'', ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਨਯਦਸ੍ਸਨਾ।
ਯਥਾਰਹਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ, ਵਚਨਂ ਏਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤਂ॥

ਇਦਾਨਿ ਇਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰਤਜਨ੍ਤੁਪਦਸ੍ਸ ਕਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਇਤਿ, ਇਨ੍ਤਿ। ਇਸਿ, ਇਥ। ਇਮਿ, ਇਮ। ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਯੋ। ਇਤੁ, ਇਨ੍ਤੁ। ਇਹਿ, ਇਥ। ਇਮਿ, ਇਮ। ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਞ੍ਚਮੀਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪਭਾਵਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਸਾਧਕਪਦਾਨਿ ''ਵੇਤਿ, ਅਪੇਤਿ, ਅਨ੍ਵੇਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿ ਇਤਿ **ਵੇਤਿ**। ਵਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਗਮਨਂ ਬੋਧੇਤਿ। ਤਥਾ ਅਪ ਇਤਿ **ਅਪੇਤਿ**। ਅਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁ ਇਤਿ **ਅਨ੍ਵੇਤਿ**। ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਰੂ ਪਨ ਅਨੁ ਏਤਿ **ਅਨ੍ਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ –

''ਯਥਾ ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਗਂ, ਦਨ੍ਤਿਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨੀ।
ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਗਿਰਿਦੁਗ੍ਗੇਸੁ, ਸਮੇਸੁ ਵਿਸਮੇਸੁ ਚ।
ਏਵੰ ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਪੁਤ੍ਤੇ ਆਦਾਯ ਪਚ੍ਛਤੋ''ਤਿ॥

ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ ''ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਵੇਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਅਨੁਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ **ਏਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਤ੍ਥ ਚੇ ਇਰਿਯਾਪਥਵਾਚਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਆਗਮਨਂਯੇਵ ਜੋਤੇਤਿ, ਨ ਗਮਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਗਮਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਗਮਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਵਿ ਇਤਿਆਦਿਨਾ ਛੇਦੋ ਞੇਯ੍ਯੋ। ਏਤੇਸਞ੍ਚ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਕਤਛੇਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਯੁਤ੍ਤਿਭਾਵਞ੍ਚ ''ਇਤਾਯਂ ਕੋਧਰੂਪੇਨਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ''ਅਨੁ ਇਤਿ, ਅਨੁ ਇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁ ਇਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਨ੍ਵੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਛੇਦੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਞ੍ਚਮੀਨਯੋ ਪਰਸ੍ਸਪਦਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸਤ੍ਤਮੀਰੂਪਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ, ਸਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਲਹੁਮੇਸ੍ਸਤਿ। ਇਸ੍ਸਤਿ, ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਸ੍ਸਸਿ, ਇਸ੍ਸਥ। ਇਸ੍ਸਾਮਿ, ਇਸ੍ਸਾਮ। ਇਸ੍ਸਤੇ, ਇਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਇਸ੍ਸਸੇ, ਇਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਇਸ੍ਸਂ, ਇਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਨਯੋ।

ਅਥ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਾ, ਇਸ੍ਸਂਸੁ। ਇਸ੍ਸੇ, ਇਸ੍ਸਥ। ਇਸ੍ਸਂ, ਇਸ੍ਸਮ੍ਹਾ। ਇਸ੍ਸਥ, ਇਸ੍ਸਿਸੁ। ਇਸ੍ਸਸੇ, ਇਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਇਸ੍ਸਂ, ਇਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇ ਚ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਤ੍ਤੇ ਚ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰਿਕਾਰਾਗਮੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕਾਨਂ ਏਕਤੋਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਨਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਸੋਤੂਨਂ ਪਯੋਗਤ੍ਥੇਸੁ ਪਰਮਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ''ਨਨੁ ਤੇ ਸੁਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ, ਦੇਵਾ ਨ ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਨਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮਾਨਾਨਿ ਅਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਿਕਰੂਪਾਨਿ ਚ ਈਸਕਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਾਨਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਰੂਪਾਨਿ ਚ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮ – ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਤਾਵ ''ਇਸ੍ਸਤਿ, ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਸ੍ਸਸਿ, ਇਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ''ਇਸ੍ਸਂ

ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਸੇਨ ''ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਸਿ, ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥੇ ਪਨ ''ਇਸ੍ਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ''ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾ, ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸੇ, ਇਸ੍ਸਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਥੇ ਪਨ ''ਇਸ੍ਸਂ ਅਕਰਿਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਨਾਨਯੋਯਂ।

ਇਦਾਨਿ ਏਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰਤਜਨ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਕਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਏਤਿ, ਏਨ੍ਤਿ। ਏਸਿ, ਏਥ। ਏਮਿ, ਏਮ।

ਏਤੁ, ਏਨ੍ਤੁ। ਏਹਿ, ਏਥ। ਏਮਿ, ਏਮ।

ਨ ਚ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਏਯਜ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਨਿਵੇਸਨਾਨਿ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਵੇਦੇਹਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ।
ਯਦਾ ਤੇ ਪਹਿਣਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਦਾ ਏਯਜਾਸਿ ਖਤ੍ਤਿਯ॥

ਏਯਜ , ਏਯਜ੍ਜੁਂ। ਏਯਜਾਸਿ, ਏਯਜਾਥ। ਏਯਜਾਮਿ, ਏਯਜਾਮ। ਏਥ, ਏਰਂ। ਏਥੋ, ਏਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਏਯਜਂ, ਏਯਜਾਮ੍ਹੇ।

ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਯਜ, ਤੇ ਏਯਜ੍ਜੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਏਯਜਾਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਯਜਾਥ। ਅਹਂ ਏਯਜਾਮਿ, ਮਯਂ ਏਯਜਾਮ। ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਥ, ਤੇ ਏਰਂ। ਤ੍ਵਂ ਏਥੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਅਹਂ ਏਯਜਂ, ਮਯਂ ਏਯਜਾਮ੍ਹੇ।

ਪਰੋਕ੍ਖਾਹਿਯਜਤ੍ਤਨਜ੍ਜਤਨੀਰੂਪਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ।

ਏਸ੍ਸਤਿ, ਏਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਸ੍ਸਸਿ, ਏਸ੍ਸਥ। ਏਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਸ੍ਸਾਮ। ਏਸ੍ਸਤੇ, ਏਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਏਸ੍ਸਸੇ, ਏਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਏਸ੍ਸਂ, ਏਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਜਾਲਮਾਦਾਯ ਪਕ੍ਖਿਨੋ।
ਯਦਾ ਤੇ ਵਿਵਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਏਹਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਵਸਂ॥

''ਅਭਿਦੋਸਗਤੋ ਇਦਾਨਿ ਏਹੀ''ਤਿ ਵਚਨਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਰੂਪਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਹਿਤਿ, ਏਹਿਨ੍ਤਿ। ਏਹਿਸਿ, ਏਹਿਥ। ਏਹਿਮਿ, ਏਹਿਮ। ਏਹਿਤੇ, ਏਹਿਨ੍ਤੇ। ਏਹਿਸੇ, ਏਹਿਵ੍ਹੇ। ਏਹਿਸ੍ਸਂ, ਏਹਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਏਸ੍ਸਾ, ਏਸ੍ਸਂਸੁ। ਏਸ੍ਸੇ, ਏਸ੍ਸਥ। ਏਸ੍ਸਂ ਏਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ। ਏਸ੍ਸਥ, ਏਸ੍ਸਿਸੁ। ਏਸ੍ਸਸੇ, ਏਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਏਸ੍ਸਿਂ, ਏਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਅਥਾਪਰੋਪਿ **ਏ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰਤਜਨ੍ਤਪਦਕ੍ਕਮੋ ਭਵਤਿ।
ਉਦੇਤਿ, ਉਦੇਨ੍ਤਿ। ਉਦੇਸਿ, ਉਦੇਥ। ਉਦੇਮਿ, ਉਦੇਮ॥

ਉਦੇਤੁ, ਉਦੇਨ੍ਤੁ। ਉਦੇਹਿ, ਉਦੇਥ। ਉਦੇਮਿ, ਉਦੇਮ, ਉਦਾਮਸੇ।

ਉਦੇਯਜ, ਉਦੇਯਜ੍ਜੁਂ। ਸੇਸਂ ਨੇਯਜਂ। ਉਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਨੇਯਜਂ। ਉਦਿਸ੍ਸਾ, ਉਦਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਸੇਸਂ ਨੇਯਜਂ।

ਇਮਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਯਸ੍ਸਰਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਕਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਕੁ ਸਦ੍ਦੇ ਕੇ ਚ। ਕੋਤਿ, ਕਵਤਿ, ਕਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕੁਯਜਤਿ, ਕਿਯਜਤਿ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਕਾਨਨਂ, ਕਬ੍ਬਂ, ਜਾਤਕਂ, ਏਵਂ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ। ਕੁਤ੍ਵਾ, ਕੁਤ੍ਵਾਨ, ਕਵਿਤ੍ਵਾ, ਕਵਿਤ੍ਵਾਨ, ਕਾਵਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਵਿਤ੍ਵਾਨ, ਕਾਯਿਤੁਂ, ਏਵਂ ਅਬਜਯਪਦਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਕਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ ਕਵਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਨਨਂ, ਵਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਠਿਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ, ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਸੁ।
ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞਂ, ਸਾ ਰਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮ''ਨ੍ਤਿ

ਵੁੱਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਕੋਕਿਲਮਯੂਰਾਦਯੋ ਕਵਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਿ ਕੂਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਨਨਂ। ਮਨੋਹਰਤਾਯ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕੁਯਜਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹੀਤਿ **ਕਬ੍ਬਂ। ਕਾਵਿਯਂ। ਕਾਵੇਯਜਂ**। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਕਵੀਨਂ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਕਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਤੁ **ਕਾਬਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਾਵਚਨੇ ਪਮਾਣਂ ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਭਾਵਤੋ। ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਤੋਪਿ ਹਿ ਆਚਰਿਯਾ ਨਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਜਾਤਂ ਭੂਤਂ ਅਤੀਤਂ ਭਗਵਤੋ ਚਰਿਯਂ, ਤਂ ਕੀਯਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਜਾਤਕਂ**। ਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿ ਹਿ ਇਧ ''ਜਾਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਜਾਤਂ ਏਵ ਜਾਤਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਜਾਤਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਦੇਸਨਾਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ''ਇਤਿਵੁੱਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਜਾਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ''ਜਾਤਕਂ ਸਮੋਧਾਨੇਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਪਕ੍ਕ ਨੀਚਗਤਿਯਂ। ਨੀਚਗਮਨਂ ਨਾਮ ਹੀਨਗਮਨਂ ਹੀਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਾ। **ਨੀਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਹੀਨਵਾਚਕੋ ''ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। ਪਕ੍ਕਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮੇਤ੍ਥ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਨਾਮਿਕਪਦਂ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਿਕਪਦਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਿਕਪਦਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮੇਵ ਹਿ ਦੁਦ੍ਦਸਂ, ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਾਮਿਕਪਦਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਮਸੋ ''ਪਕ੍ਕਨਂ, ਤਕਨਂ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਭਾਵਵਾਚਕਾਨਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਕ ਹਸਨੇ। ਹਸਨਂ ਹਾਸੋ। ਤਕਤਿ।

ਤਕਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਨੇ। ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਨਂ ਕਸਿਰਜੀਵਨਂ। ਤਙ੍ਕਤਿ। ਆਤਙ੍ਕਤਿ। ਆਤਙ੍ਕੋ। **ਆਤਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਤਕਰੋ ਰੋਗੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ''ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਸੁਂ **"ਆਬਾਧੋ**ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ ਵੁੱਚਤਿ, ਯਾ ਏਕਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਅਯਪਟ੍ਟੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਆਤਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਤਕਰੋ ਰੋਗੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਾਪੇਤਬ੍ਬਰੋਗੋ ਆਤਙ੍ਕੋ, ਇਤਰੋ ਆਬਾਧੋ। ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਾ ਰੋਗੋ ਆਤਙ੍ਕੋ, ਬਲਵਾ ਆਬਾਧੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ 'ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਆਬਾਧੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਆਤਙ੍ਕੋ'ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਆਤਙ੍ਕੋ ਆਮਯੋ ਰੋਗੋ,
ਬਜਾਧਾ'ਬਾਧੋ ਗਦੋ ਰੁਜਾ।
ਅਕਲ੍ਲਞ੍ਚੇਵ ਗੇਲਞ੍ਞਂ,
ਨਾਮਂ ਰੋਗਾਭਿਧਾਨਕਂ॥

ਸੁਕ ਗਤਿਯਂ। ਸੋਕਤਿ, ਸੁਕੋ, ਸੁਕੀ। ਤਤ੍ਰ **ਸੁਕੋ**ਤਿ ਸੁਵੋ। ਸੋਕਤਿ ਮਨਾਪੇਨ ਗਮਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ ਸੁਕੀ।

ਬੁਕ੍ਕ ਭਸ੍ਸਨੇ। ਇਧ **ਭਸ੍ਸਨਂ** ਨਾਮ ਸੁਨਖਭਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ''ਸੁਨਖੋ ਭਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ, ਨ ''ਆਵਾਸੋ ਗੋਚਰਂ ਭਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭਸ੍ਸਨਂ, ਬੁਕ੍ਕਤਿ ਸਾ।

ਧਕ ਪਟਿਘਾਤੇ ਗਤਿਯਞ੍ਚ। ਪਟਿਘਾਤੋ ਪਟਿਹਨਨਂ। ਧਕਤਿ।

ਚਕ ਤਿਤ੍ਤਿਪਟਿਘਾਤੇਸੁ। ਤਿਤ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਨਂ, **ਪਟਿਘਾਤਂ** ਪਟਿਹਨਨਂਵ। ਚਕਤਿ।

ਅਕ ਕੁਟਿਲਗਤਿਯਂ। ਅਕਤਿ। ਏਤਾ **ਕੁ**ਆਦਿਕਾ **ਅਕ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਸ੍ਸ ਭਾਸਾਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇ ਏਤਾ ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਿ, ਤੁ ਅਨ੍ਤੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਂ ਇਧ ਪਮਾਣਂ।

ਇ ਅਜ੍ਝਯਨੇ। ਅਜ੍ਝਯਨਂ ਉਚ੍ਚਾਰਣਂ ਸਿਕ੍ਖਨਂ ਵਾ, ਅਯਤਿ, ਅਧੀਯਤਿ, ਅਜ੍ਝਯਤਿ, ਅਧੀਤੇ, ਅਜ੍ਝੇਨਂ, ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ। ਦਿਬ੍ਬਂ ਅਧੀਯਸੇ ਮਾਯਂ। ਅਧੀਯਨ੍ਤਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਬ੍ਬਮਾਯਿਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। ਅਜ੍ਝੇਨਮਰਿਯਾ ਪਥਵਿ ਜਨਿਨ੍ਦਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਯਤੀਤਿ ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ, ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉ ਸਦ੍ਦੇ। ਅਵਤਿ, ਅਵਨ੍ਤਿ। ਅਵਸਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਯੋ ਆਤੁਮਾਨਂ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਉ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵ**ਦ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰਲੋਪਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਵ**ਙ੍ਕ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ**। ਵਙ੍ਕਤਿ। ਵਙ੍ਕਂ। ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਵ**ਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ, ਵ**ਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਜਗਤਿਰੁਹਂ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਮੁਞ੍ਚਤਿ।
ਦਿਸਾ ਭਜਥ ਵਕ੍ਕਙ੍ਗਾ, ਜਾਤਂ ਸਰਣਤੋ ਭਯ''ਨ੍ਤਿ॥

ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵ**ਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਂ ਪਤ੍ਵਾ **ਕ**ਕਾਰ**ਰ**ਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਕ੍ਖਰਿਕੋ ਭਵਤਿ, ਧਾਤੁਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ "ਵ**ਙ੍ਕ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ**''ਤਿ ਧਾਤੁਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ''ਵਙ੍ਕਤੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਞ੍ਚ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤੁ ''ਵਙ੍ਕਤੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਤਥਾ ਭਾਵਵਾਚਕੋ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋਪਿ। ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗੋ ਪਨ ਅਨੇਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਵ**ਙ੍ਕਤੀ**ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ **ਨਾਥਤੀ**ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮਿਵ। ਭਾਵਵਾਚਕਸ੍ਸ ਪਨ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿਤਾ ਚ ਪਾਲ਼ਿਆਦੀਸੁ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ''ਯਦਿ ਭਾਵਵਾਚਕੋ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਥਂ 'ਅਟ੍ਠਵਙ੍ਕਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਉਲ਼ਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਙ੍ਕਂ **ਅਟ੍ਠਵਙ੍ਕਂ,** ਨ ਅਟ੍ਠਵਙ੍ਕਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ। ਦਬ੍ਬਵਾਚਕੋ ਹਿ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਭਾਵਵਾਚਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਙ੍ਕਂ ਵਕ੍ਕਞ੍ਚ ਕੁਟਿਲਂ, ਜਿਮ੍ਹਞ੍ਚ ਰਿਮ੍ਹਮਨੁਜ੍ਜੁ।
ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਏਤੇ, ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗਾ ਤਿਲਿਙ੍ਗਿਕਾ॥

ਅਥ ਵਾ ਵ**ਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋਯਂ, ''ਵਙ੍ਕਘਸ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਸੁ।
ਬਲ਼ਿਸੇ ਗਿਰਿਭੇਦੇ ਚ, ਵਤ੍ਤਤੇ ਸ ਪੁਮਾ ਤਦਾ॥

ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਤੇ'ਮੇ ਜਨਾ ਵਙ੍ਕਘਸ੍ਤਾ ਸਯਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਪਿ ਮਚ੍ਛੋ ਬਲ਼ਿਸਂ, ਵਙ੍ਕਂ ਮਂਸੇਨ ਛਾਦਿਤਂ। ਵਙ੍ਕਘਸ੍ਤੋਵ ਅਮ੍ਬੁਜੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਬਲ਼ਿਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਨਨੁ ਚ ਭੋ 'ਯਥਾਪਿ ਮਚ੍ਛੋ ਬਲਿਸਂ, ਵਙ੍ਕਂ ਮਂਸੇਨ ਛਾਦਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਗੁਣਵਾਚਕੋ ਵਿਸੇਸਨਸਦ੍ਦੋ, ਯੇਨ ਬਲਿਸੋ ਵਿਸੇਸਿਤੋ, ਤੇਨ ਵਙ੍ਕਂ ਕੁਟਿਲਂ ਬਲਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ? ਤਨ੍ਨ, **ਵਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਬਲਿਸਸਭਾਵਸ੍ਸ ਵਙ੍ਕਤ੍ਤਾ ਕੁਟਿਲਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸਨਸਦ੍ਦੇਨ ਪਯੋਜਨਂ। ਇਦਂ ਪਨ ''ਬਲਿਸਂ ਵਙ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ''ਹਤ੍ਥਿ ਨਾਗੋ। ਸਰੋਰੁਹਂ ਪਦੁਮਂ। ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਕੁਞ੍ਜਰੋ ਨਾਗੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਮਿਵ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਙ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਕੁਟਿਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ''ਯਥਾ ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਗਂ, ਦਨ੍ਤਿਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਗ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਦਨ੍ਤੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਾ ਯਵਚਨਤ੍ਤੇਪਿ **ਦਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋਰਮਦਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ, ਤਥਾ ''ਬਲਿਸਂ ਵਙ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਤ੍ਤੇਪਿ **ਵਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਟਿਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਾਲਰਾਜਾ ਵਿਯ ਸੁਫੁਲ੍ਲਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਸਨਾ ਚ ਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ''ਵਙ੍ਕਂ ਬਲਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਗੁਣਗੁਣੀਵਸੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਿਯ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੋ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਅਨੁਮਤੋ।

''ਯਤ੍ਥ ਏਤਾਦਿਸੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ।
ਤਥਾਗਤੋ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ''ਤਿ,

''ਬੁਦ੍ਧਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਿਖਿਲਵਿਸਯਂ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਯਾਵ ਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਨੁਮਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਏਤਾਦਿਸੋ''ਤਿ ਚ ''ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਚ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਚ ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ''ਤਿ ਚ ਇਮਾਨਿ ''ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਨੇਨ ਪਦੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ। ਤਥਾ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਬੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਂ ਭਵਤਿ।

ਇਤਿ ''ਯਥਾਪਿ ਮਚ੍ਛੋ ਬਲਿਸਂ, ਵਙ੍ਕਂ ਮਂਸੇਨ ਛਾਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਬਲਿਸਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਗੁਣਵਾਚਕੋ। ਏਵਂ **ਵਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਬਲਿਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਕਙ੍ਕਂ ਗਚ੍ਛਾਮ ਪਬ੍ਬਤਂ। ਦੂਰੇ ਵਙ੍ਕਤਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਗਿਰਿਵਿਸੇਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਵਙ੍ਕਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਮਜ੍ਝੇ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ **ਤ**ਕਾਰਾਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਙ੍ਕਤਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਵਙ੍ਕੋਯੇਵ ਵਙ੍ਕਤਾ, ਯਥਾ ਦੇਵੋ ਏਵ ਦੇਵਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਦਿਸਾ ਏਵ ਦਿਸਤਾਤਿ, ਏਵਂ **ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਙ੍ਕਤਾ ਚ ਸਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਚਾਤਿ ''ਵਙ੍ਕਤਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮਜ੍ਝੇ ਰਸ੍ਸਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਵਙ੍ਕਮਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਥੀਤਿ ਵਙ੍ਕਤੋਤਿ **ਮਨ੍ਤੁ**ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਵਙ੍ਕਤੋ ਚ ਸੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਚਾਤਿ ਵਙ੍ਕਤਪਬ੍ਬਤੋ। ''ਵਙ੍ਕਪਬ੍ਬਤੋ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਪਾਦਕ੍ਖਰਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਨ ''ਦੂਰੇ ਵਙ੍ਕਤਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਲੋਕ ਦਸ੍ਸਨੇ। ਲੋਕਤਿ। ਲੋਕੋ। ਆਲੋਕੇਤਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ''ਲੋਕੇਤਿ, ਲੋਕਯਤਿ, ਓਲੋਕੇਤਿ, ਓਲੋਕਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕੋ ਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਆਗਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ। ਸਤ੍ਤਾ ਏਵ ਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ। ਚਕ੍ਕਵਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਓਕਾਸੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋ, ਯੋ ''ਭਾਜਨਲੋਕੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲੋਕੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ''ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਲੋਕਿਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਂ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਕੋ। ਲੋਕਿਯਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਓਕਾਸੋ ਲੋਕੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ **ਲੋਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੂਹੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਤਿ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਤੀਤਿ ਲੋਕੋ, ਸਮੂਹੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਕਿਲੇਸਲੋਕੋ ਭਵਲੋਕੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਲੋਕੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਸਰੂਪਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮ ਬਹੁਵਿਧਤਞ੍ਚ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਨ ਕਵੀਹਿ ''ਲੋਕੋ ਤੁ ਭੁਵਨੇ ਜਨੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਿਲੋਕ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਸਙ੍ਘਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡਨਂ। ਸਿਲੋਕਤਿ, ਸਿਲੋਕੋ, ਸਿਲੋਕਮਨੁਕਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਕ੍ਖਰਪਦਨਿਯਮਿਤੋ ਵਚਨਸਙ੍ਘਾਤੋ **ਸਿਲੋਕੋ**। ਸੋ ਪਜਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ ''ਸਿਲੋਕੋ ਯਸਸ੍ਸਿ ਪਜਜ੍ਜੇ''ਤਿ ਕਵਯੋ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਦੇਕ ਧੇਕ ਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸਾਹੇਸੁ। ਸਦ੍ਦੋ ਰਵੋ, **ਉਸ੍ਸਾਹੋ** ਵਾਯਾਮੋ। ਦੇਕਤਿ। ਧੇਕਤਿ।

ਰੇਕ ਸਕਿ ਸਙ੍ਕਾਯਂ। ਰੇਕਤਿ। ਸਙ੍ਕਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮੇ ਸਙ੍ਕਤੇ ਮਨੋ। ਸਙ੍ਕਾ।

ਅਕਿ ਲਕ੍ਖਣੇ। ਅਙ੍ਕਤਿ, ਅਙ੍ਕੋ, ਸਸਙ੍ਕੋ।

ਮਕਿ ਮਣ੍ਡਨੇ। ਮਣ੍ਡਨਂ ਭੂਸਨਂ, ਮਙ੍ਕਤਿ।

ਕਤ ਲੋਲਿਯੇ। ਲੋਲਭਾਵੋ **ਲੋਲਿਯਂ** ਯਥਾ ਦਕ੍ਖਿਯਂ। ਕਕਤਿ, ਕਾਕੋ, ਕਾਕੀ। ਏਤ੍ਥ ''ਕਾਕੋ, ਧਙ੍ਕੋ, ਵਾਯਸੋ, ਬਲਿ, ਭੋਜਿ, ਅਰਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਕਾਕਾਭਿਧਾਨਾਨਿ।

ਕੁਕ ਵਕ ਆਦਾਨੇ। ਕੁਕਤਿ, ਵਕਤਿ, ਕੋਕੋ, ਵਕੋ। ਏਤ੍ਥ **ਕੋਕੋ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਸੁਨਖੋ। **ਵਕੋ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਨਦੀਪਿਕੋ, ਬਜਗ੍ਘੋਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵ**ਕ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ ਪਟਿਘਾਤੇ ਚ। ਦਿਤ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ, ਵਕਤਿ।

ਕਕਿ ਵਕਿ ਸਕ੍ਕ ਤਿਕ ਟਿਕ ਸੇਕ ਗਤਜਤ੍ਥਾ। ਕਙ੍ਕਤਿ, ਵਙ੍ਕਤਿ, ਸਕ੍ਕਤਿ, ਨਿਸਕ੍ਕਤਿ, ਪਰਿਸਕ੍ਕਤਿ, ਓਸਕ੍ਕਤਿ, ਵਧਾਯ ਪਰਿਸਕ੍ਕਨਂ। ਬਿਲ਼ਾਰਨਿਸਕ੍ਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤੇਕਤਿ, ਟੇਕਤਿ, ਟੀਕਾ ਸੇਕਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਟੀਕਾ**ਤਿ ਟਿਕਿਯਤਿ ਜਾਨਿਯਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਟੀਕਾ। ਏਤਾ **ਇ**ਧਾਤੁਆਦਿਕਾ **ਸੇਕ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋ **"ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਾ"**ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇ ਏਤਾ ''ਤੇ ਅਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਅਨ੍ਤਂ''ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵਿਸਯੋ, ਪਾਵਚਨੇ ਪਨ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਹਿਕ੍ਕ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਅਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕਸਦ੍ਦੋ ਚ। ਹਿਕ੍ਕਤਿ, ਹਿਕ੍ਕਤੇ। ਇਮਂ **"ਉਭਯਤੋਭਾਸਾ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਤੁ ਪਾਵਚਨੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਪਰਸ੍ਸਤ੍ਤਨੋਭਾਸਾਨਞ੍ਹਿ ਧਾਤੂਨਂ ''ਭਵਤਿ, ਭਵਤੇ, ਬਾਧਤੇ, ਬਾਧਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਸਾਸਨੇ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ **ਕ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਖਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਖਾ ਪਕਥਨੇ ਖਜਾ ਚ। **ਪਕਥਨਂ** ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ ਦੇਸਨਂ ਵਾ। ਖਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਤਿ। **ਆ**ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਵਿਸਦਿਸਭਾਵੇਨ **ਖਾ**ਤਜਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, **ਆ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਸਞ੍ਞੋਗਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਅਕ੍ਖਾਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਸਿ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮੋ। ਅਕ੍ਖੇਯਜਂ ਤੇ ਅਹਂ ਅਯਜੇ। ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਖਾਯਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਅਤ੍ਰ ਪਨ **ਕ**ਕਾਰਲੋਪੋ। ਸ੍ਵਾਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਸਙ੍ਖਾਤੋ। ਅਕ੍ਖਾਤੋ। ਅਕ੍ਖਾਤਾਰੋ ਤਥਾਗਤਾ। ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਧੁਰੋ। ਸਙ੍ਖਾ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ। ਕ੍ਰਿਯਂ ਆਕਜਾਤਿ ਕਥੇਤੀਤਿ ਆਖਜਾਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਸ੍ਵਾਖਾਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਜਾਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਸ੍ਵਾਖਜਾਤੋ''ਤਿ ਚ ਪਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਤੋ ਨਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਇਤਰਂ ਯਥਾਠਿਤਰੂਪਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਅਤੋ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਪਦਾਨਿਯੇਵ ਪਸਤ੍ਥਤਰਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਨੀਯਤੇ – **ਸਙ੍ਖਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਣਕੋਟ੍ਠਾਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗਣਨਾਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਞਾਣੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। ''ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਨ ਸੁਕਰਂ ਸਙ੍ਖਾਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਣਨਾਯਂ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਞਾਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸ-ਗਣਨਾਸੁ ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦੀਪੇਯ੍ਯ, ਧਮ੍ਮਦੀਪਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ’’ਤਿ॥

ਖਿ ਖਯੇ। ਖਿਯਨਧਮ੍ਮਂ ਖੀਯਤਿ। ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪੇਨ ਸਰੇ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਇਯ੍ਯਾ**ਦੇਸੋ, ਖਿਯ੍ਯਤਿ। ‘‘ਖਯੋ, ਖਂ’’ ਇਚ੍ਚਾਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖਯੋ**ਤਿ ਖਿਯਨਂ ਖਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਖਿਯਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਖਯੋ, ਮਗ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ। ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਾਪੁਣਿਯਤ੍ਤਾ ਫਲਮ੍ਪਿ ਖਯੋ। **ਖਨ੍ਤਿ** ਤੁਚ੍ਛਂ ਸੁਞ੍ਞਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਰਿਤ੍ਤਂ, **ਖਨ੍ਤਿ** ਵਾ ਆਕਾਸੋ।

ਖਿ ਨਿਵਾਸੇ। ਖੀਯਤਿ, ਖਿਯ੍ਯਤਿ ਵਾ। ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪੇਨ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਈਯ ਇਯ੍ਯਾ**ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੋ। ਖਂ ਖਯਂ। ਅਭਿਰਮਣੀਯਂ ਰਾਜਕ੍ਖਯਂ। ਤਤ੍ਥ **ਖੀਯਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਸਤਿ। **ਖਨ੍ਤਿ** ਚਕ੍ਖਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠੇਨ। **ਖਯਨ੍ਤਿ** ਨਿਵੇਸਨਂ। **ਰਾਜਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ** ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

‘‘ਸਚੇ ਚ ਅਜ੍ਜ ਧਾਰੇਸਿ, ਕੁਮਾਰਂ ਚਾਰੁਦਸ੍ਸਨਂ।
ਕੁਸੇਨ ਜਾਤਖਤ੍ਤਿਯਂ, ਸਵਣ੍ਣਮਣਿਮੇਖਲਂ।
ਪੂਜਿਤਾ ਞਾਤਿਸਙ੍ਘੇਹਿ, ਨ ਗਚ੍ਛਸਿ ਯਮਕ੍ਖਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਯਮਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ** ਯਮਨਿਵੇਸਨਂ।

ਖੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਖੋਤਿ ਖਵਤਿ।

ਖੇ ਖਾਦਨਸਤ੍ਤਾਸੁ। ਖਾਯਤਿ। ਉਨ੍ਦੂਰਾ ਖਾਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਂ। ਗੋਖਾਯਿਤਕਂ। ਅਸ੍ਸਿਰੀ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਦਿਸਾਪਿ ਮੇ ਨ ਪਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਦਿਮ੍ਹਿ **ਕਾਯਤੀ**ਤਿ ਖਾਦਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਸੁਖ ਦੁਕ੍ਖ ਤਕ੍ਰਿਯਾਯਂ। ਤਕ੍ਰਿਯਾਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਾ, ਸੁਖਨਂ ਦੁਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਇਮੇ ਧਾਤਵੋ। ਸੁਖਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤਿ। ਸੁਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ। ਸੁਖਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ। ਸੁਖਂ ਸਾਤਂ ਪੀਣਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਘਾਤਂ ਅਘਂ ਕਿਲੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਨ੍ਤਿ** ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖਂ। ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸੁਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਹਿ ਗਰੂਹਿ **ਸੁਖਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਯਤਿ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਮਾਦਾਯ ਵਿਵਰਣਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸੁਖੇਤਿ ਸੁਖਯਤਿ, ਸੁਖਾਪੇਤਿ ਸੁਖਾਪਯਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖਯਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੇਸਂ ਕਾਰਿਤਪਦਰੂਪਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤੀਤਿ ਚ, ਸੁਖਯਤਿ ਸੁਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚ,

‘‘ਸਚੇ ਚ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਾਲੇ,
ਮਰਣਂ ਮੇ ਪੁਰੇ ਸਿਯਾ।
ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਮੇ ਪਪੁਤ੍ਤੇ ਚ,
ਸੁਖਾਪੇਯ੍ਯ ਮਹੋਸਧੋ’’ਤਿ ਚ

ਪਾਲ਼ਿਆਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਪਨ ਧਾਤੁਪਾਠਸਙ੍ਖੇਪੇ ਚ ਇਮੇ ਧਾਤਵੋ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਸੁਖਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਯਤੀ’’ਤਿ ਚ ਅਕਾਰਿਤਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨਿ। ਮਯਂ ਤੁ ਤੇਸਂ ਤਬ੍ਬਚਨਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪਦਰੂਪਾਨਿ ਨ ਇਚ੍ਛਾਮ ਪਾਲ਼ਿਆਦੀਹਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ ਅਸ੍ਮਾਕਂ ਰੁਚਿ ‘‘ਸੁਖਤੀਤਿ ਸੁਖਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ’’ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਭੋ ‘‘ਸੁਖਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਰੂਪਾਨਿ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕੇ ਵਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਨਯਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿਯੇਵ। ‘‘ਕਪ੍ਪਯਵ੍ਹੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ‘‘ਚਰਵ੍ਹੋ ਭੁਞ੍ਜਵ੍ਹੋ’’ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਨਯਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿਯੇਵ ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਰ ਪਨਾਯੰ ਨਯੋ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾ**ਦੀਸੁ ਹਿ ‘‘ਏਕਦ੍ਵਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤਸ੍ਸ ਵਾਯੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਂ ਅਕਮ੍ਮਕਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕਂ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ‘‘ਸੁਖਤਿ, ਸੁਖਨ੍ਤਿ। ਸੁਖਸਿ, ਸੁਖਥ। ਸੁਖਾਮਿ, ਸੁਖਾਮਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਚ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਿ, ਦੁਕ੍ਖਥਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸੁਖਤੀਤਿ ਸੁਖਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ’’ਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਨਯੋ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਨ **ਚੁਰਾਦਿ**ਨਯੋ। ਅਪਰਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਸੁਖਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖਿਤੋ,** ਸਞ੍ਜਾਤਸੁਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਖੇਨ ਇਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਸੁਖਿਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਦੁਲ੍ਲਭਾਯਂ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਮੋਕ੍ਖ ਮੁਚ੍ਚਨੇ। ਅਕਮ੍ਮਕੋਯਂ ਧਾਤੁ। ਮੋਕ੍ਖਤਿ। ਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਯਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਕੇਚਿ ਪਨਿਮਂ **“ਮੋਕ੍ਖ ਮੋਚਨੇ”**ਤਿ ਪਠਿਤ੍ਵਾ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇ ‘‘ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਯਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਚ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਾ। ਨ ਮੇ ਸਮਣੇ ਮੋਕ੍ਖਸਿ। ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਯਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਏਵੰ ਮੋਕ੍ਖਾਮ ਪਾਪਕਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯੋ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**”ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਚ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਮੋਕ੍ਖੇਸਿ ਮੋਕ੍ਖੇਮਾ’’ਤਿ ਚ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਮੋਕ੍ਖਸਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਮਾ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਪਾਦਾਨਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ‘‘ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ, ਮੋਚੇਤੀ’’ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਪਾਦਾਨਵਿਸਯਂਯੇਵ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਸ ਧਾਤੁਨੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ ਅਕਮ੍ਮਕਭਾਵੋ ਵਿਦਿਤੋ, ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ ਏਕਕਮ੍ਮਕਭਾਵੋ ਵਿਦਿਤੋ **ਮੁਚ ਪਚ ਛਿਦਾ**ਦਯੋ ਵਿਯ। **ਮੋਕ੍ਖ**ਧਾਤੁ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਨੇਕੇਸੁ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ ‘‘ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਯਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕਕ੍ਖ ਹਸਨੇ। ਕਕ੍ਖਤਿ।

ਓਖ ਰਾਖ ਲਾਖ ਦਾਖ ਧਾਖ ਸੋਸਨਾਲਮਤ੍ਥੇਸੁ। ਓਖਤਿ। ਰਾਖਤਿ। ਲਾਖਤਿ। ਦਾਖਤਿ। ਧਾਖਤਿ।

ਸਾਖ ਬਜਾਪਨੇ। ਸਾਖਤਿ। ਸਾਖਾ।

ਉਖ ਨਖ ਮਖ ਰਖ ਲਖ ਰਖਿ ਲਖਿ ਇਖਿ ਰਿਖਿ ਗਤਜਤ੍ਥਾ। ਉਖਤਿ। ਨਖਤਿ। ਮਖਤਿ। ਰਖਤਿ। ਲਖਤਿ। ਰਙ੍ਖਤਿ। ਲਙ੍ਖਤਿ। ਇਙ੍ਖਤਿ। ਰਿਙ੍ਖਤਿ।

ਰਕ੍ਖ ਪਾਲਨੇ। ਰਕ੍ਖਤਿ। ਰਕ੍ਖਾ, ਰਕ੍ਖਣਂ, ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ।

ਅਕ੍ਖ ਬਜਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ। ਅਕ੍ਖਤਿ, ਅਕ੍ਖਿ, ਅਕ੍ਖਂ।

ਨਿਕ੍ਖ ਚੁਮ੍ਬਨੇ। ਨਿਕ੍ਖਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਂ।

ਨਕ੍ਖ ਗਤਿਯਂ। ਨਕ੍ਖਤਿ। ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋ ਇਤੋ ਚਾਤਿ ਵਿਸਮਗਤਿਯਾ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਥਿਯਾਵ ਗਮਨੇਨ ਨਕ੍ਖਨਂ ਗਮਨਂ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨ ''ਨਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੀ**''ਤਿ ਕਥਯਿਂਸੁ। ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ, ਜੋਤਿ, ਨਿਰਿਕ੍ਖਂ, ਭਂ'' ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ।

ਵੇਕ੍ਖ ਵੇਕ੍ਖਨੇ। ਵੇਕ੍ਖਤਿ।

ਮਕ੍ਖ ਸਙ੍ਖਤੇ। ਮਕ੍ਖਤਿ।

ਤਕ੍ਖ ਤਪਨੇ। ਤਪਨਂ ਸਂਵਰਣਂ। ਤਕ੍ਖਤਿ।

ਸੁਕ੍ਖ ਅਨਾਦਰੇ। ਸੁਕ੍ਖਤਿ।

ਕਖਿ ਵਖਿ ਮਖਿ ਕਙ੍ਖਾਯਂ। ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ। ਵਙ੍ਖਤਿ, ਮਙ੍ਖਤਿ। ''ਕਙ੍ਖਾ ਕਙ੍ਖਾਯਨਾ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਮਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਂ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ ਸਂਸਯੋ ਅਨੇਕਂਸਗਾਹੋ ਆਸਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ ਥਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ'' ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਕਙ੍ਖਾਪਰਿਯਾਯਾ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ –

> ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇ, ''ਕਙ੍ਖਾ ਵਿਮਤਿ ਸਂਸਯੋ।
> ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਾਨਿ, ਨਾਮਾਨਿਯੇਵ ਪਾਯਤੋ॥

ਕਖਿ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਧਨਂ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਅਭਿਕਙ੍ਖਤਿ, ਨਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਰਣਂ। ਅਭਿਕਙ੍ਖਿਤਂ ਧਨਂ।

ਦਖਿ ਧਖਿ ਘੋਰਵਾਸਿਤੇ ਕਙ੍ਖਾਯਞ੍ਚ। ਦਙ੍ਖਤਿ। ਧਙ੍ਖਤਿ।

ਉਕ੍ਖ ਸੇਚਨੇ। ਉਕ੍ਖਤਿ।

ਕਖ ਹਸਨੇ। ਕਖਤਿ।

ਜਕ੍ਖ ਭਕ੍ਖਣੇ ਚ। ਹਸਨਾਨੁਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥਂ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਜਕ੍ਖਤਿ।

ਲਿਖ ਲੇਖਨੇ। ਲਿਖਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਤਿ। ਅਤਿਸਲ੍ਲੇਖਤੇਵਾਯਂ ਸਮਣੋ। ਲੇਖਾ, ਲੇਖਨਂ, ਲੇਖਕੋ, ਲਿਖਿਤਂ, ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਏਤਾ **ਦਖਿ**ਆਦਿਕਾ **ਲਿਖ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ **"ਪਰਸ੍ਸਭਾਸਾ"**ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਧੁਕ੍ਖ ਧਿਕ੍ਖ ਸਨ੍ਦੀਪਨਕਿਲੇਸਨਜੀਵਨੇਸੁ। ਧੁਕ੍ਖਤਿ। ਧਿਕ੍ਖਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ ''ਧੁਕ੍ਖਤੇ ਧਿਕ੍ਖਤੇ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਂ** ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਇਤੋ ਪਰਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿਪਿ।

ਰੁਕ੍ਖ ਵਕ੍ਖ ਵਰਣੇ। ਵਰਣਂ ਸਂਵਰਣਂ। ਰੁਕ੍ਖਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ। ਰੁਕ੍ਖੋ, ਵਕ੍ਖੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵ**ਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋਯੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਸਾਦੂਨਿ ਰਮਣੀਯਾਨਿ, ਸਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਾ ਅਰਞ੍ਞਜਾ''ਤਿ ਜਾਤਕਪਾਠੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ''ਰੁਕ੍ਖੋ ਮਹੀਰੁਹੋ ਵਕ੍ਖੋ, ਪਾਦਪੋ ਜਗਤੀਰੁਹੋ।
> ਅਗੋ ਨਗੋ ਕੁਜੋ ਸਾਖੀ, ਸਾਲੋ ਚ ਵਿਟਪੀ ਤਰੁ।
> ਦੁਮੋ ਫਲੀ ਤੁ ਫਲਵਾ, ਗਚ੍ਛੋ ਤੁ ਖੁਦ੍ਦਪਾਦਪੋ''ਤਿ॥

ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ ''ਨਨੁ ਚ **ਸਾਲ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੋਯੇਵ ਵੁੱਤੋ, ਨਾਞ੍ਞੋ 'ਸਾਲਾ ਫਨ੍ਦਨਮਾਲੁਵਾ'ਤਿ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਅਥ ਕਿਮਤ੍ਥੰ **ਸਾਲ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵੁੱਤੋ''ਤਿ? ਨ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੋਯੇਵ **ਸਾਲ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁੱਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ਵਨਪ੍ਪਤਿਜੇਟ੍ਠਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ''ਸਾਲੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵੁੱਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ''ਸਾਲੋ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਾਲਵਨੰ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਏਲਣ੍ਡੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨੰ। ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਯਮਕਸਾਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਵਨਪ੍ਪਤਿਜੇਟ੍ਠਰੁਕ੍ਖੇਪਿ। ਯਥਾਹ –

''ਤਵੇਵ ਦੇਵ ਵਿਜਿਤੇ, ਤਵੇਵੁਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿਯਾ।
ਉਜੁਵੰਸਾ ਮਹਾਸਾਲਾ, ਨੀਲੋਭਾਸਾ ਮਨੋਰਮਾ''ਤਿ॥

ਯੋ ਕੋਚਿ ਰੁਕ੍ਖੋਪਿ। ਯਥਾਹ ''ਅਥ ਖੋ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਾਲੁਵਬੀਜੰ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਸਾਲਮੂਲੇ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵੁੱਚਤਿ –

''ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੇ ਜੇਟ੍ਠਰੁਕ੍ਖੇ,
ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਾਦਪੇ।
ਸਾਲੋ ਇਤਿ ਰਵੋ ਸਾਲਾ,
ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੇ ਥਿਯੰ ਸਿਯਾ''ਤਿ॥

ਸਿਕ੍ਖ ਵਿਜ੍ਜੋਪਾਦਾਨੇ। ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾ, ਸਿਕ੍ਖਨੰ, ਸਿਕ੍ਖਿਤੰ ਸਿਪ੍ਪੰ, ਸਿਕ੍ਖਕੋ, ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ, ਸੇਕ੍ਖੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ। **ਕ**ਕਾਰਲੋਪੇ ''ਸੇਖੋ ਅਸੇਖੋ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸਿਕ੍ਖੋ, ਅਸਿਕ੍ਖੀਤਿ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਅਹੰ ਖੋ ਪਨ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਅਨਵਯੋ ਸਕੇ ਆਚਰਿਯਕੇ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਕਮ੍ਮੇ''ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖ ਯਾਚਨੇ। ਭਿਕ੍ਖਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖਾ, ਭਿਕ੍ਖਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਿਤੰ ਭੋਜਨੰ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਤਿ ਸਮਣੋ ਮੁਨਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਨਗਾਰੋ ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪੋਧਨੋ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਾਨਿ। ਏਤੇਸੁ ਸਾਸਨੇ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵੁੱਚਤਿ। ਕਦਾਚਿ ਪਨ ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੰ ਭੋਜੇਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੰ ਭੋਜੇਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਾਮਣੇਰੇਪਿਉਪਾਦਾਯ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਪਵੱਤਤਿ, ਤਾਪਸਾਪਿ ਚ **ਸਮਣ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ, ''ਅਹੂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੇ, ਸਮਣੋ ਖਨ੍ਤਿਦੀਪਨੋ''ਤਿਆਦਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਦਕ੍ਖ ਵੁੱਦ੍ਧਿਯੰ ਸੀਘਤ੍ਤੇ ਚ। ਦਕ੍ਖਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਦਕ੍ਖੋ। ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸੱਤਾ ਏਤਾਯ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪੱਤੀਹਿ ਇੱਦ੍ਧਾ ਵੁੱਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ,** ਦਾਤਬ੍ਬਵੱਤ੍ਥੁ। ਦਕ੍ਖਤਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਕਿਚ੍ਚਾਕਿਚ੍ਚੇ ਅਦਨ੍ਧਤਾਯ ਸੀਘੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖੋ,** ਛੇਕੋ, ਯੋ ''ਕੁਸਲੋ''ਤਿਪਿ ਵੁੱਚਤਿ।

ਦਿਕ੍ਖ ਮੁਣ੍ਡਿਓਪਨਯਨਨਿਯਮਬ੍ਬਤਾਦੇਸੇਸੁ। ਦਿਕ੍ਖਧਾਤੁ ਮੁਣ੍ਡਿਯੇ, ਉਪਨਯਨੇ, ਨਿਯਮੇ, ਵਤੇ, ਆਦੇਸੇ ਚ ਪਵੱਤਤਿ। ਦਿਕ੍ਖਤਿ। ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਮੁਣ੍ਡੋ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਨਨੁ ਚ ਭੋ **ਸਰਭਙ੍ਗਜਾਤਕੇ** ''ਗਨ੍ਧੋ ਇਸੀਨੰ ਚਿਰਦਿਕ੍ਖਿਤਾਨੰ, ਕਾਯਾ ਚੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਮਾਲੁਤੇਨਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ **"ਚਿਰਦਿਕ੍ਖਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਚਿਰਮੁਣ੍ਡਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ **"ਦਿਕ੍ਖ**ਧਾਤੁ ਮੁਣ੍ਡਿਯੇ ਵੁੱਤਾ''ਤਿ? ਸੱਚੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ **ਦਿਕ੍ਖਿਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਵੱਤਨਤੋ ''ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ, ਨ ਧਾਤੁਅੱਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨੱਤ੍ਥੰ। ਇਦ ਪਨ ਧਾਤੁਅੱਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨੱਤ੍ਥੰ ਮੁਣ੍ਡਿਯੇ ਵੁੱਤਾ। ਤਾਪਸਾ ਹਿ ਮੁਣ੍ਡਿਯੱਤ੍ਥਵਾਚਕੇਨ **ਦਿਕ੍ਖਿਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੱਤੁੰ ਯੁੱਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ **ਚਕ੍ਕਵੱਤਿਸੁੱਤੱਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ''ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵੱਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅੱਤ੍ਥਵਿਵਰਣੇ ''ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ

ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਪਠਮਂ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰੂਲ੍ਹਕੇਸੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ।

ਇਕ੍ਖ ਦਸ੍ਸਨਙ੍ਕੇਸੁ। ਇਕ੍ਖਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਅਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਪੇਕ੍ਖਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। **ਕ**ਕਾਰਲੋਪੇ ‘‘ਉਪੇਖਾ, ਅਪੇਖਾ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਖੋ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖ ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ। ਦਕ੍ਖਤਿ। ਦਕ੍ਖਕੋ।

ਚਿਕ੍ਖ ਚਕ੍ਖ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਆਚਿਕ੍ਖਕੋ। ਚਕ੍ਖਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ। ਏਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਸਮਵਿਸਮਂ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸੂਪਂ ਚਕ੍ਖਤਿ, ਮਧੁਂ ਚਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਦਤ੍ਥੋਪਿ **ਚਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਚਕ੍ਖਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਤ੍ਥੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਚਕ੍ਖੁਂ ਖੋ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਂ ਰੂਪਾਰਾਮਂ ਰੂਪਰਤਂ ਰੂਪਸਮ੍ਮੁਦਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤਿਪਿ ਸੋਤਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾਦਿਭਾਵੇ ਨਿਰੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਨਯਨੇ ਏਵ **ਚਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ **ਪਙ੍ਕਜਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਾ ਵਿਯ ਪਦੁਮਾਦੀਸੁ।

ਚਕ੍ਖ’ਕ੍ਖਿ ਨਯਨਂ, ਲੋਚਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਸ੍ਸਨਂ।
ਪੇਕ੍ਖਨਂ ਅਚ੍ਛਿ ਪਮ੍ਹਂ ਤੁ, ‘‘ਪਖੁਮ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਏਤਾ **ਰੁਕ੍ਖਾ**ਦਿਕਾ **ਚਕ੍ਖ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ **“ਅਤ੍ਤਨੇਭਾਸਾ”**ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਖਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਗਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਗੁ ਕਰੀਸੁਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਕਰੀਸੁਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵਚ੍ਚਕਰਣਂ। ਗਵਤਿ। **ਗੇ ਸਦ੍ਦੇ**। ਗਾਯਤਿ। ਗੀਤਂ।

ਵ**ਗ੍ਗ** ਗਤਿਯਂ। ਵਗ੍ਗਤਿ। ਵਗ੍ਗੋ, ਵਗ੍ਗਿਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਵਗ੍ਗਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਵਗ੍ਗੋ। ਵਗ੍ਗਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਨਾਗਪੇਤਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ‘‘ਯੋ ਸੋ ਮਜ੍ਝੇ ਅਸ੍ਸਤਰੀਰਥੇਨ ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸੁਵਗ੍ਗਿਤੇਨ। ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੁ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਸੋ, ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਦਾਨਪਤੀ ਵਿਰੋਚਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਹਿ **“ਸੁਵਗ੍ਗਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਗਮਨੇਨਾ’’ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮ੍ਪਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਂ ‘‘ਧੁਨਨ੍ਤਿ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਬਰੇ’’ਤਿ।

ਰਗਿ ਲਗਿ ਅਗਿ ਵਗਿ ਮਗਿ ਇਗਿ ਰਿਗਿ ਲਿਗਿ ਤਗਿ ਸਗਿ ਗਮਨੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਗਤਿਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਰਙ੍ਗਤਿ। ਰਙ੍ਗੋ। ਲਙ੍ਗਤਿ। ਲਙ੍ਗੋ, ਲਙ੍ਗੀ। ਅਙ੍ਗਤਿ, ਅਙ੍ਗੇਤਿ। ਅਙ੍ਗੋ, ਸਮਙ੍ਗੀ, ਸਮਙ੍ਗਿਤਾ, ਅਙ੍ਗਂ, ਅਙ੍ਗਣਂ। ਵਙ੍ਗਤਿ। ਵਙ੍ਗੋ। ਮਙ੍ਗਤਿ। ਮਙ੍ਗੋ, ਉਪਙ੍ਗੋ, ਮਙ੍ਗਲਂ। ਇਙ੍ਗਤਿ। ਇਙ੍ਗਿਤਂ। ਰਿਙ੍ਗਤਿ। ਰਿਙ੍ਗਨਂ। ਲਿਙ੍ਗਤਿ। ਲਿਙ੍ਗਨਂ। ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਤਿ, ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨਂ। ਤਙ੍ਗਤਿ। ਤਙ੍ਗਨਂ। ਸਙ੍ਗਤਿ। ਸਙ੍ਗਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਵਯਵੋ, ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਙ੍ਗਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਲੇਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ‘‘ਰਾਗੋ ਅਙ੍ਗਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਹੀਨਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **“ਅਙ੍ਗਣਾਨੀ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਮਲਂ ਵਾ ਪਙ੍ਕੋ ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਸੇਵ ਰਜਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। ਅਞ੍ਜਤਿ ਮਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਣਂ, ਮਲਾਦਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਥਾਰੂਪੋ ਵਿਵਟਪ੍ਪਦੇਸੋ ‘‘ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ, ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਅਞ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਂ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਣਂ, ਵਿਵਟੋ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ –

ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸੇਸੁ, ਪਙ੍ਕੇ ਕਾਯਮਲਮ੍ਹਿ ਚ।
ਵਿਵਟੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਚ, ''ਅਙ੍ਗਣ''ਨ੍ਤਿ ਰਵੋ ਗਤੋ॥

ਯੁਗਿ ਜੁਗਿ ਵਜ੍ਜਨੇ। ਯੁਙ੍ਗਤਿ। ਜੁਙ੍ਗਤਿ।

ਰਗਿ ਸਙ੍ਕਾਯਂ। ਰਙ੍ਗਤਿ।

ਲਗ ਸਙ੍ਕੇਚ। ਚ ਕਾਰੋ ਅਨਨ੍ਤੁਰਵੁਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਲਗਤਿ। ਚ ਜਤੋ ਨ ਹੋਤਿ ਲਗਨਂ। ਬਲ੍ਹਿਸੇ ਲਗ੍ਗੋ।

ਥਗਂ ਸਂਵਰਣੇ। ਥਗਤਿ।

ਅਗ੍ਗ ਕੁਟਿਲਗਤਿਯਂ। ਅਗ੍ਗਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਿ, ਕੁਟਿਲਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਗ੍ਗਿ ਧੂਮਸਿਖੋ ਜੋਤਿ, ਜਾਤਵੇਦੋ ਸਿਖੀ ਗਿਨਿ।
ਅਗ੍ਗਿਨਿ ਭਾਣੁਮਾ ਤੇਜੋ, ਪਾਵਕੋ ਤਿਵਕੋ'ਨਲੋ॥

ਹੁਤਾਸਨੋ ਧੂਮਕੇਤੁ, ਵੇਸ੍ਸਾਨਰੋ ਚ ਅਚ੍ਚਿਮਾ।
ਘਤਾਸਨੋ ਵਾਯੁਸਖੋ, ਦਹਨੋ ਕਣ੍ਹਵਤ੍ਤਨਿ॥

ਏਤਾ **ਗੁ**ਆਦਿਕਾ **ਅਗ੍ਗ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ "**ਪਰਸ੍ਸਭਾਸਾ**"ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਗਾ ਗਤਿਯਂ। ਗਾਤਿ।

ਗੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਗਵਤਿ।

ਗੁ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਉਗ੍ਗਮੋ ਉਗ੍ਗਮਨਂ ਪਾਕਟਤਾ। ਗਵਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨਿਮਾਸਂ ''ਗਾਤੇ ਗਵਤੇ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਤ੍ਤਂ** ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਗਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਘਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁ

ਘਾ ਗਨ੍ਧੋਪਾਦਾਨੇ। ਘਾਤਿ। ਘਾਨਂ। ਗਨ੍ਧਂ ਘਤ੍ਵਾ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਗਨ੍ਧਂ ਘਤ੍ਵਾ ਸਤਿ ਮੁਟ੍ਠਾ''ਤਿ। ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪਨ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤ੍ਤਾਯ ''ਘਾਯਤਿ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਘੁ ਅਭਿਗਮਨੇ। ਅਭਿਗਮਨਂ ਅਧਿਗਮਨਂ। ਘੋਤਿ।

ਜਗ੍ਘ ਹਸਨੇ। ਜਗ੍ਘਤਿ, ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਤਿ। ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਿਤ੍ਥੋ ਮਯਾ ਸਹ। ਜਗ੍ਘਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸੋਭਤਿ। ਜਗ੍ਘਿਤ੍ਵਾ।

ਤਗ੍ਘ ਪਾਲਨੇ। ਤਗ੍ਘਤਿ।

ਸਿਘਿ ਆਘਾਨੇ। ਆਘਾਨਂ ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਾਨੁਭਵਨਂ। ਸਿਙ੍ਘਤਿ, ਉਪਸਿਙ੍ਘਤਿ। ਉਪਸਿਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ। ਆਰਾ ਸਿਙ੍ਘਾਮਿ ਵਾਰਿਜਂ। ਏਤਾ "**ਪਰਸ੍ਸਭਾਸਾ**"ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਘੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਘੋਤਿ, ਘਵਤਿ।

ਰਘਿ ਲਘਿ ਗਤਜਕ੍ਖੇਪੇ। ਗਤਜਕ੍ਖੇਪੋ ਗਤਿਯਾ ਅਕ੍ਖੇਪੋ। ਰਙ੍ਘਤਿ, ਲਙ੍ਘਤਿ, ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਤਿ। ਲਙ੍ਘਿਤਾ, ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਕਾਪੀਤਿ, ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ।

ਮਘਿ ਕੇਤਵੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਮਙ੍ਘਤਿ।

ਰਾਘ ਲਾਘ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ। ਰਾਘਤਿ। ਲਾਘਤਿ।

ਦਾਘ ਆਯਾਸੇ ਚ। ਆਯਾਸੋ ਕਿਲਮਨਂ। **ਚ**ਕਾਰੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਦਾਘਤਿ। ਨਿਦਾਘੋ।

ਸਿਲਾਘ ਕਤ੍ਥਨੇ। ਕਤ੍ਥਨਂ ਪਸਂਸਨਂ। ਸਿਲਾਘਤਿ। ਸਿਲਾਘਾ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਿਲਾਘਤੇ। ਸਿਲਾਘਿਤ੍ਵਾ। "**ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਾ**"ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਘ ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਾ**ਗਣੇ **ਕ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ

ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ।

ਚਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਇਦਾਨਿ **ਚ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ –

ਸੁਚ ਸੋਕੇ। ਸੋਚਤਿ। ਸੋਕੋ, ਸੋਚਨਾ, ਸੋਚਂ, ਸੋਚਨ੍ਤੋ, ਸੋਚਨ੍ਤੀ, ਸੋਚਨ੍ਤਂ ਕੁਲਂ, ਸੋਚਿਤ੍ਵਾ।

ਕੁਚ ਸਦ੍ਦੇ ਤਾਰੇ। ਤਾਰਸਦ੍ਦੋ ਅਚ੍ਚੁਚ੍ਚਸਦ੍ਦੋ। ਕੋਚਤਿ। ਉਚ੍ਚਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਞ੍ਚ ਕੋਟਿਲ੍ਲਾਪ੍ਪੀਭਾਵੇਸੁ। ਕੁਞ੍ਚਤਿ। ਕੁਞ੍ਚਿਕਾ, ਕੁਞ੍ਚਿਤਕੇਸੋ। ਕੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ।

ਲੁਞ੍ਚ ਅਪਨਯਨੇ। ਲੁਞ੍ਚਤਿ। ਲੁਞ੍ਚਕੋ, ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਤਂ, ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ।

ਅਞ੍ਚ ਗਤਿਪੂਜਨਾਸੁ। ਮਗ੍ਗਂ ਅਞ੍ਚਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਞ੍ਚਤਿ। ਉਦ੍ਧਂ ਅਨੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਚਿਤੋਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੋ। ਕਟ੍ਕਞ੍ਚੁਕਤਾ।

ਵਞ੍ਚ ਚਞ੍ਚ ਤਞ੍ਚ ਗਤਿਯਂ। ਵਞ੍ਚਤਿ। ਚਞ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਚਤਿ। ਮਞ੍ਚਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਦਾ ਅਵਞ੍ਚਨਾ। **ਅਵਞ੍ਚਨਾ**ਤਿ ਵਞ੍ਚਿਤੁਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ।

ਗੁਚੁ ਗਣੇਚੁ ਥੇਯਜਕਰਣੇ। ਥੇਨਨਂ ਥੇਯਜਂ, ਚੋਰਿਕਾ। ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾ **ਥੇਯਜਕਰਣਂ**। ਗੋਚਤਿ। ਗਣੇਚਤਿ।

ਅਚ੍ਚ ਪੂਜਾਯਂ ਅਚ੍ਚਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਸੁਰਸੁਰਚ੍ਚਿਤੋ।

ਤਚ੍ਚ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਤਚ੍ਚਤਿ।

ਚਚ੍ਚ ਜਚ੍ਚ ਪਰਿਭਾਸਨਵਜ੍ਜਨੇਸੁ। ਚਚ੍ਚਤਿ। ਜਚ੍ਚਤਿ।

ਕੁਚ ਸਂਪਚ੍ਚੁਨਕੋਟਿਲ੍ਲਪਟਿਕ੍ਕਮਵਿਲੇਖਨੇਸੁ। ਕੁਚਤਿ, ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ। ਸਙ੍ਕੋਚੋ।

ਤਚ ਸਂਵਰਣੇ। ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਣਂ। ਤਚਤਿ। ਤਚੋ।

ਦਿਚ ਥੁਤਿਯਂ। ਦਿਚਤਿ।

ਕੁਚ ਸਙ੍ਕੋਚਨੇ। ਕੋਚਤਿ, ਸਙ੍ਕੋਚਤਿ। ਸਙ੍ਕੋਚੋ।

ਬਜਾਚ ਬਜਾਜਿਕਰਣੇ। ਬਜਾਜਿਕਰਣਂ ਬਜਾਜਿਕ੍ਰਿਯਾ। ਬਜਾਚਤਿ।

ਵਚ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਵਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਸਾ ਵਿਯਤ੍ਤਿ, ਤਿਸ੍ਸਂ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਵਿਯਤ੍ਤਾਯਂ ਵਾਚਾਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਦਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਾਚਾ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਕੁਚ੍ਛਿਸਦ੍ਦਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ''ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। ''ਵਤ੍ਤਿ, ਵਚਤਿ, ਵਚਨ੍ਤਿ। ਵਚਸਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ''ਵਾਚੇਤਿ, ਵਾਚੇਨ੍ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ''ਅਤ੍ਤਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਲੋਕੇ, ਦੇਵਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਰੇ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਗਰੂ ਪਨ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰਾਦੇਸਵਸੇਨ **"ਉਤ੍ਤਂ ਉਚ੍ਚਤੇ ਉਚ੍ਚਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦੀਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ, ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਨੁਲੋਮਾਨਿ। ਸਾਸਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ **ਰ**ਕਾਰਾਗਮਵਿਸਯੇ **ਨਿ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਚਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਸਿਦ੍ਧੋ **"ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਂ,** ਨੇਰੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਵਚਨਂ, ਵਾਚਾ, ਵਚੋ, ਵਚੀ, ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਵੁਤ੍ਤਂ, ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ, ਅਧਿਵਚਨਂ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਵਚਨੀਯਂ, ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ। ਵਤ੍ਤੁਂ, ਵਤ੍ਤੁਵੇ, ਵਤ੍ਵਾ, ਵਤ੍ਵਾਨ, ਇਮਾਨਿ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ **"ਪਰਸ੍ਸਭਾਸਾ"**ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਵ**ਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਦਤਿ। ਆਖਜਾਤਪਦਞ੍ਹੇਤਂ। ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਕੇਹਿਪਿ ''ਵਤ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾਚਾ''ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮੁਦਾਹਟਂ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਚ ਤਾਦਿਸਂ ਆਖਜਾਤਪਦਂ ਦਿਟ੍ਠਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਵਚਤਿ, ਵਚਨ੍ਤੀਤਿਆਦੀਨਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਰੂਪਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾਸੁ ਸਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨੇ ''ਅਵਚ, ਅਵਚਿਂਸੂ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਚ ''ਵਾਚੇਤਿ, ਵਾਚੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਚ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਦੀਸੁ ਅਨਾਗਤਾਨਿਪਿ ''ਵਚਤਿ, ਵਚਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਚੇਯਜ, ਵੁਚ੍ਚਤੁ, ਵੁਚ੍ਚੇਯਜ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਰੋਕ੍ਖਾਰੂਪਾਨਿ ਵਦਾਮ – ਵਚ, ਵਚੁ। ਵਚੇ, ਵਚਿਤ੍ਥ। ਵਚਂ, ਵਚਿਮ੍ਹ। ਵਚਿਤ੍ਥ, ਵਚਿਰੇ। ਵਚਿਤ੍ਥੋ, ਵਚਿਵ੍ਹੋ। ਵਚਿਂ, ਵਚਿਮ੍ਹੇ।

ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀਰੂਪਾਨਿ ਵਦਾਮ – ਅਵਚਾ, ਅਵਚੂ। ਅਵਚੋ, ਅਵਚੁਤ੍ਥ। ਅਵੋਚਂ, ਅਵਚੁਮ੍ਹ। ਅਵਚੁਤ੍ਥ, ਅਵਚੁਤ੍ਥੂਂ। ਅਵਚਸੇ, ਅਵਚੁਵ੍ਹਂ। ਅਵਚਿਂ, ਅਵਚਮ੍ਹਸੇ।

ਅਜ੍ਜਤਨੀਰੂਪਾਨਿ ਵਦਾਮ – ਅਵਚਿ, ਅਵੋਚੁਂ, ਅਵਚਿਂਸੁ। ਅਵੋਚੋ, ਅਵੋਚੁਤ੍ਥ। ਅਵੋਚਿਂ, ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ। ਅਵੋਚਾ, ਅਵੋਚੁ। ਅਵਚਸੇ, ਅਵੋਚਿਵ੍ਹਂ। ਅਵੋਚਂ, ਅਵੋਚਿਮ੍ਹੇ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਰੂਪਾਨਿ ਵਦਾਮ – ਵਕ੍ਖਤਿ, ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਵਕ੍ਖਸਿ, ਵਕ੍ਖਥ। ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਵਕ੍ਖਾਮ। ਵਕ੍ਖਤੇ, ਵਕ੍ਖਨ੍ਤੇ। ਵਕ੍ਖਸੇ, ਵਕ੍ਖਵ੍ਹੇ। ਵਕ੍ਖਸ੍ਸਂ ਵਕ੍ਖਮ੍ਹੇ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਪਦਾਨਂ ''ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਵਕ੍ਖ ਰੋਸੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਚ ''ਵਕ੍ਖਤਿ, ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਵਕ੍ਖਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵਸਾਨੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਟ੍ਠਾਨੇ ''ਵਕ੍ਖੇਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨਿਮੇਸਂ ''ਰੋਸਤਿ,

ਰੋਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਵ**ਚ**ਵ**ਕ੍ਖ**ਧਾਤੂਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਰੂਪਸਂਸਨ੍ਦਨਾਨਯੋ। ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਵ**ਚ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਸਹਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ – ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਥ। ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ। ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੇ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੇ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

''ਅਭੀਤਕਪ੍ਪੇ ਚਰਿਤਂ, ਠਪਯਿਤ੍ਵਾ ਭਵਾਭਵੇ।
ਇਮਮ੍ਹਿ ਕਪ੍ਪੇ ਚਰਿਤਂ, ਪਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ ਸੁਣੋਹਿ ਮੇ''ਤਿ॥

ਗਦ੍ਰਤਪਦ੍ਵੇਪਿ ''ਰਾਜਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਪਤਿ ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਸਨਂ ਞਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਥਾਤਿ ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ਏਦਿਸੀ ਪਦਮਾਲਾ ਰਚਿਤਾ। ਵ**ਕ੍ਖ ਰੋਸੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਸਹਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ''ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨਿਮੇਸਂ ''ਰੋਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਰੋਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਵ**ਚ**ਵ**ਕ੍ਖ**ਧਾਤੂਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਸੇਨੇਵ ਰੂਪਸਂਸਨ੍ਦਨਾਨਯੋ।

ਅਵਚਿਸ੍ਸਾ, ਵਚਿਸ੍ਸਾ, ਅਵਚਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਵਚਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਇਧ ਪਨ ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਯੇਵ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ।

ਚੁ ਚਵਨੇ। ਚਵਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਚਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ। ਦੇਵਕਾਯਾ ਚੁਤੋ। ਚੁਤਂ ਪਦੁਮਂ। ਚਵਿਤੁਂ, ਚਵਿਤ੍ਵਾ।

ਲੋਚ ਦਸ੍ਸਨੇ। ਲੋਚਤਿ। ਲੋਚਨਂ।

ਸੇਚ ਸੇਚਨੇ। ਸੇਚਤਿ।

ਸਚ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਸਚਤਿ।

ਕਚ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਕਚਤਿ।

ਮਚ ਮੁਚਿ ਕਕ੍ਕਨੇ। ਕਕ੍ਕਨਂ ਸਰੀਰੇ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟਨਂ। ਮਚਤਿ। ਮੁਞ੍ਚਤਿ। **ਮਚਿ ਧਾਰਣੁਚ੍ਛਾਯਪੂਜਨੇਸੁ**। ਧਾਰਣਂ ਉਚ੍ਛਾਯੋ ਪੂਜਨਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਉਚ੍ਛਾਯੋ** ਮਲਹਰਣਂ। ਮਞ੍ਚਤਿ। ਮਞ੍ਚੋ, ਮਞ੍ਚਨਂ। ਮਞ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਮਞ੍ਚੋ।

ਪਚ ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਕਰਣੇ। ਪਚਤਿ। ਪਾਕੋ, ਪਰਿਪਾਕੋ, ਵਿਪਾਕੋ, ਪਕ੍ਕਂ ਫਲਂ।

ਥੁਚ ਪਸਾਦੇ। ਥੋਚਤਿ।

ਵ**ਚ** ਵ**ਚਿ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ**। ਵਚਤਿ। ਵਞ੍ਚਤਿ।

ਰੁਚ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ ਰੋਚਨੇ ਚ। ਦਿਤ੍ਤਿ ਸੋਭਾ। **ਰੋਚਨਂ** ਰੁਚਿ। ਰੋਚਤਿ। ਵਿਰੋਚਨੋ। ਸਮਣਸ੍ਸ ਰੋਚਤੇ ਸਚ੍ਚਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸਗ੍ਗਕਾਮਸ੍ਸ, ਏਕਤ੍ਤਮੁਪਰੋਚਿਤਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਰੁਚਿਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਜਨੇਤਿ। ਤੇਨ ''ਗਮਨਂ ਮਯ੍ਹ ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਰੁਚਿਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਰੋਚੇਤਿ ਰੋਚਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤਿ। ਤੇਨ ''ਕਿਂ ਨੁ ਜਾਤਿਂ ਨ ਰੋਚੇਸੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਗਣਿਕੋਯਂ ਧਾਤੁ।

ਪਚ ਸੰਪਾਕੇ। ਪਚਤਿ, ਪਚਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ "**ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਾ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਢ੍ਢ ਬਜਯਗਤਿਯਂ। ਬਜਯਗਤਿ ਵਿਨਾਸਗਤਿ। ਅਢ੍ਢਤਿ।

ਯਾਚ ਯਾਚਨਾਯਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਗਂ ਮਣਿਂ ਯਾਚਤਿ। ਨਾਗੋ ਮਣਿਂ ਯਾਚਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ। ਤੇ ਤਂ ਅਸ੍ਸੇ ਅਯਾਚਿਸੁਂ। ਸੋ ਤਂ ਰਥਮਯਾਚਥ। ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਆਯਾਚਤਿ। ਏਵਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਨਾਗਂ ਮਣਿਂ ਯਾਚੇਤਿ, ਯਾਚਯਤਿ, ਯਾਚਾਪੇਤਿ, ਯਾਚਾਪਯਤਿ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਰਾਜਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਧਨਂ ਯਾਚਿਯਤਿ, ਯਾਚਯਿਯਤਿ, ਯਾਚਾਪਿਯਤਿ, ਯਾਚਾਪਯਿਯਤਿ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਨਿ। ਯਾਚਂ, ਯਾਚਨ੍ਤੋ, ਯਾਚਨ੍ਤੀ, ਯਾਚਨ੍ਤਂ ਕੁਲਂ। ਯਾਚਮਾਨੋ, ਯਾਚਮਾਨਾ, ਯਾਚਮਾਨਂ ਕੁਲਂ। ਯਾਚਕੋ, ਯਾਚਨਾ, ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਾਚਿਤੁਂ, ਯਾਚਿਤ੍ਵਾਨ, ਯਾਚਿਤੁਨ, ਯਾਚਿਯ, ਯਾਚਿਯਾਨ। ਏਵਂ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਪਚ ਪਾਕੇ। ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ। "**ਉਭਯਤੋਭਾਸਾ**"ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵ**ਚ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨਿ ਰੂਪਂ ਪਸਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਤਥਾ **ਪਚ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਗਰੂ ''ਤਯਾ ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨਿ ਰੂਪਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ''ਪਚ੍ਚਤੇ''ਤਿ ਵਾ ''ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਕੋਯੇਵ ਦਿਵਾਦਿਗਣਿਕੋ ਪਯੋਗੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਯਾਵ ਪਾਪਂ ਨ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ''ਸਯਮੇਵ ਪੀਯਤੇ ਪਾਨੀਯਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਿਯ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਪਕ੍ਖਿਕੋ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਪ੍ਪਯੋਗੋ ਏਸ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਸਯਮੇਵਾ'ਤਿ ਪਦਂ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤ੍ਵਾ 'ਸਯਮੇਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਤੀ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਤਨ੍ਨ, ''ਸਯਮੇਵ ਪੀਯਤੇ ਪਾਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਾਨੀਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਾਨੀਯਂ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਹੇਵ ਤਂ ਪੀਯਤੇ, ਨ ਸਯਂ। ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਾਨਕ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭੂਤਮ੍ਪਿ ਤਂ ਸੁਕਰਪਾਨਕ੍ਰਿਯਾਵਸੇਨ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ''ਸਯਮੇਵ ਪੀਯਤੇ ਪਾਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਲ੍ਹਿਯਾ ਪਯੋਗੋ ਕਤੋ।

''ਸਯਮੇਵ ਕਟੋ ਕਰਿਯਤੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਟਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਟਂ ਕਟੋ ਕਰੋਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਹੇਵ ਕਟੋ ਕਰਿਯਤੇ, ਨ ਸਯਂ। ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਣਕ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋਪਿ ਸੋ ਸੁਕਰਣ ਕ੍ਰਿਯਾਵਸੇਨ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ''ਸਯਮੇਵ ਕਟੋ ਕਰਿਯਤੇ''ਤਿ ਰੂਲ੍ਹਿਯਾ ਪਯੋਗੋ ਕਤੋ।

ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ **ਸਯਂ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਾਨੀਯਂ ਪਾਨੀਯੇਨੇਵ ਪੀਯਤੇ, ਨ ਅਮ੍ਹੇਹਿ। ਕਟੋ ਕਟੇਨੇਵ ਕਰਿਯਤੇ, ਨ ਅਮ੍ਹੇਹੀਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਯੋਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਪਟਿਸੇਧਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਵਦਤਿ, ਨ ਤਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤੋ **ਸਯਂ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਵਦਤਿ ਅਕਮ੍ਮਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਂ ਪਯੋਗਾਨਂ। ਏਵਂ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਕਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਰਹਿਤਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਚ ''ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਚ**ਧਾਤੁ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚੇ? ਨਤ੍ਥਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਵਾ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਲ਼ਿ ਏਵ ਪਮਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯਞ੍ਞੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ **ਪਚ**ਧਾਤੁਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਥਾ ਹਿ **ਧਮ੍ਮਪਾਲਾਚਰਿਯ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾਚਰਿਯਾ**ਦੀਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਪ੍ਪਯੋਗਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ --

> ਞਾਣਯੁਤ੍ਤਵਰਂ ਤਤ੍ਥ, ਦਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਿਂ ਤਿਹੇਤੁਕਂ।
> ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕੇ ਦੁਵੇ॥

ਅਸਙ੍ਖਾਰਂ ਸਸਙ੍ਖਾਰ-ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਚ ਪਚ੍ਚਤਿ

ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਸਂ ਇਦਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਯੇ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਮ੍ਹਿ ਸਕਮ੍ਮਕਭਾਵੇਨ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਚ ਅਕਮ੍ਮਕਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਭੂ**ਧਾਤੁਸ੍ਸੇਵ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਮਕਸ੍ਸਪਿ ਸਤੋ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਕਮ੍ਮਕਭੂਤਸ੍ਸ

ਪਚਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਸੋਤੂਨਂ ਸਂਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਤ੍ਥਂ ਏਤ੍ਥ ਇਮਂ ਨੀਤਿਂ ਪਟ੍ਠਪੇਮ –

ਵਿਨਾਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ, ਗਣਨਾਨਤ੍ਤੁਯੋਗਤੋ।
ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਾਤੂ **ਪਚਭਿਦਾ**ਦਯੋ॥

ਪੁਰਿਸੋ ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ। ਸ ਭੂਤਪਚਨਿਂ ਪਚਿ। ਓਦਨੋ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਵੀਹਿਸੀਸਂ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਫਲਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨਾਗੋ ਪਾਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ। ਤਲ਼ਾਕਪਾਲ਼ਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਭਿਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਯਂ**ਸਦ੍ਦਂ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਸਯਮੇਵ ਓਦਨੋ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਪੁਰਿਸੋ ਸਯਮੇਵ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ। ਭਗਵਾ ਸਯਮੇਵ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਅਬੁਜ੍ਝੀ''ਤਿ ਪਯੋਗੇਸੁ ਪਰਸ੍ਸ ਆਣਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭੂਤਹਨਨਕ੍ਰਿਯਾਪਟਿਸੇਧਮਿਵ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਬੁਜ੍ਝਨਕ੍ਰਿਯਾਪਟਿਸੇਧਨਮਿਵ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੋ **ਸਯਂ**ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਭਾਵਪਰਿਕਪ੍ਪੋ, ਤਂ ਨ ਪਮਾਣਂ। **ਸਯਂ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ ''ਸਯਮੇਵ ਪੀਯਤੇ ਪਾਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ।

ਵਿਨਾਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ, ਵਿਨਾਪਿ ਚ ਗਣਨ੍ਤਰਂ।
ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਤੋ **ਦਿ**ਵੁਆਦਯੋ॥

ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ। ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇ ਦਿਬ੍ਬਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਗਣਨ੍ਤਰਞ੍ਚੋਪਸਗ੍ਗਂ, ਵਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਨਾਨਤਂ।
ਪਯੋਗਤੋ ਸਕਮ੍ਮਾ ਚ, ਅਕਮ੍ਮਾ ਚ **ਗਮਾ**ਦਯੋ॥

ਪੁਰਿਸੋ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਚਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚਰਤਿ।

ਗਣਨ੍ਤਰਞ੍ਚੋਪਸਗ੍ਗਂ, ਪਯੋਗਞ੍ਚਤ੍ਥਨਾਨਤਂ।
ਵਿਨਾਪਿ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਦਿਸਾ**ਦੀ ਰੂਪਭੇਦਤੋ॥

ਪਾਸਾਦਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਸਾਦਂ ਦਕ੍ਖਤਿ ਪਾਸਾਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਭਾਵਤੋ ਸਕਮ੍ਮਾ ਤੁ, **ਰੁਦ**ਧਾਤਾਦਯੋ ਮਤਾ।
ਸਭਾਵਤੋ ਅਕਮ੍ਮਾ ਚ, **ਨਨ੍ਦ**ਧਾਤਾਦਯੋ ਮਤਾ॥

ਮਤਂ ਵਾ ਅਮ੍ਮ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੇਚ੍ਚ ਨਨ੍ਦਤਿ।

ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨੇਕੇ, ਸਕਮ੍ਮਾਪਿ ਅਕਮ੍ਮਕਾ।
ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਥੇਕਚ੍ਚੇ, ਅਕਮ੍ਮਾਪਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾ॥

ਏਕਚ੍ਚੇ ਤੁਪਸਗ੍ਗੇਹਿ, ਸਕਮ੍ਮਾ ਚ ਸਕਮ੍ਮਕਾ।
ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਅਕਮ੍ਮਾ ਚ, ਏਸਤ੍ਥੋਪੇਤ੍ਥ ਦੀਪਿਤੋ।

ਪੁਰਿਸੋ ਗਾਮਾ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਧਨਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਣਂ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਹਿਮਵਤਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਦਿਯੋ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਪਯੋਗਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਸਾਸਨੇ **ਪਚ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨਿ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ, ''ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਯਤੀ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ ਵਿਯ ''ਪੁਰਿਸੇਨ ਓਦਨੋ ਪਚਿਯਤੀ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੇ ਪਨ ਗਰੂ ''ਤਯਾ ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇ, ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ ਓਦਨਂ ਪਾਚੇਤਿ, ਪਾਚਯਤਿ, ਪਾਚਾਪੇਤਿ, ਪਾਚਾਪਯਤਿ। ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੋ ਓਦਨਂ ਪਾਚਿਯਤਿ, ਪਾਚਯਿਯਤਿ, ਪਾਚਾਪਿਯਤਿ, ਪਾਚਾਪਯਿਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ''ਯਥਾ ਦਣ੍ਡੇਨ ਗੋਪਾਲੋ, ਗਾਵਂ ਪਾਚੇਤਿ ਗੋਚਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਚਂ, ਪਚਨ੍ਤੋ, ਪਚਨ੍ਤੀ, ਪਚਮਾਨੋ, ਪਚਮਾਨਾ। ਪਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਚਿਤਂ, ਪਚਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਚਨੀਯਂ, ਪਚਿਤੁਂ, ਪਚਿਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਮਸ੍ਸ ਮਂਸਞ੍ਚ ਪਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗੋ ਉਦਾਹਰਣਂ। ''ਪਚਤਿ, ਪਚਨ੍ਤਿ। ਪਚਸੀ''ਤਿਆਦਿ ਪਦਕ੍ਕਮੋ ਸੁਬੋਧੋ।

ਸਿਚ ਘਰਣੇ। ਸੇਚਤਿ, ਸੇਕੋ, "**ਉਭਤੋਭਾਸਾ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ **ਚ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਛਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪਰਸ੍ਸਭਾਸਾਦਿਭਾਵਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਧਾਤੁਨਂ ਇਤੋ।
ਪਰਂ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਂ ਸੋ, ਸਾਸਨੇ ਈਰਿਤੋ ਨ ਹਿ॥

ਛੁ ਛੇਦਨੇ। ਛੋਤਿ। ਛੋਤ੍ਵਾਨ ਮੋਲਿਂ ਵਰਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤਂ। ਅਚ੍ਛੋਚ੍ਛੁਂਵਤ ਭੋ ਰੁਕ੍ਖਂ।

ਮਿਲੇਛ ਅਵਿਯਤ੍ਤਾਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਮਿਲੇਚ੍ਛਤਿ, ਮਿਲਕ੍ਖੁ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਮਿਲਕ੍ਖੂਸੁ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਰੇਸੁ।

ਵਛਿ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਵਞ੍ਛਤਿ। ਵਞ੍ਛਿਤਂ ਧਨਂ।

ਅਛਿ ਆਯਾਮੇ। ਅਞ੍ਛਤਿ। ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਞ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦੀਘਂ ਅਞ੍ਛਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਹੁਚ੍ਛ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਹੁਚ੍ਛਤਿ।

ਮੁਚ੍ਛ ਮੋਹਮੁਚ੍ਛਾਸੁ। ਮੁਚ੍ਛਤਿ। ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਸਵੇਗੇਨ, ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਸਮਪਜ੍ਜਥ। ਮੁਚ੍ਛਾ, ਮੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ।

ਫੁਛ ਵਿਸਰਣੇ ਫੋਛਤਿ।

ਯੁਛ ਪਮਾਦੇ। ਯੁਚ੍ਛਤਿ।

ਉਛਿ ਉਞ੍ਛੇ। ਉਞ੍ਛੋ ਪਰਿਯੇਸਨਂ। ਉਞ੍ਛਤਿ। ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਈਹਥ।

ਉਛ ਪਿਪਾਸਾਯਂ। ਉਛਤਿ।

ਪੁਚ੍ਛ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ, ਪੁਚ੍ਛਕੋ, ਪੁਟ੍ਠੋ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ, ਪੁਚ੍ਛਾ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ। ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਤਿ। ਤਾਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿ**ਯਾਦਿਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਚ੍ਛ ਗਤਿਯਂ। ਵਿਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ।

ਵਚ੍ਛ ਛੇਦਨੇ। ਵੁਚ੍ਛਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵੁਤ੍ਤ੍ਵਾ, ਵੁਤ੍ਤਸਿਰੋ। ਵਕਾਰਗਤਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਂ।

ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਕੇਸੋਹਰਣੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਕਾਪਟਿਕੋ ਮਾਣਵੋ ਦਹਰੋ ਵੁਤ੍ਤਸਿਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਿਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਿਰੋਰੁਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਯਥਾ **ਮਞ੍ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਞ੍ਚਟ੍ਠਾ, **ਚਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਚਕ੍ਖੁਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਰੋਪਿਤੇਪਿ ''ਯਥਾ ਸਾਰਦਿਕਂ ਬੀਜਂ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਹਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਕਥਿਤੇਪਿ ''ਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਭਗਵਤਾ, ਵੁਤ੍ਤਮਰਹਤਾ''ਤਿਆਦਿਸੁ। ਅਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਵ**ਚ੍ਛ**ਵ**ਪ**ਵ**ਚ**ਵਸਾ, ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
> ਕੇਸੋਹਾਰੇ ਰੋਪਿਤੇ ਚ, ਕਥਿਤੇ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ॥

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਟਿਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਾਪਸਮੀਕਰਣੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ ਪਰਦਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਪਗਮੇ। ''ਗੀਤਂ ਪਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮੀਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਵਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ। ਲੋਕੇ ਪਨ ''ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਾਰਾਯਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਜ੍ਝੇਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ

> ''ਵਾਪਸਮੀਕਰਣੇ ਚ, ਅਥੋ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਂ।
> ਅਪਗਮੇ ਪਾਵਚਨ-ਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ।
> ਅਜ੍ਝੇਨੇ ਚੇਵਮੇਤੇਸੁ, ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

ਅਪਰੋਪਿ ਨਯੋ – ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋਚ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਵਪਨੇ ਵਾਪਸਮੀਕਰਣੇ ਕੇਸੋਹਾਰੇ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਪਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਾਵਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ ਅਜ੍ਝੇਨੇ ਕਥਨੇਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ –

> ''ਗਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਪਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਹਤਿ।
> ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਫਲਮਸ੍ਨਾਤਿ, ਯੋ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦੁਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਵਪਨੇ ਆਗਤੋ। ''ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਟਿਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਦਨ੍ਤਕਾਦੀਹਿ ਵਾਪਸਮੀਕਰਣੇ। ''ਕਾਪਟਿਕੋ ਮਾਣਵੋ ਦਹਰੋ ਵੁਤ੍ਤਸਿਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੇਸੋਹਰਣੇ। ''ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ ਪਰਦਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤੋ ਮਿਗਭੂਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵੁਤ੍ਤੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਹਰਿਤਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਪਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇ। ''ਯੇਸਮਿਦਂ ਏਤਰਹਿ ਪੋਰਾਣਂ ਮਨ੍ਤਪਦਂ ਗੀਤਂ ਪਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮੀਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ। ਲੋਕੇ ਪਨ ''ਵੁਤ੍ਤੋ ਗਣੋ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਾਰਾਯਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਜ੍ਝੇਨੇ। ''ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਥਨੇ। ਅਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਵ**ਪ** ਵ**ਤ੍ਤ** ਵ**ਚ੍ਛ**ਵ**ਚ**-ਧਾਤੂਨਂ ਵਸਤੋ ਮਤੋ।
> ਸੋਪਸਗ੍ਗੋ ਨੋਪਸਗ੍ਗੋ, ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਰਹਂ॥

ਵਪਨੇ ਚ ਵਾਪਸਮੀ-ਕਰਣੇ ਮੁਣ੍ਡਤਾਯ ਚ।
ਜੀਵਵੁਤਜਂ ਪਮੁਤ੍ਤੁਕ੍ਖੇ, ਵਸਾ ਪਾਵਚਨਸ੍ਸ ਤੁ।
ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ ਚ ਅਜ੍ਝੇਨੇ, ਕਥਨੇ ਚਾਤਿ ਲਕ੍ਖਯੇ।

ਤਚ੍ਛ ਤਨੁਕਰਣੇ। ਤਚ੍ਛਤਿ। ਤਚ੍ਛਕੋ ਦਾਰੁਂ।

ਛਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਜਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਜਿਜਯੇ। ਜੇਤਿ। ਜਯਤਿ, ਪਰਾਜਯਤਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਿਕਂ ਪਰਾਜੇਤਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਪਰਜ੍ਜਤਿ। ਰਾਜਾਨਂ ਜਯਾਪੇਸੁਂ। ਜਯਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ **ਜਯਾਪੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਜਯਤੁ ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਆਸੀਸਵਚਨਂ ਵਦਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜਯਨਂ, ਜਿਤਂ, ਜਯੋ, ਵਿਜਿਤਂ, ਜਿਨੋ, ਜੇਤਾ, ਜੇਤੋ, ਜਿਤੋ ਮਾਰੋ, ਮਾਰਂ ਜਿਤੋ, ਜਿਤਵਾ, ਜਿਤਾਵੀ, ਵਿਜਿਤਾਵੀ, ਮਾਰਜਿ, ਲੋਕਜਿ, ਓਧਿਜਿਨੋ, ਅਨੋਧਿਜਿਨੋ, ਜਿਤੋ। ਵਿਜਿਤੋ, ਜੇਤੁਂ, ਵਿਜੇਤੁਂ, ਜਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਜਿਤ੍ਵਾ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਕਿਯਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤੁਸ੍ਸ ''ਜਿਨਾਤਿ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ''ਤ੍ਯਾਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਜਿ ਅਭਿਭਵਨੇ। ਜੇਤਿ। ਜਿਨੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਆਨਨ੍ਦ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਵਿਜਿਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਂ ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਅਭਿਭਵਨਤ੍ਥਸਾਧਕਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਵਿਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਜੁ ਗਤਿਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਸੀਘਗਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਜਵਤਿ। ਜਵਨਂ, ਜਵੋ, ਜਵਂ, ਜਵਨ੍ਤੋ, ਜਵਨਚਿਤ੍ਤਂ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ, ਜਵਨਹਂਸੋ। ਮਨੋਜਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਯੇਨਕਾਮਂ।

ਜੇਖਯੇ। ਜੀਯਤਿ। **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਈਯਾ**ਦੇਸੋ। ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪੇਨ ''ਕਿਂ ਮਂ ਧਨੇਨ ਜੀਯੇਥਾ''ਤਿ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ ''ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਜ੍ਜ ਗਤਿਯਂ। ਸਜ੍ਜਤਿ।

ਕੁਜੁ ਖੁਜੁ ਥੇਯਜਕਰਣੇ। ਕੋਜਤਿ। ਖੋਜਤਿ।

ਵਜ ਗਤਿਯਂ। ਧਜ ਧਜਿ ਚ। ਵਜਤਿ। ਅਬ੍ਬਜਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਞ ਅਬ੍ਬਜੇ। ਵਜੋ, ਵਜਨਂ, ਪਵਜਨਂ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ।

ਸਕਾ ਰਟ੍ਠਾ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਜਨਪਦਂ ਗਤੋ।
ਮਹਨ੍ਤਂ ਕੋਟ੍ਠਂ ਕਯਿਰਾਥ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਧੇਤਵੇ॥

ਧਜਤਿ। ਧਜੋ। ਧਞ੍ਜਤਿ। ਧਞ੍ਜਨਂ। ਏਤ੍ਥ **ਧਜੋ**ਤਿ ਕੇਤੁ। **ਧਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਂ।

ਅਜ ਖੇਪਨੇ ਚ। ਗਤਿਅਪੇਕ੍ਖਕੋਯੇਵ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਅਜਤਿ। ਅਜੋ। ਏਤ੍ਥ **ਅਜੋ**ਤਿ ਏਲ਼ਕੋ। ਇਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਾਨਿ ''ਅਜੋ ਏਲ਼ਕੋ ਉਰਬ੍ਭੋ ਅਵਿ ਮੇਣ੍ਡੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਰਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਏਲ਼ਕੋ, ਯੋ ''ਅਜੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਵੀ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਲੋਮੋ ਏਲ਼ਕੋ। **ਮੇਣ੍ਡੋ**ਤਿ

ਕੁਟਿਲਸਿਙ੍ਗੋ ਏਲ਼ਕੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਜਨਕਜਾਤਕੇ** ਅਜਰਥਤੋ ਮੇਣ੍ਡਰਥਾ वਿਸੁਂ वੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ **ਅਜੇਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਜਤੋ ਏਲ਼ਕਸ੍ਸ वਿਸੁਂ वਚਨਤੋ **ਏਲ਼ਕ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੇਣ੍ਡੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, **ਮਹੋਸਧਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਞ੍ਹਿ ਮੇਣ੍ਡੇਲ਼ਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤਾ वੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਅਜ੍ਜ ਸਜ੍ਜ ਅਜ੍ਜਨੇ। ਅਜ੍ਜਨਂ ਅਜ੍ਜਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਅਜ੍ਜਤਿ। ਸਜ੍ਜਤਿ।

ਕਜ੍ਜ ਬਜਥਨੇ। ਬਜਥਨਂ ਹਿਂਸਾ। ਕਜ੍ਜਤਿ।

ਖਜ੍ਜ ਮਜ੍ਜਨੇ ਚ। ਮਜ੍ਜਨਂ ਸੁਦ੍ਧਿ। ਬਜਥਨਾਪੇਕ੍ਖੋ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਖਜ੍ਜਤਿ। ਖਜ੍ਜੂਰੋ।

ਖਜ ਮਨ੍ਥੇ। ਮਨ੍ਥੋ वਿਲੋਲ਼ਨਂ। ਖਜਤਿ।

ਖਜਿ ਗਤਿवੇਕਲ੍ਲੇ। ਕਿਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤੇ ਅਯਜੋ ਖਞ੍ਜਤੀਤਿ। ਉਭੋ ਖਞ੍ਜਾ। ਖਞ੍ਜਨਂ, ਖਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਖਞ੍ਜਿਤ੍वਾ।

ਖਜ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਖਜਤਿ। ਏਜਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਏਜਾ**ਤਿ ਲਾਭਾਦਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਜਤਿ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਏਜਾ, ਬਲवਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ।

ਬੁਜ वਜਿਰਨਿਬ੍ਬੇਸੇ। वਜਿਰਨਿਗ੍ਘੋਸੇਤਿ ਕੇਚਿ वਿਦੂ वਦਨ੍ਤਿ। ਬੋਜਤਿ।

ਖਿਜ ਕੁਜਿ ਗੁਜਿ ਅਬਜਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇ। ਖਿਜਤਿ। ਕੁਞ੍ਜਤਿ। ਗੁਞ੍ਜਤਿ।

ਲਜ ਲਾਜ ਤਜ੍ਜ ਭਸ੍ਸਨੇ। ਲਜਤਿ। ਲਾਜਤਿ। ਤਜ੍ਜਤਿ।

ਲਜਿ ਦਿਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ। ਭਸ੍ਸਨਾਪੇਕ੍ਖੋ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਲਞ੍ਜਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਨਯਲਞ੍ਜਕੋ। ਲਞ੍ਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਲਞ੍ਜਕੋ।

ਜਜ ਜਜਿ ਯੁਦ੍ਧੇ। ਯੁਜ੍ਝਨਂ **ਯੁਦ੍ਧਂ**। ਜਜਤਿ। ਜਞ੍ਜਤਿ।

ਤੁਜ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਤੋਜਤਿ।

ਤੁਜਿ ਬਲਨੇ ਚ। ਬਲਨਂ ਬਲਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਹਿਂਸਾਪੇਕ੍ਖਕੋ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਤੁਞ੍ਜਤਿ।

ਗਜ ਕੁਜਿ ਮੁਜਿ ਗਜ੍ਜ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ। ਗਜਤਿ। ਕੁਞ੍ਜਤਿ। ਮੁਞ੍ਜਤਿ। ਗਜੋ ਗਜ੍ਜਤਿ, ਮੇਘੋ ਗਜ੍ਜਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਦਾਸੋ ਆਮਜਾਤੋ, ਠਿਤੋ ਥੁਲ੍ਲਾਨਿ ਗਜ੍ਜਤਿ। ਮਣਿ ਗਜ੍ਜਤਿ। ਞਾਣਗਜ੍ਜਨਂ ਗਜ੍ਜਤਿ। ਗਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ। ਗਜ੍ਜਿਤਾ। ਗਜ੍ਜਿਤ੍वਾ। ਤਤ੍ਥ **ਗਜੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੀ। ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਹਤ੍ਥੀ ਨਾਗੋ ਗਜੋ ਦਨ੍ਤੀ, ਕੁਞ੍ਜਰੋ वਾਰਣੋ ਕਰੀ।
> ਮਾਤਙ੍ਗੋ ਦ੍वਿਰਦੋ ਸਟ੍ਠਿ-ਹਾਯਨੋ’ਨੇਕਪੋ ਇਭੋ॥

> ਥਮ੍ਭੋ ਰਮ੍ਮੋ ਦ੍वਿਪੋ ਚੇव, ਹਤ੍ਥਿਨੀ ਤੁ ਕਰੇਣੁਕਾ।
> ਹਤ੍ਥਿਪੋਤੋ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪੋ, ਭਿਙ੍ਕੋ ਚ ਕਲਭੋ ਭवੇ॥

ਚਜ ਚਾਗੇ। ਚਜਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ। ਚਾਗੋ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ। ਚਜਨਂ। ਚਜਂ, ਚਜਨ੍ਤੋ। ਚਜਮਾਨੋ।

ਸਨ੍ਜ ਸਙ੍ਗੇ। ਸਙ੍ਗੋ ਲਗਨਂ। ਸਞ੍ਜਤਿ। ਸਤ੍ਤੋ। ਸਜਨਂ, ਸਤ੍ਤਿ। ਆਸਤ੍ਤਿ। ਸਜਿਤੁਂ। ਸਜਿਤ੍वਾ।

ਈਜ ਗਤਿਯਂ। ਈਜਤਿ।

ਭਜਿ ਭਜ੍ਜਨੇ। ਭਜ੍ਜਨਂ ਤਾਪਕਰਣਂ। ਤਿਲਾਨਿ ਭਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਰਿਸੇਨ ਭਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਤਿਲਾਨਿ।

ਏਜ ਭੇਜ ਭਾਜ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। **ਦਿਤ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ। ਏਜਤਿ। ਭੇਜਤਿ। ਭਾਜਤਿ।

ਤਿਜ ਨਿਸਾਨੇ, ਖਮਾਯਞ੍ਚ। ਨਿਸਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਤਾਕਰਣਂ। **ਖਮਾ** ਖਨ੍ਤਿ। ਤੇਜਤਿ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ। ਤੇਜਨੋ। ਤੇਜੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਜਨੋ**ਤਿ ਕਣ੍ਡੋ ਸਰੋ ਉਸੁ। **ਤੇਜੋ**ਤਿ ਸੂਰਿਯੋ। ਅਥ ਵਾ **ਤੇਜੋ**ਤਿ ਤੇਜਨਂ ਉਸ੍ਮਾ ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਂ ਤਾਪੋ। **ਤੇਜੋ**ਤਿ ਵਾ ਆਨੁਭਾਵੋ ਪਭਾਵੋ।

ਸਞ੍ਜ ਪਰਿਸ੍ਸਙ੍ਗੇ, ਆਲਿਙ੍ਗਨਂ **ਪਰਿਸ੍ਸਙ੍ਗੋ**। ਸਞ੍ਜਤਿ।

ਖਜਿ ਦਾਨੇ, ਗਤਿਯਞ੍ਚ। ਖਞ੍ਜਤਿ। ਖਞ੍ਜਨਂ।

ਰਾਜ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ ਭਾਜ ਚ। ਰਾਜਤਿ। ਭਾਜਤਿ। ਰਾਜਾ। ਰਾਜਿਨੀ। ਵਨਰਾਜਿ। ਰਾਜਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਰਾਜਿਤ੍ਵਾ। ਅਤ੍ਰ ਵਿਞ੍ਞੂਨਮਤ੍ਥਵਿਵਰਣੇ ਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਸਿਲੋਕਂ ਰਚਯਾਮ –

> ਮ'ਹਾ'ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਰਾਜ ਮਮੇਵ'ਹਿ।
> ਨੇ'ਤਸ੍ਸ ਇਤਿ ਵਤ੍ਵਾਨ, ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਕਲਹਂ ਕਰੁਂ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਪਾਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਦੇ ''ਮੇ ਅਹਿ **ਮਹੀ**''ਤਿ ਛੇਦੋ ''ਪੁਤ੍ਤਾ ਮੇ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਿਯ। ''ਮਹਿ ਅਰਾਜ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਚ ਛੇਦੋ ''ਯੋਪਿ ਅਯਂ ਯੋਪਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ **ਅਰਾਜ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਤਿਕਰਮਕਰਾਚਰਿਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਕਰੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਾਚਕੋ **ਅਕਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਆਖਜਾਤਪਰੋਕ੍ਖਾਵਿਭਤ੍ਤਿਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਰਾਜ** ਵਿਰੋਚੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਗਾਥਾਯ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ ''**ਮਹਾਰਾਜ** ਮੇ ਅਹਿ ਅਰਾਜ, ਮਮ ਏਵ ਅਹਿ ਅਰਾਜ, ਨ ਏਤਸ੍ਸ ਇਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **ਦ੍ਵੇ** ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕਜਨਾ ਕਲਹਂ ਕਰਿਂਸੂ''ਤਿ।

ਰਨ੍ਜ ਰਾਗੇ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਂ ਰਜਤਿ। ਸਤ੍ਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਰਞ੍ਜਤਿ। ਰਜਨਂ। ਰਜਕੋ। ਰਾਗੋ। ਵਿਰਾਗੋ। ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ। ਰਾਜਾ। ਰਾਜਿਨੀ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਜਨਵਤ੍ਥੁ। **ਰਜਕੋ**ਤਿ ਰਜਕਾਰੋ ਵਤ੍ਥਧੋਵਨਕੋ। **ਰਾਗੋ**ਤਿ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਰਞ੍ਜਤਿ, ਰਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤਨ੍ਤਿ ਰਾਗੋ, ਤਣ੍ਹਾ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਿ –

> ਰਾਗੋ ਲੋਭੋ ਤਸਿਣਾ ਚ, ਤਣ੍ਹਾ ਏਜਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ।
> ਸਤ੍ਤਿ ਆਸਤ੍ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਾ ਚ, ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲੁਬ੍ਭਨਾ॥
>
> ਕਾਮੋ ਨਿਕਾਮਨਾ ਇਚ੍ਛਾ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਯਨ੍ਤਿ ਚ।
> ਵਨਞ੍ਚ ਵਨਥੋ ਚੇਵ, ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ ਚ॥
>
> ਅਨੁਰੋਧੋ ਚ ਸਾਰਾਗੋ, ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ ਚ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ।
> ਨਨ੍ਦੀਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ, ਗੇਧੋ ਸਞ੍ਜਨਨੀ ਤਥਾ।
> ਜਨਿਕਾ ਪਣਿਧਿ ਚੇਵ, ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਨ੍ਤਿਨੇਕਧਾ॥

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। **ਰਾਜਾ**ਤਿ ਪਥਵਿਸ੍ਸਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਨਿਯਜਨ੍ਤੇ। ਨਾਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਰਾਜਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਵਿਰੋਚਤੀਤਿ **ਰਾਜਾ**। ਦਾਨਞ੍ਚ ਪਿਯਵਚਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮਹਾਜਨਂ ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿਪਿ **ਰਾਜਾ। ਰਾਜਿਨੀ**ਤਿ ਰਾਜਭਰਿਯਾ। ਤੇਸਂ ਅਭਿਧਾਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਸਹਾਭਿਧਾਨਨ੍ਤਰੇਹਿ –

ਰਾਜਾ ਭੂਪਤਿ ਦੇਵੋ ਚ, ਮਨੁਜਿਨ੍ਦੋ ਦਿਸਮ੍ਪਤਿ।
ਪਤ੍ਥਿਵੋ ਜਗਤਿਪਾਲੋ, ਭੂਭੁਜੋ ਪਥਵਿਸ੍ਸਰੋ॥

ਰਟ੍ਠਾਧਿਪੋ ਭੂਮਿਪਾਲੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਿਨ੍ਦੋ ਜਨਾਧਿਪੋ।
ਨਰਿਨ੍ਦੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਚੇਵ, ਖੇਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਮਿ ਪਭਾਵਕੋ॥

ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾਤਿ, ਕਥਿਤੋ ਇਤਰੋ ਪਨ।
ਰਾਜਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਚਾਤਿ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਕੋ॥

ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਰਾਜਾ, ਉਪਰਾਜਾਤਿ ਭਾਸਿਤੋ।
ਚਤੁਦ੍ਦੀਪੀ ਰਾਜਰਾਜਾ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਭਾਸਿਤੋ॥

ਰਾਜਿਨੀ ਉਪਰੀ ਦੇਵੀ, ਮਹੇਸੀ ਭੂਭੁਜਙ੍ਗਨਾ।
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਰਾਜਪਦੁਮੀ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੀ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯੀ।
ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਨ੍ਤੁ ਓਰੋਧੋ, ਉਪਰੀਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਭਜ ਸੇਵਾਯਂ। ਭਜਤਿ। ਭਜਨਾ। ਸਮ੍ਭਜਨਾ। ਭਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ। ਭਤ੍ਤਾ।

ਯਜ ਦੇਵਪੂਜਸਙ੍ਗਤਕਰਣਦਾਨਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਦੇਵਪੂਜਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਪੂਜਾ ਗਹਿਤਾ। **ਸਙ੍ਗਤਕਰਣਂ** ਸਮੋਧਾਨਕਰਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ** ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਗਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਭਵੋ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਗਾਥਾਯਂ **ਸਙ੍ਗਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਾਨਂ** ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਝਾਨਸੀਲਾਦਿ। ਏਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ **ਯਜ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਯਜਤਿ। ਦੇਵਤਂ ਯਜਤਿ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਭਗਵਾ ਯਜਿਯਤਿ। ਇਜ੍ਜਤਿ। ਯਿਟ੍ਠਂ। ਯਞ੍ਞੋ। ਯਾਗੋ। ਧਮ੍ਮਯਾਗੋ। ਯਜਮਾਨੋ ਸਕੇ ਪੁਰੇ। ਯਿਟ੍ਠੁਂ, ਯਜਿਤੁਂ। ਪੁਥੁਯਞ੍ਞਂ ਯਜਿਤ੍ਵਾਨ। ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ।

ਮਜ੍ਜ ਸਂਸੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਮਜ੍ਜਤਿ। ਬਾਹਿਰਂ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। ਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਤਿ। ਮਜ੍ਜਨਂ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੀ।

ਨਿਞ੍ਜਿ ਸੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਨਿਞ੍ਜਤਿ। ਪਨਿਞ੍ਜਤਿ। ਨਿਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਪਨਿਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਨਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਪਨਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿ ''ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਉਦਕੇਨ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਪਨਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਲੋਕੇਯਜਾਸੀ''ਤਿ।

ਨਿਜਿ ਅਬਜਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇ। ਨਿਞ੍ਜਤਿ।

ਭਜ ਪਾਕੇ। ਤਿਲਾਨਿ ਭਜ੍ਜਤਿ। ਭਜ੍ਜਮਾਨਾ ਤਿਲਾਨਿ ਚ।

ਉਜੁ ਅਜ੍ਜਵੇ। ਅਜ੍ਜਵਂ ਉਜੁਭਾਵੋ। ਓਜਤਿ। ਉਜੁ।

ਸਜ ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣੇਸੁ। ਸਜਤਿ। ਲੋਕਜਂ ਸਜਨ੍ਤੁਂ ਉਦਕਂ।

ਰੁਜ ਭਙ੍ਗੇ। ਰੁਜਤਿ। ਰੁਜਾ। ਰੋਗੋ। ਏਤ੍ਥ **ਰੁਜਾ**ਤਿ ਬਜਾਧਿ ਰੁਜਨਟ੍ਠੇਨ। **ਰੋਗੋ**ਤਿ ਰੁਜਤਿ ਭਞ੍ਜਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਰੋਗੋ, ਬਜਾਧਿਯੇਵ, ਯੋ ''ਆਤਙ੍ਕੋ''ਤਿਪਿ ''ਆਬਾਧੋ''ਤਿਪਿ ਵੁੱਚਤਿ।

ਭੁਜ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਆਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਸੁ ਚ। ਉਰਗੋ ਭੁਜਤਿ। ਆਭੁਜਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਤਿ, ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨੰ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਆਭੁਜਤਿ, ਆਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਓਸਕ੍ਕਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਵਣ੍ਣਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਭੁਜਤਿ, ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੂਲਾਨਿ ਵਿਭੁਜਤੀਤਿ **ਮੂਲਵਿਭੁਜੋ,** ਰਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿ**ਭੁਜਤੀ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਭੋਗੋ। ਭੋਗੀ। ਆਭੋਗੋ। ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਭੋਗੋ**ਤਿ ਭੁਜਯਤਿ ਕੁਟਿਲੰ ਕਰਿਯਤੀਤਿ ਭੋਗੋ, ਅਹਿਸਰੀਰੰ। **ਭੋਗੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੋ।

ਰਜਿ ਵਿਜ੍ਝਨੇ। ਨਾਗੋ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਭੂਮਿੰ ਰਞ੍ਜਤਿ। ਆਰਞ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਥਾਗਤਰਞ੍ਜਿਤੰ ਇਤਿਪੀ''ਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ''ਇਦੰ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਤਥਾਗਤਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਦਨ੍ਤੇਹਿ ਰਞ੍ਜਿਤੰ ਆਰਞ੍ਜਿਤੰ, ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁੱਚਤੀ''ਤਿ। **ਰਞ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਰਞ੍ਜਤਿ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਰੁਞ੍ਜਿਤੰ, ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੰ। ''ਇਦੰ ਨੇਸੰ ਪਦਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਿਯ ਏਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਵਿਜੀ ਭਯਚਲਨੇਸੁ। ਈਕਾਰਨ੍ਤੋਯੰ ਧਾਤੁ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਵੇਜਤਿ। ਵੇਗੋ। ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗੋ। ਸੰਵਿਗੋ ਵੇਗੇਨ ਪਲਾਯਿ। ਨਦੀਵੇਗੋ। ਊਮਿਵੇਗੋ , ਵਾਤਵੇਗੋ। ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗੋ**ਤਿ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਞਾਣੰ। ''ਵੇਗੋ, ਜਵੋ, ਰਯੋ''ਤਿ ਇਮੇ ਏਕਤ੍ਥਾ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਤ੍ਤਾ।

ਲਜ੍ਜ ਲਜ੍ਜਨੇ। ਲਜ੍ਜਤਿ। ਲਜ੍ਜਾ। **ਲਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਹਿਰੀ। ਯਾ ''ਵਿਰਿਲ਼ਨਾ''ਤਿਪਿ ਵੁੱਚਤਿ।

ਵ**ਲ਼ਜਿ ਪਰਿਭੋਗੇ**। ਵਲ਼ਞ੍ਜਤਿ।

ਕੁਜ੍ਜ ਅਧੋਮੁਖੀਕਰਣੇ। ਕੁਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਕੁਜ੍ਜਤਿ। ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜਤਿ। ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯਜ। ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਪਾਤਿਯਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਵਕੁਜ੍ਜੋ ਨਿਪਜ੍ਜਹੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਜ੍ਜਤਿ ਨਿਕੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਇਮਾਨਿ ''ਚਰਤਿ ਵਿਚਰਤੀ''ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਵਿਯ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ, ਅਧੋਮੁਖੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਰਿਮੁਖੰ ਕਰੋਤਿ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਮੁਖੇ ਮੁਖੰ ਠਪੇਤਿ।

ਮੁਜ੍ਜ ਓਸੀਦਨੇ। ਮੁਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ। ਉਮ੍ਮੁਗ੍ਗੋ।

ਓਪੁਜਿ ਵਿਲਿਮ੍ਪਨੇ। ਗੋਮਯੇਨ ਪਥਵਿੰ ਓਪੁਞ੍ਜਤਿ।

ਜਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਝਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਝੇ ਚਿਨ੍ਤਾਯੰ। ਝਾਯਤਿ, ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਉਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ। ਝਾਨੰ, ਨਿਜ੍ਝਾਨੰ, ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨੰ, ਉਜ੍ਝਾਯਨੰ, ਸਜ੍ਝਾਯਨੰ। ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿ। ਉਪਜ੍ਝਾ, ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ। ਝਾਯੀ, ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ।

ਤਤ੍ਥ ਝਾਯਨਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਝਾਯਨੰ ਸੋਭਨਮਸੋਭਨਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ ਸੋਭਨੰ ''ਝਾਯੀ ਤਪਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਝਾਯਾਮਿ ਅਕੁਤੋਭਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਸੋਭਨੰ ਪਨ ''ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਝਾਯੀ**ਤਿ

ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨੇਨ ਵਾ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨੇਨ ਵਾ ਝਾਯਨਸੀਲੋ ਚਿਨ੍ਤਨਸੀਲੋ। ਝਾਯੀ ਝਾਨਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ**ਤਿ ਇਦੰ ''ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ ਅਜ੍ਝਾਯਕਾਤ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਕਾਲੇ ਝਾਨਵਿਰਹਿਤਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਗਰਹਵਚਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਤੰ ਅਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ **ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ,** ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਪਸੰਸਾਵਚਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯੰ ਪਨਤ੍ਥੋ **''ਅਧਿ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇ ਅਜ੍ਝਯਨੇ''ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ **ਅਧਿ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਇ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਭਵਤਿ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ ਮਨ੍ਤਧਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਝੇ ਦਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਦੀਪੋ ਝਾਯਤਿ, ਦਾਰੂਨਿ ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਜਲਤਿ। **ਝਾਯਨਜਲਨ**ਸਦ੍ਦਾ ਹਿ ਏਕਤ੍ਥਾ।

ਜਜ੍ਝ ਪਰਿਭਾਸਨਤਜ੍ਜਨੇਸੁ। ਜਜ੍ਝਤਿ।

ਉਜ੍ਝ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਛਡ੍ਡਨੰ। ਉਜ੍ਝਤਿ। ਉਜ੍ਝਿਤੰ।

ਝਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਞਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਞਾ ਅਵਬੋਧਨੇ। ''ਞਾਤਿ, ਞਨ੍ਤਿ, ਞਾਸਿ। ਞਾਤੁ, ਞਨ੍ਤੁ। ਞੇਯ੍ਯ, ਞੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਥਾਪਾਵਚਨੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਞਾਤਿ, ਞਾਤਕੋ, ਅਞ੍ਞੋ, ਞਤ੍ਤੰ, ਞਤ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ, ਸਞ੍ਞਾਣੰ, ਪਞ੍ਞਾ, ਪਞ੍ਞਾਣੰ, ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਞਾਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ **ਞਾਤੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧੁ। ਸੋ ਹਿ ''ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਞਾਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਞਾਤਕੋ। **ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥੇ ਨ ਞਾਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞੋ, ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਬਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਞਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨਭਾਵੋ। ''ਯਾਵਦੇਵ ਅਨਤ੍ਥਾਯ, ਞਤ੍ਤੰ ਬਾਲਸ੍ਸ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਸਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਹਨੰ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਞਾਪੇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ''ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੰ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੰ ਵਾ ਞਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੂ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਞਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਆਖ੍ਯਾਤਿਕਪਦਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਯਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਞ੍ਞਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆ**ਇਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਸੋ ਪਰਸ੍ਸਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਗੁਚ੍ਚਾਰਣਿਚ੍ਛਾਯ ਰਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਞਾਤੀ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਆਖ੍ਯਾਤਿਕਪਦੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ''ਞਾਤਿ, ਞਨ੍ਤਿ। ਞਾਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਮਾਲਾਕਰਣੇ ਨਤ੍ਥੇਵ ਦੋਸੋ।

ਞਾ ਮਾਰਣਤੋਸਨਨਿਸਾਨੇਸੁ। ਮਾਰਣੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਰਣੰ। **ਤੋਸਨੰ** ਤੁਟ੍ਠਿ। **ਨਿਸਾਨੰ** ਤਿਕ੍ਖਤਾ। ਞਤ੍ਤਿ। ਮਨੁਞ੍ਞੰ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਾਰੇਤੀਤਿ ਵਾ ਤੋਸੇਤੀਤਿ ਵਾ ਨਿਸੇਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਞਤ੍ਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਵਤ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਆਖ੍ਯਾਤਿਕਪਦਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ **ਆਦਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਭੂਤਸ੍ਸ **ਤੇ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਭੂਤਸ੍ਸ **ਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਗਭਾਵੋ ਚ ਧਾਤੁਅਨ੍ਤਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਮਨੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੰ ਆਭੁਸੋ ਞੇਤਿ ਤੋਸੇਤੀਤਿ ਮਨੁਞ੍ਞੰ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ **ਮਨ**ਸਦ੍ਦੂਪਪਦਸ੍ਸ **ਆ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਿਮਸ੍ਸ **ਞਾ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਞਤ੍ਤਿ ਮਾਰਣੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਨੰ। ਅਤਿਖਿਣਬੁਦ੍ਧੀਨੰ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਤਿਖਿਣਕਰਣਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਥਾ ਸੋਤੂਨੰ ਚਿਤ੍ਤਤੋਸਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸਾਨੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਪਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **ਚ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ।

ਟਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁ

ਇਦਾਨਿ ਟਵਗ੍ਗਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ –

ਸੋਟ੍ਟ ਗਬ੍ਬੇ। ਗਬ੍ਬਂ ਦਬ੍ਬਨਂ। ਸੋਟਤਿ।

ਯੋਟ੍ਟ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ। ਯੋਟਤਿ।

ਮੇਟ੍ਟ ਮਿਲੇਟ੍ਟ ਉਮ੍ਮਾਦੇ। ਮੇਟਤਿ। ਮਿਲੇਟਤਿ।

ਕਟ ਵਸ੍ਸਾਵਰਣੇਸੁ। ਕਟਤਿ।

ਸਟ ਪਰਿਭਾਸਨੇ। ਸਟਤਿ।

ਲਟ ਬਾਲਜੇ ਚ। ਪੁਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਾਯ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਲਟਤਿ। ਲਾਟੋ।

ਸਟ ਰੁਜਾਵਿਸਰਣਗਤਜਾਵਸਾਨੇਸੁ। ਰੁਜਾ ਪੀਲ਼ਾ। **ਵਿਸਰਣਂ** ਵਿਪ੍ਫਰਣਂ। **ਗਤਜਾਵਸਾਨਂ** ਗਤਿਯਾ ਅਵਸਾਨਂ ਓਸਾਨਂ ਅਭਾਵਕਰਣਂ, ਨਿਸੀਦਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਟਤਿ। ਸਾਟੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਟਕੋ।

ਵਟ ਵੇਧਨੇ। ਵਟਤਿ। ਵਟੋ। ਵਾਟੋ।

ਖਿਟ ਉਤ੍ਤਾਸਨੇ। ਖੇਟਤਿ, ਆਖੇਟਕੋ, ਖੇਟੋ, ਉਕ੍ਖੇਟਿਤੋ, ਸਮੁਕ੍ਖੇਟਿਤੋ।

ਸਿਟ ਅਨਾਦਰੇ। ਸੇਟਤਿ।

ਜਟ ਘਟ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਜਟਤਿ। ਜਟਾ, ਜਟਿਲੋ, ਜਟੀ। ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ ਬਹਿਜਟਾ, ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਜਟੇਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ।

ਭਟ ਭਤ੍ਤਿਯਂ। ਭਟਤਿ। ਭਟੋ। ਵੇਤਨਂ ਭਟਕੋ ਯਥਾ।

ਤਟ ਉਸ੍ਸਯੇ। ਉਸ੍ਸਯੋ ਆਰੋਹੋ ਉਬ੍ਬੇਧੋ। ਤਟਤਿ। ਤਟੋ, ਗਿਰਿਤਟੋ, ਨਦੀਤਟੋ, ਤਟੀ, ਤਟਂ।

ਖਟ ਕਂਸੇ। ਖਟਤਿ। ਖਟੋ।

ਨਟ ਨਤਿਯਂ। ਨਟਤਿ। ਨਟੋ, ਨਾਟਕਂ।

ਪਿਟ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਘਾਟੇਸੁ। ਪੇਟਤਿ। ਪੇਟਕੋ, ਪਿਟਕਂ। **ਪਿਟਕਸਦ੍ਦੋ** ''ਮਾ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਦਾਲਪਿਟਕਂ ਆਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਭਾਜਨੇ।

ਹਟ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਹਟਤਿ। ਹਾਟਕਂ, ਹਟਕਂ। ਯਂ ਜਾਤਰੂਪਂ **ਹਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਟ ਅਵਯਵੇ। ਸਟਤਿ।

ਲੁਟ ਵਿਲੋਠਨੇ। ਲੋਟਤਿ।

ਚਿਟ ਪੇਸਨੇ। ਚੇਟਤਿ। ਚੇਟਕੋ।

ਵਿਟ ਸਦ੍ਦੇ। ਵੇਟਤਿ। ਵੇਟਕੋ।

ਅਟ ਪਟ ਇਟ ਕਿਟ ਕਟ ਗਤਿਯਂ। ਅਟਤਿ। ਪਟਤਿ। ਏਟਤਿ। ਕੇਟਤਿ। ਕਟਤਿ। ਪਟੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਨਾਮਿਕਪਦਂ ਦਿਟ੍ਠਂ। ਪਟਤਿ ਜਿਣ੍ਣਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਟੋ। **ਪਟੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ। ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ –

ਪਟੋ ਚੋਲ਼ੋ ਸਾਟਕੋ ਚ, ਵਾਸੋ ਵਸਨਮਂਸੁਕਂ।
ਦੁਸ੍ਸਮਚ੍ਛਾਦਨਂ ਵਤ੍ਥਂ, ਚੇਲਂ ਵਸਨਿ ਅਮ੍ਬਰਂ॥

ਮੁਟ ਪਮਦ੍ਦਨੇ। ਮੋਟਤਿ।

ਚੁਟ ਅਪ੍ਪੀਭਾਵੇ। ਚੋਟਤਿ।

ਵਟਿ ਵਿਭਾਜਨੇ। ਵਣ੍ਟਤਿ। ਵਣ੍ਟੋ।

ਰੁਟਿ ਲੁਟਿ ਥੇਯ੍ਯੇ। ਰੁਣ੍ਟਤਿ। ਲੁਣ੍ਟਤਿ। ਰੁਣ੍ਟਕੋ। ਲੁਣ੍ਟਕੋ।

ਫੁਟ ਵਿਸਰਣੇ ਫੋਟਤਿ। ਫੋਟੋ।

ਚੇਟ ਚੇਟਾਯਂ। ਚੇਟਤਿ। ਚੇਟਕੋ।

ਘੁਟ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ। ਘੋਟਤਿ।

ਰੁਟ ਲੁਟ ਪਟਿਘਾਤੇ। ਰੋਟਤਿ। ਲੋਟਤਿ।

ਘਟ ਚੇਤਾਯਂ। ਘਟਤਿ। ਘਟੋ। **ਘਟੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਮ੍ਭੋ। ਇਮਾਨਿ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਿ –

ਘਟੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਘਟੀ ਕੁਮ੍ਭੀ, ਤੁਣ੍ਡਿਕਿਰੋ ਤੁ ਉਕ੍ਖਲੀ।
ਮਹਨ੍ਤੁਭਾਜਨਂ ਚਾਟਿ, ਅਤਿਖੁਦ੍ਦਂ ਕੁਟਂ ਭਵੇ।

ਚਟ ਭਟ ਪਰਿਭਾਸਨੇ ਦੇਟ ਚ। ਚਟਤਿ। ਭਟਤਿ। ਦੇਟਤਿ।

ਕੁਟ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਕੁਟਤਿ। ਪਟਿਕੁਟਤਿ।

ਪੁਟ ਸਂਕਿਲੇਸਨੇ। ਪੁਟਤਿ।

ਚੁਟ ਛੁਟ ਕੁਟ ਛੇਦਨੇ। ਚੁਟਤਿ। ਛੁਟਤਿ। ਕੁਟਤਿ।

ਫੁਟ ਵਿਕਸਨੇ। ਫੁਟਤਿ।

ਮੁਟ ਅਗ੍ਗਿਸਦ੍ਦੂਪਕ੍ਖੇਪਮਦ੍ਦਨੇਸੁ। ਮੁਟਤਿ।

ਤੁਟ ਕਲਹਕਮ੍ਮਨਿ। ਤੁਟਤਿ।

ਘੁਟ ਪਟਿਘਾਤੇ। ਘੁਟਤਿ। ਘੋਟਕੋ।

ਟਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਠਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਠਾ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਗਮਨਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ। ਠਾਤਿ, ਠਨ੍ਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸਣ੍ਠਹਤਿ। ਅਧਿਟ੍ਠਹਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ। ਠਾਤੁ। ਤਿਟ੍ਠਤੁ। ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠ, ਅਟ੍ਠੁ। ਅਟ੍ਠਾ, ਅਟ੍ਠੁ, ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਯਾਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਠਸ੍ਸਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਤਿ। ਉਪਸ੍ਸੁਤਿ ਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਥ। ਅਟ੍ਠਿਸ੍ਸਾ, ਅਟ੍ਠਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਾ, ਅਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਠਾਤੁਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਤੁਂ। ਉਪਟ੍ਠਹਿਤੁਂ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ। ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤੁਂ। ਠਤ੍ਵਾ, ਅਧਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ। ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ, ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। ਠਾਨਂ, ਠਿਤਿ, ਸਣ੍ਠਿਤਿ, ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਠਿਤੋ। ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋ ਭੂਮਟ੍ਠੋ। ਉਪਟ੍ਠਹਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਠਾਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਠਿਤਿਖਣਕਾਰਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਣਵੇਧੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਠਿਤਿਯਂ। ‘‘ਠਾਨਸੋਪੇਤਂ ਤਥਾਗਤਂ ਪਟਿਭਾਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਣੇ। ‘‘ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਸੋ ਞਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਿਤਿਯਞ੍ਚ, ਖਣਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚ ਕਾਰਣੇ।
ਚਤੂਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਏਤੇਸੁ, **ਠਾਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ॥

ਠੇ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਕਾਤੇਸੁ। ਠੀਯਤਿ।

ਠੇ ਵੇਠਨੇ। ਠਾਯਤਿ।

ਪਠ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਪਠਤਿ। ਪਾਠੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਪਾਠਕੋ, ਸੋ ਹੋਰਪਾਠਕਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸਬ੍ਬਪਾਠੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਠਿਤੁਂ, ਪਠਿਤਵੇ, ਪਠਿਤ੍ਵਾ, ਪਠਿਤ੍ਵਾਨ, ਪਠਿਤੁਨ, ਪਠਿਯ, ਪਠਿਯਾਨ।

ਏਵਂਵਿਧਂ **ਤੁਂ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਦਿਵਿਭਾਗਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਾਪਿ ਗਨ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਦਾਮ। ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਈਦਿਸੋ ਵਿਭਾਗੋ ਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਿਸੇਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮ।

ਵਠ ਥੂਲਿਯੇ। ਵਠਤਿ। ਵਠਰੋ। **ਵਠਰੋ**ਤਿ ਥੂਲਘਨਸਰੀਰਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** "**ਵਠਰੋ**ਤਿ ਥੂਲੋ, ਥੂਲੋ ਚ ਘਨਸਰੀਰੋ ਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਠ ਨਿਵਾਸੇ। ਮਠਤਿ। ਮਠੋ।

ਕਠ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਨੇ। ਕਠਤਿ। ਕਠੋ।

ਰਠ ਪਰਿਭਾਸਨੇ। ਰਠਤਿ।

ਸਾਠ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇ। ਬਲਕ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੇਨ ਯਥਾਜ੍ਝਾਸਯਂ ਦਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਂ। ਸਾਠਤਿ। ਸਾਠੋ।

ਉਠ ਰੁਠ ਲੁਠ ਉਪਘਾਤੇ। ਓਠਤਿ। ਰੋਠਤਿ। ਲੋਠਤਿ।

ਪਿਠ ਹਿਂਸਾਸਂਕਿਲੇਸੇਸੁ। ਪੇਠਤਿ। ਪਿਠਰੋ।

ਸਠ ਕੇਤਵੇ ਚ। ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਥੇਸੁ ਚਕਾਰੋ। ਸਠਤਿ। ਸਠੋ **ਸਠੋ**ਤਿ ਕੇਰਾਟਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੁਠ ਗਤਿਪਟਿਘਾਤੇ। ਗਮਨਪਟਿਹਨਨਂ **ਗਤਿਪਟਿਘਾਤੋ**। ਸੋਠਤਿ।

ਕੁਠਿ ਲੁਠਿ ਆਲਸ੍ਸਿਯੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਥੇ ਚ। ਕੁਣ੍ਠਤਿ। ਕੁਣ੍ਠੋ। ਲੁਣ੍ਠਤਿ। ਲੁਣ੍ਠੋ।

ਸੁਠਿ ਸੋਸਨੇ। ਸੁਣ੍ਠਤਿ।

ਰੁਠਿ ਲੁਠਿ ਅਠਿ ਗਤਿਯਂ। ਰੁਣ੍ਠਤਿ। ਲੁਣ੍ਠਤਿ। ਅਣ੍ਠਤਿ।

ਵੇਠ ਵੇਠਨੇ। ਵੇਠਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਤਿ। ਵੇਠਨਂ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਨਂ।

ਵਠਿ ਏਕਚਰਿਯਾਯਂ। ਵਣ੍ਠਤਿ।

ਮਠ ਕੁਠਿ ਸੋਕੇ। ਮਠਤਿ। ਕੁਣ੍ਠਤਿ।

ਏਠ ਹੇਠ ਵਿਬਾਧਾਯਂ। ਏਠਤਿ। ਹੇਠਤਿ। ਵਿਹੇਠਤਿ। ਵਿਹੇਠਨਂ।

ਲੁਠ ਪਟਿਘਾਤੇ। ਲੋਠਤਿ।

ਪਠ ਵਿਖ੍ਯਾਨੇ। ਪਠਤਿ।

ਲੁਠ ਸਂਕਿਲੇਸੇ। ਲੋਠਤਿ।

ਠਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਡਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਡਿ ਵਿਹਾਯਸਗਤਿਯਂ ਗਮਨਮਤ੍ਤੇ ਚ। ਡੇਤਿ, ਡਯਤਿ। ਡੇਮਾਨੋ। ਉਚ੍ਚੇ ਸਕੁਣ ਡੇਮਾਨ। ਯੇ ਮਂ ਪੁਰੇ ਪਚ੍ਚੁਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ।

ਡਿ ਖਿਪਨੁਡ੍ਡਨੇਸੁ। ਡੇਤਿ। ਉਡ੍ਡੇਤਿ।

ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਾਸਣ੍ਡਾ, ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ ਤੇ।
ਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰੋਚੇਮਿ, ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਾਸਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਪਾਸਂ ਡੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਸਣ੍ਡਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸਂ ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਪਾਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸਞ੍ਚ ਡੇਨ੍ਤਿ ਉਡ੍ਡੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਸਣ੍ਡਾ।

ਮੁਡਿ ਕਣ੍ਡਨੇ। ਮੁਣ੍ਡਤਿ। ਕੁਮਾਰਂ ਮੁਣ੍ਡਿਂਸੁ। ਮੁਣ੍ਡੋ।

ਚੁਡ੍ਡ ਹਾਵਕਰਣੇ। ਚੁਡ੍ਡਤਿ।

ਅਡ੍ਡ ਅਭਿਯੋਗੇ। ਅਡ੍ਡਤਿ।

ਗਡਿ ਵਦਨੇਕਦੇਸੇ। ਗਣ੍ਡਤਿ। ਗਣ੍ਡੋ।

ਹੁਡਿ ਪਿਡਿ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਹੁਣ੍ਡਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਤਿ। ਪਿਣ੍ਡੋ।

ਹਿਡਿ ਗਤਿਯਂ। ਹਿਣ੍ਡਤਿ, ਆਹਿਣ੍ਡਤਿ।

ਕੁਡਿ ਦਾਹੇ। ਕੁਣ੍ਡਤਿ। ਕੁਣ੍ਡੋ।

ਵਡਿ ਮਡਿ ਵੇਠਨੇ। ਵਣ੍ਡਤਿ। ਮਣ੍ਡਤਿ। ਮਣ੍ਡਲਂ।

ਭਡਿ ਪਰਿਭਾਸਨੇ। ਭਣ੍ਡਤਿ। ਭਣ੍ਡਨਂ। ਭਣ੍ਡੋ।

ਮਡਿ ਮਜ੍ਜਨੇ। ਮਣ੍ਡਤਿ। ਮਣ੍ਡਨਂ।

ਤੁਡਿ ਤੋਲ਼ਨੇ। ਤੁਣ੍ਡਤਿ। ਤੁਣ੍ਡੋ। ਤੁਣ੍ਡੇਨਾਦਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

ਭੁਡਿ ਭਰਣੇ। ਭੁਣ੍ਡਤਿ।

ਚਡਿ ਕੋਪੇ। ਚਣ੍ਡਤਿ। ਚਣ੍ਡੋ। ਚਣ੍ਡਾਲੋ, ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ।

ਸਡਿ ਰੁਜਾਯਂ। ਸਣ੍ਡਤਿ। ਸਣ੍ਡੋ।

ਤਡਿ ਤਾਲ਼ਨੇ। ਤਣ੍ਡਤਿ। ਵਿਤਣ੍ਡਾ।

ਪਡਿ ਗਤਿਯਂ। ਪਣ੍ਡਤਿ। ਪਣ੍ਡਾ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਏਤ੍ਥ **ਪਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਸੁਖੁਮੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪਣ੍ਡਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪੀਲ਼ਨਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਆਕਾਰਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ''ਪਣ੍ਡਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਾਯ ਇਤੋ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ

ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਪਣ੍ਡਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**। ਪਣ੍ਡਤਿ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿਪਿ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਣ੍ਡਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

ਗਡਿ ਮਦੇ। ਗਣ੍ਡਤਿ।

ਖਡਿ ਮਨ੍ਥੇ। ਖਣ੍ਡਤਿ। ਖਣ੍ਡਿਤੋ, ਖਣ੍ਡੋ।

ਲਡਿ ਜਿਵ੍ਹਾਮਥਨੇ। ਲਣ੍ਡਤਿ। ਲਣ੍ਡੋ।

ਡਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਡਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਵਡ੍ਢ ਵਡ੍ਢਨੇ। ਵਡ੍ਢਤਿ। ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ, ਧਨਵਡ੍ਢਕੋ, ਵਡ੍ਢਿਤੋ, ਬੁਡ੍ਢੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰੋ, **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰੋ।

ਕਡ੍ਢ ਆਕਡ੍ਢਨੇ। ਕਡ੍ਢਤਿ, ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਨਿਕਡ੍ਢਤਿ। ਅਕਾਮਾ ਪਰਿਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਉਲੂਕਞ੍ਞੇਵ ਵਾਯਸਾ।

ਇਮਾਨਿ **ਢ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਣਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਅਣ ਰਣ ਵਣ ਭਣ ਮਣ ਕਣ ਸਦ੍ਦੇ। ਅਣਤਿ। ਅਣਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਰਣਤਿ। ਰਣਂ। ਵਣਤਿ। ਵਾਣਕੋ। ਭਣਤਿ। ਭਾਣਕੋ। ਮਣਤਿ। ਮਣਿਕੋ। ਕਣਤਿ। ਕਾਣੋ। ਤਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਅਣਤੀਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਾ ਪਨ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ।

> ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੋਤ੍ਥਿਯੋ ਵਿਪ੍ਪੋ, ਭੋਵਾਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਬਨ੍ਧੁ ਚ।
> ਬ੍ਰਹ੍ਮਸੂਨੁ ਦ੍ਵਿਜੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਕਮਲਾਸਨਸੂਨੁ ਚ।

ਰਣਸਦ੍ਦੋ ''ਸਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਰਣਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਰਣਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

> ''ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਅਸਦਿਸੋ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਬ੍ਬਲੋ।
> ਸਬ੍ਬਾਮਿਤ੍ਤੇ ਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਂਯਮਂ ਅਜ੍ਝੁਪਾਗਮੀ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਯੁਦ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਿ ਯੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤਿਣਞ੍ਚ ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ, ਧਾਵਿਂਸੁ ਤੇ ਅਟ੍ਠਦਿਸਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਕਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਿ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਮਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਤਂ, ਨ ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਧਾਤੂਨਮਤ੍ਥਾਤਿਸਯਯੋਗੋਪਿ ਭਵਤਿ, ਤੇਨ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਭਣ ਭਣਨੇ। ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਭਣਤਿ, ਵਚਨਂ ਭਣਤਿ। ਦੀਘਭਾਣਕੋ, ਪਿਯਭਾਣੀ, ਭਾਣਵਾਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਭਾਣਵਾਰੋਤਿ –

‘‘ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਰਾ ਏਕਪਦਂ, ਏਕਾ ਗਾਥਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਂ।
ਗਾਥਾ ਚੇਕਾਮਤੋ ਗਨ੍ਥੋ, ਗਨ੍ਥੋ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਤਕ੍ਖਰੋ।

ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਰਗਨ੍ਥਾਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਸਂ ਦ੍ਵਿਸਤਂ ਪਨ।
ਭਾਣਵਾਰੋ ਮਤੋ ਏਕੋ, ਸ੍ਵਟ੍ਠਕ੍ਖਰਸਹਸ੍ਸਕੋ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਰਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੋ ਪਾਠੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਓਣ ਅਪਨਯਨੇ। ਓਣਤਿ।

ਸੋਣ ਵਣ੍ਣਗਤੀਸੁ। ਸੋਣਤਿ, ਸੋਣੋ।

ਸੋਣ ਸਿਲੋਣ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਸੋਣਤਿ। ਸਿਲੋਣਤਿ।

ਘਿਣਿ ਘੁਣਿ ਘਣਿ ਗਹਣੇ। ਘਿਣ੍ਣਤਿ। ਘੁਣ੍ਣਤਿ। ਘਣ੍ਣਤਿ।

ਘੁਣ ਘੁਣ੍ਣ ਗਮਨੇ। ਘੋਣਤਿ। ਘੁਣ੍ਣਤਿ।

ਪਣ ਬਜਵਹਾਰੇ, ਥੁਤਿਯਞ੍ਚ। ਪਣਤਿ ਵਾਣਿਜੋ, ਵੋਹਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ਇਚ੍ਚਤ੍ਥੋ। ਸਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਣਤਿ, ਥੋਮਯਤਿ ਇਚ੍ਚਤ੍ਥੋ, ਆਪਣਂ, ਸਾਪਣੋ ਗਾਮੋ।

ਗਣ ਰਣ ਗਤਿਯਂ। ਗਣਤਿ। ਰਣਤਿ।

ਚਣ ਸਣ ਦਾਨੇ। ਚਣਤਿ। ਸਣਤਿ।

ਫਣ ਗਤਿਯਂ। ਫਣਤਿ। ਫਣਂ।

ਵੇਣੁ ਞਾਣਚਿਨ੍ਤਾਨਿਸਾਮਨੇਸੁ। ਵੇਣਤਿ।

ਪੀਣ ਪੀਣਨੇ। ਪੀਣਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾ। ਪੀਣਤਿ। ਪੀਣੋ ਦਿਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪੀਣੋਰਕ੍ਖਂਸਬਾਹੁ।

ਮਿਣ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਮਿਣਤਿ।

ਦੁਣ ਗਤਿਯਞ੍ਚ। ਹਿਂਸਾਪੇਕ੍ਖਕੋ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਦੁਣਤਿ।

ਸਣ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਸਣਤਿ। ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਰਞ੍ਞਂ। **ਸਣਤੇ**ਵਾਤਿ ਨਦਤਿ ਵਿਯ।

ਤੁਣ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਤੋਣਤਿ।

ਪੁਣ ਨਿਪੁਣੇ। ਪੁਣਤਿ, ਨਿਪੁਣਤਿ। ਨਿਪੁਣਧਮ੍ਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਿਪੁਣਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਾ** ਵੇਵਚਨਸਦ੍ਦਾ **ਕੁਸਲਛੇਕਦਕ੍ਖ**ਸਦ੍ਦਾ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮੁਣ ਪਟਿਞ੍ਞਾਣੇ। ਮੁਣਤਿ।

ਕੁਣ ਸਦ੍ਦੋਪਕਰਣੇ। ਕੋਣਤਿ।

ਚੁਣ ਛੇਦਨੇ। ਚੋਣਤਿ।

ਮਣ ਚਾਗੇ। ਵੇਰਂ ਮਣਤੀਤਿ **ਵੇਰਮਣਿ**।

ਫੁਣ ਵਿਕਿਰਣੇ ਵਿਧੁਨਨੇ ਚ। ਫੁਣਤਿ। ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਂ ਅਪਰੇ ਫੁਣਨ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ **ਣ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **ਟ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ

ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ।

ਤਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਅਥ **ਤ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ –

ਤੇ ਪਾਲਨੇ। ਪਾਲਨਂ ਰਕ੍ਖਣਂ। ਤਾਯਤਿ। ਤਾਣਂ, ਗੋਤ੍ਤਂ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ। ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ। ਕਿਚ੍ਛੇਨਾਧਿਗਤਾ ਭੋਗਾ, ਤੇ ਤਾਤੋ ਵਿਧਮਿ ਧਮਂ। ਤਤ੍ਥ **ਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ''ਗੋਤਮੋ ਕਸ੍ਸਪੋ''ਤਿ ਹਿ ਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਗਂ ਵਚਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਤਾਯਤਿ ਏਕਂਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਅਭਿਧਾਨਂ ਅਭਿਧੇਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗੋਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ? ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਸਾਧਾਰਣਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਿਤਂ ਤਂਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਂ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮਗਤਿਯਾ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਥਿਯਾਵ ਗਮਨੇਨ ਨਕ੍ਖਨਂ ਗਮਨਂ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਸ੍ਸਯੁਜਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਸ੍ਸਯੁਜੋ ਭਰਣੀ ਕਤ੍ਤਿਕਾ ਰੋਹਣੀ ਮਿਗਸਿਰੋ ਅਦ੍ਦਾ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁ ਫੁਸ੍ਸੋ ਅਸ੍ਸਲਿਸੋ ਮਾਘੋ ਪੁਬ੍ਬਫਗ੍ਗੁਣੀ ਉਤ੍ਤਰਫਗ੍ਗੁਣੀ ਹਤ੍ਥੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸ੍ਵਾਤਿ ਵਿਸਾਖਾ ਅਨੁਰਾਧਾ ਜੇਟ੍ਠਾ ਮੂਲਂ ਪੁਬ੍ਬਾਸਲ੍ਹਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਲ੍ਹਂ ਸਾਵਣਂ ਧਨਸਿਟ੍ਠਾ ਸਤਭਿਸਤ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਦ੍ਦਪਦਂ ਉਤ੍ਤਰਭਦ੍ਦਪਦਂ ਰੇਵਤੀ ਚਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ**। ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਮਨਟ੍ਠਾਨਂ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੀਘਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਨ੍ਧਂ, ਕਦਾਚਿ ਸੀਘਂ, ਕਦਾਚਿ ਦਨ੍ਧਂ, ਏਤ੍ਤੋ ਇਤੋ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸਮਗਤਿਯਾ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਨ੍ਤਚਕ੍ਕੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਯੋਜਿਤਾਨਿ ਵਿਯ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਗਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਥਿਯਾਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ ਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਸਿਨੇਰੁਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਇਮਾਨਿ ਨਕ੍ਖਨਂ ਗਮਨਂ ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨ **ਖਰ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ''ਨਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੀ**''ਤਿ ਆਵੋਚੁਂ, ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਜੋਤਿ ਰਿਕ੍ਖਂ ਤਂ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾਰਕਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ। ''ਉਲ੍ਹੁ ਤਾਰਾ ਤਾਰਕਾ''ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਤਾਰਕਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਨਾਮਾਨਿ। **ਓਸਧੀ**ਤਿ ਪਨ ਤਾਰਕਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਾਮਂ।

ਚਿਤਿ ਸਞ੍ਞਾਣੇ। ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਹਨਂ ਲਕ੍ਖਣਕਰਣਂ। ਚੇਤਤਿ। ਚਿਹਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਈਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਤੋ **ਸਕਿ ਸਙ੍ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਤੋ ਵਿਯ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ।

ਪਤ ਗਤਿਯਂ। ਪਤਤਿ। ਪਪਤਤਿ ਪਪਾਤਂ, ਪਪਤੇਯਜਹਂ। ਪਾਪਤੁਂ ਨਿਰਯਂ ਭੁਸਂ। **ਅਹਂ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਪਤੁਂ ਪਪਤਿਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਪਤ੍ਥ ਨਿਰਯਂ ਭੁਸਂ, ਸੋਕੁਮਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਪਤ੍ਥ ਪਪਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਹਿਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ। ''ਪਾਵਦਂ ਪਾਵਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਉਪਸਗ੍ਗਪਦਸ੍ਸ ਦੀਘਭਾਵ◌ੋ, ਤਤੋ **ਅਂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਤੁਂ**ਆਦੇਸੋ, **ਅ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ **ਤ੍ਥ**ਾਦੇਸੋ ਭਵਤਿ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜੋ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ।

ਅਤ ਸਾਤਚ੍ਚਗਮਨੇ। ਸਾਤਚ੍ਚਗਮਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਗਮਨਂ। ਅਤਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ **ਅਤ**ਧਾਤੁ ਸਾਤਚ੍ਚਗਮਨਤ੍ਥਵ◌ਾਚਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਂ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਦਿਭੇਦਂ ਅਨੇਕਵ◌ਿਹਿਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਤਿ ਸਤਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਪਨ ''ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ''ਤਿ ਚ ''ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਅਦਤਿ ਅਨੁਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ''ਅਤ੍ਤਮਨੋਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਗਹਿਤਮਨੋ''ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਯਥਾ ਯਥਾ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋਤਿ।

ਚੁਤ ਆਸੇਚਨੇ ਖਰਣੇ ਚ। ਚੋਤਤਿ।

ਅਤਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਅਨ੍ਤਤਿ। ਅਨ੍ਤਂ। ਅਨ੍ਤਿਯਤਿਬਨ੍ਧਿਯਤਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣੇਨਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਂ**। ਇਧ **ਅਨ੍ਤ** ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ ''ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਉਦਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਨ੍ਤੋਗਧਂ ਕੁਣਪਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਂ ਨਾਮ। ''ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਜੀਰਤਿ। ਹਰਿਤਨ੍ਤਂ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਿਮਮਰਿਯਾਦਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਨਾਮ। ''ਅਨ੍ਤਮਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਜੀਵ◌ਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਾਮਕਨ੍ਤੋ। ''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤੋ। ''ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਟਨ੍ਤੋ। ਇਚ੍ਚੇਵ◌ਂ –

> ਕੁਣਪਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਿਮਞ੍ਚ, ਮਰਿਯਾਦੋ ਚ ਲਾਮਕਂ।
> ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਕੋਟਿ'ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਭਾਸਿਤਾ॥

ਕਿਤ ਨਿਵ◌ਾਸੇ ਰੋਗਾਪਨਯਨੇ ਚ। ਕੇਤਤਿ। ਸਾਕੇਤਂ ਨ ਗਰਂ, ਨਿਕੇਤੋ, ਨਿਕੇਤਂ ਪਾਵ◌ਿਸਿ। ਆਮੋਦਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਨ੍ਨਿਕੇਤਂ। ਤਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਚਿਕਿਚ੍ਛਕੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਕੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਯਂ ਗਹਿਤਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਕੇਤਂ, **ਯਂ**ਸਦ੍ਦਲੋਪੋ।

ਯਤ ਪਤਿਯਤਨੇ। ਪਤਿਯਤਨਂ ਵ◌ਾਯਾਮਕਰਣਂ। ਯਤਤਿ। ਯਤਿ, ਯਤਵ◌ਾ, ਪਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਂ, ਲੋਕਾਯਤਂ। ਏਤ੍ਥ **ਆਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਨਤੋ ਆਯਤਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਤਂਦ੍ਵ◌ਾਰਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਨ ਸੇਨ ਅਨੁਭਵਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਨ ਆਯਤਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਘਟਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਯਮਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੂਤਿ ''ਆਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਨੀਤਨੁ**ਧਾਤੂਨਂ ਵਸੇਨਪਿ ਆਯਤਨਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਵ◌ਿਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ।

ਆਯਤਨਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵ◌ਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਆਕਰੇ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੇ ਕਾਰਣੇ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰਾਯਤਨਂ ਵ◌ਾਸੁਦੇਵ◌ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵ◌ਾਸਟ੍ਠਾਨੇ **ਆਯਤਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੇ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵ◌ਿਹਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। ''ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਗੁਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੇ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਨਾਨਾਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

> ਨਿਵ◌ਾਸੇ ਆਕਾਰੇ ਚੇਵ, ਜਾਤਿਦੇਸੇ ਚ ਕਾਰਣੇ।
> ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਚ, **ਆਯਤਨ**ਰਵ◌ੋ ਗਤੋ॥

ਲੋਕਾਯਤਂ ਨਾਮ ''ਸਬ੍ਬਂ ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਨੁਚ੍ਛਿਟ੍ਠਂ। ਸੇਤੋ ਕਾਕੋ, ਕਾਲ਼ੋ ਬਕੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਕਾਰਣਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਤ੍ਥਂ, ਯਂ ਲੋਕੇ ''ਵਿਤਣ੍ਡਸਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਸਮਧੁਰੋ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤੋ ''ਨ ਸੇਵੇ ਲੋਕਾਯਤਿਕਂ, ਨੇਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਡ੍ਢਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਆਯਤਿਂ ਹਿਤਂ ਤੇਨ ਲੋਕੋ ਨ ਯਤਤਿ ਨ ਈਹਤੀਤਿ ਲੋਕਾਯਤਂ, ਕਿਨ੍ਤਂ? ਵਿਤਣ੍ਡਸਤ੍ਥਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਗਨ੍ਥਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਲੋਕਾਯਤਸਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ 'ਕਾਕੋ ਸੇਤੋ, ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਸੇਤਤ੍ਤਾ, ਬਲਾਕਾ ਰਤ੍ਤਾ, ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਲੋਕਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਪਟਿਸੇਧਕਂ ਵਿਤਣ੍ਡਸਤ੍ਥਸਿਪ੍ਪ''ਨ੍ਤਿ।

ਯੁਤ ਜੁਤ ਭਾਸਨੇ। ਭਾਸਨਂ ਉਦੀਰਣਂ। ਯੋਤਤਿ। ਜੋਤਤਿ।

ਜੁਤਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਜੋਤਤਿ, ਵਿਜ੍ਜੋਤਤਿ। ਜੁਤਿ, ਜੋਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਜੋਤੇਤਿ, ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਆਲੋਕੋ ਸਿਰਿ ਵਾ। **ਜੋਤੀ**ਤਿ ਪਤਾਪੋ। ਅਥ ਵਾ **ਜੋਤੀ**ਤਿ ਚਨ੍ਦਾਦੀਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ **ਸਿਰਿਮਾਵਿਮਾਨ ਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਜੋਤੀਤਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਨਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾਰਕਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਜੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਜੋਤਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਸੁ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਸੋਭਾਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਸੋ ''ਜੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਿਤ ਵਣ੍ਣੇ। ਸਿਤਧਾਤੁ ਸੇਤਵਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਇਧ ਨੀਲਪੀਤਾਦੀਸੁ ਸੇਤਵਣ੍ਣੋਯੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਸੇਤਤਿ। ਸੇਤਂ ਵਤ੍ਥਂ। ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਸੇਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਲਿਙ੍ਗੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸੇਤਂ ਸਿਤਂ ਸੁਚਿ ਸੁਕ੍ਕਂ, ਪਣ੍ਡਰਂ ਧਵਲਮ੍ਪਿ ਚ।
ਅਕਣ੍ਹਂ ਗੋਰਮੋਦਾਤਂ, ਸੇਤਨਾਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਹਿ॥

ਵਤੁ **ਵਤ੍ਤਨੇ**। ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਂ।

ਕਿਲੋਤ ਅਦ੍ਦਭਾਵੇ। ਅਦ੍ਦਭਾਵੋ ਤਿਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਕਿਲੋਤਤਿ, ਪਕਿਲੋਤਤਿ, ਤੇਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਕਿਲੋਤੇਤਿ, ਪਕਿਲੋਤਯਤਿ। ਉਣ੍ਹੋਦਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕਿਲੋਤਯਿਤ੍ਵਾ, ਤੇਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਤ **ਯਾਚਨੇ**। ਵਤਤਿ।

ਕਿਤ ਞਾਣੇ। ਕੇਤਤਿ। ਕੇਤਨਂ, ਕੇਤਕੋ, ਸਙ੍ਕੇਤੋ।

ਕਤਿ ਸੁਤ੍ਤਜਨਨੇ। ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਤਿ।

ਕਤਿ ਛੇਦਨੇ। ਮਂਸਂ ਕਨ੍ਤਤਿ, ਵਿਕਨ੍ਤਤਿ, ਅਯੋਕਨ੍ਤੋ। ਸਲ੍ਲਕਨ੍ਤੋ ਮਹਾਵੀਰੋ। ਮਾ ਨੋ ਅਜ੍ਜ ਵਿਕਨ੍ਤਿਂਸੁ, ਰਞ੍ਞੋ ਸੂਦਾ ਮਹਾਨਸੇ।

ਚਤੀ ਹਿਂਸਾਗਨ੍ਧੇਸੁ। ਈਕਾਰਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਚਤਤਿ।

ਤਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਥਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਥਾ ਗਤਿਨਿਵੱਤਿਯਂ। ਥਾਤਿ। ਅਵੱਠਾ, ਵਵੱਠਾਨਂ, ਵਵੱਠਿਤਂ, ਵਨਥੋ। ‘‘ਛੇਤ੍ਵਾ ਵਨਂ ਵਨਥਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏੱਥ ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਨਂ ਨਾਮ, ਖੁੱਦਕਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨੇ ਠਿਤੱਤਾ ਵਨਥੋ ਨਾਮ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ।

ਥੁ ਥੁਤਿਯਂ। ਥਵਤਿ, ਅਭਿੱਥਵਤਿ। ਥਵਨਾ, ਅਭਿੱਥਵਨਾ, ਥੁਤਿ, ਅਭਿੱਥੁਤਿ।

ਯਦਿ ਹਿ ਰੂਪਿਨੀ ਸਿਯਾ, ਪਞ੍ਞਾ ਮੇ ਵਸੁਮਤੀ ਨ ਸਮੇਯ੍ਯ।
ਅਨੋਮਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ, ਫਲਮੇਤਂ ਞਾਣਥਵਨਾਯ॥

ਤੇਹਿ ਥੁਤਿਪ੍ਪਸੱਥੋ ਸੋ, ਯੇਨਿਦਂ ਥਵਿਤਂ ਞਾਣਂ, ਬੁਦ੍ਧਸੇੱਠੋ ਚ ਥੋਮਿਤੋ। ਤੱਥ **ਥਵਨਾ**ਤਿ ਪਸਂਸਨਾ। ਪਸਂਸਾਯ ਹਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ।

ਥਵਨਾ ਚ ਪਸਂਸਾ ਚ, ਸਿਲਾਘਾ ਵਣ੍ਣਨਾ ਥੁਤਿ।
ਪਨੁਤਿ ਥੋਮਨਾ ਵਣ੍ਣੋ, ਕੱਥਨਾ ਗੁਣਕਿੱਤਨਂ।

ਥੇ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਘਾਤੇਸੁ। ਥੀਯਤਿ, ਪਤਿੱਥੀਯਤਿ। ਥੀ। ਅੱਤ੍ਰਿਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ – ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿੱਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਥਿਯੋ ਨਂ ਪਰਿਭਾਸਿਂਸੁਤਿ। ਤੱਥ ‘‘ਥੀਯਤਿ ਪਤਿੱਥੀਯਤੀ’’ਤਿਮਾਨਿ **ਏ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੀਯਾ**ਦੇਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਾਨਿ। ਥੀਯਤਿ ਸਙ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਬ੍ਭੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਥੀ**। ਆਚਰਿਯਾ ਪਨ **ਇੱਥੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ **ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ।

ਗਬ੍ਭੋ ਥੀਯਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ, ਇਤਿ **ਥੀ** ਇਤਿ ਨੋ ਰੁਚਿ।
ਗਬ੍ਭੋ ਥੀਯਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ, ਇਤਿ **ਇੱਥੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ॥

ਤੇਸਂ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰੋਵਾਦੇ, ‘‘ਇੱਥੀ’’ਤਿ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ।
ਅਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪੱਤੋ, ਨਿਚ੍ਛਯਂ ਭੋ ਸੁਣਾਥ ਮੇ॥

ਥੀਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨੱਥੋ, **ਇੱਥੀ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਤੋ ਤਤੋ।
ਥੀਸਦ੍ਦੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨੱਥਂ, **ਇੱਥੀ**ਸਦ੍ਦਮ੍ਹਿ ਰੋਪਿਯ॥

ਅਪ੍ਪਾਨਂ ਬਹੁਤਾ ਞਾਯੇ, ਗਹਿਤੇ ਸਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।
ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਦੁਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ, ਤਸਿਣਾ’’ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ॥

ਅਥ ਵਾ ਪਨ ‘‘ਇੱਥੀ’’ਤਿ-ਇਦਂ ਵਣ੍ਣਾਗਮਾਦਿਤੋ।
ਨਿਰੁੱਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨਾਪਿ, ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਪਕਾਸਯੇ॥

ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਰੇ ਇੱਥੀ, ਇਚ੍ਛਾਪੇਤੀਤਿ ਵਾ ਪਨ।
ਇਦਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਞ੍ਚਾਪਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨੱਞੁਨਾ॥

ਅੱਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਇੱਥੀਨਮਭਿਧਾਨਾਨਿ –

ਇੱਥੀ ਥੀ ਵਨਿਤਾ ਨਾਰੀ, ਅਬਲਾ ਭੀਰੁ ਸੁਨ੍ਦਰੀ।

ਕਞ੍ਞਾ ਸੀਮਨਿਨੀ ਮਾਤੁ-ਗਾਮੋ ਪਿਯਾ ਚ ਕਾਮਿਨੀ॥

ਰਮਣੀ ਪਮਦਾ ਦਯਿਤਾ, ਲਲਨਾ ਮਹਿਲਾ'ਙ੍ਗਨਾ।
ਤਾਸਂਯੇਵ ਚ ਨਾਮਾਨਿ, ਅਵਤ੍ਥਾਤੋ ਇਮਾਨਿਪਿ॥

ਗੋਰੀ ਚ ਦਾਰਿਕਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਕੁਮਾਰੀ ਚ ਕੁਮਾਰਿਕਾ।
ਯੁਵਤੀ ਤਰੁਣੀ ਮਾਣ-ਵਿਕਾ ਥੇਰੀ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕਾ **ਗੋਰੀ**ਤਿਪਿ **ਦਾਰਿਕਾ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾ **ਕਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਯੋਬ੍ਬਨਿਤ੍ਥੀ ਕਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾ **ਕੁਮਾਰੀ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਕੁਮਾਰਿਕਾ**ਤਿਪਿ। ਅਥੋ ਜਰਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਯੁਵਤੀ**ਤਿਪਿ **ਤਰੁਣੀ**ਤਿਪਿ **ਮਾਣਵਿਕਾ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਜਰਂ ਪਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਥੇਰੀ**ਤਿਪਿ **ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਰਿਸੇਸੁਪਿ ਅਯਂ ਨਯੋ ਯਥਾਰਹਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਨਿਯਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਿਯਮਵਸੇਨਪਿ ਵੋਹਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਰਾਜਾ ਕੁਮਾਰਮਾਦਾਯ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੀ ਚ ਦਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਚ੍ਛਾ ਕਞ੍ਞਾਜਿਨਂ ਕਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਲ਼ੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯਾ ਇਤ੍ਥੀ **ਦਾਰਿਕਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ **ਕਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ਯਾਪਿ ਚ **ਕਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਪਿ **ਦਾਰਿਕਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ਤਥਾ ''ਰਾਜਾ ਕੁਮਾਰਮਾਦਾਯ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੀ ਚ ਦਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਕੁਮਾਰਿਯੇ ਉਪਸੇਨਿਯੇ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਗਲ਼ਮਣ੍ਡਿਤੇ''ਤਿ ਚ ਇਮਾਸਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯਾ ਇਤ੍ਥੀ **ਦਾਰਿਕਾ**ਸਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ **ਕੁਮਾਰਿਕਾ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ਯਾ ਚ ਪਨ **ਕੁਮਾਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਪਿ **ਦਾਰਿਕਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ''ਰਾਜਕਞ੍ਞਾ ਰੁਚਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਚ ''ਤਤੋ ਮਦ੍ਦਿਮ੍ਪਿ ਨ੍ਹਾਪੇਸੁਂ, ਸਿਵਿਕਞ੍ਞਾ ਸਮਾਗਤਾ''ਤਿ ਚ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਲ਼ੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਯਾ ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਤੁ ਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਵਾ, ਯਾਵ ਜਰਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਸਾ ਕਞ੍ਞਾਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ''ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕਾ ਗੋਰੀਤਿਪਿ ਦਾਰਿਕਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਚਨੇ ''ਯਦਾਹਂ ਦਾਰਕੋ ਹੋਮਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸੋ ਦਾਰਕੋ ਹੋਤੁ, ''ਤਤ੍ਥਦ੍ਦਸਕੁਮਾਰਂ ਸੋ, ਰਮਮਾਨਂ ਸਕੇ ਪੁਰੇ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਸਂਵਦ੍ਧੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਮਹਾਰਾਜਾ ਕਥਂ ''ਕੁਮਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ? ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ ਭਗਵਤੋ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲਤਾਯ ਚ ਯਂ ਯਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਾਨੁਰੂਪਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਦੇਸੇਤਿ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕੁਮਾਰਪਰਿਹਾਰੇਨ ਵਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਕੁਮਾਰਪਰਿਹਾਰੇਨ ਵਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋਤ੍ਵੇਵ ਵੋਹਰਿਯਤਿ। ''ਨ ਵਾਯਂ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਲਿਤੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁਪਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਥੇਰੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਮਾਰਵਾਦੇਨ ਓਵਦਨ੍ਤੋ **ਕੁਮਾਰਕੋ**ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਞ੍ਚਦਸਵਸ੍ਸਂ, ਤਾਵ **ਕੁਮਾਰਕਾ, ਬਾਲਾ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਨਿ **ਯੁਵਾਨੋ**''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਨ੍ਥ ਮਤ੍ਥ ਵਿਲੋਲ਼ਨੇ। ਮਨ੍ਥਤਿ। ਮਨ੍ਥਞ੍ਚ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਞ੍ਚ ਆਦਾਯ। ਅਭਿਮਤ੍ਥਤਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧਂ ਵਜਿਰਂਵਸ੍ਮਮਯਂ ਮਣਿਂ। ਸਿਨੇਰੁਂ ਮਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਕੁਥਿ ਪੁਥਿ ਲੁਥਿ ਹਿਂਸਾਸਂਕਿਲੇਸੇਸੁ। ਕੁਨ੍ਥਤਿ। ਕੁਨ੍ਥੋ, ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਪਤਿਤਂ ਸਾਮਂ, ਪੁਤ੍ਤਕਂ ਪਂਸੁਕੁਨ੍ਥਿਤਂ। ਪੁਨ੍ਥਤਿ। ਲੁਨ੍ਥਤਿ।

ਨਾਥ ਯਾਚਨੋਪਤਾਪਿਸ੍ਸਰਿਯਾਸੀਸਾਸੁ। ਨਾਥਧਾਤੁ ਯਾਚਨੇ ਉਪਤਾਪੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਆਸੀਸਨੇ ਚਾਤਿ ਚਤੂਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ "**ਨਾਥਤੀ**ਤਿ ਨਾਥੋ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖੰ ਆਸੀਸਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤੰ ਵਾ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਸਨੰ ਉਪਤਾਪੇਤਿ, ''ਸਾਧੁ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੰ ਤੰ ਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਗੁਣੇਹਿ ਈਸਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰੋ ਭਗਵਾ 'ਨਾਥੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਨਾਥਤੀਤਿ ਨਾਥੋ''ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ **ਨਾਥ ਨਾਧ** ਇਤਿ ਧਾਤੁਦ੍ਵਯੰ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋਭਾਸਤ੍ਤਾ** ਪਨ ਤਸ੍ਸ ''ਨਾਥਤੇ ਨਾਧਤੇ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਯਦਿ ਯਾਚਨਤ੍ਥੇਨ ਨਾਥਤੀਤਿ ਨਾਥੋ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯੋ ਕੋਚਿ ਯਾਚਕੋ ਦਲਿਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਾਥੋ ਸਿਯਾ। ਯੋ ਪਨ ਅਯਾਚਕੋ ਸਮਿਦ੍ਧੋ, ਸੋ ਨ ਨਾਥਤਿ ਨ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਨਾਥੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ? ਨ, **ਨਾਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਯਾਚਨਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਸੁ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ, ਭਗਵਾ ਚ ਉਤ੍ਤਮੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੰ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਤੇਨ ਤੰ ਤੰ ਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਯਾਚਤੀਤਿ **ਨਾਥ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨਾਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਇਤ੍ਤਰਜਨੇਸੁ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ''ਨ ਨਾਥੋਤਿ ਅਨਾਥੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਨਾਥੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਨਾਥੋ''ਤਿ ਦਬ੍ਬਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ, ਨ ਪਨ ''ਨ ਨਾਥਤਿ ਨ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਨਾਥੋ''ਤਿ ਧਾਤੁਅਤ੍ਥਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ। ਯੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਗਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨਾਥੋ, ਯੋ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਗਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸਰਣੰ ਗਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਨਾਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ''ਲੋਕਨਾਥੋ ਤੁਵੰ ਏਕੋ, ਸਰਣੰ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਨਾਥਾਨੰ ਭਵੰ ਨਾਥੋ''ਤਿ ਚ –

> ''ਏਵਾਹੰ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਨੇਕਕੋਟਿਸਤੰ ਧਨੰ।
> ਨਾਥਾਨਾਥਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾਨ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਮੁਪਾਗਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ

ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਯਾਚਕੋ ''ਨਾਥੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਯਾਚਕੋ ਚ ''ਅਨਾਥੋ''ਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸਰਣੰ ''ਨਾਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ''ਅਨਾਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਸਮਿਦ੍ਧੋ ''ਨਾਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਸਮਿਦ੍ਧੋ ''ਅਨਾਥੋ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਵਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਧਾਤੁਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞੰ ਅਨਤਿਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਥੁ ਯਾਚਨੇ। ਵੇਥਤਿ।

ਸਥ ਸੇਠਿਲ੍ਲੇ। ਸਥਤਿ। ਸਥਲੋ ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜੋ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਆਕਿਰਤੇ ਰਜੰ। ਸਿਠਿਲੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਦਾ **ਠਿ**ਕਾਰੋ ਮੁਦ੍ਧਜੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਥਿ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਕਨ੍ਥਤਿ।

ਕਤ੍ਥ ਸਿਲਾਘਾਯੰ। ਕਤ੍ਥਤਿ, ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਕਤ੍ਥਨਾ, ਵਿਕਤ੍ਥਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਥਤੀ**ਤਿ ਪਸੰਸਤਿ। **ਵਿਕਤ੍ਥਤੀ**ਤਿ ਵਿਰੂਪੰ ਕਤ੍ਥਤਿ ਅਭੂਤਵਤ੍ਥੁਦੀਪਨਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਸੋ ਵਿਕਤ੍ਥੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞੰ ਜਨਪਦੰ ਗਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥੀ, ਸੋ ਕਤ੍ਥਤਿ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕਤ੍ਥਤੀ'ਤਿ'' ਚ ਆਦਯੋ ਪਯੋਗਾ।

ਬ੍ਯਥ ਦੁਕ੍ਖਭਯਚਲਨੇਸੁ। ਬ੍ਯਥਤਿ। ਭਨ੍ਤਾ ਬ੍ਯਥਿਤਮਾਨਸਾ। ਤਤੋ ਕੁਮਾਰਾਬ੍ਯਥਿਤਾ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ। ਇਤ੍ਥੇਤੰ ਦ੍ਵਯੰ ਚਲਞ੍ਚੇਵ ਬ੍ਯਥਞ੍ਚ।

ਸੁਥ ਕੁਥ ਕਥ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਸੋਥਤਿ। ਕੋਥਤਿ। ਕਥਤਿ।

ਪਥ ਗਤਿਯਂ। ਪਥਤਿ। ਪਥੋ। **ਪਥੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਦੁवਿਧੋ ਮਹਾਜਨੇਨ ਪਦਸਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਪਦਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਚ੍ਚਾਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਜਨੇਹਿ ਪਥਿਯਤਿ ਗਚ੍ਛਿਯਤੀਤਿ ਪਥੋ, ਪਟਿਪਦਾ ਪਨ ਅਮਤਮਹਾਪੁਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਾਥੇਯ੍ਯਂ ਗਹੇਤ੍वਾ ਪਥਿਯਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਯਤੀਤਿ ਪਥੋ। ਅਥ वਾ ਪਾਥੇਤਿ ਕਾਰਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਗਮੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ वਾ ਪਥੋ , ਪਟਿਪਦਾਯੇव। ਮਗ੍ਗਾਭਿਧਾਨਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ **ਮਗ੍ਗ**ਧਾਤੁਕਥਨਟ੍ਠਾਨੇ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮ।

ਕਥ ਨਿਪ੍ਪਾਕੇ। ਕਥਤਿ।

ਮਥ वਿ**ਲੋਥਨੇ**। ਮਥਤਿ।

ਪੋਥ ਪਰਿਯਾਯਨਭਾवੇ**।** ਪੋਥਤਿ। ਪੋਥਕੋ। ਪੋਥੇਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ वਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨ ''ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਰਿਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਗੋਤ੍ਥ वਂ**ਸੇ**। ਗੋਤ੍ਥਤਿ। ਗੋਤ੍ਥਲੋ, ਗੋਤ੍ਥੋ।

ਪੁਥੁ वਿ**ਤ੍ਥਾਰੇ**। ਪੋਥਤਿ। ਪੁਥवੀ।

ਥਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਦਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਦਾ ਦਾਨੇ। ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਗਹਣੇ। ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਂ ਦਦਾਤਿ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਆਦਦਾਤਿ ਆਦੇਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਤਦ੍ਧੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਦਾਨਂ ਦਾਪੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਆਦਪੇਤਿ, ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਧਮ੍ਮਮੇवਾਦਪਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ। ਇਮਾਨਿ ਕਾਰਿਤਪਦਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨੀਤਿ ਚ वੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਦ੍ਧੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਧੇਨ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤਿ, ਸੀਲਂ ਆਦੀਯਤਿ, ਸਮਾਦੀਯਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਤਦ੍ਧੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਦਾ ਦਾਨੇ**ਤਿ ਧਾਤੁ ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪਸੁਤਿवਸੇਨ **ਦਿ**वਾ**ਦਿ**ਗਣਂ ਪਤ੍वਾ **ਸੁਪਨ**ਕ੍ਰਿਯਂ वਦਨ੍ਤੋ ''ਦਾਯਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਯਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾ''ਤਿ ਸਨਾਮਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਜਨਯਤਿ। **ਦਾਨਮ**व**ਖਣ੍ਡਨਞ੍ਚ** वਦਨ੍ਤੋ ''ਦਿਯਤਿ ਦਾਨਂ ਦਾਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਨਾਮਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਜਨਯਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਿਂ**वਦਨ੍ਤੋ ''ਦਾਯਤਿ वੋਦਾਯਤਿ वੋਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਨਾਮਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਜਨਯਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ **ਭੂ**वਾ**ਦਿ**ਗਣੇ **ਦਾਨਂ** वਦਨ੍ਤੋ **ਆ**ਪੁਬ੍ਬवਸੇਨ **ਗਹਣਞ੍ਚ** वਦਨ੍ਤੋ ''ਦਦਾਤਿ ਦੇਤਿ ਆਦਦਾਤਿ ਆਦੇਤਿ ਦਾਨਂ ਆਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਨਾਮਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਜਨਯਤਿ। ਤਥਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਗਮਨਂ वਦਨ੍ਤੋ ''ਦਾਤਿ ਸੁਦ੍ਦਾਤਿ ਸੁਦ੍ਦੋ ਸੁਦ੍ਦੀ''ਤਿ ਸਨਾਮਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਜਨਯਤੀਤਿ ਅਯਂ वਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏवਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭवਂ वਿਸੇਸੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ।

ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਨਾਮਪਦਾਨਿ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਬ੍ਰੂਮ। ''ਦਾਨਂ, ਦੇਯ੍ਯਂ, ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ, ਦਿਨ੍ਨਂ, ਦਾਯਕੋ, ਦਾਯਿਕਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ, ''ਦਾਤੁਂ, ਪਦਾਤੁਂ, ਦਾਤवੇ, ਪਦਾਤवੇ, ਦਤ੍वਾ, ਦਤ੍वਾਨ, ਦਦਾਤੁਨ, ਦਦਿਤ੍वਾ, ਦਦਿਤ੍वਾਨ, ਦਦਿਯ, ਦਜ੍ਜਾ, ਦਦਿਯਾਨ, ਆਦਾਤੁਂ, ਆਦਾਯ, ਆਦਿਯ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਦਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨਚੇਤਨਾ ਚ वੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋਯੇव ਕਥਿਯਤਿ, ਨ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋਤਿ? ਅਕਥਨੇ ਕਾਰਣਮਤ੍ਥਿ। ''ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦਟ੍ਠਾਨੇ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਕਥਿਯਤਿ।

ਗੁਣਭੂਤੋ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਜਿਨਭਾਸਿਤੇ।
‘‘ਮਨਸਾ ਦਾਨੰ ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨੰ’’, ਇਤਿ **ਦਿਨ੍ਨ**ਪਦੰ ਵਿਯ॥

‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ, ਦਤ੍ਤੋ’’ ਇਤਿ ਚ ਆਦਿਕੋ।
ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਚਨੇ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸਮਾਸਬਜਾਸਤੋ ਪਨ॥

ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਦੇਵੇਨ ਦਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਸਮਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਚਨਤ੍ਤਾ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਦਤ੍ਤਾ**ਦੇਸੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪੇਨ। ਉਪਰਿ ਹਿ ‘‘ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਤ੍ਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਥ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਨੀਤਿ ਅਵਿਲਙ੍ਘਨੀਯਾ। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ –

ਸਕ੍ਕਟੇ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋਵ, **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਬਜਾਸਮ੍ਹਿ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋਵ, **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ॥

‘‘ਮਨਸਾ ਦਾਨੰ ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਦਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁ।
‘‘ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਮਹਾਮਾਯਾ’’, ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਚ ਪਾਲ਼ਿਸੁ॥

ਇਤਿ ਬਜਾਸਸਮਾਸਾਨੰ, ਵਸਾ ਦ੍ਵੇਧਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
ਦਿਨ੍ਨਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦੀਪੇਯਜ, ਨ ਸੋ ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਿਤੇ॥

ਗੁਣਭੂਤੋ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ, ਅਸਮਾਸਮ੍ਹਿ ਕੇਵਲੋ।
ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਮੁਨਿਮਤੇ, **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋਵ ਕੇਵਲੋ॥

ਤੇਨੇਵ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, **ਦਤ੍ਤਾ**ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਮਯਾ।
‘‘ਦਤ੍ਤੰ ਸਿਰਪ੍ਪਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ, ਕਵਯੋ ਪਨ ਅਬ੍ਰਵੁੰ॥

ਏਦਿਸੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਯੋ ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋ ਵਰੋ।
‘‘ਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਭੂਰਿਦਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਞ੍ਞਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੰ ਗਤਾ॥

‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਦਤ੍ਤੋ, ਦਤ੍ਤੋ’’ ਇਤਿ ਹਿ ਸਾਸਨੇ।
ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੰ **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ, ਅਸਮਾਸਸਮਾਸਿਕੋ॥

‘‘ਪਰਦਤ੍ਤਭੋਜਨ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਾਲ਼ਿਸੁ।
ਸਮਾਸੇ ਗੁਣਭੂਤੋਯੰ, **ਦਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ॥

‘‘ਮਨਸਾ ਦਾਨੰ ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਦਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁ।
ਗੁਣਭੂਤੋ **ਦਿਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋ, ਅਸਮਾਸਮ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ’’, ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸੁ ਪਨ।
ਸਮਾਸੇ ਗੁਣਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ-ਭਾਵੇਨੇਸ ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਕੇਚਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਗਰੁ ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਰਚਨਮਕਾਸਿ –

“ਯਸ੍ਸਙ੍ਕੁਰੇਹਿ ਜਿਮੁਤਮ੍ਬੁਜਲੋਦਿਤੇਹਿ,
ਵਾਤੇਰਿਤੇਹਿ ਪਤਿਤੇਹਿ ਸੁਣੇਹਿ ਤੇਹਿ॥

ਜੇਨਨੁਚੀਵਰਮਸੋਭਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੁੰ,
ਵਨ੍ਦਾਮਿ ਤੰ ਚਲਦਲੰ ਵਰਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖ”ਨ੍ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਤੋ ਨਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਾਲ਼ਿਤੋ। ਪਾਲ਼ਿਨਯਞ੍ਹਿਪਤ੍ਵਾ “ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਿਯ”ਨ੍ਤਿ ਵਾ “ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਿਨ੍ਨ”ਨ੍ਤਿ ਵਾ “ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਯ”ਨ੍ਤਿ ਵਾ “ਦੇਵਦਿਨ੍ਨ”ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਰੂਪੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ “ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚ ਮਦ੍ਦੀ ਚ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਸਕ੍ਕਦਤ੍ਤਿਯੇ ਅਸ੍ਸਮੇ ਵਸਿੰਸੂ”ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਰੂਪੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵੰ ਵਦਾਮ –

“**ਦਤ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਠਾਨਮ੍ਹਿ, “ਦਤ੍ਤਿਯ”ਨ੍ਤਿ ਰਵੋ ਗਤੋ।
ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਯਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਅਸ੍ਸਮੋ ਸਕ੍ਕਦਤ੍ਤਿਯੋ”ਤਿ॥

ਅਯੰ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਰ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਪਦਕ੍ਕਮੋ ਭਵਤਿ।

ਦਦਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤਿ। ਦਦਾਸਿ, ਦਦਾਥ। ਦਦਾਮਿ, ਦਦਾਮ। ਦਦਾਤੁ, ਦਦਨ੍ਤੁ। ਦਦਾਹਿ, ਦਦਾਥ। ਦਦਾਮਿ, ਦਦਾਮ, ਦਦਾਮਸੇ। ਦਦੇਯਜ, ਦਦੇ, ਦਜ੍ਜਾ। ਦਜ੍ਜਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਨੰ। ਦਦੇਯਜੁੰ, ਦਜ੍ਜੁੰ। ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਚ ਤੇ ਦਜ੍ਜੁੰ। ਦਦੇਯਜਾਸਿ, ਦਜ੍ਜਾਸਿ, ਦਜ੍ਜੇਸਿ ਇਚ੍ਚੁਪਿ। ਦਜ੍ਜਾਸਿ ਅਭਯੰ ਮਮ। ਮਾਤਰੰ ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ, ਦਜ੍ਜਾਸਿ ਦਕਰਕ੍ਖਿਨੋ। ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁ ਦਜ੍ਜੇਸਿ, ਦਾਨੰ ਮਦ੍ਦਿ ਯਥਾਰਹੰ। ਦਦੇਯਜਾਥ, ਦਜ੍ਜਾਥ। ਦਦੇਯਜਾਮਿ, ਦਜ੍ਜਾਮਿ, ਦਦੇਯਜਾਮ, ਦਜ੍ਜਾਮ। ਦਦੇਥ, ਦਦੇਰੰ। ਦਦੇਥੋ, ਦਦੇਯਜਾਵ੍ਹੋ, ਦਜ੍ਜਾਵ੍ਹੋ। ਦਦੇਯਜੰ, ਦਜ੍ਜੰ। ਨੇਵ ਦਜ੍ਜੰ ਮਹੋਸਧੰ। ਦਦੇਯਜਾਮ੍ਹੇ, ਦਜ੍ਜਾਮ੍ਹੇ। ਅਯਮਸ੍ਮਾਕੰ ਖਨ੍ਤਿ। ਗਰੂਨੰ ਪਨ ਖਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

ਗਰੂ “ਦਜ੍ਜਤਿ ਦਜ੍ਜਨ੍ਤਿ”, ਇਤਿਆਦਿਨਯੇਨ ਤੁ।
ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ, ਵਸੇਨਾਹੁ ਪਦਕ੍ਕਮੰ॥

ਪਾਲ਼ਿੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਗਣ੍ਹਥ।
ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਪਟਿਭਨ੍ਤਿ ਨੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਮਾਕੰ ਖਨ੍ਤਿਯਾ “ਦਜ੍ਜਾ ਦਜ੍ਜ”ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ **ਯਜ**ਕਾਰਸਹਿਤੇਯੇਵ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਪਦਰੂਪੇ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। “ਦਜ੍ਜਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਨ”ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ “ਦਜ੍ਜਾ ਇਦੰ “ਦਦੇਯਜਾ”ਤਿ ਪਦਰੂਪੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਯਜ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨੰ ਸੰਯੋਗਞ੍ਚ ਤੀਸੁਸਞ੍ਞੋਗਬਜਞ੍ਜਨੇਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਰੂਪਾਨਮੇਕਸ੍ਸ ਲੋਪਞ੍ਚ ਦਜਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਸ੍ਸ ਚ **ਜ**ਕਾਰਦ੍ਵਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਦੀਘਵਸੇਨੁਚ੍ਚਾਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਦੀਘਭਾਵੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਸਾਸਨਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੋ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧਿ ਭਵਤਿ। ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧੀਤਿ। ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿ। ਯਥਾ? ਤਤ੍ਰਾਯੰ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧਿ। ਯਥਾ? ਅਤ੍ਰਜੋ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਗਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਪਦ੍ਧਾਨਿ। ਏਵੰ ਦੁਵਿਧੇਸੁ ਸਨ੍ਧੀਸੁ “ਦਜ੍ਜਾ”ਤਿ ਅਯੰ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧਿ ਏਵ।

ਅਪਰੋਪਿ ਰੂਪਨਯੋ ਭਵਤਿ **ਤ੍ਵਾ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਵਸੇਨ –

“ਅਯੰ ਸੋ ਇਨ੍ਦਕੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ।

ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ, ਚਨ੍ਦੋ ਤਾਰਗਣੇ ਯਥਾ''ਤਿ

ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਦਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਪਨ **ਦਤ੍ਵਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੰ ''ਦਦਿਯਜ'' ਇਤਿ ਪਦਰੂਪੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਯਜ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਵ੍ਵਵੋਗੇਸੁ ਸਰੂਪਲੋਪਞ੍ਚ ਤਤੋ ਦਜਕਾਰਸਵ੍ਵਵੋਗਸ੍ਸ **ਜ੍ਜ**ਕਾਰਦ੍ਵਯੰ ਦੀਘਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ॥

ਅਥਾਪਰੋਪਿ ਰੂਪਨਯੋ ਭਵਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪੇਤਾਨੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਚ ''ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਾਠਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ **ਦਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਨਿ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ। ਇਧ ਪਨ **ਦਾ**ਧਾਤੁਤੋ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਤੋ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੰ ਸਵ੍ਵਵੋਗਭਾਵਞ੍ਚ **ਜ੍ਜ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਞ੍ਚ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ **ਆ**ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਦਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ''ਦਜ੍ਜਾ ਦਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚ ''ਦਜ੍ਜਾ ਦਦਿਯਜ ਦਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ''ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਚ ਏਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ''ਦਜ੍ਜੁੰ। ਦਜ੍ਜਾਸਿ, ਦਜ੍ਜਾਥ। ਦਜ੍ਜਾਮਿ, ਦਜ੍ਜਾਮ। ਦਜ੍ਜਾਵ੍ਹੋ, ਦਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿਪਿ ''ਦਦੇਯ੍ਯੁੰ ਦਦੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਰੂਪਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਯਜ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੰ ਸਵ੍ਵਵੋਗੇਸੁ ਸਰੂਪਲੋਪੰ **ਦਜ**ਕਾਰਸਮਵ੍ਵਵੋਗਸ੍ਸ **ਜ੍ਜ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸੁ **ਦਜ੍ਜਾਸੀ**ਤਿ ਯੰ ਰੂਪੰ ਤਸ੍ਸਾਵਯਵਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ''ਦਜ੍ਜੇਸੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ ਭਵਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ਼੍ਹੋ, ਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾਤਨ੍ਤਿ ਵਿਰਚਿਤੇਹੇਵ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਚੇਤਿਯਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੋ ਭਵਤਿ, ਤੇਨ ''ਅਥੇਤ੍ਥੇਕਸਤੰ ਖਤ੍ਯਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਆਰਾਮਰੁਕ੍ਖਚੇਤ੍ਯਾਨੀ''ਤਿ ਪਯੋਗਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ''ਸਾਕਚ੍ਛਤਿ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਹ ਕਥਯਤੀ''ਤਿਵਾ ''ਸੰਕਥਯਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਤਥਜ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਦਰੂਪੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਸਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਹ**ਕਾਰਲੋਪੰ, **ਸੰ**ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਸ**ਕਾਰਗਤਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ **ਥਜ**ਕਾਰਸਵ੍ਵਵੋਗਸ੍ਸ **ਚ੍ਛ**ਯੁਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸਭਾਗਸਵ੍ਵਵੋਗੇ ਏਕੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਭਾਗਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ''ਸਾਕਚ੍ਛਤਿ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਾਕਚ੍ਛਿੰਸੁ। ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ। ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ। ਯਥਾਤਥਿਯੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਧਮ੍ਮੰ, ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸਵਿਕਪਾਨਿ ਪਯੋਗਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਨਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ''ਨਦਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਰੂਪਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਲੋਪਵਿਧਿ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ। ਵਿਵਿਧੋ ਹਿ ਸਾਸਨਾਨੁਕੂਲੋ ਰੂਪਨਿਪ੍ਫਾਦਨੁਪਾਯੋ, ਉਪਰਿ ਚ ਏਤੇਸੰ ਸਾਧਨਤ੍ਥੰ ''ਸਰਲੋਪੋ ਯਮਨਰਾਦੀਸੂ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ –

> ''ਦਜ੍ਜਾ ਦਜ੍ਜੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ, ਸਤ੍ਤਮੀਨੰ ਵਸੇਨ ਮੇ।
> ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯੋਗਿਰਾਜਸ੍ਸ, ਸਾਸਨਤ੍ਥੰ ਮਹੇਸਿਨੋ॥

ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ''ਮਾਤਰੰ ਤੇਨ ਦੋਸੇਨ, ਦਜ੍ਜਾਹੰ ਦਕਰਕ੍ਖਿਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਸਤ੍ਤਮੀਪਯੋਗੋਯੇਵ। ਆਚਰਿਯਾ ਹਿ ''ਸਤ੍ਤਮੀਪਯੋਗੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ''ਕਦਾਚਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਏਵੰ ਵਿਵਰਣਮਕੰਸੁ। ਤਥਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਹਿ ''ਅਨਾਪਰਾਧਕਮ੍ਮਨ੍ਤੰ, ਨ ਦਜ੍ਜੰ ਦਕਰਕ੍ਖਿਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ ਦਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਨਾਹੰ ਦਕਰਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਸਤ੍ਤਮੀਪਯੋਗੋਯੇਵ, ਅਨਾਗਤੰ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ। ''ਨੇਵ ਦਜ੍ਜੰ ਮਹੋਸਧ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਦਦੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀਪਯੋਗਵਸੇਨੇਵ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਦਜ੍ਜੰਪਦਸ੍ਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਪਦਕ੍ਕਮੋ ਕਥਿਯਤਿ। ''ਦਦ, ਦਦੂ। ਦਦੂ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ''ਨਾਰਦੋ ਇਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਇਤਿ ਮਂ ਵਿਦੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਵਿਦੂ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਂ। ਦਦੇ, ਦਦਿਤ੍ਥ, ਦਦਂ, ਦਦਿਮ੍ਹ। ਦਦਿਤ੍ਥ, ਦਦਿਰੇ। ਦਦਿਤ੍ਥੋ, ਦਦਿਵ੍ਹੇ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦਦਿਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਸਙ੍ਜਗ੍ਘਿਤ੍ਥੋ ਮਯਾ ਸਹ। ਮਾ ਕਿਸਿਤ੍ਥੋ ਮਯਾ ਵਿਨਾ। ਮਾ ਨਂ ਕਲਲੇ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਸਙ੍ਜਗ੍ਘਿਤ੍ਥੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਮਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਦਿਸਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਦਦਂ, ਦਦਿਮ੍ਹੇ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਸਹਿਭਰੂਪਾਨਿ।

ਅਦਦਾ, ਅਦਦੂ। ਅਦਦੇ, ਅਦਦਤ੍ਥ। ਅਦਦਂ, ਅਦਦਮ੍ਹ। ਅਦਦਤ੍ਥ, ਅਦਦਤ੍ਥੂਂ। ਅਦਦਸੇ, ਅਦਦਵ੍ਹਂ। ਅਦਦਿਂ ਅਦਦਮ੍ਹਸੇ। ਇਤਿ ਅਨਕਾਰਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ''ਯੇਸਂ ਨੋ ਨ ਦਦਮ੍ਹਸੇ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀਸਹਿਤਰੂਪਾਨਿ।

ਅਦਦਿ, ਅਦਦੁਂ, ਅਦਦਿਂਸੁ। ਅਦਦੋ, ਅਦਦਿਤ੍ਥ। ਅਦਦਿਂ, ਅਦਦਿਮ੍ਹਾ। ਅਦਦਾ, ਅਦਦੂ। ਅਦਦਸੇ, ਅਦਦਿਵ੍ਹਂ। ਅਦਦਂ, ਅਦਦਿਮ੍ਹੇ। ਅਜ੍ਜਤਨੀਸਹਿਤਰੂਪਾਨਿ।

''ਦਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਸਹਿਤਰੂਪਾਨਿ।

''ਅਦਦਿਸਾ, ਦਦਿਸ੍ਸਾ, ਅਦਦਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਦਦਿਸ੍ਸਂਸੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਸਹਿਤਰੂਪਾਨਿ।

ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਦਿਸਹਿਤਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਦੇਤਿ, ਦੇਨ੍ਤਿ। ਦੇਸਿ, ਦੇਥ। ਦੇਮਿ, ਦਮ੍ਮਿ, ਦੇਮ, ਦਮ੍ਮ। ਦੇਤੁ, ਦੇਨ੍ਤੁ। ਦੇਹਿ, ਦੇਥ। ਦੇਮਿ, ਦਮ੍ਮਿ, ਦੇਮ, ਦਮ੍ਮ। ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ਸਤ੍ਤਮੀਨਯੋ ਚ ਪਰੋਕ੍ਖਾਨਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੋ। ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਨਯੋ ਪਨ ਅਜ੍ਜਤਨੀਨਯੋ ਚ ਕੋਚਿ ਕੋਚਿ ਪਸਿਦ੍ਧੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਚ ''ਅਦਾ, ਅਦੂ, ਅਦੋ, ਅਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤੁਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਯੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਦਾ ਦਾਨਂ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋ। ਵਰਞ੍ਚੇਮੇ ਅਦੋ ਸਕ੍ਕ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਦਂ ਗਜਂ। ਅਦਾਸਿਮੇ। ਅਦਂਸੁ ਤੇ ਮਮੋਕਾਸਂ। ਅਦਾਸਿਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਤਦਾਤਿ। ''ਦਸ੍ਸਤਿ, ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ''ਅਦਸ੍ਸਾ, ਦਸ੍ਸਾ, ਅਦਸ੍ਸਂਸੁ, ਦਸ੍ਸਂਸੁ, ਦਸ੍ਸਿਂਸੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਤਥਾ ਆਦਦਾਤਿ, ਆਦਦਨ੍ਤਿ। ਆਦਦਾਸਿ, ਆਦਦਾਥ। ਆਦਦਾਮਿ, ਆਦਦਾਮ। **ਕਚ੍ਚਾਯਨਮਤੇ** ''ਆਦਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ''ਆਦਦਾਤੁ, ਆਦਦੇਯ੍ਯ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਆਦੇਤੁ ਆਦੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਵ ਚ ''ਦਾਪੇਤਿ, ਆਦਾਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਦਾਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਗਮਨੇ। ਦਾਤਿ। ਸੁਦ੍ਦਾਤਿ। ਸੁਦ੍ਦੋ, ਸੁਦ੍ਦੀ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਦਾਤੀਤਿ ਸੁਦ੍ਦੋ, ਪਰਪੋਥਨਾਦਿਲੁਦ੍ਦਾਚਾਰਕਮ੍ਮੁਨਾ ਦਾਰੁਕਮ੍ਮਾਦਿਖੁਦ੍ਦਾਚਾਰਕਮ੍ਮੁਨਾ ਚ ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁ** ਇਤਿ ਸੀਘਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਦਾ** ਇਤਿ ਗਰਹਤ੍ਥੋ ਧਾਤੁ ਕੁਚ੍ਛਿਤਗਤਿਵਾਚਕਤ੍ਤਾ। ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ **ਸੁਦ੍ਦੀ**।

ਦੁ ਗਤਿਯਂ। ਦਵਤਿ। ਦੁਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਵਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਮੂਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸਾਖਾਵਿਟਪਪਤ੍ਤਪਲ੍ਲਵਪੁਪ੍ਫਫਲੇਹਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ **ਦੁਮੋ**।

ਦੇਸੋਧਨੇ। ਸੋਧਨਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪਨਂ। ਦਾਯਤਿ। ਦਾਯਨਂ। ਯਥਾ ਗਾਯਤਿ, ਗਾਯਨਂ। ਦਾਯਿਤੁਂ, ਦਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਧਾਤਾਵਯਵ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ। ''ਦਾਤੁਂ, ਦਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚੁਪਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਧੇਤੁੰ। **ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਬਾਲੋ ਅਬਜਤ੍ਤੋ ਨਪ੍ਪਟਿਬਲੋ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸੋਧੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ''ਦਾਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਯੋ ਪਰੇਹਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਤਿ, ਸੋ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਤ੍ਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿੰ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ **ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ''ਅਨੁਯੋਗਦਾਪਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਏਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। ਕਥੰ? **ਅਨੁਯੋਗਦਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸੋਧਾਪੇਤੁੰ। ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਞ੍ਹਿ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸੋਧੇਤਿ ਨਾਮ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚ ਨੰ ਸੋਧਾਪੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਧੇਤੁੰ। ਕੇਚਿ ''ਦਾਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਯੋ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦੇਤੀਤਿ। ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ **"ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੰ ਚੇਤਨੰ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਸੋਧਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅਯੰ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਦੇ ਪਾਲਨੇ। ਦੀਯਤਿ। ਦਾਨੰ, ਉਦ੍ਦਾਨੰ ਦਾਯਿਤੁੰ, ਦਾਯਿਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ **ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਤੋ ਦਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਦਾਨੰ, ਦਾਨਚੇਤਨਾ। **ਉਦ੍ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਨਸ੍ਸਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੰ ਦਾਨੰ ਰਕ੍ਖਣੰ ਉਦ੍ਦਾਨੰ, ਸਙ੍ਗਹਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਉਦ੍ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਦ੍ਦਾਨਾਦਿਕੰ ਉਦ੍ਦਾਨੰ।

ਖਾਦ ਭਕ੍ਖਨੇ। ਖਾਦਤਿ। ਖਾਦਿਕਾ, ਖਾਦਨੰ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਖਾਦਿਕਾ। ਪੁਬ੍ਬਫਲਖਾਦਿਕਾ, ਖਜ੍ਜੰ, ਖਾਦਨੀਯੰ, ਖਨ੍ਧਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਖਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਵੋ। **ਖਾਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਵਫਲਾਫਲਾਦਿ। ''ਖਾਦਨੀਯੰ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਭੋਜਨੀਯਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਖਾਦਨੰ ਨਾਮ ਖਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਾ ਖਾਦਨੀਯਸ੍ਸ ਵਾ ਭਕ੍ਖਨੰ। ਅਪਿਚ ਹਿੰਸਾਪਿ ''ਖਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਜਾਤਿਜਰਾਬਜਾਧਿਦੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਖਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਖਨ੍ਧਾ,** ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ। ''ਚੀਵਰਾਨਿ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿਪਿ ਡਯ੍ਹਨ੍ਤਿਪਿ ਉਨ੍ਦੂਰੇਹਿਪਿ ਖਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ **ਖਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ।

ਬਦ ਥੇਰਿਯੇ। ਥਿਰਭਾਵੋ **ਥੇਰਿਯੰ,** ਯਥਾ ਦਕ੍ਖਿਯੰ। ਬਦਤਿ। ਬਦਰੀ, ਬਦਰੰ। ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਕਕ੍ਕਨ੍ਧੁ ਬਦਰੀ ਕੋਲੀ, ਕੋਲੰ ਕੁਲਵਮਿਚ੍ਚੁਪਿ।
> ਤੇਨਿਲੰ ਬਦਰਞ੍ਚਾਤਿ, ਨਾਮੰ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕੋਲਿਯਾਤਿ॥

ਖਦ ਥਿਤਿਹਿੰਸਾਸੁ ਚ। ਥੇਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਖਦਤਿ। ਖਦਿਰੋ।

ਗਦ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾਚਾਯੰ। ਗਦਤਿ। ਆਗਦਨੰ, ਤਥੋ ਆਗਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਦਤੀਤਿ ਸੁਗਦੋ।

ਰਦ ਵਿਲੇਖਨੇ। ਰਦਤਿ। ਰਦਨੋ, ਰਦੋ, ਦਾਠਾਰਦੋ। ਅਤ੍ਰ **ਰਦਨੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਤੋ।

ਨਦ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਸੀਹੋ ਨਦਤਿ, ਪਣਦਤਿ। ਨਾਦੋ, ਨਦੀ। ਪਬ੍ਬਤੇਸੁ ਵਨਾਦੀਸੁ ਨਦਤੀਤਿ **ਨਦੀ। ਨਦ ਇ** ਇਤਿ ਧਾਤੁਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਪਨ ''ਨਦਨ੍ਤੀ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਨਦੀ**''ਤਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ ਯਾ ਪਨੇਸਾ ''ਨਦ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ''ਤਿ ਧਾਤੁ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਕਿੰਨਿਚ੍ਚਮਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵਾਚਾਯੰ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ? ਨਿਚ੍ਚਮਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਯਜ੍ਜੇਵੰ ''ਸੀਹੋ ਨਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦਿਸਦ੍ਦਭਾਵੇਨ ਅਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਥਤਾਯ **ਨਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤੁ, ''ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਅਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਨਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾਪਿ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਸਿਯਾਤਿ? ਤਨ੍ਨ ਵਿਯਤ੍ਤਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾ ਸੀਹੋ ਵਿਯਾਤਿ ਏਵੰ ਸਮੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ

ਸੀਹਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪੇਕ੍ਖਨਤੋ **ਨਦ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਤਿ , ਨ ਪੁਰਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਵਲਾਹਕੂਪਮਾਵਸੇਨ ਕਥਿਤੰ, ''ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਗਜ੍ਜਨੰ ਵਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਲਾਹਕਸ੍ਸ ਗਜ੍ਜਨਵਸ੍ਸਨਸਦਿਸਤਾਯ ਭਾਸਨਕਰਣਕ੍ਰਿਯਾਯੂਪਲਬ੍ਭਨਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨਿਬ੍ਭਯਭਾਵੇਨ ਸੀਹਨਾਦਸਦਿਸਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਨਿਚ੍ਛਰਣਤੋ ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਨਦਤੀਤਿ ਅਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਥਵਨ੍ਤੇਨ **ਨਦ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਮ੍ਬਫਲੂਪਮਾਦਯੋਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਪਕ੍ਕਾਮਕਤਾਦੀਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਮ੍ਬਫਲਾਦੀਸੁ ਏਵ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਭਗਵਤਾ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ ਅਮ੍ਬਫਲੂਪਮਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮੇਵ **ਨਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦਭਾਵੇਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥੰ ''ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਨਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾਯਮ੍ਪਿ ਰੂਲ਼੍ਹਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਭਾਵਤੋ **ਨਦ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਵ**ਸ੍ਸਿਤ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ –

> ''ਸੁਵਿਜਾਨੰ ਸਿਙ੍ਗਾਲਾਨੰ, ਸਕੁਣਾਨਞ੍ਚ ਵਸ੍ਸਿਤੰ।
> ਮਨੁਸ੍ਸਵਸ੍ਸਿਤੰ ਰਾਜ, ਦੁਬ੍ਬਿਜਾਨਤਰੰ ਤਤੋ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵ**ਸ੍ਸਿਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਸਾਪਿ ਵ**ਸ੍ਸਿਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਾ ''ਸੁਵਿਜਾਨੰ ਸਿਙ੍ਗਾਲਾਨੰ, ਸਕੁਣਾਨਞ੍ਚ ਵਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵ**ਸ੍ਸਿਤ**ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵ**ਸ੍ਸਿਤ**ਸਦ੍ਦਸਦਿਸੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਨ ਹਿ ''ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੁੰ ਪਯੋਗਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ''ਸਕੁਣੋ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਕੂਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਪਯੋਗਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾਨ, ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿ ਕੁਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਯਥਾਰਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ **ਨਦ**ਧਾਤੁ ਸਭਾਵਤੋ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾਚਾਯਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਦ੍ਦ ਗਤਿਯੰ ਯਾਚਨੇ ਚ। ਅਦ੍ਦਤਿ।

ਨਦ੍ਦ ਗਦ੍ਦ ਸਦ੍ਦੇ। ਨਦ੍ਦਤਿ। ਗਦ੍ਦਤਿ।

ਤਦ੍ਦ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਤਦ੍ਦਤਿ।

ਕਦ੍ਦ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਕਦ੍ਦਤਿ। ਕਦ੍ਦਮੋ।

ਖਦ੍ਦ ਦੰਸਨੇ। ਦੰਸਨਮਿਹ ਦਨ੍ਤੁਸੁਕਤਕਤ੍ਤਿਕਾ ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਭਿਧੀਯਤੇ। ਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯਾ ਸਾਧਨਪ੍ਪਯੋਗਸਮਵਾਯੀ। ਖਦ੍ਦਤਿ।

ਅਦਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਅਨ੍ਦਤਿ। ਅਨ੍ਦੁ। **ਅਨ੍ਦੁ**ਸਦ੍ਦੋਪਨੇਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪ੍ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਅਯੰ ਅਚਿਰਵਤੀ ਨਦੀ ਪੂਰਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਾ ਕਾਕਪੇਯ੍ਯਾ, ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਪਾਰਗਵੇਸੀ ਪਾਰਗਾਮੀ ਪਾਰੰ ਤਰਿਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਓਰਿਮਤੀਰੇ ਦਲ਼੍ਹਾਯ ਅਨ੍ਦੁਯਾ ਪਚ੍ਛਾਬਾਹੰ ਗਾਲ਼੍ਹਬਨ੍ਧਨਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਰ **ਅਨ੍ਦੂ**ਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬਨ੍ਧਨੰ ਵਾ। ''ਯਥਾ ਅਨ੍ਦੁਘਰੇ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬਨ੍ਧਨਵਿਸੇਸੋ ਵਾ, ''ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿਂਸੂ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਿਚ ਅਨ੍ਦੁਨਟ੍ਠੇਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨ੍ਦੁ ਵਿਯਾਤਿਪਿ **ਅਨ੍ਦੁ,** ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ''ਇਮੇ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਅਨ੍ਦੂਤਿਪਿ ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਵਸੇਨਾਯੰ ਧਾਤੁ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਵਿਗਤਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਯਥਾ? ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਅਹਿਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਅਨ੍ਦਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਅਨ੍ਵਦਿ। ਅਨ੍ਵਦਿ ਏਵ **ਅਨ੍ਵਦੇ**ਵਾਤਿ ਕਿਤਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਨ੍ਧਿਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ "ਅਨ੍ਵਦੇ**ਵਾਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਹਿਰਿਕਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਿ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯੇ ਇਨ੍ਦਤਿ। ਇਨ੍ਦਨਂ, ਇਨ੍ਦੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਇਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ। ਸੋ ਹਿ ਇਨ੍ਦਤਿ ਪਰੇਸੁ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਿਚ **ਇਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਸਕ੍ਕੋ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋ ਇਨ੍ਦੋ, ਵਤ੍ਰਭੂ ਪਾਕਸਾਸਨੋ।
> ਸਹਸ੍ਸਨੇਤ੍ਤੋ ਮਘਵਾ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ॥
>
> ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋ ਦਸਸਤ-ਲੋਚਨੋ ਵਜਿਰਾਵੁਧੋ।
> ਹੂਤਪਤਿ ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਚ, ਕੋਸਿਯੋ ਦੇਵਕੁਞ੍ਜਰੋ॥
>
> ਸੁਰਾਧਿਪੋ ਸੁਰਨਾਥੋ, ਵਾਸਵੋ ਤਿਦਿਵਾਧਿਭੂ।
> ਜਮ੍ਭਾਰਿ ਚੇਵ ਵਜਿਰ-ਹਤ੍ਥੋ ਅਸੁਰਸਾਸਨੋ।
> ਗਨ੍ਧਰਾਜਾ ਦੇਵਿਨ੍ਦੋ, ਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਅਸੁਰਾਭਿਭੂਤਿ॥

ਏਵਂ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਏਕੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੇਕਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਨੇਕਨਾਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਘੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਮਘਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪੁਰੇ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਵਾਸਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਾਸਵੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਜਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਕਞ੍ਞਾ ਪਜਾਪਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੁਜਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਏਵਮੇਕਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਹਿ ਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਤਾਵਤਿਂਸਾਧਿਪਤਿਮ੍ਹਿ **ਇਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਨ ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ **ਸਕ੍ਕਾਦਿ**ਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਨ। ਤਥਾ ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਂ **ਪਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਨ ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾਦਿ**ਸਦ੍ਦਾ। ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਨ ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿ**ਸਦ੍ਦਾ। ਨ ਹਿ ਵਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਏਕੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਮੁਤਜਤ੍ਥੋ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਚ ਅਨੇਕਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਨੇਕਨਾਮੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਨਾਮਾਨੀਤਿ ਵਦਥ, ਕਿਂ ਨਾਮਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ, ਯਂ ''ਲਿਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਲਿਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ''ਅਞ੍ਞਂ ਸੋਭਨਂ ਨਾਮਂ ਪਰਿਯੇਸਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਨ ਜੀਰਤਿ। ਸਤਲਿਙ੍ਗੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਇਤਿ **ਨਾਮ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ **ਲਿਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ

ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਾਮ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਸਿਦ੍ਧੋ ਤੰਤੰਵਚਨਤ੍ਥਨਿਯਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਾਕਾਰਵਿਸੇਸੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਸੋ ਏਵੰਭੂਤੋਯੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਾਕਾਰਵਿਸੇਸੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ । ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਸਦ੍ਦੰ ਨਾਮੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਨਾਮੰ**, ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਤੋ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਚ। ਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਾਨੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਚ ਪਾਲ਼ਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਨਾਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਵੰ ਅਨੇਕਵਿਧਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਾਕਾਰਵਿਸੇਸੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕੋਪਿ ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ਅਨੇਕਲਿਙ੍ਗੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੁਹੇਮਨ੍ਤੋ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ –

‘‘ਸਤਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਸਤਲਕ੍ਖਣਧਾਰਿਨੋ।
ਏਕਙ੍ਗਦਸ੍ਸੀ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਸਤਦਸ੍ਸੀਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ।

ਵਿਦਿ ਅਵਯਵੇ। ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਯਦਿ ਅਭਿਧਾਨਮਤ੍ਥਿ, ‘‘ਵਿਨ੍ਦੋ’’ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਕਣ੍ਡਤਿ। ਕਣ੍ਡੋ।

ਖਿਦਿ ਅਵਯਵੇਤਿ ਚਨ੍ਦਵਿਦੁਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਮਤੇ ‘‘ਖਿਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਨਿਦਿ ਕੁਚ੍ਛਾਯੰ। ਕੁਚ੍ਛਾਸਦ੍ਦੋ ਗਰਹਤ੍ਥੋ। ਨਿਨ੍ਦਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਾ।

ਪੋਰਾਣਮੇਤੰ ਅਤੁਲ, ਨੇਤੰ ਅਜ੍ਜਤਨਾਮਿਵ।
ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਤੁਣ੍ਹਿਮਾਸੀਨੰ, ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਬਹੁਭਾਣਿਨੰ।
ਮਿਤਭਾਣਿਮ੍ਪਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤੋ॥

ਅਵਣ੍ਣੋ ਅਗੁਣੋ ਨਿਨ੍ਦਾ, ਗਰਹਾ ਅਯਸੋਪਿ ਚ।
ਅਸਿਲੋਕੋ ਅਕਿਤ੍ਤਿ ਚ, ਅਸਿਲਾਘਾ ਚ ਅਤ੍ਥੁਤਿ॥

ਨਨ੍ਦ ਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ। ਅਕਮ੍ਮਿਕਾ ਧਾਤੁ। ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮਾ। ਨਨ੍ਦਾਯ ਨੁਨ ਮਰਣੇਨ। ਨਨ੍ਦਸਿ ਸਿਰਿਵਾਹਨ। ਨਨ੍ਦਨੰ ਵਨੰ। **ਅਭਿਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਪਨਾਯੰ ਸਕਮ੍ਮਕੋਪਿ। ਅਭਿਨਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਤੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਮਰਣੰ।

ਸਿਰੀਵ ਰੂਪਿਨਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਨਨ੍ਦਿਤੰ ਆਸਿ ਤੰ ਕੁਲੰ।
ਤੇਨ ਨਨ੍ਦਾਤਿ ਮੇ ਨਾਮੰ, ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਪਵਰੰ ਅਹੁ॥

ਰਮ੍ਮੰ ਵੇਲੁਵਨੰ ਯੇਨ, ਨ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਗਤਾਲਯੰ।
ਨ ਤੇਨ ਨਨ੍ਦਨੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਇਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਮਹੇਸਯੰ॥

ਯੇਨ ਵੇਲੁਵਨੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਨਰਨਨ੍ਦਨਨਨ੍ਦਨੰ।
ਸੁਦਿਟ੍ਠੰ ਨਨ੍ਦਨੰ ਤੇਨ, ਅਮਰਿਨ੍ਦਸੁਨਨ੍ਦਨੰ॥

ਚਦਿ ਹਿਲਾਦਨੇ ਦਿਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ। ਹਿਲਾਦਨਂ ਸੁਖਨਂ। **ਦਿਤ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ। ਚਨ੍ਦਤਿ। ਚਨ੍ਦਨੋ, ਚਨ੍ਦੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ – ਚਨ੍ਦਨਂ, ਗਨ੍ਧਸਾਰੋ, ਮਲਯਜੋ, ਸੁਵਣ੍ਣਚਨ੍ਦਨਂ, ਹਰਿਚਨ੍ਦਨਂ, ਰਤ੍ਤਚਨ੍ਦਨਂ, ਗੋਸੀਤਚਨ੍ਦਨਂ। ਚਨ੍ਦਯਤਿ ਹਿਲਾਦਯਤਿ ਸੀਤਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਲਿਲ਼ਾਹਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੁ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ **ਚਨ੍ਦਨਂ। ਚਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਸੋਮੋ, ਸੋਪਿ ਚਨ੍ਦਯਤਿ ਹਿਲਾਦਯਤਿ ਸੀਤਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਭਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ **ਚਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਚਨ੍ਦਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਸਿਰਿਯਾ ਵਿਰੋਚਤੀਤਿ **ਚਨ੍ਦੋ। ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ''ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਚਨ੍ਦੋ**''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਚਨ੍ਦੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਰਾਜਾ ਚ, ਇਨ੍ਦੁ ਸੋਮੋ ਨਿਸਾਕਰੋ।
> ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਮਾ ਨਿਸਾਨਾਥੋ, ਓਸਧੀ ਸੋ ਨਿਸਾਪਤਿ॥
>
> ਉਲ਼ੁਰਾਜਾ ਸਸਙ੍ਕੋ ਚ, ਹਿਮਰਂਸਿ ਸਸੀਪਿ ਚ।
> ਦ੍ਵਿਜਰਾਜਾ ਸਸਧਰੋ, ਤਾਰਾਪਤਿ ਹਿਮਂਸੁ ਚ॥
>
> ਕੁਮੁਦਬਨ੍ਧਵੋ ਚੇਵ, ਮਿਗਙ੍ਕੋ ਚ ਕਲਾਨਿਧਿ।
> ਸੁਧਂ ਸੁਧਿ ਧੂਪਿ ਯੂਪ-ਰਸ੍ਮਿ ਚੇਵ ਖਮਾਕਰੋ।
> ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਸੋ ਚ ਰਜਨੀ-ਕਰੋ ਸੁਬ੍ਭਂਸੁ ਏਵ ਚ॥

ਤਦਿ ਚੇਤਾਯਂ। ਤਨ੍ਦਤਿ। ਤਨ੍ਦੀ।

ਕਦਿ ਕਲਦਿ ਅਵ੍ਹਾਨੇ ਰੋਦਨੇ ਚ। ਕਨ੍ਦਤਿ, ਪਕ੍ਕਨ੍ਦਤਿ। ਪਕ੍ਕਨ੍ਦੁਂ, ਕਨ੍ਦਨ੍ਤੋ, ਕਲਨ੍ਦਕੋ।

ਕਲਿਦਿ ਪਰਿਦੇਵਨੇ। ਕਲਿਨ੍ਦਤਿ।

ਖੋਦ ਪਟਿਘਾਤੇ। ਖੋਦਤਿ।

ਖਨ੍ਦ ਗਤਿਸੋਸਨੇਸੁ। ਖਨ੍ਦਤਿ। ਖਨ੍ਦੋ। **ਖਨ੍ਦੋ** ਨਾਮ ਏਕੋ ਦੇਵੋ, ਯੋ ''ਕੁਮਾਰੋ ਸਤ੍ਤਿਧਰੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਖੁਦਿ ਆਪਵਨੇ। ਖੁਨ੍ਦਤਿ।

ਸਿਦਿ ਸੀਤਿਯੇ। ਸੀਤਿਯਂ ਸੀਤਿਭਾਵੋ। ਸਿਨ੍ਦਤਿ। ਸੋਸਿਨ੍ਦੋ, ਸੋਤਤ੍ਤੋ।

ਵਨ੍ਦ ਅਭਿਵਾਦਨਥੁਤੀਸੁ। ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਭਿਵਨ੍ਦਤਿ। ਅਭਿਵਨ੍ਦਨਾ, ਵਨ੍ਦਨਂ, ਵਨ੍ਦਕੋ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵ**ਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਨਮਸ੍ਸਤਿ ਥੋਮੇਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟੀਕਾ**ਕਾਰੋ "ਵ**ਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਵਨ੍ਦਾਮਿ ਥੋਮੇਮਿ ਵਾ''ਤਿ ਆਹ।

ਭਦਿ ਕਲ੍ਲਾਣੇ ਸੋਖਿਯੇ ਚ। ਕਲ੍ਲਾਣਂ ਕਲਜਾਣਂ, **ਸੋਖਿਯਂ** ਸੁਖਿਨੋ ਭਾਵੋ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵਤ੍ਥੋ। ਭਨ੍ਦਤਿ। ਭਨ੍ਦਕੋ, ਭਦ੍ਦੋ, ਭਦ੍ਰੋ।

ਮਦਿ ਥੁਤਿਮੋਦਮਦਸੁਪਨਗਤੀਸੁ। ਮਨ੍ਦਤਿ। ਮਨ੍ਦੋ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਅਵ੍ਵਾਣੀਪਿ ਬਾਲਦਾਰਕੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵ੍ਵਾਣੀ ਮਨ੍ਦਤਿ ਅਵ੍ਵਾਣਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਥੋਮੇਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਮਨ੍ਦਤਿ ਅਮੋਦਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਮੋਦਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਮਨ੍ਦਤਿ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕ੍ਰਿਯਾਸੁ ਪਮਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਮਨ੍ਦਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਹਿਤਾਹਿਤੰ ਅਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੰ ਸਞ੍ਜਾਤਮੇਦੰ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਸੁਪਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਮਨ੍ਦਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਪਰੇਸੰ ਕ੍ਰਿਯੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਅਥ ਵਾ ਮਨ੍ਦਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਗਬ੍ਭੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਗਬ੍ਭਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ''ਤਿ। ਬਾਲਦਾਰਕੋ ਪਨ ਮਨ੍ਦਤਿ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਮਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸੇਯ੍ਯਕੰ ਵਾ ਸੁਪਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਦੋ**। ਤਥਾ ਹਿ –

> ''ਨੋਨੀਤਸੁਖੁਮਾਲੰ ਮੰ, ਜਾਤਪਲ੍ਲਵਕੋਮਲੰ।
> ਮਨ੍ਦੰ ਉਤ੍ਤਾਨਸਯਨੰ, ਪਿਸਾਚਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ॥
>
> ਪਾਦਮੂਲੇ ਮਹੇਸਿਸ੍ਸ, ਸਾਯੇਸੁੰ ਦੀਨਮਾਨਸਾ।
> ਇਦੰ ਦਦਾਮ ਤੇ ਨਾਥ, ਸਰਣੰ ਹੋਹਿ ਨਾਯਕਾ''ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨਸਯਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਨ੍ਦਦਸਕੰ, ਤਾਵ ''ਮਨ੍ਦੋ''ਤਿ ''ਦਾਰਕੋ''ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਵਾਚਕੋਪਿ ਪਨ **ਮਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਾਟਿਪਦਿਕਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਵਾ ਮਨ੍ਦਤਿ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਾਟਿਪਦਿਕਵਸੇਨਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਮੁਦ ਹਾਸੇ। ਹਸਨੰ **ਹਾਸੋ** ਤੁਟ੍ਠਿ। ਮੋਦਤਿ, ਪਮੋਦਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ। ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮੁਦਿਤਾ। ਮੁਦਾ।

ਹਦ ਕਰੀਸੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਕਰੀਸੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਓਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ। ਹਦਤਿ। ਉਹਦਤਿ। ਹਦਨੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯੇਸੰ ਨੋ ਸਨ੍ਥਤੇ ਦਾਰਕਾ ਉਹਦਨ੍ਤਿਪਿ ਉਮ੍ਮਿਹਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ ਅਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਤ੍ਰ **ਉਹਦਨ੍ਤਿਪੀ**ਤਿ ਵਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਉਮ੍ਮਿਹਨ੍ਤਿਪੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਦਸ੍ਸਤ੍ਥੋ **ਮਿਹ ਸੇਚਨੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ''ਮੁਤ੍ਤੇਤਿ ਓਹਦੇਤਿ ਚਾ''ਤਿ **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਪਾਲ਼ਿ**ਪ੍ਪਦੇਸੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮੁਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵੰ ਕਰੋਤਿ। **ਓਹਦੇਤੀ**ਤਿ ਕਰੀਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ।

ਉਦ ਮੋਦੇ ਕੀਲ਼ਾਯਞ੍ਚ। ਉਦਤਿ। ਉਦਾਨੰ। ਉਦਗ੍ਗੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਉਦਾਨੰ? ਉਦਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। ਕਿਮਿਦੰ ਉਦਾਨਨੰ ਨਾਮ? ਪੀਤਿਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਉਦਾਹਾਰੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਯੰ ਤੇਲਾਦਿ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁ ਮਾਨੰਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੰ ''ਅਵਸੇਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਜਲੰ ਤਲ਼ਾਕੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੰ ''ਓਘੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੰ ਪੀਤਿਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰੰ ਹਦਯੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਅਧਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਉਦਾਹਾਰਵਿਸੇਸੋ ''ਉਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਦਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸੋਮਨਸ੍ਸੋ।

ਕੁਦ ਖੁਦ ਗੁਦ ਕੀਲ਼ਾਯਮੇਵ। ਕੋਦਤਿ। ਖੋਦਤਿ। ਗੋਦਤਿ।

ਸੂਦ ਪਗ੍ਘਰਣੇ। ਸੂਦਤਿ। ਸੁਤ੍ਤੰ। ਸੂਦੋ। ਰਞ੍ਞੋ ਸੂਦਾ ਮਹਾਨਸੇ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸੂਦਤਿ ਧੇਨੁ ਵਿਯ ਖੀਰਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤੀਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਂ,** ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। ਸਕਮ੍ਮਿਕਧਾਤੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ''ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਸੂਦੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਕਾਰੋ। ਯੋ ''ਆਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਓਦਨਿਕੋ, ਸੂਪਕਾਰੋ, ਰਸਕੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੂਦਤਿ** ''ਏਵਞ੍ਚੇਵਞ੍ਚ ਕਤੇ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਮਨਾਪਂ ਸੁਰਸਞ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਰਨ੍ਧਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸੁਕੁਸਲਤਾਯ ਰਸਂ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਸੂਦੋ**।

ਰਹਦ ਅਬਜਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇ। ਰਹਦਤਿ। ਰਹਦੋ।

ਹਿਲਾਦਿ ਸੁਖੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਹਿਲਾਦਤਿ। ਹਿਲਾਦਨਂ, ਹਿਲਾਦੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਾਯਕਤਸਤ੍ਤੁਮਹਾਹਿਲਾਦੋ।

ਸਦ੍ਦ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਸਦ੍ਦਤਿ।

ਮਿਦ ਸ੍ਨੇਹੇ। ਸ੍ਨੇਹੋ ਨਾਮ ਵਸਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਪੀਤਿਸ੍ਨੇਹੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਇਧ ਪਨ ਵਸਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਮੇਦਤਿ ਮੇਦੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮੇਦਤੀ**ਤਿ ਮੇਦਸਹਿਤੋ ਭਵਤਿ ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇਦੋ** ਨਾਮ ਥੂਲਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਮਂਸਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਸਿਨੇਹੋ, ਸੋ ਵਣ੍ਣੇਨ ਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਮੇਦੇਤਿ ਮੇਦਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤੇ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਬਲਂ ਗਾਹੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਮੇਦੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੇਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਮੇਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਧਾਤੁਯਾ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਸਿਨੇਹਤ੍ਥੇ ''ਮੇਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਂ ਭਵਤਿ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤਾਯ ''ਮੇਦੇਤਿ ਮੇਦਯਤੀ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਿਦ ਮੋਚਨੇ। ਸਿਦਤਿ। ਸੇਦੋ।

ਸਨ੍ਦ ਪਸਵਨੇ। ਪਸਵਨਂ ਸਨ੍ਦਨਂ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਦਤਿ ਉਦਕਂ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹੋ, ਪੁਞ੍ਞਨਦੀਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਮਦ੍ਦ ਮਦ੍ਦਨੇ। ਮਦ੍ਦਿ, ਪਮਦ੍ਦਤਿ। ਮਾਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨੋ। ਕਣ੍ਟਕਂ ਮਦ੍ਦਤਿ।

ਕਦਿ ਵੇਲਮ੍ਬੇ। ਵਿਲਮ੍ਬਭਾਵੋ **ਵੇਲਮ੍ਬੋ**। ਕਨ੍ਦਤਿ।

ਕਦ ਅਵ੍ਹਾਨੇ ਰੋਦਨੇ ਚ। ਕਦਤਿ।

ਖਦਿ ਉਜ੍ਝਨੇ। ਛਨ੍ਦਤਿ।

ਸਦ ਸਾਦਨੇ। ਸਦਤਿ। ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਸੀਦ ਵਿਸਰਣਗਤਜਾਵਸਾਨੇਸੁ। ਵਿਸਰਣਂ ਵਿਪ੍ਫਰਣਂ। **ਗਤਜਾਵਸਾਨਂ** ਗਮਨਸ੍ਸ ਅਵਸਾਨਂ ਓਸਾਨਂ ਅਭਾਵਕਰਣਂ, ਨਿਸੀਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੀਦਤਿ, ਲਾਬੂਨਿ ਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਸਂਸੀਦਤਿ, ਓਸੀਦਤਿ, ਪਸੀਦਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਪਸਾਦੋ। ਪਸਨ੍ਨੋ। ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਪਸਾਦਕੋ। ਪਸਾਦਿਤੋ। ਪਾਸਾਦੋ। ਓਸੀਦਾਪਕੋ। ਕੁਸੀਤੋ। ਆਸੀਨੋ। ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋ। ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਸੁ। ਨਿਸੀਦਨਂ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਨਿਸਜ੍ਜਾ। ਗੋਨਿਸਾਦੋ, ਉਪਨਿਸਾ। ਸੀਦੇਤਿ। ਸੀਦਯਤਿ। ਸੀਦਾਪੇਤਿ। ਸੀਦਾਪਯਤਿ। ਪਸਾਦੇਤਿ। ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ। ਨਿਸੀਦਾਪੇਤੁਂ, ਨਿਸਾਦੇਤੁਂ,

ਨਿਸੀਦਾਪੇਤਿ, ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਮਂ ਨਿਸਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਪਿਤਾ ਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਤਿ। ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਨ। ਨਿਸੀਦਿਤੁਨ । ਨਿਸੀਦਿਯ। ਨਿਸੀਦਿਯਾਨ। ਸਂਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। ਅਵਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। ਓਸੀਦਿਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸੀਤੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯੇਨਾਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਲਾਭਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸੀਦਤੀਤਿ ਕੁਸੀਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸੀਦਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸੀਦਾਪੇਤਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸੀਦਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ **ਕੁਸੀਤੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਟ੍ਠਮਾਰੁਯ੍ਹ, ਯਥਾ ਸੀਦੇ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
> ਏਵਂ ਕੁਸੀਤਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਾਧੁਜੀਵੀਪਿ ਸੀਦਤੀ''ਤਿ।

ਕੁਸੀਤੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਦ**ਸ੍ਸ **ਤ**ਤ੍ਤਂ ''ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ''ਸਤਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੀਦਤੀਤਿ ਸਤਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਤ**ਇਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਮਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੇਸੁ, ਵਿਸ੍ਸਮਮਾਨੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਦ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਵ**ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਨਿਸੀਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦਿਕਂ ਵਾ ਆਸਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਸੀਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਕ੍ਰਿਯਾ ਏਵ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰਹੋ ਮਞ੍ਞੇ ਤਯਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਉਪਦਹਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਚਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਗਮਨਂ ਗਭਂ, ਠਾਨਂ ਠਿਤਂ, ਨਿਸੀਦਨਂ ਨਿਸਨ੍ਨਂ, ਸੁਪਨਂ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਗਰਣਂ ਜਾਗਰਿਤਂ, ਭਾਸਨਂ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਾ। **ਗੋਨਿਸਾਦੋ**ਤਿ ਗੋਨਿਸਜ੍ਜਨਾ। **ਉਪਨਿਸਾ**ਤਿ ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਫਲਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਨਿਸਾ, ਕਾਰਣਂ। **ਨਿਸਾਦੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤੁਂ। **ਨਿਸਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ।

> ਭਾਵੇ ਨਪੁਂਸਕੋ ਞੇਯ੍ਯੋ, **ਨਿਸਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਵੋ ਪਨ।
> ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗੋ ਤਿਲਿਙ੍ਗੋ ਸੋ, ਗਤਾਦੀਸੁਪਜਯਂ ਨਯੋ॥

ਚਦ ਯਾਚਨੇ। ਯਾਚਨਂ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ। ਚਦਤਿ।

ਮਿਦ ਮੇਦ ਮੇਧਾਹਿਂਸਾਸੁ। ਮਿਦਤਿ। ਮੇਦਤਿ।

ਨਿਦ ਨੇਦ ਕੁਚ੍ਛਾਸਨ੍ਨਿਕਰਿਸੇਸੁ। ਕੁਚ੍ਛਾ ਗਰਹਾ। **ਸਨ੍ਨਿਕਰਿਸਂ** ਵੋਹਾਰਵਿਸੇਸੋ। ਨਿਦਤਿ। ਨੇਦਤਿ।

ਬੁਨ੍ਦਿ ਨਿਸਾਨੇ। ਨਿਸਾਨਂ ਤੇਜਨਂ ਤਿਕ੍ਖਤਾ। ਬੁਨ੍ਦਤਿ। ਬੋਨ੍ਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਬੋਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਬੁਨ੍ਦਾਨਿ ਤਿਕ੍ਖਾਨਿ ਪਿਸੁਣਫਰੁਸਵਾਚਾਦੀਨਿ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਾਦੀਨਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਬੋਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਞ੍ਞੋਗਪਰਤ੍ਤੇਪਿ **ਉ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੋ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ, ਪਾਪਕਲ੍ਯਾਣਜਨਵਸੇਨੇਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਬੋਨ੍ਦਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਰੀਰਵਾਚਕਤਾ ਪਨ –

> ''ਨਾਹਂ ਪੁਨ ਨ ਚ ਪੁਨ, ਨ ਚਾਪਿ ਅਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ।
> ਹਤ੍ਥਿਬੋਨ੍ਦਿਂ ਪਵੇਕ੍ਖਾਮਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਭਯਤਜ੍ਜਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਇਮਾਨਿਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਕਾਯੋ ਦੇਹਂ ਸਰੀਰਞ੍ਚ, ਵਪੁ ਬਿਮ੍ਬਞ੍ਚ ਵਿਗ੍ਗਹਂ।
> ਬੋਨ੍ਦਿ ਗਤ੍ਤਂ ਤਨੁ ਚੇਵ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਤਥੂਪਧਿ।

ਸਮੁਸ੍ਸਯੋਤਿ ਚੇਤਾਨਿ, ਦੇਹਨਾਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਹਿ॥

ਵਦ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਵਦਤਿ, ਵਜ੍ਜਤਿ। ਵਦੇਤਿ, ਓਵਦਤਿ, ਓਵਦੇਤਿ, ਪਟਿਵਦਤਿ। ਅਭਿਵਦਤਿ, ਅਨੁਵਦਤਿ, ਉਪਵਦਤਿ, ਅਪਵਦਤਿ। ਨਿਵਦਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਅਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਵਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਗਰੂ ''ਵਜ੍ਜੇਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ''ਉਪਾਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਯੋਗੇਨ ਜਨਕਾਯਂ, ਓਵਦੇਤਿ ਮਹਾਮੁਨੀ''ਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਵਦੇਤਿ ਓਵਦੇਤੀ**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਤਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ।

ਓਵਾਦੇਤਿ , ਵਾਦਯਤਿ, ਵਾਦਾਪੇਤਿ, ਵਾਦਾਪਯਤਿ। ਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ, ਵਜ੍ਜਯਨ੍ਤੋ, ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਵਦਿਯਤਿ, ਓਵਦਿਯਤਿ, ਵਜ੍ਜਿਯਤਿ। ਵਦਿਯਮਾਨੋ, ਵਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਓਵਦਿਯਮਾਨੋ, ਓਵਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨ ਕਰੋਤਿ ਸਾਸਨਂ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ''ਵਾਦੋ, ਓਵਾਦੋ, ਪਟਿਵਾਦੋ, ਪਵਾਦੋ, ਅਭਿਵਾਦਨਂ, ਅਨੁਵਾਦੋ, ਉਪਵਾਦੋ, ਅਪਵਾਦੋ, ਵਿਵਾਦੋ, ਨਿਵਾਦਨਂ, ਵਜ੍ਜਂ, ਵਦਨਂ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

''ਵਦਿਤੁਂ, ਵਦਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਵਦਿਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਚ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਕਥਾ। ਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਵਜ੍ਜਂ,** ਕਿਂ ਤਂ? ਵਚਨਂ। ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜੇਨ, ਸਮਙ੍ਗਿਨੀ ਸਾਮਿਕੇਨ ਹੋਮੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵਚਨਂ ''ਵਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਦਨਂ,** ਮੁਖਂ। ਮੁਖਸ੍ਸ ਹਿ ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ –

ਵਦਨਂ ਲਪਨਂ ਤੁਣ੍ਡਂ, ਮੁਖ ਮਸ੍ਸਞ੍ਚ ਆਨਨਂ।
ਸੂਕਰਾਦਿਮੁਖਂ ਤੁਣ੍ਡ-ਮਿਤਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਵਿਸੇਸਤੋ॥

ਤਤ੍ਰ **ਵਦਤੀ**ਤਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। ਅਪਿਚ **ਵਦਤੀ**ਤਿ ਭੇਰੀ ਵਦਤਿ, ਨਾਦਂ ਮੁਞ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਵਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਮਾਲਾ, ਵਦਤਿ, ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਦਸਿ, ਵਦਥ। ਵਦਾਮਿ, ਵਦਾਮ। ਵਦਤੇ, ਵਦਨ੍ਤੇ। ਵਦਸੇ, ਵਦਵ੍ਹੇ। ਵਦੇ, ਵਦਮ੍ਹੇ।

ਵਦਤੁ, ਵਦਨ੍ਤੁ। ਵਦਾਹਿ, ਵਦ, ਵਦਥ। ਵਦਾਮਿ, ਵਦਾਮ। ਵਦਤਂ, ਵਦਨ੍ਤਂ। ਵਦਸ੍ਸੁ, ਵਦਵ੍ਹੋ। ਵਦੇ, ਵਦਾਮਸੇ।

ਵਜ੍ਜਤਿ, ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਜ੍ਜਸਿ, ਵਜ੍ਜਥ। ਵਜ੍ਜਾਮਿ, ਵਜ੍ਜਾਮ। ਵਜ੍ਜਤੇ, ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਵਜ੍ਜਸੇ, ਵਜ੍ਜਵ੍ਹੇ। ਵਜ੍ਜੇ, ਵਜ੍ਜਮ੍ਹੇ।

ਵਜ੍ਜਤੁ , ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੁ। ਵਜ੍ਜਾਹਿ, ਵਜ੍ਜ, ਵਜ੍ਜਥ। ਵਜ੍ਜਾਮਿ, ਵਜ੍ਜਾਮ। ਵਜ੍ਜਤਂ, ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਂ। ਵਜ੍ਜਸ੍ਸੁ, ਵਜ੍ਜਵ੍ਹੋ। ਵਜ੍ਜੇ, ਵਜ੍ਜਾਮ੍ਹਸੇ। ਇਮਾ ਦ੍ਵੇ ਪਦਮਾਲਾ **ਵਦ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਵਜ੍ਜਾ**ਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਸੁਖੁਮਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ''ਮਾਨੁਸ੍ਸਕਾ ਚ ਦਿਬ੍ਬਾ ਚ, ਤੂਰਿਯਾ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਾਵਦੇ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਏਤ੍ਥ **ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਕਿਂ ਵਿਯ?

''ਉਦੀਰਯਨ੍ਤੁ ਸਙ੍ਖਪਣਵਾ, ਵਦਨ੍ਤੁ ਏਕਪੋਕ੍ਖਰਾ।
ਨਦਨ੍ਤੁ ਭੇਈ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਾ, ਵਗ੍ਗੂ ਵਦਨ੍ਤੁ ਦੁਨ੍ਦੁਭੀ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ''ਉਦੀਰਯਨ੍ਤੁ ਵਦਨ੍ਤੁ''ਆਦੀਨਿ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ "ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਜ੍ਜਿਂਸੂਤਿ ਅਤੀਤਵਚਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ **ਵਦ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਵਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

''ਸਙ੍ਖਾ ਚ ਪਣਵਾ ਚੇਵ, ਅਥੋਪਿ ਦਿਣ੍ਡਿਮਾ ਬਹੂ।

ਅਨੁਲਿਕ੍ਖਮ੍ਹਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾਨਚ੍ਛੇਰਕਂ ਨਭੇ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵ**ਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਣ੍ਣਸਨ੍ਧਿਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵਾ**ਦਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਿਤਪਦਰੂਪੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਦਰੂਪਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੋ ਕਤੋ, **ਦਜ**ਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਸ੍ਸ **ਜ੍ਜ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਂ ਪੁਬ੍ਬਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ “**ਵ**ਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਦੇਵਤਾ ਨਭੇ ਅਚ੍ਛੇਰਕਂ ਭਗਵਤੋ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਲਿਕ੍ਖੇ ਏਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਪਣਵਾਦੀਨਿ ਤੂਰਿਯਾਨਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵ**ਦ**ਸ੍ਸ ਵ**ਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ ਨ ਭਵਤਿ।

ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯਜੁਂ ‘‘ਅਨੁਲਿਕ੍ਖਮ੍ਹਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾਨਚ੍ਛੇਰਕਂ ਨਭੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਮੇਵ, ਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਂ “ਵ**ਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਿਵਰਣੇ ਕਤੇਪਿ, ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ, ‘‘ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵ**ਦਨ੍ਤਿ**ਪਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਦਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਦਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ? ਤਨ੍ਨ, ‘‘ਦਿਸ੍ਵਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਰਿਯਾਵਚਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਖਪਣਵਾਦੀਨਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਦਿਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਦਸ੍ਸਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ। ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ –

‘‘ਰਾਦਨ੍ਤੇ ਦਾਰਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਉਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਵਿਪੁਲਾ ਦੁਮਾ।
ਸਯਮੇਵੋਨਮਿਤ੍ਵਾਨ, ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦਾਰਕੇ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਉਪਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਪਜ੍ਜਤੇਵ ਦਸ੍ਸਨਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਿਵਰਣਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ? ਤਨ੍ਨ, ਹੇਟ੍ਠਾ –

‘‘ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਮ੍ਬਰੇ ਅਨਿਲਞ੍ਜਸੇ।
ਚਮ੍ਮਨਦ੍ਧਾਨਿ ਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾਨਚ੍ਛੇਰਕਂ ਨਭੇ’’ਤਿ

ਇਮਿਨ੍ਨਾ ਗਾਥਾਯ “ਵਾ**ਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ ਦੇਵਤਾ’’ਤਿ ਸਪਾਠਸੇਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਅਥਾਪਿ ਵਦੇਯਜੁਂ ‘‘ਸਙ੍ਖਾ ਚ ਪਣਵਾ ਚੇਵ, ਅਥੋਪਿ ਦਿਣ੍ਡਿਮਾ ਬਹੂ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ**ਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਦਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚਕਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਤਮ੍ਪਿ ਨ, ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ, ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਪਨ ਕਤਤ੍ਤਾਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵਿਗਣਿਕੋ ਵ**ਦ**ਧਾਤੁ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕੋ ਚ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕੋ ਚ। ਸੋ ਹਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ‘‘ਵਦਤਿ ਵਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤਿ, ਵਾਦਾਪੇਤਿ, ਵਾਦਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤਿ, **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ‘‘ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਾਦਾਪੇਤਿ, ਵਾਦਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨੇ ‘‘ਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ‘‘ਵਦੇਯਜ, ਵਦੇਯਜੁਂ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯਜਂ। ‘‘ਵਜ੍ਜੇਯਜ, ਵਜ੍ਜੇਯਜੁਂ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਯਜਂ ਵ**ਜ੍ਜਾ**ਦੇਸਵਸੇਨ।

ਅਥ ਵਾ ਵਦੇਯਜ, ਵਦੇਯਜੁਂ, ਵਜ੍ਜੁਂ। ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਚ ਤੇ ਦਜ੍ਜੁਨ੍ਤਿ ਪਦਮਿਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਵਜ੍ਜੁਂ ਵਾ ਤੇ ਨ ਵਾ ਵਜ੍ਜੁਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਨਾਸਾਯ ਰੂਹਨਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਵਦੇਯਜੁਂ ਵਾਨ ਵਦੇਯਜੁਂਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਦੇਯਜਾਸਿ, ਵਜ੍ਜਾਸਿ, ਵਜ੍ਜੇਸਿ ਇਚ੍ਚਪਿ। ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਜ੍ਜਾਸਿ ਵਨ੍ਨਂ। ਵਜ੍ਜੇਸਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਵਾਮੂਰਂ। ਵਦੇਯਜਾਥ, ਵਜ੍ਜਾਥ। ਅਮ੍ਮਂ ਅਰੋਗਂ ਵਜ੍ਜਾਥ। ਵਦੇਯਜਾਮਿ, ਵਜ੍ਜਾਮਿ, ਵਦੇਯਜਾਮ, ਵਜ੍ਜਾਮ। ਵਦੇਥ, ਵਦੇਰਂ। ਵਦੇਥੋ, ਵਦੇਯਜਾਵ੍ਹੋ, ਵਜ੍ਜਾਵ੍ਹੋ। ਵਦੇਯਜਂ, ਵਜ੍ਜਂ, ਵਦੇਯਜਾਮ੍ਹੇ, ਵਜ੍ਜਾਮ੍ਹੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਇਧਾਪਿ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਰਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਦਿਰੂਪਾਨਿ ਕਥਯਾਮ। ਵਦ, ਪਾਵਦ, ਯਥਾ ਬਭੂਵ। **ਦ**ਕਾਰਲੋਪੇ ''ਪਾਵ'' ਇਤਿਪਿ ਰੂਪਂ ਭਵਤਿ, ''ਪਟਿਪਂ ਵਦੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਟਿਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯੋ ਆਤੁਮਾਨਂ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵ'' ਇਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਸਦ੍ਦੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਪਾਵਦਤਿ ਪਾਵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, **ਪਾਵਾ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਅਤੀਤਵਚਨਂ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਅਤੀਤਵਚਨਂ ਇਦਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਗਰੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਵਸੇਨ ''ਪਾਵਾਤਿ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਵਿਵਰਣਮਕਾਸਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਲਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਚ **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਯੋ ਆਤੁਮਾਨਂ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਆਤੁਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, **ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਵਦਤਿ, ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿ। ਅਥ ਵਾ **ਪਾਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਕੇਵਲਂ **ਵਦ**ਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ, ਅਥ ਖੋ **ਉ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਦਂ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਉ**ਸਦ੍ਦੇ ਇਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੋਕ੍ਖਾਭੂਤੇ **ਅ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵਾ**ਦੇਸਂ ਤਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਉ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਵਦ**ਧਾਤੁਯਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ **ਵਦ**ਧਾਤੁਯਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪੇਨ ਸਮਾਨਰੂਪਤ੍ਤਾ ''ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਵਦਤੀ''ਤਿ **ਵਦ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਪਦਮਾਲਾ ਘਟੀਯਤਿ। ਵਦ, ਵਦੁ। ਵਦੇ, ਵਦਿਤ੍ਥ, ਵਦਂ, ਵਦਿਮ੍ਹ। ਵਦਿਤ੍ਥ, ਵਦਿਰੇ। ਵਦਿਤ੍ਥੋ, ਵਦਿਵ੍ਹੋ। ਵਦਿਂ, ਵਦਿਮ੍ਹੇ। ਪਾਵਦ, ਪਾਵ ਇਚ੍ਚਪਿ। ਪਾਵਦੁ। ਪਾਵਦੇ, ਪਾਵਦਿਤ੍ਥ। ਪਾਵਦਂ, ਪਾਵਦਿਮ੍ਹ। ਪਾਵਦਿਤ੍ਥ, ਪਾਵਦਿਰੇ। ਪਾਵਦਿਤ੍ਥੋ, ਪਾਵਦਿਵ੍ਹੋ। ਪਾਵਦਿਂ, ਪਾਵਦਿਮ੍ਹੇ। ਤਥਾ ''ਵਜ੍ਜ, ਵਜ੍ਜੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਰੂਪਾਨਿ।

''ਅਵਦਾ, ਅਵਦੂ। ਅਵਜ੍ਜਾ, ਅਵਜ੍ਜੂ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਰੂਪਾਨਿ।

''ਅਵਦਿ, ਵਦਿ, ਅਵਦੁਂ, ਵਦੁਂ, ਅਵਦਿਂਸੁ, ਵਦਿਂਸੁ। ਅਵਜ੍ਜਿ, ਵਜ੍ਜਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਅਜ੍ਜਤਨੀਰੂਪਾਨਿ।

''ਵਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਰੂਪਾਨਿ।

''ਅਵਦਿਸ੍ਸਾ, ਵਦਿਸ੍ਸਾ, ਅਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ, ਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਰੂਪਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਵਦ**ਧਾਤੁ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਵਦਨ੍ਤਂ ਏਕਪੋਕ੍ਖਰਾ। ਭੇਰਿਵਾਦਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਉਪਚਰਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਿਦ ਞਾਣੇ। ਞਾਣਂ ਜਾਨਨਂ। ਵਿਦਤਿ। ਵੇਦੋ। ਵਿਦੂ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਵੇਦੇਤਿ। ਵੇਦਯਤਿ। ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ ਚ ਤੇ ਤੁਟ੍ਠਿਂ, ਦੇਵਾ ਮਾਨੁਸਕਾ ਉਭੋ''ਤਿ ਪਯੋਗਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਬੋਧੇਤਿ ਞਾਪੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ। **ਵੇਦੋ**ਤਿ ਵਿਦਤਿ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਆਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੇਦੋ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ''ਵੇਦੇਹਮੁਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਞਾਣਂ **ਵੇਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵੇਦੋ**ਤਿ ਵਾ ਵੇਦਗਨ੍ਥਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮਂ ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਤਦਾਧਾਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ **ਵੇਦੋ**। ਸੋ ਪਨ ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਂ ਪਨ ਪਣੀਤਜ੍ਝਾਸਯਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਰੂਪਘਾਤਸਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤੇਯੇਵ ''ਛਨ੍ਦੋ, ਮਨ੍ਤੋ, ਸੁਤੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਯਂ ਤੁਟ੍ਠਿਯਂ ਵੇਦੇ, **ਵੇਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।
ਪਾਵਕੇਪਿ ਚ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਜਾਤਸਦ੍ਦੁਪੁਰੇਚਰੋ।

ਪਚ੍ਛਾਨੁਗੇ **ਜਾਤ**ਸਦ੍ਦੇ, ਸਤਿ ਤੁਟ੍ਠਜਨੇਪਿ ਚ।

‘‘ਵੇਦਗੂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਦਿਤੇਸੁ ਚ॥

ਵਿਦੂਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਫਲਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਦਤੀਤਿ ‘‘ਵਿਦੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਰੁਦ ਅਸ੍ਸੁਵਿਮੋਚਨੇ, ਸਕਮ੍ਮਿਕਵਸੇਨਿਮਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਰੋਦਤਿ, ਰੁਦਤਿ ਇਚ੍ਚਪਿ। ਰੁਣ੍ਣੰ। ਰੁਦਿਤੰ। ਰੋਦਨੰ। ਰੋਦਨ੍ਤੋ। ਰੋਦਮਾਨੋ। ਰੋਦਨ੍ਤੀ। ਰੋਦਮਾਨਾ। ਰੁਦਮੁਖਾ। ਰੁਦੰ। ਰੁਦਨ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੋਦਤੀ**ਤਿ ਕਿੰ ਰੋਦਤਿ? ਮਤੰ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਭਾਤਰੰ ਵਾ ਰੋਦਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਨਾਹੰ ਭਨ੍ਤੇ ਏਤੰ ਰੋਦਾਮਿ, ਯੰ ਮੰ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ’’। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ‘‘ਯੰ ਮੰ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ, ਅਹੰ ਏਤੰ ਭਗਵਤੋ ਬਜਾਕਰਣੰ ਨ ਪਰੋਦਾਮਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਾਮਿ ਨ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਮੀ’ਤਿ ਏਵੰ ਸਕਮ੍ਮਿਕਵਸੇਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਅਸ੍ਸੁਮੁਞ੍ਚਨਮਤ੍ਤੇਨ।

‘ਮਤੰ ਵਾ ਅਮ੍ਮ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਵਾ ਜੀਵੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਮ੍ਮ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਮੰ ਅਮ੍ਮ ਰੋਦਸੀ’ਤਿ

ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ ਇਦ**ਮਟ੍ਠਕਥਾ**ਵਚਨੰ। ਇਦੰ ਪਨ **ਟੀਕਾ**ਵਚਨੰ – ‘‘ਯਥਾ ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ‘ਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਕਮਲਸਣ੍ਡੋ’ਤਿ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਮਕਾਪਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘ਨ ਪਰਿਦੇਵਾਮਿ ਨ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਮੀ’ਤਿ ਆਹ। **ਅਨੁਤ੍ਥੁਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਕਮ੍ਮਕਵਸੇਨ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ ‘ਪੁਰਾਣਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਾਥਾਯ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਨੰ ਰੁਦਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ’’ਤਿ।

ਦਲਿਦ੍ਦ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੰ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥੰ **ਦੁਗ੍ਗਤੀ**ਤਿ? ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਗਤਿ ਗਮਨੰ ਅਨ੍ਨਪਾਨਾਦਿਲਾਭੋ ਦੁਗ੍ਗਤੀਤਿ। ਦਲਿਦ੍ਦਤਿ। ਦਲਿਦ੍ਦੋ, ਦਲਿਦ੍ਦੀ, ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੰ। ਤਤ੍ਥ **ਦਲਿਦ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤੰ ਪਰੰ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਯਾਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਲਿਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੋ। **ਦਲਿਦ੍ਦੀ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਨਾਰੀ। ਦਲਿਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੰ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ‘‘ਦਲਿਦ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਲੋਕਿਕਪ੍ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਦਲਿਦ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਤੰ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੰ ਨ ਆਗਤੰ, ‘‘ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਦਲਿਦ੍ਦੀ’’ਤਿ ਨਾਮਪਦਾਨਿਯੇਵ ਆਗਤਾਨਿ। ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਤੰ ‘‘ਨਾਥਤੀ’’ਤਿ ਪਦਮਿਵ ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਗਰੂ ਪਨ ਕਚ੍ਚਾਯਨਮਤਵਸੇਨ **ਦਲ ਦੁਗ੍ਗਤਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਵਾਚਕ**ਦਲ**ਧਾਤੁਤੋ **ਇਦ੍ਦ**ਪਚ੍ਚਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਦਲਿਦ੍ਦੋ’’ਤਿ ਨਾਮਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਸੁੰ।

ਤੁਦ ਬਜਥਨੇ। ਤੁਦਤਿ, ਵਿਤੁਦਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿ ‘‘ਤੁਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਤੁਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਵੇਦਨਾਭਿਭੁਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾਹਿ ਜਨਾ ਅਸਞ੍ਞਤਾ,
ਸਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮਗਤੰਵ ਕੁਞ੍ਜਰੰ।
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਵਾਕਜੰ ਫਰੁਸੰ ਉਦੀਰਿਤੰ,
ਅਧਿਵਾਸਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ।

ਨੁਦ ਪੇਰਣੇ। ਪੇਰਣੰ ਚੁਣ੍ਣਿਕਰਣੰ ਪਿਸਨੰ, ਨੁਦਤਿ, ਪਨੁਦਤਿ। ਪਨੁਦਨੰ।

ਵਿਦਿ ਲਾਭੇ। ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਉਟ੍ਠਾਤਾ ਵਿਨ੍ਦਤੇ ਧਨੰ। ਗੋਵਿਨ੍ਦੋ।

ਖਦਿ ਪਰਿਘਾਤੇ। ਪਰਿਘਾਤਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਹਨਨਂ। ਖਨ੍ਤਿ।

ਦਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਧਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਧਾ ਧਾਰਣੇ। ਦਧਾਤਿ, ਵਿਦਧਾਤਿ। ਯਂ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਨਿਪੁਣਂ ਸਂਵਿਧੇਤਿ। ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ। ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਿਧੀਯਤਿ। ਤਾਵ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋ। ਯਤੋ ਨਿਧਿਂ ਪਰਿਹਰਿ। ਨਿਦਹਤਿ। ਕੁਹਿਂ ਦੇਵ ਨਿਦਹਾਮਿ। ਪਰਿਦਹਤਿ। ਯੋ ਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਧਸ੍ਸਤਿ। ਪਰਿਧਸ੍ਸਤਿ। ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਪਦਹਤਿ। ਸਕ੍ਯਾ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਰਾਜਾਨਂ ਉਕ੍ਕਾਕਂ ਪਿਤਾਮਹਂ ਦਹਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ। ਸਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਦਹਨਾ, ਸਦ੍ਧਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ, ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਚਸਾ ਉਪਾਸਿਕਾ। ਸਦ੍ਦਹਿਤੁਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਂ। ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ। ਸੋਤਂ ਓਦਹਤਿ। ਓਹਿਤਸੋਤੋ। ਸੋਤਂ ਓਦਹਿਤ੍ਵਾ। ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਂ, ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਂ, ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ, ਧਾਤੁ, ਧਾਤਾ, ਵਿਧਾਤਾ। ਵਿਧਿ। ਅਭਿਧਾਨਂ, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਧਾਨਵਤੀ ਵਾਚਾ, ਆਧਾਨਗਾਹੀ, ਸਨ੍ਧਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

> ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ **ਧਾ ਕਰੋਤ੍ਯਤ੍ਥੇ**, **ਅਭਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਤੁ **ਭਾਸਨੇ**।
> **ਨ੍ਯਾਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਯਥਾਯੋਗਂ, **ਨ੍ਯਾਸਾਰੋਪਨਸਨ੍ਧਿਸੁ**॥

ਇਮਸ੍ਮਾ ਪਨ **ਧਾ**ਧਾਤੁਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਅਪਿ** ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਲੋਪਂ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। ਅਤ੍ਰ ਲੋਪੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਨ੍ਤੋ, ਪਿਦਹਿਤੁਂ, ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ, ਏਵਂ **ਅ**ਕਾਰਲੋਪੋ ਭਵਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਂ ਅਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ, ਏਵਂ **ਅ**ਕਾਰਲੋਪੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਅ**ਕਾਰੋ **ਅਪਿ**ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਯਵੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਚੇ? ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥਵਾਚਕੋ ਨਿਪਾਤੋਯੇਵ, ਉਪਸਗ੍ਗਾਵਯਵੋ ਪਨ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ, ਅਯਂ ਨਿਚ੍ਚਾਲੋਪੋ। ਏਵਂ **ਧਾ**ਧਾਤੁਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਅਪਿ** ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਲੋਪਂ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। ਇਦਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਇਦਂ ਅਬ੍ਭੁਤਂ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਏਵਰੂਪਯੋਪਿ ਨਯੋ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਹਦਯਵਿਮ੍ਹਾਪਨਕਰੋ, ਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਧਾਤੁਮ੍ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਉਪਸਗ੍ਗੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵਤ੍ਥੇ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪਾਲੋਪਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਮਯਂ ਸੋਤੂਨਂ ਪਰਮਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਆਕਾਰਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਤਦਾਕਾਰਵਤਿਂ ਜਿਨਵਰਪਾਲ਼ਿਂ ਆਨਯਾਮ –

> ''ਗਣ੍ਡੁ ਮੇ ਪਿਦਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਂ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
> ਅਪਿਧੇਤੁਂ ਮਹਾਸਿਨ੍ਧੁਂ, ਤਂ ਕਥਂ ਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
> ਨ ਤੇ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਅਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਅਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ॥
>
> ਚਿਤ੍ਤਤ੍ਥਸਾਧਨਿਂ ਏਤਂ, ਗਾਥਂ **ਸਮ੍ਭਵਜਾਤਕੇ**।
> ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਕਰੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸੁਮੇਧਸੋ''ਤਿ॥

ਧੁ ਗਤਿਥੇਰਿਯੇਸੁ। ਗਤਿ ਗਮਨਂ, **ਥੇਰਿਯਂ** ਥਿਰਭਾਵੋ। ਧਵਤਿ। ਧੁਵਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਧੁ**ਵਨ੍ਤਿ ਥਿਰਂ। ''ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਧੁ**ਵਨ੍ਤਿ ਥਿਰਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਧੁ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਗਤਿਥੇਰਿਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਵਚਨਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸੋਕਾਦਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੇਹਿ ਧਵਿਤਬ੍ਬਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਧੁ**ਵਂ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਵਤਿ ਥਿਰਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਭਵਤੀਤਿ **ਧੁ**ਵਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ''ਧੁਵਞ੍ਚ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਧੁਵਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਧੁਵਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਵਚਨਂ ਧੁਵਸਸ੍ਸਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਥਿਰੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਧੁਵਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। ‘‘ਧੁਵਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਏਕਂਸੇ ਨਿਪਾਤਪਦਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਧੂ ਵਿਧੂਨਨੇ। ਊਕਾਰਸ੍ਸ **ਉ**ਵਤ੍ਤਂ। ਧੂਵਤਿ। ਧੂਵਿਤਾ, ਧੂਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ‘‘ਧੁਤੋ, ਧੁਤਵਾ’’ ਇਚ੍ਚਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਧੇ ਪਾਨੇ। ਧਯਤਿ, ਧੀਯਤਿ। ਧੇਨ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਧੇਨੂ**ਤਿ ਧਯਤਿ ਪਿਵਤਿ ਇਤੋ ਖੀਰਂ ਪੋਤਕੋਤਿ ਧੇਨੁ, ‘‘ਗੋਧੇਨੁ, ਅਸ੍ਸਧੇਨੁ, ਮਿਗਧੇਨੂ’’ਤਿ **ਧੇਨੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸਪੋਤਿਕਾਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਤ੍ਥੀਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਗਾਵਿਯਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸਤ੍ਤ ਧੇਨੁਸਤੇ ਦਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਿਧੁ ਗਤਿਯਂ ਸੇਧਤਿ, ਨਿਸੇਧਤਿ, ਪਟਿਸੇਧਤਿ। ਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਸਿਦ੍ਧੋ, ਨਿਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਸੇਧਿਤੋ, ਪਟਿਸੇਧਕੋ, ਪਟਿਸੇਧੋ, ਪਟਿਸੇਧਿਤੁਂ, ਪਟਿਸੇਧਿਤ੍ਵਾ। ਇਧ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਬਲਤ੍ਤਾ ਉਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਤਂਯੋਗੇ **ਸਿਧੁ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਤ੍ਥਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ।

ਸਿਧੁ ਸਤ੍ਥੇ ਮਙ੍ਗਲ੍ਯੇ ਚ। ਸਤ੍ਥਂ ਸਾਸਨਂ, **ਮਙ੍ਗਲ੍ਯਂ** ਪਾਪਵਿਨਾਸਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਵਾ। ਸੇਧਤਿ। ਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਸਿਦ੍ਧੋ, ਪਸਿਦ੍ਧਿ।

ਦਧ ਧਾਰਣੇ। ਜਨਸ੍ਸ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਦਧਤੇਤਿ **ਦਧਿ**। ਧਕਾਰਸ੍ਸ **ਹ**ਕਾਰਤ੍ਤੇ ‘‘ਦਹਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਂ। ਅਯਂ ਇਤ੍ਥੀ ਇਮਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਅਯ੍ਯਿਕਂ ਦਹਤਿ। ਇਮੇ ਪੁਰਿਸਾ ਇਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪਿਤਾਮਹਂ ਦਹਨ੍ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਮਾਦਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਏਧ ਵੁ**ਦ੍ਧਿਯਂ ਲਾਭੇ ਚ**। ਏਧਤਿ। ਏਧੋ, ਸੁਖੇਧਿਤੋ। ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਗਾਧਮੇਧਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਏਧੋ**ਤਿ ਏਧਤਿ। ਵਡ੍ਢਤਿ ਏਤੇਨ ਪਾਵਕੋਤਿ ਏਧੋ। ਇਨ੍ਧਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਂ। **ਸੁਖੇਧਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਏਧਿਤੋ, ਸੁਖਸਂਵਡ੍ਢਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਾਧਮੇਧਤੀ**ਤਿ ਗਾਧਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਏਧਤਿ ਲਭਤਿ।

ਬਦ੍ਧ ਸਂਹਰਿਸੇ। ਸਂਹਰਿਸੋ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਕ੍ਰਿਯਾ। ਬਦ੍ਧਤਿ, ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਤਿ। ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ।

ਗਾਧ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਿਸ੍ਸਯਗਨ੍ਥੇਸੁ। ਗਾਧਤਿ। ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਤੋ ਅਗਾਧਂ।

ਬਾਧ ਵਿ**ਲੋਲ਼ਨੇ** ਬਾਧਤਿ, ਵਿਬਾਧਤਿ। ਆਬਾਧੋ। ਆਬਾਧਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਲੋਲ਼ੇਤੀਤਿ **ਆਬਾਧੋ**।

ਨਾਧ ਯਾਚਨਾਦੀਸੁ। ਨਾਧਤਿ। ਨਾਧਨਂ।

ਬਨ੍ਧ ਬਨ੍ਧਨੇ ਬਨ੍ਧਤਿ। ਬਨ੍ਧਨਕੋ, ਬਨ੍ਧੋ, ਬਨ੍ਧਾਪਿਤੋ, ਪਟਿਬਨ੍ਧੋ, ਬਨ੍ਧਨਂ, ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਂ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪਬਨ੍ਧੋ, ਬਨ੍ਧੁ।

ਤਤ੍ਥ **ਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਦਿ। ‘‘ਅਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਵਂਸੋ’’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਬਨ੍ਧੁ, ਥੇਰਗਾਥਾਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਪਨ ‘‘ਪੇਮਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਨ੍ਧੂ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਦਧਿ ਅਸੀਘਚਾਰੇ। ਅਸੀਘਚਾਰੋ ਅਸੀਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਦਨ੍ਧਤਿ। ਦਨ੍ਧੋ, ਦਨ੍ਧਪਞ੍ਞੋ। ਯੋ ਦਨ੍ਧਕਾਲੇ ਤਰਤਿ, ਤਰਣੀਯੇ ਚ ਦਨ੍ਧਤਿ।

ਵਦ੍ਧ ਵਦ੍ਧਨੇ। ਵਦ੍ਧਤਿ। ਵਦ੍ਧਿ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਵਦ੍ਧੋ, ਵੁਦ੍ਧੋ, ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧੋ, ਗੁਣਵੁਦ੍ਧੋ, ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੋ।

ਯੇ ਵੁਦ੍ਧਮਪਚਾਯਨ੍ਤਿ, ਨਰਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ।
ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਸੰਸਾ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਸੁਗ੍ਗਤਿੰ॥

ਸਧੁ ਸਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਯੰ। ਸਧਤਿ।

ਪਿਲ਼ਧਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ। ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਤਿ। ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨੰ।

ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਮਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਮਣ੍ਡਨਞ੍ਚ ਵਿਭੂਸਨੰ।
ਪਸਾਧਨਞ੍ਚਾਭਰਣੰ, ਪਰਿਯਾਯਾ ਇਮੇ ਮਤਾ॥

ਮੇਧ ਹਿੰਸਾਯੰ ਸਙ੍ਗਮੇ ਚ। ਮੇਧਤਿ। ਮੇਧਾ, ਮੇਧਾਵੀ। ਅਤ੍ਰ **ਮੇਧਾ**ਤਿ ਅਸਨਿ ਵਿਯ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ ਕਿਲੇਸੇ ਮੇਧਤਿ ਹਿੰਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ। ਮੇਧਤਿ ਵਾ ਸਿਰਿਯਾ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਏਕਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਮੇਧਾ,** ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਪਞ੍ਞਾ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਰਾਜਾਰਿਵ ਤਾਰਕਾਨੰ।
ਸੀਲੰ ਸਿਰੀ ਚਾਪਿ ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ,
ਅਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਜਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਸਧੁ ਮਧੁ ਉਨ੍ਦੇ। ਸਧਤਿ। ਮਧਤਿ। ਮਧੁ।

ਬੁਧ ਬੋਧਨੇ। ਬੋਧਤਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੋ। ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ। ਅਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ। ਬੋਧਿ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਅਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਰਹਿ ''ਬੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ, ਇਧ ਪਨ ''ਬੋਧਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ। ''ਯੋ ਨਿਨ੍ਦੰ ਅਪਬੋਧਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਨ ''ਬੋਧੇਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਯੁਧ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ। ਯੋਧਤਿ। ਯੋਧੋ। ਯੋਧੇਥ ਮਾਰੰ ਪਞ੍ਞਾਵੁਧੇਨ। ਯੁਦ੍ਧੰ। ਚਰਣਾਯੁਧੋ, ਚਰਣਾਵੁਧੋ ਵਾ। ਆਵੁਧੰ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ''ਯੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਦੀਧਿ ਦਿਤ੍ਤਿਵੇਧਨੇਸੁ। ਦੀਧਤਿ। ਦੀਧਿਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦੀਧਿਤੀ**ਤਿ ਰਸ੍ਮਿ। ਅਨੇਕਾਨਿ ਹਿ ਰਸ੍ਮਿਨਾਮਾਨਿ।

ਰਸ੍ਮਿ ਆਭਾ ਪਭਾ ਰੰਸਿ, ਦਿਤ੍ਤਿ ਭਾ ਰੁਚਿ ਦੀਧਿਤਿ।
ਮਰੀਚਿ ਜੁਤਿ ਭਾਣ੍ਵ'ਸੁ, ਮਯੂਖੋ ਕਿਰਣੋ ਕਰੋ।
ਨਾਗਧਾਮੋ ਚ ਆਲੋਕੋ, ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਰਸ੍ਮਿਵਾਚਕਾ॥

ਚਕਾਰਨ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਨਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਨੀ ਨਯੇ। ਨੇਤਿ, ਨਯਤਿ, ਵਿਨੇਤਿ। ਵਿਨੇਯਜ ਹਦਯੇ ਦਰਂ। ਆਨੇਤਿ। ਆਨਯਤਿ। ਨੇਤਾ। ਵਿਨੇਤਾ। ਨਾਯਕੋ। ਨੇਯ੍ਯੋ । ਵੇਨੇਯ੍ਯੋ। ਵੇਨਯਿਕੋ। ਵਿਨੀਤੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਨੀਯਮਾਨੇ ਪਿਸਾਚੇਨ, ਕਿਨ੍ਨੁ ਤਾਤ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿ। ਨੀਯਨ੍ਤੋ। ਨੇਤੁਂ। ਨੇਤ੍ਤਿ। ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ ਸਮੂਹਤਾ। ਨੇਤ੍ਤਿਕੋ। ਉਦਕਞ੍ਹਿ ਨਯਨ੍ਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿਕਾ। ਨੇਤ੍ਤਾ। ਨੇਤ੍ਤੇ ਉਜੁਂ ਗਤੇ ਸਤਿ। ਨਯੋ। ਵਿਨਯੋ। ਆਯਤਨਂ। ਨੇਤੁਂ। ਵਿਨੇਤੁਂ। ਨੇਤ੍ਵਾ। ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਨੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਸਮਵਿਸਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਤ੍ਤਂ, ਚਕ੍ਖੁ। **ਨੇਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨੇਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੇਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿ, ਰਜ੍ਜੁ। **ਭਵਨੇਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਰਜ੍ਜੁ, ਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਗੋਣਾ ਵਿਯ ਗੀਵਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਭਵਂ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨੇਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਕਾ। **ਨੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਵਜੇਟ੍ਠਕੋ ਯੂਥਪਤਿ। **ਨਯੋ**ਤਿ ਨਯਨਂ ਗਮਨਂ ਨਯੋ, ਪਾਲ਼ਿਗਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨਯੋ,** ਸਦਿਸਭਾਵੇਨ ਨੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ। ਨੀਯਤੀਤਿ **ਨਯੋ,** ਤਥਤ੍ਤਨਯਾਦਿ। ਨੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਯੋ,** ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਵਜ੍ਜਨਨਯਾਦਿ।

ਤਥਾ ਹਿ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਨਯੋ ਤਥਤ੍ਤਨਯੋ ਪਤ੍ਤਿਨਯੋ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਵਜ੍ਜਨਨਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਨਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਨਯੋਤਿ। ਤੇਸੁ **ਤਥਤ੍ਤਨਯੋ** ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਵਜ੍ਜਨਨਯੇਨ ਨੀਯਤਿ, **ਪਤ੍ਤਿਨਯੋ** ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਨਯੇਨ, **ਦੇਸਨਾਨਯੋ** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਨਯੇਨ ਨੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਦਿਮ੍ਹਿ ਤਿਵਿਧੋ ਨਯੋ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੇਨ ਨੀਯਤੀਤਿ ''ਨਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਨਯੋ ਕਰਣਸਾਧਨੇਨ ਨੀਯਤਿ ਏਤੇਨ ਤਥਤ੍ਤਾਦਿਨਯਤ੍ਤਯਮਿਤਿ ''ਨਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਪਞ੍ਚਿਯਮਾਨੇ ਗਨ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਸਿਯਾਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਅਪਰੋਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਨਯੋ ਏਕਤ੍ਤਨਯੋ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਨਯੋ ਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਨਯੋਤਿ।

ਵਿਨੇਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਵਿਨਯੋ**। ਕਾਯਵਾਚਾਨਂ ਵਿਨਯਨਤੋਪਿ ਵਿਨਯੋ। **ਆਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਤੀਵ ਆਯਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਯਾਵ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਨਯਤੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵਾਤਿ ਆਯਤਨਂ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ। ''ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਕਮ੍ਬੋਜੋ ਆਯਤਨਂ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਜਾਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਆਯਅਨਂ ਨਾਮ। ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵਿਹਙ੍ਗਮਾ।

ਛਾਯਂ ਛਾਯਤ੍ਥਿਨੋ ਯਨ੍ਤਿ, ਫਲਤ੍ਥਂ ਫਲਭੋਜਿਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਨ ਪਯੋਗਾ **ਯਤ ਪਤਿਯਤਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤਾ।

ਨੀ ਪਾਪਨੇ। ਨੇਤਿ, ਨਯਤਿ। ਨਯਨਂ।

ਨੁ ਥੁਤਿਯਂ। ਨੋਤਿ, ਨਵਤਿ। ਨੁਤੋ।

ਥਨ ਪਨ ਧਨ ਸਦ੍ਦੇ। ਥਨਤਿ। ਪਨਤਿ। ਧਨਤਿ।

ਕਨ ਦਿਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੀਸੁ। ਕਨਤਿ। ਕਞ੍ਞਾ। ਕਨਕਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋਬ੍ਬਨਿਭਾਵੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਵਿਲਾਸੇਨ ਕਨਤਿ ਦਿਪ੍ਪਤਿ ਵਿਰੋਚਤੀਤਿ **ਕਞ੍ਞਾ**। ਅਥ ਵਾ ਕਨਿਯਤਿ ਕਾਮਿਯਤਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਿਯਤਿ ਪੁਰਿਸੇਹੀਤਿਪਿ **ਕਞ੍ਞਾ,** ਯੋਬ੍ਬਨਿਤ੍ਥੀ। **ਕਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਨਤਿ, ਕਨੀਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਕਨਕਂ,** ਸੁਵਣ੍ਣਂ। ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ।

ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਕਨਕੰ ਹੇਮੰ, ਕਞ੍ਚਨੰ ਹਟਕਮ੍ਪਿ ਚ।
ਜਾਤਰੂਪੰ ਤਪਨੀਯੰ, ਵਣ੍ਣੰ ਤਬ੍ਭੇਦਕਾ ਪਨ।
ਜਮ੍ਬੁਨਦੰ ਸਿਙ੍ਗਿਕਞ੍ਚ, ਚਾਮਿਕਰਨ੍ਤਿ ਭਾਸਿਤਾ॥

ਵਨ ਸਨ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿਯੰ। ਵਨਤਿ। ਵਨੰ। ਸਨਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਵਨਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਸਮ੍ਭਜਨ੍ਤਿ ਮਯੂਰਕੋਕਿਲਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਵਨੰ,** ਅਰਞ੍ਞੰ। ਵਨਤਿ ਸਮ੍ਭਜਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਿ **ਵਨੰ,** ਤਣ੍ਹਾ।

ਮਨ ਅਬ੍ਭਾਸੇ। ਮਨਤਿ। ਮਨੋ।

ਮਾਨ ਵੀਮੰਸਾਯੰ, ਵੀਮੰਸਤਿ। ਵੀਮੰਸਾ।

ਜਨ ਸੁਨ ਸਦ੍ਦੇ। ਜਨਤਿ। ਸੁਨਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਕੋ ਭੁਜੋ ਜਨਤਿ, ਏਕੋ ਤੇ ਨ ਜਨਤੀ ਭੁਜੋ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਜਨਤੀ**ਤਿ ਸੁਨਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਤਿ।

ਖਨੁ ਅਵਦਾਰਣੇ ਖਨਤਿ। ਸੁਖੰ। ਦੁਕ੍ਖੰ। ਖਤੋ ਆਵਾਟੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੁਕ੍ਖੰ ਖਨਤੀਤਿ ਸੁਖੰ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਖਨਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖੰ**। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਦ੍ਵਿਧਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਖਨਤੀਤਿ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖੰ। ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਵਸੇਨ ਪਨ ‘‘ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖੰ, ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਮਾਸਪਅਵਸੇਨ ‘‘ਸੁਕਰੰ ਖਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖੰ,** ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਖਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖ**’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿਪਿ ਵਿਵਿਧਾ ਹਿ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਬ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਦਾਨ ਅਵਖਣ੍ਡਨੇ। ਦਾਨਤਿ। ਅਪਦਾਨੰ।

ਸਾਨ ਤੇਜਨੇ। ਤੇਜਨੰ ਨਿਸਾਨੰ। ਸਾਨਤਿ।

ਹਨ ਹਿੰਸਾਗਤੀਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਹਿੰਸਾ**ਵਚਨੇਨ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪੀਲ਼ਨਞ੍ਚ ਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਪਹਰਣਞ੍ਚ ਗਹਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਹਨ ਹਿੰਸਾਪਹਰਣਗਤੀਸੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਰਾਜਾਨੋ ਚੋਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹਨੇਯ੍ਯੁੰ ਵਾ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁੰ ਵਾ’’ਤਿ। ਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਹਿ **‘‘ਹਨੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਥੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚੇਵ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛੇਦਨੰ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਛੇਦਨੰ ਵਾ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਮਾਰਣੰ ਵਾ। **ਹਨ**ਸ੍ਸ **ਵਧਾ**ਦੇਸੋ **ਘਾਤਾ**ਦੇਸੋ ਚ ਭਵਤਿ, ਹਨ੍ਤਿ ਹਨਤਿ, ਹਨਨ੍ਤਿ। ਹਨਸਿ, ਹਨਥ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਯ੍ਯੰ।

ਹਿੰਸਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਤ੍ਥਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ‘‘ਹਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪਾਦੇਹੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਪਿਤਰੰ ਹਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕੋਸਮਾਨਾ ਤਿਬ੍ਬਾਹਿ, ਹਨ੍ਤਿ ਨੇਸੰ ਵਰੰ ਵਰ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਵਧਤਿ, ਵਧੇਤਿ, ਘਾਤੇਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਵਧਤਿ ਨ ਰੋਦਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ। ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਧੋ ਪਹਰਣੰ। ਪਾਣੰ ਵਧੇਤਿ। ਪਾਣਵਧੋ। ‘‘ਏਸ ਵਧੋ ਖਣ੍ਡਹਾਲਸ੍ਸ। ਸਤ੍ਤੇ ਘਾਤੇਤੀ’’ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਵਧੋ ਮਾਰਣੰ।

‘‘ਉਪਾਹਨੰ, ਵਧੂ’’ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ **ਹਨਵਧ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਗਮਨੰ। ‘‘ਪੁਰਿਸੰ ਹਨਤਿ। ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹੰ ਪਟਿਹਨਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੇਨ ਹਞ੍ਞਤਿ। ਤਤੋ ਵਾਤਾਤਪੇ ਘੋਰੇ, ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸੇਕਾਰਤ੍ਤੰ, ਯਥਾ ‘‘ਵਨਪ੍ਪਗੁਮ੍ਬੇ’’ਤਿ। ਵਿਹਾਰੇਨਾਤਿ ਪਦੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ, ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਹਨ੍ਤਾ। ਹਤੋ। ਵਧਕੋ। ਵਧੂ। ਆਘਾਤੋ। ਉਪਘਾਤੋ। ਘਾਤਕੋ। ਪਟਿਘੋ।

ਸਙ੍ਘੋ। ਬਜਗ੍ਘੋ। ਸਕੁਣਗ੍ਘਿ। ਹਨ੍ਤੁਂ, ਹਨਿਤੁਂ, ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਹਨਿਤ੍ਵਾ। ਵਜ੍ਝੇਤ੍ਵਾ, ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਸਨਾਮਿਕਾਨਿ ਤੁਮਨ੍ਤਾਦਿਪਦਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਪਾਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਉਪਹਨਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਚ ਆਹਨਨ੍ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਪਾਹਨਂ। **ਵਧੂ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਸੁਨਖਮ੍ਪਿ ਉਪਗਮਨਸੀਲਾਤਿ ਵਧੂ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਮੇਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਵਧੂ**ਤਿ ਸੁਣਿਸਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤੇਨ ਹਿ ਵਧੁ ਯਦਾ ਉਤੁਨੀ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਪ੍ਫਂ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਅਥ ਮੇ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਧੂਤਿ ਸੁਣਿਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਪਨ ''ਅਯਂ ਨੋ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ''ਤਿ ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰੇਹਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਵਧੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਗਤਜਤ੍ਥਾਨਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਤ੍ਥਕਥਨਤੋ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ''ਸੁਣ੍ਹਾ, ਸੁਣਿਸਾ, ਵਧੂ'' ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ। **ਸਙ੍ਘੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹੋ। ਸਮਗ੍ਗਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮੁਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਙ੍ਘੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇ ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗਾਸਿਨਾ ਮਾਰੇਤੀਤਿਪਿ ਸਙ੍ਘੋ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਰਿਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਤਾਨਿ। ਵਿਵਿਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਆਹਨਤਿ ਭੁਸੋ ਘਾਤੇਤੀਤਿ **ਬਜਗ੍ਘੋ**। ਸੋ ਏਵ ''ਵਿਯਗ੍ਘੋ, ਵਗ੍ਘੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਦੁਬ੍ਬਲੇ ਸਕੁਣੇ ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਕੁਣਗ੍ਘਿ**, ਸੇਨੋ, ਅਯਂ ਪਨ **ਹਨ**ਧਾਤੁ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ''ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਅਕਮ੍ਮਕਂ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕਿਯੇ ਸੋਤੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਅਨ ਪਾਣਨੇ। ਪਾਣਨਂ ਸਸਨਂ। ਅਨਤਿ। ਆਨਂ, ਪਾਨਂ। ''ਤਤ੍ਥ **ਆਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸੋ। **ਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਸੋ। ਏਤੇਸੁ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਨਵਾਤੋ''ਤਿ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਪਠਮਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਵਾਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਰਵਾਤੋ ਸੁਖੁਮਂ ਰਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਅਸ੍ਸਾਸੋਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਾਤੋ, ਪਸ੍ਸਾਸੋਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਨਵਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਵਿਨਯਨਯੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਸਸਨਂ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**, ਬਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤਸਸਨਂ **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਬਹਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋ ਸਸਨਤੋ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**। ਅਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਬਹਿ ਸਸਨਤੋ **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**। ਅਯਮੇਵ ਚ ਨਯੋ ''ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚਾ''ਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚਾ''ਤਿ ਇਮਾਯ **ਪਾਲ਼ਿਯਾ** ਸਮੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਧਨ ਧਞ੍ਞੇ। ਧਨਨਂ **ਧਞ੍ਞਂ**, ਸਿਰਿਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਾਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਾਵਵਸੇਨ ਕਥਿਯਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਵਕ੍ਕਰੁਕ੍ਖਤਚੇ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਂ। ਯਥਾ ਭਾਵਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਯਜ**ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਨਨਂ **ਥੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਧ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਞ੍ਞ**ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਨਨਂ **ਧਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਧਨਿਨੋ ਵਾ ਭਾਵੋ **ਧਞ੍ਞਂ**, ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਞ੍ਞੇ। ਧਨ੍ਤਿ, ਧਨਤਿ। ਧਨਿਤਂ। ਧਞ੍ਞਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ **ਧਞ੍ਞ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਿਰਿਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਞ੍ਞਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਯੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਧਞ੍ਞ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਿਰਿਪਞ੍ਞਾਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਵਚਨਤੋ।

> ''ਨਦਤੋ ਪਰਿਸਾਯਨ੍ਤੇ, ਵਾਦਿਤਬ੍ਬਪਹਾਰਿਨੋ।
> ਯੇ ਤੇ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਦਨਂ, ਧਞ੍ਞਾ ਤੇ ਨਰਪੁਙ੍ਗਵ॥
>
> ਦੀਘਙ੍ਗੁਲੀ ਤਮ੍ਬਨਖੇ, ਸੁਭੇ ਆਯਤਪਣ੍ਹਿਕੇ।
> ਯੇ ਪਾਦੇ ਪਣਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਧਞ੍ਞਾ ਗੁਣਨ੍ਧਰ॥
>
> ਮਧੁਰਾਨਿ ਪਹਟ੍ਠਾਨਿ, ਦੋਸਗ੍ਘਾਨਿ ਹਿਤਾਨਿ ਚ।
> ਯੇਤੇਵਾਕ੍ਯਾਨਿ ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਧਞ੍ਞਾਨਰੁਤ੍ਤਮਾ''ਤਿ

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਨ **ਧਞ੍ਞ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਿਰਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ''ਧਞ੍ਞਂ ਸਿਰਿਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਧਞ੍ਞਾ**''ਤਿ। ''ਧਞ੍ਞਂ ਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੁ ''ਉਤ੍ਤਮਰਤਨਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਧਨਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਧਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਧਞ੍ਞਂ,** ਸਿਰਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ''ਧਞ੍ਞਂ ਧਨਂ ਰਜਤਂ ਜਾਤਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ''ਨਤ੍ਥਿ ਧਞ੍ਞਸਮਂ ਧਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਧਨਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਧਞ੍ਞਂ,** ਕਿਂ ਤਂ? ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ। ਅਪਿਚ ਓਸਧਿਵਿਸੇਸੋਪਿ **ਧਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਧਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਪਨ ਸਮਾਸਵਸੇਨ ''ਅਧਨੇ, ਨਿਦ੍ਧਨੋ''ਤਿ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਧਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਦਲਿਦ੍ਦਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਨਿਧਨਂ ਯਾਤੀ''ਤਿਏਤ੍ਥ ਤੁ ਕਮ੍ਪਨਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਧੂ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਿਨਾਸੋ **ਨਿਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਮੁਨ ਗਤਿਯਂ। ਮੁਨਤਿ।

ਚਿਨੇ ਮਞ੍ਞਨਾਯਂ। ਅਲੁਤ੍ਤਨ੍ਤੋਯਂ ਧਾਤੁ, ਯਥਾ ਗਿਲੇ, ਯਥਾ ਚ ਮਿਲੇ। ਚਿਨਾਯਤਿ, ਓਚਿਨਾਯਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੋ ਤਂ ਜਨੋ ਓਚਿਨਾਯਤੂ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਓਚਿਨਾਯਤ**ਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਤੂਤਿ।

ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **ਤ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ

ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ।

ਪਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਇਦਾਨਿ **ਪ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ –

ਪਾ ਪਾਨੇ। ਪਾਨਂ ਪਿਵਨਂ। ''ਪਾਤਿ, ਪਾਨ੍ਤਿ। ਪਾਤੁ, ਪਾਨ੍ਤੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਖਿਪ੍ਪਂ ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਹਿ, ਨ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮਿ ਜੀਵਿਤਂ।
ਅਯਞ੍ਹਿ ਤੇ ਮਯਾ ਰੂਲ਼੍ਹੋ, ਸਰੋ ਪਾਸ੍ਸਤਿ ਲੋਹਿਤਨ੍ਤਿ॥

ਅਤ੍ਰ ਹਿ **ਪਾਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਿਵਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਾਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਾਸ੍ਸਸਿ, ਪਾਸ੍ਸਥ। ਪਾਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਾਸ੍ਸਾਮ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ''ਅਪਸ੍ਸਾ, ਅਪਸ੍ਸਂਸੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚ ਨਯੇਨ ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ। ਕੋ ਹਿ ਸਮਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸਾਗਰੇ ਵਿਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਰੂਪਨ੍ਤਰਰਤਨਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਸੁਪਿ ਧਾਤੂਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਗਹਣੂਪਾਯਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਪਿਵਤਿ, ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਪਿਵਂ, ਪਿਵਨ੍ਤੋ, ਪਿਵਮਾਨੋ, ਪਿਵਂ ਭਾਗਿਰਸੋਦਕਂ। ਕਾਰਿਤੇ ਕੁਮਾਰਂ ਖੀਰਂ ਪਾਯੇਤਿ। ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮਨਂ, ਖੀਰਂ ਤ੍ਵਂ ਪਾਯਿਤੋ ਮਯਾ। ਕਮ੍ਮੇ ਪੀਯਤਿ, ਪੀਤਂ। **ਤੁ**ਮਾਦੀਸੁ ''ਪਾਤੁਂ, ਪਿਵਿਤੁਂ, ਪਿਤ੍ਵਾ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ, ਪਾਯੇਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਦਰੂਪਾਨਿ ਏਵਮੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਾ ਰਕ੍ਖਣੇ। ਪਾਤਿ। ਨਿਪਾਤਿ। ਪਿਤਾ, ਗੋਪੋ।

ਪਾ ਪੂਰਣੇ। ਪਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਾਤਿ। ਵਿਪ੍ਪੋ।

ਵਿਪ੍ਪੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪੇਤਿ ਪੂਰੇਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦੁਚ੍ਚਾਰਣਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਮ੍ਮੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਹਦਯੇ ਵੇਦਾਨੀਤਿ **ਵਿਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਜਾਤੋ ਵਿਪ੍ਪਕੁਲੇ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ''ਵਿਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਂ **ਵਿਪ੍ਪਕੁਲ**ਨ੍ਤਿ।

ਪੂ ਪਵਨੇ। ਪਵਤਿ। ਪੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਞ੍ਞਂ। ਏਤ੍ਥ **ਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਂ ਪਵਤਿ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ। **ਕਿਯਾ**ਦਿਗਣਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ''ਪੁਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਪੁਤ੍ਤੋ'ਤ੍ਰਜੋ ਸੁਤੋ ਸੂਨੁ,
ਤਨੁਜੋ ਤਨਯੋ'ਰਸੋ।
ਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤਾਦਯੋ ਚਾਥ,
ਅਪਚ੍ਚਾਨਿ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇ॥

ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ, ਪੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਰਜਾਤਿ ਚ।
ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ਯਥਾਰਹਮੁਦੀਰਯੇ।
ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਰਜਾਤਿ, ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਤ੍ਤੀ ਕਥਿਯਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ –

''ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਸਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਵੇਦੇਹਸ੍ਸਤ੍ਰਜਾ ਪਿਯਾ।
ਰਾਜਕਞ੍ਞਾ ਰੁਚਾ ਨਾਮ, ਧਾਤਿਮਾਤਰਮਬ੍ਰਵੀ''ਤਿ

ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਪੁਤ੍ਤੀ, ਧੀਤਾ, ਦੁਹਿਤਾ, ਅਤ੍ਤਜਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਰਜਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਸੁਤ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁਪਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਯੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਵੇਸ੍ਸੋ, ਸੁਦ੍ਦੋ, ਨਰੋ, ਕਿਂਪੁਰਿਸੋ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਯੁਗਲ਼ਭਾਵੇਨ ''ਵੇਸ੍ਸੀ, ਸੁਦ੍ਦੀ, ਨਾਰੀ, ਕਿਂਪੁਰਿਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕਾਨਿ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਮਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਪਨ ਯੁਗਲ਼ਭਾਵੇਨ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕਾਨਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਕਂ ਪਵਤਿ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞਂ। **ਕਿਯਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਪੁਨਾਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸਿਤੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਜਨਪੂਜਾਦਿਤੋ ਇਧ॥

ਪਰਂ ਪੁਜ੍ਜਭਵਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞਂ**। ਸਦਾ ਪੂਜਿਤਂ ਵਾ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞਂ**। ਜਨਂ ਅਤ੍ਤਕਾਰਂ ਪੁਨਾਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞਂ**। ਅਸੇਸਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪੁਨਾਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞਂ**।

ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਕੁਸਲਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਸੁਭਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।
ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾਧਿ-ਵਚਨਂ ਵਚਨੇ ਪਟੁ॥

ਪੇ ਗਤਿਯਂ। ਪੇਤਿ, ਪੇਨ੍ਤਿ। ਪੇਸਿ, ਪੇਥ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਪੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਚੋਦਿਤੋ ਸਾਰਥਿਨਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਟਿਸਕ੍ਕਤਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਰਥਂ ਪਟਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਉਬ੍ਬਟੁਮਂ ਰਥਂ ਕਰੋਤਿ।

ਪੇ ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ ਪਯਤਿ। ਪਾਯੋ, ਅਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ **ਅਪਾਯੋ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਯੋ ਵੁਦ੍ਧਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਪਾਯੋ। **ਅਯ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿਤੋ, ਸੁਖਤੋ ਵਾ ਅਪੇਤੋਤਿ **ਅਪਾਯੋ,** ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਅਸੁਰਕਾਯਾ।

ਪੇ ਸੋਸਨੇ। ਪਾਯਤਿ, ਪਯਤਿ ਵਾ। ਨਿਪਕੋ। ਏਤ੍ਥ **ਨਿਪਕੋ** ਨਿਪਯਤਿ ਵਿਸੋਸੇਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ, ਤਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਨਿਪਕੋ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ।

ਗੁਪ ਰਕ੍ਖਣੇ। ਗੋਪਤਿ। ਗੋਪਕੋ।

ਨਗਰਂ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਂ, ਗੁਤ੍ਤਂ ਸਾਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਂ।

ਏਵਂ ਗੋਪੇਥ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਖਣੋ ਵੇ ਮਾ ਉਪਚ੍ਚਗਾ।

ਗੋਪੇਥਾਤਿ ਗੋਪੇਯ੍ਯ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ।

ਵਪ ਸਨ੍ਤਾਨੇ। ਵਪਤਿ।

ਸਪ ਸਮਵਾਯੇ। ਸਪਤਿ।

ਚੁਪ ਮਨ੍ਦਗਤਿਯਂ। ਚੋਪਤਿ।

ਤੁਪ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਤੋਪਤਿ। ਤੁਪ੍ਪਤਿ।

ਗੁਪ ਗੋਪਨਜਿਗੁਚ੍ਛਨੇਸੁ। ਗੋਪਤਿ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ। ਜਿਗੁਚ੍ਛਂ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ। ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ। ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਕਪੁ ਹਿਂਸਾਤਕ੍ਕਲਗਨ੍ਧੇਸੁ। ਕਪ੍ਪਤਿ। ਕਪ੍ਪੂਰੋ।

ਕਪੁ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ। ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਪ੍ਪਤਿ। ਨੇਤਂ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਕਪ੍ਪਤਿ।

ਕਪ ਕਰੁਣਾਯਂ। ਕਪਤਿ। ਕਪਣੋ, ਕਾਪਞ੍ਞਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਪਤੀ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਤਿ, **ਕਾਪਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਕਪਣਭਾਵੋ।

ਸਪ ਅਕ੍ਕੋਸੇ। ਸਪਤਿ। ਸਪਥੋ, ਅਭਿਸਪਥੋ, ਅਭਿਸਪਿਤੋ, ਸਪਨਕੋ।

ਵਪ ਬੀਜਨਿਕ੍ਖੇਪੇ। ਬੀਜਂ ਵਪਤਿ। ਵਾਪਕੋ। ਵਾਪਿਤਂ ਧਞ੍ਞਂ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਬੀਜਂ ਪੁਰਿਸੇਨ। ਬੀਜਂ ਵਪ੍ਪਤਿ। ਵਪ੍ਪਮਙ੍ਗਲਂ।

ਸੁਪ ਸਯਨੇ। ਸੁਪਤਿ। ਸੁਖਂ ਸੁਪਨ੍ਤਿ ਮੁਨਯੋ, ਯੇ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਨ ਬਜ੍ਝਰੇ। ਸੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਸੁਪਨਂ, ਸੁਤ੍ਤਂ।

ਖਿਪ ਪੇਰਣੇ। ਪੇਰਣਂ ਚੁਣ੍ਣਿਕਰਣਂ ਪਿਸਨਂ। ਖੇਪਤਿ। ਖੇਪਕੋ।

ਖਿਪ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਖਿਪਤਿ। ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦੋ। ਯਦਾ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ, ਖਿਪਿ ਲੋਕਗ੍ਗਨਾਯਕੋ।

ਖਿਪ ਛਡ੍ਡਨੇ। ਖਿਪਤਿ, ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਵਖਿਪਤਿ, ਸਂਖਿਪਤਿ। ਖਿਤ੍ਤਂ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਓਪ ਨਿਟ੍ਠਭਨੇ। ਨਿਟ੍ਠਭਨਂ ਖੇਲ਼ਪਾਤਨਂ। ਓਪਤਿ। ਓਸਧਂ ਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਖੇਲ਼ਂ ਓਪਿ।

ਲਿਪਿ ਉਪਲੇਪੇ। ਲੇਪਤਿ। ਲਿਤ੍ਤਂ ਪਰਮੇਨ ਤੇਜਸਾ।

ਖਿਪਿ ਗਤਿਯਂ। ਖਿਮ੍ਪਤਿ।

ਡਿਪ ਖੇਪੇ। ਡੇਪਤਿ।

ਨਿਦਪਿ ਨਿਦਮ੍ਪਨੇ। ਨਿਦਮ੍ਪਨਂ ਨਾਮ ਸਸ੍ਸਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਵੀਹਿਸੀਸਂ ਵਾ ਵਰਕਸੀਸਂ ਵਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕਸਾਖਂ ਵਾ ਅਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਠਿਤਮੇਵ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਬੀਜਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਪਣ੍ਣਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਗਹਣਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਵੀਹਿਸੀਸਂ ਨਿਦਮ੍ਪਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਪਤ੍ਤਂ ਨਿਦਮ੍ਪਤਿ। ਨਿਦਮ੍ਪਕੋ, ਨਿਦਮ੍ਪਿਤਂ, ਨਿਦਮ੍ਪਿਤੁਂ, ਨਿਦਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ।

ਤਪ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਦਿਤ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਨਂ। ਦਿਵਾ ਤਪਤਿਆਦਿਚ੍ਚੋ।

ਤਪ ਉਬ੍ਬੇਗੇ। ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉਤ੍ਰਾਸੋ ਭੀਰੁਤਾ। ਤਪਤਿ, ਉਤ੍ਤਪਤਿ। ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਧਨਂ।

ਤਪ ਧੂਪ ਸਨ੍ਤਾਪੇ। ਤਪਤਿ। ਤਪੋਧਨਂ, ਆਤਾਪੋ। ਆਤਾਪੀ। ਆਤਪਂ। ਧੂਪਤਿ, ਸਨ੍ਧੂਪਨੋ, ਕਮ੍ਮੇ ਤਾਪਿਯਤਿ। ਧੂਪਿਯਤਿ। ਭਾਵੇ ਤਾਪਨਂ, ਤਾਪੋ, ਪਰਿਤਾਪੋ, ਸਨ੍ਤਾਪੋ। ਧੂਪਨਂ।

ਪਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਫਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪੁਪ੍ਫ ਵਿਕਸਨੇ। ਅਕਮ੍ਮਕੋ ਚਾਯਂ ਸਕਮ੍ਮਕੋ ਚ। ਪੁਪ੍ਫਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਂ, ਪੁਪ੍ਫਨਂ, ਪੁਪ੍ਫਿਤੋ, ਪੁਪ੍ਫਿਤੁਂ, ਪੁਪ੍ਫਿਤ੍ਵਾ। ਪੁਪ੍ਫਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਿਨੋ ਦੁਮਾ। ਥਲਜਾ ਦਕਜਾ ਪੁਪ੍ਫਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਪ੍ਫਨ੍ਤਿ ਤਾਵਦੇ। ਮਞ੍ਜੂਸਕੋ ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖੋ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕੇ ਵਾ ਥਲੇ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਤਿ।

ਤੁਫ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਤੋਫਤਿ।

ਦਫ ਦਫਿ ਵਪ੍ਫ ਗਤਿਯਂ। ਦਫਤਿ। ਦਮ੍ਫਤਿ। ਵਪ੍ਫਤਿ।

ਦਿਫ ਕਥਨਯੁਦ੍ਧਨਿਨ੍ਦਾਹਿਂਸਾਦਾਨੇਸੁ। ਦੇਫਤਿ। ਦੇਫੋ।

ਤਫ ਤਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਿਤ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਨਂ, ਤਫਤਿ।

ਦੁਫ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ। ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਸ੍ਸਨਂ **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**। ਦੋਫਤਿ।

ਗੁਫ ਗਨ੍ਥੇ। ਗਨ੍ਥੋ ਗਨ੍ਥਿਕਰਣਂ। ਗੋਫਤਿ।

ਫਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਬਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਭਬ੍ਬ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਭਬ੍ਬਤਿ। ਭਬ੍ਬੋ।

ਪਬ੍ਬ ਵਬ੍ਬ ਮਬ੍ਬ ਕਬ੍ਬ ਖਬ੍ਬ ਗਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬ ਚਬ੍ਬ ਗਤਿਯਂ। ਪਬ੍ਬਤਿ। ਵਬ੍ਬਤਿ। ਮਬ੍ਬਤਿ। ਕਬ੍ਬਤਿ। ਖਬ੍ਬਤਿ। ਗਬ੍ਬਤਿ। ਸਬ੍ਬਤਿ। ਚਬ੍ਬਤਿ।

ਅਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬ ਹਿਂਸਾਯਞ੍ਚ। ਗਤਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਅਬ੍ਬਤਿ। ਸਬ੍ਬਤਿ।

ਕੁਬਿ ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ। ਕੁਬ੍ਬਤਿ।

ਲੁਬਿ ਤੁਬਿ ਅਦ੍ਦਨੇ। ਲੁਮ੍ਬਤਿ। ਤੁਮ੍ਬਤਿ। ਲੁਮ੍ਬਿਨੀਵਨਂ। ਉਦਕਤੁਮ੍ਬੋ। ਅਥੋਪਿ ਦ੍ਵੇ ਚ ਤੁਮ੍ਬਾਨਿ।

ਚੁਬਿ ਵਦਨਸਂਯੋਗੇ। ਪੁਤ੍ਤਂ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਚੁਮ੍ਬਤਿ। ਮੁਖੇ ਚੁਮ੍ਬਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ‘‘ਯਦਿ ਵਦਨਸਂਯੋਗੇ **ਚੁਬਿ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਥਂ **ਅਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੁਚੁਮ੍ਬਿਤਕੂਟੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਦਨੇ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੇ ਅਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੂਨਂ ਚੁਮ੍ਬਨਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਪਨ ਚੁਮ੍ਬਨਾਕਾਰਸਦਿਸੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਮ੍ਭਵਂ ਚੇਤਸਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਅਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਦਿਸੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਰੋਦਨ੍ਤੇ ਦਾਰਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਉਬ੍ਬਿਦ੍ਧਾ ਵਿਪੁਲਾ ਦੁਮਾ’’ਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਚੁਮ੍ਬਨਾਕਾਰਸਦਿਸੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਵਦਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੂਨਂ ਚੁਮ੍ਬਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਭਾਵਤੋ ਪਨ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਚੁਮ੍ਬਨਾਦੀਨਿ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਂਯੇਵ ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਨਯੋ **ਕਮੁ ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋ।

ਉਬ੍ਬਿ ਤੁਬ੍ਬਿ ਥੁਬ੍ਬਿ ਦੁਬ੍ਬਿ ਧੁਬ੍ਬਿ ਹਿਂਸਤ੍ਥਾ। ਉਬ੍ਬਤਿ। ਤੁਬ੍ਬਤਿ। ਥੁਬ੍ਬਤਿ। ਦੁਬ੍ਬਤਿ। ਦੁਬ੍ਬਾ। ਧੁਬ੍ਬਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਦੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਦਬ੍ਬਤਿਣਂ, ਯਂ ‘‘ਤਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਤਿਣਜਾਤੀ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ, **ਦਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮੁਬ੍ਬਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਮੁਬ੍ਬਤਿ।

ਕੁਬ੍ਬਿ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਕੁਬ੍ਬਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬ ਪਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬ ਪੂਰਣੇ। ਪੁਬ੍ਬਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਿ। ਸਬ੍ਬਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ‘‘ਨਨੁ ਭੋ **ਪੁਬ੍ਬਸਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਧਾਤੁਚਿਨ੍ਤਾਯਂ ਗਹਿਤਾ’’ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਸੁ ਚ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦਿਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਚ ਨਿਪਾਤੇਸੁ ਉਪਸਗ੍ਗੇਸੁ ਚ ਧਾਤੁਚਿਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਸੁਤਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਤਬ੍ਭਾਵਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਚਿਨ੍ਤਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਗਹਿਤਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਤਿ ਸਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਏਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਨਾਗਮਨਭਾਵੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੇਨ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇਸੁ ਏਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਅਨੁਮਤਾ ਪੁਰਾਣਭਾਸਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਯਥਾ ‘‘ਨਾਥਤੀਤਿ ਨਾਥੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨਾਥਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਇਮਾਨਿਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੋਹਾਰੇਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਸਾਸਨਾਨੁਰੂਪਾ ਲੋਕਿਕਪ੍ਪਯੋਗਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਤਿ ਸਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਚਮ੍ਬ ਅਦਨੇ। ਚਮ੍ਬਤਿ।

ਕਬ੍ਬ ਖਬ੍ਬ ਗਬ੍ਬ ਦਬ੍ਬੇ। ਦਬ੍ਬੋ ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ। ਕਬ੍ਬਤਿ। ਖਬ੍ਬਤਿ। ਗਬ੍ਬਤਿ।

ਅਬਿ ਦਬਿ ਸਦ੍ਦੇ। ਅਮ੍ਬਤਿ। ਅਮ੍ਬਾ, ਅਮ੍ਬੁ। ਦਮ੍ਬਤਿ।

ਲਬਿ ਅਵਸੰਸਨੇ। ਅਵਸੰਸਨੰ ਅਵਲਮ੍ਬਨੰ। ਲਮ੍ਬਤਿ, ਵਿਲਮ੍ਬਤਿ, ਬਜਾਲਮ੍ਬਤਿ। ਨੀਚੇ ਚੋ'ਲਮ੍ਬਤੇ ਸੂਰਿਯੋ। ਆਲਮ੍ਬਤਿ । ਆਲਮ੍ਬਨੰ, ਤਦਾਲਮ੍ਬਨੰ, ਤਦਾਲਮ੍ਬਣੰ, ਤਦਾਲਮ੍ਬੰ ਵਾ। ਲਾਬੁ। ਅਲਾਬੁ ਵਾ, **ਅ**ਕਾਰੋ ਹਿ ਤਬ੍ਭਾਵੇ।

ਬਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਭਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਭਾ ਦਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਚਨ੍ਦੋ ਭਾਤਿ, ਪਞ੍ਹਾ ਮੰ ਪਟਿਭਾਤਿ। ਰਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਤਿ। ਭਾਣੁ, ਪਟਿਭਾਨੰ। ਵਿਭਾਤਾ ਰਤ੍ਤਿ।

ਭੀ ਭਯੇ। ਭਾਯਤਿ। ਭਯੰ, ਭਯਾਨਕੋ, ਭੀਮੋ, ਭੀਮਸੇਨੋ, ਭੀਰੁ, ਭੀਰੁਕੋ, ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਭਾਯੇਤਿ, ਭਾਯਯਤਿ, ਭਾਯਾਪੇਤਿ, ਭਾਯਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸਭੁ ਸਮ੍ਭੁ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਸਭਤਿ। ਸਮ੍ਭਤਿ।

ਸੁਮ੍ਭ ਭਾਸਨੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਹਿੰਸਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਸੁਮ੍ਭਤਿ। ਸੁਮ੍ਭੋ। ਕੁਸੁਮ੍ਭੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੁਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਆਵਾਟੋ। ''ਸੁਮ੍ਭੰ ਨਿਕ੍ਖਨਾਹੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਕੁਸੁਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਆਵਾਟੋ, ''ਪਬ੍ਬਤਕਨ੍ਦਰਪਦਰਸਾਖਾਪਰਿਪੂਰਾ ਕੁਸੁਮ੍ਭੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਅਬ੍ਭ ਵਬ੍ਭ ਮਬ੍ਭ ਗਤਿਯੰ। ਅਬ੍ਭਤਿ। ਅਬ੍ਭੋ। ਵਬ੍ਭਤਿ। ਮਬ੍ਭਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਮੇਘੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਬ੍ਭਤਿ ਅਨੇਕਸਤਪਟਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ''ਅਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਵਿਜ੍ਜੁਮਾਲੀ ਸਤਕ੍ਕਕੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਤਕ੍ਕਕੂ**ਤਿ ਚ ਅਨੇਕਸਤਪਟਲੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਬ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਲਿਙ੍ਗਿਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਯੰ ''ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋਵ ਸ ਯਾਤਿ, ਸ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ। ''ਅਬ੍ਭਾ, ਮਹਿਕਾ, ਧੂਮੋ, ਰਜੋ, ਰਾਹੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ। ''ਅਬ੍ਭਾਨਿ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਛਾਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੋ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਮੇਘਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਮੇਘੋ ਵਲਾਹਕੋ ਲਙ੍ਘਿ, ਜੀਮੂਤੋ ਅਮ੍ਬੁਦੋ ਘਨੋ।
> ਧਾਰਾਧਰੋ ਅਮ੍ਬੁਧਰੋ, ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੋ ਹਿਮਗਬ੍ਭਕੋ॥

ਯਭ ਮੇਥੁਨੇ। ਮਿਥੁਨਸ੍ਸ ਜਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮੰ **ਮੇਥੁਨੰ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਮੇਥੁਨੇ **ਯਭ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਭਤਿ। ਯਾਭਸ੍ਸੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਮੇਥੁਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਸਾ ਸਬ੍ਭਿਵਾਚਾ, ਲਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਭਾਸਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਮੇਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਚ ''ਨ ਮੇ ਰਾਜਾ ਸਖਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਮੇਥੁਨੋ''ਤਿ ਚ ਸੋਭਨੇ ਵਾਚਾਵਿਸਯੇ ਅਯੰ ਭਾਸਾ ਆਗਤਾ। ''ਯਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ ਭਾਸਾ ''ਸਿਖਰਣੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਭਾਸਾ ਵਿਯ ਅਸਮ੍ਭਿਵਾਚਾ। ਨ ਹਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਿਯਜਨੋਪਿ ਈਦਿਸਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਗਤਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੋਪਿ ਭਗਵਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਹਦਯੋ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਅਭਾਸਿ। ਅਹੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਰੁਣਾਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਸੰਵੇਸਨੰ ਨਿਦ੍ਧੁਵਨੰ, ਮੇਥੁਨੰ ਸੁਰਤੰ ਰਤੰ।
> ਬਜਥਯੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਯਾਭਸ੍ਸੰ ਮੋਹਨੰ ਰਤਿ॥
>
> ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਸਲ-ਧਮ੍ਮੋ ਮੀਲ੍ਹਸੁਖਮ੍ਪਿ ਚ।
> ਦ੍ਵਯੰਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਨ੍ਨੋ ਗਮ੍ਮੋ'ਦਕਨ੍ਤਿਕੋ॥

ਸਿਭ ਵਿਭ ਕਤ੍ਥਨੇ। ਸਿਭਤਿ। ਵਿਭਤਿ।

ਦੇਭ ਅਭਿ ਦਭਿ ਸਦ੍ਦੇ। ਦੇਭਤਿ। ਅਮ੍ਭਤਿ। ਅਮ੍ਭੋ। ਦਮ੍ਭਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਮ੍ਭੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਜ੍ਜੀਵਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਓਘਕਾਲਾਦੀਸੁ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਮਾਨੰ ਅਮ੍ਭਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਮਾਨਿਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਪਾਨੀਯੰ ਉਦਕੰ ਤੋਯੰ, ਜਲੰ ਪਾਤੋ ਚ ਅਮ੍ਬੁ ਚ।
> ਦਕੰ ਕੰ ਸਲਿਲੰ ਵਾਰਿ, ਆਪੋ ਅਮ੍ਭੋ ਪਪਮ੍ਪਿ ਚ॥
>
> ਨੀਰਞ੍ਚ ਕੇਪੁਕੰ ਪਾਨਿ, ਅਮਤੰ ਏਲਮੇਵ ਚ,
> ਆਪੋਨਾਮਾਨਿ ਏਤਾਨਿ, ਆਗਤਾਨਿ ਤਤੋ ਤਤੋ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਵਾਲਗ੍ਗੇਸੁ ਚ ਕੇਪੁਕੇ। ਪਿਵਤਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਭੁਸੰ ਹੋਤਿ ਪਾਨੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਪਯੋਗਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ।

ਥਭਿ ਖਭਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਥਮ੍ਭਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਤਿ। ਖਮ੍ਭਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਤਿ। ਥਮ੍ਭੋ। ਥਦ੍ਧੋ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਨੀ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸੋ।

ਜਭ ਜਭਿ ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੇ। ਜਭਤਿ। ਜਮ੍ਭਤਿ, ਵਿਜਮ੍ਭਤਿ। ਵਿਜਮ੍ਭਨੰ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ। ਵਿਜਮ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਵਿਜਮ੍ਭਮਾਨੋ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤੋ।

ਸਬ੍ਭ ਕਥਨੇ। ਸਬ੍ਭਤਿ।

ਵਬ੍ਭ ਭੋਜਨੇ। ਵਬ੍ਭਤਿ।

ਗਬ੍ਭ ਧਾਰਣੇ। ਗਬ੍ਭਤਿ। ਗਬ੍ਭੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਪੁਤ੍ਤੋਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯਮੇਕਰਤ੍ਤਿੰ ਪਠਮੰ, ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਤਿ ਮਾਣਵੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ''ਗਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਗਬ੍ਭੋ ਮੇ ਦੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਗਬ੍ਭੋ ਚ ਪਤਿਤੋ ਛਮਾ''ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਪਿਚ **ਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਆਵਾਸਵਿਸੇਸੋ। ''ਗਬ੍ਭੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਓਵਰਕੋ ''ਗਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਰਭ ਰਾਭਸ੍ਸੇ। ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਰਭ ਹਿੰਸਾਕਰਣਵਾਯਮਨੇਸੁ। ਰਾਭਸ੍ਸੰ ਰਾਭਸਭਾਵੋ। ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਚਣ੍ਡਾ ਰੁਦ੍ਧਾ ਰਭਸਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਗਤਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਰਭਸਾ**ਤਿ ਕਰਣੁਤ੍ਤੁਰਿਯਾ। ਰਭਤਿ, ਆਰਭਤਿ, ਸਮਾਰਭਤਿ, ਆਰਮ੍ਭਤਿ। ਰਭਸੋ। ਆਰਮ੍ਭੋ। ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ, ਆਰਭਨ੍ਤੋ। ਸਮਾਰਭਨ੍ਤੋ। ਆਰਦ੍ਧਂ ਮੇ ਵੀਰਿਯਂ। ਸਾਰਮ੍ਭਂ। ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ। ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਤੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਪਕਾਰਣਾਰਮ੍ਭੋ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ। ਆਰਭਿਤੁਂ। ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। ਆਰਬ੍ਭ।

ਏਤ੍ਥ **ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਰਮ੍ਭੋ। **ਆਰਮ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਵੀਰਿਯੇ ਹਿਂਸਾਯ ਵਿਕੋਪਨੇਤਿ ਅਨੇਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਆਗਤੋ।

> ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਭਪਚ੍ਚਯਾ।
> ਆਰਮ੍ਭਾਨਂ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਆਰਮ੍ਭੋਤਿ ਆਗਤਂ। ''ਆਰਮ੍ਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿ। ''ਮਹਾਯਞ੍ਞਾ ਮਹਾਰਮ੍ਭਾ, ਨ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲ੍ਲਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੂਪੁਸ੍ਸਾਪਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ। ''ਆਰਮ੍ਭਥ ਨਿਕ੍ਕਮਥ, ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੀਰਿਯਂ। ''ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਾਣਂ ਆਰਮ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿਂਸਾ। ''ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛੇਦਨਭਞ੍ਜਨਾਦਿਕਂ ਵਿਕੋਪਨਂ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ –

> ਕਮ੍ਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚੇਵ, ਵੀਰਿਯੇ ਹਿਂਸਾਕ੍ਰਿਯਾਸੁ ਚ।
> ਵਿਕੋਪਨੇ ਚ **ਆਰਮ੍ਭ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।

ਲਭ ਲਾਭੇ। ਲਭਤਿ, ਲਬ੍ਭਤਿ। ਲਾਭੋ, ਲਦ੍ਧਂ, ਅਲਤ੍ਥ, ਅਲਤ੍ਥੁਂ।

ਸੁਭ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਸੋਭਤਿ। ਸੋਭਾ, ਸੋਭਨਂ, ਸੋਭਿਤੋ।

ਖੁਭ ਸਞ੍ਚਲਨੇ। ਖੋਭਤਿ, ਸਙ੍ਖੋਭਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੇ ਪਦਿਨ੍ਨਮ੍ਹਿ, ਖੁਬ੍ਭਿਤ੍ਥ ਨਗਰਂ ਤਦਾ। ਖੋਭਾ, ਸਙ੍ਖੋਭੋ।

ਨਭ ਤੁਭ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਨਭਤਿ। ਤੁਭਤਿ।

ਸਮ੍ਭ ਵਿਸ੍ਸਾਸੇ। ਸਮ੍ਭਤਿ। ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ।

ਲੁਭ ਵਿਮੋਹਨੇ। ਲੋਭਤਿ, ਪਲੋਭਤਿ। ਖੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰੀਪਲੋਭਨਂ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਨ ''ਲੋਭੇਤਿ, ਪਲੋਭੇਤਿ, ਪਲੋਭੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਗਿਦ੍ਧਿਯਤ੍ਥੇ ''ਲੁਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਭਵਤਿ।

ਦਭਿ ਗਨ੍ਥਨੇ। ਦਮ੍ਭਤਿ। ਦਮ੍ਭਨਂ।

ਰੁਭਿ ਨਿਵਾਰਣੇ। ਰੁਮ੍ਭਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭੋ, ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ।

ਉਭ ਉਬ੍ਭ ਉਮ੍ਭ ਪੂਰਣੇ। ਉਭਤਿ। ਉਬ੍ਭਤਿ। ਉਮ੍ਭਤਿ। ਉਭਨਾ। ਉਬ੍ਭਨਾ। ਉਮ੍ਭਨਾ। ਓਭੋ। ਕੇਟੁਭਂ। ਉਬ੍ਭਂ। ਕੁਮ੍ਭੋ। ਕੁਮ੍ਭੀ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਓਭੇਤਿ। ਉਬ੍ਭੇਤਿ। ਉਮ੍ਭੇਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੇਟੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ ਕਵੀਨਂ ਉਪਕਾਰਿਯਸਤ੍ਥਂ। ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਿਟੇਤਿ ਗਮੇਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗਂ, ਤਂ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਕੇਟੇਨ੍ਤੋ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਓਭੇਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਕੇਟੁਤਂ **ਕਿਟਉਭ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ। ਉਬ੍ਭਤਿ ਉਬ੍ਭੇਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ **ਉਬ੍ਭਂ,**

ਪੂਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕੇਪਿ** ਹਿ ਈਦਿਸੀ ਸਦ੍ਦਗਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਯਥਾ? ''ਮਹਾਦਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ, ਅਚ੍ਛੁਬ੍ਭੰ ਸਾਗਰੂਪਮ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਚ੍ਛੁਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਯਾਚਕਾਨੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਪੂਰਣੰ। **ਅਕ੍ਖੁਮ੍ਭ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਕੁਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਤੇਨ ਉਬ੍ਭੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕੁਮ੍ਭੋ, ਸੋ ਏਵ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਕੁਮ੍ਭੀ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕੁਮ੍ਭੀ ਧੋਵਤਿ ਓਨਤੋ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ।

> **ਕੁਮ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਘਟੇ ਹਤ੍ਥਿ-ਸਿਰੋਪਿਣ੍ਡੇ ਦਸਮ੍ਬਣੇ।
> ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਨਯਦਸ੍ਸਿਨਾ॥

ਭਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਮਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਮਾ ਮਾਨੇ ਸਦ੍ਦੇ ਚ। ਮਾਤਿ। ਮਾਤਾ। ਏਤ੍ਥ **ਮਾਤਾ**ਤਿ ਜਨਿਕਾ ਵਾ ਚੂਲ਼ਮਾਤਾ ਵਾ ਮਹਾਮਾਤਾ ਵਾ।

ਮੂ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਮਵਤਿ। **ਕਿਯਾਦਿ**ਗਣਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ''ਮੁਨਾਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ।

ਮੇ ਪਟਿਦਾਨਆਦਾਨੇਸੁ। ਮੇਤਿ, ਮਯਤਿ। ਮੇਧਾ।

ਏਤ੍ਥ **ਮੇਧਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਮੇਤਿ ਚ ਧਾਰੇਤਿ ਚਾਤਿ ਮੇਧਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਮੇਤੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਸਨਿ ਵਿਯ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ ਕਿਲੇਸੇ ਮੇਧਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਗਹਣਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਮੇਧਾ''ਤਿ। ਸਙ੍ਗਮਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ ਪਨ **ਮੇਧ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਮੇਧਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਿਰਿਯਾ ਚ ਸਙ੍ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਮੇਧਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਦ੍ਵਿਧਾਤੁਯੇਕਧਾਤੁਯਾ , ਦ੍ਵਿਰਤ੍ਥਵਤਿਯਾਪਿ ਚ।
> **ਮੇਧਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਜਞ੍ਞਾ ਸੁਗਤਸਾਸਨੇ''ਤਿ॥

ਓਮਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ। ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੋ। ਅਲੁਤ੍ਤਨ੍ਤੋਯਂ ਧਾਤੁ, ਓਮਾਤਿ, ਓਮਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਓਮਾਤਿ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਮਨੋਮਯੇਨ ਕਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਓਮਾਤੀ**ਤਿ ਪਹੋਤਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।

ਤਿਮੁ ਅਦ੍ਦਭਾਵੇ। ਅਦ੍ਦਭਾਵੋ ਤਿਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਤੇਮਤਿ। ਤਿਨ੍ਤੋ, ਤੇਮਿਯੋ। ਤੇਮਿਤੁਕਾਮਾ ਤੇਮਿਂਸੁ।

ਏਤ੍ਥ **ਤੇਮਿਯੋ**ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕੋ ਕਾਸਿਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਚੇਵ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਚ ਹਦਯਂ ਤੇਮੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਭਾਵਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸੀਤਲਭਾਵਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ''ਤੇਮਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਿਤਮਿ ਕਿਲਮਨੇ। ਨਿਤਮ੍ਮਤਿ। ਹਦਯਂ ਦਯ੍ਹਤੇ ਨਿਤਮ੍ਮਾਮਿ।

ਚਮੁ ਛਮੁ ਜਮੁ ਝਮੁ ਉਮੁ ਜਿਮੁ ਅਦਨੇ। ਚਮਤਿ। ਚਮੂ। **ਚਮੂ**ਤਿ ਸੇਨਾ। ਛਮਤਿ। ਜਮਤਿ। ਝਮਤਿ। ਉਮਤਿ। ਜੇਮਤਿ।

ਕਮੁ ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ। ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਦਸਾ ਗਮਨਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਵੋਹਾਰਸੀਸਮਤ੍ਤਂ ਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਕਮਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਮਤਿ। ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਵਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਨਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਸਙ੍ਕਮਤਿ। ਸਙ੍ਕਮਨਂ। ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਕਮਨਂ। ਚਙ੍ਕਮਨਂ। ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ। ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ। ਪਕ੍ਕਮੋ। ਵਿਕ੍ਕਮੋ। ਨਿਕ੍ਕਮੋ। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤਿ। ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਧਾਤੁ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਕਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥੇ ਉਪਸਗ੍ਗਵਿਸੇਸਿਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇਯੇਵ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮ।

ਯਮੁ ਉਪਰਮੇ। ਉਪਰਮੋ ਵਿਰਮਨਂ। ਯਮਭਿ। ਯਮੋ। ''ਪਰੇ ਚ ਨ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਯਮਾਮਸੇ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਮਾਮਸੇ**ਤਿ ਉਪਰਮਾਮ, ਨਸ੍ਸਾਮ, ਮਰਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਮ ਬਹੁਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਬਹੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮ ਉਗ੍ਗਤਸਦ੍ਦੋ। ਨਮਤਿ।

ਅਮ ਦਮ ਹਮ੍ਮ ਮਿਮ ਛਮ ਗਤਿਮ੍ਹਿ। ਅਮਤਿ। ਦਮਤਿ। ਹਮ੍ਮਤਿ। ਮਿਮਤਿ। ਛਮਤਿ। ਛਮਾ।

ਛਮਾਤਿ ਪਥਵੀ। **ਛਮਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ''ਨ ਛਮਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ ਚ ''ਛਮਾਯਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਾਮਿ ਵਾਰਿਚਰੋਵ ਘਮ੍ਮੇ''ਤਿ ਚ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੀਹਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਚ ਵਚਨੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਛਮਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਛਮਾ।

ਧਮ ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਿਸਂਯੋਗੇਸੁ। ਧਮਧਾਤੁ ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਮੁਖਵਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਿਸਂਯੋਗੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਤ੍ਥੇ ''ਸਙ੍ਖਂ ਧਮਤਿ। ਸਙ੍ਖਧਮਕੋ। ਭੇਰਿਂ ਧਮਤਿ। ਭੇਰਿਧਮਕੋ। ਧਮੇ ਧਮੇ ਨਾਤਿਧਮੇ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ। ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇ ''ਅਗ੍ਗਿਂ ਧਮਤਿ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਣੁਂ ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਨ੍ਧਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗੋ।

ਭਾਮ ਕੋਧੇ। ਭਾਮਤਿ।

ਨਮੁ ਨਮਨੇ। ਨਮਤਿ। ਨਮੋ। ਨਤਂ, ਨਮਨਂ। ਨਤਿ। ਨਮਂ। ਨਮਮਾਨੋ। ਨਮਨ੍ਤੋ। ਨਮਿਤੋ। ਨਾਮਂ। ਨਾਮਿਤਂ। ਨਮਿਤੁਂ। ਨਤ੍ਵਾ, ਨਤ੍ਵਾਨ। ਨਮਿਤ੍ਵਾ, ਨਮਿਤ੍ਵਾਨ, ਨਮਿਤੁਨ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਨਾਮੇਤਿ, ਨਾਮਯਤਿ। ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ। ਨਾਮਯਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ''ਨਮਤਿ ਨਮਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਨਮਨਤ੍ਥੇ ਵਨ੍ਦਨਾਯਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ, ''ਨਮੋ ਨਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾਨਿ ਪਨ ਵਨ੍ਦਨਾਯਮੇਵ। ਅਤ੍ਰਾਯਮੁਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਾ ਪਯੋਗਰਚਨਾ –

> ਰੁਕ੍ਖੋ ਫਲੀ ਫਲਭਾਰਗਰੁਤਾਯ ਨਮਿਤ੍ਵਾਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ।
> ਵੁਦ੍ਧੋ ਜਰਾਜਜ੍ਜਰਤਾਯ ਨਮਤਿ ਨਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ।
> ਸਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਮਤਿ ਨਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ।
> ਨਮੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨਤ੍ਵਾਨ ਅਗਮਾਸੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਨਮੋ**ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਪਾਤੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੋਪਯੋਗਵਚਨਾਨਿ ਅਭਿਨ੍ਨਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ''ਦੇਵਰਾਜ ਨਮੋ ਤਜਤ੍ਥੁ। ਨਮੋ ਕਤ੍ਵਾ ਮਹੇਸਿਨੋ''ਤਿ। ਉਪਸਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਅਯਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ ''ਪਣਮਤਿ, ਪਣਾਮੋ, ਉਣ੍ਣਮਤਿ, ਉਣ੍ਣਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।

ਖਮੁ ਸਹਨੇ। ਖਮਤਿ। ਖਨ੍ਤਿ। ਖਮੋ, ਖਮਨਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇ। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਨ ''ਖਨ੍ਤਾ। ਖਮਿਤਾ। ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸਪਿ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਪੀ''ਤਿ ਪਯੋਗਾ।

ਸਮ ਅਦਸ੍ਸਨੇ। ਸਮਤਿ, ਵੂਪਸਮਤਿ ਅਗ੍ਗਿ।

ਯਮ ਪਰਿਵੇਸਨੇ। ਯਮਤਿ। ਯਮੋ। ਯਮਰਾਜਾ।

ਸਮ ਸਦ੍ਦੇ। ਸਮਤਿ।

ਸਮ ਥਮ ਵੇਲਮ੍ਬੇ। ਸਮਤਿ। ਥਮਤਿ।

ਵਾ**ਯਮ ਈਹਾਯਂ**। ਵਾਯਮਤਿ। ਵਾਯਾਮੋ।

ਗਮੁ ਗਤਿਯਂ। ਗਚ੍ਛਤਿ। ਗਮਕੋ। ਗਤੋ। ਗਤਿ। ਗਮਨਂ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਗਮੇਤਿ, ਗਮਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਰਮੁ ਕੀਲ਼ਾਯਂ। ਰਮਤਿ। ਵਿਰਮਤਿ। ਪਟਿਵਿਰਮਤਿ। ਉਪਰਮਤਿ। ਆਰਤਿ। ਵਿਰਤਿ। ਪਟਿਵਿਰਤਿ। ਉਪਰਤਿ। ਵੇਰਮਣਿ। ਵਿਰਮਣਂ। ਰਤਿ। ਰਮਣਂ। ਰਤੋ। ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ। ਉਪਰਤੋ, ਉਪਰਮੋ। ਆਰਾਮੋ।

ਵ**ਮੁ ਉਗ੍ਗਿਰਣੇ**। ਵਮਤਿ। ਵਮਥੁ। ਵਮ੍ਮਿਕੋ।

ਧੀਰਤ੍ਥੁ ਤਂ ਵਿਸਂ ਵਨ੍ਤਂ, ਯਮਹਂ ਜੀਵਿਤਕਾਰਣਾ।
ਵਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਵਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਤਂ ਮੇ ਜੀਵਿਤਾ ਵਰਂ॥

ਤਤ੍ਥ ਵ**ਮ੍ਮਿਕੋ**ਤਿ ਵਮਤੀਤਿ, ਵਨ੍ਤੁਕੋਤਿ, ਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸਯੋਤਿ, ਵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਹਿਨਕੁਲਉਨ੍ਦੂਰਘਰਗੋਲ਼ਿਕਾਦਯੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪਾਣਕੇ ਵਮਤੀਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਵਨ੍ਤੁਕੋਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਵਮਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਂਸੁਚੁਣ੍ਣੇਨ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨਪਿ ਪੋਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣੇਨਪਿ ਉਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਵਨ੍ਤੁਖੇਲ਼ਸਿਨੇਹੇਨ ਆਬਦ੍ਧਤਾਯ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਂ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਯਤਿ, ਨਿਦਾਘੇਪਿ ਤਤੋ ਪਂਸੁਮੁਟ੍ਠਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੇ ਸਿਨੇਹੋਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਏਵਂ ਵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੋ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਭਗਵਾ, ਹਿਮਵਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵ**ਨੁ**ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਵ**ਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤੇਨਾਹ ਵਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਕਾਰਕੋ** ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਮਨਮਨੇਨ ਵਨ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭ**ਵਸਦ੍ਦਤੋ **ਭ**ਕਾਰਂ, **ਗਮਨ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਗ**ਕਾਰਂ, ਵ**ਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਵਕਾਰਞ੍ਚ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਲੋਕੇ 'ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮੇਖਲਾ''ਤਿ ਵਦਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਏਤ੍ਥ, ਸਿਯਾ ''ਵਿਸਮਮਿਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਯੇਨ 'ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮੇ**ਕਾਰ**ਖ**ਕਾਰ**ਲਾ**ਕਾਰਾਨਂ ਕਮਤੋ ਗਹਣਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਭ**ਕਾਰਵਕਾਰ**ਗ**ਕਾਰਾਨਂ ਕਮਤੋ ਗਹਣਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਇਧ ਪਨ ''ਅਗ੍ਗਾਹਿਤੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਗੁਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ''ਭਵੇਸੁ ਗਮਨਵਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਪਿ ਏਵਮਵਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਗੁਣਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਭ੍ਵਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦ੍ਦੂਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਮਨਂ ਤੋਸੇਤੁਂ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਦੇ ਅਕ੍ਖਰਕ੍ਕਮਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ''ਆਹਿਤਗ੍ਗਿ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ''ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਈਦਿਸਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ''ਆਹਿਤਗ੍ਗੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਗ੍ਗਾਹਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਦੇਸੁ ਯਥਾ ਤਥਾ ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ।

ਵੇਦਜਾਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਵਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, **ਤਟ੍ਟੀਕਾਯਮ੍ਪਿ** ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ‘‘ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ’’ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਭਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਿਰਿਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਭਾਨਿ ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਜਨਲੋਕਾ, ਵਿਸੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸੋਭਾਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਪਿ ਭਗਵਾ ਵਮਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹੀਤਿ **ਭਗਵਾ**।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਸਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਸੁਖਂ।
ਪਹਾਸਿ ਲੋਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ ਤਤੋ॥

ਤਥਾ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਬ੍ਬਂ ਪਪਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਗਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਨ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਯੋਜਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਧਾਤੁਂ ਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਵਮੀਤਿ **ਭਗਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਮੁਖੇਨ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿ ਪਜਹੀਤਿ **ਭਗਵਾ**।

ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦੀ, ਧਮ੍ਮਭੇਦਾ ਮਹੇਸਿਨਾ।
ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾ ਯਤੋ ਵਨ੍ਤਾ, ਤਤੋਪਿ ਬਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **ਹਿਮ**ਵਾਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਵਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸਮ੍ਭਵਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** **“ਹਿਮ**ਵਾਤਿ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ ਹਿਮਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਹਿਮਵਾ। ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ ਹਿਮਂ ਵਮਤੀਤਿ ਹਿਮਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਹਿਮਵਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਵਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਯਂ ਨਯੋ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁਪਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਗੁਣਵਾਗਣਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਨ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਿ ਨਯੇਯ੍ਯ, ‘‘ਗੁਣਵਾ ਗਣਵਾ’’ਤਿ ਪਦਾਨਂ ‘‘ਨਿਗ੍ਗੁਣੋ ਪਰਿਹੀਨਗੁਣੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ‘‘ਯਦਿ ‘‘ਭਗਵਾ’ਤਿਆਦਿਪਦਾਨਂ **ਵਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਕਥਂ ‘‘ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਭਗਵਨ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ਯਥਾ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਤਾਨਿਪਿ ਤੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਹਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੋ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਪਟਿਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤੋਵ, ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਅਨੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਉਪਰਿ ਰੂਪਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਧਿਕਾਰੇ ਉਦਾਹਰਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮ।

ਇਧ ਸਾਰਮਤੇ ਮੁਨਿਰਾਜਮਤੇ,
ਪਰਮਂ ਪਟੁਤਂ ਸੁਜਨੋ ਪਿਹਯਂ।
ਵਿਪੁਲਤ੍ਥਧਰਂ ਧਨਿਨੀਤਿਮਿਮਂ,
ਸਤਤਂ ਭਜਤਂ ਮਤਿਸੁਦ੍ਧਕਰਂ॥

ਇਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਗਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ

ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ

ਸਰਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿਕੋ ਨਾਮ ਧਾਤੁਵਿਭਾਗੋ

ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੬. ਭੂਵਾਦਿਗਣਿਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦ

ਇਤੋ ਪਰੰ **ਅ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਾ, ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਚੇਵ ਧਾਤੁਯੋ।
ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਧਾਤੁਭੇਦਾਦਿ-ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਮਤਾਨੁਗਾ॥

ਯਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਯਾ ਗਤਿਪਾਪੁਣੇਸੁ। ਯਾਤਿ, ਯਨ੍ਤਿ। ਯਾਤੁ, ਯਨ੍ਤੁ। ਯੇਯ੍ਯ, ਯੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਨੁਪਰਿਯੇਯ੍ਯੁੰ। ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਯਨ੍ਤੀ ਇਤ੍ਥੀ। ਯਨ੍ਤੰ ਕੁਲੰ। ਯਾਨੰ, ਉਪਯਾਨੰ, ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ‘‘ਯਾਯਤਿ, ਯਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਯਾਨੰ, ਰਥਸਕਟਾਦਿ। ਉਪਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਇਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪਿਯਮਨਾਪਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਯਾਨੰ,** ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੰ। ‘‘ਉਪਯਾਨਾਨਿ ਮੇ ਦਜ੍ਜੁੰ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤ ਤਯਿ ਗਤੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਾਨਿ ‘‘ਉਪਯਾਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਸ੍ਸਨੀਯਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਤਾਯ ਉਦ੍ਧੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਾ ਯਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਯ੍ਯਾਨੰ**।

ਬਜਾ ਉਮ੍ਮੀਸਨੇ। ਬਜਾਤਿ, ਬਜਨ੍ਤਿ। ਬਜਾਸਿ, ਬਜਾਥ। ਬਜਾਮਿ, ਬਜਾਮ। ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰ ਪਨਾਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਯਾਵ ਬਜਾਤਿ ਨਿਮ੍ਮੀਸਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰਸਤਿਬ੍ਬਯੋ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵ ਬਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਉਮ੍ਮੀਸਤਿ, ਪੁਰਾਣਭਾਸਾ ਏਸਾ, ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚੂਲ਼ਬੋਧਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵੋਹਾਰੋ।

ਯੁ ਮਿਸ੍ਸਨੇ ਗਤਿਯਞ੍ਚ। ਯੋਤਿ, ਯਵਤਿ। ਆਯੁ, ਯੋਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਆਯੂ’’ਤਿ **ਆ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ। ਆਯਵਨ੍ਤਿ ਮਿਸ੍ਸੀਭਵਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਯੁ**। ਅਥ ਵਾ ਆਯਵਨ੍ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਆਯੁ**। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਆਯਵਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਆਯੁ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਆਯਵਨ੍ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਯੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਆਯੁ, ਜੀਵਿਤੰ, ਪਾਣੋ’’ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਸੇਨ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ‘‘ਠਿਤਿ ਯਪਨਾ ਯਾਪਨਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ’’ ਇਚ੍ਚੇਤੇਪਿ ਤੇਹੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਯਾਯਾ। **ਯੋਨੀ**ਤਿ ਅਣ੍ਡਜਾਦੀਨੰ ਅਣ੍ਡਜਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯਾਯ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਯੋਨਿ। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ‘‘ਯਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਜਾਤਿਸਮਨ੍ਵਯੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਨਿ’’** ਇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਯੋਨਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਨੀਯਤੇ। **ਯੋਨੀ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸਪਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸਪਿ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮੰ। ‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ ਨਾਗਯੋਨਿਯੋ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੁਪਣ੍ਣਯੋਨਿਯੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਯੋਨਿ ਨਾਮ। ‘‘ਯੋਨਿ ਹੇਸਾ ਭੂਮਿਜ ਫਲਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ। ‘‘ਨ ਚਾਹੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯੋਨਿਜੰ ਮਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗੋ। ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚਾਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ, ਮੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਚ ਕਾਰਣੇ।
ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, **ਯੋਨਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਬਜੇ ਸੰਵਰਣੇ। ਬਜਾਯਤਿ।

ਬਜੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਬਜੇਤਿ ਸਹਬਜੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਸਹਬਜੋ**ਤਿ ਸਹ ਬਜੇਤਿ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਾਯੋ, ਏਕਭਵੁਪਗੋ ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤਾਵਤਿੰਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬਜਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਕਭਵੁਪਗੋ ''ਸਹਬਜੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਹਯ ਗਤਿਯਂ। ਹਯਤਿ। ਹਯੋ। **ਹਯੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਹਯਤਿ ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਹਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

ਅਸ੍ਸੋ ਤੁਰਙ੍ਗੋ ਤੁਰਗੋ, ਵਾਜੀ ਵਾਹੋ ਹਯੋਪਿ ਚ।
ਤਬ੍ਭੇਦਾ ਸਿਨ੍ਧਵੋ ਚੇਵ, ਗੋਜੋ ਅਸ੍ਸਤਰੋਪਿ ਚ॥

ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਞ੍ਞੂ ਤੁ, ਆਜਾਨੀਯੋ ਹਯੁਤ੍ਤਮੋ।
ਘੋਟਕੋ ਤੁ ਖਲੁਙ੍ਕਸ੍ਸੋ, ਵਲਵੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਅਸ੍ਸਪੋਤੋ ਕਿਸੋਰੋਤਿ, ਖਲੁਙ੍ਕੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਹਰਿਯ ਗਤਿਗੇਲਞ੍ਞੇਸੁ। ਹਰਿਯਤਿ।

ਅਯ ਵਯ ਪਯ ਮਯ ਤਯ ਚਯ ਰਯ ਗਤਿਯਂ। ਅਯਤਿ। ਵਯਤਿ। ਪਯਤਿ। ਮਯਤਿ। ਤਯਤਿ। ਚਯਤਿ। ਰਯਤਿ। ਅਯੋ, ਸਮਯੋ, ਵਯੋ, ਪਯੋ, ਰਯੋ। **ਮਯਤਯਚਯ**ਧਾਤੂਨਂ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਯੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਲੋਹਂ, ਅਯਤਿ ਨਾਨਾਕਮ੍ਮਾਰਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਉਪਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਯੋ। **ਵਯੋ**ਤਿ ਪਠਮਵਯਾਦਿਆਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸੋ, ਵਯਤਿ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਯੋ। **ਪਯੋ**ਤਿ ਖੀਰਸ੍ਸਪਿ ਉਦਕਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮਂ, ਪਯਤਿ ਜਨੇਨ ਪਾਤਬ੍ਬਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਯੋ। **ਰਯੋ**ਤਿ ਵੇਗੋ, ਯੋ ''ਜਵੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਯਨਂ ਜਵਨਂ ਰਯੋ। ਏਤ੍ਥ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਅਹ ਨਿਬ੍ਬਚਨੇਨ। **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ –

ਸਮਵਾਯੇ ਖਣੇ ਕਾਲੇ, ਸਮਯੇ ਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿਸੁ।
ਪਟਿਲਾਭੇ ਪਹਾਨੇ ਚ, ਪਟਿਵੇਧੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਮਵਾਯੋ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਏਕੋਵ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਣੋ। ''ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਲੋ। ''ਮਹਾਸਮਯੋ ਪਵਨਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੂਹੋ। ''ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ ਤੇ ਭਦ੍ਦਾਲਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹੇਤੁ। ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਉਗ੍ਗਾਹਮਾਨੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੇ ਪਟਿਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿ।

''ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਚਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।
ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਪਟਿਲਾਭੋ। ''ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਹਾਨਂ। ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਜੋਤਕਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾਚਕੋ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਏਵਾਤਿ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇਪਿ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ **ਅਭਿਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਤਾਯ ਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝੰ ਸਮੇਤਿ ਸਮਵੇਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮਵਾਯੋ। ਸਮੇਤਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਏਤ੍ਥ ਤਦਾਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਖਣੋ। ਸਮੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣੰ ਕਰਣੰ ਵਿਯ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵੋਹਰਿਯਤੀਤਿ। ਸਮੰ, ਸਹ ਵਾ ਅਵਯਵਾਨੰ ਅਯਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮੂਹੋ, ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿ। ਅਵਯਵਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮੂਹੋ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਾਗਮੇ ਏਤਿ ਫਲੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਹੇਤੁ, ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ। ਸਮੇਤਿ ਸੰਯੋਜਨਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਏਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਯਾਨੰ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਯਾਨੰ ਅਪਗਮੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਹਾਨੰ। ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਬ੍ਬੋ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ, ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ।** ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ। ਏਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਨੁ ਚ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕੇ ਅਤ੍ਥਾ ਅਭਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ। ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਹਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਨ ਹਿ ਯੋ ਕਾਲਤ੍ਥੋ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ, ਸੋਯੇਵ ਸਮੂਹਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ **ਸਮਯ** ਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਮੁਪਾਦਾਯ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤਾ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤੋ ਯਾਤੋ ਅਯਤੋ ਚ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਸਮੁਦੀਰਯੇ।
ਵਿਞ੍ਞੂ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਸਮਵਾਯਾਦਿਵਾਚਿਨੋ॥

ਇਤੋ ਯਾਤੋ ਅਯਤੋ ਚ, ਸਮਾਨਤ੍ਥੇਹਿ ਧਾਤੁਹਿ।
ਏਵੰ ਸਮਾਨਰੂਪਾਨਿ, ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਈਰਯੇ॥

ਨਯ ਰਕ੍ਖਣੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਗਤਿਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਨਯਤਿ। ਨਯੋ। **ਨਯੋ**ਤਿ ਨਯਨੰ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਨਯੋ, ਪਾਲਿਗਤਿ। ਨਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਯੋ,** ਤਥਤ੍ਤਨਯਾਦਿ।

ਦਯ ਦਾਨਗਤਿਹਿੰਸਾਦਾਨਰਕ੍ਖਾਸੁ। ਦਯਤਿ। ਦਯਾ।

ਦਯਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਰੁਣਾਪਿ। ''ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ''ਦਯਾ''ਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਰੁਣਾ ''ਦਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਕ੍ਕਰੁਣਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ **ਦਯਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦਯਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਦਯਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ।

ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਦਯਤਿ ਦਦਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਭਯੰ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਯਾ**। ਦਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਲ੍ਯਾਣਜਨੇਸੁ ਸਮੰ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੀਤੇਨ ਸਮੰ ਫਰਨ੍ਤੰ ਰਜੋਮਲਞ੍ਚ ਪਵਾਹੇਨ੍ਤੰ ਉਦਕਮਿਵਾਤਿਪਿ **ਦਯਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾ। ਦਯਤਿ ਵਾ ਹਿੰਸਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕੰ ਯਾਵ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਪਰਸ੍ਸ ਹਿਤਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵਾਤਿ **ਦਯਾ**। ਦਯਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਾਪਜਨਮ੍ਪਿ ਸਜ੍ਜਨੇ ਏਤਾਯਾਤਿਪਿ **ਦਯਾ**। ਦਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਖੇਦੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਸਜ੍ਜਨੋ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਯਾ**। ਦਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕਰਣਕਾਲੇ ਹਤ੍ਥਗਤਮ੍ਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸੰਸਾਰਸਾਗਰਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤੁਕਾਮਾ

ਅਨਸ੍ਸਾਸਕਰਂ ਅਤਿਭਯਾਨਕਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੇ ਚ ਸਹ ਅਮਤਧਾਤੁਪਟਿਲਾਭੇਨ ਅਨੇਕਗੁਣਸਮਲਙ੍ਕਤਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਦਯਾ,** ਕਰੁਣਾ। ਕਰੁਣਾਮੂਲਕਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਦਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਏਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਅਨੁਦਯਤਿ, ਅਨੁਦਯਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤਨ੍ਤਿ **ਦਯਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਕਰੁਣਾ ਚ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਗਮੇਤ੍ਥ ਕਥਯਾਮ ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਗਹਪਤਿ ਗਿਜ੍ਝੋ ਵਾ ਕਙ੍ਕੋ ਵਾ ਕੁਲਲੋ ਵਾ ਮਂਸਪੇਸਿਂ ਆਦਾਯ ਦਯੇਯਜ। ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਮਦ੍ਦੀ ਦਯੇਸਿ, ਸਸ੍ਸੁਯਾ ਸਸੁਰਮ੍ਹਿ ਚ। ਦਯਿਤਬ੍ਬੋ ਰਥੇਸਭ''। ਤਤ੍ਥ **ਦਯੇਯਜਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਗਤਜਤ੍ਥਵਸੇਨੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦਯੇਸੀ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਕਰੇਯਜਾਸਿ। **ਦਯਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋ। ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਵਿਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਊਯੀ ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ। ਊਯਤਿ। ਊਤੋ, ਊਤਵਾ।

ਪੂਯੀ ਵਿਸਰਣੇ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੇ ਚ। ਪੂਯਤਿ। ਪੂਤੋ, ਪੂਤਵਾ। ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਂ ਕੁਸਗ੍ਗੇਨ, ਯੋ ਨਰੋ ਉਪਨਯ੍ਹਤਿ।

ਕਨੁਯੀ ਸਦ੍ਦੇ। ਕਨੁਯਤਿ। ਕਨੁਤੋ, ਕਨੁਤਵਾ।

ਖਮਾਯ ਵਿਧੂਨਨੇ। ਖਮਾਯਤਿ। ਖਮਾਤੋ, ਖਮਾਤਵਾ।

ਫਾਯਿ ਪਾਯਿ ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਫਾਯਤਿ। ਫੀਤੋ, ਫਤਵਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਤਵਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਾ, **ਯ**ਕਾਰਲੋਪੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ''ਪੂਤੋ ਪੂਤਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਾਯਤਿ। ਪਾਯੋ। ਅਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਯੋ ਵੁਦ੍ਧਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਪਾਯੋ**। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਅਯਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਪੇਤੋਤਿ **ਅਪਾਯੋ**ਤਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੀਯਂ। **ਅਪਾਯੋ**ਤਿ ਚ ਨਿਰਯੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ।

ਤਾਯੁ ਸਨ੍ਤਾਨਪਾਲਨੇਸੁ। ਤਾਯਤਿ। ਤਾਯਨਂ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ **ਤਾ ਪਾਲਨੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸਥ, ਤਸ੍ਸ ''ਤਾਯਤਿ ਤਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਉਭਯੇਸਂ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਸਮਂ। **ਅ**ਕਾਰ**ਯ**ਕਾਰਪਚ੍ਚਯਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਪਨ ਵਿਸਦਿਸਾਨਿ ''ਤਾਯਨਂ, ਤਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

ਚਾਯੁ ਪੂਜਾਨਿਸਾਮਨੇਸੁ। ਪੂਜਾ ਪੂਜਨਾ। **ਨਿਸਾਮਨਂ** ਓਲੋਕਨਂ ਸਵਨਞ੍ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਇਙ੍ਘ ਮਦ੍ਦਿ ਨਿਸਾਮੇਹਿ। ਨਿਸਾਮਯਥ ਸਾਧਵੋ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਹਿ ਓਲੋਕਨਸਵਨਾਨਿ **ਨਿਸਾਮਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਪਿਚ ਞਾਣੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਨਿਸਾਮਨਮੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਚਾਯਤਿ, ਅਪਚਾਯਤਿ। ਅਨਗਾਰੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, ਅਪਚੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਯੇ। ਯੇ ਵੁਦ੍ਧਮਪਚਾਯਨ੍ਤਿ। ਅਪਚਿਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਂ ਵੁਦ੍ਧਾਪਚਾਯਿਨੋ।

ਯਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਰਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਰਾ ਆਦਾਨੇ। ਰਾਤਿ।

ਰਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ। ਰੇਤਿ। ਰੇਣੁ। **ਰੇਣੂ**ਤਿ ਰਜੋ।

ਰੁ ਗਤਿਯਂ ਰੋਸਨੇ ਚ। ਰਵਤਿ, ਵਿਰਵਤਿ।

ਰੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਰੋਤਿ, ਰਵਤਿ। ਰਵ◌ੋ, ਉਪਰਵ◌ੋ। ਰੁਤਮਨੁਞ੍ਞੰ ਰੁਚਿਯਾ ਚ ਪਿਟ੍ਠਿ। **ਰੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਵਨੰ ਰੁਤੰ, ਸਦ੍ਦੋ।

ਰੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਰਾਯਤਿ। ਰਾ। ਰਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਰਾਤਿ** ਸਦ੍ਦੋ। **ਰਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਸਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵ◌ੂਪਸਮਕਾਲੋ। ਰਾ ਤਿਯਜਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰਤ੍ਤਿ**।

ਬ੍ਰੂ ਵ◌ਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਵ◌ਾਚਾਯੰ। ਅਪਿ ਹਨੁਵ◌ਾ ਹਤੋ ਬ੍ਰੂਤਿ।

ਬ੍ਰਵ◌ੀਤਿ, ਬ੍ਰੁਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰੂਸਿ, ਬ੍ਰੂਥ। ਬ੍ਰੂਮਿ, ਬ੍ਰੂਮ। ਬ੍ਰੂਤੇ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤੇ। ਬ੍ਰੂਸੇ, ਬ੍ਰੁਵ◌੍ਹੇ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇ, ਬ੍ਰੂਮ੍ਹੇ।

ਬ੍ਰੂਤੁ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਤੁ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤੁ। ਬ੍ਰੂਹਿ, ਬ੍ਰੂਥ। ਬ੍ਰੂਮਿ, ਬ੍ਰੂਮ। ਬ੍ਰੂਤੰ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ** ''ਪੁਨ ਭਵ◌ੰ ਗੋਤਮੋ ਬ੍ਰਵ◌ਿਤੂ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਬ੍ਰਵ◌ਿਤੂ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਏਵ◌ੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯੁੰ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਥ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਥ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਰੰ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਥੋ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਵ◌੍ਹੋ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯੰ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ।

ਪਬ੍ਰੂਤਿ। ਅਨੁਬ੍ਰੂਤਿ। ਪਬ੍ਰੂਤੁ, ਅਨੁਬ੍ਰੂਤੁ। ਪਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਅਨੁਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯ। ਏਵ◌ੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਪਅਨੁ**ਉਪਸਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵ◌ੰ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਆਹ, ਆਹੁ। ਬ੍ਰਵ◌ੇ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਰੇ। ਬ੍ਰਵ◌ਿਤ੍ਥੋ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਵ◌੍ਹੋ। ਬ੍ਰਵ◌ਿੰ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਮ੍ਹੇ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਅਬ੍ਰਵ◌ਾ , ਅਬ੍ਰਵ◌ੂ। ਅਬ੍ਰਵ◌ੋ, ਅਬ੍ਰਵਤ੍ਥ। ਅਬ੍ਰਵ◌ੰ, ਅਬ੍ਰਵਮ੍ਹਾ। ਅਬ੍ਰਵਤ੍ਥ, ਅਬ੍ਰਵਤ੍ਥੁੰ। ਅਬ੍ਰਵਸੇ, ਅਬ੍ਰਵ◌੍ਹੰ। ਅਬ੍ਰਵ◌ਿੰ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਮ੍ਹਸੇ। ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਅਬ੍ਰਵ◌ਿ, ਅਬ੍ਰਵ◌ੁੰ। ਅਬ੍ਰਵ◌ੋ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਤ੍ਥ। ਅਬ੍ਰਵ◌ਿੰ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਮ੍ਹਾ। ਅਬ੍ਰਵ◌ਾ, ਅਬ੍ਰਵ◌ੂ। ਅਬ੍ਰਵਸੇ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਵ◌੍ਹੰ। ਅਬ੍ਰਵ◌ੰ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਮ੍ਹੇ। ਅਜ੍ਜਤਨੀਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸਾ, ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਮ੍ਮਪਦੰ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਸਿਯਾ, ''ਬ੍ਰੂਯਤੀ''ਤਿ ਸਿਯਾ ''ਲੂਯਤਿ, ਲੂਯਤੀ''ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਵ◌ਿਯ।

ਜੀਰ ਬ੍ਰੂਹਨੇ। ਬ੍ਰੂਹਨੰ ਵਡ੍ਢਨੰ। ਜੀਰਤਿ। ਜੀਰੰ। ਜੀਰਮਾਨੋ। ਜੀਰਣੰ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸੋ, ਬਲਿਬਦ੍ਦੋਵ ਜੀਰਤਿ।

ਪੂਰ ਪੂਰਣੇ। ਪੂਰਤਿ। ਪੂਰਤੋਵ ਮਹੋਦਧਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਪੂਰੇਨ੍ਤੁ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ। ਪੂਰਿਤੁੰ, ਪੂਰਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਪੂਰੰ, ਪੂਰਿਤੰ। ਪੁਣ੍ਣੰ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੰ, ਪੂਰਣੰ। ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤਿ, ਪੂਰਯਤਿ, ਪੂਰਾਪੇਤਿ, ਪੂਰਾਪਯਤਿ। ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਪੂਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਪੂਰਾਪਯਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਘੋਰ ਗਤਿਪਟਿਘਾਤੇ। ਗਤਿਪਟਿਘਾਤੰ ਗਤਿਪਟਿਹਨਨੰ। ਘੋਰਤਿ।

ਧੋਰ ਗਤਿਚਾਤੁਰਿਯੇ। ਗਤਿਚਾਤੁਰਿਯੰ ਗਤਿਛੇਕਭਾਵ◌ੋ। ਧੋਰੇਤਿ।

ਸਰ ਗਤਿਯਂ। ਸਰਤਿ, ਵਿਸਰਤਿ, ਉਸ੍ਸਰਤਿ। ਉਸ੍ਸਾਰਣਾ। ਸਰੋ। ਸਂਸਾਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਰੋ**ਤਿ ਰਹਦੋ। **ਸਂਸਾਰੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਂ, ਯੋ ''ਭਵੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਚਰ ਚਰਣੇ। ਚਰਤਿ, ਵਿਚਰਤਿ, ਅਨੁਚਰਤਿ, ਸਞ੍ਚਰਤਿ।

ਚਰ ਗਤਿਭਕ੍ਖਨੇਸੁ। ਚਰਤਿ, ਵਿਚਰਤਿ, ਅਨੁਚਰਤਿ, ਸਞ੍ਚਰਤਿ, ਪਟਿਚਰਤਿ। ਚਰਿਯਾ। ਚਰਿਤਾ। ਚਾਰੋ। ਵਿਚਾਰੋ। ਅਨੁਵਿਚਾਰੋ। ਉਪਵਿਚਾਰੋ। ਚਰਣਂ। ਚਾਰਕੋ। ਓਚਰਕੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਚਰਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਕ੍ਖਤਿ ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਖਾਦਨ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਗਰੂ। **ਪਟਿਚਰਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। **ਚਾਰਕੋ**ਤਿ ਤਂਪਵੇਸਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਂ ਚਰਤਿ ਭਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚਾਰਕੋ, ਰੋਧੋ। **ਓਚਰਕੋ**ਤਿ ਅਧੋਚਾਰੀ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਪਿ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਪਿ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋਪਿ ਉਪੋਸਥੋਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਪਿ ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

> ਕਿਨ੍ਤੇ ਵਤਂ ਕਿਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
> ਕਿਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
> ਇਦ੍ਧਿਜੁਤਿਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
> ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ ਨਾਗ ਮਹਾਵਿਮਾਨਂ॥
>
> ਅਹਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ,
> ਸਦ੍ਧਾ ਉਭੋ ਦਾਨਪਤੀ ਅਹੁਮ੍ਹਾ।
> ਓਪਾਨਭੂਤਂ ਮੇ ਘਰਂ ਤਦਾਸਿ,
> ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ॥
>
> ਤਂ ਮੇ ਵਤਂ ਤਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
> ਤਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
> ਇਦ੍ਧਿਜੁਤਿਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
> ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਧੀਰ ਮਹਾਵਿਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ **ਪੁਣ੍ਣਕਜਾਤਕੇ** ਦਾਨਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

> ''ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
> ਕੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤਿ॥
>
> ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
> ਤੇਨ ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਅਙ੍ਕੁਰਪੇਤਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ** ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਇਦਂ ਖੋ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਤਿਤ੍ਤਿਰਜਾਤਕੇ** ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸਿਖ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਯਾਵਦੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਮਿੰ, ਸਹਸ੍ਸੰ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਪਰੇ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ **ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤੇ** ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਮਯਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਾਮ,
ਅਮ੍ਹੇ ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਾਮ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਮ੍ਹੰ ਦਹਰਾ ਨ ਮੀਯਰੇ''ਤਿ

ਮਹਾਧਮ੍ਮਪਾਲਜਾਤਕੇ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਹੀਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।
ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਚ ਦੇਵੇਸੁ, ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ

ਏਵੰ **ਨਿਮਿਜਾਤਕੇ** ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਕਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਇਦੰ ਖੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸਿਖ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ**ਯੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਤਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞੰ ਪੁਥੁਭੂਤੰ ਯਾਵਦੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤੇ** ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੰ ਸਕਲੰ ਸਾਸਨੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

''ਅਪਿ ਅਤਰਮਾਨਾਨੰ, ਫਲਾਸਾਵ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ।
ਵਿਪਕ੍ਕਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋਸ੍ਮਿ, ਏਵੰ ਜਾਨਾਹਿ ਗਾਮਣੀ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਦਾਨੰ ਵੇਯਜਾਵਟਿਯਞ੍ਚ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਕਾ।
ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨੰ ਮੇਥੁਨਤਾ-ਵਿਰਤਿ ਚ ਉਪੋਸਥੋ॥

ਸਦਾਰੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸਾਸਨੰ।
ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚਿਮੇ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ-ਚਰਿਯ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਰੇ॥

ਹੁਰ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਹੁਰਤਿ।

ਸਰ ਸਦ੍ਦੋਪਤਾਪੇਸੁ। ਸਰਤਿ। ਸਰੋ, ਸਰਣੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਰੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਸੁਪਿ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਤਿ ਉਪਤਾਪੇਤਿ ਹਿੰਸਤਿ ਸਰਣਗਤਾਨੰ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਭਯੰ ਸਨ੍ਤਾਪੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਪਰਿਕਿਲੇਸਞ੍ਚਾਤਿ ਸਰਣੰ, ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਤ੍ਤਯੰ। ਅਥ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਰਣਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਸਰਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਚ ਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿਪਿ **ਸਰਣੰ**।

ਸਰ ਚਿਨ੍ਤਾਯੰ। ਸਰਤਿ, ਸੁਸਰਤਿ ਇਚ੍ਚਪਿ ਪਯੋਗੋ। ਅਪ੍ਪਕ੍ਖਰਾਨਞ੍ਹਿ ਬਹੁਭਾਵੋ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ''ਦ੍ਵੇ, ਦੁਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਤਸਿਣਾ, ਪਮ੍ਹੰ, ਪਖੁਮ''ਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਪਟਿਸ੍ਸਰਤਿ। ਸਰਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ, ਸਯੰ ਵਾ ਸਰਤਿ, ਸਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤਨ੍ਤਿ **ਸਤਿ**। ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਰਤੀਤਿ ਸਤੋ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਸਰਤੀਤਿ **ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ**।

ਦ੍ਵਰ ਸਂਵਰਣੇ। ਸਂਵਰਣਂ ਰਕ੍ਖਣਾ। ਦ੍ਵਰਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਂ। ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੂਪਪਦਅਰਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ – ਦ੍ਵਰਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦ੍ਵਾਰਂ,** ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਕਵਾਟਾ ਅਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿਪਿ **ਦ੍ਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ। ਗੇਹਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਿਪਿ ਉਪਾਯੋਪਿ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤੁ ‘‘ਦ੍ਵਾਰਂ ਦ੍ਵਾਰਾ’’ਤਿ ਚ ਇਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਾਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਦ੍ਵਾਰਾਪੇਸਾ’’ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਲਿਙ੍ਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਗਰ ਘਰ ਸੇਚਨੇ। ਗਰਤਿ। ਘਰਤਿ। ਘਰਂ।

ਧੂਰ ਹੁਚ੍ਛਨੇ। ਹੁਚ੍ਛਨ ਕੋਟਿਲ੍ਲਂ। ਧੂਰਤਿ।

ਤਰ ਪ੍ਲਵਨਸਰਣੇਸੁ। ਤਰਤਿ। ਤਰਣਂ। ਤਿਤ੍ਥਂ। ਤਿਣ੍ਣੋ। ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ। ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਰਣਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਾਵਾ, ਤਰਤਿ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਪ੍ਲਵਤਿ, ਤਰਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਦਿਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ।

ਨਾਵਾ ਪ੍ਲਵੋ ਤਰਂ ਪੋਤੋ, ਤਰਣਂ ਉਤ੍ਤਰਂ ਤਥਾ।
ਜਲਯਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ, ਨਾਵਾਨਾਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੁ॥

ਤਰ ਸਮ੍ਭਮੇ। ਸਮ੍ਭਮੋ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਰਤਿ। ਤਰਿਤੋ। ਤੁਰਙ੍ਗੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸੋ ਮਾਸਖੇਤ੍ਤਂ ਤਰਿਤੋ ਅਵਾਸਰਿ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਰਿਤੋ**ਤਿ ਤੁਰਿਤੋ ਸਮ੍ਭਮਨ੍ਤੋ। **ਅਵਾਸਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਉਪਵਿਸਿਂ ਵਾ।

ਜਰ ਰੋਗੇ। ਏਤ੍ਥ ਜਰਰੋਗੋਯੇਵ "**ਰੋਗੋ**"ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਪਯੋਗਵਸੇਨ। **ਜਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਜਰਰੋਗੇ ਪਵਤ੍ਤਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਰੋਗੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੋ ਰੋਗੋ ਇਧ **ਰੋਗ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਜਰਤਿ। ਜਰੋ। ਸਜ੍ਜਰੋ। ਪਜ੍ਜਰਰੋਗੋ। ਜਰੇਨ ਪੀਲ਼ਿਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਯਤ੍ਥ ਤੁ ਅਯਂ ਵਯੋਹਾਨਿਵਾਚਕੋ , ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਗੇ ‘‘ਜੀਰਤਿ, ਜਰਾ’’ਤਿ ਚਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਦਰ ਭਯੇ। ਦਰਤਿ। ਦਰੀ। ‘‘ਬੀਲਾਸਯਾ ਦਰੀਸਯਾ’’ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦਰੀ**ਤਿ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦਰੀ।

ਦਰ ਆਦਰਾਨਾਦਰੇਸੁ। ਦਰਤਿ, ਆਦਰਤਿ, ਅਨਾਦਰਤਿ। ਆਦਰੋ, ਅਨਾਦਰੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦਰਤੀ**ਤਿ ਦਰਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚ ਅਨਾਦਰਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ **ਆਰਕਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਦੂਰਾਸਨ੍ਨਵਾਚਕੋ, ਤਥਾਯਮ੍ਪਿ **ਦਰ**ਧਾਤੁ ਆਦਰਾਨਾਦਰਵਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਕਾਯਦਰਥੇ ਚਿਤ੍ਤਦਰਥੇ ਕਿਲੇਸਦਰਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ –

ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਵਤ ਮਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਘਤਸਿਤ੍ਤਂਵ ਪਾਵਕਂ।
ਵਾਰਿਨਾ ਵਿਯ ਓਸਿਞ੍ਚਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪਯੇ ਦਰ’’ਨ੍ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਕਾਯਦਰਥੇ ਚਿਤ੍ਤਦਰਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਵੀਤਦ੍ਦਰੋ ਵੀਤਸੋਕੋ ਵੀਤਸਲ੍ਲੋ, ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਸਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਿਲੇਸਦਰਥੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਵੀਤਦ੍ਦਰੋ**ਤਿ ਹਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਦਰਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਰ ਨਯਨੇ। ਨਰਤਿ। ਨਰੋ, ਨਾਰੀ।

ਏਤ੍ਥ **ਨਰੋ**ਤਿ ਪੁਰਿਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਨਰਤਿ ਨੇਤੀਤਿ ਨਰੋ। ਯਥਾ ਪਠਮਪਕਤਿਭੂਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਦਤਰਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਪੁਰਿ ਉਚ੍ਚਾਟ੍ਠਾਨੇ ਸੇਤਿ ਪবੱਤੁਤੀਤਿ ਪੁਰਿਸੋਤਿ বੁਚ੍ਚਤਿ, ਏবং ਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਨਰੋਤਿ বੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਤ੍ਤਭਾਤੁਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਤੁਜੇਟ੍ਠਭਗਿਨੀਨੰ ਨੇਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਗੇব ਇਤਰੋ ਇਤਰਾਸੰ। **ਨਾਰੀ**ਤਿ ਨਰੇਨ ਯੋਗਤੋ, ਨਰਸ੍ਸਾਯਨ੍ਤਿ বਾ ਨਾਰੀ। ਅਪਰਮ੍ਪੇਤ੍ਥ **ਨਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ, ਨਰਿਯਤਿ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਯ੍ਯਤੀਤਿ **ਨਰੋ,** ਸਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ বਾ। ''ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਯ੍ਯਤੇਓ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਹਿ বੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਨਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾব ਪੁਰਿਸবਚਨੇ ''ਨਰਾ ਚ ਅਥ ਨਾਰਿਯੋ''ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਸਤ੍ਤਮਨੁਸ੍ਸবਚਨੇ ਪਨ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਯੰ ਏਦਿਸਕੋ ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ। ਆਮੋਦਿਤਾ ਨਰਮਰੂ''ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਰੋਤਿ ਪੁਰਿਸੋ, ਨਰੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ਨਰੋਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਸਮ੍ਭবং ਅਤ੍ਥੋ ਸੰবਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬੋ।

ਹਰ ਹਰਣੇ। ਹਰਣੰ ਪবਤ੍ਤਨੰ। ਹਰਤਿ। ਸਾবਤ੍ਥਿਯੰ বਿਹਰਤਿ। বਿਹਾਸਿ। বਿਹੰਸੁ। বਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ বਿਹਿਸ੍ਸਤਿ। বੋਹਰਤਿ। ਸੰবੋਹਰਤਿੰ ਸਬ੍ਬੋ ਹਰਤਿ বਾ। ਰੂਪਿਯਸੰবੋਹਾਰੋ, ਰੂਪਿਯਸਬ੍ਬੋਹਾਰੋ বਾ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ। ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਹਾਰੋ। বਿਹਾਰੋ। বੋਹਾਰੋ। ਅਭਿਹਾਰੋ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ। ਸਾਸਨੇ বਿਹਰੰ, বਿਹਰਨ੍ਤੋ, বਿਹਰਮਾਨੋ। বਿਹਾਤਬ੍ਬੰ, বਿਹਰਿਤੁੰ। বਿਹਰਿਤ੍বਾ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ বਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਪবਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ। **ਪਟੀ**ਤਿ ਹਿ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਪবਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ বਿਯ। **বਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਨਾ বਿਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ বਿਹਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਆবਾਸੋ। বਿਹਰਣੰ বਾ বਿਹਾਰੋ, বਿਹਰਣਕ੍ਰਿਯਾ। **বੋਹਾਰੋ**ਤਿ ਬਜবਹਾਰੋਪਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਪਿ বਚਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤਨਾਪਿ। ਤਤ੍ਥ

> ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ, বੋਹਾਰੰ ਉਪਜੀবਤਿ।
> ਏবং বਾਸੇਟ੍ਠ ਜਾਨਾਤਿ, বਾਣਿਜੋ ਸੋ ਨਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਬਜবਹਾਰবੋਹਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ বੋਹਾਰੋ''ਤਿ ਅਯੰ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿবੋਹਾਰੋ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਤਥਾ বੋਹਰਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯੰ **বਚਨবੋਹਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯবੋਹਾਰਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਨਰਿਯবੋਹਾਰਾ''ਤਿ ਅਯੰ **ਚੇਤਨਾবੋਹਾਰੋ** ਨਾਮ। ਇਚ੍ਚੇবং –

> ਬਜবਹਾਰੇ বਚਨੇ ਚ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਚੇਤਨਾਸੁ ਚ।
> **বੋਹਾਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਚਤੂਸੁ, ਇਮੇਸ੍বਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਹਰ ਅਪਨਯਨੇ। ਅਪਨਯਨੰ ਨੀਹਰਣੰ। ਦੋਸੰ ਹਰਤਿ। ਨੀਹਰਤਿ। ਨੀਹਾਰੋ, ਪਰਿਹਰਤਿ। ਪਰਿਹਾਰੋ। ਰਜੋਹਰਣੰ। ਸਬ੍ਬਦੋਸਹਰੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਭਗবਤੋ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਹਰਤੀਤਿ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ**। ਮਤ੍ਤਾবਣ੍ਣਭੇਦੇਨੇਤ੍ਥ ''ਪਾਟਿਹੇਰੰ ਪਾਟਿਹੀਰੰ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਦਰੂਪਾਨਿ, ਭবਨ੍ਤਿ।

ਹਰ ਆਦਾਨੇ। ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਹਰਤਿ। ਹਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਹਾਹਿਤਿ ਇਚ੍ਚਪਿ। ''ਖਰਾਜਿਨੰ ਪਰ ਸੁਞ੍ਞ, ਖਾਰਿਕਾਜਞ੍ਞ ਹਾਹਿਤੀ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਆਹਰਤਿ, ਅবਹਰਤਿ, ਸੰਹਰਤਿ, ਅਪਹਰਤਿ, ਉਪਹਰਤਿ, ਪਹਰਤਿ, ਸਮ੍ਪਹਰਤਿ, ਸਮਾਹਰਤਿ। ਮਨੋਹਰੋ ਪਾਸਾਦੋ। ਪਰਸ੍ਸਹਰਣੰ। ਆਹਾਰੋ, ਅবਹਾਰੋ, ਸੰਹਾਰੋ, ਉਪਹਾਰੋ, ਸਮ੍ਪਹਾਰੋ, ਸਮਾਹਾਰੋ। ਹਰਿਯਤਿ, ਆਹਰਿਯਤਿ। ਆਹਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਆਹਟੰ, ਹਰਿਤੁੰ, ਆਹਰਿਤੁੰ, ਆਹਰਿਤ੍বਾ, ਆਹਰਿਤ੍বਾਨ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਧਰ ਧਰਣੇ। ਧਰਣੰ বਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ। ਧਰਤਿ। ਧਰਤੇ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ।

ਧਰ ਅਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧਰਤਿ।

ਖਰ ਖਯੇ। ਖਰਤਿ। ਖਰਣਂ। ਨਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਨ ਖਿਯਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ**। ਨਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ।

ਜਾਗਰਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯੇ ਜਾਗਰਤਿ। ਜਾਗਰੋ, ਜਾਗਰਣਂ, ਜਾਗਰਂ। ਦੀਘਾ ਜਾਗਰਤੋ ਰਤ੍ਤਿ। ਜਾਗਰਮਾਨੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਧਾਤੁ **ਤਨਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ''ਜਾਗਰੋਤਿ, ਪਟਿਜਾਗਰੋਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਜਨੇਤਿ।

ਈਰ ਵਚਨੇ ਗਤਿਕਮ੍ਪਨੇਸੁ ਚ। ਈਰਤਿ। ਈਰਿਤਂ। ਏਰਿਤਂ। ਸਮੀਰਣੋ। ਜਿਨੇਰਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਵਾਤਸ੍ਸਪਿ ਏਰਿਤਸ੍ਸ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਮੀਰਣੋ**ਤਿ ਵਾਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਮੀਰਤਿ ਵਾਯਤਿ, ਸਮੀਰੇਤਿ ਚ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਪਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਮ੍ਪੇਤੀਤਿ ''ਸਮੀਰਣੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਹਰੇ ਲਜ੍ਜਾਯਂ। ਅਲੁਤ੍ਤਨ੍ਤੋਯਮੇਕਾਰਨ੍ਤੋ ਧਾਤੁ, **ਗਿਲੇ ਪੀਤਿਕ੍ਖਯੇ**ਤਿ ਧਾਤੁ ਵਿਯ। ਹਰਾਯਤਿ। ਹਰਾਯਨਂ। ਅਟ੍ਟੀਯਾਮਿ ਹਰਾਯਾਮਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਹਰਾਯਤੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਤਿ, ਹਿਰਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਰ ਪਾਲਨਪੂਰਣੇਸੁ। ''ਪਰਤਿ, ਪਰਮੋ''ਤਿਮਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਿ, **ਨਰ ਨਯਨੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ''ਨਰਤਿ ਨਰੋ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਵਿਯ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਰਤੀ**ਤਿ ਪਾਲੇਤਿ, ਪੂਰਤਿ ਵਾ। ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਿਦਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਹਿ ''ਪਾਰੇਤਿ ਪਾਰਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਪਰਮੋ**ਤਿ ਪਾਲਕੋ ਪੂਰਕੋ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਾਰਮੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਪਾਰਮੀ**ਤਿ ਪਰਤਿ, ਪਾਰੇਤਿ ਚਾਤਿ ਪਰਮੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਾਲਕੋ ਪੂਰਕੋ ਚ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। ਪਰਮਸ੍ਸ ਇਦਂ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਵਾ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਪਾਰਮੀ, ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ। ਗਰੂਹਿ ਪਨ ''ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪੂਰਕੋ ਪਾਲਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਰ ਵਰਣੇ। ਵਰਤਿ। ਵਾਰਣੋ, ਵਰੁਣੋ।

ਗਿਰ ਨਿਗ੍ਗਿਰਣੇ। ਨਿਗ੍ਗਿਰਣਂ ਪਗ੍ਘਰਣਂ। ਗਿਰਤਿ, ਗਿਰਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਗਿਰੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾ, ਯੋ 'ਸੇਲੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਕਥਿਯਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਬ੍ਬੇਹਿ ਚਿਤਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਬ੍ਬਤੋ। ਹਿਮਵਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਜਲਸ੍ਸ ਸਾਰਭੂਤਾਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨਞ੍ਚ ਗਿਰਣਤੋ **ਗਿਰੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਚਲੋ ਸੇਲੋ, ਨਗੋ ਗਿਰਿ ਮਹੀਧਰੋ।
> ਅਦ੍ਦਿ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ, ਗਿਰਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੋ ਇਮਾ॥

ਸੁਰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਦਿਤ੍ਤੀਸੁ। ਸੁਰਤਿ। ਸੁਰੋ, ਅਸੁਰੋ।

ਤਤ੍ਰ **ਸਰੋ**ਤਿ ਸੁਰਤਿ ਈਸਤਿ ਦੇਵਿਸ੍ਸਰਿਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚਾਤਿ ਸੁਰੋ। ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਰਾ ਵਾਚਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਸੁਰੋ,** ਦੇਵੋ। ਦੇਵਾਭਿਧਾਨਾਨਿ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮ। **ਅਸੁਰੋ**ਤਿ ਦੇਵੋ ਵਿਯ ਨ ਸੁਰਤਿ ਨ ਈਸਤਿ ਨ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚਾਤਿ ਅਸੁਰੋ। ਸੁਰਾਨਂ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਅਸੁਰੋ,** ਦਾਨਵੋ, ਯੋ ''ਪੁਬ੍ਬਦੇਵੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਕੁਮ੍ਭਜਾਤਕੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਯਂ ਵੇ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਦੇਵਾ ਪਮਤ੍ਤਾ,
ਤਿਦਿਵਾ ਚੁਤਾ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਮਾਯਾ।
ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਮਜ੍ਜਮਿਮਂ ਨਿਰਤ੍ਥਂ,
ਜਾਨਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਥਂ ਪਿਵੇਯਜਾ’’ਤਿ॥

ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਪਨ ‘‘ਨ ਸੁਰਂ ਪਿਵਿਮ੍ਹ, ਨ ਸੁਰਂ ਪਿਵਿਮ੍ਹਾ’ਤਿ ਆਹਂਸੁ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸੁਰਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਮਾਨਿ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਿ –

ਅਸੁਰੋ ਪੁਬ੍ਬਦੇਵੋ ਚ, ਦਾਨਵੋ ਦੇਵਤਾਰਿ ਤੁ।
ਨਾਮਾਨਿ ਅਸੁਰਾਨਨ੍ਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇ ਵਿਦੂ॥

ਪਾਕੋ ਇਤਿ ਤੁ ਯਂ ਨਾਮਂ, ਏਕਸ੍ਸ ਅਸੁਰਸ੍ਸ ਤੁ।
ਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਤਿਪਿ ਏਕਚ੍ਚੇ, ਗਰਵੋ ਪਨ ਅਬ੍ਰਵੁਂ॥

ਕੁਰ ਸਦ੍ਦੇ ਅਕ੍ਕੋਸੇ ਚ। ਕੁਰਤਿ। ਕੁਰਰੋ, ਕੁਰਰੀ। ਕੁਮ੍ਮੋ, ਕੁਮ੍ਮੀ।

ਖੁਰ ਛੇਦਨੇ ਵਿਲੇਖਨੇ ਚ। ਖੁਰਤਿ। ਖੁਰੋ।

ਮੁਰ ਸਂਵੇਠਨੇ। ਮੁਰਤਿ। ਮੁਰੋ, ਮੋਰੋ।

ਘੁਰ ਅਭਿਮਤ੍ਤੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ। ਘੁਰਤਿ। ਘੋਰੋ।

ਪੁਰ ਅਗ੍ਗਗਮਨੇ। ਅਗ੍ਗਗਮਨਂ ਨਾਮ ਪਧਾਨਗਮਨਂ, ਪਠਮਮੇਵ ਗਮਨਂ ਵਾ। ਪੁਰਤਿ। ਪੁਰਂ, ਪੁਰੀ। ਅਵਾਪੁਰਤਿ। ਅਵਾਪੁਰੇਤਂ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ। ਅਵਾਪੁਰਣਂ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਧਾਨੀ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਨਗਰਂ ਪੁਰਂ ਪੁਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ’’ਤਿ ਏਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ। ‘‘ਏਸੋ ਆਲਾਰਿਕੋ ਪੋਸੋ, ਕੁਮਾਰੀ ਪੁਰਮਨ੍ਤਰੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਗੇਹਂ ‘‘ਪੁਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਧਾਨਤਾਯ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਮਨੇਨ ਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਪੁਰਂ,** ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੇਵ ਗੇਹਞ੍ਚ। **ਅਵਾਪੁਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਾਪੁਰਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਵਾਪੁਰਣਂ, ਯਂ ‘‘ਕੁਞ੍ਚਿਕਾ’’ਤਿਪਿ ‘‘ਤਾਲ਼ੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਵਾਪੁਰਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਵ ਆਇਚ੍ਚੇਤੇ** ਉਪਸਗ੍ਗਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਫਰ ਫਰਣੇ। ਫਰਣਂ ਨਾਮ ਬ੍ਯਾਪਨਂ ਗਮਨਂ ਵਾ। ਸਮਂ ਫਰਤਿ ਸੀਤੇਨ। ਆਹਾਰਤ੍ਥਂ ਫਰਤਿ। ਫਰਣਂ।

ਗਰ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਗਰਤਿ। ਗਰੁ।

ਗਰੂਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਯੋ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤੇ ਹਿ ਗਰਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਰੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਭਾਰਿਯਟ੍ਠੇਨ **ਗਰੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਗਰੁ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਇਦਮਾਸਨਂ ਅਤ੍ਰ ਭਵਂ ਨਿਸੀਦਤੁ, ਭਵਞ੍ਹਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਗਰੂਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਚਰਿਯੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਮ੍ਹਿ। ਅਪਿਚ **ਗਰੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਮਾਤਾਪਿਤਾਚਰਿਯੇਸੁ, ਦੁਜਜਰੇ ਅਲਹੁਮ੍ਹਿ ਚ।
ਮਹਨ੍ਤੇ ਚੁਗ੍ਗਤੇ ਚੇਵ, ਨਿਛੇਕਾਦਿਕਰੇਸੁ ਚ।
ਤਥਾ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸੇਸੁ, **ਗਰੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਕੇਚਿ ਪਨਾਚਰਿਯਾ ''ਗਰੁ ਗਰੂ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਾਰਿਯਵਾਚਕਤ੍ਤੇ **ਗਰੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਠਿਤੋ। ਆਚਰਿਯਵਾਚਕਤ੍ਤੇ ਪਨ **ਗੁਰੁ**ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਲ਼ਿਵਿਸਯੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਾਚਕਤ੍ਤੇ **ਗਰੁ**ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰਭਾਵੇ ''ਗਾਰਵ''ਨ੍ਤਿ ਸਵੁਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਤਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਸਕ੍ਕਟਭਾਸਾਵਿਸਯੇ ਪਨ **ਗੁਰੁ**ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਭਾਵੇ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ। ਮਰਤਿ। ਮਤ੍ਤੁਂ। ਮਰਿਤ੍ਵਾ। ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰਿ ''ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਮਾਰੇਤਿ, ਮਾਰਯਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸਂ ਮਾਰਾਪੇਤਿ, ਮਾਰਾਪਯਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਮਾਰੇਤੁਂ ਮਾਰੇਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਮਚ੍ਚੋ। ਮਰੁ। ਮਰਣਂ, ਮਚ੍ਚੁ। ਮਟ੍ਟੁ। ਮਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਿਤੁਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਲੀਨਸਤ੍ਤੁਜਾਤਕੇ** ''ਯੋ ਮਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੇ ਪਿਤੁਨੋ ਪਮੋਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਮਰਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾਯ ''ਮਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਸਤ੍ਤੋ । **ਮਰੂ**ਤਿ ਦੀਘਾਯੁਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਸੀਲੋਤਿ ਮਰੁ, ਦੇਵੋ। **ਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿ।

ਮਰਣਂ ਅਨ੍ਤਕੋ ਮਚ੍ਚੁ, ਹਿਨ੍ਤੂ ਕਾਲੋ ਚ ਮਟ੍ਟੁ ਚ।
ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚੁਤਿ ਚੇਤਾਨਿ, ਨਾਮਾਨਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਵੇ॥

ਮਾਰੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕੁਸਲਂ ਮਾਰੇਤੀਤਿ ਮਾਰੋ, ਕਾਮਦੇਵੋ।

ਇਮਾਨਿਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

ਮਾਰੋ ਨਮੁਚਿ ਕਣ੍ਹੋ ਚ, ਵਸਵਤ੍ਤਿ ਪਜਾਪਤਿ।
ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ ਮਦ੍ਦਨੋ, ਪਾਪਿਮਾ ਦਬ੍ਬਕੋਪਿ ਚ।
ਕਨ੍ਦਪ੍ਪੋ ਚ ਰਤਿਪਤਿ, ਕਾਮੋ ਚ ਕੁਸੁਮਾਯੁਧੋ॥

ਅਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਨਾਮਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ''ਮਾਰੋ, ਨਮੁਚਿ, ਕਣ੍ਹੋ, ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੂ''ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਨਾਮਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਾਰੋ**ਤਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚ ਮਾਰਾ ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ ਖਨ੍ਧਮਾਰੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰੋ ਮਚ੍ਚੁਮਾਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋਤਿ।

ਧਰ ਅਵਤ੍ਥਾਨੇ। ਧਰਤਿ।

ਭਰ ਪੋਸਨੇ। ਭਰਤਿ। ਭਰਿਤੋ, ਭਤ੍ਤਾ।

ਥਰ ਸਨ੍ਥਰਣੇ। ਥਰਤਿ, ਸਨ੍ਥਰਤਿ। ਸਨ੍ਥਰਣਂ।

ਦਰ ਵਿਦਾਰਣੇ। ਭੂਮਿਂ ਦਰਤਿ। ਕੁਦਾਲੋ।

ਦਰ ਦਾਹੇ। ਕਾਯੋ ਦਰਤਿ। ਦਰੋ, ਦਰਥੋ।

ਤਿਰ ਅਧੋਗਤਿਯਂ। ਤਿਰਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੋ, ਤਿਰਚ੍ਛਾ ਵਾ।

ਅਰ ਗਤਿਯਂ। ਅਰਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ, ਅਟ੍ਠੋ, ਉਤੁ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਂ ਤਂ ਸਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਅਰਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਉਤੁ**।

ਰਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਲਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲਾ ਆਦਾਨੇ। ਲਾਤਿ। ਲਾਨਂ, ਗਰੁਲ਼ੋ, ਸੀਹਲ਼ੋ, ਰਾਹੁਲੋ, ਕੁਸਲਂ, ਬਾਲੋ, ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਗਰੁਲ਼ੋ**ਤਿ ਗਰੁਂ ਲਾਤਿ ਆਦਦਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਰੁਲ਼ੋ, ਯੋ ‘‘ਸੁਪਣ੍ਣੋ, ਦਿਜਾਧਿਪੋ, ਨਾਗਾਰਿ, ਕਰੋਟੀ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੀਹਲ਼ੋ**ਤਿ ਸੀਹਂ ਲਾਤਿ ਆਦਦਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸੀਹਲ਼ੋ, ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ। ਤਬ੍ਬਂਸੇ ਜਾਤਾ ਏਤਰਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ **ਸੀਹਲ਼ਾ** ਨਾਮ ਜਾਤਾ।

ਰਾਹੁਲੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਰਾਹੁ ਵਿਯ ਲਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਰਾਹੁਲੋ,** ਕੋ ਸੋ? ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰਾਹੁਲਭਦ੍ਦੋ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਜਾਤਦਿਵਸੇ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਾ ‘‘ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਨਿਵੇਦੇਥਾ’’ਤਿ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਪਹਿਣਿ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਜਾਯਨਂ ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਕਿਲਿਸ੍ਸਨਤਾਪਾਦਨਤੋ ਬਾਲ਼੍ਹੇਨ ਚ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਦਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਤੋਤਿ ‘‘ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਰਾਜਾ ‘‘ਕਿਂ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਵਚਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮੇ ਨਤ੍ਤਾ ‘ਰਾਹੁਲੋ’ ਤ੍ਵੇਵ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਆਹ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕੁਮਾਰੋ ਰਾਹੁਲੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਞ੍ਹਿ ‘‘ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **“ਰਾਹੂ**ਤਿ ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲੋ ‘‘ਰਾਹੂ’’ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਅਥ ਖੋ **ਜਾਤ**ਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ‘‘ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਾ ‘‘ਮਮ ਨਤ੍ਤਾ ਰਾਹੁ ਵਿਯ ਲਾਤੀਤਿ ਰਾਹੁਲੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਰਾਹੁਲੋਤ੍ਵੇਵ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਚ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਟੀਕਾਯ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂਵਿਰੋਚਤੋ। ਨ ਹਿ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ’’ਤਿ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਪਚ੍ਛਾਯੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਯ੍ਯਕੇਨ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤੇ ਅਰਾਜਿਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ‘‘ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਟੀਕਾਯਞ੍ਚ** ‘‘ਰਾਹੂਤਿ ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥਾਪਿ ਤੇਸਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਵ ਟੀਕਾਯਂ ‘‘ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਭਾਵਵਸੇਨ **ਲਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਆਦਾਨਤ੍ਥੋ **ਗਹ**ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤਿ, ‘‘ਰਾਹੁਲਾਨਂ ਜਾਤਂ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਰਾਹੁਲੋ**ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ‘‘ਸੀਹਲ਼ੋ’’ਤਿ ਪਦਂ ਵਿਯ ਦਬ੍ਬਵਾਚਕਂ, ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਭਾਵਵਾਚਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਰਾਹੁਲੋ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਏਕਚ੍ਚੇਹਿ ਦੁਰੋਪਿਤਂ ਪਾਠਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਸਾਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਨੇਕੇਸੁ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਸੁਖੁਮਞਾਣੇਹਿ ਆਚਰਿਯਪਚਾਰਿਯੇਹਿ ਪਠਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ – **ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਸਾਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਵੇਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ''ਇਦਾਨਿ ਮਮ ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਮਮ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਰਾਹੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਮਮ ਬਨ੍ਧਨਂ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਟੀਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਰਾਹੂਤਿ ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਹੋ, ਰਾਹੁ ਏਵ ਗਹੋ ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ, ਮਮ ਗਾਹਕੋ ਰਾਹੁ ਜਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਗਹਣਂ ਗਹੋ, ਰਾਹੁਨੋ ਗਹੋ **ਰਾਹੁਗ੍ਗਹੋ,** ਰਾਹੁਗ੍ਗਹਣਂ ਮਮ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਤ੍ਤੋ ਹਿ ਰਾਹੁਸਦਿਸੋ। ਪਿਤਾ ਚਨ੍ਦਸਦਿਸੋ ਪੁਤ੍ਤਰਾਹੁਨਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ''ਰਾਹੁਲੋਤ੍ਵੇਵ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਇਮਂ ਪਦੇਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਰਾਹੁ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਨ ਸਮੇਤਿ, ''ਰਾਹੁਲੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਨ ਸਮੇਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਏਵਂ ਪਾਠਂ ਪਠਨ੍ਤਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਠਿਤੋ ਦੁਰੋਪਿਤੋ ਪਾਠੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪੋਰਾਣਕੋ ਪੋਰਾਣਾਚਰਿਯੇਹਿ ਅਭਿਮਤੋ ਪਾਠੋਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਟੀਕਾਯ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਿਰੋਧਤੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਾਨਤੋ ਤਨੁਕਰਣਤੋ ਞਾਣਂ **ਕੁਸਂ** ਨਾਮ, ਤੇਨ ਕੁਸੇਨ ਲਾਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਕੁਸਲਂ। ਬਾਲੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨਤ੍ਥੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤਕੋਕਾਲਿਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਲਾਤਿ ਆਦਦਾਤੀਤਿ **ਬਾਲੋ**। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਤਂਨਾਮਾਨਿ –

> ਬਾਲੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਚ, ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
> ਅਪਣ੍ਡਿਤੋ ਅਕੁਸਲੋ, ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ ਕੁਮਤਿ ਜਲੋ॥
>
> ਏਲ਼ਮੂਗੋ ਚ ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞੋ, ਦੁਮ੍ਮੇਧੀ ਅਵਿਦੂ ਮਗੋ।
> ਅਵਿਞ੍ਞੂ ਅਨ੍ਧਬਾਲੋ ਚ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਚ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ॥

ਮਹਲ੍ਲਕੋਤਿ ਮਹਤ੍ਤਂ ਲਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਜਿਣ੍ਣਪੁਰਿਸੋ। ਇਮਾਨਿਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਜਿਣ੍ਣੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਵੁਦ੍ਧੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਵੁਡ੍ਢੋ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰੋ।
> ਥੇਰੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਦਾ, ਜਿਣ੍ਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਸਿਯੁਂ॥

ਤਥਾ ਹਿ –

> ''ਦੂਰੇ ਅਪਸ੍ਸਂ ਥੇਰੋਵ, ਚਕ੍ਖੁਂ ਯਾਚਿਤੁਮਾਗਤੋ''।
> ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, **ਥੇਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਮਹਲ੍ਲਕੇ॥

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਨਾਮਾਨਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ –

> ਜਿਣ੍ਣਾ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ ਵੁਦ੍ਧੀ, ਬੁਦ੍ਧੀ ਵੁਡ੍ਢੀ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰਾ।
> ਥੇਰੀ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਦਾ, ਨਾਮਂ ਜਿਣ੍ਣਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ।

ਦਲ ਫਲ ਵਿਸਰਣੇ। ਦਲਤਿ। ਫਲਤਿ। ਦਲਿਤੋ ਰੁਕ੍ਖੋ। ਫਲਿਤੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ।

ਅਲ ਭੂਸਨੇ। ਅਲਤਿ। ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਅਲਙ੍ਕਤੋ, ਅਲਙ੍ਕਤਂ। ''ਸਾਲਙ੍ਕਾਨਨਯੋਗੇਪਿ, ਸਾਲਙ੍ਕਾਨਨਵਜ੍ਜਿਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਞ੍ਹਿ ਕਵੀਨਂ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾਯਂ **ਅਲਙ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਭੂਸਨਵਿਸੇਸਂ ਵਦਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਲ ਭੂਸਨਪਰਿਯਾਪਨਵਾਰਨੇਸੂ**ਤਿ ਧਾਤੁਂ ਪਠਨ੍ਤਿ,

‘‘ਅਲਤੀ’’ਤਿ ਚ ਰੂਪੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਮਯੰ ਪਨ **ਅਲ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤੰ ਨ ਇਚ੍ਛਾਮ ਪਯੋਗਾਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨਿਪਾਤਭੂਤੋ ਪਨ **ਅਲੰ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਵਾਚਕੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਅਲਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬੰ। ਅਲੰ ਮੇ ਤੇਨ ਰਜ੍ਜੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਮੀਲ ਨਿਮੇਲਨੇ। ਮੀਲਤਿ, ਨਿਮੀਲਤਿ, ਉਮ੍ਮੀਲਤਿ। ਨਿਮੀਲਨੰ।

ਬਿਲ ਪਤਿਤ੍ਥਮ੍ਭੇ। ਬਿਲਤਿ।

ਨੀਲ ਵਣ੍ਣੇ। ਨੀਲਵਤ੍ਥੰ।

ਸੀਲ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ। ਸੀਲਤਿ। ਸੀਲੰ, ਸੀਲਨੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ‘‘ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੰ? ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੰ, ਕਿਮਿਦੰ ਸੀਲਨੰ ਨਾਮ? ਸਮਾਧਾਨੰ ਵਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਸੁਸੀਲ੍ਯਵਸੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਧਾਰਣੰ ਵਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਆਧਾਰਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਵਿਦੂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ‘ਸਿਰਟ੍ਠੋ ਸੀਲਟ੍ਠੋ, ਸੀਤਲਟ੍ਠੋ ਸੀਲਟ੍ਠੋ’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣ ਵਿਦੂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦੰ **“ਸੀਲ** ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ **ਸੀਲ** ਉਪਧਾਰਣੇ’’ਤਿ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਸ੍ਸ **ਸੀਲ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਧਾਰਣੇ ‘‘ਸੀਲੇਤਿ, ਸੀਲਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਉਪਧਾਰੇਤੀਤਿਪਿ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਾਨਤ੍ਥੇ ‘‘ਸੀਲਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪੰ ਭਵਤਿ, ਸਮਾਧਿਯਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਨਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤੂਨੰ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਸੀਲਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਸੁਸੀਲ੍ਯਵਸੇਨ ਨ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਤੀਤਿ **ਸੀਲੰ**। ਅਥ ਵਾ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੀਲੰ**। ਇਮਾਨਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕਵਸੇਨ ਪਨ ਸੀਲੇਤਿ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਧਾਰੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇਨ ਭੁਸੋ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਸੀਲੰ**। ਸੀਲੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਭੁਸੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸਾਧਵੋਤਿ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ।

ਕਿਲ ਬਨ੍ਧੇ। ਕਿਲਤਿ। ਕਿਲੰ।

ਕੂਲ ਆਵਰਣੇ। ਕੂਲਤਿ। ਕੂਲੰ। ਵਹੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਪਕੂਲਜੇ। ਕੂਲੰ ਬਨ੍ਧਤਿ। ਨਦੀਕੂਲੇ ਵਸਾਮਹੰ। ਕੂਲਤਿ ਆਵਰਤਿ ਉਦਕੰ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁੰ ਨ ਦੇਤੀਤਿ **ਕੂਲੰ**।

ਸੂਲ ਰੁਜਾਯੰ। ਸੂਲਤਿ। ਸੂਲੰ। ਕਣ੍ਣਸੂਲੰ ਨ ਜਨੇਤਿ।

ਤੂਲ ਨਿਕ੍ਕਰੀਸੇ। ਨਿਕ੍ਕਰੀਸੰ ਨਾਮ ਕਰੀਸਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਅਮਿਨੇਤਬ੍ਬਤੋ ਲਹੁਭਾਵੋਯੇਵ। ਤੂਲਤਿ। ਤੂਲੰ ਭਟ੍ਠੰਵ ਮਾਲੁਤੋ।

ਪੁਲ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਪੁਲਤਿ। ਪਞ੍ਚਪੁਲਿ।

ਮੂਲ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯੰ ਮੂਲਤਿ। ਮੂਲੰ। **ਮੂਲ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਮੂਲਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਉਸ੍ਸੀਰਨਾਲ਼ਿਮਤ੍ਤਾਨਿਪੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਮੂਲਮੂਲੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। ‘‘ਯਾਵਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੀਪੇ। ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਮੂਲਮੂਲੇ **ਮੂਲ**ਸਦ੍ਦੋ, ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥੇਵ ਚ।
ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਸਮੀਪਮ੍ਹਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਫਲ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯੰ। ਰੁਕ੍ਖੋ ਫਲਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਫਲਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ। ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਮਹਾਨਿਸੰਸੰ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ। ਤਤ੍ਥ **ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੰ।

ਫਲ ਭੇਦੇ। ਫਲਤਿ। ਮੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਫਲਤੁ ਸਤ੍ਤਧਾ। ਪਾਦਾ ਫਲਿੰਸੁ। ਤਤ੍ਥ **ਫਲਤੂ**ਤਿ ਭਜ੍ਜਿਤੁ।

ਫਲ ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਅਸਨੀ ਫਲਤਿ। ਦ੍ਵੇਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਸਨਿਯਾ ਫਲਨ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ। **ਫਲਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ।

ਚੁਲ੍ਲ ਹਾਵਕਰਣੇ। ਹਾਵਕਰਣੰ ਵਿਲਾਸਕਰਣੰ। ਚੁਲ੍ਲਤਿ।

ਫੁਲ੍ਲ ਵਿਕਸਨਭੇਦੇਸੁ। ਫੁਲ੍ਲਤਿ। ਫੁਲ੍ਲੰ। ਫੁਲ੍ਲਿਤੋ ਕਿੰਸੁਕੋ। ਸੁਫੁਲ੍ਲਿਤਮਰਵਿਨ੍ਦਵਨੰ।

> ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਮੁਬ੍ਬੇਧੋ, ਦੀਪਙ੍ਕਰੋ ਮਹਾਮੁਨਿ।
> ਸੋਭਤਿ ਦੀਪਰੁਕ੍ਖੋਵ, ਸਾਲਰਾਜਾਵ ਫੁਲ੍ਲਿਤੋ॥

ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ।

ਚਿਲ੍ਲ ਸੇਠਿਲ੍ਲੇ। ਸਿਠਿਲਭਾਵੋ **ਸੇਠਿਲ੍ਲੰ**। ਚਿਲ੍ਲਤਿ।

ਵੇਲੁ ਚੇਲੁ ਕੇਲੁ ਖੇਲੁ ਪੇਲੁ ਬੇਲੁ ਸੇਲੁ ਸਲ ਤਿਲ ਗਤਿਯੰ। ਵੇਲਤਿ। ਚੇਲਤਿ। ਕੇਲਤਿ। ਖੇਲਤਿ। ਪੇਲਤਿ। ਬੇਲਤਿ। ਸੇਲਤਿ। ਸਲਤਿ। ਤਿਲਤਿ। ਚੇਲੰ, ਬੇਲਕੋ। ਏਤ੍ਥ **ਚੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੰ। **ਪੇਲਕੋ**ਤਿ ਸਸੋ।

ਖਲ ਚਲਨੇ। ਖਲਤਿ। ਖਲੋ। **ਖਲੋ**ਤਿ ਦੁਜ੍ਜਨੋ ਅਸਾਧੁ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਪਜਨੋ।

ਖਲ ਸਞ੍ਚਿਨਨੇ। ਖਲਤਿ। ਖਲੰ। **ਖਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਹਿਟ੍ਠਪਨੋਕਾਸਭੂਤੰ ਭੂਮਿਮਣ੍ਡਲੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਖਲਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਚਿਨਨ੍ਤਿ ਰਾਸਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਞ੍ਞਾਨੀਤਿ ਖਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਖਲੰ ਸਾਲੰ ਪਸੁੰ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਗਨ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗੋ।

ਗਿਲ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੇ। ਗਿਲਤਿ। ਗਿਲਮਕ੍ਖੰ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਗਲ ਅਦਨੇ। ਗਲਤਿ। ਗਲੋ। ਗਲਨ੍ਤਿ ਅਦਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਗਲੋ। **ਗਲੋ**ਤਿ ਗੀਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਲ ਸਲ੍ਲ ਆਸੁਗਤਿਯੰ। ਆਸੁਗਤਿ ਸੀਘਗਮਨੰ। ਸਲਤਿ। ਸਲ੍ਲਤਿ। ਸਲ੍ਲੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਲ੍ਲੰ ਉਸੁ ਸਰੋ ਸਲ੍ਲੋ ਕਣ੍ਡੋ ਤੇਜਨੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾ ਏਤੇ।

ਖੋਲ ਗਤਿਪਟਿਘਾਤੇ। ਖੋਲਤਿ।

ਗਿਲੇ ਪੀਤਿਕ੍ਖਯੇ। ਗਿਲਾਯਤਿ। ਗਿਲਾਨੋ, ਗੇਲਞ੍ਞੰ। **ਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ਅਕਲ੍ਲਕੋ। **ਵਿਨਯੇਪਿ** ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਨਾਹੰ ਅਕਲ੍ਲਕੋ''ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ "ਨਾਹੰ ਅਕਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਨਾਹੰ ਗਿਲਾਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਮਿਲੇ ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੇ। ਮਿਲਾਯਤਿ। ਮਿਲਾਯਨੋ, ਮਿਲਾਯਨ੍ਤੋ, ਮਿਲਾਯਮਾਨੋ।

ਕੇਲੇ ਮਮਾਯਨੇ। ਮਮਾਯਨੰ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਣੰ। ਕੇਲਾਯਤਿ। ਤ੍ਵੰ ਕੰ ਕੇਲਾਯਤਿ।

ਸਲ ਚਲਨੇ ਸੰਵਰਣੇ ਚ, ਵਲ ਵਲ੍ਲ ਚਲਨੇ ਚ। ਸੰਵਰਣਾਪੇਕ੍ਖਾਯੰ **ਚ**ਕਾਰੋ। ਸਲਤਿ। ਕੁਸਲੰ। ਵਲਤਿ। ਵਲ੍ਲਤਿ। ਵਲ੍ਲੂਰੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਤਿ ਚਲਯਤਿ ਕਮ੍ਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤੀਤਿ ਕੁਸਲੰ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰੰ ਸਲਨ੍ਤਿ ਸੰਵਰਨ੍ਤਿ ਪਿਦਹਨ੍ਤਿ ਸਾਧਵੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕੁਸਲੰ। ਵਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਸੰਵਰਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਕਾਕਸੇਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤੇ ਅਖਾਦਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ **ਵਲ੍ਲੂਰੋ**।

ਮਲ ਮਲ੍ਲ ਧਾਰਣੇ। ਮਲਤਿ। ਮਲੰ। ਮਲ੍ਲਤਿ। ਮਲ੍ਲੋ।

ਭਲ ਭਲ੍ਲ ਪਰਿਭਾਸਨਹਿੰਸਾਦਾਨੇਸੁ। ਭਲਤਿ। ਭਲ੍ਲਤਿ।

ਕਲ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ। ਕਲਤਿ। ਕਲਾ, ਕਾਲੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਲਾ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਭਾਗਾਦਿਭਾਗੋ। **ਕਾਲੋ**ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੋ ਅਤ੍ਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਲਿਤਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਾਲੋ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਸਮਯੋ।

ਕਲ੍ਲ ਅਸਦ੍ਦੇ। ਅਸਦ੍ਦੋ। ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੋ। ਕਲ੍ਲਤਿ।

ਜਲ ਦਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਜਲਤਿ। ਜਲੰ, ਜਲਨ੍ਤੋ, ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤੋ, ਜਲਮਾਨੋ।

ਕੋ ਏਤਿ ਸਿਰਿਯਾ ਜਲੰ। ਜਲੰਵ ਯਸਸਾ ਅਟ੍ਠਾ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਮੇ ਸੁਤੰ। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਜ੍ਜੋਤੋ ਜਲਿਤੋ।

ਹੁਲ ਚਲਨੇ। ਹੁਲਤਿ। ਹਲੋ। **ਹਲੋ**ਤਿ ਫਾਲੋ, ਸੋ ਹਿ ਹੋਲੇਤਿ ਭੂਮਿੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਮਤ੍ਤਿਕਖਣ੍ਡੰ ਚਾਲੇਤੀਤਿ ‘‘ਹਲੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਚਲ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਚਲਤਿ। ਚਲਿਤੋ, ਅਚਲੋ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲੋ। ਚਲਨੰ, ਚਾਲੋ।

ਜਲ ਧਞ੍ਞੇ। ਜਲਤਿ। ਜਲੰ।

ਟਲ ਟੁਲ ਵਿਲਮ੍ਬੇ। ਟਲਤਿ। ਟੁਲਤਿ।

ਥਲ ਠਾਨੇ। ਥਲਤਿ। ਥਲੋ। **ਥਲੋ**ਤਿ ਨਿਰੁਦਕਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸੁਪਿ ਤੰਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਉਦਕੋਘੇਨ ਅਨੋਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠਾਨੰ ‘‘ਥਲੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਕਿਲੇਸੋਘੇਨ ਅਨੋਤ੍ਥਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ‘‘ਥਲੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ‘‘ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਫਾਲ ਵਿਲੇਖਨੇ। ਫਾਲਤਿ ਭੂਮਿੰ ਵਿਲੇਖਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਫਾਲੋ**।

ਨਲ ਗਨ੍ਧੇ। ਨਲਤਿ।

ਬਲ ਪਾਣਨੇ। ਇਹ **ਪਾਣਨੰ** ਜੀਵਨੰ ਸਸਨਞ੍ਚ। ਬਲਤਿ। ਬਲੰ, ਬਾਲੋ।

ਏਤ੍ਥ ਬਲਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਲੰ, ਕਾਯਬਲਭੋਗਬਲਾਦਿਕੰ ਬਲੰ। ਅਥ ਵਾ ਬਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਜੀਵਨੰ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬਲੰ,** ਸਦ੍ਧਾਦਿਕੰ ਬਲੰ। **ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ‘‘ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਬਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦਲ੍ਹਟ੍ਠੇਨ

ਬਲਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਕਮ੍ਪਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਧਾਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯਯੋਗਤੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨਂ ਅਭਿਭਵਨੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲਾਨਂ ਅਭਿਭਵਨਤ੍ਥੋਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ''ਅਬਲਾ ਨਂ ਬਲਿਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। **ਬਾਲੋ**ਤਿ ਬਲਤਿ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਸਤਿ ਚਾਤਿ ਬਾਲੋ, ਅਸ੍ਸਸਿਤਪਸ੍ਸਸਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਬਲਨ੍ਤੀਤਿ ਬਾਲਾ, ਅਸ੍ਸਸਿਤਪਸ੍ਸਸਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਨੋਯੇਵ ਹਿ ਜੀਵਿਤਂ **ਸੇਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ।

ਪੁਲ ਮਹਤ੍ਤੇ। ਪੁਲਤਿ। ਵਿਪੁਲਂ।

ਕੁਲ ਸਙ੍ਖਾਨੇ ਬਨ੍ਧੁਮ੍ਹਿ ਚ। ਕੋਲਤਿ। ਕੁਲਂ, ਕੋਲੋ।

ਸਲ ਗਮਨੇ। ਸਲਤਿ।

ਕਿਲ ਪੀਤਿਯ ਕੀਲ਼ਨੇਸੁ। ਪੀਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪੀਤਿਯਂ** ਯਥਾ ਦਕ੍ਖਿਯਂ। **ਕੀਲ਼ਨਂ** ਕੀਲ਼ਾਯੇਵ। ਕਿਲਤਿ।

ਇਲ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਇਲਤਿ। ਏਲਂ, ਏਲਾ। ਏਤ੍ਥ **ਏਲਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਕਮ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ। **ਦੋਸੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਗੁਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਟਿਘੋ। ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਅਪਿਚ **ਏਲਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਏਲਮ੍ਬੁਜਂ ਕਣ੍ਟਕਿਂ ਵਾਰਿਜਂ ਯਥਾ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ''ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਏਲਾ**ਤਿ ਲਾਲਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਏਲਮੂਗੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। ਅਪਿਚ **ਏਲਾ**ਤਿ ਖੇਲ਼ੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸੁਤ੍ਵਾ ਨੇਲਪਤਿਂ ਵਾਚਂ, ਵਾਲ਼ਾ ਪਨ੍ਥਾ ਅਪਕ੍ਕਮੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ **ਨੇਲਪਤਿਂ ਵਾਚ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਲ਼ਬਿਨ੍ਦੁਨਿਪਾਤਵਿਰਹਿਤਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਾਲਾਖੇਲ਼ਵਾਚਕਸ੍ਸ ਤੁ **ਏਲਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੇਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਦ੍ਦਾ। ਕਿਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ, **ਇਲ ਕਮ੍ਪਨੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਪਨਂ ਏਵ ਲਾਲਾਖੇਲ਼ਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਏਲਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਲਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਹਦਯਚਲਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਨਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯੇਵ ਹਿ ਸਦ੍ਦਾ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਨਾਨਾਪਦਤ੍ਥਵਾਚਕਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ? ਹਿਨੋਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਹੇਤੁ,** ਸਪ੍ਪਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਪ੍ਪੋ,** ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਗੋ**ਤਿ। ਤਥਾ ਅਸਮਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸਮਾਨਪਦਤ੍ਥਵਾਚਕਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ? ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਰਾਜਾ,** ਭੂਮਿਂ ਪਾਲੇਤੀਤਿ **ਭੂਮਿਪਾਲੋ,** ਨਰੇ ਇਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਨਰਿਨ੍ਦੋ**ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਇਲ ਗਤਿਯਂ। ਇਲਤਿ।

ਹਿਲ ਹਾਵਕਰਣੇ। ਹੇਲਤਿ।

ਸਿਲ ਉਞ੍ਛੇ। ਸਿਲਤਿ।

ਤਿਲ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਤਿਲਤਿ। ਤਿਲਂ, ਤੇਲਂ, ਤਿਲੋ।

ਚਿਲ ਵਸਨੇ। ਚਿਲਤਿ।

ਵਲ ਵਿਲਾਸਨੇ। ਵਲਤਿ।

ਪਿਲ ਗਹਣੇ। ਪਿਲਤਿ।

ਮਿਲ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਮਿਲਤਿ।

ਫੁਲ ਸਞ੍ਚਲੇ ਫਰਣੇ ਚ। ਫੁਲਤਿ।

ਲਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਵ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ**

ਵਾ **ਗਤਿਗਨ੍ਧਨੇਸੁ**। ਵਾਤਿ। ਵਾਤੋ।

ਵੀ **ਪਜਨਕਨ੍ਤਿ ਅਸਨਖਾਦਨ ਗਤੀਸੁ। ਪਜਨੰ** ਚਲਨੰ। **ਕਨ੍ਤਿ** ਅਭਿਰੁਚਿ। **ਅਸਨੰ** ਭਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੋ। **ਖਾਦਨੰ** ਪੂਵਾਦਿਭਕ੍ਖਨੰ। **ਗਤਿ** ਗਮਨੰ। ਵੇਤਿ।

ਵੇ **ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ**। ਵਾਯਤਿ। ਤਨ੍ਤੁਵਾਯੋ।

ਵੇ **ਸੋਸਨੇ**। ਵਾਯਤਿ।

ਧਿਵੁ ਖਿਵੁ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਧੇਵਤਿ। ਖੇਵਤਿ।

ਥਿਵੁ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਥੇਵਤਿ। ਮਧੁਮਧੁਕਾ ਥੇਵਨ੍ਤਿ।

ਜੀਵ ਪਾਣਧਾਰਣੇ। ਜੀਵਤਿ। ਜੀਵਿਤੰ, ਜੀਵੋ, ਜੀਵਿਕਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਨੋ ਜੀਵਿਕਾ ਦੇਵ, ਸਾ ਚ ਯਾਦਿਸਕੀਦਿਸਾ। ਜੀਵਿਤੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ।

ਪਿਵ ਮਿਵ ਤਿਵ ਨਿਵ ਥੂਲਿਯੇ। ਪਿਵਤਿ। ਪਿਵਰੋ। ਮਿਵਤਿ। ਤਿਵਤਿ। ਨਿਵਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਿਵਰੋ**ਤਿ ਕਚ੍ਛਪੋ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਾ ਥੂਲਸਰੀਰੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਪਿਵਰੋ ਕਚ੍ਛਪੇ ਥੂਲੇ’’ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਵ ਪਾਲਨੇ। ਅਵਤਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਮਮ ਅਵਤੰ।

ਭਵ ਗਤਿਯਂ। ਸਵਤਿ।

ਕਵ ਵਣ੍ਣੇ। ਕਵਤਿ।

ਖਿਵੁ ਮਦੇ। ਖਿਵਤਿ।

ਧੋਵੁ ਧੋਵਨੇ। ਧੋਵਤਿ।

ਦੇਵੁ ਦੇਵ ਦੇਵਨੇ। ਦੇਵਤਿ ਆਦੇਵਤਿ, ਪਰਿਦੇਵਤਿ, ਆਦੇਵੋ, ਪਰਿਦੇਵੋ, ਆਦੇਵਨਾ, ਪਰਿਦੇਵਨਾ, ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ।

ਸੇਵੁ ਕੇਵੁ ਖੇਵੁ ਗੇਵੁ ਗਿਲੇਵੁ ਮੇਵੁ ਮਿਲੇਵੁ ਸੇਚਨੇ। ਸੇਵਤਿ। ਕੇਵਤਿ। ਖੇਵਤਿ। ਗੇਵਤਿ। ਗਿਲੇਵਤਿ। ਮੇਵਤਿ ਮਿਲੇਵਤਿ।

ਦੇਵੁ ਪ੍ਲੁਤਗਤਿਯਂ। ਪ੍ਲੁਤਗਤਿ ਪਰਿਪ੍ਲੁਤਗਮਨਂ। ਦੇਵਤਿ।

ਧਾਤੁ ਗਤਿਸੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਧਾਵਤਿ, ਵਿਧਾਵਤਿ। ਆਧਾਵਤਿ, ਪਰਿਧਾਵਤਿ। ਧਾਵਕੋ।

ਚਿਵੁ ਆਦਾਨਸਂਵਰੇਸੁ। ਚਿਵਤਿ।

ਚੇਵਿ ਚੇਤਨਾਤੁਲਜੇ। ਚੇਵਤਿ।

ਵਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਸਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਸਾ ਪਾਕੇ। ਸਾਤਿ।

ਸਿ ਸੇਵਾਯਂ। ਸੇਵਤਿ। ਸੇਵਨਾ, ਸੇਵਕੋ, ਸੇਵਿਤੋ, ਸਿਵੋ, ਸਿਵਂ।

ਨਿਹੀਯਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਹੀਨਸੇਵੀ,
ਨ ਚ ਹਾਯੇਥ ਕਦਾਚਿ ਤੁਲਜਸੇਵੀ।
ਸੇਟ੍ਠਮੁਪਗਮਂ ਉਦੇਤਿ ਖਿਪ੍ਪਂ,
ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਭਜੇਥ।

ਸਿ ਗਤਿਬੁਦ੍ਧੀਸੁ। ਸੇਤਿ, ਅਤਿਸੇਤਿ। ਅਤਿਸਿਤੁਂ, ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਸੇਤੁ।

ਸੀ ਸਯੇ। ਸਯੋ ਸੁਪਨਂ। ਸੇਤਿ। ਸਯਤਿ। ਸੇਨਂ। ਸਯਨਂ।

ਸੁ ਗਤਿਯਂ। ਸਵਤਿ। ਪਸਵਤਿ। ਪਸੁਤੋ, ਸੁਤੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੁਤੋ**ਤਿ ਦੂਤੋ, ''ਵਿਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਮਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਸੁਤ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ''ਦੇਵਸੁਤੋ ਚ ਮਾਤਲੀ''ਤਿ ਚ ਇਮਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਗਾਨਿ।

ਸੁ ਸਵਨੇ। ਸਵਨਂ ਸਨ੍ਹਾਨਂ। ਸਵਤਿ। ਆਸਵੋ।

ਸੂ ਪਸਵੇ। ਪਸਵੋ ਜਨਨਂ। ਸਵਤਿ, ਪਸਵਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਵਤਿ ਜਨੇਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਤਦਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿ ਸੁਤ੍ਤਂ।

ਸੂ ਪਾਣਗਬ੍ਭਵਿਮੋਚਨੇਸੁ। ਸੂਤਿ। ਪਸੂਤਿ। ਪਸੂਤੋ।

ਸੁ ਪੇਰਣੇ। ਸੁਤਿ।

ਸੇ ਖਯੇ। ਸੀਯਤਿ। **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ**ੀਯਾ**ਦੇਸੋ।

ਸੇ ਪਾਕੇ। ਸੇਤਿ।

ਸੇ ਗਤਿਯਂ। ਸੇਤਿ। ਸੇਤੁ।

ਹਿਂਸ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਹਿਂਸਤਿ। ਹਿਂਸਕੋ, ਹਿਂਸਨਾ, ਹਿਂਸਾ।

ਇਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾਯਂ। ਇਸ੍ਸਤਿ। ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਦੇਵਾ ਨ ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਸ੍ਸਾ, ਇਸ੍ਸਾਯਨਾ।

ਨਮਸ੍ਸ ਵਨ੍ਦਨਾਨਤਿਯਂ। ਵਨ੍ਦਨਾਨਤਿ ਨਾਮ ਵਨ੍ਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਮਨਂ, ਸਕਮ੍ਮਕੋਯੇਵਾਯਂ ਧਾਤੁ, ਨ **ਨਮੁ**ਧਾਤੁ ਵਿਯ ਸਕਮ੍ਮਕੋ ਚੇਵ ਅਕਮ੍ਮਕੋ ਚ। ਨਮਸ੍ਸਤਿ।

ਘੁਸ ਸਦ੍ਦੇ। ਘੁਸਤਿ, ਘੋਸਤਿ। ਪਟਿਘੋਸੋ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ, ਵਚੀਘੋਸੋ।

ਚੁਸ ਪਾਨੇ। ਚੁਸਤਿ।

ਪੁਸ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਪੁਸਤਿ। ਪੋਸੋ। ਸਮ੍ਪੀਲ਼ੇ ਮਮ ਪੋਸਨਂ। **ਪੋਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨਂ।

ਮੁਸ ਥੇਯ੍ਯੇ। ਥੇਨਨਂ **ਥੇਯ੍ਯਂ** ਚੋਰਿਕਾ। ਮੁਸਤਿ। ਦੁਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਖੁਮੁਸਨੋ। ਮੁਸਲੋ।

ਪੁਸ ਪਸਵੇ। ਪੁਸਤਿ।

ਵਾਸਿ ਭੂਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ। ਵਾਸਤਿ। ਭੂਸਤਿ, ਵਿਭੂਸਤਿ। ਭੂਸਨਂ, ਵਿਭੂਸਨਂ।

ਉਸ ਰੁਜਾਯਂ। ਉਸਤਿ।

ਇਸ ਉਞ੍ਛੇ। ਏਸਤਿ। ਇਸਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣੇ ਏਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਸਯੋ,** ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਨਰਾ। ''ਇਸਿ ਤਾਪਸੋ ਜਟਿਲੋ ਜਟੀ ਜਟਾਧਰੋ''ਤਿ ਏਤੇ ਤਾਪਸਪਰਿਯਾਯਾ।

ਕਸ ਵਿਲੇਖਨੇ। ਕਸਤਿ, ਕਸ੍ਸਤਿ। ਕਸ੍ਸਕੋ, ਆਕਾਸੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਸ੍ਸਕੋ**ਤਿ ਕਸਿਕਾਰਕੋ। **ਆਕਾਸੋ**ਤਿ ਨਭਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਨ ਕਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਆਕਾਸੋ**। ਕਸਿਤੁਂ ਵਿਲੇਖਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਿ –

> ਆਕਾਸੋ ਅਮ੍ਬਰਂ ਅਬ੍ਭਂ, ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖ'ਮਘਂ ਨਭਂ।
> ਵੇਹਾਸੋ ਗਗਨਂ ਦੇਵੋ, ਖ'ਮਾਦਿਚ੍ਚਪਥੋਪਿ ਚ॥
>
> ਤਾਰਾਪਥੋ ਚ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ-ਪਥੋ ਰਵਿਪਥੋਪਿ ਚ।
> ਵੇਹਾਯਸਂ ਵਾਯੁਪਥੋ, ਅਪਥੋ ਅਨਿਲਞ੍ਜਸਂ॥

ਕਸ ਸਿਸ ਜਸ ਝਸ ਵਸ ਮਸ ਦਿਸ ਜੁਸ ਯੁਸ ਹਿਂਸਤ੍ਥਾ। ਕਸਤਿ। ਸਿਸਤਿ। ਜਸਤਿ। ਝਸਤਿ। ਵਸਤਿ। ਮਸਤਿ। ਮਸਕੋ। ਓਮਸਤਿ, ਓਮਸਵਾਦੋ। ਦਿਸਤਿ। ਜੁਸਤਿ। ਯੂਸਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਓਮਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਤਿ। **ਓਮਸਵਾਦੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਸੂਚਿਯਾ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਝਨਵਾਦੋ। **ਮਸਕੋ**ਤਿ ਮਕਸੋ।

ਭਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਨੇ। ਭਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਥਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਆਵਾਸੋ ਗੋਚਰੋ ਭਸ੍ਸਂ। ਭਸ੍ਸਕਾਰਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਭਸ੍ਸਤਿ। ਭਟ੍ਠਂ। **ਭਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ –

''ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਅਤ੍ਥਵਤੀ, ਗਾਥਾਯੋ ਤੇ ਮਹਾਮੁਨਿ।
ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ ਸੁਭਟ੍ਠੇਨ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮੇ ਸਰਣਂ ਭਵਾ''ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਪਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋਜਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗਤੋ ਅਮ੍ਹਿ। **ਸੁਭਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਭਾਸਿਤੇਨ।

ਜਿਸੁ ਨਿਸੁ ਵਿਸੁ ਮਿਸੁ ਵਸ੍ਸ ਸੇਚਨੇ। ਜੇਸਤਿ। ਨੇਸਤਿ। ਵੇਸਤਿ। ਮੇਸਤਿ। ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤਿ।

ਮਰਿਸੁ ਸਹਨੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਸੇਚਨਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਮਰਿਸਤਿ।

ਪੁਸ ਪੋਸਨੇ। ਪੋਸਤਿ। ਪੋਸੋ। ਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤੁਉਤੁਆਹਿਆਰੇਹਿ ਪੋਸਿਯਤੀਤਿ **ਪੋਸੋ**। ''ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਦੇਵੋ ਪੋਸੇਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਨ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਇਮਂ ਧਾਤੁਂ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਪਿਸੁ ਸਿਲਿਸੁ ਪੁਸੁ ਪਲੁਸੁ ਉਸੁ ਉਪਦਾਹੇ। ਪੇਸਤਿ। ਸਿਲੇਸਤਿ। ਸਿਲੇਸੋ। ਪੋਸਤਿ। ਪਲੋਸਤਿ। ਓਸਤਿ। ਉਸੁ।

ਘਸੁ ਸਂਹਰਿਸੇ। ਸਂਹਰਿਸੋ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ। ਘਸ੍ਸਤਿ।

ਹਸੁ ਆਲਿਙ੍ਗੇ। ਆਲਿਙ੍ਗੋ ਉਪਗੂਹਨਂ। ਹਸ੍ਸਤਿ।

ਹਸ ਹਸਨੇ। ਹਸਤਿ। ਅਸ੍ਸਾ ਹਸਨ੍ਤਿ, ਆਜਾਨੀਯਾ ਹਸਨ੍ਤਿ, ਪਹਸਤਿ, ਉਹਸਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਹਾਸੇਤਿ''ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਉਹਸਿਯਮਾਨੋ, ਹਾਸੋ, ਪਹਾਸੋ, ਹਸਨਂ, ਪਹਸਨਂ, ਹਸਿਤਂ। **ਹ**ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਮਨ੍ਦਹਸਨਂ ''ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸਿਤਂ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਹਸਤੀ**ਤਿ ਅਵਹਸਤਿ। **ਉਦਸਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਵਹਸਿਯਮਾਨੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਂ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਹਸਤਿ'' ਇਤਿ ਚ ''ਸੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਉਹਸਿਯਮਾਨੋ'' ਇਤਿ ਚ। **ਹਾਸੋ**ਤਿ ਹਸਨਂ ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਾ ''ਹਾਸੋ ਮੇ ਉਪਪਜ੍ਜਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਤੁਸ ਹਸ ਹਿਸ ਰਸ ਸਦ੍ਦੇ। ਤੁਸਤਿ, ਹਸਤਿ, ਹਿਸਤਿ, ਰਸਤਿ, ਰਸਿਤਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਭੇਰਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੁ, ਵੀਣਾ ਸਬ੍ਬਾ ਰਸਨ੍ਤੁ ਤਾ'' ਇਤਿ।

ਰਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਰਸਤਿ। ਰਸੋ।

ਰਸ ਅਸ੍ਸਾਦਸਿਨੇਹੇਸੁ। ਰਸਤਿ। ਰਸੋ।

ਰਸ ਹਾਨਿਯਂ। ਰਸਤਿ। ਰਸਨਂ, ਰਸੋ।

ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

‘‘ਨਹੇਵ ਠਿਤ ਨਾ’ਸੀਨਂ, ਨ ਸਯਾਨਂ ਨ ਪਦ੍ਧਗੁਂ।
ਯਾਵ ਬਜਾਤਿ ਨਿਮੀਸਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰਸਤਿਬ੍ਬਯੋ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਰਸਤਿਬ੍ਬਯੋ**ਤਿ ਸੋ ਸੋ ਵਯੋ ਰਸਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਨ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਲਸ ਸਿਲੇਸਨਕੀਲ਼ਨੇਸੁ। ਲਸਤਿ। ਲਾਸੋ। ਲਸੀ ਚ ਤੇ ਨਿਪ੍ਪਲਿਤਾ। **ਲਸਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ। **ਨਿਪ੍ਪਲਿਤਾ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ।

ਨਿਸ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ। ਸਮਾਧਿ ਸਮਾਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ। ਨੇਸਤਿ।

ਮਿਸ ਮਸ ਸਦ੍ਦੇ ਰੋਸੇ ਚ। ਮੇਸਤਿ। ਮਸਤਿ। ਮੇਸੋ। ਮਸਕੋ।

ਪਿਸਿ ਪੇਸੁ ਗਤਿਯਂ। ਪਿਸਤਿ। ਪੇਸਤਿ।

ਸਸੁ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਸਸਤਿ। ਸਤ੍ਥਂ। **ਸਤ੍ਥਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸਿ।

ਸਂਸ ਥੁਤਿਯਞ੍ਚ। ਚਕਾਰੋ ਹਿਂਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। ਸਂਸਤਿ, ਪਸਂਸਤਿ। ਪਸਂਸਾ, ਪਸਂਸਨਾ। ਪਸਤ੍ਥੋ ਭਗਵਾ। ਪਸਂਸਮਾਨੋ, ਪਸਂਸਿਤੋ, ਪਸਂਸਕੋ, ਪਸਂਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਸਂਸਨੀਯੋ, ਪਾਸਂਸੋ, ਪਸਂਸਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਦਿਸ ਪੇਕ੍ਖਨੇ। ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਨਾਨਾਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ – ‘‘ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਅਕਮ੍ਮਕਂ**। ‘‘ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਸਕਮ੍ਮਕਂ**।

ਦਿਸ੍ਸਤੁ, ਪਸ੍ਸਤੁ, ਦਕ੍ਖਤੁ। ਦਿਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਦਿਸ੍ਸੇ, ਪਸ੍ਸੇ, ਦਕ੍ਖੇ। ਦਿਸ੍ਸ, ਪਸ੍ਸ, ਦਕ੍ਖ। ਅਦਿਸ੍ਸਾ, ਅਪਸ੍ਸਾ। ਅਦ੍ਦਾ ਸੀਦਨ੍ਤਰੇ ਨਗੇ। ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਾ, ਅਦ੍ਦਕ੍ਖੁਂ, ਅਦਸ੍ਸੁਂ। ਅਦਸ੍ਸਿ, ਅਪਸ੍ਸਿ, ਅਦਕ੍ਖਿ।

ਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾ, ਅਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾ, ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾ। ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਞ੍ਚਮਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਕਾਰਿਤੇ** ‘‘ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਦਸ੍ਸਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਕਮ੍ਮੇ ‘‘ਪਸ੍ਸਿਯਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਦਿਸਾ। ਪਸ੍ਸੋ। ਪਸ੍ਸਂ। ਪਸ੍ਸਿਤਾ। ਦਸ੍ਸੇਤਾ। ਦਸ੍ਸਨਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ। ਤਦਤ੍ਥੇ ਪਨ ਤੁਮਤ੍ਥੇ ਚ ‘‘ਦਕ੍ਖਿਤਾਯੇ’’ਤਿ ਰੂਪਂ। ‘‘ਆਗਤਾਮ੍ਹ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਯਂ, ਦਕ੍ਖਿਤਾਯੇ ਅਪਰਾਜਿਤਸਙ੍ਘ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ‘‘ਦਕ੍ਖਿਤਾਯੇ’’ਤਿ ਇਦਂ ਤਦਤ੍ਥੇ ਤੁਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ ਰੂਪਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਦਕ੍ਖਿਤਾਯੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤੁਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਦਿਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਭੇਦਾਪਿ ਦਿਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ,
ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਤਾ ਇਮਾਯੋ।
ਕਤਮਂ ਦਿਸਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਾਗਰਾਜਾ,
ਯਮਦ੍ਦਸਾ ਸੁਪਿਨੇ ਛਬ੍ਬਿਸਾਣ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਯੋਪਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਦਿਸਾ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਆਚਰਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ।

ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ ਦਿਸਾ ਪਚ੍ਛਾ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਚ ਉਤ੍ਤਰਾ।

ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਦ੍ਧੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਏਤਾ ਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਕੁਲੇ ਗਿਹੀ''ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਪਿ। ਯਥਾਹ – ''ਅਗਾਰਿਨੋ ਅਨ੍ਨਦਪਾਨਵਤ੍ਥਦਾ, ਅਵ੍ਹਾਯਿਕਾ ਨਮ੍ਪਿ ਦਿਸੰ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ। ਯਥਾਹ –

''ਏਤਾਦਿਸਾ ਪਰਮਾ ਸੇਤਕੇਤੁ,
ਯੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਾ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ **ਦਿਸਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਅਤ੍ਥਰੂਪੰ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਨ੍ਦਾਵਟ੍ਟਨਾਦਿਵਸੇਨ ''ਅਯੰ ਪੁਰਿਮਾ ਅਯੰ ਪਚ੍ਛਿਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ **ਦਿਸਾ**, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਦਯੋ। ਤਥਾ ''ਇਮੇ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਦਿਸਾ**, ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਯੋ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਰਿਯਾਯ ਇਮੇ ਦਾਯਕਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਿਸਾ**, ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਾਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਚਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਦਿਸਾ**, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਪਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਸ੍ਸੋ। ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਪਸ੍ਸੰ**। ਅਤ੍ਰਾਯੰ ਪਾਲ਼ਿ –

''ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੰ, ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੰ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਪਸ੍ਸਿਤਾ**। ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਅਪਿਚ **ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ''ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ **ਦਸ੍ਸਨੰ** ਨਾਮ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਦਸ੍ਸਨੰ? ਪਠਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨਨੁ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਪਠਮਤਰੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਪਨ ਨ ਕਰੋਤਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਰਾਜਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਰਾਜਾਨੰ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਗਾਮਵਾਸੀ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਕੰ ਞਾਣੰ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਫਲਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਆਰਾਧੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਨਾਮ। ''ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ। ''ਅਭਬ੍ਬਾ ਤੇ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗੋ, ''ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਞਾਣੰ। ''ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ। ''ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨੰ ਉਦਪਾਦਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਭਵਤਿ –

''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪਿ, ਫਲਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ।
ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਪਿ ਚ।
ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਦ੍ਦੇਨ, ਇਮੇ ਅਤ੍ਥਾ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇ''ਤਿ॥

ਦੰਸ ਦੰਸਨੇ। ਦੰਸਤਿ, ਵਿਦੰਸਤਿ। ਦਨ੍ਤੋ। ਕਾਰਿਤੇ ਆਲੋਕੰ ਵਿਦੰਸੇਤਿ।

ਏਸ ਬੁਦ੍ਧਿਯੰ। ਏਸਤਿ।

ਸੰਸ ਕਥਨੇ। ਸੰਸਤਿ। ਯੋ ਮੇ ਸੰਸੇ ਮਹਾਨਾਗੰ।

ਕਿਲਿਸ ਬਾਧਨੇ। ਕਿਲਿਸਤਿ। ਕਿਲੇਸੋ।

ਏਤ੍ਥ ਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗਾਦਯੋਪਿ ''ਕਿਲੇਸਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ। ਏਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ –

> ''ਇਦਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੰ ਲਦ੍ਧਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਮਤ੍ਤਨੋ।
> ਆਨਨ੍ਦਿਯੰ ਵਿਚਰਿੰਸੁ, ਰਮਣੀਯੇ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ

ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਵਸ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਵਸਤਿ। ਵਸਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਵਸਾ** ਨਾਮ ਵਿਲੀਨਸਿਨੇਹੋ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਤੇਲਵਣ੍ਣਾ। ਆਚਾਮੇ ਆਸਿਤ੍ਤਤੇਲਵਣ੍ਣਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਈਸ ਹਿੰਸਾਗਤਿਦਸ੍ਸਨੇਸੁ। ਈਸਤਿ। ਈਸੋ।

ਭਾਸਬਜਤ੍ਤਾਯੰ ਵਾਚਾਯੰ। ਭਾਸਤਿ। ਭਾਸਾ, ਭਾਸਿਤੰ, ਭਾਤਾ। ਪਰਿਭਾਸਤਿ। ਪਰਿਭਾਸਾ, ਪਰਿਭਾਸਕੋ।

ਤਤ੍ਰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਭਾਸਾ,** ਮਾਗਧਭਾਸਾਦਿ। **ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ। ਵਚਨਤ੍ਥੇ ਹਿ **ਭਾਸਿਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਚ੍ਚੰ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ''ਸੁਤ੍ਵਾ ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗੋ ਪਨ **ਭਾਸਿਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਲਿਙ੍ਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ''ਭਾਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਭਾਸਿਤੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ, ਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾ''ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਾਸਤੀਤਿ **ਭਾਤਾ,** ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵਤ੍ਤੁੰਲਭਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਭਾਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਭਾਤਿਕਸਤੰ, ਸਤ੍ਤਭਾਤਰੋ। ਭਾਤਰੰ ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ, ਦੁਜ੍ਜਾਸਿ ਦਕਰਕ੍ਖਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਜੇਟ੍ਠਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੂਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਜੇਟ੍ਠਕੇ ਨਿਰੂਟ੍ਠੋ, ''ਭਾਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇ ''ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤੰ ਪਨ **ਭਾਤਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਨਿਟ੍ਠੇਪਿ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਪਾਕਟੀਕਰਣਤ੍ਥੰ ''ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਹਰਿਣੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿ ਅਵਸੇਸਚਤੁਪ੍ਪਦੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ''ਹਰਿਣਮਿਗੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚ ਗੋਹਤ੍ਥਿਮਹਿੰਸਅਚ੍ਛਸੂਕਰਸਸਬਿਲ਼ਾਰਾਦੀਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ ''ਮਿਗਚਮ੍ਮੰ ਮਿਗਮੰਸ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਹਰਿਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਦ੍ਦੰ ਵਿਨਾਪਿ ''ਹਰਿਣਮਿਗਚਮ੍ਮੰ ਹਰਿਣਮਿਗਮੰਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨ ਗੋਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨੰ ਚਮ੍ਮੰ ਵਾ ਮੰਸੰ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਥਾ ''ਮਿਗਮੰਸੰ ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਗੋਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨੰ ਮੰਸੰ ਖਾਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਨਾਪਿ **ਜੇਟ੍ਠਕ**ਇਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਦ੍ਦੰ ''ਭਾਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ''ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਤਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਭੋ ''ਮਿਗਚਮ੍ਮੰ, ਮਿਗਮੰਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਮ੍ਮਮੰਸ**ਸਦ੍ਦੇਹੇਵ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਹੋਤਿ, **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਵ **ਚਮ੍ਮਮੰਸ**ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਕੇਨ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਹਿ **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦੇ ਚ **ਚਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁਪਿ

ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਗੋਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਂ ਚਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਨ ਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਹਰਿਣਚਮ੍ਮਾਦੀਨਿਯੇਵ ਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਗਿਲੇਸੁ ਅਨ੍ਵਿਚ੍ਛਾਯਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਇਚ੍ਛਾ **ਅਨ੍ਵਿਚ੍ਛਾ**। ਗਿਲੇਸਤਿ।

ਯੇਸੁ ਪਯਤਨੇ। ਯੇਸਤਿ।

ਜੇਸੁ ਨੇਸੁ ਏਸੁ ਹੇਸੁ ਗਤਿਯਂ। ਜੇਸਤਿ। ਨੇਸਤਿ। ਏਸਤਿ। ਹੇਸਤਿ। ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਵ੍ਵੋਗਵਸੇਨ ‘‘ਜੇਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਜੇਸ੍ਸਮਾਨੋ। ਜੇਸ੍ਸਂ, ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

‘‘ਯਥਾ ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਗਂ, ਦਨ੍ਤਿਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨੀ।
ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਗਿਰਿਦੁਗ੍ਗੇਸੁ, ਸਮੇਸੁ ਵਿਸਮੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਦੇਸੁ ਹੇਸੁ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇ। ਦੇਸਤਿ। ਹੇਸਤਿ।

ਕਾਸ ਸਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਾਯਂ। ਕਾਸਤਿ, ਉਕ੍ਕਾਸਤਿ। ਕਾਸੋ। ਕਾਸਂ ਸਾਸਂ ਦਰਂ ਬਲ੍ਯਂ, ਖੀਣਮੇਧੋ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਕਾਸੁ ਭਾਸੁ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਦਿਤ੍ਤੀਤਿ ਪਾਕਟਤਾ, ਵਿਰਾਜਨਤਾ ਵਾ। ਕਾਸਤਿ, ਪਕਾਸਤਿ। ਪਕਾਸਤਿ ਤੇਜੋ। ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਤਿ। ਪਭਾਸਤਿ ਮਿਦਂ ਬ੍ਯਮ੍ਹਂ। ਪਕਾਸੋ। ਕਾਸੁ ਓਭਾਸੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਤੀਤਿ **ਪਕਾਸੋ,** ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੁਚ੍ਛਭਾਵੇਨ ਪੁਞ੍ਜਭਾਵੇਨ ਵਾ ਕਾਸਤਿ ਪਕਾਸਤਿ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਕਾਸੁ**। ‘‘ਕਾਸੁ’’ ਇਤਿ ਆਵਾਟੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰਾਸਿਪਿ।

‘‘ਕਿਂਨੁ ਸਨ੍ਤਰਮਾਨੋਵ, ਕਾਸੁਂ ਖਣਸਿ ਸਾਰਥਿ।
ਪੁਟ੍ਠੋ ਮੇ ਸਮ੍ਮ ਅਕ੍ਖਾਹਿ, ਕਿਂਕਾਸੁਯਾ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਆਵਾਟੋ ਕਾਸੁ ਨਾਮ। ‘‘ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਂ ਅਪਰੇ ਫੁਣਨ੍ਤਿ, ਨਰਾ ਰੁਦਨ੍ਤਾ ਪਰਿਦਡ੍ਢਗਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਸਿ। ਕਾਰਿਤੇ – ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਪਕਾਸਕੋ। ਓਭਾਸੇਤੀਤਿ ਓਭਾਸਕੋ। ਕਮ੍ਮੇ ਪਕਾਸਿਯਤੀਤਿ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਵਂ ਭਾਸਿਤੋ। ਭਾਵੇ – ਕਾਸਨਾ। ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ। ਪਕਾਸਨਾ। **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦਿਤ੍ਤੇ ‘‘ਪਕਾਸਿਤੁਂ, ਪਕਾਸੇਤੁਂ, ਓਭਾਸਿਤੁਂ, ਓਭਾਸੇਤੁਂ। ਪਕਾਸਿਤ੍ਵਾ, ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਓਭਾਸਿਤ੍ਵਾ, ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਦ੍ਧਿਤੇ ਭਾਸੁ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਾਸੁਰੋ, ਪਭਸ੍ਸਰੋ ਯੋ ਕੋਚਿ। ਭਾਸੁਰੋਤਿ ਵਾ ਕੇਸਰਸੀਹੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ **ਭਾਸੁ**ਸਦ੍ਦੋ **‘‘ਰਾਜ ਦਿਤ੍ਤਿਯ**’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਵਿਰਾਜਨਵਾਚਕੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਸਿਰਿਯਾ ਵਿਰਾਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਭਾਸੁ ਵਿਰਾਜਨਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਭਾਸੁਰੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਨਾਸੁ ਰਾਸੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਨਾਸਤਿ। ਰਾਸਤਿ। ਨਾਸਾ, ਨਾਸਿਕਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਨਾਸਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸੋਣ੍ਡਾਪਿ ਨਾਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਸਚੇ ਮਂ ਨਾਗਨਾਸੂਰੂ, ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ ਪਭਾਵਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਨਾਸਿਕਾਪਿ ਨਾਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਯੋ ਤੇ ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਾਦੇ ਚ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਞ੍ਚ ਛੇਦਯੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਨਾਸਨ੍ਤਿ

ਅਬਜਤ੍ਤਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਨਾਸਾ। ਨਾਸਾ ਏਵ **ਨਾਸਿਕਾ**। ਯਤ੍ਰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਨ ਵਦਾਮ, ਤਤ੍ਰ ਤੰ ਸੁਵਿਵ੍ਵੇਯਜਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਯੋਗਵਿਚਕ੍ਖਣੇਹਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਨਾਸਾ ਸੋਣ੍ਡਾ ਕਰੋ ਹਤ੍ਥੋ,
> ਹਤ੍ਥਿਦਬ੍ਬੇ ਸਮਾ ਮਤਾ।
> ਨਾਸਾ ਚ ਨਾਸਿਕਾ ਚ ਦ੍ਵੇ,
> ਨਰਾਦੀਸੁ ਸਮਾ ਮਤਾ''ਤਿ॥

ਨਸ ਕੋਟਿਲ੍ਲੇ। ਨਸਤਿ।

ਭਿਸਿ ਭਯੇ। ਭਿੰਸਤਿ। ਭਿੰਸਨਕੋ। ਤਦਾਸਿ ਯੰ ਭਿੰਸਨਕੰ। ਭੇਸ੍ਮਾਕਾਯੋ।

ਆਸਿਸਿ ਇਚ੍ਛਾਯੰ। ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਸਿਸਿ ਇਚ੍ਛਾਯੰ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਆਸਿਸਤਿ। ਆਸਿਸਤੇਵ ਪੁਰਿਸੋ। ਆਸਿਸਨਾ। ਆਸਿਸਤੁੰ। ਆਸਿਸਨ੍ਤੋ, ਆਸਿਸਮਾਨੋ, ਆਸਮਾਨੋ। ''ਸੁਗ੍ਗਤਿਮਾਸਮਾਨਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਗਸੁ ਅਦਨੇ। ਗਸਤਿ।

ਘੁਸੀ ਕਨ੍ਤਿਕਰਣੇ। ਈਕਾਰਨ੍ਤੋਯੰ, ਤੇਨ ਇਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ। ਘੁਸਤਿ।

ਪੰਸੁ ਭੰਸੁ ਅਵਸੰਸਨੇ। ਪੰਸਤਿ। ਭੰਸਤਿ।

ਧੰਸੁ ਗਤਿਯੰ। ਧੰਸਤਿ। ਰਜੋ ਨੁਦ੍ਧੰਸਤਿ ਉਦ੍ਧੰ।

ਪਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ। ਪਸਤਿ। ਪਸੁ।

ਕੁਸ ਅਵ੍ਹਾਨੇ ਰੋਦਨੇ ਚ। ਕੋਸਤਿ, ਪਕ੍ਕੋਸਤਿ। ਪਕ੍ਕੋਸਕੋ, ਪਕ੍ਕੋਸਿਤੋ, ਪਕ੍ਕੋਸਨੰ।

ਕਸ੍ਸ ਗਤਿਯੰ। ਕਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ। ਪਟਿਕਸ੍ਸਤਿ। ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। **ਪਟਿਕਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਆਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਯੰਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸ ਦਿਤ੍ਯਾਦਾਨੇਸੁ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਗਤਿਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਅਸਤਿ।

ਦਿਸ ਆਦਾਨਸੰਵਰਣੇਸੁ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪੁਰਿਸੋ।

ਦਾਸੁ ਦਾਨੇ। ਦਾਸਤਿ।

ਰੋਸ ਭਯੇ। ਰੋਸਤਿ। ਰੋਸਕੋ।

ਭੇਸੁ ਚਲਨੇ। ਭੇਸਤਿ।

ਪਸ ਬਾਧਨਫਸ੍ਸਨੇਸੁ। ਪਸਤਿ। ਪਾਸੋ, ਨਾਗਪਾਸੋ, ਹਤ੍ਥਪਾਸੋ।

ਲਸ ਕਨ੍ਤਿਯਂ। ਲਸਤਿ, ਅਭਿਲਸਤਿ, ਵਿਲਸਤਿ। ਲਾਸੋ, ਵਿਲਾਸੋ, ਵਿਲਸਨਂ।

ਚਸ ਭਕ੍ਖਣੇ। ਚਸਤਿ।

ਕਸ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਕਸਤਿ।

ਤਿਸ ਤਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਿਤ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾ ਸੁਹਿਤਤਾ। ਤਿਸਤਿ। ਤਿਤ੍ਤਿ।

ਵਸ ਨਿਵਾਸੇ। ਵਸਤਿ, ਵਸਿਯਤਿ, ਵਚ੍ਛਤਿ। ਵਤ੍ਥ, ਵਤ੍ਥਂ, ਪਰਿਵਾਸੋ, ਨਿਵਾਸੋ, ਆਵਾਸੋ, ਉਪਵਾਸੋ, ਉਪੋਸਥੋ, ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ, ਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸੀ, ਚਿਰਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥੋ, ਵਸਿਤ੍ਵਾ, ਵਤ੍ਤੁਂ, ਵਸਿਤੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਅਤ੍ਰ **ਉਪਵਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਜ੍ਜਿਤੋ ਵਾਸੋ ਉਪਵਾਸੋ। **ਉਪੋਸਥੋ**ਤਿ ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪੋਸਥੋ, ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਅਨਸਨੇਨ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ – ''ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਕਪ੍ਪਿਨ ਉਪੋਸਥਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਉਪੋਸਥੋ। ''ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ ਵਿਸਾਖੇ ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੀਲਂ। ''ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੁ, ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪਵਾਸੋ। ''ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ''ਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾ ਆਵਾਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪਵਸਿਤਬ੍ਬਦਿਵਸੋਤਿ।

ਵਸ ਕਨ੍ਤਿਯਂ। ਵਚ੍ਛਤਿ। ਜਿਨਵਚ੍ਛਯੋ।

ਸਸ ਸੁਸਨੇ। ਸਸਤਿ। ਸਸੋ।

ਸਸ ਪਾਣਨੇ। ਸਸਤਿ। ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਸਤੋਵ ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਸਸੋ, ਸਸਨਂ। ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਸ੍ਸਾਸੋ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ।

ਅਸ ਭੁਵਿ। ਅਤ੍ਥਿ। ਅਸ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦਂ। ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਖੀਰਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ। ਅਤ੍ਥਿਤਾ, ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ, ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਤਨਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਿਪਾਤਪਦਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਦਂ ਆਖ੍ਯਾਤਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸ**ਇਤਿ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਿਕਪਦਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਸਸ੍ਮੀਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਸ, ਨਿਚ੍ਚੁਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਮਾਲਾ – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਸਨ੍ਤਿ। ਅਸਿ, ਅਤ੍ਥ। ਅਸ੍ਮਿ, ਅਸ੍ਮ, ਅਮ੍ਹਿ, ਅਮ੍ਹ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ''ਅਤ੍ਥੁ, ਸਨ੍ਤੁ। ਆਹਿ, ਅਤ੍ਥ। ਅਸ੍ਮਿ, ਅਸ੍ਮ ਅਮ੍ਹਿ, ਅਮ੍ਹ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਚ, ''ਸਿਯਾ, ਅਸ੍ਸ, ਸਿਯੁਂ, ਅਸ੍ਸੁ, ਸਿਯਂਸੁ। ਅਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਥ। ਸਿਯਂ, ਅਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਾਮ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਚ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਤੇਸਞ੍ਚ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਿਯਂਸੁ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਾਨਾਵਾਦਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ । ਤਤ੍ਥ **ਸਿਯਂਸੂ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ।

ਇਦਾਨਿ **ਸਿਯਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਪਭੇਦੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੇ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪਨੇ ਚ ''ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾ''ਤਿ ਏਕਂਸੇ। ''ਸਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੇ।

ਸਿਯਾਤਿ ਏਕਮਾਰਖ਼ਜਾਤਪਦਂ, ਏਕਮਬ੍ਯਯਪਦਂ। ਆਖ਼ਜਾਤਤ੍ਤੇ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਂ, ਅਬ੍ਯਯਤ੍ਤੇ ਯਥਾਪਾਵਚਨਂ। ''ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਥਿ ਧਨਾ ਮਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਬ੍ਯਯਪਦਮਿਵ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਖ਼ਜਾਤਤ੍ਤੇ ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤੋਵ। ਅਬ੍ਯਯਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਸੁਖਂ ਨ ਸੁਖਸਹਗਤਂ, ਸਿਯਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤ''ਨ੍ਤਿ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਚ ਏਕਵਚਨਬਹੁਵਚਨਪ੍ਪਯੋਗਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਯਾ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ ''ਇਤਿਹ ਅਸ ਇਤਿਹ ਅਸਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਅਸ** ਇਤਿ ਪਦਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਹਿਯਤ੍ਤਨੀਰੂਪਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਾ ਪਨ ''ਆਸਿ, ਆਸਿਂਸੁ, ਆਸੁਂ। ਆਸਿ, ਆਸਿਤ੍ਥ। ਆਸਿਂ, ਆਸਿਮ੍ਹਾ'' ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ''ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ''ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਸਾਸ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਂ। ਸਾਸਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਵੋ ਸਾਸਤਿ, ਸਾਸਨਂ, ਅਨੁਸਾਸਨਂ, ਅਨੁਸਾਸਨੀ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ, ਸਤ੍ਥਾ, ਸਤ੍ਥਂ, ਅਨੁਸਾਸਕੋ, ਅਨੁਸਾਸਿਕਾ।

ਤਤ੍ਰ **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਾਦਿਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਸਾਸਨਂ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਸਾਸਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਾਸਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ ''ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਿਚ **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਰਞ੍ਞੋ ਸਾਸਨਂ ਪੇਸੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਓਵਾਦੋ, ਯੋ ''ਅਨੁਸਾਸਨੀ''ਤਿ ਚ, ''ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਯਾਨਮੁਖੇਨ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਸਾਸਤੀਤਿ ਸਤ੍ਥਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤੇ ਅਨੁਸਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਚ ਸਾਸਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਤ੍ਥਂ। ਕਿਂਤਂ? ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ।

ਈਸ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ। ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵੋ। ਈਸਤਿ। ਵਙ੍ਗੀਸੋ, ਜਨਪਦੇਸੋ, ਮਨੁਜੇਸੋ।

ਤਤ੍ਰ ਵ**ਙ੍ਗੀਸੋ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਈਸੋ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਵਙ੍ਗੀਸੋ। ਕੋ ਸੋ? ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਰਹਾ। ਆਹ ਚ ਸਯਮੇਵ –

''ਵਙ੍ਗੇ ਜਾਤੋਤਿ ਵਙ੍ਗੀਸੋ, ਵਚਨੇ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਚ।
'ਵਙ੍ਗੀਸੋ' ਇਤਿ ਮੇ ਨਾਮਂ, ਅਭਵੀ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਆਸ ਉਪਵੇਸਨੇ। ਉਪਵੇਸਨਂ ਨਿਸੀਦਨਂ ''ਆਸਨੇ ਉਪਵਿਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। ਆਸਤਿ। ਅਚ੍ਛਤਿ। ਆਸੀਨੋ। ਆਸਨਂ। ਉਪਾਸਤਿ। ਉਪਾਸਕੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਸਨਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਸੀਦਨਯੋਗ੍ਗਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦਿ।

ਕਸੀ ਗਤਿਸੋਸਨੇਸੁ। ਈਕਾਰਨ੍ਤੋਯਂ ਧਾਤੁ, ਤੇਨਿਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ। ਕਸਤਿ।

ਨਿਸੀ ਚੁਮ੍ਬਨੇ। ਨਿਸਤਿ।

ਦਿਸੀ ਅਪ੍ਪੀਤਿਯਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਸੋ। ਦਿਟ੍ਠੋ। ਦੇਸ੍ਸੀ। ਦੇਸ੍ਸੋ। ਦੇਸ੍ਸਿਯੋ।

ਤਤ੍ਰ **ਦਿਸੋ**ਤਿ ਚ **ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਪਰੇ ਦੇਸ੍ਸਤਿ ਨਪ੍ਪਿਯਾਯਤਿ, ਪਰੇਹਿ ਵਾ ਦੇਸ੍ਸਿਯਤਿ ਪਿਯੋ ਨ ਕਰਿਯਤੀਤਿ ''ਦਿਸੋ''ਤਿ ਚ ''ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਦਿਸੋ**ਤਿ ਚੋਰੋ ਵਾਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਅਤ੍ਰਿਮੇ ਪਯੋਗਾ –

''ਦਿਸੋ ਦਿਸਂ ਯਂ ਤਂ ਕਯਿਰਾ, ਵੇਰੀ ਵਾ ਪਨ ਵੇਰਿਨਂ।

ਮਿਚ੍ਛਾਪਣਿਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਪਾਪਿਯੋ ਨੰ ਤਤੋ ਕਰੇ''ਤਿ ਚ॥

''ਦਿਸਾ ਹਿ ਮੇ ਧਮ੍ਮਕਥੰ ਸੁਣਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਚ, ''ਦਿਸਾ ਹਿ ਮੇ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਭਜਨ੍ਤੁ ਯੇ ਧਮ੍ਮਮੇਵਾਦਪਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ,

''ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਚਤੁਰੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਵਾਨਰਿਨ੍ਦ ਯਥਾ ਤਵ।
ਸਚ੍ਚੰ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ, ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੋ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਚ॥

ਦੇਸ੍ਸੀਤਿ ਦੇਸ੍ਸਨਸੀਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯਾਯਨਸੀਲੋਤਿ ਦੇਸ੍ਸੀ। ''ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ ਭਵਂ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਦੇਸ੍ਸੀ ਪਰਾਭਵੋ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਪਯੋਗਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਦੇਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯੋ, ਤਥਾ ਦੇਸ੍ਸਿਯੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

''ਨ ਮੇ ਦੇਸ੍ਸਾ ਉਭੋ ਪੁਤ੍ਤਾ, ਮਦ੍ਦੀਦੇਵੀ ਨ ਦੇਸ੍ਸਿਯਾ।
ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਿਯੰ ਮਯ੍ਹੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਿਯੇ ਅਦਾਸਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ,

''ਨ ਮੇ ਸਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਦੇਸ੍ਸਾ, ਨਪਿ ਮੇ ਬਲੰ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚ,

''ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨ ਮੇ ਦੇਸ੍ਸਾ, ਨਪਿ ਦੇਸ੍ਸੰ ਮਹਾਯਸੰ।
ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਿਯੰ ਮਯ੍ਹੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤਮਧਿਟ੍ਠਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ

ਪਯੋਗਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਮੇ**ਤਿ ਚ **ਮਯ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

''ਪਚ੍ਚਮਿਤ੍ਤੋ ਰਿਪੁ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦਿਸੋ ਵੇਰੀ ਚ ਸਤ੍ਵ'ਰਿ।
ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਚ ਸਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਏਵਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਾਰਿਸੂ''ਤਿ॥

ਏਸੁ ਗਤਿਯੰ। ਏਸਤਿ।

ਭਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਨਦਿਤ੍ਤੀਸੁ। ਭਸ੍ਸਨੰ ਵਚਨੰ। **ਦਿਤ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ। ਭਸ੍ਸਤਿ। ਭਸ੍ਸੰ, ਪਭਸ੍ਸਰੰ।

ਧਿਸ ਸਦ੍ਦੇ। ਧਿਸਤਿ।

ਦਿਸ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੇ। ਦਿਸਤਿ, ਉਪਦਿਸਤਿ, ਸਨ੍ਦਿਸਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਪਚ੍ਚਾਦਿਸਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਿਸਤਿ, ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ। ਦੇਸੋ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਪਿਸੁ ਅਵਯਵੇ। ਪਿਸਤਿ।

ਇਸਿ ਗਤਿਯੰ। ਇਸਤਿ।

ਫੁਸ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ। ਫੁਸਤਿ। ਫਸ੍ਸੋ, ਫੁਸਨਾ, ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ, ਸਮ੍ਫੁਸਿਤਤ੍ਤੰ। ਏਵਰੂਪੋ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ। ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਫੁਸਿਤੰ। ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕੰ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਫੁਟ੍ਠੰ, ਫੁਸਿਤੁੰ, ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ, ਫੁਸਿਤ੍ਵਾਨ, ਫੁਸਿਯ, ਫੁਸਿਯਾਨ। ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਫੁਸਤਿ, ਫੁਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਰੁਸ ਰਿਸ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਰੋਸਤਿ। ਰਿਸਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪੁਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰਯੋ, ਤਂ ਰਿਸਤੀਤਿ **ਪੁਰਿਸੋ**''ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਰਿਸ ਗਤਿਯਂ। ਰੇਸਤਿ।

ਵਿਸ ਪਵੇਸਨੇ। ਵਿਸਤਿ, ਪਵਿਸਤਿ। ਪਵੇਸੋ, ਪਵੇਸਨਂ, ਨਿਵੇਸਨਂ, ਪਵਿਸਂ। ਏਤ੍ਥ **ਨਿਵੇਸਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੇਹਂ।

ਮਸ ਆਮਸਨੇ। ਮਸਤਿ, ਆਮਸਤਿ, ਪਰਾਮਸਤਿ। ਪਰਾਮਾਸੋ, ਪਰਾਮਸਨਂ।

ਏਤ੍ਥ **ਪਰਾਮਾਸੋ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਆਮਸਤੀਤਿ ਪਰਾਮਾਸੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪਰਾਮਾਸੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵੇਵਚਨਪਦਾਨਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ। ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ, ਇਚ੍ਛਾ, ਅਭਿਚ੍ਛਾ, ਇਚ੍ਛਂ, ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ।

ਵੇਸੁ ਦਾਨੇ। ਵੇਚ੍ਛਤਿ, ਪਵੇਚ੍ਛਤਿ, ਪਵੇਚ੍ਛੇਤਿ। ਪਵੇਚ੍ਛਂ, ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ।

ਨਿਸ ਬਦ੍ਧਾਯਂ। ਬਦ੍ਧਾਤਿ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ, ਅਹਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਨਿਸਤਿ।

ਜੁਸਿ ਪੀਤਿਸੇਵਨੇਸੁ। ਜੋਸਤਿ।

ਇਸ ਪਰਿਯੇਸਨੇ। ਏਸਤਿ। ਇਸਿ, ਇਟ੍ਠਂ, ਅਨਿਟ੍ਠਂ, ਏਸਂ, ਏਸਮਾਨੋ।

ਸਂਕਸੇ ਅਚ੍ਛਨੇ। ਅਚ੍ਛਨਂ ਨਿਸੀਦਨਂ। ਸਙ੍ਕਸਾਯਤਿ।

ਸਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਹਾ ਚਾਗੇ। ਜਹਤਿ, ਵਿਜਹਤਿ। ਵਿਜਹਨਂ, ਜਹਿਤੁਂ, ਜਹਾਤਵੇ, ਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਜਹਾਯ।

ਮ੍ਹੀ ਈਸਂਹਸਨੇ। ਮ੍ਹਯਤੇ, ਉਮ੍ਹਯਤੇ ਵਿਮ੍ਹਯਤੇ।

ਤਤ੍ਥ **ਮ੍ਹਯਤੇ**ਤਿ ਸਿਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਉਮ੍ਹਯਤੇ**ਤਿ ਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਮ੍ਹਯਤੇ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਯਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਨ ਨਂ ਉਮ੍ਹਯਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਪੇਕ੍ਖਿਤੇਨ ਮ੍ਹਿਤੇਨ ਚ। ਮ੍ਹਿਤਪੁਬ੍ਬਂਵ ਭਾਸਤਿ। ਯਦਾ ਉਮ੍ਹਯਮਾਨਾ ਮਂ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੀ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿ। ਉਮ੍ਹਾਪੇਯ੍ਯ ਪਭਾਵਤੀ। ਪਮ੍ਹਾਪੇਯ੍ਯ ਪਭਾਵਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਮ੍ਹਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਹਸਮਾਨਾ। **ਉਮ੍ਹਾਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਿਤਵਸੇਨ ਪਹਂਸੇਯ੍ਯ। **ਪਮ੍ਹਾਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਮਹਾਹਸਿਤਵਸੇਨ ਪਰਿਹਾਸੇਯ੍ਯ।

ਹੁ ਦਾਨੇ। ਹਵਤਿ। ਹੁਤਿ।

ਹੁ ਪਸਜ੍ਜਕਰਣੇ। ਪਸਜ੍ਜਕਰਣੰ ਪਕਾਰੇਨ ਸਜ੍ਜਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਹਵਤਿ। ਹੁਤੋ, ਹੁਤਵ◌ਾ, ਹੁਤਾਵ◌ੀ, ਆਹੁਤਿ।

ਹੂ ਸਤ੍ਤਾਯੰ। ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹੋਸਿ, ਹੋਥ। ਹੋਮਿ, ਹੋਮ। ਪਹੋਤਿ, ਪਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਹੂਤੰ, ਪਹੂਤਾ, ਕੁਤੋ ਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵ◌ਿਵ◌ਾਦਾ। ਹੋਨ੍ਤੋ, ਹੋਨ੍ਤਾ, ਹੋਨ੍ਤੰ, ਪਹੋਨ੍ਤੋ। ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਹੋਤਬ੍ਬੰ। ਹੋਤੁੰ ਹੋਤੁਯੇ, ਪਹੋਤੁੰ, ਹੁਤ੍ਵ◌ਾਨ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਰੂਪਾਦੀਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਸਿਦ੍ਧਰੂਪਾਨੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ।

ਹੋਤੁ, ਹੋਨ੍ਤੁ। ਹੋਸਿ, ਹੋਥ। ਹੋਮਿ, ਹੋਮ। ਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਸਿਦ੍ਧਰੂਪਾਨੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ।

ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯੁੰ। ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਥ। ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮ। ਹੁਵ◌ੇਥ, ਹੁਵ◌ੇਰੰ। ਹੁਵ◌ੇਥੋ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਵ◌੍ਹੋ। ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯੰ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਉਪਕੋ ਆਜੀਵਕੋ 'ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯ ਪਾਵ◌ੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਸੀਸੰ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਉਮ੍ਮਗ੍ਗੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਕ੍ਕਮੀ''ਤਿ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਨਯਵਸੇਨ 'ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਹੁਵ◌ੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਹੁਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾ ਪਚ੍ਚੁਪੇਕ੍ਖਣਾ। ਤਬ੍ਬਸੇਨ ''ਹੁਪੇਯ੍ਯ, ਹੁਪੇਯ੍ਯੁੰ । ਹੁਪੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਪ**ਕਾਰਾਦੇਸਭੂਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਹੇਯ੍ਯ, ਹੇਯ੍ਯੁੰ। ਹੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਹੇਯ੍ਯਾਥ। ਹੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਹੇਯ੍ਯਾਮ। ਹੇਥ, ਹੇਰੰ। ਹੇਥੋ, ਹੇਯ੍ਯਾਵ◌੍ਹੋ। ਹੇਯ੍ਯੰ, ਹੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ। ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਗਹਿਤਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਹੇਯ੍ਯ, ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਹੁਵ, ਹੁਵ◌ੁ। ਹੁਵ◌ੇ, ਹੁਵ◌ਿਤ੍ਥ। ਹੁਵ◌ੰ, ਹੁਵ◌ਿਮ੍ਹ। ਹੁਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਹੋਥ ਇਚ੍ਚਪਿ ਸਞ੍ਞੋਗਤਕਾਰਲੋਪੇਨ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾਹਿ ''ਕਸਿਰਾ ਜੀਵ◌ਿਕਾ ਹੋਥਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਹਿ ''ਦੁਕ੍ਖਾ ਨੋ ਜੀਵ◌ਿਕਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ॥ ਹੁਵ◌ਿਰੇ। ਹੁਵ◌ਿਤ੍ਥੋ, ਹੁਵ◌ਿਵ◌੍ਹੋ। ਹੁਵ◌ਿ, ਹੁਵ◌ਿਮ੍ਹੇ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਯ ਰੂਪਾਨਿ।

ਅਹੁਵ◌ਾ, ਅਹੁਵ◌ੂ। ਅਹੁਵ◌ੋ, ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਹੁਵ◌ੰ, ਅਹੁਵਮ੍ਹ। ਅਹੁਵਤ੍ਥ, ਅਹੁਵਤ੍ਥੁੰ। ਅਹੁਵਸੇ, ਅਹੁਵਵ◌੍ਹੰ। ਅਹੁਵ◌ਿ, ਅਹੁਵਮ੍ਹਸੇ। ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਹੁਵਮ੍ਹਸੇ**ਤਿ ਮਯੰ ਭਵਮ੍ਹਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਕਰਮ੍ਹ ਤੇ ਕਿਚ੍ਚੰ, ਯੰ ਬਲੰ ਅਹੁਵਮ੍ਹਸੇ''ਤਿ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਪਨ ''ਅਹੁਵ ਅਮ੍ਹਸੇ'' ਇਤਿ ਵ◌ਾ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ''ਅਹੁ ਅਮ੍ਹਸੇ''ਤਿ ਵ◌ਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਨਯੇ ਵਕਾਰਾਗਮੋ ''ਅਹੁਵ◌ਾ''ਤਿ ਚ ''ਅਹੂ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ। **ਸੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। ਇਦੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਯੰ ਬਲੰ ਅਹੋਸਿ, ਮਯੰ ਤੇਨ ਬਲੇਨ ਤਵ ਕਿਚ੍ਚੰ ਅਕਰਮ੍ਹਾਤਿ।

ਅਹੋਸਿ, ਅਹੁੰ, ਅਹੇਸੁੰ। ਅਹੁਵ◌ੋ, ਅਹੁਵ◌ਿਤ੍ਥ। ਅਹੋਸਿਤ੍ਥਇਚ੍ਚਪਿ। ਅਹੋਸਿੰ, ਅਹੁਵ◌ਾਸਿੰ ਇਚ੍ਚਪਿ, ਅਹੋਸਿਮ੍ਹਾ, ਅਹੁਮ੍ਹਾ । ਅਹੁਵ◌ਾ, ਅਹੁਵ◌ੁ, ਅਹੁਵਸੇ, ਅਹੁਵ◌ਿਵ◌੍ਹੰ। ਅਹੁਵ◌ੰ, ਅਹੁੰ ਇਚ੍ਚਪਿ। ਅਹੁਵ◌ਿਮ੍ਹੇ। ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ''ਅਹੰ ਕੇਵਟ੍ਟਗਾਮਸ੍ਮਿੰ, ਅਹੁੰ ਕੇਵਟ੍ਟਦਾਰਕੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਅਹੁ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਅਹੋਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਹੰ ਭਦਨ੍ਤੇ ਅਹੁਵ◌ਾਸਿੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਮੇਧਨਾਮਸ੍ਸ ਜਿਨਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਅਹੁਵ◌ਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਵ◌ਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਹਿ **ਅਹੁਵ◌ਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ।

‘‘ਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਹਿਤਿ, ਹੋਹਿਤੀ’’ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਮਾਤਿਕਾਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ – ਹੇਸ੍ਸਾਤਿ, ਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਹੇਸ੍ਸਥ। ਹੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੇਸ੍ਸਾਮ। ਹੇਸ੍ਸਤੇ, ਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਹੇਸ੍ਸਸੇ, ਹੇਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਹੇਸ੍ਸਂ, ਹੇਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਇਮਾਨਿ ‘‘ਅਨਾਗਤਮ੍ਹਿ ਅਦ੍ਧਾਨੇ, ਹੇਸ੍ਸਾਮ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਇਮ’’ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਹੇਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੇਹਿਸ੍ਸਸਿ। ਸੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਹੋਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੋਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੋਹਿਸ੍ਸਸਿ। ਸੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਹੇਹਿਤਿ, ਹੇਹਿਨ੍ਤਿ। ਹੇਹਿਸਿ। ਸੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਹੋਹਿਤਿ, ਹੋਹਿਨ੍ਤਿ। ਹੋਹਿਸਿ। ਸੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਾ, ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਥ। ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਂ, ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹਾ। ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਥ, ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਿਸੁ। ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਸੇ , ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਿਂ, ਅਹੁਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਰੂਪਾਨਿ।

ਵ੍ਹੇ **ਅਵ੍ਹਾਯਨੇ ਬਦ੍ਧਾਯਂ ਸਦ੍ਦੇ ਚ। ਅਵ੍ਹਾਯਨਂ** ਪਕ੍ਕੋਸਨਂ। **ਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ, ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਾ ਸਾਰਮ੍ਭਕਰਣਂ ਵਾ। **ਸਦ੍ਦੋ** ਰਵੋ। ਵ੍ਹੇਤਿ, ਵ੍ਹਾਯਤਿ, ਅਵ੍ਹੇਤਿ, ਅਵ੍ਹਾਯਤਿ, ਅਵ੍ਹਾਸਿ ਇਚ੍ਚੁਪਿ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ ਮਾਣਵਕੋਸ੍ਮਿ ਰਾਜ, ਅਨੂਨਨਾਮੋ ਇਤਿ ਮਵ੍ਹਯਨ੍ਤਿ। **ਆ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋਵ, ਸੋ ਸਵ੍ਹਵੋਗਪਰਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸੋ ਜਾਤੋ। ਅਵ੍ਹਿਤੋ। ਅਨਵ੍ਹਿਤੋ ਤਤੋ ਆਗਾ। ਅਵ੍ਹਾ, ਅਵ੍ਹਾਯਨਾ। ਵਾਰਣਵ੍ਹਯਨਾ ਰੁਕ੍ਖਾ। ਕਾਮਵ੍ਹੇ ਵਿਸਯੇ। ਕੁਮਾਰੋ ਚਨ੍ਦੂਸਵ੍ਹਯੋ।

‘‘ਸਤ੍ਤੁਤਨ੍ਤਿਂ ਸੁਮਧੁਰਂ,
ਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਅਵਾਚਯਿਂ।
ਸੋ ਮਂ ਰਙ੍ਙਮ੍ਹਿ ਅਵ੍ਹੇਤਿ,
ਸਰਣਂ ਮੇ ਹੋਹਿ ਕੋਸਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ **ਅਵ੍ਹੇਤੀ**ਤਿ ਸਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸਮਾਗਤੇ ਏਕਸਤਂ ਸਮਗ੍ਗੇ, ਅਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਯਕ੍ਖੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟਨਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨਂ ਨਾਮ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਗਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਵਰਾਵਰਂ।
ਅਚ੍ਛਰਾ ਵਿਯ ਦੇਵੇਸੁ, ਨਾਰਿਯੋ ਸਮਲਙ੍ਕਤਾ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਵਰਾਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਰਤੋ ਵਰਂ ਨਚ੍ਚਞ੍ਚ ਗੀਤਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ ਸਾਰਮ੍ਭਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਹ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਰੁਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪਞ੍ਹਤਿ। ਪਞ੍ਹੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ ਇਦਂ ਭਨ੍ਤੇ ਕਥਂ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ। **ਪਞ੍ਹ**ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਪਞ੍ਹੋ ਮਂ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਤਂ ਸੁਣਾ’’ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪ੍ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋਪਿ ਭਵਤਿ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਪਞ੍ਹਾ ਮੇਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ। ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞ ਪਞ੍ਹਾਨਿ ਵਿਯਾਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਤਦ੍ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਞ੍ਞ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਪਞ੍ਞਤਿ। ਪਞ੍ਞੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਪਞ੍ਞਿਯਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਯਤਿ ਸੋਤਿ **ਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਮ੍ਹਿ ਪਞ੍ਞੇ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ **ਨੇਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਯਾ** ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਨ "**ਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

ਮਿਹ ਸੇਚਨੇ। ਮਿਹਤਿ, ਉਮ੍ਮਿਹਤਿ। ਮੇਘੋ, ਮੇਹਨਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਮ੍ਮਿਹਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਤਿ। **ਮੇਘੋ**ਤਿ ਮਿਹਤਿ ਸਿਞ੍ਚਤਿ ਲੋਕਂ ਵਸ੍ਸਧਾਰਾਹੀਤਿ ਮੇਘੋ, ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੋ। **ਮੇਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਗੁਯ੍ਹਟ੍ਠਾਨਂ।

ਦਹ ਭਸ੍ਮੀਕਰਣੇ ਧਾਰਣੇ ਚ। ਆਗਾਰਾਨਿ ਅਗ੍ਗਿ ਦਹਤਿ। ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ ਇਮਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਅਯਿਜਕਂ ਦਹਤਿ, ਮਮ ਅਯਿਜਕਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਯਂ ਇਤ੍ਥੀ ਅਯਿਜਕਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਤ੍ਰ ਪਨਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਸਕਜਾ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਰਾਜਾਨਂ ਉਕ੍ਕਾਕਂ ਪਿਤਾਮਹਂ ਦਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ ਗੇਹਂ, ਦਯ੍ਹਤਿ, ਦਯ੍ਹਮਾਨਂ। **ਦਸ੍ਸ ਡਾਦੇਸੇ** ''ਡਹਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ। ''ਡਹਨ੍ਤਂ ਬਾਲਮਨ੍ਵੇਤਿ, ਭਸ੍ਮਾਛਨ੍ਨੋਵ ਪਾਵਕੋ''ਤਿਆਦਯੋ ਪਯੋਗਾ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਚਹ ਪਰਿਸਕ੍ਕਨੇ। ਚਹਤਿ।

ਰਹ ਚਾਗੇ। ਰਹਤਿ। ਰਹੋ, ਰਹਿਤੋ।

ਰਹਿ ਗਤਿਯਂ। ਰਹਤਿ। ਰਹੋ, ਰਹਂ।

ਦਹਿ ਬਹਿ ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਦਹਤਿ। ਬਹਤਿ।

ਬਹਿ ਸਦ੍ਧੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਬਹਤਿ।

ਤੁਹਿ ਦੁਹਿ ਅਦ੍ਦਨੇ। ਤੁਹਤਿ। ਦੁਹਤਿ।

ਅਰਹ ਮਹ ਪੂਜਾਯਂ। ਅਰਹਤਿ। ਅਰਹਂ, ਅਰਹਾ। ਮਹਤਿ।

ਮਹਨਂ, ਮਹੋ। ਵਿਹਾਰਮਹੋ। ਚੇਤਿਯਮਹੋ।

ਤਤ੍ਰ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਾਦੀਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਅਰਹਣੀਯੋ ਪੂਜਨੀਯੋਤਿ **ਅਰਹਾ**, ਖੀਣਾਸਵੋ।

ਈਹ ਚੇਤਾਯਂ। ਈਹਤਿ। ਈਹਾ। **ਈਹਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਰਿਯਂ।

ਵਹ ਮਹ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਵਹਤਿ, ਮਹਤਿ।

ਅਹਿ ਪਿਲਹਿ ਗਤਿਯਂ। ਅਹਤਿ। ਪਿਲਹਤਿ, ਅਹਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਹੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਾਦੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਅਹਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਹਿ।

ਗਰਹ ਕਲਹ ਕੁਚ੍ਛਨੇ। ਗਰਹਤਿ। ਗਰਹਾ, ਕਲਹਤਿ, ਕਲਹੋ।

ਵਰਹ ਵਲਹ ਪਧਾਨਿਯੇ ਪਰਿਭਾਸਨਹਿੰਸਾਦਾਨੇਸੁ ਚ। ਵਰਹਤਿ। ਵਲਹਤਿ। ਵਰਾਹੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਵਰਾਹੋ**ਤਿ ਸੂਕਰੋਪਿ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਏਨੇਯਜਾ ਚ ਵਰਾਹਾ ਚ। ਮਹਾਵਰਾਹੋਵ ਨਿਵਾਪਪੁਟ੍ਠੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੂਕਰੋ ‘‘ਵਰਾਹੋ’’ਤਿ ਨਾਮੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਮਹਾਵਰਾਹਸ੍ਸ ਨਦੀਸੁ ਜਗ੍ਗਤੋ, ਭਿਸਂ ਘਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਹਤ੍ਥੀ ‘‘ਵਰਾਹੋ’’ਤਿ ਨਾਮੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਹਾਵਰਾਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਿ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵੇਹੁ ਜੇਹੁ ਵਾਹੁ ਪਯਤਨੇ। ਵੇਹਤਿ, ਜੇਹਤਿ। ਵਾਹਤਿ। ਵਾਹਨੋ।

ਵਾਹਨੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸ੍ਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਵਾਹਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਾਦੀਸੁ ਕਿਚ੍ਚੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਯਤਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਹਨੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਦਾਹੁ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਯੇ। ਦਾਹਤਿ।

ਊਹ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। ਊਹਤਿ, ਆਯੂਹਤਿ, ਵਿਯੂਹਤਿ, ਬ੍ਯੂਹਤਿ ਅਪੋਹਤਿ। ਊਹਨਂ, ਆਯੂਹਨਂ, ਬ੍ਯੂਹੋ, ਅਪੋਹੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਊਹਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, **ਆਯੂਹਤੀ**ਤਿ ਵਾਯਮਤਿ, **ਵਿਯੂਹਤੀ**ਤਿ ਪਂਸੁਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ। ਏਵਂ **ਬ੍ਯੂਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਅਪੋਹਤੀ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਵਿਵੇਚੇਤਿ।

ਗਾਹੁ ਵਿਲੋਲ਼ਨੇ। ਗਾਹਤਿ। ਗਾਹੋ, ਚਨ੍ਦਗ੍ਗਾਹੋ, ਸੂਰਿਯਗ੍ਗਾਹੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ।

ਗਹ ਗਹਣੇ। ਗਹਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਤਿ। ਆਹੁਤਿਂਪਗ੍ਗਹਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਪਗ੍ਗਹੋ, ਪਗ੍ਗਾਹੋ।

ਪਗ੍ਗਹੋਤਿ ਪਤ੍ਤੋ। **ਪਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ।

ਸਹ ਪਰਿਸਹਨੇ। ਪਰਿਸਹਨਂ ਖਨ੍ਤਿ। ਸਹਤਿ। ਸਹੋ, ਅਸਹੋ, ਅਸਯ੍ਹੋ।

ਰੁਹ ਚਮ੍ਮਨਿ ਪਾਤੁਭਾਵੇ। ਰੁਹਤਿ। ਰੁਕ੍ਖੋ।

ਮਾਤੁ ਮਾਨੇ। ਮਾਹਤਿ।

ਗੁਹੂ ਸਂਵਰਣੇ। ਗੁਹਤਿ ਨਿਗ੍ਗੁਹਤਿ। ਗੁਹੋ, ਗੁਯ੍ਹਕੋ।

ਵਹ ਪਾਪੁਣੇ। ਵਹਤਿ। ਵਾਰਿਵਹੋ।

ਦੁਹ ਪਪੂਰਣੇ। ਦੁਹਤਿ, ਦੋਹਤਿ। ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾ ਗਾਵੀ।

ਦਿਹ ਉਪਚਯੇ। ਦੇਹਤਿ। ਦੇਹੋ। **ਦੇਹੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ।

ਲਿਹ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਲੇਹਤਿ, ਪਲੇਹਤਿ। ਲੇਹਨੀਯਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਸੁਨਖਾ ਹਿਮਸ੍ਸ ਪਲਿਹਿਂਸੁ ਪਾਦੇ’’ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ – ਸੁਨਖਾ ਇਮਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਦਤਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਪਲਿਹਿਂਸੂਤਿ।

ਓਹ ਚਾਗੇ। ਓਹਤਿ। ਸਬ੍ਬਮਨਤ੍ਥਂ ਅਪੋਹਤਿ। ਅਪੋਹੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਬ੍ਰਹਤਿ। ਬ੍ਰਹਾ।

ਦਹ ਥਹ ਹਿਂਸਤ੍ਥਾ। ਦਹਤਿ। ਥਹਤਿ।

ਬ੍ਰੂਹ ਵਡ੍ਢਨੇ। ਉਪਰੂਪਰਿ ਬ੍ਰੂਹਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**। ਕਾਰਿਤੇ ''ਵਿਵੇਕਮਨੁਬ੍ਰੂਹੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਪਯੋਗੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਬ੍ਰੂਹਿਤੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਤਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋਪਿ ਸੇਟ੍ਠਮ੍ਪਿ। ''ਸਹਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੋ।

''ਤਮੋਨੁਦੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ,
ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਸਬ੍ਬਭਵਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।
ਅਨਾਸਵੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹੀਨੋ,
ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਉਪਾਸਿਤੋ ਮੇ''ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਰੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੇਟ੍ਠਂ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ ਵਿਪ੍ਪੇ ਚ, ਅਥੋ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਚ।
ਤਥਾਗਤੇ ਚ ਸੇਟ੍ਠੇ ਚ, **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ॥

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋਤਿ।

''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਲਿਕੇਦਾਰਂ, ਸੁਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਸਿਯ।
ਪਟਿਵੇਦੇਮਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨ ਨੇ ਵਾਰੇਤੁਮੁਸ੍ਸਹੇ,
ਪਰਿਬ੍ਬਜ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਪਚਨ੍ਤੁਞ੍ਞੇਪਿ ਪਾਣਿਨੋ''ਤਿ ਚ

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਹਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ।

''ਅਪਾਰੁਤਾ ਤੇਸਂ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਾ,
ਯੇ ਸੋਤਵਨ੍ਤੋ ਪਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੁ ਸਦ੍ਧਂ।
ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ,
ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ,

ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਤਾਯ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੁਪਪਤ੍ਤੀਨੰ, ਵਿਸੁਦ੍ਧੀਨੰ ਵਸੇਨ ਚ।
ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ''ਤਿ॥

ਘਿਮ੍ਹ ਨਿਟ੍ਠੁਭਨੇ। ਘਿਮ੍ਹੇਤਿ। ''ਪਟਿਵਾਮਗਤੰ ਸਲ੍ਲੰ, ਪਸ੍ਸ ਘਿਮ੍ਹਾਮਿ ਲੋਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਘਿਮ੍ਹਾਮੀ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠੁਭਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਲ਼ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਬਿਲ਼ ਅਕ੍ਕੋਸੇ। ਬੇਲ਼ਤਿ। ਬਿਲ਼ਾਰੋ।

ਕੀਲ਼ ਵਿਹਾਰੇ। ਕੀਲ਼ਤਿ। ਕੀਲ਼ਾ।

ਅਲ਼ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਅਲ਼ਤਿ। ਵਾਲ਼ੋ।

ਲਲ਼ ਵਿਲਾਸੇ। ਲਲ਼ਤਿ। ਲਲ਼ਿਤੋ ਅਸ੍ਸੋ।

ਕਲ਼ ਮਦੇ ਕਕ੍ਕਸ੍ਸੇ ਚ। ਕਕ੍ਕਸ੍ਸੰ ਕਸ੍ਸਸਿਯੰ ਫਰੁਸਭਾਵੋ। ਕਲ਼ਤਿ।

ਤੁਲ਼ ਤੋਲ਼ਨੇ। ਤੋਲ਼ਤਿ।

ਹੁਲ਼ ਹੋਲ਼ ਗਤਿਯੰ। ਹੁਲ਼ਤਿ। ਹੋਲ਼ਤਿ।

ਰੋਲ਼ ਅਨਾਦਰੇ। ਰੋਲ਼ਤਿ।

ਲੋਲ਼ ਉਮ੍ਮਾਦੇ। ਲੋਯਤਿ।

ਹੇਲ਼ ਹੋਲ਼ ਅਨਾਦਰੇ। ਹੇਲ਼ਤਿ। ਹੋਲ਼ਤਿ।

ਵਾਲ਼ ਆਲਪੇ। ਵਾਲ਼ਤਿ।

ਦਾਲ਼ ਧਾਲ਼ ਵਿਸਰਣੇ। ਦਾਲ਼ਤਿ। ਧਾਲ਼ਤਿ।

ਹਲ਼ ਸਿਲਾਘਾਯੰ। ਹਲ਼ਤਿ।

ਹੀਲ਼ ਅਨਾਦਰੇ। ਹੀਲ਼ਤਿ। ਹੀਲ਼ਾ, ਹੀਲ਼ਿਕੋ, ਹੀਲ਼ਿਤੋ।

ਕਲ਼ ਸੇਚਨੇ। ਕਲ਼ਤਿ। ਕਲ਼ਨੰ।

ਹੇਲ਼ ਵੇਠਨੇ। ਹੇਲ਼ਤਿ।

ਈਲ਼ **ਥੁਤਿਯਂ**। ਈਲ਼ਤਿ।

ਜੁਲ਼ ਗਤਿਯਂ। ਜੁਲ਼ਤਿ, ਜੋਲ਼ਤਿ।

ਪੁਲ਼ ਮੁਲ਼ ਸੁਖਨੇ। ਪੁਲ਼ਤਿ। ਮੁਲ਼ਤਿ।

ਗੁਲ਼ ਰਕ੍ਖਾਯਂ। ਗੁਲ਼ਤਿ। ਗੁਲ਼ੋ।

ਜੁਲ਼ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਜੁਲ਼ਤਿ।

ਕੁਲ਼ ਘਸਨੇ। ਕੁਲ਼ਤਿ।

ਖੁਲ਼ ਬਾਲਜੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਘਸਨਾਪੇਕ੍ਖਕੋ। ਖੁਲ਼ਤਿ।

ਸੁਲ਼ ਬੁਲ਼ ਸਂਵਰਣੇ। ਸੁਲ਼ਤਿ। ਬੁਲ਼ਤਿ।

ਪੁਲ਼ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਪੁਲ਼ਤਿ। ਪੁਲ਼ਿਨਂ।

ਸਲ਼ ਅਬਜਤੁਸਦ੍ਦੇ। ਸਲ਼ਤਿ। ਸਾਲ਼ਿਕੋ, ਸਾਲ਼ਿਕਾ।

> ‘‘ਉਸਭੋਵ ਮਹੀ ਨਦਤਿ,
> ਮਿਗਰਾਜਾਵ ਕੂਜਤਿ।
> ਸੁਸੁਮਾਰੋਵ ਸਲ਼ਤਿ,
> ਕਿਂ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਇਮਾਨਿ **ਲ਼**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **ਅ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਧਾਤੁਯੋ ਪਕਾਸਿਤਾ।

ਇਦਾਨਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਧਾਤੂਨਂਯੇਵ ਕਾਚਿ ਅਸਮਾਨਸੁਤਿਕਾ, ਕਾਚਿ ਅਸਮਾਨਨ੍ਤਿਕਾ। ਤਾਸੁ ਕਾਚਿ ਸਮਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯੇਵ ਧਾਤੁਯੋ ਏਕਦੇਸੇਨ ਰੂਪਵਿਭਾਵਨਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਂ ਯਥਾ?

ਹੂ ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਤਿ। ਪਹੋਤਿ, ਪਭਵਤਿ। ਹੁਵੇਯ੍ਯ ਪਾਵੁਸੋ। ਸਚੇ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੇਯ੍ਯ। ਅਜੇਸਿ ਯਕ੍ਖੋ ਨਰਵੀਰਸੇਟ੍ਠਂ, ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨਾਦੋ ਤੁਮੁਲੋ ਬਹੂਵ। ਅਮ੍ਬਾ’ਯਂ ਅਹੁਵਾ ਪੁਰੇ। ਅਹੁ ਰਾਜਾ ਵਿਦੇਹਾਨਂ। ਪਹੂਤਂ ਮੇ ਧਨਂ ਸਕ੍ਕ। ਪਹੂਤਮਰਿਯੋ ਪਕਰੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞਂ। ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ ਭਗਵਾ। ਪਿਯਪ੍ਪਭੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ। ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਹੋਤਬ੍ਬਂ। ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਹੋਤੁਂ, ਹੇਤੁਯੇ, ਭਵਿਤੁਂ। ਹੁਤ੍ਵਾ, ਹੁਤ੍ਵਾਨ। ਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਭਵਿਤ੍ਵਾਨ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਹੇਹਿਤਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਸੋ ਸਕ੍ਕਾ ਨ ਹੇਤੁਯੇ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਹੇਤੁਯੇ**ਤਿ ਅਭਵਿਤੁਂ। **ਹੂ**ਧਾਤੁਤੋ **ਤੁਂ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਤਵੇ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਾ **ਤੁਯੇ** ਆਦੇਸੋ, **ਊ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਏ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਹੇਤੁਭਾਵਾਯ **ਨ** ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਪੁਰਿਮੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ **ਹੋਤਿ**ਸ੍ਸ ਧਾਤੁਨੋ ਪਯੋਗਭਾਵਾਯ ਉਦਾਹਰਿਤਪਦਸ੍ਸਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨ ਚੀਵਰਂ ਕਾਤੁਂ ਪਹੋਤਿ, ਨੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ। **ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਵਾ

ਪੁਰਿਸੋ ਅਰਯੋ ਜੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਪਭਵਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿ। **ਪਹੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਲਂ, ਮਹਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਵਿਤ੍ਤੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ। **ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ**ਤਿ ਸੁਪੁਥੁਲਸੁਦੀਘਸੁਮੁਦੁਕਜਿਵ੍ਹੋ, **ਪਿਯਪ੍ਪਭੂਤਾ**ਤਿ ਪਿਯਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਗਮੁ ਸਪ੍ਪ ਗਤਿਯਂ। ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਮਤਿ, ਘਮ੍ਮਤਿ, ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਟਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ‘‘ਸਮੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਸਗ੍ਗਦ੍ਵਯਵਸੇਨਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਪ੍ਪਤਿ, ਸਂਸਪ੍ਪਤਿ, ਪਰਿਸਪ੍ਪਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਗਮਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਗਮੇਤਿ ਗਮਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਪਾਯਂ ਗਮੇਤੀਤਿ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਆਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ** ਇਮਸ੍ਸ ‘‘ਆਗਮੇਤਿ, ਆਗਮਯਤਿ, ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ, ਆਗਮਯਮਾਨੋ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਘਮ੍ਮਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਆਯਾਤਿ। **ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਉਯਜਾਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਤਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਟਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਵਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਲਭਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਵਾ। **ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਪੇਤਿ। **ਵਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਮਤਿ। **ਨਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਲਭਤਿ। ‘‘ਯਸਂ ਪੋਸੋ ਨਿਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। **ਸਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਂਸਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਸਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਪਰਮਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਸਪ੍ਪਯੋਗਂ ਪਦਮਾਲਂ ਕਥਯਾਮ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ? ਸੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਰੇ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮ। ਸੋ ਗਚ੍ਛਤੇ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਵ੍ਹੇ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛੇ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮ੍ਹੇ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਗਚ੍ਛਤੁ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਗਚ੍ਛ, ਗਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮ। ਸੋ ਗਚ੍ਛਤਂ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਵ੍ਹੋ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛੇ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮਸੇ। ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਗਚ੍ਛੇ, ਤੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ, ਗਚ੍ਛੇਮੁ। ਸੋ ਗਚ੍ਛੇਥ, ਤੇ ਗਚ੍ਛੇਰਂ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛੇਥੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਂ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਗਚ੍ਛ, ਤੇ ਗਚ੍ਛੁ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਂ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਗਞ੍ਛਿਮ੍ਹ। ਸੋ ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਿਰੇ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਿਵ੍ਹੋ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਿਂ, ਗਞ੍ਛਿਂ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹੇ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਯ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਾ, ਤੇ ਅਗਚ੍ਛੂ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਚ੍ਛੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਚ੍ਛਥ। ਅਹਂ ਅਗਚ੍ਛਂ, ਮਯਂ ਅਗਚ੍ਛਮ੍ਹਾ। ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਥ, ਤੇ ਅਗਚ੍ਛਤ੍ਥੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਚ੍ਛਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਚ੍ਛਿਵ੍ਹਂ। ਅਹਂ ਅਗਚ੍ਛਂ, ਮਯਂ ਅਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹੇ। ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੋ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੇ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ, ਤੇ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਮਯਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ। ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ, ਤੇ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਿਸੁ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਹਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਮਯਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਾ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨੇ ਅਨਿਯਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਗਚ੍ਛਿ, ਗਚ੍ਛਿ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਮਤਿ, ਗਮਨ੍ਤਿ। ਗਮਤੁ, ਗਮਨ੍ਤੁ। ਗਮੇਯਜ। ਗਮੇਯਜੁਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਹਿਯਜਤ੍ਤਨਜ੍ਜਤਨੀਸੁ ਵਿਸੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਗ੍ਗਂ ਗ, ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਘਰ'ਮਾਗ। ਤੇ ਮਗ੍ਗਂ ਗੁ, ਤਾ ਘਰ'ਮਾਗੁ। **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰਾਦੇਸਂ ਤ੍ਵਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗ, ਤ੍ਵਂ ਘਰ''ਮਾਗ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਗ੍ਗਂ ਗੁਤ੍ਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਘਰ'ਮਾਗੁਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਂ, ਅਹਂ ਘਰ'ਮਾਗਂ। ਅਹਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਅਨ੍ਵਗਂ, ਮਯਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗੁਮ੍ਹ, ਮਯਂ ਘਰਂ ਆਗੁਮ੍ਹ, ਮਯਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਅਨ੍ਵਗੁਮ੍ਹ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯ ਵਿਸੇਸੋ।

''ਸੋ ਮਗ੍ਗਂ ਅਗਮਾ, ਤੇ ਮਗ੍ਗਂ ਅਗਮੂ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹਿਯਜਤ੍ਤਨਿਯਾ ਰੂਪਂ। ''ਸੋ ਅਗਮਿ, ਤੇ ਅਗਮੁਂ, ਤੇ ਗੁਂ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਾ ਰੂਪਂ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਪਦਰੂਪਾਨਿ ਪਾਕਟੀਕਰਣਤ੍ਥਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਥਯਾਮ – ''ਸੋਪਾਗਾ ਸਮਿਤਿਂ ਵਨਂ। ਅਥੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਗਾ। ਆਗੁਂ ਦੇਵਾ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ। ਮਾਹਂ ਕਾਕੋਵ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਸਮਨ੍ਵਗਂ। ਅਗਮਾ ਰਾਜਗਹਂ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵਙ੍ਕਂ ਅਗਮੁ ਪਬ੍ਬਤਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਪਗਚ੍ਛੁਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਗ ਗੁ ਗ ਗੁਤ੍ਥ ਗਂ ਗੁਮ੍ਹ, ਅਗੁ ਅਗਮੁ ਅਗਮੁਂ।
ਅਗਮਾ'ਗਮਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਦਿਭੇਦਂ ਮਨੇ ਕਰੇ॥

ਇਦਾਨਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ – ਗਤੋ, ਗਨ੍ਤਾ, ਗਚ੍ਛਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਕੁਲਂ, ਸਹਗਤਂ, ਗਤਿ, ਗਮਨਂ, ਗਮੋ, ਆਗਮੋ, ਅਵਗਮੋ, ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਗਮਨੀਯਂ, ਗਮ੍ਮਂ, ਗਮ੍ਮਮਾਨਂ, ਗਮਿਯਮਾਨਂ, ਗੋ, ਮਾਤੁਗਾਮੋ, ਹਿਙ੍ਗੁ, ਜਗੁ, ਇਨ੍ਗੂ, ਮੇਧਗੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ, ਕਾਰਿਤੇ – ਗਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪਯਤਿ, ਗਚ੍ਛੇਤਿ, ਗਚ੍ਛਯਤਿ, ਗਮ੍ਮੇਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਗਮ੍ਮਤਿ, ਗਮਿਯਤਿ, ਅਧਿਗਮ੍ਮਤਿ, ਅਧਿਗਮਿਯਤਿ। **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦਿਤ੍ਤੇ ''ਗਨ੍ਤੁਂ, ਗਮਿਤੁਂ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ, ਗਮਿਤ੍ਵਾ, ਗਮਿਤ੍ਵਾਨ, ਗਮਿਯ, ਗਮਿਯਾਨ, ਗਮ੍ਮ, ਆਗਮ੍ਮ, ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਅਧਿਗਮ੍ਮ, ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ । **ਸਪ੍ਪ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਨ ''ਸਪ੍ਪੋ, ਸਪ੍ਪਿਨੀ, ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ, ਸਪ੍ਪਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਹਗਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਵੋਕਿਣ੍ਣੇ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਂਸਟ੍ਠੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾ''ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵੀਮਂਸਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਹਗਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਕੋਸਜ੍ਜੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਰੂਪਾਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਦਂ ਸੁਖਂ ਇਮਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਸਹਗਤਂ ਸਹਜਾਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠੇ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪੀਤਿਯਾ ਸਂਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਚੇਵ ਵੋਕਿਣ੍ਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚ।

ਸੰਸਟ੍ਠੇ ਚ **ਸਹਗਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ।

ਗਤੀਤਿ ਗਤਿਗਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਗਭਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਗਤਿ ਵਿਭਵਗਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਗਤਿ ਞਾਣਗਤੀਤਿ ਬਹੁਵਿਧਾ ਗਤਿ ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਤੰ ਗਤਿੰ ਪੇਚ੍ਚ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਗਤਿੰ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਮਾਨੁਸਾ’’ਤਿ ਚ ਅਯੰ **ਗਤਿਗਤਿ**ਨਾਮ। ‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ ਅਹੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨੰ ਨੇਵ ਜਾਨਾਮਿ ਗਤਿੰਵਾ ਅਗਤਿੰਵਾ’’ਤਿ ਅਯੰ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਗਤਿ** ਨਾਮ। ‘‘ਏਵੰ ਖੋ ਤੇ ਅਹੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਗਤਿਞ੍ਚ ਜਾਨਾਮਿ ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ ਅਯੰ **ਅਜ੍ਝਾਸਯਗਤਿ** ਨਾਮ। ‘‘ਵਿਭਵੋ ਗਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਰਹਤੋ ਗਤੀ’’ਤਿ ਅਯੰ **ਵਿਭਵਗਤਿ** ਨਾਮ। ‘‘ਦ੍ਵੇ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਅਯੰ **ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਗਤਿ** ਨਾਮ। ‘‘ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਗਤਿਮਾ ਧਿਭਿਮਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸੁਨੂਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋ’’ਤਿ ਚ ਅਯੰ **ਞਾਣਗਤਿ** ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਗਤਿਗਤਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤਜੰ, ਵਿਭਵਜ੍ਝਾਸਯੇਸੁ ਚ।
ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਞਾਣੇ ਚ, **ਗਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਗੋ**। ਮਾਤੁਯਾ ਸਮਭਾਵੰ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ **ਮਾਤੁਗਾਮੋ**। ਰੋਗੰ ਹਿੰਸਨ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਹਿਙ੍ਗੁ**।

ਇਮਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ

ਹਿਙ੍ਗੁ ਹਿਙ੍ਗੁਜਤੁਞ੍ਚੇਵ, ਤਥਾ ਹਿਙ੍ਗੁਸਿਪਾਟਿਕਾ।
ਹਿਙ੍ਗੁਜਾਤੀਤਿ ਕਥਿਤਾ, **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਹਿ॥

ਜਗੂਤਿ ਚੁਤਿਤੋ ਜਾਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਜਗੁ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦਗੂ**। ਅਥ ਵਾ ਇਨ੍ਦਭੂਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦਗੁ**। ‘‘ਹਿਨ੍ਦਗੂ’’ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣੰ। ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਹਿਨ੍ਦਗੂ**। ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨੰ, ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੰ। **ਮੇਧਗੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਪਰਞ੍ਚ ਮੇਧਮਾਨੋ ਹਿੰਸਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਮੇਧਗੋ, ਕਲਹੋ। ‘‘ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਮੇਧਗਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕਲਹੋ **ਮੇਧਗ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਗਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ –

‘‘ਇਸਿਵ੍ਹਯੰ ਗਮਿਤ੍ਵਾਨ, ਵਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ।
ਤਤੋ ਵਿਨੇਸਿ ਭਗਵਾ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਹਿੰ ਤਹਿ’’ਨ੍ਤਿ

ਅਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਸਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੋ, ਸੰਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਪ੍ਪਸ੍ਸੇਵ ਪਦਾਸਿਰੋ’’ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ **ਪਾਲ਼ਿਯਾ** ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **“ਸਪ੍ਪੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਹਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਪ੍ਪੋ? ਸੰਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਪ੍ਪੋ**। ਭੁਜਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਭੁਜਗੋ**। ਉਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਉਰਗੋ**। ਪਨ੍ਨਸਿਰੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਪਨ੍ਨਗੋ**। ਸਰੀਰੇਨ ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਰੀਸਪੋ**। ਬਿਲੇ ਸਯਤੀਤਿ **ਬਿਲਾਸਯੋ**। ਦਾਠਾ ਤਸ੍ਸ ਆਵੁਧੋਤਿ **ਦਾਠਾਵੁਧੋ**। ਵਿਸੰ ਤਸ੍ਸਘੋਰਨ੍ਤਿ **ਘੋਰਵਿਸੋ**। ਜਿਵ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਾਤਿ **ਦੁਜਿਵ੍ਹੋ**। ਦ੍ਵੀਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਹਿ ਰਸੰ ਸਾਯਤੀਤਿ **ਦ੍ਵਿਰਸਞ੍ਞੂ**’ਤਿ। **ਸਪ੍ਪਿਨੀ**ਤਿ ਉਰਗੀ। **ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਪੀਠੇਨ ਸਪ੍ਪਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ,** ਪਙ੍ਗੁਲ਼ੋ। **ਸਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਯੋ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਲਾਯੁਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥੰ ਸਪ੍ਪਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਪ੍ਪਿ,** ਘਤੰ।

ਸਕ੍ਕ ਟੇਕ ਲਙ੍ਘ ਗਤਜਤ੍ਥਾ। ਸਕ੍ਕਤਿ, ਨਿਸਕ੍ਕਤਿ, ਪਰਿਸਕ੍ਕਤਿ। ਨਿਸਕ੍ਕੋ, ਪਰਿਸਕ੍ਕਨੰ। ਟੇਕਤਿ। ਟੀਕਾ। ਲਙ੍ਘਤਿ, ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਤਿ, ਓਲਙ੍ਘਤਿ, ਲਙ੍ਘਕੋ, ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਕਾ ਪੀਤਿ।

ਕੇ ਰੇ ਗੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਕਾਯਤਿ। ਰਾਯਤਿ। ਗਾਯਤਿ। ਜਾਤਕਂ। ਰਾ। ਗੀਤਂ। ਕਾਯਿਤੁਂ। ਰਾਯਿਤੁਂ, ਗਾਯਿਤੁਂ। ਕਾਯਿਤ੍ਵਾ। ਰਾਯਿਤ੍ਵਾ। ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਂ ਭੂਤਂ ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਤਿ ਕਥੇਤਿ ਭਗਵਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਜਾਤਕਂ। ਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿ ਹਿ ਇਧ ਜਾਤਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਜਾਤਂ ਏਵਂ ਜਾਤਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਜਾਤਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ‘‘ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ, ਜਾਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ‘‘ਜਾਤਕਂ ਸਮੋਧਾਨੇਸੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਰਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਯਨਂ।

ਖੇ ਜੇ ਸੇ ਖਯੇ। ਖਾਯਤਿ। ਜਾਯਤਿ। ਸਾਯਤਿ। ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਿਯਾ ‘‘ਨਨੁ ਚ ਭੋ **ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਖਾਦਤੀਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਤਥਾ **ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਸਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਰਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਭੋ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਕਥਿਯਤੀ’’ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਧਾਤੂਨਨ੍ਤੁ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸੋ, ਬਲਿਬਦ੍ਦੋਵ ਜੀਰਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਜੀਰਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਜਰਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਗੁ ਘੁ ਕੁ ਉ ਸਦ੍ਦੇ। ਗਵਤਿ। ਘਵਤਿ। ਕਵਤਿ। ਅਵਤਿ।

ਖੁ ਰੁ ਕੁ ਸਦ੍ਦੇ। ਖੋਤਿ। ਰੋਤਿ। ਕੋਤਿ।

ਚੁ ਜੁ ਪੁ ਪ੍ਲੁ ਗਾ ਸੇ ਗਤਿਯਂ। ਚਵਤਿ। ਜਵਤਿ। ਪਵਤਿ। ਪ੍ਲਵਤਿ। ਗਾਤਿ। ਸੇਤਿ। ਚਵਨਂ, ਚੁਤਿ। ਜਵਨਂ, ਜਵੋ। ਪਵਨਂ, ਪ੍ਲਵਨਂ। ਗਾਨਂ। ਸੇਤੁ। ਪੋਤੋ। ਪ੍ਲਵੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਂ। **ਪੋਤੋ**ਤਿ ਪਵਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਦਕੇ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪੋਤੋ, ਨਾਵਾ। ਤਥਾ ਪ੍ਲਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤੀਤਿ **ਪ੍ਲਵੋ,** ਨਾਵਾ ਏਵ। ‘‘ਭਿਨ੍ਨਪ੍ਲਵੋ ਸਾਗਰਸ੍ਸੇਵ ਮਜ੍ਝੇ’’ਤਿ ਹਿ **ਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿ** ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਨਾਵਾ, ਪੋਤੋ, ਪ੍ਲਵੋ, ਜਲਯਾਨਂ, ਤਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਨਾਵਾਭਿਧਾਨਾਨਿ।

ਧੇ ਥੇ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਘਾਤੇਸੁ। ਧਾਯਤਿ। ਥਾਯਤਿ। ਭਾਵੇ – ਧਿਯਤਿ, ਥਿਯਤਿ। ਇਤ੍ਥੀ। ਥੀ।

ਦੇ ਤੇ ਪਾਲਨੇ। ਦਾਯਤਿ। ਦਯਾ। ਤਾਣਂ।

ਰਾ ਲਾ ਆਦਾਨੇ। ਰਾਤਿ। ਲਾਤਿ।

ਅਤਿ ਅਦਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਅਨ੍ਤਤਿ। ਅਨ੍ਦਤਿ। ਅਨ੍ਤੁਂ। ਅਨ੍ਦੂ।

ਜੁਤਸੁਭ ਰੁਚ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਜੋਤਤਿ। ਸੋਭਤਿ। ਰੋਚਤਿ, ਵਿਰੋਚਤਿ।

ਅਕ ਅਗ ਕੁਟਿਲਾਯਂ ਗਤਿਯਂ। ਅਕਤਿ। ਅਗਤਿ।

ਨਾਥ ਨਾਧ ਯਾਚਨੋਪਤਾਪਿਸ੍ਸਰਿਯਾਸੀਸਾਸੁ। ਨਾਥਤਿ। ਨਾਧਤਿ।

ਸਲ ਹੁਲ ਚਲ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਸਲਤਿ। ਹੁਲਤਿ। ਚਲਤਿ। ਕੁਸਲਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਾਪਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਤੀਤਿ **ਕੁਸਲੰ,** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਿਦੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ''ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਾਪਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਲਯਨ੍ਤਿ ਚਲਯਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋ। ਇਦੰ **ਸਲ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ **ਕੁਸਲ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ। ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ **ਕੁਸਲ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਕਥੰ? ''ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਾ, ਤੇ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕੁਸੇ ਲੁਨਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਕੁਸਲਾ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਵਾ ਸਾਨਤੋ ਤਨੁਕਰਣਤੋ ਞਾਣੰ ਕੁਸੰ ਨਾਮ, ਤੇਨ ਕੁਸੇਨ ਲਾਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਕੁਸਲਾ,** ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਕੁਸਾ ਉਭਯਭਾਗਗਤੰ ਹਤ੍ਥਪ੍ਪਦੇਸੰ ਲੁਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਮੇਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਉਭਯਭਾਗਗਤੰ ਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੰ ਲੁਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਾ ਵਿਯ ਲੁਨਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਕੁਸਲਾ**''ਤਿ। ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਧਮ੍ਮਾ'' ਇਤਿ ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਲਿਙ੍ਗਵਚਨਵਸੇਨ ''ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਨਪੁੰਸਕੇਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕਤੋ। ਪੁਞ੍ਞਵਾਚਕੋ ਹਿ **ਕੁਸਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਰੋਗ੍ਯਵਾਚਕੋ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੋ, ਇਤਰਤ੍ਥਵਾਚਕੋ ਪਨ ਤਿਲਿਙ੍ਗਿਕੋ, ਯਥਾ ਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਕੁਸਲਾ ਵੇਦਨਾ। ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਕੁਸਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **ਲਾ**ਧਾਤੁ**ਸਲ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਸਮੋਧਾਨਗਤਧਾਤੁਯੋ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪਾ, **ਭੂਵਾਦੀਨੰ** ਗਣੇ ਮਯਾ।
ਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਸਉਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯਥਾਰਹੰ॥

ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤੇਹਿ, ਨਾਨਾਅਤ੍ਥਯੁਤੇਹਿ ਚ।
ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਨ ਪਦਾਨੇਤ੍ਥ, ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ॥

ਪਾਲ਼ਿਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦੀਹਿ, ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਸਹੇਵ ਤੁ।
ਤਜਾਦਜਨ੍ਤਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ, **ਸਜਾ**ਨਜਨ੍ਤਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ॥

ਪਦਾਨੰ ਸਦਿਸਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਵਿਸਦਿਸਤ੍ਤੁਨੰ।
ਚੋਦਨਾਪਰਿਹਾਰੇਹਿ, ਸਹਿਤੋ ਚਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ'ਭਿਧਾਨਞ੍ਚ, ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਯਵਿਮਿਸ੍ਸਨੰ।
ਅਭਿਧੇਯਜਕਲਿਙ੍ਗੇਸੁ, ਸਵਿਸੇਸਪਦਾਨਿ ਚ॥

ਨਾਨਾਪਦਬਹੁਪ੍ਪਦ-ਸਮੋਧਾਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੰ।
ਰੂਲ਼੍ਹੀਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਚੇਵ, ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਾ ਅਨਾਕੁਲਾ॥

ਸਬ੍ਬਨਾਮੰ ਸਬ੍ਬਨਾਮ-ਸਦਿਸਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਚ।
ਨਾਨਾਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤੁੰ, ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਯਥਾਰਹੰ॥

ਤੁਮਨ੍ਤਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ, **ਤ੍ਵਾ**ਦਜਨ੍ਤਾਨਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ।
ਪਿਟਕੇ ਪਾਟਵਤ੍ਥਾਯ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਪਕਾਸਿਤੰ॥

ਯੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਮ੍ਹਿ ਇਮੰ ਵਿਭਾਗੰ,

ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਮੁਨਿਸਾਸਨੇ ਤੇ।
ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਵੀਤਕਙ੍ਖਾ,
ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਨੋ ਸੀਹਸਮਾ ਭਵਨ੍ਤਿ॥

ਵਿਭੂਤਭੂਤਗ੍ਗਸਯਮ੍ਭੁਚਕ੍ਕੇ ,
ਸੁਭੂਤਭੂਰਿਂ ਵਦਤਾ ਨਰਾਨਂ।
ਯੋ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਮ੍ਹਿ **ਭੁਵਾਦਿ**ਕਣ੍ਡੋ,
ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਤਂ ਭਜਥਤ੍ਥਕਾਮੋ॥

ਇਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਗਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ

ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ

ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ ਮਣ੍ਡਿਤੋ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੋ ਨਾਮ

ਸੋਲ਼ਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੭. ਰੁਧਾਦਿਛਕ੍ਕ

ਰੁਧਾਦਿਗਣਿਕ

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ, **ਰੁਧਾਦਿਕ**ਗਣਾਦਯੋ।
ਸਾਸਨਸ੍ਸੋਪਕਾਰਾਯ, ਗਣੇ ਤੁ ਛਬ੍ਬਿਧੇ ਕਥਂ॥

ਰੁਧਿ ਆਵਰਣੇ। ਰੁਧਿਧਾਤੁ ਆਵਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਆਵਰਣਂ** ਨਾਮ ਪਿਦਹਨਂ ਵਾ ਪਰਿਰੁਨ੍ਧਨਂ ਵਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਨਂ ਵਾ ਹਰਿਤੁਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਦਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਿਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੀਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਅਵਰੁਨ੍ਧੇਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿ – ਮਗ੍ਗੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਰੁਨ੍ਧਿਯਤਿ। ਰੋਧੋ, ਓਰੋਧੋ, ਵਿਰੋਧੋ, ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਪਰਿਰੁਦ੍ਧੋ। ਰੁਨ੍ਧਿਤੁਂ, ਪਰਿਰੁਨ੍ਧਿਤੁਂ। ਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। ਪਰਿਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੋਧੋ**ਤਿ ਚਾਰਕੋ। ਸੋ ਹਿ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਪਵੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਮਨਂ ਆਵਰਤੀਤਿ **ਰੋਧੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਓਰੋਧੋ**ਤਿ ਰਾਜੁਬ੍ਬਰੀ, ਸਾ ਪਨ ਯਥਾਕਾਮਚਾਰਂ ਚਰਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਓਰੁਨ੍ਧਿਯਤਿ ਅਵਰੁਨ੍ਧਿਯਤੀਤਿ **ਓਰੋਧੋ। ਵਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਅਨਨੁਕੂਲਤਾ। **ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਨਨੁਕੂਲਤਾ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਿਰੋਧਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ ਵਿਰੋਧਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਪਰਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਯਥਾ ਅਰੀਹਿ ਪਰਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਗਮਨੇ ਪਥੇ’’ਤਿ। **ਅਵਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ।

ਮੁਚ ਮੋਚਨੇ। ਮਿਗਂ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਞ੍ਚਤਿ। ਮੁਞ੍ਚਨਂ, ਮੋਚਨਂ। ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਮੋਚਨਂ, ਮੋਚੋ।

ਮੋਚੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਿਕਕਦਲੀਰੁਕ੍ਖੋ। ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਮੋਚੇਤਿ, ਮੋਚੇਤੁਂ, ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ।

ਰਿਚ ਵਿਰੇਚਨੇ। ਰਿਞ੍ਚਤਿ। ਰਿਞ੍ਚਨਂ, ਵਿਰੇਚਨਂ, ਵਿਰੇਕੋ, ਵਿਰੇਚਕੋ। ਰਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਰਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ।

ਸਿਚ ਪਗ੍ਘਰਣੇ। ਉਦਕੇਨ ਭੂਮਿਂ ਸਿਞ੍ਚਤਿ। ਪੁਤ੍ਤਂ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿ। ਅਭਿਸੇਕੋ। ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ। ਸਿਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਨਾਵਂ, ਸਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਲਹੁਮੇਸ੍ਸਤਿ। ਸਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ।

ਯੁਜ ਯੋਗੇ। ਯੁਞ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿ ‘‘ਯੁਞ੍ਜਿਯਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਕੇਚਿ ‘‘ਯੁਞ੍ਜਤੇ’’ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯੁਞ੍ਜਨਂ, ਸਂਯੋਗੋ, ਅਨੁਯੋਗੋ, ਭਾਵਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ। ਦੀਘਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਜਨਂ। ਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਯੋਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਂਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਂ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿ। **ਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ –

ਵਿਦਤ੍ਥਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗੁਲਜੋ, ਤਦ੍ਵਯਂ ਰਤਨਂ ਮਤਂ।
ਸਤ੍ਤਰਤਨਿਕਾ ਯਟ੍ਠਿ, ਉਸਭਂ ਵੀਸਯਟ੍ਠਿਕਂ।
ਗਾਵੁਤਂ ਉਸਭਾਸੀਤਿ, ਯੋਜਨਂ ਚਤੁਗਾਵੁਤਂ॥

ਭੁਜ ਪਾਲਨਬ੍ਯਵਹਰਣੇਸੁ। ਪਾਲਨਂ ਰਕ੍ਖਣਂ। **ਬ੍ਯਵਹਰਣਂ** ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਂ। ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਸਂਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਦਾਸਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਭੋਜੇਤਿ ਭੋਜਯਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਭੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਭੋਗੋ, ਮਹਿਭੁਜੋ, ਗਾਮਭੋਜਕੋ , ਉਪਭੋਗੋ, ਪਰਿਭੋਗੋ। ਭੁਤ੍ਤੋ ਓਦਨੋ ਭਵਤਾ। ਸਚੇ ਭੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਹਂ। ਓਦਨਂ ਭੁਤ੍ਤੋ ਭੁਤ੍ਤਵਾ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ। ਤੁਮਨ੍ਤਾਦਿਤ੍ਤੇ ‘‘ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ,

ਭੋਜੇਤੁੰ, ਭੋਜਯਿਤੁੰ, ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾਨ, ਭੁਞ੍ਜਿਯ, ਭੁਞ੍ਜਿਯਾਨ, ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਭੋਜੇਤ੍ਵਾਨ, ਭੋਜਯਿਤ੍ਵਾ, ਭੋਜਯਿਤ੍ਵਾਨ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ **ਪਰਿ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਭੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਭਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਭੋਜਨੀਯੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਖਾਦਨੀਯੰ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵਾ ਖਾਦਤਿ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਵਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਿਚ ਕਦਾਚਿ ਖਾਦਨੀਯੇਪਿ ''ਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਫਲਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਭੁਞ੍ਜ ਰਾਜ ਵਰਾਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ **ਪਟਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੰਵਣ੍ਣਿਯਤਿ। ਅਪਿਚ ''ਕਾਮੇ ਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਨ **ਭੁਞ੍ਜਨਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ**ਸਦ੍ਦਾ ਪਟਿਸੇਵਨਤ੍ਥੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ। **ਸੰਭੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭੋਗੰ ਕਰੋਤਿ, ਏਕਤੋ ਵਾਸੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਅਤ੍ਰ **ਭੁਜ**ਧਾਤੁ ਪਾਲਨਬਜਵਹਰਣੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਕਥੰ ਏਤ੍ਤਕੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ? ਵਤ੍ਤਤੇਵ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਹਿ ਧਾਤਵੋ, ਤੇ ਉਪਸਗ੍ਗਸਹਾਯੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤਰਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਤੁਮ**ਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਕਤਿ ਛੇਦਨੇ। ਕਨ੍ਤਤਿ, ਵਿਕਨ੍ਤਤਿ। ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ।

ਭਿਦਿ ਵਿਦਾਰਣੇ। ਭਿਨ੍ਦਤਿ। ਅਨਾਗਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਭੇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ**। ਤੇਨਾਹ –

''ਨ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖਤੇ ਪਰੇ।
ਵਿਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸਮਾਦਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਨ ਤਾਵਤਾ॥

ਯੋਧ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਾਪਞ੍ਚ, ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ।
ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕੇ ਚਰਤਿ, ਸਵੇ 'ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਇਦਞ੍ਚ ਖੀਣਾਸਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਮਣਾਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ**। ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ,। ਭਿਨ੍ਦਿਯਤੀਤਿ **ਭਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ। ਨ ਤੇ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ। ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਭੇਤ੍ਤਾ**।

ਛਿਦਿ ਦ੍ਵੇਧਾਕਰਣੇ। ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਛੇਦਕੋ,** ਏਵੰ ਛੇਤ੍ਤਾ। ਕੇਸੇ ਛੇਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਛਿਨ੍ਦਿਯਤੀਤਿ **ਛਿਨ੍ਨੋ**। ਛਿਨ੍ਨੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪੁਨਦੇਵ ਰੂਹਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ **ਭਿਦਿਛਿਦਿ**ਦ੍ਵਯੰ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੰ ਪਤ੍ਵਾ ''ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕੰ ਰੂਪਦ੍ਵਯੰ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਭਿਨ੍ਨੋ**''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਤਦਿ ਹਿੰਸਾਨਾਦਰੇਸੁ। ਤਨ੍ਦਤਿ। ਤਨ੍ਦੀ, ਤਦ੍ਦੂ। **ਤਦ੍ਦੂ**ਤਿ ਕਚ੍ਛੁ।

ਉਦਿ ਪਸਵਕਿਲੇਦਨੇਸੁ। ਪਸਵਨੰ ਸਨ੍ਦਨੰ। ਕਿਲੇਦਨੰ ਤਿਨ੍ਤਤਾ। ਉਨ੍ਦਤਿ। ਉਨ੍ਦੂਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ।

ਵਿਦ ਲਾਭੇ। ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਗੋਵਿਨ੍ਦੋ, ਵਿਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਵਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਨੰ, ਵੇਦਨਾ ਵਾ।

ਵਿਦ ਤੁਟ੍ਠਿਯੰ। ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨੰ। ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਤਿਯਾ। ਵਿਤ੍ਤਿ, ਵਿਤ੍ਤੰ, ਵੇਦੋ। ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਵਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ। ‘‘ਵਿਤ੍ਤਿ ਹਿ ਮਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਸੁਤ ਦਿਸ੍ਵਾ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਤਿਜਨਨਤ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਨਂ। **ਵੇਦੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਥੋਪਿ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਗਨ੍ਥੋ ‘‘ਵੇਦੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵੇਦਗੁਮਭਿਜਞ੍ਞਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਞਾਣਂ। ‘‘ਯੇ ਵੇਦਜਾਤਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਵੇਦਗਨ੍ਥੇ ਚ ਞਾਣੇ ਚ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ।
ਵੇਦਸਦ੍ਦੋ ਇਮਂ ਨਾਨਾ-ਧਾਤੁਤੋ ਸਮੁਦੀਰਯੇ॥

ਲਿਪ ਲਿਮ੍ਪਨੇ। ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਲਿਮ੍ਪਕੋ। ਅਵਲੇਪੋ। **ਅਵਲੇਪੋ**ਤਿ ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ।

ਲੁਪ ਅਚ੍ਛੇਦਨੇ। ਲੁਮ੍ਪਤਿ। ਵਿਲੁਮ੍ਪਕੋ, ਵਿਲੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੋਪੋ।

ਵਿਲੁਮ੍ਪਤੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਯਾਵਸ੍ਸ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ।
ਯਦਾ ਚਞ੍ਞੇ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵਿਲੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੁਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਪਿਸ ਚੁਣ੍ਣਨੇ। ਪਿਂਸਤਿ। ਪਿਸਕੋ। ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ। **ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਭਾਸਤਿ, ਸਾ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਹਿਸਿ ਵਿਹਿਂਸਾਯਂ। ਹਿਂਸਤਿ, ਵਿਹਿਂਸਤਿ। ਹਿਂਸਕੋ।

ਅਹਿਂਸਕੋਤਿ ਮੇ ਨਾਮਂ, ਹਿਂਸਕਸ੍ਸ ਪੁਰੇ ਸਤੋ।
ਅਜ੍ਜਾਹਂ ਸਚ੍ਚਨਾਮੋਮ੍ਹਿ, ਨ ਨਂ ਹਿਂਸਾਮਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ॥

ਹਿਂਸਿਤਬ੍ਬਂ ਕਿਂਸਤੀਤਿ **ਸੀਹੋ**। ਆਦਿਅਨ੍ਤਕ੍ਖਰਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ, ਯਥਾ ‘‘ਕਨ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਤਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ। ਵਿਹੇਸਕੋ, ਵਿਹੇਸਨਂ।

ਸੁਮ੍ਭ ਪਹਾਰੇ। ਯੋ ਨੋ ਗਾਵੋਵ ਸੁਮ੍ਭਤਿ। ਪਰਿਸੁਮ੍ਭਤਿ। ਸੁਮ੍ਭੋਤਿ। ਅਤ੍ਰਿਮੇ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਪਯੋਗਾ –

‘‘ਸਂਸੁਮ੍ਭਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਕਾਲਮਾਗਮਯਾਮਸੇ’’ਤਿ ਚ,

‘‘ਕੇਸਗ੍ਗਹਣਮੁਕ੍ਖੇਪਾ, ਭੂਮਜਾ ਚ ਪਰਿਸੁਮ੍ਭਨਾ।
ਦਤ੍ਵਾ ਚ ਨੋ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਪ੍ਪਕ’’ਨ੍ਤਿ ਚ,

‘‘ਭੂਮਿਂ ਸੁਮ੍ਭਾਮਿ ਵੇਗਸਾ’’ਤਿ ਚ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾ ਇਧ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕੇਚੇਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਥਾ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **‘‘ਸਕਿ ਸਙ੍ਕਾਯਂ ਖਜਿ ਗਤਿਵੇਕਲ੍ਲੇ’’**ਤਿਆਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਗ੍ਗਨ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ‘‘ਸਙ੍ਕਤਿ ਖਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣੇ **‘‘ਮੁਚ ਮੋਚਨੇ ਕਤਿ ਛੇਦਨੇ’’**ਤਿਆਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਗ੍ਗਨ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ‘‘ਮੁਞ੍ਚਤਿ ਕਨ੍ਤਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕੋ ਇਮੇਸਂ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯੇ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਸ੍ਮਿਂ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਾ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਆਖਜਾਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਤ੍ਵਾ

ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਤੇਸੰ ਵਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ? ਸਙ੍ਕਤਿ, ਸਙ੍ਕਾ, ਖਞ੍ਜਤਿ, ਖਞ੍ਜੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯੰ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾਨੰ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੰ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਯੇ ਚ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਸ੍ਮਿਂ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ ਅਸੰਯੋਗਨ੍ਤ੍ਵਾ **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ **ਉ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇਯੇਵ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ। ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੰ ਪਨ ਸਹਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਵਿਨਾ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਸੰਯੋਗਰੂਪਾਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ? ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਮੁਞ੍ਚਾਪੇਤਿ, ਮੋਚੇਤਿ, ਮੋਚਾਪੇਤਿ। ਛਿਨ੍ਦਾਪੇਤਿ। ਛੇਦੇਤਿ, ਛੇਦਾਪੇਤਿ। ਛਿਨ੍ਦਨੰ, ਛੇਦੋ। ਮੁਞ੍ਚਨੰ, ਮੋਚਨੰ। ਕਨ੍ਤਤਿ, ਕਨ੍ਤਨੰ, ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ। ਪਿਟ੍ਠਿਮੰਸਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਸਾਮੰ ਉਕ੍ਕਚ੍ਚ ਖਾਦਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ, ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਆਖ੍ਯਾਤਨਾਮਿਕਭਾਵੰ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਹਿ **ਸਕਿ ਖਜਿ** ਆਦੀਹਿਯੇਵ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਿਕੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਪਨ **ਮੁਚਛਿਦਿ**ਆਦੀਹੀਤਿ? ਤਨ੍ਨ, **ਮੁਚਛਿਦਿ**ਆਦੀਹਿਯੇਵ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਿਕੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ **ਰੁਧ**ਧਾਤੁਯਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਹਿ ਯਥਾ ''ਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸ, ਰੁਨ੍ਧਯਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਾਪੇਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਨੰ, ਰੋਧੋ, ਵਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ **ਮੁਚਛਿਦਿ**ਆਦੀਨਮ੍ਪੀਤਿ।

ਨਨੁ **ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ** ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਵਿਧਾਨਤ੍ਥੰ ''ਰੁਧਾਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤੰ ਪਨ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਚ ਨਾਮਿਕਪਦਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਵੇਯ੍ਯ, ''ਵਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵਾਸਦ੍ਦੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਵਾਸਦ੍ਦੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਞਾਯਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤ੍ਤੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ **ਸਕਿਖਜਿ**ਆਦੀਨੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤ੍ਤੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਰੁਧਾਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਮਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ? ਨ ਸਕ੍ਕਾ, **ਸਕਿਖਜਿ**ਆਦੀਨੰ **ਰੁਧ**ਧਾਤੁਯਾ ਅਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੇਸੰ ਯਾ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਤਾ, ਸਾ ਏਵ ਤੇਸੰ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਭਾਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਤਞ੍ਚ **ਸਕਿਖਜਿ**ਆਦੀਨੰ ਨਤ੍ਥਿ। ''ਸਙ੍ਕਾ ਖਞ੍ਜੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਨਾਮਤ੍ਤੇ ਏਕੋਯੇਵ ਪਕਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, "**ਕਮੁ ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਪਨ ''ਕਮੋ, ਕਮਨੰ, ਚਙ੍ਕਮੋ, ਚਙ੍ਕਮਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਤਾਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਾਸਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਤਾ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਭਾਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਭਾਸਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਵਨ੍ਤਤਾ, ਸਾਯੇਵ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਨਯੋ ਅਤੀਵ ਸੁਖੁਮੋ ਸਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਰੁਧਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲੰ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਞ੍ਞੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ॥

ਰੁਧਾਦਿਗਣੋਯੰ।

ਦਿਵਾਦਿਗਣਿਕ

ਦਿਵੁ ਕੀਲ਼ਾਵਿਜਿਗਿਸਾਬਜਵਹਾਰਜੁਤਿਥੁਤਿਕਨ੍ਤਿਗਤਿਸਤ੍ਤੀਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕੀਲ਼ਾ**ਤਿ ਲਲ਼ਨਾ, ਵਿਹਾਰੋ ਵਾ। **ਲਲ਼ਨਾ**ਤਿ ਚ ਲਲ਼ਿਤਾਨੁਭਵਨਵਸੇਨ ਰਮਣੰ। **ਵਿਹਾਰੋ** ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਨੰ। **ਵਿਜਿਗਿਸਾ**ਤਿ ਵਿਜਯਿਚ੍ਛਾ। **ਬਜਵਹਾਰੋ**ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ। **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਸੋਭਾ। **ਥੁਤੀ**ਤਿ ਥੋਮਨਾ। **ਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਮਨੀਯਤਾ। **ਗਤੀ**ਤਿ ਗਮਨੰ। **ਸਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ। ਇਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ **ਦਿਵੁ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਤਿ। ਦੇਵੋ। ਦੇਵੀ। ਦੇਵਤਾ।

ਏਤ੍ਥ **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਦੇਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਤਿ। ਤੇਸੁ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਲੋਕੇਨ ''ਦੇਵਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਤ੍ਤਾ ਰਾਜਰਾਜਕੁਮਾਰਾਦਯੋ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ** ਨਾਮ। ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪਪਨ੍ਨਾ **ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ** ਨਾਮ। ਖੀਣਾਸਵਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ** ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ''ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਰਾਜਾਨੋ ਦੇਵਿਯੋ ਕੁਮਾਰਾ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਦੇਵਾ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਖੀਣਾਸਵਾ''ਤਿ।

ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ – ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਾਦੀਹਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭਿਲਾਸਿਤੰ ਵਿਸਯੰ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਤੰਤੰਬਜਸਨਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸਰਣੰ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਦੇਵਨੀਯਾ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯਾਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਕਮਨੀਯਾਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾ**।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਥੁਤਿਕਨ੍ਤਿ** ਅਤ੍ਥਾ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, **ਕੀਲ਼ਾਦਯੋ** ਛ ਅਤ੍ਥਾ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਵਸੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦਿਵੁ ਕੀਲ਼ਾਵਿਜਿਗਿਸਾਬਜਵਹਾਰਜੁਤਿਥੁਤਿਗਤੀਸੂ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ''ਗਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ ਵਿਹਾਯ ''ਜੁਤਿਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ''ਥੁਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ ਵਿਹਾਯ ''ਜੁਤਿਗਤੀਸੂ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਨ **ਦਿਵੁ**ਧਾਤੁੰ **"ਸਤ੍ਤਿਥੁਤਿਕ"**ਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਪਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ **ਅਨੁਟੀਕਾਕਾਰੋ** **"ਦੇਵ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਕੀਲ਼ਾਵਿਜਿਗਿਸਾਵੋਹਾਰਜੁਤਿਗਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਿਅਭਿਤ੍ਥਵਕਮਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤਿ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਨੇਕਤ੍ਥਭਾਵਤੋ''ਤਿਆਦਿ।

ਇਦੰ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ – ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**, ਰਾਜਾਨੋ। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਵਿਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ਚ ਲੋਕਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤੰ, ਜੋਤਨ੍ਤਿ ਪਰਮਾਯ ਸਰੀਰਜੁਤਿਯਾ, ਥੋਮਿਯਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਤ੍ਥਿਕੇਹਿ, ਕਾਮਿਯਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠੁੰ ਸੋਤੁਞ੍ਚ ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਗਮਨੇਨ, ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਚ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੰਤੰਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਨ੍ਤਿ **ਦੇਵਾ**, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਯੋ। ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਾਯ ਝਾਨਕੀਲ਼ਾਯ, ਵਿਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੰ, ਪਰਮਸੁਖੁਮਞਾਣਵਿਸੇਸਵਿਸਯੰ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦੋਸਕਲੁਸਾਭਾਵਾ ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਞਾਣਜੁਤਿਯਾ, ਥੋਮਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਭਾਵੇਹਿ ਪਰਮਨਿਮ੍ਮਲਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ, ਕਾਮਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾਯ ਦਟ੍ਠੁੰ ਸੋਤੁੰ ਪੂਜਿਤੁਞ੍ਚ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਚ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪਚ੍ਚਾਗਮਨੀਯਾਯ ਗਤਿਯਾ, ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੰ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਹਿਤੇ ਨਿਯੋਜੇਤੁੰ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖੇ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ **ਦੇਵਾ**, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ।

ਦੇਵਸਦ੍ਦੋ ''ਵਿਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਜਟਾਕਾਸੇ ਆਗਤੋ। ''ਦੇਵੋ ਚ ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਫੁਸਾਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮੇਘੇ। ''ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯੇ। ''ਅਹੰ ਦੇਵ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਯੰ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਸ੍ਸਰਪੁਗ੍ਗਲੇ। ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ ਦੇਵੋ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵੇ। ''ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੰ ਨਰਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵੇ ਆਗਤੋ।

ਦੇਵੀਤਿ ਰਾਜਭਰਿਯਾਪਿ ਦੇਵਧੀਤਾਪਿ ''ਦੇਵੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੇਵਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਤਿ ਹਿ ਦੇਵੀ, ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ''ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਦੇਵੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਯਥਾ ''ਭਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ''ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ

ਪੁਞ੍ਞਿਦ੍ਧਿਯਾ ਕੀਲ਼ਤੀਤਿ ਦੇਵੀ''ਤਿ।

ਦੇਵਤਾਤਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਪਿ ਦੇਵਧੀਤਾਪਿ। ''ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ''ਦੇਵਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਦੇਵੋਯੇਵ ਦੇਵਤਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਥਾ ''ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਸਤ੍ਤਸਤਾ ਉਲ਼ਾਰਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਿਮਾਨਾ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ।

> ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਯਾ ਤ੍ਵਂ ਤਿਟ੍ਠਸਿ ਦੇਵਤੇ।
> ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੀ ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ, ਓਸਧੀ ਵਿਯ ਤਾਰਕਾ''ਤਿ-

ਆਦੀਸੁ ਦੇਵਧੀਤਾ।

ਇਮਾਨਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ –

> ਦੇਵੋ ਸੁਰੋ ਚ ਵਿਬੁਧੋ, ਨਿਜ੍ਜਰੋ ਅਮਰੋ ਮਰੁ।
> ਸੁਧਾਸੀ ਤਿਦਸੋ ਸਗ੍ਗ-ਵਾਸੀ ਅਨਿਮਿਸੋਪਿ ਚ।
> ਦਿਵੋਕੋ'ਮਤਪਾਯੀ ਚ, ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਦੇਵਤਾਨਿ ਚ॥

ਖਿ ਖਯੇ। ਖਿਯਤਿ। ਖਯੋ। ਖਿਯਨਂ। ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ।

ਖਿ ਨਿਵਾਸੇ ਕੋਧਹਿਂਸਾਸੁ ਚ। ਖਿਯਤਿ। ਨ ਗਚ੍ਛਸਿ ਯਮਕ੍ਖਯਂ। ਨਾਗਦਾਨੇਨ ਖਿਯਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਖਿਯਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਸਤਿ। **ਯਮਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਨਿਵੇਸਨਂ। **ਖਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਘਾ ਗਨ੍ਧੋਪਾਦਾਨੇ। ਘਾਯਤੀਤਿ **ਘਾਨਂ**। ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤੁਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ।

ਰੁਚ ਰੋਚਨੇ। ਰੋਚਨਂ ਰੁਚਿ। ਭਤ੍ਤਂ ਮੇ ਰੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਮਮ ਰੁਚ੍ਚਤਿ। ਰੁਚ੍ਚਿਤੁਂ, ਰੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ **"ਰੁਚ ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹੀ"**ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਦਿਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸੋਭਨਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਰੁਚ**ਧਾਤੁਨੋ ''ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ, ਦਿਤ੍ਤਿਰੁਚੀਨਂ ਵਾਚਕੋ **ਰੁਚ**ਧਾਤੁ ਭੂਵਾਦਿਗਣਿਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ''ਰੋਚਤਿ, ਵਿਰੋਚਤਿ। ਏਕਤ੍ਤਮੁਪਰੋਚਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਨਿਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ''ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ। ਰੁਚਿਯਾਯੇਵ ਵਾਚਕੋ ਪਨ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕੋਪਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਕਾਲੇ ''ਗਮਨਂ ਮਯ੍ਹਂ ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ। **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕਕਾਲੇ ''ਕਿਂ ਨੁ ਜਾਤਿਂ ਨ ਰੋਚੇਸੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ। **ਆਪੁਬ੍ਬੋ** ਚੇ ਆਚਿਕ੍ਖਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ''ਆਰੋਚੇਤਿ, ਆਰੋਚਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਮੁਚ ਮੋਕ੍ਖੇ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ।

ਉਚ ਸਮਵਾਯੇ। ਉਚ੍ਚਤਿ। ਓਕੋ, ਊਕਾ, ਉਕ੍ਕਾ।

ਓਕੋਤਿ ਉਦਕਮ੍ਪਿ ਆਵਾਸੋਪਿ। ''ਓਕਪੁਣ੍ਣੇਹਿ ਚੀਵਰੇਹੀ''ਤਿ ਚ, ''ਵਾਰਿਜੋਵ ਥਲੇ ਖਿਤ੍ਤੋ, ਓਕਮੋਕਤਮੁਬ੍ਭਤੋ''ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਯੋਗੋ। **ਊਕਾ**ਤਿ ਸੀਸੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਿਮਿਵਿਸੇਸੋ।

ਉਕ੍ਕਾਤਿ ਦੀਪਿਕਾਦਯੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ‘‘ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੂ’’ਤਿ ਹਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦੀਪਿਕਾ ‘‘ਉਕ੍ਕਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਉਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧੇਯਜ, ਉਕ੍ਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਉਕ੍ਕਾਮੁਖਂ ਆਲਿਮ੍ਪੇਯਜਾ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਙ੍ਗਾਰਕਪਲ੍ਲਂ। ‘‘ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਂ ਯਥਾ ਉਕ੍ਕਾ, ਅਨ੍ਤੋ ਝਾਯਤਿ ਨੋ ਬਹੀ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਮ੍ਮਾਰੁਦ੍ਧਨਂ। ‘‘ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਪਾਕੋ ਉਕ੍ਕਾਪਾਤੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵ◌ਾਤਵ◌ੇਗੋ ‘‘ਉਕ੍ਕਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਜਾਤਰੂਪਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜਾ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਾਨਂ ਮੂਸਾ ‘‘ਉਕ੍ਕਾ’’ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਚ੍ਚੇਵ◌ਂ –

ਦੀਪਿਕਾਵ◌ਾਤਵ◌ੇਗੇਸੁ, ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਨੇ।
ਮੂਸਾਯਮ੍ਪਿ ਚ ਅਙ੍ਗਾਰ-ਕਪਲ੍ਲੇ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ।
ਵ◌ਿਸਯੇਸੁ ਪਨੇਤੇਸੁ, **ਉਕ੍ਕਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਛੇ ਛੇਦਨੇ। ਛਿਯਤਿ, ਛਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਚ੍ਛਿਤਂ, ਅਵਚ੍ਛਾਤਂ। ਛੇਤ੍ਵ◌ਾਨ ਮੋਲਿਂ ਵਰਗਨ੍ਧਵ◌ਾਸਿਤਂ।

ਸਜ ਸਙ੍ਗੇ। ਸਙ੍ਗੋ ਲਗਨਂ। ਸਜ੍ਜਤਿ। ਸਜ੍ਜਨਂ, ਸਜ੍ਜਿਤੋ, ਸਤ੍ਤੋ।

ਯੁਜ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ। ਸਮਾਧਾਨਂ **ਸਮਾਧਿ,** ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗਵਸੇਨ ਅਵ◌ਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯੋਗੋ, ਯੋਗੀ।

ਏਤ੍ਥ **ਯੋਗੋ**ਤਿ ਵ◌ੀਰਿਯਂ। ਤਞ੍ਹਿ –

‘‘ਵ◌ਾਯਮੇਥੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦੇਯਜ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵ◌ੋ’ਹ’ਮਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਿਂ ਤਥਾ ਅਹੁ’’ਨ੍ਤਿ

ਵਚਨਤੋ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਾਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਯੋਗੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

ਰਨ੍ਜ ਰਾਗੇ। ਰਜ੍ਜਤਿ। ਵ◌ਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਰਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਰਜ੍ਜਂ, ਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਰਾਗੋ, ਵ◌ਿਰਾਗੋ, ਰਜ੍ਜਨਂ, ਵ◌ਿਰਜ੍ਜਨਂ, ਰਜਨੀਯਂ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਰਟ੍ਠਾ ਨਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਟ੍ਠਾ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਵ◌ਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵ◌ਿਰਾਗੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚ।

ਵ◌ਿਜੀ ਭਯਚਲਨੇਸੁ। ਵ◌ਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਂਵ◌ਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਂਵ◌ੇਗੋ, ਸਂਵ◌ੇਜਨੀਯਂ। ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਤਿ। ਉਬ੍ਬੇਗੋ, ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗਹਦਯੋ।

ਲੁਜ ਵ◌ਿਨਾਸੇ। ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਲੋਕੋ**। ਲੋਪੋ, ਲੁਤ੍ਤਿ, ਲੁਜ੍ਜਨਂ, ਲੁਤ੍ਤੋ।

ਠਾ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਠਾਯਤਿ। ਠਾਯੀ, ਠਿਤਿ, ਠਾਨਂ, ਠਿਤੋ, ਤਤ੍ਰਟ੍ਠੋ, ਤਿਟ੍ਠਂ, ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯੀ, ਆਸਭਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯੀ।

‘‘ਸੁਖਂ ਸਯਾਮਿ ਠਾਯਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਕਪ੍ਪੇਮਿ ਜੀਵ◌ਿਤਂ।
ਅਹਤ੍ਥਪਾਸੋ ਮਾਰਸ੍ਸ, ਅਹੋ ਸਤ੍ਥਾਨੁਕਮ੍ਪਕੋ’’ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਲਾਪਂ ਗੋਚਰਟ੍ਠਾਯਿਨਨ੍ਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਠਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ।

ਡਿਗਤਿਯਂ। ਡਿਯਤਿ। ਡੇਮਾਨੋ। ਡਿਨੇ ਵਾ। ''ਉਚ੍ਚੇ ਸਕੁਣ ਡੇਮਾਨ, ਪਤ੍ਤਯਾਨ ਵਿਹਙ੍ਗਮ। ਵਜ੍ਜੇਸਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਵਾਮੂਰੁ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਡਿਯਤੀਤਿ **ਡੇਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਾ ਪਾਲਨੇ। ਤਾਯਤਿ। ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ। ਸੋ ਨੂਨ ਕਪਣੋ ਤਾਤੋ, ਚਿਰਂ ਰੁਜ੍ਜਤਿ ਅਸ੍ਸਮੇ। ਤਾਣਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਗੋਤ੍ਤਂ। ਤ੍ਵਂ ਖੋਸਿ ਉਪਾਸਕ ਕਤਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਤਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣੋ।

ਤਤ੍ਰ **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਤੇਜਵਨ੍ਤਤਾਯ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਉਪਸਗ੍ਗਞ੍ਚ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਤਂ**।

ਨਤ ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੇ। ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੋ ਗਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਨਚ੍ਚਤਿ। ਨਚ੍ਚਂ। ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ।

ਦਾ ਸੋਧਨੇ। ਦਾਯਤਿ। ਦਾਨਂ। ਅਨੁਯੋਗਦਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਅਨੁਯੋਗਂ ਦਤ੍ਵਾ। ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ।

ਦਾ ਸੁਪਨੇ। ਦਾਯਤਿ। ਨਿਦ੍ਦਾਯਤਿ। ਨਿਦ੍ਦਾਯਨਂ, ਨਿਦ੍ਦਾਯਮਾਨੋ, ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ।

ਦਾਦਾਨੇ। ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਨਂ ਦਾਯਤਿ। **ਆ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਗਹਣੇ। ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ। ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਪੁਰਿਸੇਨ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ – ਆਦਪੇਤਿ, ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਆਦਪਯਤਿ, ਸਮਾਦਪਯਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਮੇਵਾਦਪਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ।

ਦਾ ਅਵਖਣ੍ਡਨੇ। ਦਿਯਤਿ, ਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਂ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਂ **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਕਾਮਾਵਚਰਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਤ੍ਤਾ।

ਦਾ ਸੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਦਾਯਤਿ। ਵੋਦਾਯਤਿ। ਵੋਦਾਨਂ। ਅਕਮ੍ਮਕੋਯਂ ਧਾਤੁ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਵੋਦਾਯਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵੋ**ਦਾਨਂ,** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ **ਨੇਤ੍ਤਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਦੀ ਖਯੇ। ਦੀਯਤੇ। ਦੀਨੋ, ਆਦੀਨਵੋ।

ਤਤ੍ਰ ਦੀਨੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਞ੍ਞਾਤਿਧਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ। **ਆਦੀਨ**ਵੋਤਿਆਦੀਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿਆਦੀਨਵੋ, ਦੋਸੋ।

ਦੁ ਪਰਿਤਾਪੇ। ਦੁਯਤੇ। ਦੂਨੋ, ਦੂਤੋ।

ਭਿਦਿ ਭਿਜ੍ਜਨੇ। ਭਿਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਭਿਨ੍ਨੋ। ਭਿਜ੍ਜਨਂ ਭੇਦੋ।

ਛਿਦਿ ਛਿਜ੍ਜਨੇ। ਸੁਤ੍ਤਂ ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਛਿਨ੍ਨੋ। ਏਵਂ ਛਿਦ੍ਦਂ। ਛਿਜ੍ਜਨਂ ਛੇਦੋ।

ਖਿਦਿ ਦੀਨਿਯੇ। ਦੀਨਭਾਵੋ **ਦੀਨਿਯਂ,** ਯਥਾ ਦਕ੍ਖਿਯਂ। ਖਿਜ੍ਜਤਿ, ਖਿਨ੍ਨੋ, ਅਖਿਨ੍ਨਮਤਿ, ਖੇਦੋ, ਖੇਦਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਹਿਤਾਯ ਨਾਥੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਖੇਦਞ੍ਞੂਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਦ ਗਤਿਯਂ। ਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਕਮ੍ਮਕਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਧਮ੍ਮੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਜ੍ਜੋ, ਬਜਗ੍ਘਪਜ੍ਜੋ, ਸਮ੍ਪਦਾਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। ਬਜਗ੍ਘਪਜ੍ਜੇ ਸਦ੍ਦੂਲਪਥੇ ਜਾਤੋਤਿ **ਬਜਗ੍ਘਪਜ੍ਜੋ,** ਏਵਂਨਾਮਕੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਪਦਿਯਤਿ ਞਾਪਿਯਤਿ ਧਮ੍ਮੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਪਦਾਯੋ,** ਅਕ੍ਖਾਤਾ।

ਵਿਦ ਸਤ੍ਤਾਯਂ। ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰੋ। ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਜਾਤਵੇਦੋ, ਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਵਿਦਿਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਵੇਦੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿ। ਸੋ ਹਿ ਜਾਤੋਵ ਵੇਦਯਤਿ ਧੂਮਜਾਲੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਜਾਤਵੇਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਞਾਣਂ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰਾਸਟ੍ਠਂ, ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਟ੍ਠਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਸੁਞ੍ਞਟ੍ਠਂ, ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਟ੍ਠਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪੀਲ਼ਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ,** ਮੋਹੋ।

ਮਦ ਉਮ੍ਮਾਦੇ। ਉਮ੍ਮਾਦੋ ਨਾਮ ਮੁਯ੍ਹ ਨਂ ਵਾ ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਾ। ਮਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਜ੍ਜਤਿ। ਮਤ੍ਤੋ, ਸੁਰਾਮਦਮਤ੍ਤੋ। ਮਤ੍ਤੋ ਅਹਂ ਮਹਾਰਾਜ। ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਾਨਿ ਖਾਦਯਿਂ। ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥੀ, ਪਮਤ੍ਤੋ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੋ।

ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਮਤਂ ਪਦਂ, ਪਮਾਦੋ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਪਦਂ।
ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਨ ਮਿਯਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਮਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਮਤਾ॥

ਮਿਦ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਮੇਜ੍ਜਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ, ਮੇਤ੍ਤਿ, ਮਿਤ੍ਤਂ, ਮਿਤ੍ਤੋ।

ਅਨੁਰਧਾ ਅਦਸ੍ਸਨੇ। ਅਨੁਰਪੁਬ੍ਬੋ **ਧਾ**ਧਾਤੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਦਸ੍ਸਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤੋ। ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ। ਅਨ੍ਤਰਾਪਿਧਾਯਤਿ।

ਬੁਧ ਅਵਗਮਨੇ। ਅਵਗਮਨਂ ਜਾਨਨਂ। ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੁਦ੍ਧਿ, ਬੁਦ੍ਧਂ, ਬੋਧੋ, ਬੋਧਿ। ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਸਕਲਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੁਦ੍ਧਵਾ, ਵਿਬੋਧੇਤਿ, ਬੋਧੇਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਅਥ ਵਾ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਞੇਯਜਂ ਅਬੁਜ੍ਝੀਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮੇਨਪਿ **ਬੁਦ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਅਧਿਗਤਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਬੁਦ੍ਧੀਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਿ**। ਏਵਂ **ਬੁਦ੍ਧਂ ਬੋਧੋ ਬੋਧਿ** ਚ। ਅਥ ਵਾ ਬੁਜ੍ਝਨਂ **ਬੁਦ੍ਧਿ**। ਏਵਂ **ਬੋਧੋ ਬੋਧਿ** ਚ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾਧਿਵਚਨਂ।

ਇਦਾਨਿ **ਬੋਧਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਵਦਾਮ। **ਬੋਧੀ**ਤਿ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖੋਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਏਵਂਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ ''ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਚ, ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਬੋਧਿਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਗਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਰੁਕ੍ਖੋ ਬੋਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਗ੍ਗੋ। ''ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਬੋਧਿਂ ਵਰਭੂਰਿ ਸੁਮੇਧਸੋ''ਤਿ

ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ‘‘ਪਤ੍ਵਾਨ ਬੋਧਿੰ ਅਮਤੰ ਅਸਙ੍ਖਤ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ‘‘ਬੋਧਿ ਭਨ੍ਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ‘‘ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੋਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਚ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵੰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਅਤ੍ਰਿਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਰੁਕ੍ਖੇ ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ, ਞਾਣੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਚ।
ਤਥਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚੇਵ, **ਬੋਧਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ,** ਬੋਧੇਤੀਤਿ **ਬੋਧੇਤਾ**।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੋਚਿ ਪਯੋਗੋ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ – ‘‘ਗੁਯ੍ਹਮਤ੍ਥਮਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ, ਸਮ੍ਬੋਧਯਤਿ ਯੋ ਨਰੋ। ਪਰੰ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੁਮਰਹਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਿਤੁੰ, ਬੁਦ੍ਧੁੰ, ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ, ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਨ, ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਨ, ਬੁਦ੍ਧਿਯ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਨ’’ ਇਤਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਅਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਅਞ੍ਞਾਤੰ, ‘‘ਅਸਮ੍ਬੋਧ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਪਰੇਸੰ ਬੋਧੇਤੁੰ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਬੁਜ੍ਝਿਤੁੰ। **ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ, ਏਵੰ **ਬੁਦ੍ਧਾਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਕੇਚਿ ਪਨ **“ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ** ‘ਬੋਧਿਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਧ੍ਵਾ’ਤਿ ਚ, ‘‘ਬੁਧ੍ਵਾ ਬੋਧਿਤਲੇ ਯਮਾਹ ਸੁਗਤੋ’ਤਿ ਚ **ਧ**ਕਾਰਵਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਵਤੋ ਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਤ੍ਵਾ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚ **ਧ**ਕਾਰਵਕਾਰਸੰਯੋਗਵਸੇਨ ‘‘ਬੁਧ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਦਰੂਪਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ, ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਕੂਲਤਾਯ ਚ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਚ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇ ਵਕਾਰਸੰਯੋਗਵਿਗਤਸ੍ਸ ‘‘ਬੋਧਿਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿਚ, ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾ ਬੋਧਿਤਲੇ’’ਤਿ ਚ ਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਨ ਤਾਦਿਸੋ ਪਾਠੋ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨੁਕੂਲੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ ਤਾਦਿਸੰ ਵਕਾਰ**ਧ**ਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਪਦੰ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ‘‘ਬੁਧ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਦਰੂਪਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਕੂਲਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਕ੍ਕਟਗਨ੍ਥੇ ਕਤਪਰਿਚਯਭਾਵੇਨ ਵਞ੍ਚਿਤੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤੰ, ਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨੀਤਿਵਿਞ੍ਞੂਹਿ। ਏਤ੍ਥ ਇਮਾਨਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ –

ਕੋ ਮੰ ਵਿਦ੍ਧਾ ਨਿਲੀਯਤਿ। ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤਿ। ਲਦ੍ਧਾਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯੰ ਵਿਸੇਸੰ, ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛੇ।

ਉਮ੍ਮਾਦਨ੍ਤਿਮਹੰ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲੰ।
ਨ ਸੁਪਾਮਿ ਦਿਵਾਰਤ੍ਤਿੰ, ਸਹਸ੍ਸੰਵ ਪਰਾਜਿਤੋ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਲਦ੍ਧਾਨਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾਨ। **ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਇਤਿ ‘‘ਵਿਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾਨ ਦਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ ਪਦਾਨਿ **ਤ੍ਵਾ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਤਾਨਿਪਿ ਸਞ੍ਞੋਗਵਸੇਨ ਵਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨ’’ ਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿਪਿ ‘‘ਲਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾਨ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਪਰਿਹੀਨਵਕਾਰਸਞ੍ਞੋਗਾਨਿ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯੇ ‘‘ਬੁਧ੍ਵਾ’’ਤਿ ਰੂਪੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ ਚ, ਮਞ੍ਞੇ ਤੇ **ਤ੍ਵਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਞ੍ਚੇਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਵਞ੍ਚਨੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੰ ਰੂਪੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਯੰ ਸਦ੍ਦਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ।

ਬੁਧ ਬੋਧਨੇ। ਸਕਮ੍ਮਕਾਕਮ੍ਮਕੋਯੰ ਧਾਤੁ। ਤਥਾ ਹਿ ਬੋਧਨਸਦ੍ਦੁਚ੍ਚਾਰਣੇਨ ਜਾਨਨੰ ਵਿਕਸਨੰ ਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯੋ ਚ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਬੁਧ** ਞਾਣੇ, **ਬੁਧ** ਵਿਕਸਨੇ, **ਬੁਧ** ਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਭਗਵਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਦੁਮੰ ਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਪੁਰਿਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧਤਿ, ਪਬੋਧਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਸੰਧਾ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ। ਸੰਪੁਬ੍ਬੋ **ਧਾ**ਧਾਤੁ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਨੇਵਸ੍ਸ ਮਦ੍ਦੀ ਭਾਕੁਟਿ, ਨ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਨ ਰੋਦਤਿ। **ਨ ਸਨ੍ਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਕਰਣੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ।

ਧਨੁ ਯਾਚਨੇ। ਮਾਤਾ ਹਿ ਤਵ ਇਰਨ੍ਧਤਿ, ਵਿਧਰਸ੍ਸ ਹਦਯਂ ਧਨਿਯਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ।

ਧੀ ਅਨਾਦਰੇ। ਧੀਯਤੇ। ਧੀਨੋ।

ਯੁਧ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ। ਯੁਜ੍ਝਤਿ। ਯੋਧੋ, ਯੁਦ੍ਧਂ, ਚਰਣਾਯੁਧੋ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰਭਾਵੇ ''ਆਵੁਧ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ। ਤਤ੍ਥ **ਚਰਣਾਯੁਧੋ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ।

ਕੁਧ ਕੋਪੇ। ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਕੋਧੋ, ਕੁਜ੍ਝਨਾ, ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ। ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਸੁਧ ਸੋਚੇਯ੍ਯੇ। ਸੋਚੇਯ੍ਯਂ ਸੁਚਿਭਾਵੋ। ਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸੁਜ੍ਝਨਂ, ਸੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਸੋਧੇਤਿ, ਸੋਧਕੋ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਸਿਧੁ ਸੰਰਾਧਨੇ। ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਸਿਦ੍ਧਿ।

ਰਧ ਹਿੰਸਾਯਂ। ਰਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਝਤਿ, ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ। ਅਪਰਾਧੋ।

ਰਾਧ ਸਾਧ ਸੰਸਿਦ੍ਧਿਯਂ। ਰਾਧਯਤਿ, ਸਾਧਯਤਿ। ਆਰਾਧਨਂ, ਸਾਧਨਂ। ਸਪਰਹਿਤਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ **ਸਾਧੁ,** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਸਾਧੁ,** ਲਦ੍ਧਕਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿ।

ਵਿਧ ਵਿਜ੍ਝਨੇ। ਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਖਣ ਵਿਦ੍ਧ, ਵਿਧੁ, ਵਿਜ੍ਝਨਕੋ, ਵਿਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ, ਵਿਜ੍ਝਨਂ, ਵੇਧੋ, ਪਟਿਵੇਧੋ, ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਦ੍ਧਾ, ਵਿਦ੍ਧਾਨ। ਕੋ ਮਂ ਵਿਦ੍ਧਾ ਨਿਲੀਯਤਿ।

ਇਧ ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਇਜ੍ਝਤਿ, ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। ਇਦ੍ਧਿ, ਇਜ੍ਝਨਂ, ਸਮਿਜ੍ਝਨਂ, ਇਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਇਜ੍ਝਨਂ ਇਦ੍ਧਿ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤਾਯ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਦ੍ਧਿ**।

ਗਿਧੁ ਅਭਿਕਙ੍ਖਾਯਂ। ਗਿਜ੍ਝਤਿ, ਗਿਜ੍ਝੋ। ਗਦ੍ਧੋ। ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਗਿਦ੍ਧੋ ਨ ਜਾਨਾਸਿ। ਗੇਧੋ।

ਰੁਧਿ ਆਵਰਣੇ। ਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਵਿਰੋਧਕੋ, ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ। ਰੋਧੋ, ਵਿਰੋਧੋ, ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਅਨੁਵਿਰੋਧੋ।

ਅਨੁਵਿਧਾ ਅਨੁਕਰਣੇ। ਅਨੁਵਿਪੁਬ੍ਬੋ **ਧਾ**ਧਾਤੁ ਅਨੁਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਂ ਅਨੁਵਿਧੀਯਤਿ ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

ਦੂਸਿਤੋ ਗਿਰਿਦਤ੍ਤੇਨ, ਹਯੋ ਸਾਮਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਵੋ।
ਪੋਰਾਣਂ ਪਕਤਿਂ ਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸੇਵਾਨੁਵਿਧੀਯਤੀ''ਤਿ॥

ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ।

ਅਨੁਰੁਧ ਕਾਮੇ। ਕਾਮੋ ਇਚ੍ਛਾ। **ਅਨੁ**ਪੁਬ੍ਬੋ **ਰੁਧ**ਧਾਤੁ ਇਚ੍ਛਾਯਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਅਨੁਰੋਧੋ। ਅਨੁਸ੍ਮਾਤਿ ਕਿਂ ਵਿਰੋਧੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਤਿ ਪਣੀਤਂ ਪਣੀਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ। **ਅਨੁਰੋਧੋ**ਤਿ ਅਨੁਕੂਲਤਾ। ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਲਾਭਂ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਲਾਭੇ ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਬਜਧ ਤਾਲ਼ਨੇ। ਬਜਜ੍ਝਤਿ। ਬਜਾਧੋ। **ਬਜਾਧੋ**ਤਿ ਲੁਦ੍ਦੋ। ਤਂ ਤਂ ਮਿਗਂ ਬਜਜ੍ਝਤਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ **ਬਜਾਧੋ**।

ਗੁਧ ਪਰਿਵੇਠਨੇ। ਗੁਜ੍ਝਤਿ। ਗੋਧਾ।

ਮਨ ਞਾਣੇ। ਮਞ੍ਞਤਿ, ਅਵਮਞ੍ਞਤਿ, ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਮਾਨੋ**। ''ਮਞ੍ਞਨਾ, ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤਂ, ਮਾਨੋ, ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ, ਉਨ੍ਨਤਿ, ਕੇਤੁ, ਪਗ੍ਗਹੋ, ਅਵਲੇਪੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾ।

ਜਨ ਜਨਨੇ। ਸਕਮ੍ਮਕੋਯਂ ਧਾਤੁ। ''ਜਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਮਸ੍ਸ ਰੂਪਂ, ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਰਿਤੇ – ਜਨੇਸਿ ਫੁਸ੍ਸਤੀ ਮਮਂ। ਜਨਯਤਿ, ਸੁਖਂ ਜਨੇਤਿ, ਜਨਯਤੀਤਿ **ਜਨਕੋ,** ਪਿਤਾ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਾ। ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ**। ਤਤ੍ਥ ''ਜਨੇਤਿ ਜਨਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਤੀਤਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਪਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ''ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ।

ਜਨੀ ਪਾਤੁਭਾਵੇ। ਈਕਾਰਨ੍ਤੋਯਂ ਅਕਮ੍ਮਕੋ ਧਾਤੁ, ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਚੇ, ਸਕਮ੍ਮਕੋ। ਪੁਤ੍ਤੋ ਜਾਯਤਿ, ਜਾਤੋ। ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ**। ਜਨਨਂ ਜਾਤਿ, ''ਸਞ੍ਜਾਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾ। ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਯਤਿ, ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਤਾ। ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾਪਿ ਅਮਨਾਪੋ। ਉਪਵਿਜਞ੍ਞਾ ਇਤ੍ਥੀ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਜਾਪੇਤਿ, ਜਾਪਯਤਿ। ਅਤ੍ਥਜਾਪਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਹਨ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਇਧ **ਹਿਂਸਾ**ਵਚਨੇਨ ਘਟ੍ਟਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਦ੍ਦੋ ਸੋਤਮ੍ਹਿ ਹਞ੍ਞਤਿ। ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕਿਲੇ ਸੋਤੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ''ਲੋਹੇਨ ਵੇ ਹਞ੍ਞਤਿ ਜਾਤਰੂਪਂ, ਨ ਜਾਤਰੂਪੇਨ ਹਨਨ੍ਤਿ ਲੋਹ''ਨ੍ਤਿ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ''ਹਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਕਮ੍ਮਪਦਂ, ਜਾਤਰੂਪਂ ਲੋਹੇਨ ਕਮ੍ਮਾਰੇਹਿ ਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਹਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ, ਲੋਹਂ ਜਾਤਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾ ਹਨਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ **ਹਨਨਂ** ਪਹਰਣਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪ ਰੁਪ੍ਪਨੇ। ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਪੀਲ਼ਨਂ। ਰੁਪ੍ਪਤਿ। ਰੂਪਂ, ਰੁਪ੍ਪਨਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ "**ਰੂਪ** ਰੂਪਕ੍ਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ''ਰੂਪੇਤਿ ਰੂਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਂ? ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ''ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰੂਪਂ? ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਸ੍ਮਾ 'ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਨ ਰੁਪ੍ਪਤਿ? ਸੀਤੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਉਣ੍ਹੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਪਿਪਾਸਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਸ੍ਮਾ 'ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਘਟ੍ਟਿਯਤਿ ਪੀਲ਼ਿਯਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸੀਤਾਦਿਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸਰੂਪੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਰੂਪਪਦਸਿਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਘਟ੍ਟਿਯਤਿ**

ਪੀਲ਼ਿਯਤੀਤਿ ਏਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ। ਕੋਪਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਯੇਵ ਹਿ ਰੁਪ੍ਪਨਕ੍ਰਿਯਾਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤੋ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਥ ਵਾ **ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੇ ਰੂਪਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਕਾਰੋ ਹਿ ਰੁਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨੇਵ **ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੇਨ **ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ, ਤਦਾ ''ਸੀਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਯਦਾ ਪਨ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਵਾ, ਤਦਾ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪਸਦ੍ਦੋ ਖਨ੍ਧ ਭਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤ ਪਚ੍ਚਯ ਸਰੀਰ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਭਵੇ। ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। ''ਸਰੂਪਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੋ ਅਰੂਪਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੇ। ''ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਰੂਪਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਰੀਰੇ। ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੇ। ''ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਣ੍ਠਾਨੇ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ –

ਖਨ੍ਧੇ ਭਵੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚ, ਸਰੀਰੇ ਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਚ।
ਵਣ੍ਣੇ ਸਣ੍ਠਾਨਆਦਿਮ੍ਹਿ, **ਰੂਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਕੁਪ ਕੋਪੇ। ਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਵਾਤਸ੍ਸਪਿ ਏਰਿਤਸ੍ਸ। ਕੋਪੋ, ਪਕੋਪੋ। ਵਚੀਪਕੋਪਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ।

ਤਪ ਸਨ੍ਤਾਪੇ। ਤਪ੍ਪਤਿ, ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਪੋ।

ਤਪ ਪੀਣਨੇ। ਤਪ੍ਪਤਿ। ਤਪ੍ਪਨਂ।

ਦਪ ਹਾਸੇ। ਦਪ੍ਪਤਿ।

ਦੀਪ ਦਿਤ੍ତਿਯਂ। ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਦੀਪੋ।

ਲੁਪ ਅਦਸ੍ਸਨੇ। ਲੁਪ੍ਪਨਂ, ਲੋਪੋ, ਲੁਤ੍ਤਿ।

ਖਿਪ ਪੇਰਣੇ। ਖਿਪ੍ਪਤਿ। ਖਿਪ੍ਪਂ।

ਲੁਭ ਗਿਦ੍ਧਿਯਂ। ਲੁਬ੍ਭਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਜਣ੍ਣੁਕਂ ਓਲੁਬ੍ਭ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਲੁਬ੍ਭਨਂ, ਲੋਭੋ, ਲੁਬ੍ਭਿਤ੍ਵਾ, ਲੁਬ੍ਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਲੁਬ੍ਭਿਯ, ਲੁਬ੍ਭਿਯਾਨ, ਓਲੁਬ੍ਭਿਤ੍ਵਾ, ਓਲੁਬ੍ਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਓਲੁਬ੍ਭਿਯ, ਓਲੁਬ੍ਭਿਯਾਨ, ਲੁਬ੍ਭਿਤੁਂ, ਓਲੁਬ੍ਭਿਤੁਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਲੋਭੋ**ਤਿ ਲੁਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਾ, ਸਯਂ ਵਾ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਭੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਰਾਗੋ ਤਣ੍ਹਾ ਤਸਿਣਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਏਜਾ ਵਨਂ ਵਨਥੋ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਲੋਭਸ੍ਸ ਬਹੁਨਾਮਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਖੁਭ ਸਞ੍ਚਲਨੇ। ਖੁਬ੍ਭਤਿ, ਸਂਖੁਬ੍ਭਤਿ। ਖੁਬ੍ਭਿਤ੍ਥਨਗਰਂ। ਸਙ੍ਖੋਭੋ। ਕਾਰਿਤੇ – ਖੋਭੇਤਿ, ਖੋਭਯਤਿ।

ਸਮੁ ਉਪਸਮੇ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਤਿ, ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਸਮਣੋ, ਸਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਿ ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਵਤੀਤਿ ਸਮਣੋ। ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਪਨ ਕਿਲੇਸੇ ਸਮੇਤਿ ਉਪਸਮੇਤੀਤਿ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯੰ ਸਮੇਤੀਤਿ ਇਦੰ ਅਰਿਯੰ। ਸਮਯਤੀਤਿਧ ਸਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਾਰਿਤਰੂਪਾਨਿ।

ਸਮੁ ਖੇਦੇ ਨਿਰੋਧੇ ਚ। ਖੇਦੋ। ਕਿਲਮਨੰ। **ਨਿਰੋਧੋ** ਅਭਾਵਗਮਨੰ। ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਸਮ੍ਮਤਿ। ਅਗ੍ਗਿ ਸਮ੍ਮਤਿ। ਸਨ੍ਤੋ।

ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ''ਦੀਘੰ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਜਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵੇ ਆਗਤੋ। ''ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵੇ। ''ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮਯਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਨ੍ਤਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯੰ। ''ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤੀਮਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੇ। ''ਸਨ੍ਤੋ ਹਵੇ ਸਬ੍ਭਿ ਪਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਾਧੂਸੁ। ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਹਾਚੋਰਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ। ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਕਿਲਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਤਧੀਗੋਚਰਤ੍ਤਨੇ।
ਕਿਲੇਸੂਪਸਮੇ ਚੇਵ, ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਚ ਸਾਧੁਸੁ।
ਇਮੇਸੁ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ, **ਸਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਗਤੋ''ਤਿ॥

ਦਮੁ ਦਮਨੇ। ਦਮ੍ਮਤਿ। ਦਨ੍ਤੋ, ਦਮੋ, ਦਮਨੰ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਚਿਤ੍ਤੰ ਦਮੇਤਿ, ਦਮਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਦਮੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦੀਨੰ ਏਤੰ ਨਾਮੰ। ''ਸਚ੍ਚੇਨ ਦਨ੍ਤੋ ਦਮਸਾ ਉਪੇਤੋ। ਵੇਦਨ੍ਤਗੂ ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਯਦਿ ਸਚ੍ਚਾ ਦਮਾ ਚਾਗਾ, ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋਧ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਦਾਨੇਨ ਦਮੇਨ ਸੰਯਮੇਨ ਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੰ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਦਮੁਪਸਮੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖਨ੍ਤਿ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ ਪਞ੍ਞਾ, ਖਨ੍ਤਿ ਚਾਪਿ ਉਪੋਸਥੋ।
ਇਮੇ ਅਤ੍ਥਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, **ਦਮ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਸਨੇ''ਤਿ॥

ਯਾ ਗਤਿਪਾਪੁਣੇਸੁ। ਯਾਯਤਿ, ਯਾਯਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯੋ। ਯਾਯਮਾਨੋ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਅਦ੍ਦਾ ਸੀਦਨ੍ਤਰੇ ਨਗੇ। ਯਾਯਨ੍ਤੋ। ਯਾਯਨ੍ਤਮਨੁਯਾਯਤਿ। ਯਾਤਾਨੁਯਾਯੀ। ਯਾਯਿਤੁੰ, ਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿਯਾਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, **ਪਰਿਯਾਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਾਰਦੇਸਨਾਕਾਰਣੇਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਸਦਿਸੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਅਜ੍ਜ ਪਰਿਯਾਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਪਰਿਯਾਯੋਤਿਨੰ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦੇਸਨਾਯੰ। ''ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਤੇ ਰਾਜਞ੍ਞ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਵੰ ਹੋਤੁ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ। ''ਪਰਿਯਾਯਪਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ। "**ਕੋਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਖੋਭਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਦਿਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਪਰਿਯਾਯਰਵੋ ਵਾਰ-ਦੇਸਨਾਕਾਰਣੇਸੁ ਚ।
ਸਮਨ੍ਤਤੋਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬ-ਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਸਦਿਸੇ ਸਿਯਾ॥

ਰਿ ਵਸਨੇ। ਰਿਯਤਿ।

ਵਿਲੀ ਵਿਲੀਨਭਾਵੇ। ਸਪ੍ਪਿ ਵਿਲੀਯਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ਵਿਲਾਪਯਤਿ।

੧ਾ **ਗਤਿਗਨ੍ਧਨੇਸੁ**। ੧ਾਯਤਿ। ੧ਾਯੋ, ੧ਾਤੋ।

ਸਿ੧ੁ ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ। ਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਸਂਸਿਬ੍ਬਤਿ। ਸਿਬ੍ਬਂ, ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤੋ। ਕਾਰਿਤੇ – ਸਿਬ੍ਬੇਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਯਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਾਪਯਤਿ।

ਸਿ੧ੁ ਗਤਿਸੋਸਨੇਸੁ। ਸਿਬ੍ਬਤਿ।

ਧਿ੧ੁ ਖਿ੧ੁ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਧਿਬ੍ਬਤਿ। ਖਿਬ੍ਬਤਿ।

ਸਾ ਤਨੁਕਰਣੇ। ਸਿਯਤਿ, ਸਿਯਨ੍ਤਿ।

ਸਾ ਅਨ੍ਤਕਮ੍ਮਨਿ। ਸਿਯਤਿ ਅਨ੧ਸੇਸਤੋ ਮਾਨਂ ਸਿਯਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ **ਮਾਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਰਸਂ ਸਾਯਤਿ। ਸਾਯਿਤਂ, ਸਾਯਨਂ।

ਸਿ ਪਾਣਿਪ੍ਪਸ੧ੇ। ਸੂਯਤਿ, ਪਸੂਯਤਿ। ਪਸੂਤਾ ਗਾ੧ੀ।

ਕੁਸ ਹਰਣਦਿਤ੍ਤੀਸੁ। ਕੁਸਯਤਿ।

ਸਿਲਿਸ ਆਲਿਙ੍ਗਨੇ। ਸਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਿਲੇਸੋ।

ਕਿਲਿਸ ਉਪਤਾਪੇ। ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਲੇਸੋ, ਸਂਕਿਲੇਸੋ। **ਇ**ਕਾਰਲੋਪੇ ਕ੍ਲਿਸ੍ਸਤਿ ਕ੍ਲੇਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਅਪਿਚ ਮਲੀਨਤਾਪਿ **ਕਿਲਿਸ**ਸਦ੍ਦੇਨ ੧ੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਿਲਿਟ੍ਠ੧ਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦਹਤਿ। ''ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੇਨ, ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਣ੧ਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤਾਯ।

ਮਸ ਅਪ੍ਪੀਭਾ੧ੇ ਖਮਾਯਞ੍ਚ। ਮਸ੍ਸਤਿ।

ਲੀਸ ਅਪ੍ਪੀਭਾ੧ੇ। ਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਲੇਸੋ। ''ਲਿਸ ਲੇਸਨੇ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ।

ਤਸ ਪਿਪਾਸਾਯਂ। ਤਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ, ਤਸਿਣਾ, ਤਸਿਤੋ।

ਦੁਸ ਦੋਸਨੇ। ਦੁਸ੍ਸਤਿ। ਦੋਸੋ, ਦੋਸਨਂ, ਦੋਸਿਤੋ।

ਦੁਸ ਅਪ੍ਪੀਤਿਯਂ। ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਦੁਸ੍ਸਤਿ। ਦੋਸੋ, ਪਦੋਸੋ, ਦੁਟ੍ਠੋ, ਪਦੁਟ੍ਠੋ, ਦੂਸਕੋ, ਦੂਸਿਤੋ, ਦੂਸਨਾ।

ਅਸੁ ਖੇਪੇ। ਖੇਪੋ ਖਿਪਨਂ। ਅਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਰਸ੍ਸਤਿਆਦਿਯਤਿ ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਇਸ੍ਸਾਸੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਾਦੀਨਿ। **ਇਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਉਸੁਂ ਅਸ੍ਸਤਿ ਖਿਪਤੀਤਿ ਇਸ੍ਸਾਸੋ, ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ।

ਯਸੁ ਪਯਤਨੇ। ਯਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਯਸਕਮ੍ਮਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੇਨ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮੇਨ ‘‘ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਸ੍ਸਿਯਤਿ ਭਜਾਪਿਯਤੀਤਿ ਨਿਯਸੋ ਬਾਲੰ, ਤੰ ਨਿਯਸਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ। ‘‘ਕਰੋਹਿ ਮੇ ਯਕ੍ਖ ਨਿਯਸਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਿਗ੍ਗਹਕਮ੍ਮੰ ਨਿਯਸਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ।

ਭਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸਨੇ। ਭਸ੍ਸਤਿ। ਭਸ੍ਸੰ, ਭਸ੍ਸਕਾਰਕੋ।

ਵਸ ਸਦ੍ਦੇ। ਸਕੁਣੋ ਵਸ੍ਸਤਿ। ਅਧਮੋ ਮਿਗਜਾਤਾਨੰ, ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਤਾਤ ਵਸ੍ਸਤਿ। ਮਣ੍ਡੂਕੋ ਵਸ੍ਸਤਿ।

ਨਸ ਅਦਸ੍ਸਨੇ। ਨਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮੰ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਪਨਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਨਸ੍ਸ ਵਸਲਿ, ਚਰ ਪਿਰੇ ਵਿਨਸ੍ਸ। ਨਟ੍ਠੋ, ਵਿਨਟ੍ਠੋ। ਕਾਰਿਤੇ – ਨਾਸੇਤਿ, ਨਾਸਯਤਿ।

ਸੁਸ ਸੋਸਨੇ। ਪਣ੍ਣੰ ਸੁਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ – ਵਾਤੋ ਪਣ੍ਣੰ ਸੋਸੇਤਿ, ਸੋਸਯਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਵਾਤੇਨ ਪਣ੍ਣੰ ਸੋਸਿਯਤਿ। ਭਾਵੇ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ਸੋਸੋ, ਸੁਕ੍ਖੰ ਕਟ੍ਠੰ। ਸੁਸ੍ਸੰ, ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। ਸੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਦਹਦੋ।

ਤੁਸ ਤੁਟ੍ਠਿਯੰ। ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਤੋਸਨੰ, ਤੁਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਤੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੁਸਿਤਾ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਤੋਸੇਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਹਾ ਪਰਿਹਾਨਿਯੰ। ਹਾਯਤਿ, ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਲ਼ਵਾ। ਭਾਵੇ ‘‘ਭਯੰ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਵਾ ਲੋਮਹੰਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਰਾਗੋ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿ ਚ ਰੂਪੰ। ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ‘‘ਰਾਗੋ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ **“ਹਾ** ਚਾਗੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਧਾਤੁਸ੍ਸ ਰੂਪੰ ‘‘ਰਾਗੰ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਨਹ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਨਯ੍ਹਤਿ। ਉਪਨਯ੍ਹਤਿ। ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਤਿ। ਸਨ੍ਨਾਹੋ। ਸਨ੍ਨਦ੍ਧੋ।

ਮੁਹ ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ। ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਪਮੁਯ੍ਹਤਿ। ਮੋਹੋ, ਪਮੋਹੋ। ਮੂਲ੍ਹੋ। ਮੋਮੂਹੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਮੋਮੂਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਕਾਰਿਤੇ – ਮੋਹੇਤਿ। ਪਮੋਹਕੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮੋਮੂਹੋ**ਤਿ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਮੋਮੂਹੋ, ਮਹਾਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਹ ਸੁਹ ਸਤ੍ਤਿਯੰ। ਸਯ੍ਹਤਿ। ਸੁਯ੍ਹਤਿ।

ਨ੍ਹਾ ਸੋਚੇਯ੍ਯੇ। ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਅਪ੍ਪਕ੍ਖਰਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵੇ ਨਹਾਯਤਿ। ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ। ਨਹਾਨੰ, ਨ੍ਹਾਨੰ। ਸੀਸੰ ਨ੍ਹਾਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੀਸੰ ਨ੍ਹਾਤੋ**ਤਿ ਸੀਸੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਅਨੁਮਤਤ੍ਤਾ।

ਸਿਨਿਹ ਪੀਤਿਯੰ। ਸਿਨਿਯ੍ਹਤਿ। ਸਿਨੇਹਕੋ, ਸਿਨੇਹਿਤੋ, ਸਿਨਿਦ੍ਧੋ। ਪੁਤ੍ਤੇ ਸਿਨੇਹੋ ਅਜਾਯਥ। **ਇ**ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਸ੍ਨੇਹੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਨਿਸ੍ਨੇਹਮਭਿਕਙ੍ਖਾਮੀ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਵਿਰਿਲ਼ ਲਜ੍ਜਾਯੰ ਚੋਦਨੇ ਚ। ਵਿਰਿਲ਼ਿਤੋ। ਲਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਪਸਿਦ੍ਧੋ, ਨ ਚੋਦਨਾਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ **“ਵਿਰਿਲ਼ਿਤੋ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਿਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਕਾ ਗਰੂ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਚ।

ਦਿਵਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲੰ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਵ੍ਵੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ॥

ਦਿਵਾਦਿਗਣੋਯੰ।

ਸ੍ਵਾਦਿਗਣਿਕ

ਸੁ ਸਵਨੇ। ‘‘ਸੁਣੋਤਿ, ਸੁਣਾਤਿ। ਸੁਣਿੰਸੁ। ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿ, ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿੰਸੁ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ, ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ, ‘‘ਸੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਸ੍ਸਤਿ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਭਾਸਵਿਸਯੇ ‘‘ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ, ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਅਨਬ੍ਭਾਸਵਿਸਯੇ – ਸਾਵਕੋ, ਸੋਤੋ, ਸੁਣਂ, ਸੁਣਨ੍ਤੋ, ਸੁਣਮਾਨੋ, ਸੁਯਜਮਾਨੋ, ਸਵਨਂ, ਸੁਤਂ। ਅਸੁਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਸੁਤਂ। ਸੁਤਵਾ, ਸੋਤਂ, ਸੋਣੋ, ਸੁਣਿਤੁਂ, ਸੋਤੁਂ। ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ, ਸੁਣਿਯ, ਸੁਣਿਯਾਨ, ਸੁਤ੍ਵਾ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ। ਕਾਰਿਤੇ – ਸਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਯਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯਜਤਿ, ਸੂਯਤਿ ਚ। ਭਾਵੇ ਪਦਰੂਪਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਾਵਕੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਆਗਤਪ੍ਫਲੋ ਅਨਾਗਤਪ੍ਫਲੋ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਪ੍ਫਲੋ ਸਵਨਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤੋਤਿ ‘‘ਸਾਵਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਤਰੋ ਗਰੂਨਂ ਓਵਾਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ‘‘ਸਾਵਕੋ’’ਤਿ। ਸਾਵਕੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਸਿਸ੍ਸੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੁਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਵਦਾਮ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਸੋਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇਨ। **ਸੁਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਅਨੁਪਪਦੇਨ, **ਸੁਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ –

ਗਮਨੇ ਵਿਸ੍ਸੁਤੇ ਤਿਨ੍ਤੇ, ਨਿਯੋਗੋ’ਪਚਿਤੇਪਿ ਚ।
ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁ-ਸਾਰਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸੇਨਾਯ ਪਸੁਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸੁਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਸ੍ਸੁਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਿਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਯੇ ਝਾਨਪ੍ਪਸੁਤਾ ਧੀਰਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰਵਿਞ੍ਞਾਤਧਮ੍ਮਧਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋਤਸਦ੍ਦੋਪਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ –

ਮਂਸਵਿਞ੍ਞਾਣਞਾਣੇਸੁ, ਤਣ੍ਹਾਦੀਸੁ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਧਾਰਾਯਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ, ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਚ॥

‘‘ਸੋਤਾਯਤਨਂ , ਸੋਤਧਾਤੁ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੋਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਮਂਸਸੋਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ‘‘ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇ। ‘‘ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਞਾਣਸੋਤੇ। ‘‘ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਮਯਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾਨਿ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾਨਿ ਵਿਵਰਿਤਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ? ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੋਤੋ ਕਿਲੇਸਸੋਤੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੋਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੋਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ‘‘ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਦਕਧਾਰਾਯਂ। ‘‘ਅਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਆਵੁਸੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਸੋਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ। ‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸੋਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਉਭਯਤੋ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਇਧਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਪਰਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ।

ਸੋਣੋਤਿ ਸੁਨਖੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸੋਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਿ –

ਸੁਨਖੋ ਸਾਰਮੇਯ੍ਯੋ ਚ, ਸੁਣੋ ਸੂਨੋ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ।
ਸੋਣੋ ਸ੍ਵਾਨੋ ਸੁਵਾਨੋ ਚ, ਸਾਲੂਰੋ ਮਿਗਦੰਸਨੋ॥

ਸਾ ਸੁਨਿਧਾਤਿ’ਮੇ ਸਦ੍ਦਾ, ਪੁਮਾਨੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਰੇ।
ਸੁਨਖੀ ਕੁਕ੍ਕੁਰੀ ਸੀ’ਤਿ, ਇਮੇ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਵਤ੍ਤਰੇ॥

ਸੁਨਖਾ ਸਾਰਮੇਯ੍ਯਾਤਿ, ਆਦਿ ਬਹੁਵਚੋ ਪਨ।
ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਪੁਮਿਤ੍ਥੀਸੁ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ।

ਕੁਕ੍ਕੁਰੋਤਿ ਅਯੰ ਤਤ੍ਥ, ਬਾਲਕਾਲੇ ਰਵੇਨ ਵੇ।
ਮਹਲ੍ਲਕੇਪਿ ਸੁਨਖੇ, ਰੂਲ੍ਹਿਯਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ **ਕੁਕ੍ਕੁਰਜਾਤਕੇ** ‘‘ਯੇ ਕੁਕ੍ਕੁਰਾ ਰਾਜਕੁਲਮ੍ਹਿ ਵਡ੍ਢਾ, ਕੋਲੇਯ੍ਯਕਾ ਵਣ੍ਣਬਲੂਪਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿਇਮਸ੍ਮਿੰਪਦੇਸੇ ਏਵਮਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣਯਿੰਸੁ ‘‘ਯੇ ਕੁਕ੍ਕੁਰਾਤਿ ਯੇ ਸੁਨਖਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਰੁਣੋਪਿ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਦਹੁਜਾਤੋਪਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ‘‘ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ’ਤਿ, ਕੋਮਲਾਪਿ ਗਲ਼ਾਚੀਲਤਾ ‘ਪੂਤਿਲਤਾ’ਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਪਿ ਕਾਯੋ ‘ਪੂਤਿਕਾਯੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋਪਿ ਸੁਨਖੋ ‘ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਲ੍ਲਕਾ ਕਾਯੂਪਪਨ੍ਨਾਪਿ ਤੇ ‘ਕੁਕ੍ਕੁਰਾ’ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

ਕਿ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਕਿਣੋਤਿ, ਕਿਣਾਤਿ, ਕਿਣਨ੍ਤਿ।

ਸਕ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ। ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੋ **ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ,** ਯਥਾ ਦਕ੍ਖਿਯੰ। ਸਕ੍ਕੁਣਾਤਿ, ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ। ਅਸਕ੍ਖਿ। ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ। ਸਕ੍ਕੀ।

ਏਤ੍ਥ **ਸਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਰਾਜਾ। ਸੋ ਹਿ ਪਰਹਿਤੰ ਸਕਹਿਤਞ੍ਚ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣਾਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਅਪਿਚ ਸਕ੍ਯਕੁਲਜਾਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਮੰ ਸਕ੍ਕ ਸਮੁਦ੍ਧਰਾਹੀਤਿ ਆਲਪਿ। ਸਕ੍ਯਾ ਵਤ ਭੋ ਕੁਮਾਰਾ ਪਰਮਸਕ੍ਯਾ ਵਤ ਭੋ ਕੁਮਾਰਾ’’ਤਿ ਵਚਨਮੁਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲੇ ਜਾਤਾ ‘‘ਸਕ੍ਯਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਾਕਿਯਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਕ੍ਕਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਸ੍ਵਾਦਿਤ੍ਤੇ**ਪਿ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਧਾਤੁਤੋ ਏਕੋਵ ਉਣਾਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੁ ਣਾਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਖੀ ਖਯੇ। ਖੀਣੋਤਿ। ਖੀਣਾਤਿ। ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ। ਖੀਣੋ। ਅਯੋਗਾ ਭੂਰਿਸਙ੍ਖਯੋ।

ਗੇ ਸਦ੍ਦੇ। ਗਿਣੋਤਿ, ਗਿਣਾਤਿ।

ਚਿ ਚਯੇ। ਣਕਾਰਸ੍ਸ **ਨ**ਕਾਰਤ੍ਤੰ। ਪਾਕਾਰੰ ਚਿਨੋਤਿ। ਚਿਤੰ ਕੁਸਲੰ। ਚੇਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਰੁ ਉਪਤਾਪੇ। ਰੁਣੋਤਿ, ਰੁਣਾਤਿ।

ਰਾਧ ਸਾਧ ਸੰਸਿਦ੍ਧਿਯੰ। ਰਾਧੁਣਾਤਿ। ਸਾਧੁਣਾਤਿ। ਰਾਧਨੰ। ਆਰਾਧਨੰ। ਸਾਧਨੰ।

ਪੀ ਪੀਤਿਯੰ। ਪੀਣੋਤਿ, ਪੀਣਾਤਿ। ਪੀਤਿ, ਪਿਯੋ।

ਅਪ ਪਾਪੁਣੇ ਸਮ੍ਭੁ ਚ। ਪਾਪੁਣੋਤਿ, ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਪਤ੍ਤੋ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਸਤ੍ਥਾ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਮਸਾਧਨੰ। ਸਮ੍ਭੁਣਾਤਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤਿ। ਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਮਾਨੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ **ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ''ਪਪ੍ਪੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਅਪ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਪ**ਕਾਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ **ਤ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਖਿਪ ਖੇਪੇ। ਖਿਪੁਣਾਤਿ। ਖਿਪ੍ਪੰ। **ਖਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਪਞ੍ਜਰੋ।

ਆਪ ਬ੍ਯਾਪਨੇ। ਆਪੁਣਾਤਿ। ਆਪੋ।

ਮਿ ਪਕ੍ਖੇਪਨੇ। ਮਿਨੋਤਿ। ਮਿਤ੍ਤੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਗੁਯ੍ਹੇਸੁ ਨਿਮਿਯਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਯਤੀਤਿ **ਮਿਤ੍ਤੋ**। ''ਮਿਤ੍ਤੋ ਹਵੇ ਸਤ੍ਤਪਦੇਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਪਨ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਵੁਚ੍ਚੇਯਜ ਚੇ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋਪਿ ਚ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਭਵੇਯਜ, ਨ ਚੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ''ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? ਦਲ੍ਹਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨ ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਪਸੰਸਾਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਵੁ **ਸੰਵਰਣੇ**। ਵੁਣੋਤਿ, ਵੁਣਾਤਿ, ਸੰਵੁਣੋਤਿ, ਸੰਵੁਣਾਤਿ। ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸੀਲਸੰਵੁਤੋ।

ਸੁ ਅਭਿਸਵੇ। ਅਭਿਸਵੋ ਨਾਮ ਪੀਲ਼ਨੰ ਮਨ੍ਥਨੰ ਸਨ੍ਧਾਨੰ ਸਿਨ੍ਹਾਨੰ ਵਾ। ਸੁਣੋਤਿ, ਸੁਣਾਤਿ।

ਸਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਸਿਨੋਤਿ।

ਸਿ ਨਿਸਾਨੇ। ਸਿਣੋਤਿ, ਸਿਣਾਤਿ। ਨਿਸਿਤਸਤ੍ਥੰ।

> ਨ ਹਿ ਨੂਨਾਯੰ ਸਾ ਖੁਜ੍ਜਾ, ਲਭਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਛੇਦਨੰ।
> ਸੁਨਿਸਿਤੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ, ਏਵੰ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ ਭਣੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਭਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੀ।

ਵੁ**ਸ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇ। ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ** ਨਾਮ ਕਾਯਵਾਚਾਮਨੇਹਿ ਪਗਬ੍ਭਭਾਵੋ। ਵੁਸੁਣਾਤਿ।

ਅਸੁ ਬ੍ਯਾਪਨੇ। ਅਸੁਣਾਤਿ। ਅਸ੍ਸੁ।

ਹਿ ਗਤਿਬੁਦ੍ਧੀਸੁ ਉਪਤਾਪੇ ਚ। ਹਿਨੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਸਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਿਕ ਤਿਗ ਸਘ ਦਿਕ੍ਖ ਕਿਵਿ ਚਿਰਿ ਜਿਰਿ ਦਾਸ ਦੁ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਤਿਕੁਣਾਤਿ। ਤਿਗੁਣਾਤਿ। ਸਘੁਣਾਤਿ। ਦਿਕ੍ਖੁਣਾਤਿ। ਕਿਵੁਣਾਤਿ । ਚਿਰੁਣਾਤਿ। ਜਿਰੁਣਾਤਿ। ਦਾਸੁਣਾਤਿ। ਦੁਣੋਤਿ, ਦੁਣਾਤੀਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਹਿੰਸਾਵਾਚਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

> **ਸੁਵਾਦੀ** ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲੰ।

ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਦ੍ਵੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹੇ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋ॥

ਸ੍ਵਾਦਿਗਣੋਯਂ।

ਕਿਯਾਦਿਗਣਿਕ

ਕੀ ਦਬ੍ਬਵਿਨਿਮਯੇ। ਦਬ੍ਬਵਿਨਿਮਯੋ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਵਸੇਨ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ। ਕਿਣਾਤਿ, ਕਿਣਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤਿ। ਕੇਤੁਂ, ਕਿਣਿਤੁਂ। ਵਿਕ੍ਕੇਤੁਂ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤੁਂ। ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ। ਕੀਤਂ ਭਣ੍ਡਂ। ਕਯੋ, ਵਿਕ੍ਕਯੋ। ਵਿਕ੍ਕਿਣੇਯ੍ਯ ਹਨੇਯ੍ਯ ਵਾ।

ਖਿ ਗਤਿਯਂ। ਖਿਣਾਤਿ। ਅਤਿਖਿਣੋ ਸਰੋ। ਖਂ, ਖਾਨਿ। **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਣ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਖਿਣਾਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਤਿਖਿਨੋ**ਤਿ ਅਤਿਗਤੋ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਸੇਨ੍ਤਿ ਚਾਪਾਤਿਖਿਣਾਵ, ਪੁਰਾਣਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਾਪਾਤਿਖਿਣਾ**'ਤਿ ਚਾਪਤੋ ਅਤਿਖਿਣਾ ਅਤਿਗਤਾ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ "**ਚਾਪਾਤਿਖਿਣਾ**ਤਿ ਚਾਪਤੋ ਅਤਿਖਿਣਾ ਚਾਪਾ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ ਕਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਗਤਤ੍ਥਦ੍ਵੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰ **ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਹਿ ਕਤਪੁਞ੍ਞੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਖਾਨੀ**ਤਿ ਸਗ੍ਗਾ।

ਚਿ ਚਯੇ। ਪੁਞ੍ਞਂ ਚਿਨਾਤਿ। ਪਾਕਾਰਂ ਚਿਨਾਤਿ। ਪਾਰਮਿਯੋ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਵਿਚਿਨਤਿ ਚ। ਪੁਪ੍ਫਂ ਓਚਿਨਾਤਿ, ਓਚਿਨਤਿ ਵਾ। ਪਚਿਨਾਤਿ। ਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ। ਚਿਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਚਯੋ ਸਞ੍ਚਯੋ। ਚਿਤੋ ਪਾਕਾਰੋ। ਚਿਨਾਤੀਤਿ ਚੇਤੋ, ਇਟ੍ਠਕਵਡ੍ਢਕੀ। ਯੋ ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਞ੍ਞਸਞ੍ਚਯੋ । ''ਸਞ੍ਚਯੋ ਰਾਸਿ ਸਮੂਹੋ ਪਿਣ੍ਡੋ ਗਣੋ ਸਙ੍ਘੋ ਕਦਮ੍ਬੋ ਵਗ੍ਗੋ ਕਰੋ ਘਟਾ''ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ ਪਰਿਯਾਯਾ।

ਜਿ ਜਯੇ। ਜਿਨਾਤਿ, ਵਿਜਿਨਾਤਿ, ਜਿਨਿਯਤਿ। ਜੇਤਾ, ਜਿਨੋ। ਜਿਤੋ ਮਾਰੋ। ਮਾਰਂ ਜਿਤੋ। ਜਿਤਵਾ, ਜਿਤਾਵੀ, ਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਜੇਯ੍ਯੋ, ਜਯਨਂ, ਜਿਤਂ, ਵਿਜਿਤਂ, ਜਯੋ, ਪਰਾਜਯਨਂ, ਪਰਾਜਯੋ। ਯਸ੍ਸ ਜਿਤਂ ਨਾਵਜੀਯਤਿ। ਜਿਤਮਸ੍ਸ ਨੋਯਾਤਿ ਕੋਚਿ ਲੋਕੇ। ਜਯੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ ਅਯਂ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਾਪਿਮਤੋ ਪਰਾਜਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਜੇਤਾ**ਤਿ ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਜੇਤਾ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਅਜਿਨੀਤਿ **ਜਿਨੋ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ। ਕਿਂ ਸੋ ਅਜਿਨਿ? ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਾਰਾਦਿਅਰਯੋ ਚ। ਇਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਾਰਾਦਯੋ ਚ ਅਰਯੋ ਅਜਿਨੀਤਿ **ਜਿਨੋ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਮਾਦਿਸਾ ਵੇ ਜਿਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਤ੍ਤਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ।
> ਜਿਤਾ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾਹਂ ਉਪਕ ਜਿਨੋ''ਤਿ,

''ਤਥਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ''ਤਿ ਚ।

ਜਿਨਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਕੇਵਲੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋਪਪਦੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਤਮ੍ਹਿ ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਪਚ੍ਚੇਕਜਿਨੋ, ਓਧਿਜਿਨੋ, ਅਨੋਧਿਜਿਨੋ, ਵਿਪਾਕਜਿਨੋ, ਅਵਿਪਾਕਜਿਨੋ''ਤਿ ਇਮਾਨੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਪਦਾਨਿ।

ਜਿ ਜਾਨਿਯਂ। ਜਿਨਾਤਿ, ਨ ਜਿਨਾਤਿ ਨ ਜਾਪਯੇ, ਜਿਨੋ ਰਥਸ੍ਸਂ ਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲੇ ਚ, ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਦਾਰੇ ਚ ਤਥੇਵ ਜਿਨੋ। ਜਿਨੋ ਧਨਞ੍ਚ ਦਾਸੇ ਚ।

ਞਾ ਅਵਬੋਧਨੇ। ਜਾਨਾਤਿ, ਞਾਯਤਿ, ਨਾਯਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨ ਨਾਯਰੇ। ਜਞ੍ਞਾ ਸੋ ਯਦਿ ਹਾਪਯੇ। ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞੂਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ। ‘‘ਇਮੇ ਅਮ੍ਹਾਕ’’ਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਞਾਤਿ, ਞਾਤਕੋ। ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਹਜ੍ਜਾ ਚ। ਞਾਤਕੋ ਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ। ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ **ਞੇਯ੍ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨਪੁਂਸਕੋ, ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਿਕੋ, ਯਥਾ? ਞੇਯ੍ਯੋ ਫਸ੍ਸੋ। ਞੇਯ੍ਯਾ ਵੇਦਨਾ। ਞੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਞੇਯ੍ਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਞੇਯ੍ਯਾ ਇਤ੍ਥੀ, ਞੇਯ੍ਯਂ ਧਨਨ੍ਤਿ ਚ।

ਥੁ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇ। ਥੁਨਾਤਿ। ਅਭਿਤ੍ਥੁਨਾਤਿ। ਥੁਤਿ, ਅਭਿਤ੍ਥੁਤਿ। ਥਵਨਾ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਾ, ਥੁਤੋ, ਅਭਿਤ੍ਥੁਤੋ।

ਥੁ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨੇ। ਥੁਨਾਤਿ।

ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਰੇਵਤੇ ਸੁਪਾਪਧਮ੍ਮੇ,
ਅਪਾਰੁਤਦ੍ਵਾਰੇ ਅਦਾਨਸੀਲੇ।
ਨੇਸ੍ਸਾਮ ਤਂ ਯਤ੍ਥ ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ,
ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਨੇਰਯਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ।
ਪੁਰਾਣਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਯੋਗੋ॥

ਦੁ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਦੁਨਾਤਿ। ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁ। ਦੁਮੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੂ**ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਂ ਦੁਨਾਤਿ ਹਿਂਸਤਿ ਦੁਬ੍ਭਤੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁ। ਅਤ੍ਰ ‘‘ਵੇਦਾ ਨ ਤਾਣਾਯ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ, ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁਨੋ ਭੂਨਹੁਨੋ ਨਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਦੁਮੋ**ਤਿ ਦੁਨਿਯਤਿ ਗੇਹਸਮ੍ਭਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਂਸਿਯਤਿ ਛਿਨ੍ਦਿਯਤਿ, ਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਾਦਿਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਵਾ ਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਾਦਿਹਰਣੇਨ ਪੀਲ਼ਿਯਤੀਤਿ **ਦੁਮੋ**।

ਧੂ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਧੁਨਾਤਿ। ਧੂਮੋ, ਧੋਨਾ, ਧੋਨੇ, ਧੁਤੋ। ਧੁਨਨ੍ਤੋ ਵਾਕਚੀਰਾਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਅਮ੍ਬਰੇ ਤਦਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਧੂਮੋ**ਤਿ ਧੁਨਾਤਿ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਧੂਮੋ। **ਧੂਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਕੋਧੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਂ ਪਕਤਿਧੂਮੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਕੋਧੋ ਧੂਮੋ ਭਸ੍ਮਾਨਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕੋਧੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਇਚ੍ਛਾ ਧੂਮਾਯਿਤੋ ਸਦਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਯਂ। ‘‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੇ।

‘‘ਪਙ੍ਕੋ ਚ ਕਾਮਾ ਪਲਿਪੋ ਚ ਕਾਮਾ,
ਭਯਞ੍ਚ ਮੇਤਂ ਤਿਮੁਲਂ ਪਵੁਤ੍ਤਂ।
ਰਜੋ ਚ ਧੂਮੋ ਚ ਮਯਾ ਪਕਾਸਿਤੋ,
ਹਿਤ੍ਵਾ ਤੁਵਂ ਪਬ੍ਬਜ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਾ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ। ‘‘ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਂ। ‘‘ਧਜੋ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣੋ, ਧੂਮੋ ਪਞ੍ਞਾਣਮਗ੍ਗਿਨੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਤਿਧੂਮੇ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ –

ਕੋਧਤਣ੍ਹਾਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ, ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚ।
ਦੇਸਨਾਯਞ੍ਚ ਪਕਤਿ-ਧੂਮੇ **ਧੂਮੋ** ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਧੋਨਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ? ਯਂ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ। ਤੰਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ, ਤੰਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ''ਧੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੂ''ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ । ਅਤ੍ਥ ਧੋਨਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਧੋਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਧੋਨਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ। ਧਾਤੂਨਮਨੇਕਤ੍ਥਤਾਯ **ਧੂ**ਧਾਤੁ ਕਮ੍ਪਨਤ੍ਥੇਪਿ ਧੋਵਨਤ੍ਥੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਮੁਨ ਞਾਣੇ। ਮੁਨਾਤਿ। ਮੋਨੰ, ਮੁਨਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਧਾਤੁਯਾ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਨੁਲੋਪੋ ਭਵਤਿ। **ਸੋਭਿਤਤ੍ਥੇਰਗਾਥਾਯਂ** ਪਨ ਅਨਾਗਤਵਚਨੇ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ''ਅਹਂ ਮੋਨੇਨ ਮੋਨਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੋਨਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਂ। ਨਾਮਤ੍ਤੇ ਅਨੁਲੋਪੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੋਨਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਨ ਮੋਨੇਨ ਮੁਨਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ''ਮੋਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਇਧ ''ਞਾਣੇ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਨ ਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਞਾਣਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮੋਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੁਨਾਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਹਿਤੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਮੁਨਿ। ਅਥ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਲੋਕੇ ਤੁਲਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਮਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ''ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਇਮੇ ਬਾਹਿਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਮੇ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਮੁਨਾਤੀਤਿ **ਮੁਨਿ**। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਮੋਨੇਨ ਮੁਨਿ ਹੋਤਿ, ਮੂਲ਼੍ਹਰੂਪੋ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ।
ਯੋ ਚ ਤੁਲਂਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ, ਵਰਮਾਦਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

ਪਾਪਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸ ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਯੋ ਮੁਨਾਤਿ ਉਭੋ ਲੋਕੇ, ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਅਪਰਾਪੇਤ੍ਥ ਭਵਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਮੋਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ, ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਮੁਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਅਗਾਰਿਯਮੁਨਿ ਅਨਗਾਰਿਯਮੁਨਿ ਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿ ਅਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿ ਮੁਨਿਮੁਨੀਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੋ । ਤਤ੍ਥ **ਅਗਾਰਿਯਮੁਨੀ**ਤਿ ਗਿਹਿਪਿ ਆਗਤਫਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ। **ਅਨਗਾਰਿਯਮੁਨੀ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੋਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। **ਸੇਕ੍ਖਮੁਨੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ। **ਅਸੇਕ੍ਖਮੁਨੀ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ। **ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ। **ਮੁਨਿਮੁਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ** ਆਹ ''ਮੁਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ।

ਪੂ ਪਵਨੇ। ਪਵਨੰ ਸੋਧਨੰ। ਪੁਨਾਤਿ। ਪੁਞ੍ਞੰ, ਪੁਤ੍ਤੋ, ਦਨ੍ਤੁਪੋਣੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਕੰ ਪੁਨਾਤਿ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞੰ। ਅਥ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੰਸਨ੍ਤਾਨੰ ਪੁਨਾਤਿ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿ **ਪੁਞ੍ਞੰ**। ਕਿਨ੍ਤੰ? ਸੁਚਰਿਤੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੰ। ਸਕਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਂ ਪੁਨਾਤਿ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਹੀਨਜਚ੍ਚਾਨੰ ਚਣ੍ਡਾਲਾਦੀਨੰ ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਦ੍ਦਾਨਮਤ੍ਥਕਥਨਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁ ਹਦਯਂ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਨਾਨਾਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਹਿ ਪਦਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਿਂ ਸਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਨਾਮ ਅਤ੍ਰਜੋ ਖੇਤ੍ਰਜੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਦਿਨ੍ਨਕੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਜਾਤੋ **ਅਤ੍ਰਜੋ** ਨਾਮ। ਸਯਨਪੀਠੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਉਰੇਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ **ਖੇਤ੍ਰਜੋ** ਨਾਮ। ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਿਪ੍ਪੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕੋ **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ** ਨਾਮ। ਪੋਸਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨੋ **ਦਿਨ੍ਨਕੋ** ਨਾਮ **ਦਨ੍ਤੁਪੋਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤੇ ਪੁਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਦਨ੍ਤੁਪੋਣੰ, ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ।

ਪੀ ਤਪ੍ਪਨਕਨ੍ਤੀਸੁ। ਪਿਣਾਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ**। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਪੀਣਨਂ ਪੀਤਿ, ਤਪ੍ਪਨਂ ਕਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਭਾਵਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਪਿਣਯਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ**, ਤਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਖੁਦ੍ਦਕਾਪੀਤਿ ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ ਫਰਣਾਪੀਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖੁਦ੍ਦਕਾਪੀਤਿ** ਸਰੀਰੇ ਲੋਮਹਂਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ** ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸਾ ਹੋਤਿ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ** ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰਂ ਵੀਚਿ ਵਿਯ ਕਾਯਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ** ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਾ ਹੋਤਿ। **ਫਰਣਾਪੀਤਿਯਾ** ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਧਮਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰਿਤਵਤ੍ਥਿ ਵਿਯ ਮਹਤਾ ਉਦਕੋਘੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਪਬ੍ਬਤਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਯ ਚ ਅਨੁਪਰਿਫੁਟਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਪੀਤਿ, ਸਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ''ਪਿਣਾਤੀ''ਤਿ ਪੀਤੀਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਪਿਯਾਯਤਿ, ਪਿਤਾ, ਪਿਯੋ, ਪੇਮੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ **ਪੀ**ਧਾਤੁਯਾ ਏਵ ਰੂਪਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪੁਤ੍ਤਂ ਪਿਯਾਯਤੀਤਿ ਪਿਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਪਿਯੋ**। ਪੇਮਨਂ ਪੇਮੋ।

ਮਾ ਪਰਿਮਾਣੇ। ਮਿਨਾਤਿ। ਮਾਨਂ, ਪਰਿਮਾਣਂ, ਮਤ੍ਤਂ, ਮਤ੍ਤਾ, ਮਨੋ, ਵਿਮਾਨਂ, ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਮੇਤਬ੍ਬਂ, ਛਾਯਾ ਮੇਤਬ੍ਬਾ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ **ਅਨੀਯ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਮਨੋ**ਤਿ ਏਕਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਏਕਾਯ ਚ ਤੁਲਾਯ ਮਿਨਮਾਨੋ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਮਿਨਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਮਨੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਿਨਿਯਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਯਤੇਤਿ **ਵਿਮਾਨਂ,** ਦੇਵਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਬਲੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਜਮਂ ਦੇਵਨਿਕੇਤਂ। ਯਂ ਵਿਮਾਨਂ ਉਪਸੋਭਿਤਂ, ਪਭਾਸਤਿਮਿਦਂ ਬਜਮ੍ਹਿ ਚ ਆਦਿਨਾ ਥੋਮਿਯਤਿ।

ਮੀ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਮਿਨਾਤਿ। ਮੀਨੋ, ਕੁਮੀਨਂ।

ਏਤ੍ਥ **ਮੀਨੋ**ਤਿ ਮਚ੍ਛੋ। ਮਚ੍ਛਸ੍ਸ ਹਿ ''ਮੀਨੋ ਮਚ੍ਛੋ ਅਮ੍ਬੁਜੋ ਵਾਰਿਜੋ ਵਾਰਿਚਰੋ''ਤਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਵਿਸੇਸਨਾਮਾਨਿ ਪਨ ''ਅਮਰੋ ਖਲਿਸੋ ਚਨ੍ਦਕੁਲੋ ਕਨ੍ਦਫਲਿ ਇਨ੍ਦਫਲਿ ਇਨ੍ਦਵਲੋ ਕੁਲਿਸੋ ਵਾਮਿ ਕੁਙ੍ਕੁਤਲੋ ਕਣ੍ਡਿਕੋ ਸਕੁਲੋ ਮਙ੍ਗੁਰੋ ਸਿਙ੍ਗੀ ਸਤਵਙ੍ਕੋ ਰੋਹਿਤੋ ਪਾਠੀਨੋ ਕਾਣੋ ਸਵਙ੍ਕੋ ਪਾਵੁਸੋ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ, ''ਤਿਮਿ ਤਿਮਿਙ੍ਗਲੋ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਕੁਮੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਮਚ੍ਛੇ ਮਿਨਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕੁਮੀਨਂ, ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਨਪਞ੍ਜਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਕੁਮੀਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ''ਵਾਰਿਜਸ੍ਸੇਵ ਮੇ ਸਤੋ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕੁਮਿਨਾਮੁਖੇ।
> ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਹਰਤਿ, ਪਿਯੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਮੂ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਮੁਨਾਤਿ। ਮੁਨਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਨਾਤਿ ਮਵਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਰਾਗਦੋਸਾਦਿਵਸਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦੇਤੀਤਿ ਮੁਨਿ।

ਰਿ ਗਤਿਦੇਸਨੇਸੁ। ਰਿਕਾਤਿ। ਰੇਣੁ। **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਣ**ਤ੍ਤਂ।

ਲੀ ਸਿਲੇਸੇ। ਲਿਨਾਤਿ, ਨਿਲਿਨਾਤਿ। ਲੀਨਂ, ਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ।

ਵੀ ਤਨ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ। ਵਤ੍ਥੰ ਵਿਨਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚੀਵਰੰ ਵਿਨਾਹਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਇਦੰ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਚੀਵਰੰ ਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਯਜਤਿ। ਵੀਤੰ। ਸੁਵੀਤੰ। ਅਪ੍ਪਕੰ ਹੋਤਿ ਵੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਵਾਯਾਪੇਤਿ, ਤਨ੍ਤਵਾਯੇਹਿ ਚੀਵਰੰ ਵਾਯਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਚੀਵਰੰ ਵਾਯਾਪੇਸੁੰ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਵੀ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਵਿਨਾਤਿ। ਵੇਣੁ। ਵੇਣੂਤਿ ਵੰਸੋ।

ਲੂ ਛੇਦਨੇ। ਲੁਨਾਤਿ। ਲੋਣੰ, ਕੁਸਲੰ, ਬਾਲੋ, ਲੂਤੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਲੋਣ**ਨ੍ਤਿ ਲੁਨਾਤਿ ਵੀਤਰਸਭਾਵੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਸਰਸਭਾਵੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਲੋਣੰ, ਲਵਣੰ। ਕੁਸੋ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਲੁਨਾਤੀਤਿ **ਕੁਸਲੰ,** ਅਨਵਜ੍ਜਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ ਲੁਨਾਤੀਤਿ **ਬਾਲੋ,** ਅਵਿਦ੍ਵਾ। **ਲੂਤੋ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ''ਲੂਤਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯੂਸੰ ਪਾਤੁੰ ਪਟਙ੍ਗਮਕ੍ਖਿਕਾਦੀਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਲੁਨਾਤੀਤਿ **ਲੂਤੋ**।

ਸਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਸਿਨਾਤਿ। ਸੀਮਾ, ਸੀਸੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੀਮਾ**ਤਿ ਸਿਨੀਯਤੇ ਸਮਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਬਨ੍ਧਿਯਤੇਤਿ ਸੀਮਾ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾ ਮਰਿਯਾਦਕਰਣਵਸੇਨ ''ਸੀਮਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਿਨਾਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਕੇਸੇ ਮੋਲ਼ਿਕਰਣਵਸੇਨ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੀਸੰ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਾ ਪਾਕੇ। ਸਿਨਾਤਿ।

ਸੁ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਸੁਣਾਤਿ। ਪਰਸੁ। ਪਰੰ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਹਿੰਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਰਸੁ**।

ਅਸ ਭੋਜਨੇ। ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਫਲਮਸ੍ਨਾਤਿ। ਅਸਨੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਸਿਯਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਯਤੀਤਿ ''ਅਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਅਸ੍ਨਾਥ ਖਾਦਥ ਪਿਵਥਾ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਕਿਲਿਸ ਵਿਬਾਧਨੇ। ਕਿਲਿਸ੍ਨਾਤਿ। ਕਿਲੇਸੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਯੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਉਦ੍ਧਸ ਉਞ੍ਛੇ। ਉਞ੍ਛੋ ਪਰਿਯੇਸਨੰ। ਉਦ੍ਧਸ੍ਨਾਤਿ।

ਇਸ ਅਭਿਕ੍ਖਣੇ। ਇਸ੍ਨਾਤਿ।

ਵਿਸ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਵਿਸ੍ਨਾਤਿ। ਵਿਸੰ।

ਪੁਸ ਸਿਨੇਹਸਵਨਪੂਰਣੇਸੁ। ਪੁਸ੍ਨਾਤਿ।

ਪੁਸ ਪੋਸਨੇ। ਪੁਸ੍ਨਾਤਿ।

ਮੁਸ ਥੇਯ੍ਯੇ। ਮੁਸ੍ਨਾਤਿ। ਮੁਸਲੋ।

ਕਿਯਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲਂ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਞ੍ਞੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋ॥

ਸਾਸਨਾ ਲੋਕਤੋ ਚੇਤੇ,
ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਤੇਸੁ ਲੋਕਤੋ।
ਸਾਸਨਸ੍ਸੋਪਕਾਰਾਯ,
ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਰੂਪਕਾ॥

ਕਿਯਾਦਿਗਣੋਯਂ।

ਗਹਾਦਿਗਣਿਕ

ਇਦਾਨਿ **ਗਹਾਦਿ**ਗਣੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਏਤ੍ਥੇਕੇ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।

ਗਹਾਦੀਨਂ ਗਣੋ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ।
ਅਥਮੇਕੋ **ਗਹ**ਧਾਤੁ, **ਗਹਾਦੀ**ਨਂ ਗਣੇ ਸਿਯਾ॥

ਯਤੋ **ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ** ਪਰਾ ਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਧਾਤੁਤੋ ਜਿਨਸਾਸਨੇ।
ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ **ਗਹ**ਧਾਤੁਯਾ॥

ਇਤਿ ਚਿਨ੍ਤਾਯ ਏਕਚ੍ਚੇ, **ਗਹ**ਧਾਤੁਂ **ਕਿਯਾਦਿ**ਨਂ।
ਪਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁ ਗਣੇ ਏਵਂ, ਨ ਵਦਿਂਸੁ **ਗਹਾਦਿ**ਕਂ॥

ਨ ਤੇਸਂ ਗਹਣਂ ਧੀਰੋ, ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਸੁਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਯਤੋ **ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ** ਵੁਤ੍ਤੋ, **ਗਹਾਦੀ**ਨਂ ਗਣੋ ਵਿਸੁਂ॥

''ਗਹਾਦਿਤੋ ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ'' ਇਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਦਤਾ ਹਿ ਸੋ।
ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ਗਰੁਨਾ, ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਨਨੁ ਸਾਸਨੇ॥

ਸਚੇ ਵਿਸੁਂ **ਗਹਾਦੀਨਂ,** ਗਣੋ ਨਾਮ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।
ਗਹਾਦਿਦੀਪਕੇ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਬਾਹਿਰਂ ਇਦਂ॥

''ਗਹਤੋ ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਥ ਵਾ ਪਨ।
''ਕਿਯਾਦਿਤੋ ਨਾਪ੍ਪਣ੍ਹਾ''ਤਿ, ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਏਕਲਕ੍ਖਣਂ॥

ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਨ ਕਤਞ੍ਚੇਕਲਕ੍ਖਣਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਵਿਸੁਂਯੇਵ, ਗਣੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਞਾਯਤਿ॥

''ਸਰਾ ਸਰੇ ਲੋਪ''ਮਿਤਿ-ਆਦੀਨਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿਵ।
ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਂ, ਦੁਜ੍ਜਾਨਂ ਤਕ੍ਕਗਾਹਿਨਾ॥

ਉਸਾਦਯੋਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ, **ਆਦਿ**ਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ ਤਹਿਂ।
ਤਥਾ ਹਿ ''ਉਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿ, ਆਦਿਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਰੇ॥

ਇਦਾਨਿ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦਫਲਂ ਅਹਂ।
ਸਪ੍ਪਯੋਗਂ **ਗਹਾਦੀ**ਨਂ, ਗਣਂ ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਮੇ ਸੁਣ॥

ਗਹ ਉਪਾਦਾਨੇ। ਉਪਾਦਾਨਂ ਗਹਣਂ, ਨ ਕਿਲੇਸੁਪਾਦਾਨਂ। **ਉਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਦਾਨਂ ਗਹਣਂ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਤ੍ਥੋ **ਉਪ**ਸਦ੍ਦੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਹਿ **ਉਪ**ਸਦ੍ਦੋ **ਆਦਾਨ**ਸਦ੍ਦਸਹਿਤੋ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ ''ਕਾਮੁਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਇਧ ਪਨ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ ਹੋਤੁ ਸਿਥਿਲਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹਣਂ ਉਪਾਦਾਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਹ**ਧਾਤੁ ਗਹਣੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਘੇਪ੍ਪਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਵਾ। ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਧਾਨਗਣ੍ਹਨਕੋ। ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ, ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ। ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਹਂ ਜਾਲਿਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਗਹੇਤੁਂ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਉਗ੍ਗਾਹਕੋ, ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਪਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਚ੍ਚਸਹਸ੍ਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਉਪਜ੍ਝਂ ਗਾਹਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਪਜ੍ਝਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ । ਗਾਹੇਤਿ, ਗਾਹਯਤਿ, ਗਾਹਾਪੇਸ੍ਸਤਿ। ਗਾਹਾਪਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵਂ। ਗਾਹਕੋ, ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। ਕਮ੍ਮਨਿ – ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ, ਗਣ੍ਹਿਯਤਿ ਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਗਣ੍ਹਿਯਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ** ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਗੇਹਂ, ਗਾਹੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ, ਸਙ੍ਗਹੇਤਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਅ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤਪਦਾਨਂ ''ਘੇਪ੍ਪਤਿ, ਘੇਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਘੇਪ੍ਪਸੀ''ਤਿ ਚ ''ਗਣ੍ਹਤਿ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਗਣ੍ਹਸੀ''ਤਿ ਚ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਆਕਾਰੇ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤਪਦਾਨਂ ''ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਅਜ੍ਜਤਨੀਰੂਪਾਨਿ ''ਅਗ੍ਗਹੀ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤਂ। ਅਗ੍ਗਹੁਂ, ਅਗ੍ਗਹਿਂਸੁ, ਅਗ੍ਗਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਆਦੀਸੁ ਗਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਗਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਗ੍ਗਹਿਸ੍ਸਾ, ਅਗ੍ਗਹਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਸੇਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਉਸ ਦਾਹੇ। ਦਾਹੋ ਉਣ੍ਹਂ। ਉਸਤਿ ਦਹਤੀਤਿ ਉਣ੍ਹਂ। **ਉਣ੍ਹ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਉਣ੍ਹਂ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਬ੍ਬਮਪੇਕ੍ਖਤਿ, ''ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਪਟਿਹਨਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਗੁਣਂ ਉਣ੍ਹਭਾਵਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ ਹਿ ਸੀਤਭਾਵੋ ਚ ਗੁਣੋ।

ਤਸ ਵਿਪਾਸਾਯਂ। ਤਣ੍ਹਾ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ **ਤਣ੍ਹਾ**? ਤਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ।

ਜੁਸਿ ਪੀਤਿਸੇਵਨੇਸੁ। ਜੁਣ੍ਹੋ ਸਮਯੋ। ਕਾਲ਼ੇ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਜੁਣ੍ਹੇ, ਯਦਾ ਵਾਯਤਿ ਮਾਲੁਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਜੁਣ੍ਹੋ**ਤਿ ਜੋਸੇਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪੀਤਿਂਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਜੁਣ੍ਹੋ।

ਜੁਤ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਜੁਣ੍ਹਾ ਰਤ੍ਤਿ। ਜੋਤਤਿ ਸਯਂ ਨਿਪ੍ਪਭਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਚਨ੍ਦਤਾਰਕਪ੍ਪਭਾਸੇਨਪਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਵਿਰੋਚਤਿ ਸਪ੍ਪਭਾ ਹੋਤੀਤਿ ਜੁਣ੍ਹਾ।

ਸਾ ਤਨੁਕਰਣੇ। ਸਣ੍ਹਵਾਚਾ। ਸਿਯਤਿ ਤਨੁਕਰਿਯਤਿ, ਨ ਫਰੁਸਭਾਵੇਨ ਕਕ੍ਕਸਾ ਕਰਿਯਤੀਤਿ **ਸਣ੍ਹਾ**।

ਸੋ ਅਨੁਕਮ੍ਮਨਿ। ਸਣ੍ਹੰ, ਞਾਣੰ। ਸਿਯਤਿ ਸਯੰ ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਅਤਿਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨੁੰ ਕਰੋਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਸਣ੍ਹੰ।

ਤਿਜ ਨਿਸਾਨੇ। ਨਿਸਾਨੰ ਤਿਕ੍ਖਤਾ। ਤਿਣ੍ਹੋ ਪਰਸੁ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਤਿਣ੍ਹੋ**।

ਸਿ ਸੇਵਾਯੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਮਾਸੀਸਨ੍ਤੇਹਿ ਸੇਵਿਯਤੇਤਿ **ਸਿਪ੍ਪੰ,** ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੰ। ਅਪਿਚ **ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ** ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਮਹਾਸਿਪ੍ਪਾਨਿ – ਸੁਤਿ ਸੁਮਤਿ ਬਜਾਕਰਣੰ ਛਨ੍ਦੋਵਿਚਿਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਜੋਤਿਸਤ੍ਥੰ ਸਿਕ੍ਖਾ ਮੋਕ੍ਖਞਾਣੰ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਧਿ ਧਨੁਬ੍ਬੇਦੋ ਹਤ੍ਥਿਸਿਕ੍ਖਾ ਕਾਮਤਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਲਕ੍ਖਣੰ ਪੁਰਾਣੰ ਇਤਿਹਾਸੋ ਨੀਤਿ ਤਕ੍ਕੋ ਵੇਜ੍ਜਕਞ੍ਚਾਤਿ।

ਕੁ ਕੁਚ੍ਛਾਯੰ। ਕੁਚ੍ਛਾ ਗਰਹਾ। ਕਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਣ੍ਹੋ ਪੁਰਿਸੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਕਣ੍ਹਾ, ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਦਿਕੰ ਉਪਨਿਧਾਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਨਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਕਣ੍ਹੋ,** ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

''ਕਣ੍ਹੋ ਵਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸੋ, ਕਣ੍ਹੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਭੋਜਨੰ।
ਕਣ੍ਹੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸਸ੍ਮਿੰ, ਨ ਮਯ੍ਹੰ ਮਨਸੋ ਪਿਯੋ''ਤਿ ਚ,

''ਨ ਕਣ੍ਹੋ ਤਚਸਾ ਹੋਤਿ,
ਅਨ੍ਤੋਸਾਰੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਾਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ,
ਸ ਵੇ ਕਣ੍ਹੋ ਸੁਜਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਚ॥

ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਗਹਾਦਿਕੇ ਧਾਤੁਗਣੇ, ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤਸਿ**ਆਦਯੋ।
ਆਦਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ **ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ, ਗਹਾਦੀ**ਸੁ ਯਥਾਰਹੰ॥

ਗਹਤੋ ਧਾਤੁਤੋ ਹਿ **ਪ੍ਪੋ,**ਆਖਜਾਤਤ੍ਤੇਵਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਆਖਜਾਤਤ੍ਤੇ ਚ ਨਾਮਤ੍ਤੇ, **ਣ੍ਹਾ**ਸਦ੍ਦੋ **ਉਸ**ਤੋ ਤਥਾ॥

ਉਸਗਹੇਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾ, ਨਾਮਤ੍ਤੇਵ ਦੁਵੇ ਮਤਾ।
ਏਵੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਞੇਯਜੋ, **ਗਹਾਦਿ**ਗਣਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਾਸਨੇ ''ਤਣ੍ਹਾਯਤੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਵਿਹਿਤਸ੍ਸ **ਆਯ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤ੍ਤੇਪਿ **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਮੁਖਜਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ''ਤਣ੍ਹਾਯਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਇਦੰ **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯਵਤਾ **ਤਸ**ਧਾਤੁਤੋ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**ਤਣ੍ਹਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਆਯ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ। ਤਥਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ''ਵਾਸਿਫਲੰ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਵਾ ਖੀਰੰ ਵਾ ਉਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ''ਉਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕੰ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸ **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯਵਤਾ **ਉਸ**ਧਾਤੁਤੋ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**ਉਣ੍ਹਾ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਵਿਹਿਤਸ੍ਸ ਕਾਰਿਤਸਞ੍ਞਸ੍ਸ **ਣਾਪੇ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤ੍ਤੇਪਿ **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਮੁਖਜਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ''ਉਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰ**ਉਣ੍ਹਾ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਣਾਪੇ**ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ, ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇ ''ਉਣ੍ਹਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਪਦਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਉਣ੍ਹਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਕਾਰਿਤਪਦਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਯੇਵ ''ਉਣ੍ਹਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਮ੍ਪਿ ਨਯਤੋ ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਿਤਪਦਾਨਂ ਏਕਧਾਤੁਮ੍ਹਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ? ਗਣ੍ਹਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪੇਤੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਉਸ ਦਾਹੇ**"ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ''ਉਣ੍ਹਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਉਣ੍ਹਤੀਤਿ ਉਣ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ **ਪ੍ਪ**ਪਚ੍ਚਯੋ **ਗਹ**ਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਤੋ ਚ ਏਕਧਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ **ਗਹ**ਤੋ **ਉਸ**ਤੋ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਏਕਧਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਨਿਯਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਾਨਿ ਵਿਚਿਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯੇਨ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨੁਰੂਪੇਨ ਨਯੇਨ **ਗਹਾਦਿ**ਗਣੇ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤਸ**ਧਾਤਾਦਯੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਗਹਿਤਾ, ਇਮਸ੍ਮਾ ਨਯਾ ਅਞ੍ਞੋ ਨਯੋ ਪਸਤ੍ਥਤਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯਮੇਵ ਪਸਤ੍ਥਤਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਨੀਤਿ ਸਾਸਨਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ ਵਾਚੇਤਬ੍ਬਾ ਚ।

ਗਹਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲਂ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਞ੍ਞੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋ॥

ਗਹਾਦਿਗਣੋਯਂ।

ਤਨਾਦਿਗਣਿਕ

ਤਨੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ। ਤਨੋਤਿ। ਆਯਤਨਂ, ਤਨੁ। ਕਮ੍ਮਨਿ ''ਤਨਿਯ੍ਯਤਿ, ਤਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਤਨਿਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਯਥਾ ਹਿ ਆਸਭਂ ਚਮ੍ਮਂ, ਪਥਬ੍ਯਾ ਵਿਤਨਿਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ। ਗਰੂ ਪਨ ''ਪਤਾਯਤੇ, ਪਤਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਨਿਤੁਂ, ਤਨਿਤ੍ਵਾਨ। **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦਿਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤਨੋਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੀਤਿ ਆਯਤਨਂ। **ਤਨੂ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਲਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਤਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਤਿ ਮਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪਿਯਤੀਤਿ ''ਤਨੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਤਨੁ ਵਪੁ ਸਰੀਰਂ ਪੁਂ ਕਾਯੋ ਦੇਹੋ''ਤਿਆਦਯੋ ਸਰੀਰਵਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ। ਸਰੀਰਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਮਹਾਜਨੋ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ''ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਕਰਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਤਨੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਵਾਚਕੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ ਚ ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪਾਤਪਦੇਨ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਨੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪਾਤਪਦਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਪਨ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਾਟਿਪਦਿਕੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਤਨੋਤਿ, ਤਨੋਨ੍ਤਿ। ਤਨੋਸਿ, ਤਨੋਥ। ਤਨੋਮਿ, ਤਨੋਮ। ਤਨੁਤੇ, ਤਨੁਨ੍ਤੇ। ਤਨੁਸੇ, ਤਨੁਸੇ, ਤਨੁਵ੍ਹੇ। ਤਨੇ, ਤਨੁਮ੍ਹੇ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਨੋਤੁ, ਤਨੋਨ੍ਤੁ। ਤਨੇਯ੍ਯ, ਤਨੇ, ਤਨੇਯ੍ਯੁਂ। ਵਿਤਨ, ਵਿਤਨੁ। ਅਤਨਾ, ਅਤਨੁ। ਅਮ੍ਮਾਯ ਪਤਨੁ ਕੇਸਾ। ਅਤਨਿ, ਅਤਨਿਂਸੁ। ਤਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਤਨਿਸ੍ਸਾ, ਅਤਨਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਕਮ੍ਮਨਿ ''ਤਨਿਯ੍ਯਤਿ, ਤਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਤਨਿਯ੍ਯਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਕ ਸਤ੍ਤਿਯਂ। ਸਤ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੋ। ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਖਿ। ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ। ਸਕ੍ਖਤਿ। ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ। ਸਕ੍ਕਤੇ ਜਰਾਯ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਰਾਜਾ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਪਰਹਿਤਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ''ਸਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਧਾਤੂਨਂ ਅਵਿਸਯੇ ਤਦ੍ਧਿਤਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸੀਤਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਸਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ

ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤੁਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਲਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਸਕ੍ਕੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ। ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ। ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਕੁਲਂ।

ਖੁਣੁ ਖਿਣੁ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਖੁਣੋਤਿ। ਖਿਣੋਤਿ।

ਇਣੁ ਗਤਿਯਂ। ਇਣੋਤਿ। ਇਣਂ ਇਣਾਯਿਕੋ।

ਤਿਣੁ ਅਦਨੇ। ਤਿਣੋਤਿ। ਤਿਣਂ। ਏਤ੍ਥ **ਤਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਵਸਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਿਣਿਯਤੇ ਤਿਣਭਕ੍ਖੇਹਿ ਗੋਣਾਦੀਹਿ ਅਦਿਯਤੇ ਖਾਦਿਯਤੇਤਿ **ਤਿਣਂ**।

ਘਿਣੁ ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਘਿਣੋਤਿ।

ਹਨੁ ਅਪਨਯਨੇ। ਅਪਨਯਨਂ ਅਨਾਲਾਪਕਰਣਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਤਾਕਰਣਂ। ਹਨੋਤਿ। ਹਨੁਤੇ।

ਪਨੁ ਦਾਨੇ ਪਨੋਤਿ। ਪਨੁਤੇ।

ਮਨੁ ਬੋਧਨੇ। ਮਨੋਤਿ। ਮਨੁਤੇ। ਮਨੋ। ਮਨਂ। ਮਾਨਸਂ। ਮਨੁਸ੍ਸੋ। ਮਾਨਵੋ। ਮਾਣਵੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਮਨੋ**ਤਿ ਮਨੁਤੇ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਮਨੋ, ਏਵਂ ਮਨਂ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ **ਮਨ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਮਨੋ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਸਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਮਨਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਨ੍ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਮਾਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ‘‘ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਰਾਗੋ ਮਾਨਸਂ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਕਾਲਂ ਕਯਿਰਾ ਜਨੇ ਸੁਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ, ‘‘ਮਾਨਸ’’ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਰਿਤਂ।
> ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਾਸਨੇ ਪਾਪ-ਸਾਸਨੇ’ਖਿਲਸਾਸਨੇ॥

ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮਨਸਿ ਭਵੋ**ਤਿ ਰਾਗੋ **ਮਾਨਸੋ**। ਮਨੋ ਏਵ ਮਾਨਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਮਾਨਸਂ**। ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਮਾਨਂ ਸਿਯਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ **ਮਾਨਸਂ**। ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਮਨੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। ‘‘ਯੇਨ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇਨ, ਰੂਪਾਨਿ ਮਨੁ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਮਨੂ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਮਨੂ**ਤਿ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਕਾਲੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ ਮਨੁਨਾਮਕੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਯੋ ਸਾਸਨੇ ‘‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਕਲਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਕਾਤੁਂ ਮਨੁਤੇ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ‘‘ਮਨੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਬਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਂ ਮਨੁਤੇ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਮਨੁਸ੍ਸੋ,** ਮਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਮਨੁਸ੍ਸੋ**। ਅਥ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ **ਮਨੁਸ੍ਸੋ**। ਏਵਂ **ਮਾਨਵੋ ਮਾਣਵੋ** ਚ, **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਹਿ **ਣ**ਕਾਰੇ ਕਤੇ ‘‘ਮਾਣਵੋ’’ਤਿ ਰੂਪਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ ‘‘ਦਨ੍ਤਜਨਕਾਰਸਹਿਤੋ **ਮਾਨ**ਵਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਾਧਾਰਣਵਚਨੋ, ਮੁਦ੍ਧਜ**ਣ**ਕਾਰਸਹਿਤੋ ਪਨ **ਮਾਣ**ਵਸਦ੍ਦੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤਮੂਲ੍ਹਾਪਚ੍ਚਵਚਨੋ’’ਤਿ, ਤਂ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇ, ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ **‘‘ਮਾਣ**ਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਚਨੇ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ **ਅਨ੍ਤਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ **ਅਨ੍ਤਰਅਨ੍ਤਰਿਕਾ**ਸਦ੍ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਆਹਰਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਤਤ੍ਰ ਪਨਾਯਂ ਵੀਮਂਸਨਾ – **ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ** ‘‘ਸੁਭੋ ਮਾਣਵੋ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ‘‘ਸੁਭੋਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਅਹੋਸਿ ਪਾਸਾਦਿਕੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸੁਭਤਾਯ ‘ਸੁਭੋ’ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ। ‘ਮਾਣਵੋ’ਤਿ ਪਨ ਤਂ ਤਰੁਣਕਾਲੇ ਵੋਹਰਿਂਸੁ, ਸੋ ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇਪਿ ਤੇਨੇਵ ਵੋਹਾਰੇਨ ਵੋਹਰਿਯਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਮੁਦ੍ਧਜ**ਣ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਮਾਣ**ਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ, **ਤਟ੍ਟੀਕਾਯਮ੍ਪਿ** ਗਰੂਹਿ ‘‘ਯਂ ਅਪਚ੍ਚਂ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਮੁਦ੍ਧਂ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਲੋਕੇ ਮਾਣਵਵੋਹਾਰੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ

ਸਤ੍ਤਾ ਦਹਰਕਾਲੇ ਮੁਦ੍ਧਧਾਤੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘ਤਰੁਣਕਾਲੇ ਵੋਹਰਿਂਸੂ’’ਤਿ, ਏਵਂ ਮੁਦ੍ਧ**ਜਣ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਮਾਣ**ਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਇਦਾਨਿ **ਮਾਣ**ਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਭਵਤਿ, **ਮਾਣ**ਵੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਚੋਰੋਪਿ ਤਰੁਣੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਚੋਦਿਤਾ ਦੇਵਦੂਤੇਹਿ, ਯੇ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਮਾਣਵੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ‘‘ਮਾਣਵੇਹਿ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਅਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੋਰੋ। ‘‘ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਮਾਣਵੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਰੁਣੋ ‘‘ਮਾਣਵੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਪ੍ਪ ਪਾਪੁਣੇ। ਅਪ੍ਪੋਤਿ। ਆਪੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਆਪੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਤਿ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਆਪੋ।

ਮਾ ਪਰਿਮਾਣੇ। ਮਿਨੋਤਿ। ਉਪਮਾ, ਉਪਮਾਨਂ, ਵਿਮਾਨਂ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਨ ਮਿਨੋਤਿ ਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਸਾ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਉਪਮਾ** ਯਥਾ ‘‘ਗੋਣੋ ਵਿਯ ਗਵਜੋ’’ਤਿ। **ਉਪਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਵੀਤੋਪਮਾਨਮਪ੍ਪਮਾਣਮਨਾਥਨਾਥ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਵੀਤੋਪਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵੀਤੋਪਮਂ, ਨਿਰੁਪਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਉਪਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ‘‘ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਭਗਵਾ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸੀਹੋ ਉਪਮਾ, ਭਗਵਾ ਉਪਮੇਯ੍ਯੋ ਤੇਜੋਪਰਕ੍ਕਮਾਦੀਹਿ ਉਪਮੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤੇਜੋਪਰਕ੍ਕਮਾਦਯੋ ਉਪਮੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੀਹਸ੍ਸ ਤੇਜਾਦੀਹਿ ਭਗਵਤੋ ਤੇਜਾਦਿਉਪਮੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਹੀਨੂਪਮਾਵਸੇਨ ‘‘ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਿਨਿਯਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਯਤੀਤਿ ਵਿਮਾਨਂ।

ਕਰ ਕਰਣੇ। ‘‘ਕਰੋਤਿ, ਕਯਿਰਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਤਿ, ਪਕਰੋਤਿ, ਉਪਕਰੋਤਿ, ਅਪਕਰੋਤਿ, ਪਟਿਕਰੋਤਿ, ਨਿਰਾਕਰੋਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ ਪਾਲ਼ਿਨਯਵਸੇਨ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਟ੍ਠਾਨੇ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਠਾਨੇ **ਰਯ**ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਯੇ ਸਤਿ ਨ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ। ਤਥਾ **ਈ**ਕਾਰਾਗਮਟ੍ਠਾਨੇ ‘‘ਕਰਿਯ੍ਯਤਿ, ਕਯਿਰਤਿ, ਕਰੀਯਤਿ, ਕਯ੍ਯਤਿ, ਪਕਰੀਯਤਿ, ਪਕਰਿਯ੍ਯਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਿਯ੍ਯਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਯ੍ਯਤਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਯਿਰਤੀ**ਤਿ ਪਦਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਮ੍ਮੇ ਚ। ਤੇਸ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਯਿਰਤੀ’’ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਕੁਟਿ ਮੇ ਕਯਿਰਤਿ ਅਦੇਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ **ਯਿਰ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਪਦਂ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਸ੍ਸ ਆਦਿਅਨ੍ਤਭੂਤਾਨਂ **ਰਯ**ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਕਾਰੇਤਿ, ਕਾਰਯਤਿ, ਕਾਰਾਪੇਤਿ, ਕਾਰਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਾਰਿਤਰੂਪਾਨਿ, ਯਾਨਿ ‘‘ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਪਦਮਾਲਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਰ ਪਠਮਂ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਪਦਮਾਲਂ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਏਕਾਕਾਰੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ‘‘ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ **ਓ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਕਾਰੇਤੀ’’ਤਿ **ਏ**ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਚ ਪਦਮਾਲਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਪਚ੍ਛਾ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮ ਏਕਾਕਾਰੇਨ ਅਯੋਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਰ ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕੁਬ੍ਬਸਿ, ਕੁਬ੍ਬਥ। ਕੁਬ੍ਬਾਮਿ, ਕੁਬ੍ਬਾਮ। ਕੁਬ੍ਬਤੇ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ। ਕੁਬ੍ਬਸੇ, ਕੁਬ੍ਬਵ੍ਹੇ। ਕੁਬ੍ਬੇ, ਕੁਬ੍ਬਮ੍ਹੇ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਨ ਕੁਬ੍ਬਤੁ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੁ। ਕੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯ, ਕੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯੁਂ। ਸੇਸਂ ‘‘ਭਵਤਿ, ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਕਰਿਯਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ **ਅ** ਕਾਰਾਨਨ੍ਤਰ**ਤਜ**ਨ੍ਤਪਦਾਨਿ ਏਵਮੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਪਦਮਾਲਾ ਪਾਲ਼ਿਨਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਏਦਿਸੀ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ ਸਾਸਨਿਕਾ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਯੇਵ ਆਦਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਾ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਵਿਯ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ‘‘ਅਸਨ੍ਤੋ ਨਾਨੁਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਓ**ਕਾਰਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਦੇਸਭੂਤੋ **ਉ**ਕਾਰੋ ਸਰੇਯੇਵ ਪਰੇ ਵਕਾਰਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦੀਨਿਯੇਵ ਰੂਪਾਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਰਸਰਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਮਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਨਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਇਚ੍ਛਾਮ। ਅਤ੍ਰ ਸੋਤਾਰਾਨਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯਂ ਵਦਾਮ – ‘‘ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਬਾਲੋ ਸੀਲਾਨਿ ਕੁਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਭਵਂ ਵਿਜਨਮਰਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਪੋ ਇਧ ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਪਕ੍ਰੁਬ੍ਬਮਾਨੋ’’ਤਿ ਚ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਪਨ ਠਾਨੇਸੁ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ । ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯਵਿਦੂਰੋ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਥਾ ‘‘ਅਗ੍ਗਿਨਿਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਅਗ੍ਗਿਨਿ, ਅਗ੍ਗਿਨੀ, ਅਗ੍ਗਿਨਯੋ। ਅਗ੍ਗਿਨਿਂ, ਅਗ੍ਗਿਨੀ, ਅਗ੍ਗਿਨਯੋ। ਅਗ੍ਗਿਨਿਨਾ’’ਤਿ ਪਦਮਾਲਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ‘‘ਬਾਲੋ ਸੀਲਾਨਿ ਕੁਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿ ਪਦਮਾਲਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਵ।

ਯਥਾ ਚ ‘‘ਬਹੁਮ੍ਪੇਤਂ ਅਸਬ੍ਭਿ ਜਾਤਵੇਦਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਸਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਭੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਜਰਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਪਵੇਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ‘‘ਸਬ੍ਭਿ, ਸਬ੍ਭੀ, ਸਬ੍ਭਯੋ। ਸਬ੍ਭਿਂ, ਸਬ੍ਭੀ, ਸਬ੍ਭਯੋ। ਸਬ੍ਭਿਨਾ’’ਤਿ ਪਦਮਾਲਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ‘‘ਬਾਲੋ ਸੀਲਾਨਿ ਕੁਬ੍ਬਤੀ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿ ਪਦਮਾਲਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਵ। ਤਥਾ ‘‘ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਤਿ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਸੀ’’ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾ ਪਦਮਾਲਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਕਰੋਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਸਿ, ਕਰੋਥ। ਕਰੋਮਿ, ਕੁਮ੍ਮਿ, ਕਰੋਮ, ਕੁਮ੍ਮ। ਕੁਰੁਤੇ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ। ਕੁਰੁਸੇ, ਕੁਰੁਵ੍ਹੇ। ਕਰੇ, ਕਰੁਮ੍ਹੇ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਰੋਤੁ, ਕੁਰੁਤੁ, ਕਰੋਨ੍ਤੁ। ਕਰੋਹਿ, ਕਰੋਥ। ਕਰੋਮਿ, ਕੁਮ੍ਮਿ, ਕਰੋਮ, ਕੁਮ੍ਮ। ਕੁਰੁਤਂ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ। ਕਰਸ੍ਸੁ, ਕੁਰੁਸ੍ਸੁ, ਕੁਰੁਵ੍ਹੋ। ਕਰੇ, ਕੁਬ੍ਬਾਮਸੇ। ਪਞ੍ਚਮੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕੋਚਿ ਵਦੇਯ੍ਯ –

‘‘ਨ ਨੋ ਵਿਵਾਹੋ ਨਾਗੇਹਿ, ਕਤਪੁਬ੍ਬੋ ਕੁਦਾਚਨਂ।
ਤਂ ਵਿਵਾਹਂ ਅਸਂਯੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਂ ਅਮ੍ਹੇ ਕਰੋਮਸੇ’’ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ‘‘ਕਰੋਮਸੇ’’ਤਿ ਪਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ **ਕਰ**ਧਾਤੁਤੋ ਪਰਂ **ਓ**ਕਾਰਂ ਪਟਿਚ੍ਚ **ਆਮਸੇ**ਵਚਨਸ੍ਸਾਵਯਵਭੂਤੋ **ਆ**ਕਾਰੋ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ? ਤਨ੍ਨ, ‘‘ਕਰੋਮਸੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਆਮਸੇ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਮਵਚਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਆਗਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਰੋਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਚਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਨ ਪਞ੍ਚਮੀਵਚਨਵਸੇਨ। ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਾਮਿਕਪਦਤੋ ਪਰੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ। ਯਂ ਬਲਂ ਅਹੁਵਮ੍ਹਸੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨਾਖ੍ਯਾਤਿਕਪਦਤੋ ਸਾਦੇਸਨਿਰਾਦੇਸਵਸੇਨ –

‘‘ਅਕਰਮ੍ਹਸ ਤੇ ਕਿਚ੍ਚਂ। ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾਮਸਿ ਭੂਤਾਨਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ’’ਤਿ

ਆਦੀਸੁ।

ਕਰੇਯਜ, ਕਰੇਯਜੁਂ। ਕਰੇਯਜਾਸਿ, ਕਰੇਯਜਾਥ। ਕਰੇਯਜਾਮਿ, ਕਰੇਯਜਾਮ। ਕੁਬ੍ਬੇਥ, ਕੁਬ੍ਬੇਰਂ। ਕੁਬ੍ਬੇਥੋ, ਕੁਬ੍ਬੇਯਜਵ◌੍ਹੋ। ਕਰੇਯਜਂ, ਕਰੇ, ਕਰੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। ਸਤ੍ਤਮੀਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਰ, ਕਰੁ। ਕਰੇ, ਕਰਿਤ੍ਥ। ਕਰਂ, ਕਰਿਮ੍ਹ। ਕਰਿਤ੍ਥ, ਕਰਿਰੇ। ਕਰਿਤ੍ਥੋ, ਕਰਿਵ◌੍ਹੋ। ਕਰਿਂ, ਕਰਿਮ੍ਹੇ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਰਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੀਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਯੋਜਨਾਯ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਆਗੁਂ ਕਰ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਰਂ ਕਮ੍ਮਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਮਹਾਰਾਜ ਭਵ◌ਂ ਆਗੁਂ ਕਰੀ''ਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਯੋਜਨਾਯ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਅਯਂ ਪਯੋਗੋ ''ਮਵ੍ਹਵੇ ਭਵ◌ਂ ਪਤ੍ਥਯਤਿ, ਰਵ੍ਹਵੋ ਭਰਿਯਂ ਪਤਿਬ੍ਬਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਵ◌ਿਯ ਪਠਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੋ ਭਵਤਿ।

ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ **"ਆਗੁਂ ਕਰਾ**ਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਹਾਪਰਾਧਂ ਮਹਾਪਾਪਂ ਕਰਿ। **ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਹੋਤਿ,ਤਂ ਲਾਮਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰ''ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨਾਪਿ ਕਦਾਚਿ **ਕਰ**ਇਤਿ ਚ **ਕਰੀ**ਤਿ ਚ **ਅਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੋ ਭਵਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਪਨ ''ਪੁਰਿਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰ, ਪੁਰਿਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿ, ਅਹਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮੁਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਰ**ਇਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, **ਕਰੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਜਤਨੀਵਸੇਨ, **ਅਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਰਿਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪਦਂ ''ਅਵ੍ਹਵਂ ਭਤ੍ਤਾਰਂ ਪਰਿਯੇਸ, ਮਾ ਕਿਸਿਤ੍ਥੋ ਮਯਾ ਵ◌ਿਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਿਸਿਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਸਮਂ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਤ੍ਤਨੋਪਦਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਵਸੇਨ, ਏਦਿਸੋ ਪਨ ਨਯੋ ਅਵ੍ਹਵਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵ◌ਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਕਾ, ਅਕਰਾ, ਅਕਰ ਇਤਿ ਰਸ੍ਸਪਾਠੋਪਿ। ਅਕਰੁ। ਏਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬਾਰਿਵ◌ਿਜਯਂ ਅਕਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਕਰਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸੀਤਿ ਅਤੀਤਕ੍ਰਿਯਾਵ◌ਾਚਕੋ ਪਠਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸੋ ਭੀਤੋ, ਅਕਰਾ ਆਲਯੇ ਬਹੂ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਮਾ ਮੇਤਂ ਅਕਰਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾ ਮੇ ਉਦਕਮਾਹਰੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤੀਤਵ◌ਾਚਕਪਟ੍ਠਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਭਾਵ◌ੇ **ਮਾ**ਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਜ੍ਜਤਨੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇ ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ''ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਾ ਕਰੋਸਿ, ਮਾ ਆਹਰਸੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਾਰਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ''ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ ਮਾ ਜੀਰੀਤਿ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਂ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤੀਤਵ◌ਾਚਕਪਠਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਭਾਵ◌ੇ **ਮਾ**ਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਅਜ੍ਜਤਨੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇ ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ''ਮਾ ਜੀਰਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਾਰਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ "ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ ਮਾ ਜੀਰੀ**ਤਿ ਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਜਰਾਸਭਾਵ◌ਂ, ਤਂ ਮਾ ਜੀਰਿਤ੍ਤੁ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪੀ''ਤਿ। ਯਂ ਪਨਮ੍ਹੇਹਿ ''ਅਕਰ ਇਤਿ ਰਸ੍ਸਪਾਠੋਪੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਤਿਕਰ'ਮਕਰਾ'ਚਰਿਯ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪੇਤਂ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਆਚਰਿਯ ਭਵ◌ਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਰਣਂ ਅਕਰਾ''ਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ''ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥੇ ''ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ◌ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ''ਆਚਰਿਯ ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਰਣਂ ਕਰੋਸੀ''ਤਿ ਯੋਜਨਾਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਵ।

ਅਕਰੋ, ਅਕਤ੍ਥ, ਅਕਰੋਥ। ਅਕਰਂ, ਅਕਂ, ਅਕਰਮ੍ਹ, ਅਕਮ੍ਹ। ਏਤ੍ਥ ''ਸਂਵਙ੍ਢਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਲ਼ਿਨਂ, ਅਕਂ ਪੁਲ਼ਿਨਚੇਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਕਤ੍ਥ, ਅਕਤ੍ਥੁਂ। ਅਕੁਰੁਸੇ, ਅਕਰਵ◌੍ਹਂ। ਅਕਰਿਂ, ਅਕਰਂ, ਅਕਰਮ੍ਹਸੇ। ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਧੋ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਧੋ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਪਦਾਵਯਵ ਅਪਦਾਵਯਵਅਨੇਕਨ੍ਤਪਦਾਵਯਵ ਸੋਸਦ੍ਦਤ੍ਥ ਆਦੇਸਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਾਵਯਵ◌ੋ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ''ਤ੍ਵ◌ਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਰੁਸੇ, ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਅਭਵਸੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਪਦਾਵਯਵ◌ੋ ਪਨ ''ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ◌ਂ ਵਦੇਮਸੇ। ਮੂਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਸਮੂਹਤਾਸੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਨੇਕਨ੍ਤਪਦਾਵਯਵ◌ੋ ''ਅਰੋਗਾ ਚ ਭਵ◌ਾਮਸੇ। ਮਣਿਂ ਤਾਤ ਗਣ੍ਹਾਮਸੇ''ਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਯਦਿ ਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯਂ **ਆਮਸੇ**ਵਚਨਸ੍ਸਾਵਯਵ◌ੋ, ਤਦਾ ਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਥਨਾਸੀਸਨਤ੍ਥਾਨਂ ''ਭਵ◌ਾਮਸੇ, ਗਣ੍ਹਾਮਸੇ''ਤਿ ਪਦਾਨਂ ਅਵਯਵ◌ੋ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਆਗਮੋ,

ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਥਨਾਸੀਸਨਤ੍ਥਾਨਂ ''ਭਵਾਮ, ਗਣ੍ਹਾਮਾ''ਤਿ ਪਦਾਨਂ ਅਵਯਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ''ਭਵਾਮਸੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੇ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੇਕਨ੍ਤਪਦਾਵਯਵਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੋ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ''ਏਸੇਸੇ ਏਕੇ ਏਕਟ੍ਠੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਏਸੇਸੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ''ਏਸੋਸੋ ਏਕੋ ਏਕਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਦੇਸੋ ''ਅਕਰਮ੍ਹਸ ਤੇ ਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾਮਸਿ ਭੂਤਾਨੀ''ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅਕਾਰਿ**ਕਾਰਾਦੇਸਕਰਣਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਕਰਮ੍ਹਸ ਤੇ ਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ''ਅਕਰਮ੍ਹਸੇ ਤੇ ਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਕਰਮ੍ਹਸੇ''ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਚੇ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਆਗਮੋ, ਤਦਾ ''ਕਰਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਪਰਸ੍ਸਪਦੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਂ। ਸਚੇ ਪਨ **ਮ੍ਹਸੇ**ਵਚਨਸ੍ਸਾਵਯਵੋ, ਤਦਾ ''ਅਕਰਮ੍ਹਸੇ''ਤਿ ਪਦਂ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ **ਸੇ**ਕਾਰੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਅਕਰਿ, ਕਰਿ, ਅਕਾਸਿ, ਅਕਰੁਂ, ਅਕਰਿਂਸੁ, ਅਕਂਸੁ, ਅਕਂਸੁਂ। ਅਕਰੋ, ਅਕਰਿਤ੍ਥ, ਅਕਾਸਿਤ੍ਥ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਕਰੋ**ਤਿ ਤ੍ਵਂ ਅਕਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਕਰੋ'' ਇਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ''ਵਰਞ੍ਚੇ ਮੇ ਅਦੋ ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਤ੍ਥਂ ''ਅਦੋ''ਤਿ ਪਦਮਿਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਪਾਲਿਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਨਯਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਗਰੂ ਪਨ ''ਅਕਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਵਚਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਪਦਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਠਮਪੁਰਿਸਵਚਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਦਾਸਿ ਮੇ, ਅਕਾਸਿ ਮੇ''ਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਪਾਲਿਯੋ ਬਹੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਮਾਕਾਸਿ ਮੁਖਸਾ ਪਾਪਂ, ਮਾ ਖੋ ਸੂਕਰਮੁਖੋ ਅਹੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਮਾ**ਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ''ਤ੍ਵਂ ਪਾਪਂ ਮਾ ਅਕਾਸਿ, ਮਾ ਸੂਕਰਮੁਖੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਪਦਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਕਰਿਂ , ਕਰਿਂ, ਅਕਾਸਿਂ, ਅਕਰਿਮ੍ਹ, ਕਰਿਮ੍ਹ, ਅਕਾਸਿਮ੍ਹ। ਅਕਰਾ, ਅਕਰੂ। ਅਕਰੁਸੇ, ਅਕਰਿਵ੍ਹਂ। ਅਕਰਂ, ਅਕਰਿਮ੍ਹੇ। ਅਜ੍ਜਤਨੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਥ। ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਕਰਿਸ੍ਸਤੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਕਰਿਸ੍ਸਸੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਕਰਿਸ੍ਸਂ, ਕਸ੍ਸਂ ਇਚ੍ਚਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਕਸ੍ਸਂ ਪੁਰਿਸਕਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਰਿਸ੍ਸਮ੍ਹੇ। ਤਥਾ ਕਾਹਤਿ, ਕਾਹਨ੍ਤਿ। ਕਾਹਸਿ, ਕਾਹਥ। ਕਾਹਾਮਿ, ਕਾਹਾਮ। ਕਾਹਿਤਿ, ਕਾਹਿਨ੍ਤਿ। ਕਾਹਿਸਿ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਨਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਅਕਰਿਸ੍ਸਾ, ਅਕਰਿਸ੍ਸ, ਅਕਰਿਸ੍ਸਂਸੂਤਿ ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਯਿਰਤਿ, ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ। ਕਯਿਰਸਿ, ਕਯਿਰਾਥ। ਕਯਿਰਾਮਿ, ਕਯਿਰਾਮ। ਕਯਿਰਤੇ। ਸੇਸਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਯਿਰਤੁ, ਕਯਿਰਨ੍ਤੁ। ਸੇਸਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਚਮੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਕਯਿਰਾ, ਕੁਯਿਰਾ। ਕਯਿਰੁਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਕੁਮ੍ਭਿਮ੍ਹਿਪ'ਞ੍ਜਲਿਂ ਕੁਯਿਰਾ, ਚਾਤਞ੍ਚਾਪਿ ਪਦਕ੍ਖਿਣ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਮ੍ਭਿਮ੍ਹਿਪਿ ਅਞ੍ਜਲਿਨ੍ਤਿ ਛੇਦੋ। ਕਯਿਰਾਸਿ, ਕਯਿਰਾਥ। ਕਯਿਰਾਮਿ, ਕਯਿਰਾਮ। ਕਯਿਰੇਥ, ਕਯਿਰੇਰਂ। ਕਯਿਰੇਥੋ, ਕਯਿਰਾਵ੍ਹੋ। ਕਯਿਰਂ, ਕਯਿਰਾਮ੍ਹੇ। ਸਤ੍ਤਮੀਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਯਿਰਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚੇ ਪੁਰਿਸੋ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਠਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ''ਅਧਮ੍ਮਂ ਸਾਰਥਿ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਾਰਥਿ ਭਵਂ ਅਧਮ੍ਮਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ''ਕਯਿਰਾਸੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਸਿ**ਕਾਰਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਿਯਾ – ਯਥਾ ''ਪੁਤ੍ਤੰ ਲਭੇਥ ਵਰਦ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਲਭੇਥਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ''ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਸਮਾਸੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਵਿਯ ਪਠਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ''ਅਧਮ੍ਮੰ ਸਾਰਥਿ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਵਸੇਨਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿਪਿ ''ਕਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਵੋਹਾਰਤ੍ਥੇਸੁ ਪਰਮਕੋਸਲ੍ਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ''ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥੇ **ਭ**ਵੰਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ''ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ੍ਵ**ਵੰਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ''ਕਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪੁਤ੍ਤੰ ਲਭੇਥ ਵਰਦ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਲਭੇਥਾ''ਤਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ''ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ। ''ਅਧਮ੍ਮੰ ਸਾਰਥਿ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ''ਕਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਧਮ੍ਮੰ ਸਾਰਥਿ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ''ਪੁਤ੍ਤੰ ਲਭੇਥ ਵਰਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਾਯੇ ਰਜੋ ਨ ਲਿਮ੍ਪੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਏਥ**ਵਚਨੰ ਗਹਿਤੰ, ਏਵੰ **ਏਥ**ਵਚਨੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਲਭੇ ਅਥਾ''ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਰਣੀਯੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲਭੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਵਚਨੰ ''ਵਜ੍ਝਞ੍ਚਾਪਿ ਪਮੋਚਯੇ''ਤਿ ਪਦਮਿਵ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਨ੍ਤਰੇ ਨਿਪਾਤੋ ਪਦਪੂਰਣੇ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਧਿਕਾਰਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵਰੰ ਪੁਤ੍ਤੰ ਲਭੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦੁਜ੍ਜਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਤ੍ਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਵ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਕਾਲਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਪੁਰਿਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਅਕ੍ਖਰਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ **ਦਸ੍ਸੇ**ਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾਪਿ ਸੋ ਉਪਰਿ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤ੍ਰ **ਕਯਿਰਾਥਾ**ਤਿ ਪਦੰ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਪਰਸ੍ਸਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਵਸੇਨ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਵਸੇਨ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯਥਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਯਿਰਾਥ, ਦਦਨ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਯਿਰਾਥਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਪਰਸ੍ਸਪਦਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਥਯੇਵਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਕਯਿਰਾਥਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਵਸੇਨ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਰੋਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ **ਯਿਰ**ਪਚ੍ਚਯਸਹਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨੀਤਿ **ਨ** ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਰਣੰ**। ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਤ੍ਤਾ,** ਏਵੰ ਕਾਰਕੋ ਕਾਰਕੰ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਕਾਰਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਕਕਮ੍ਮਕਾਰਕਾਦਿਵਾਚਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੋਪਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਰਜਤਕਾਰਕਮ੍ਮਕਾਰਲੋਹਕਾਰਾਦਿਵਾਚਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ ਏਵ। ਕਾਰਾਪੇਤੀਤਿ **ਕਾਰਾਪਕੋ**। ਕਰੰ, ਕੁਬ੍ਬੰ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੰ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਕੁਬ੍ਬਾਨੋ, ਕੁਰੁਮਾਨੋ, ਪਕ੍ਰੁਬ੍ਬਮਾਨੋ । ਕਾਰਿਕਾ, ਕਾਰਾਪਿਕਾ। ਕਰੋਨ੍ਤੀ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੀ। ਕਾਰਕੰ ਕੁਲੰ। ਕਾਰਾਪਕੰ, ਕਰੋਨ੍ਤੰ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੰ, ਕੁਰੁਮਾਨੰ। ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਪਰਿਕ੍ਖਤੋ, ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ, ਕਰਣੰ, ਕ੍ਰਿਯਾ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ''ਕ੍ਰਿਯਾ'' ਇਚ੍ਚਪਿ ਪਦਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਕ੍ਰਿਯਾ**ਸਦ੍ਦੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਅਫਲਾ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਰੁਬ੍ਬਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕ**ਕਾਰ**ਰ**ਕਾਰਸੰਯੋਗਵਨ੍ਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ **ਕ੍ਲੇ**ਸਸਦ੍ਦੇ ਵਿਯ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋਪਿ ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਗਰੂਹਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਵ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਕ੍ਰਿਯਾਕ੍ਰਿਯਾਪਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਦੇਸਕੋ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਸਦ੍ਦਰਚਨਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕਾਤੁੰ, ਕਤ੍ਤੁੰ। ਕਾਤਵੇ, ਕਾਰੇਤੁੰ। ਕਤ੍ਵਾ, ਕਤ੍ਵਾਨ, ਕਾਤੁਨ, ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਰਿਤ੍ਵਾਨ, ਕਚ੍ਚ, ਅਧਿਕਚ੍ਚ, ਕਰਿਯ, ਕਰਿਯਾਨ, ਪੁਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ **ਤੁ**ਮਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਧਿਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਧਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ'' ਇਤਿ ਰੂਪੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਯੰ ਪਨੇਤਾਦਿਸੰ ਰੂਪੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨੁਕੂਲੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਾਮ। ਤਥਾ ਹਿ **ਥੇਰਿਕਾਗਾਥਾਯੰ** ਗੋਤਮਿਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਚਨੇ ''ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਚ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚ ਪਾਦੇ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਅਧਿਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਕਰੋਤਿ**ਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯਯੋਗੰ ਕਥਯਾਮ – ਤਨੁਙ੍ਕਰੋ। ਕਾਰਣਾ। ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ। ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਰੁਤੇ ਪਿਯਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਨੁਙ੍ਕਰੋ**ਤਿ ਵੇਨੇਯਜਾਨੰ ਤਨੁੰ ਲੋਭੰ ਕਰੋਤਿ ਹਿੰਸਤੀਤਿ ਤਨੁਙ੍ਕਰੋ। ਅਥ ਵਾ ਰੂਪਕਾਯਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਕਲਲੋਕਸ੍ਸ ਤਨੁੰ ਸਿਨੇਹੰ ਕਰੋਤਿ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਤਨੁਙ੍ਕਰੋ। ਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਹਿੰਸਨਾ। **ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**ਤਿ ਹਿੰਸਮਾਨੋ। **ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਰੁਤੇ ਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯੇ ਇਟ੍ਠੇ ਕਨ੍ਤੇ ਮਨਾਪੇ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਿਯੰ ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਮੋਦਮਾਨੋ ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਰੁਤੇ ਨ ਸੇਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ''ਰਾਜਾਨੰ ਸੇਵਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਰਾਜਾਨੰ ਪਿਯੰ ਕੁਰੁਤੇਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਦੁਲ੍ਲਭਾਯੰ ਨੀਤਿ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਨੀਯਤੇ, ''ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਵਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਰਥੋ ਸੇਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ। ''ਯੇ ਚਿਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਏਤ੍ਥੇਤਞ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਸਾਸਨਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਸਾਸਨੇ।
ਪਰਿਵਾਰੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਸਮ੍ਭਾਰੋ ਚ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਜਾਗਰ ਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯੇ। ਜਾਗਰੋਤਿ। ਜਾਗਰੰ। ਦੀਘਾ ਜਾਗਰਤੋ ਰਤ੍ਤਿ।

ਤਨਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲੰ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਞ੍ਞੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ॥

ਤਨਾਦਿਗਣੋਯੰ।

ਰੁਧਾਦਿਛਕ੍ਕੰ ਵਿਵਿਧਤ੍ਥਸਾਰੰ,
ਮਤਿਙ੍ਕਰੰ ਵਿਞ੍ਞੁਜਨਾਧਿਰਾਮੰ।
ਉਲ਼ਾਰਛਨ੍ਨੇਹਿ ਸੁਸੇਵਨੀਯੰ,
ਸੁਵਣ੍ਣਹੰਸੇਹਿ ਸੁਚਿੰਵ ਠਾਨੰ॥

ਇਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਗਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ

ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ **ਰੁਧਾਦਿ**ਛਕ੍ਕੰ

ਨਾਮ

ਸਤ੍ਤਰਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੮. ਚੁਰਾਦਿਗਣਪਰਿਦੀਪਨ

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਪਚੁਰਤ੍ਥਹਿਤਕ੍ਕਰਂ।
ਚੁਰਾਦਿਕਗਣਨਾਮਂ, ਨਾਮਤੋ ਅਟ੍ਠਮਂ ਗਣਂ॥

ਚੁਰ ਥੇਯ੍ਯੇ। ਥੇਨਨਂ **ਥੇਯ੍ਯਂ,** ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਥੇਯ੍ਯੇ **ਚੁਰ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਚੋਰੇਤਿ, ਚੋਰਯਤਿ, ਚੋਰੋ, ਚੋਰੀ, ਚੋਰਿਕਾ, ਚੋਰੇਤੁ, ਚੋਰਯਿਤੁਂ, ਚੋਰੇਤ੍ਵਾ, ਚੋਰਯਿਤ੍ਵਾ। ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੇਸੁ **ਣੇਣਯ**ਤਾ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਲਕ੍ਖਣਂ। ਕਾਰਿਤੇ – ਚੋਰਾਪੇਤਿ, ਚੋਰਾਪਯਤਿ, ਚੋਰਾਪੇਤੁਂ, ਚੋਰਾਪਯਿਤੁਂ, ਚੋਰਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਚੋਰਾਪਯਿਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮੇਧਨਂ ਚੋਰੇਹਿ ਚੋਰਿਯਤਿ, ਚੋਰਿਤਂ ਧਨਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਕਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲੋਕ ਦਸ੍ਸਨੇ। ਲੋਕੇਤਿ, ਲੋਕਯਤਿ, ਓਲੋਕੇਤਿ, ਓਲੋਕਯਤਿ, ਉਲ੍ਲੋਕੇਤਿ, ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਿ, ਅਪਲੋਕੇਤਿ, ਅਪਲੋਕਯਤਿ, ਆਲੋਕੇਤਿ, ਆਲੋਕਯਤਿ, ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਵਿਲੋਕਯਤਿ। ਲੋਕੋ, ਆਲੋਕੋ, ਲੋਕਨਂ, ਓਲੋਕਨਂ, ਉਲ੍ਲੋਕਨਂ, ਆਲੋਕਨਂ, ਵਿਲੋਕਨਂ, ਅਪਲੋਕਨਂ, ਅਵਲੋਕਨਂ। ਓਲੋਕੇਤੁਂ, ਓਲੋਕਯਿਤੁਂ, ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ, ਓਲੋਕਯਿਤ੍ਵਾ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਨ ''ਓਲੋਕਾਪੇਤਿ, ਓਲੋਕਾਪਯਤਿ, ਓਲੋਕਾਪੇਤੁਂ, ਓਲੋਕਾਪਯਿਤੁਂ, ਓਲੋਕਾਪੇਤ੍ਵਾ , ਓਲੋਕਾਪਯਿਤ੍ਵਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ 'ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ।

''ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ,
ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ।
ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ,
ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਵਸੋ''ਤਿ

ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਓਕਾਸਲੋਕੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਲੋਕੋ ਕਿਲੇਸਲੋਕੋ ਭਵਲੋਕੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਲੋਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਬਹੁਲਤਾਯ ਕਾਮਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਲੋਕੋ। ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਪਰਿਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾ ਭਵਲੋਕੋ। ਆਨੇਞ੍ਜਸਮਾਧਿਬਹੁਲਤਾਯ ਵਿਸਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਲੋਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਲਿਸ੍ਸਨਂ ਕਿਲੇਸੋ, ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਲੋਕੋ। ਤਦਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਭਾਵਤੋ ਭਵਲੋਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਕੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਲੋਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ –

''ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋ ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੋ ਲੋਕੋ। ਏਤ੍ਥ 'ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। ਖਨ੍ਧਲੋਕਾਦਯੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਯੇਵ। 'ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। 'ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ। ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਤੇਵਤ੍ਤਤੇ ਵਸੋ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਓਕਾਸਲੋਕੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ**, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਵਿਸਤ੍ਤਤਾਯ ਸਤ੍ਤੋ, ਲੋਕਿਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ। ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਓਕਾਸਲੋਕੋ**, ਲੋਕਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸਾ ਥਾਵਰਾ ਚ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਓਕਾਸਭੂਤੋਤਿ, ਤਦਾਧਾਰਣਤਾਯ ਹੇਸ ''ਭਾਜਨਲੋਕੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਚੇਸ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੂਤੋ ਅਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਉਪਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਦੁਭਯੇ ਖਨ੍ਧਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ**, ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਖਰਿਯਨ੍ਤਿ, ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਿਪਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਤ੍ਤੇ ਤੇਭੂਮਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਤਾਪਜ੍ਜਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਆਲੋਕੋਤਿ ਰਸ੍ਮਿ, ਆਲੋਕੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਭੁਸੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਾਤਿ ਆਲੋਕੋ। **ਓਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। **ਵਿਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। **ਆਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। **ਵਿਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਪੇਕ੍ਖਨਂ, ਵਿਵਿਧਾ ਵਾ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। **ਅਪਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਙ੍ਘਂ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਜਾਨਾਪਨਂ। **ਅਵਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਾਗਾਵਲੋਕਿਤਂ ਅਵਲੋਕੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਕਾਯਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। ''ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਭਾਵਵਸੇਨ ਆਲੋਕਨਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਨਂ ਵਿਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਥਕ ਪਟਿਘਾਤੇ। ਥਕੇਤਿ, ਥਕਯਤਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪੁਰਿਸੋ।

ਤਕ੍ਕ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। ਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਯਤਿ। ਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਤਕ੍ਕਨਂ **ਤਕ੍ਕੋ**, ਊਹਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ **ਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਅਥ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ''ਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਪ੍ਪਨਾ, ਬ੍ਯਪ੍ਪਨਾ, ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ''ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਤਕ੍ਕੇਤੀਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ**, ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ ਮਚ੍ਚੁਮੁਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ।

ਅਕਿ ਲਕ੍ਖਣੇ। ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਞ੍ਞਾਣਂ, ਸਞ੍ਜਾਨਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਰਿਦਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਾ **ਇ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਧਾਤਵੋ, ਤੇ ਏਵਂਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਵਿਗਤਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਙ੍ਕੇਤਿ, ਅਙ੍ਕਯਤਿ। ਅਙ੍ਕਨਂ, ਅਙ੍ਕੋ । ਸਮਾਸੇ ਪਨ ''**ਸਸਙ੍ਕੋ**, ਚਕ੍ਕਙ੍ਕਿਤਚਰਣੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਸਕ੍ਕ ਵਕ੍ਕ ਭਾਸਨੇ। ਸਕ੍ਕੇਤਿ, ਸਕ੍ਕਯਤਿ। ਵਕ੍ਕੇਤਿ, ਵਕ੍ਕਯਤਿ।

ਨਕ੍ਕ ਵਕ੍ਕ ਨਾਸਨੇ। ਨਕ੍ਕੇਤਿ, ਨਕ੍ਕਯਤਿ। ਵਕ੍ਕੇਤਿ, ਵਕ੍ਕਯਤਿ।

ਚਕ੍ਕ ਚੁਕ੍ਕ ਬ੍ਯਥਨੇ। ਚਕ੍ਕੇਤਿ, ਚਕ੍ਕਯਤਿ। ਚੁਕ੍ਕੇਤਿ, ਚੁਕ੍ਕਯਤਿ। ਚਕ੍ਕਂ। **ਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਂ? ਚਕ੍ਕੇਤਿ ਬ੍ਯਥਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਕਂ। **ਚਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ –

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚ, ਰਥਙ੍ਗੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ।
ਦਾਨੇ ਰਤ੍ਨਧਮ੍ਮਖੁਰ-ਚਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੇ। ''ਚਕ੍ਕਂਵ ਵਹਤੋ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਥਙ੍ਗੇ। ''ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ

ਇਰਿਯਾਪਥੇ। ''ਦਦ ਭੁਞ੍ਜ ਚ ਮਾ ਚਪ੍ਪਮਾਦੋ, ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੁਸ੍ਸੁ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਾਨੇ। ''ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਤਨਚਕ੍ਕੇ। ''ਮਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ। ''ਇਚ੍ਛਾਹਤਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ, ਚਕ੍ਕੰ ਭਮਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖੁਰਚਕ੍ਕੇ। ''ਖੁਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਕੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਹਰਣਚਕ੍ਕੇ। ''ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸਨਿਮਣ੍ਡਲੇਤਿ।

ਤਕਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਤਙ੍ਕੇਤਿ, ਤਙ੍ਕਯਤਿ।

ਅਕ੍ਕ ਥਵਨੇ। ਥਵਨੰ ਥੁਤਿ। ਅਕ੍ਕੇਤਿ, ਅਕ੍ਕਯਤਿ। ਅਕ੍ਕੋ। **ਅਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਸੂਰਿਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਜੁਤਿਤਾਯ ਅਕ੍ਕਿਯਤਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਯਤਿ ਤਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਜਨੇਹੀਤਿ **ਅਕ੍ਕੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ''ਨਤ੍ਥਿ ਸੂਰਿਯਸਮਾ ਆਭਾ। ਉਦੇਤਯੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਏਕਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਹਿਕ੍ਕ ਹਿੰਸਾਯੰ। ਹਿਕ੍ਕੇਤਿ, ਹਿਕ੍ਕਯਤਿ।

ਨਿਕ੍ਕ ਪਰਿਮਾਣੇ। ਨਿਕ੍ਕੇਤਿ, ਨਿਕ੍ਕਯਤਿ।

ਬੁਕ੍ਕ ਭਸ੍ਸਨੇ। ਏਤ੍ਥ ਸੁਨਖਭਸ੍ਸਨੰ **ਭਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਵਾਚਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਭਸ੍ਸਨੰ। ਬੁਕ੍ਕੇਤਿ, ਬੁਕ੍ਕਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਬੁਕ੍ਕਯਤਿ ਸਾ ਚੋਰੇ'' ਇਤਿ ਲੋਕਿਯਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ''ਬੁਕ੍ਕਤਿ ਸਾ''ਤਿ ਰੂਪੰ ਭਵਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਤੁ ''ਬੁਕ੍ਕ ਪਰਿਭਾਸਨੇ'' ਇਤਿ ਪਠਤਿ, ਏਵੰ ਪਠਨ੍ਤੇਪਿ ਸੁਨਖਭਸ੍ਸਨਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ।

ਦਕ ਲਕ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਦਕੇਤਿ, ਦਕਯਤਿ। ਲਕੇਤਿ, ਲਕਯਤਿ।

ਤਕ੍ਕ ਲੋਕ ਭਾਸਾਯੰ। ਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਤਕ੍ਕਯਤਿ। ਲੋਕੇਤਿ, ਲੋਕਯਤਿ।

ਚਿਕ ਸਿਕ ਆਮਸਨੇ। ਚਿਕੇਤਿ, ਚਿਕਯਤਿ। ਸਿਕੇਤਿ, ਸਿਕਯਤਿ।

ਕਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਖਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲਕ੍ਖ ਦਸ੍ਸਨਙ੍ਕੇਸੁ। ਦਸ੍ਸਨੰ ਪਸ੍ਸਨੰ। **ਅਙ੍ਕੋ** ਲਞ੍ਜਨੰ। ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਲਕ੍ਖਯਤਿ। ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਯਤਿ। ਲਕ੍ਖੰ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਉਸੁਨਾ, ਲਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਵਾਲੁਕਾ ਖੀਯੇ, ਉਦਕੰ ਖੀਯੇ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਮਹਿਯਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਖੀਯੇ, ਲਕ੍ਖੇ ਨ ਮਮ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ॥

ਕਪ੍ਪਲਕ੍ਖਣੰ। ਗੋਲਕ੍ਖਣੰ। ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣੰ। ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਨਾ। ਉਪਲਕ੍ਖਨਾ। ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਨਾ। **ਲਕ੍ਖ**ਧਾਤੁਯਾ **ਯੁ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਯ **ਸ**ਮਾਦਿਪੁਬ੍ਬਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ **ਨ**ਕਾਰੋ ਦਨ੍ਤਜੋ।

ਭਕ੍ਖ ਅਦਨੇ। ਭਕ੍ਖੇਤਿ, ਭਕ੍ਖਯਤਿ। ਭਕ੍ਖੋ ਨੇ ਲਦ੍ਧੋ। ਭਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿ ਮਿਗਾਧਮਾ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ''ਭਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਨਕ੍ਖ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ। ਨਕ੍ਖੇਤਿ, ਨਕ੍ਖਯਤਿ।

ਮਕ੍ਖ ਮਕ੍ਖਨੇ। ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਮਕ੍ਖਯਤਿ। ਮਕ੍ਖੋ, ਮਕ੍ਖੀ। ਤਤ੍ਥ **ਮਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਕਤਗੁਣੰ ਮਕ੍ਖੇਤਿ ਪਿਸਤੀਤਿ ਮਕ੍ਖੋ, ਗੁਣਧੰਸਨਾ। ''ਮਕ੍ਖੰ ਅਸਹਮਾਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਰੇਹਿ ਕਤੰ ਅਵਮਞ੍ਞਨੰ **ਮਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਕ੍ਖ ਪੂਜਾਯੰ। ਯਕ੍ਖੇਤਿ, ਯਕ੍ਖਯਤਿ। ਯਕ੍ਖੋ। **ਯਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਸਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਮਹਾਯਕ੍ਖ, ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨਮਿਸ੍ਸਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ''ਯਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਯਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਯਕ੍ਖਯੋਨਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ''ਯਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਪਰਮਯਕ੍ਖਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਯਕ੍ਖ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਕ੍ਖੋਪਿ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਦੇਵੋਪਿ ਸਕ੍ਕੋਪਿ ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ਯਕ੍ਖੋਯੇਵ ਨਾਮ, ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਯਕ੍ਖਿਯਤਿ ਸਰਣਗਤੇਹਿ ਜਨੇਹਿ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਾਨਾਬਲੀਹਿ ਚ ਪੂਜਿਯਤੀਤਿ **ਯਕ੍ਖੋ**।

ਸਤ੍ਤੇ ਦੇਵੇ ਚ ਸਕ੍ਕੇ ਚ, ਖੀਣਾਸਵੇ ਚ ਰਕ੍ਖਸੇ।
ਪਞ੍ਚਸ੍ਵੇਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, **ਯਕ੍ਖ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਲਕ੍ਖ ਆਲੋਚਨੇ। ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਲਕ੍ਖਯਤਿ। ਲਕ੍ਖੰ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਉਸੁਨਾ।

ਮੋਕ੍ਖ ਆਸਨੇ। ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਯਤਿ।

ਰੁਕ੍ਖ ਫਾਰੁਸ੍ਸੇ। ਫਾਰੁਸ੍ਸੰ ਫਰੁਸਭਾਵੋ। ਰੁਕ੍ਖੇਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਯਤਿ। ਸਮਾਸੇ ''ਰੁਕ੍ਖਕੇਸੋ, ਅਤਿਰੁਕ੍ਖਵਚਨੋ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਮਣੋ ਅਯੰ ਪਾਪੋ ਅਤਿਰੁਕ੍ਖਵਾਚੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤਿਰੁਕ੍ਖਵਾਚੋ**ਤਿ ਅਤਿਫਰੁਸਵਚਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਖਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਗਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲਿਙ੍ਗ ਚਿਤ੍ਤੀਕਰਣੇ। ਚਿਤ੍ਤੀਕਰਣੰ ਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵਕਰਣੰ। ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਯਤਿ, ਲਿਙ੍ਗੰ। ਏਤ੍ਥ **ਲਿਙ੍ਗੰ** ਨਾਮ ਦੀਘਰਸ੍ਸਕਿਸਥੂਲਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਦਿਭੇਦੰ ਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਗਹਣੇ ਅਤੀਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਲਿਙ੍ਗੀਯਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤੰ ਕਰਿਯਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮੇਹਿ ਉਤੁਨਾ ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਵਾ ਸਰੀਰਮਿਤਿ **ਲਿਙ੍ਗੰ,** ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੁਣ੍ਡਲਕਰਣ੍ਡਕਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਲਿਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਪੁਰਿਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਸਞ੍ਞਾਣੇ ਆਕਾਰੇ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਰੁਕ੍ਖੋਤਿ ਵਚਨੰ ਲਿਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸਤਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੰ ਪਾਤੁਭਵਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ। ''ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਤ੍ਤਾਕਪ੍ਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ। ''ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਜਾਨਾਮ, ਧੁਵੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਣੇ । ''ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਤੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ''ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਇਮੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚ, ਕਾਟਕੋਟਚਿਕਾਯ ਚ।
ਲਕ੍ਖਣੇ ਚੇਵ ਆਕਾਰੇ, **ਲਿਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਮਗ ਅਨ੍ਵੇਸਨੇ। ਮਗੇਤਿ, ਮਗਯਤਿ। ਮਿਗੋ, ਮਗੋ, ਮਗੋ, ਮਗਯਮਾਨੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯਥਾ ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਮੂਸਿਕਂ ਮਗਯਮਾਨੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਮਿਗੋ''ਤਿ ਚ ''ਮਗੋ''ਤਿ ਚ ਚਤੁਪ੍ਪਦੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਮਿਗੋ**ਤਿ ਮਗਯਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਗੋਚਰਂ ਅਨ੍ਵੇਸਤਿ ਪਰਿਯੇਸਤੀਤਿ ਮਿਗੋ। ਏਵਂ **ਮਗੋ**। ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਤੋ ਹਰਿਣ ਮਿਗੋ ਮਿਗੋ ਨਾਮ। ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਅਵਸੇਸਾਪਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ ''ਮਿਗੋ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਸੀਮਜਾਤਕੇ** ''ਕਾਲ਼ਾ ਮਿਗਾ ਸੇਤਦਨ੍ਤਾ ਤਵ ਇਮੇ, ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਹੇਮਜਾਲਾਭਿਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਹਤ੍ਥਿਨੋਪਿ **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਕਾਲ਼ਮਿਗਾ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਮਗਿਯਤਿ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਾਯ ਮਂਸਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਲੁਦ੍ਦੇਹਿ ਅਨ੍ਵੇਸਿਯਤਿ ਪਰਿਯੇਸਿਯਤੀਤਿ **ਮਿਗੋ,** ਅਰਞ੍ਞਜਾਤਾ ਸਸਪਸਦਹਰਿਣੇਣੇਯਜਾਦਯੋ ਚਤੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਏਵਂ ਮਗੋ। ''ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਲਭਤੇ ਮਗੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਗੋ ਵਿਯਾਤਿ ਮਗੋ, ਬਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਗ੍ਗ ਗਵੇਸਨੇ। ਮਗ੍ਗੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਯਤਿ। ਮਗ੍ਗੋ, ਮਗ੍ਗਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾਯ ਚ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਵਚਨਂ। ''ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ, ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਕਥਾਪਬਨ੍ਧੋਪਿ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਪਟਿਪਦਾ ਏਕਨ੍ਤੋ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਪੀਲ਼ਿਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਤ੍ਥਾਯ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹੇਹਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹੇਹਿ ਚ ਪਟਿਪਦਾਸਙ੍ਖਾਤਾਰਿਯਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹਾ ਏਵ ਬਹਵੋ ਸਨ੍ਤਿ। ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਏਵ ਅਦ੍ਧਿਕਾਨਂ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ''ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਨਾਯਕਾ ਨ ਦੁਲ੍ਲਭਾ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਦਾਯੇਵ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਨਾਯਕਾ ਪਰਮਦੁਲ੍ਲਭਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹੇਹਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਗਰੂ ''ਕਿਲੇਸੇ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ। ਤਂ ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਹਿਤਂ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਕਾਮੇਹਿ ਮਗ੍ਗਿਯਤਿ ਗਵੇਸਿਯਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ,** ਉਪਾਯੋ। **ਮਗ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ''ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾਮਗ੍ਗਂ, ਦੇਵਾਨਂ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਯੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਾਯੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯਂ "ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੋ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਬੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਬਨ੍ਧੋ ਵਾ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਦੀਘਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾਪਬਨ੍ਧੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਪਕਤਿਪਟਿਪਦਾਮਗ੍ਗਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ ਕਥਯਾਮ। ਤੇਸੁ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ –

''ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ੍ਥੋ ਪਥੋ ਪਜ੍ਜੋ, ਅਞ੍ਝਸਂ ਵਟੁਮਾ'ਯਨਂ।
ਅਦ੍ਧਾਨ'ਮਦ੍ਧਾ ਪਦਵੀ, ਵਤ੍ਤਨਿ ਚੇਵ ਸਨ੍ਤੁਤੀ''ਤਿ

ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਪਟਿਪਦਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ –

''ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ੍ਥੋ ਪਥੋ ਪਜ੍ਜੋ, ਅਞ੍ਜਸਂ ਵਟੁਮਾ'ਯਨਂ।
ਨਾਵ ਉਤ੍ਤਰ ਸੇਤੁ ਚ, ਕੁਲ੍ਲੋ ਚ ਭਿਸਿ ਸਙ੍ਕਮੋ''ਤਿ

ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕੇਚਿ ''ਨਾਵਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ''ਨਾਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ, ਅਭਿਧਾਨਸਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ''ਨਾਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਾਨਂ ਤਦਭਿਧਾਨਾਨਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਨਾਵਾਵਿਯਾਤਿ **ਨਾਵਾ,** ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਂ,** ਨਾਵਾਯੇਵ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਨਾਵਾਪਰਿਯਾਯੋ ''ਤਰਂ, ਤਰਣਂ, ਪੋਤੋ, ਪ੍ਲਵੋ''ਤਿ। ਇਮੇਪਿ ਤਂਪਰਿਯਾਯਾਯੇਵ। ਉਤ੍ਤਰਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਂ**। ਸੇਤੁ ਵਿਯਾਤਿ **ਸੇਤੁ**। ਕੁਲ੍ਲੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਕੁਲ੍ਲੋ**। ਭਿਸਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਭਿਸਿ**। ਸਙ੍ਕਮੋ ਵਿਯ, ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਙ੍ਕਮੋ,** ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ, ਨ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਧਮ੍ਮਨਾਵਂ ਸਮਾਰੂਯ੍ਹ, ਸਨ੍ਤਾਰੇਸ੍ਸਂ ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ''ਧਮ੍ਮਸੇਤੁਂ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੋ ਨਰਾਸਭੋ''ਤਿ ਚ, ''ਕੁਲ੍ਲੋ'ਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ

ਭਗਵਤਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ''ਨਾਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿਪਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਬਦ੍ਧਾ ਭਿਸਿ ਸੁਸਙ੍ਖਤਾ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ ''ਭਿਸੀਤਿ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਥੁਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧਾ 'ਕੁਲ੍ਲਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕੇ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ'ਤਿ।

'ਮਗ੍ਗੋ ਪਜ੍ਜੋ ਪਥੋ ਪਨ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਜਸਂ ਵਟੁਮਾ'ਯਨਂ।
ਨਾਵਾ ਉਤ੍ਤਰ ਸੇਤੁ ਚ, ਕੁਲ੍ਲੋ ਚ ਭਿਸਿ ਸਙ੍ਕਮੋ।
ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਭਵੋ'ਚ੍ਚੇਵ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤੋ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਕਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ''ਨਾਵਾਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਚਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ ''ਧਮ੍ਮਸੇਤੁਂ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਧਮ੍ਮਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸੇਤੁ'ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਮਗ੍ਗੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ **ਸੇਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨ, **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ **ਸੇਤੁ**ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਮਗ੍ਗੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸੇਤੁ ਵਿਯਾਤਿ ਸੇਤੁ, ਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਸੇਤੁ ਧਮ੍ਮਸੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ, ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵਦੇਯਜ ''ਨਨੁ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** 'ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਦੁਮਰਾਜਾਨਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਭਾਗੇ ਠਿਤੋ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ **ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਨ, ਅਨੇਕੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਦੇਸੇਸੁ ਚ ਅਭਿਧਾਨਸਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਮਗ੍ਗਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਉਤ੍ਤਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਤੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਭਾਗੋ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂਭੂਤੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਪਵਿਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਅਵਸਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਜ੍ਝਸ੍ਸਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਗਹਣਂਯੇਵ ਹਿ ਯਂ **ਜਾਤਕਨਿਦਾਨੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਿਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਭਾਗੇ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਦਕ੍ਖਿਣਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਓਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੀਚਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ, ਉਤ੍ਤਰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਭਵਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਇਦਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਾਪੁਣਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਭਵਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਾਗਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਅਟ੍ਠਾਸੀ''ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨ ਸਮੇਤਿ। ਅਥਾਪਿ ਵਦੇਯਜ ''ਯਦਿ **ਉਤ੍ਤਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸਾਵਾਚਕੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ''ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨਾ''ਤਿ **ਏਨ**ਯੋਗਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰਾਯਾ''ਤਿ **ਆਯ**ਯੋਗੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨ, ਦਿਸਾਵਾਚਕਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ''ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਨਦੀ ਸੀਤਾ, ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮਾ''ਤਿ **ਏਨ**ਯੋਗਵਸੇਨ ਵਚਨਤੋ। ਅਪਿਚ ਦਿਸਾਭਾਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਸਾਭਾਗੋ ਹਿ ਦਿਸਾ ਏਵਾਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥਾਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਗਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਘਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲਿਘਿ ਭਾਸਨੇ। ਲਙ੍ਘੇਤਿ, ਲਙ੍ਘਯਤਿ। ਏਤਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿਪਿ ਲੋਕਿਕਪ੍ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ। ਸਾਸਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ **ਭੂਵਾਦਿਗਣਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਗਤਜਤ੍ਥਵਾਚਕਉਲ੍ਲਙ੍ਘਨਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਕਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਅਤੀਵ ਪਸਿਦ੍ਧਂ।

ਲਙ੍ਘ ਲਙ੍ਘਨੇ। ਲਙ੍ਘੇਤਿ, ਲਙ੍ਘਯਤਿ।

''ਅਤਿਕਰ'ਮਕਰਾ'ਚਰਿਯ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪੇਤਂ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਲਙ੍ਘਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਪਞ੍ਚਮਿਯਮ੍ਪਿ ਆਵੁਤੋ''ਤਿ

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਸਤ੍ਤਿਲਙ੍ਘਨਜਾਤਕੇ ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਗਤਜਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਨਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਕਸ੍ਸ **ਲਙ੍ਘ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ''ਲਙ੍ਘਯਿਤ੍ਵਾ, ਲਙ੍ਘਯਿਤ੍ਵਾਨਾ''ਤਿ ਰੂਪੇ ਦਿਟ੍ਠੇਯੇਵ ''ਲਙ੍ਘੇਤਿ, ਲਙ੍ਘਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਦੀਘਦਸ੍ਸੀਹਿ ਅਭਿਮਤਤ੍ਤਾ ਭਾਸਤ੍ਥਵਾਚਿਕਾਪਿ **ਲਙ੍ਘ**ਧਾਤੁ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਾਦੀਸੁ ਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਨਂ ਸਾਸਨਾਨੁਕੂਲਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਨੁਕੂਲਾਨਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਂ ਛਡ੍ਡਨਂ।

ਅਘ ਪਾਪਕਰਣੇ। ਅਘੇਤਿ, ਅਘਯਤਿ। ਅਘਂ, ਅਘੋ, ਅਨਘੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਘ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ''ਅਘਨ੍ਤਂ ਪਟਿਸੇਵਿਸ੍ਸਂ। ਵਨੇ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਕਿਣ੍ਣੇ। ਖਗ੍ਗਦੀਪਿਨਿਸੇਵਿਤੇ''ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਘੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੋ। ਤੇਨ ਅਘੇਨ ਅਰਹਾ ਅਨਘੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਘਯਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਘਂ,** ਕਿਨ੍ਤਂ? ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਵਂ **ਅਘੋ**। ਨਨੁ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਪਿ ਕਿਲੇਸਹੇਤੁਪਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ''ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਅਤ੍ਤਸੁਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁ,
> ਪਾਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸਮਾਚਰਨ੍ਤਿ।
> ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫੁਟ੍ਠਾ ਖਲਿਤਾਪਿ ਸਨ੍ਤਾ,
> ਛਨ੍ਦਾ ਚ ਦੋਸਾ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ **''ਅਘ ਪਾਪਕਰਣੇ''**ਤਿ ਧਾਤੁ ਚ ''ਅਘਯਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਘ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਹੇਤੁ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਸੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਏਵ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਾਪਕਰਣਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਿਲੇਸੋ ਚ ਹੇਤੁ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ਸੁਖੀਪਿ ਹੇਕੇ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ,
> ਅਵਣ੍ਣਸਂਸਗ੍ਗਭਯਾ ਪੁਨੇਕੇ।
> ਪਹੂ ਸਮਾਨੋ ਵਿਪੁਲਤ੍ਥਚਿਨ੍ਤੀ,
> ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਮੇ ਨ ਕਰੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਗਾਥਾ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। ''ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਪਿਤਰਂ ਹਨ੍ਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਨ੍ਤਿ ਸਮਾਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਕਿਲੇਸਹੇਤੁਪਿ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ **''ਅਘ ਪਾਪਕਰਣੇ''**ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਘਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਚਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਲੋਚ ਦਸ੍ਸਨੇ। ਲੋਚੇਤਿ, ਲੋਚਯਤਿ। ਲੋਚਨਂ। ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਲੋਚਯਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਲੋਚਨਂ,** ਚਕ੍ਖੁ।

ਕਿਚਿ ਮਦ੍ਦਨੇ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਯਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਿਬੋਧੋ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ **ਕਿਞ੍ਚਨੰ। ਕਿਞ੍ਚਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ਵੀਹਿੰ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਗੋਣੇ ''ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਾਪਿਲ, ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਾਪਿਲਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਚਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ। ਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਯਤਿ। ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਪਪਞ੍ਚਯਤਿ। ਪਪਞ੍ਚਾ।

ਏਤ੍ਥ **ਪਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਤਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੰਸਾਰੰ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਿਨ੍ਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਪਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਯੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤੰਸਨ੍ਤਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚਿਰੰ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਪਞ੍ਚਾ**। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨੰ ਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਕਾਲਸ੍ਸ ਚਿਰਭਾਵੇ ਪਪਞ੍ਚੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਸਿਚ੍ਚ ਕੁਙ੍ਡਨੇ। ਸਿਚ੍ਚੇਤਿ, ਸਿਚ੍ਚਯਤਿ।

ਵ**ਞ੍ਚ ਪਲਮ੍ਭਨੇ। ਪਲਮ੍ਭਨੰ** ਉਪਲਾਪਨੰ। ਵਞ੍ਚੇਤਿ, ਵਞ੍ਚਯਤਿ। ਵਞ੍ਚਕੋ, ਵਞ੍ਚਨੰ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ਵ**ਞ੍ਚ**ਧਾਤੁ ਗਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਦਾ ਅਵਞ੍ਚਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ

ਚਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝਯਨੇ। ਚਚ੍ਚੇਤਿ, ਚਚ੍ਚਯਤਿ।

ਚੁ ਚਵਨੇ। ਚਾਵੇਤਿ, ਚਾਵਯਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ **"ਚੁ** ਸਹਨੇ'' ਇਤਿ ਬ੍ਰੂਤੇ। ਚਾਵੇਤਿ, ਚਾਵਯਤਿ, ਸਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨੇ। ਅਞ੍ਚੇਤਿ, ਅਞ੍ਚਯਤਿ।

ਲੋਚ ਭਾਸਾਯੰ। ਲੋਚੇਤਿ, ਲੋਚਯਤਿ। ਲੋਚਨੰ, ਲੋਚਯਤਿ ਸਮਵਿਸਮੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਭਵਤੀਤਿ **ਲੋਚਨੰ,** ਚਕ੍ਖੁ।

ਰਚ ਪਤਿਯਤਨੇ। ਰਚੇਤਿ, ਰਚਯਤਿ। ਰਚਨਾ, ਵਿਰਚਿਤੰ, ਕੇਸਰਚਨਾ, ਗਾਥਾਰਚਨਾ।

ਸੂਚ ਪੇਸੁਞ੍ਞੇ। ਪਿਸੁਣਭਾਵੋ **ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ**। ਸੂਚੇਤਿ, ਸੂਚਯਤਿ। ਸੂਚਕੋ।

ਪਚ੍ਚ ਸੰਯਮਨੇ। ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਤਿ।

ਰਿਚ ਵਿਯੋਜਨਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨੇਸੁ। ਰੇਚੇਤਿ, ਰੇਚਯਤਿ। ਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤੰ ਵਿਰੇਚੇਯ੍ਯ। ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਵਿਰੇਚਯਤਿ। ਵਿਰੇਚਕੋ, ਵਿਰੇਚਨੰ।

ਵ**ਚ ਭਾਸਨੇ**। ਵਚੇਤਿ, ਵਚਯਤਿ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇਪਿ ਅਯੰ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਦਾ ਤਸ੍ਸਾ ''ਵਤ੍ਤਿ, ਵਚਤਿ, ਅਵੋਚ, ਅਵੋਚੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਨ ''ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਵਾਚੇਤਿ, ਵਾਚਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਵਤ੍ਤੁੰ, ਵਤ੍ਤਵੇ, ਵਤ੍ਵਾ, ਵੁਤ੍ਤੁੰ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਚ੍ਚ ਪੂਜਾਯੰ। ਅਚ੍ਚੇਤਿ, ਅਚ੍ਚਯਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਸੁਰਸੁਰਚ੍ਚਿਤੋ।

ਸੂਚ ਗਨ੍ਧਨੇ। ਸੁਚੇਤਿ, ਸੂਚਯਤਿ। ਸੂਚਕੋ, ਸੁਤ੍ਤੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸੂਚੇਤੀਤਿ **ਸੁਤ੍ਤੰ**। ਤੇਪਿਟਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ।

ਕਚ ਦਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਕਚ੍ਚੇਤਿ, ਕਚ੍ਚਯਤਿ। ਕਚ੍ਚੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਚ੍ਚੋਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ੵਿਰੋਚਤੀਤਿ **ਕਚ੍ਚੋ,** ਏੵਂਨਾਮਕੋ ਆਦਿਪੁਰਿਸੋ, ਤਬ੍ਬੰਸੇ ਜਾਤਾ ਪੁਰਿਸਾ ''ਕਚ੍ਚਾਨਾ''ਤਿਪਿ ''ਕਚ੍ਚਾਯਨਾ''ਤਿਪਿ ''ਕਾਤਿਯਾਨਾ''ਤਿਪਿ ੵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਪਨ ''ਕਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿਪਿ ''ਕਚ੍ਚਾਯਨੀ''ਤਿਪਿ ''ਕਾਤਿਯਾਨੀ''ਤਿਪਿ ੵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਚਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਛਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਮਿਲੇਛ ਅਬਜਤ੍ਤਾਯਂ ੵਾਚਾਯਂ। ਮਿਲੇਚ੍ਛੇਤਿ, ਮਿਲੇਚ੍ਛਯਤਿ। ਮਿਲਕ੍ਖੁ।

ਏਤ੍ਥ **ਮਿਲਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਮਿਲੇਚ੍ਛੇਤਿ ਅਬਜਤ੍ਤੵਾਚਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਮਿਲਕ੍ਖੁ।

ਕੁਚ੍ਛ ਅੵਕ੍ਖੇਪੇ। ਅੵਕ੍ਖੇਪੋ ਅਧੋਖਿਪਨਂ। ਕੁਚ੍ਛੇਤਿ, ਕੁਚ੍ਛਯਤਿ।

ੵਿਚ੍ਛ ਭਾਸਾਯਂ। ੵਿਚ੍ਛੇਤਿ, ੵਿਚ੍ਛਯਤਿ।

ਛਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਜਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ੵ**ਜ੍ਜ ੵਜ੍ਜਨੇ**। ੵਜ੍ਜੇਤਿ, ੵਜ੍ਜਯਤਿ। ਪਰਿੵਜ੍ਜਨਕੋ। ੵਜ੍ਜਿਤੋ ਸੀਲੵਨ੍ਤੇਹਿ, ਕਥਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ।

ਤੁਜ੍ਜ ਬਲਪਾਲਨੇਸੁ। ਤੁਜ੍ਜੇਤਿ, ਤੁਜ੍ਜਯਤਿ।

ਤੁਜਿ ਪਿਜਿ ਹਿਂਸਾਬਲਦਾਨਨਿਕੇਤਨੇਸੁ। ਨਿਕੇਤਨਂ ਨਿੵਾਸੋ। ਤੁਞ੍ਜੇਤਿ, ਤੁਞ੍ਜਯਤਿ। ਪਿਞ੍ਜੇਤਿ। ਪਿਞ੍ਜਯਤਿ।

ਖਜਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀੵਨੇ। ਖਞ੍ਜੇਤਿ, ਖਞ੍ਜਯਤਿ। ਖਞ੍ਜੋ।

ਖਜਿ ਰਕ੍ਖਣੇ। ਤਾਦਿਸਾਨਿਯੇੵ ਰੂਪਾਨਿ। **ਭੂੵਾਦਿ**ਗਣੇ **"ਖਜਿ** ਗਤਿੵੇਕਲ੍ਲੇਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ''ਖਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ।

ਪੂਜ ਪੂਜਾਯਂ। ਪੂਜੇਤਿ, ਪੂਜਯਤਿ। ਪੂਜਾ। ਏਸਾੵ ਪੂਜਨਾ ਸੇਯ੍ਯੋ। ਪੂਜਕੋ, ਪੂਜਿਤੋ, ਪੂਜਨੀਯੋ, ਪੂਜਨੇਯ੍ਯੋ, ਪੂਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਪੁਜ੍ਜੋ।

ਗਜ ਮਦ੍ਦਨਸਦ੍ਦੇਸੁ। ਗਜੇਤਿ, ਗਜਯਤਿ। ਗਜੋ।

ਤਿਜ ਨਿਸਾਨੇ। ਤੇਜੇਤਿ, ਤੇਜਯਤਿ।

ੵ**ਜ ਮਗ੍ਗਨਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ**। ੵਜੇਤਿ, ੵਜਯਤਿ।

ਤਜ੍ਜ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਨੇ। ਤਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਜ੍ਜਯਤਿ। ਸਨ੍ਤਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਯਤਿ। ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਿਤੋ।

ਅਜ੍ਜ ਪਟਿਸਜ੍ਜਨੇ। ਅਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਜ੍ਜਯਤਿ।

ਸਜ੍ਜ ਸਜ੍ਜਨੇ। ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਜ੍ਜਯਤਿ ਦਾਨਂ। ਗਮਨਸਜ੍ਜੋ ਹੁਤ੍ੵਾ।

ਭਜ ਵਿਸ੍ਸਾਸੇ। ਭਜੇਤਿ, ਭਜਯਤਿ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ ''ਭਜਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ, ਭਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ।

ਤੁਜਿ ਪਿਜਿ ਲੁਜਿ ਭਜਿ ਭਾਸਾਯਂ। ਤੁਞ੍ਜੇਤਿ, ਤੁਞ੍ਜਯਤਿ। ਪਿਞ੍ਜੇਤਿ, ਪਿਞ੍ਜਯਤਿ। ਲੁਞ੍ਜੇਤਿ, ਲੁਞ੍ਜਯਤਿ। ਭਞ੍ਜੇਤਿ, ਭਞ੍ਜਯਤਿ। ਕਥੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਰੁਜ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਰੋਜੇਤਿ, ਰੋਜਯਤਿ। ਰੋਗੋ।

ਭਾਜ ਪੁਥਕਮ੍ਮਨਿ। ਪੁਥਕਮ੍ਮਂ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਂ, ਵਿਸੁਂ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਾਜੇਤਿ, ਭਾਜਯਤਿ। ਵਿਭਾਜੇਤਿ, ਵਿਭਾਜਯਤਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿ।

ਸਭਾਜ ਸੀਤਿਸੇਵਨੇਸੁ। ਸਭਾਜੇਤਿ, ਸਭਾਜਯਤਿ।

ਲਜ ਪਕਾਸਨੇ। ਲਜੇਤਿ, ਲਜਯਤਿ। ਲਾਜਾ।

ਯੁਜ ਸਂਯਮਨੇ। ਸਂਪੁਬ੍ਬੋ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਯੋਜੇਤਿ, ਯੋਜਯਤਿ। ਸਂਯੋਜੇਤਿ, ਸਂਯੋਜਯਤਿ। ਸਂਯੋਜਨਂ।

ਮਜ੍ਜ ਸੋਚੇਯਜਾਲਙ੍ਕਾਰੇਸੁ। ਮਜ੍ਜੇਤਿ, ਮਜ੍ਜਯਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਯਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਾ।

ਭਾਜ ਭਾਜਨਦਾਨੇਸੁ। ਭਾਜੇਤਿ, ਭਾਜਯਤਿ। ਕਥਂ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਗਜਂ ਭਾਜੇਤਿ ਸਞ੍ਜਯ।

ਜਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਝਞਨ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਪਨ "**ਞਾ** ਨਿਯੋਜਨੇ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨੁਕੂਲਂ ਨ ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ।

ਟਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਘਟ੍ਟ ਘਟ੍ਟਨੇ। ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਾਯਾਮਕਰਣਂ। ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਤੁ ''ਘਟ੍ਟੇਸਿ, ਘਟ੍ਟੇਸਿ, ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਘਟ੍ਟੇਸਿ, ਅਹਂ ਤਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਘਟ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਾਨਿ, ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ''ਘਟੋ, ਘਟਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ **ਗਟੋ**ਤਿ ਪਾਨੀਯਘਟੋ। **ਘਟਾ**ਤਿ ਸਮੂਹੋ ''ਮਚ੍ਛਘਟਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਘਟ੍ਟ ਚਲਨੇ। ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਤਿ।

ਨਟ ਅਵਸਨ੍ਨੇ। ਅਵਸਨ੍ਨਂ ਗਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਨਟੇਤਿ, ਨਟਯਤਿ।

ਚੁਟ ਛੁਟ ਕੁਟ੍ਟ ਛੇਦਨੇ। ਚੁਟੇਤਿ, ਚੁਟਯਤਿ। ਛੁਟੇਤਿ, ਛੁਟਯਤਿ। ਕੁਟ੍ਟੇਤਿ, ਕੁਟ੍ਟਯਤਿ।

ਪੁਟ੍ਟ ਚਟ੍ਟ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇ। ਪੁਟ੍ਟੇਤਿ, ਪੁਟ੍ਟਯਤਿ। ਚੁਟ੍ਟੇਤਿ, ਚੁਟ੍ਟਯਤਿ, ਅਪ੍ਪਂ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੁਟ ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਨੇ। ਮੋਟੇਤਿ, ਮੋਟਯਤਿ।

ਅਟ੍ਟ ਸੁਟ੍ਟ ਅਨਾਦਰੇ। ਅਟ੍ਟੇਤਿ, ਅਟ੍ਟਯਤਿ। ਸੁਟ੍ਟੇਤਿ, ਸੁਟ੍ਟਯਤਿ।

ਖਟ੍ਟ ਸਂਵਰਣੇ ਖਟ੍ਟੇਤਿ, ਖਟ੍ਟਯਤਿ।

ਸਟ੍ਟ ਹਿਂਸਾਬਲਦਾਨਨਿਕੇਤਨੇਸੁ। ਸਟ੍ਟੇਤਿ, ਸਟ੍ਟਯਤਿ।

ਤੁਵਟ੍ਟ ਨਿਪਜ੍ਜਾਯਂ। ਤੁਵਟ੍ਟੇਤਿ, ਤੁਵਟ੍ਟਯਤਿ। ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਮਞ੍ਚੇ ਤੁਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ।

ਛਟ੍ਟ ਛਟ੍ਟਨੇ। ਛਟ੍ਟੇਤਿ, ਛਟ੍ਟਯਤਿ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ – ਸਚੇ ਸੋ ਛਟ੍ਟੇਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋਚੇ ਛਟ੍ਟੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਿਯਛਟ੍ਟਕੋ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੁਟ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਪੋਟੇਤਿ, ਪੋਟਯਤਿ।

ਕੀਟ ਬਨ੍ਧੇ। ਬਨ੍ਧੋ ਬਨ੍ਧਨਂ। ਕੀਟੇਤਿ, ਕੀਟਯਤਿ। ਕੀਟੋ।

ਚੁਟਿ ਛੇਦਨੇ। ਚੁਣ੍ਟੇਤਿ, ਚੁਣ੍ਟਯਤਿ।

ਲੁਟਿ ਥੇਯ੍ਯੇ। ਲੁਣ੍ਟੇਤਿ, ਲੁਣ੍ਟਯਤਿ।

ਕੂਟ ਅਪ੍ਪਸਾਦੇ। ਕੂਟੇਤਿ, ਕੂਟਯਤਿ। ਕੂਟਂ ਰਜਤਂ। ਕੂਟਾ ਗਾਵੀ। ਕੁਟਤਾਪਸੋ।

ਚੁਟ ਪੁਟ ਫੁਟ ਵਿਭੇਦੇ। ਚੁਟੇਤਿ, ਚੁਟਯਤਿ। ਪੋਟੇਤਿ, ਪੋਟਯਤਿ। ਫੋਟੇਤਿ, ਫੋਟਯਤਿ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਫੋਟੇਸੁਂ।

ਘਟ ਸਙ੍ਘਾਟੇ ਹਨ੍ਤੁਜ੍ਜਤ੍ਥੇ ਚ। ਘਟੇਤਿ, ਘਟਯਤਿ।

ਪਟ ਪੁਟ ਲੁਟ ਘਟ ਘਟਿ ਭਾਸਾਯਂ। ਪਾਟੇਤਿ, ਪਾਟਯਤਿ। ਪੋਟੇਤਿ, ਪੋਟਯਤਿ। ਲੋਟੇਤਿ, ਲੋਟਯਤਿ। ਘਾਟੇਤਿ, ਘਾਟਯਤਿ। ਘਣ੍ਟੇਤਿ, ਘਣ੍ਟਯਤਿ।

ਪਟ ਵਟ ਗਨ੍ਥੇ। ਪਟੇਤਿ, ਪਟਯਤਿ। ਵਟੇਤਿ, ਵਟਯਤਿ।

ਖੇਟ ਭਕ੍ਖਣੇ। ਖੇਟੇਤਿ, ਖੇਟਯਤਿ।

ਖੋਟ ਖੇਪੇ। ਖੋਟੇਤਿ, ਖੋਟਯਤਿ।

ਕੁਟਿ ਦਾਹੇ। ਕੁਟੇਤਿ, ਕੁਟਯਤਿ।

ਯੁਟ ਸਂਸਗ੍ਗੇ। ਯੋਟੇਤਿ, ਯੋਟਯਤਿ।

ਵਟ ਵਿਭਜਨੇ। ਵਟੇਤਿ, ਵਟਯਤਿ।

ਟਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਠਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਸਠ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੀਸੁ। ਸਠੇਤਿ, ਸਠਯਤਿ।

ਸੁਠ ਆਲਸਿਯੇ। ਸੋਠੇਤਿ, ਸੋਠਯਤਿ।

ਸੁਠਿ ਸੋਸਨੇ। ਸੁਣ੍ਠੇਤਿ, ਸੁਣ੍ਠਯਤਿ।

ਸਠ ਸਿਲਾਘਾਯਂ। ਸਠੇਤਿ, ਸਠਯਤਿ।

ਸਠ ਅਸਮ੍ਮਾਭਾਸਨੇ। ਸਠੇਤਿ। ਸਠਯਤਿ, ਸਠੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਸਠੇ**ਤਿ ਕੇਰਾਟਿਕੋ। ਸਠਯਤੀਤਿ **ਸਠੋ,** ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਠ ਕੇਤਵੇ। ਰੂਪਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

> ‘‘ਸੁਦਸ੍ਸਂ ਵਜ੍ਜਮਞ੍ਞੇਸਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਦੁਦ੍ਦਸਂ…ਪੇ॰…
> ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਛਾਦੇਤਿ, ਕਲਿਂਵ ਕਿਤਵਾਸਠੋ’’ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ‘‘ਕਿਤਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕੇਤਵਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੇਤਵੇ ਅਯਂ ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਠਿ ਸੋਕੇ। ਕਣ੍ਠੇਤਿ, ਕਣ੍ਠਯਤਿ।

ਠਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਡਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪਟਿ ਪਰਿਹਾਸੇ। ਪਣ੍ਡੇਤਿ, ਪਣ੍ਡਯਤਿ। ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਯਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਿਂਸੁ।

ਲਡਿ ਉਕ੍ਖੇਪੇ। ਲਣ੍ਡੇਤਿ, ਲਣ੍ਡਯਤਿ।

ਖਡਿ ਕਡਿ ਛੇਦੇ। ਖਣ੍ਡੇਤਿ, ਖਣ੍ਡਯਤਿ। ਕਣ੍ਡੇਤਿ, ਕਣ੍ਡਯਤਿ। ਖਣ੍ਡੋ, ਕਣ੍ਡੋ।

ਪਿਡਿ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਯਤਿ। ਪਿਣ੍ਡੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਿਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਲਾਪੋਪਿ ‘‘ਚੋਲ਼ਂ ਪਿਣ੍ਡੋ ਰਤਿ ਖਿਡ੍ਡਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡੋਪਿ ਪਿਣ੍ਡੋਯੇਵ।

ਕੁਡਿ ਵੇਧਨੇ। ਕੁਣ੍ਡੇਤਿ, ਕੁਣ੍ਡਯਤਿ। ਕੁਣ੍ਡਲਂ।

ਮਡਿ ਭੂਸਾਯਂ ਹਸਨੇ ਚ। ਮਣ੍ਡੇਤਿ, ਮਣ੍ਡਯਤਿ। ਮਣ੍ਡੋ, ਮਣ੍ਡਨਂ, ਮਣ੍ਡਿਤੋ।

ਭਡਿ ਕਲ੍ਯਾਣੇ। ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ। ਭਣ੍ਡੇਤਿ, ਭਣ੍ਡਯਤਿ। ਭਣ੍ਡੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਭਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਧਨਂ, ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਵਾ। ‘‘ਭਣ੍ਡਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਦਣ੍ਡ ਦਣ੍ਡਵਿਨਿਪਾਤੇ। ਦਣ੍ਡੇਤਿ, ਦਣ੍ਡਯਤਿ। ਦਣ੍ਡੋ।

ਛਡ੍ਡ ਛਡ੍ਡਨੇ। ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ਛਡ੍ਡਯਤਿ। ਛਡ੍ਡਨਕੋ। ਛਡ੍ਡਿਯਤਿ, ਛਡ੍ਡਿਤੋ। ਛਡ੍ਡਿਤੁਂ, ਛਡ੍ਡਯਿਤੁਂ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ, ਛਡ੍ਡਯਿਤ੍ਵਾ।

ਡਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਢਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਵਡ੍ਢ ਆਕਿਰਣੇ। ਕਂਸਪਾਤਿਯਾ ਪਾਯਾਸਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਵਡ੍ਢਯਤਿ। ਭਤ੍ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ।

ਇਮਾਨਿ **ਢ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਣਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਵਣ੍ਣ ਵਣ੍ਣਕ੍ਰਿਯਾਵਿਤ੍ਥਾਰਗੁਣਵਚਨੇਸੁ। ਵਣ੍ਣੋ ਪਸਂਸਾ। **ਕ੍ਰਿਯਾ** ਕਰਣਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ** ਵਿਤ੍ਥਿਨ੍ਨਤਾ। **ਗੁਣੋ** ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮੋ। **ਵਚਨਂ** ਵਾਚਾ। ਵਣ੍ਣੇਤਿ, ਵਣ੍ਣਯਤਿ। ਵਣ੍ਣੋ, ਵਣ੍ਣਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ।

ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਛਵਿਥੁਤਿਕੁਲਵਗ੍ਗਕਾਰਣਸਣ੍ਠਾਨਪਮਾਣਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਸਿ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਛਵਿਯਂ। ‘‘ਕਦਾ ਸਞ੍ਞੂਲ੍ਹਾ ਪਨ ਤੇ ਗਹਪਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਥੁਤਿਯਂ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕੁਲਵਗ੍ਗੇ। ‘‘ਅਥ ਕੇਨ ਨੁ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਗਨ੍ਧਥੇਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ। ‘‘ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਰਾਜਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਣ੍ਠਾਨੇ। ‘‘ਤਯੋ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਮਾਣੇ। ‘‘ਵਣ੍ਣੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਓਜਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਛਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਿਗਤਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਏਵ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਣ੍ਣ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਵਣ੍ਣਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਉਗ੍ਘੋਸਨਨ੍ਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਥੁਤਿ। ਵਣ੍ਣਿਯਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪਿਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਕੁਲਵਗ੍ਗੋ। ਵਣ੍ਣਿਯਤਿ ਫਲਂ ਏਤੇਨ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵਿਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਕਾਰਣਂ, ਵਣ੍ਣਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸਣ੍ਠਹਨਨ੍ਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਵਣ੍ਣਿਯਤਿ ਅਡ੍ਢਮਹਨ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਮਿਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਪਮਾਣਂ। ਵਣ੍ਣੇਤਿ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਰੂਪਾਯਤਨਂ। ਏਵਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ **ਵਣ੍ਣ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ **ਵਣ੍ਣ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਵਦਾਮ। **ਵਣ੍ਣ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਣ੍ਠਾਨਜਾਤਿਰੂਪਾਯਤਨਕਾਰਣਪਮਾਣਗੁਣਪਸਂਸਾਜਾਤਰੂਪਪੁਲ੍ਲਿਨਕ੍ਖਰਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ‘‘ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਰਾਜਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਣ੍ਠਾਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਣ੍ਣੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਾਤਿਯਂ। ‘‘ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨੇ।

‘‘ਨ ਹਰਾਮਿ ਨ ਭਞ੍ਜਾਮਿ, ਆਰਾ ਸਿਙ੍ਘਾਮਿ ਵਾਰਿਜਂ।
ਅਥ ਕੇਨ ਨੁ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਗਨ੍ਧਥੇਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ। ‘‘ਤਯੋ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਮਾਣੇ। ‘‘ਕਦਾ ਸਞ੍ਞੂਲ੍ਹਾ ਪਨ ਤੇ ਗਹਪਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਗੁਣੇ। ‘‘ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਸਂਸਾਯਂ। ‘‘ਵਣ੍ਣਂ ਅਞ੍ਜਨਵਣ੍ਣੇਨ, ਕਾਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਿ ਵਨਿਮ੍ਹਸੇ’’ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਰੂਪੇ। ‘‘ਅਕਿਲਾਸੁਨੋ ਵਣ੍ਣਪਥੇ ਖਣਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਲ਼ਿਨੇ। ‘‘ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਕ੍ਖਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ –

ਛਵਿਯਂ ਥੁਤਿਯਂ ਹੇਮੇ, ਕੁਲਵਗ੍ਗੇ ਚ ਕਾਰਣੇ।
ਸਣ੍ਠਾਨੇ ਚ ਪਮਾਣੇ ਚ, ਰੂਪਾਯਤਨਜਾਤਿਸੁ।
ਗੁਣਕ੍ਖਰੇਸੁ ਪੁਲ਼ਿਨੇ, **ਵਣ੍ਣ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸੁਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਛਵਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗਰੁਲ਼ਜਾਤਰੂਪੇਸੁ ਆਗਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ’’ਤਿ, ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਤਾ ਸੁਸ੍ਸਰਤਾ’’ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਛਵਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਗਤੋ। ‘‘ਕਾਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਾ ਪਰਿਵਾਰਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਰੁਲ਼ੇ। ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਾਤਰੂਪੇਤਿ।

ਪੁਣ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਪੁਣੇਤਿ, ਪੁਣਯਤਿ।

ਚੁਣ ਸਙ੍ਕੋਚਨੇ। ਚੁਣੇਤਿ, ਚੁਣਯਤਿ।

ਚੁਣ੍ਣ ਪੇਰਣੇ। ਚੁਣ੍ਣੇਤਿ, ਚੁਣ੍ਣਯਤਿ। ਚੁਣ੍ਣਂ। ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਤਿ।

ਸਣ ਦਾਨੇ। ਸਣੇਤਿ, ਸਣਯਤਿ।

ਕੁਣ ਸਙ੍ਕੋਚਨੇ। ਕੁਣੇਤਿ, ਕੁਣਯਤਿ। ਕੁਣੋ। ਕੁਣਹਤ੍ਥੋ। ਹਤ੍ਥੇਨ ਕੁਣੀ।

ਤੂਣ ਪੂਰਣੇ। ਤੂਣੇਤਿ, ਤੂਣਯਤਿ। ਤੂਣੀ।

ਏਤ੍ਥ **ਤੂਣੀ**ਤਿ ਸਰਕਲਾਪੋ। ਸਾ ਹਿ ਤੂਣੇਨ੍ਤਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ ਸਰੇ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਤੂਣੀ।

ਭੂਣ ਭਾਸਾਯਂ। ਭੂਣੇਤਿ, ਭੂਣਯਤਿ।

ਕਣ ਨਿਮੀਲਨੇ। ਕਾਣੇਤਿ, ਕਾਣਯਤਿ। ਕਾਣੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਾਣੋ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਅਕ੍ਖੀਹਿ ਪਰਿਹੀਨਕ੍ਖਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** ਪਨ “**ਕਾਣੋ** ਨਾਮ ਏਕਕ੍ਖਿਨਾ ਕਾਣੋ, **ਅਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਉਭਯਕ੍ਖਿਕਾਣੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ **ਕਾਣਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਰਥਾ **ਕਾਣਕਚ੍ਛਪੋਪਮਸੁਤ੍ਤੇ** ਵੁਤ੍ਤੋ ਕਚ੍ਛਪੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਣੋ ਸਿਯਾ, ਏਕਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਚ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋ ‘‘ਅਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਮਯੁਗਲ਼ਤ੍ਤੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਾਕਾਰਾਨਂ ਵਾਚਕਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਕੋਸਲਸਂਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** “**ਕਾਣੋ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਛਿਕਾਣੋ ਵਾ ਉਭਯਚ੍ਛਿਕਾਣੋ ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਓਵਦੇਯਜਾਨੁਸਾਸੇਯਜਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਾਨਂ ਵਿਯ ਸਵਿਸੇਸਤਾ ਅਵਿਸੇਸਤਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਗਣ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ। ਗਣੇਤਿ, ਗਣਯਤਿ। ਗਣਨਾ, ਗਣੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਗਣਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਜਾ। **ਗਣੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹੋ। ਯੇਸਂ ਵਾ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮੂਹੋ। ਸਮੂਹਸ੍ਸ ਚ ਅਨੇਕਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ –

ਸਙ੍ਘੋ ਗਣੋ ਸਮੂਹੋ ਚ,

ਖਨ੍ਧੋ ਸਨ੍ਨਿਚਯੋ ਚਯੋ।
ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਚ ਨਿਚਯੋ,
ਵਗ੍ਗੋ ਪੂਗੋ ਚ ਰਾਸਿ ਚ॥

ਕਾਯੋ ਨਿਕਾਯੋ ਨਿਕਰੋ,
ਕਦਮ੍ਬੋ ਵਿਸਰੋ ਘਟਾ।
ਸਮੁਦਾਯੋ ਚ ਸਨ੍ਦੋਹੋ,
ਸਙ੍ਘਾਤੋ ਸਮਯੋ ਕਰੋ॥

ਓਘੋ ਪੁਞ੍ਜੋ ਕਲਾਪੋ ਚ,
ਪਿਣ੍ਡੋ ਜਾਲਞ੍ਚ ਮਣ੍ਡਲਂ।
ਸਣ੍ਡੋ ਪਵਾਹੋ ਇਚ੍ਚੇਤੇ,
ਸਮੂਹਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕਾਤਿ॥

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤੇ **ਸਙ੍ਘਗਣਸਮੂਹਾ**ਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਸਮੂਹਤ੍ਥਵਾਚਕਾ, ਤਥਾਪਿ **ਸਙ੍ਘਗਣ**ਸਦ੍ਦਾਯੇਵ ਵਿਨਾਪਿ ਵਿਸੇਸਕਪਦੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇ, ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ **ਸਙ੍ਘਗਣ**ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਦਾਚਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਅਸਮਾਨਤ੍ਥਵਿਸਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਪਾਵਚਨਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ''ਏਕੋ, ਦ੍ਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਣੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਗਣੋ**।

ਕਣ੍ਣ ਸਵਨੇ। ਕਣ੍ਣੇਤਿ, ਕਣ੍ਣਯਤਿ। ਕਣ੍ਣੋ। ਕਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਣ੍ਣੋ,** ਯੋ ਲੋਕੇ ''ਸਵਨਂ, ਸੋਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਕੁਣ ਗੁਣ ਆਮਨ੍ਤਨੇ। ਕੁਣੇਤਿ, ਕੁਣਯਤਿ। ਗੁਣੇਤਿ, ਗੁਣਯਤਿ। ਗੁਣੋ। ਗੋਣੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਗੁਣੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਤੇ ਗੁਣਾ। ਗੋਣਾਪਿਯਤਿ ਆਮਨ੍ਤਾਪਿਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠੁਂ ਸੋਤੁਂ ਪੂਜਿਤੁਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਜਨੇਹੀਤਿ ਗੁਣੋ। ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਮਨ੍ਤਾਪਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਂਹੇਤੁਆਮਨ੍ਤਨਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨਞ੍ਚ ਤੇਯੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਯਥਾਪਿ ਖੇਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ,
ਬੀਜਂ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਰੋਪਿਤਂ।
ਸਮ੍ਮਾ ਧਾਰਂ ਪਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ,
ਫਲਂ ਤੋਸੇਤਿ ਕਸ੍ਸਕ''ਨ੍ਤਿ

ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਤੁਟ੍ਠਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਚੇਤਨਸ੍ਸਪਿ ਫਲਸ੍ਸ ਤੋਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਆਮਨ੍ਤਾਪਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ''ਗੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇ ਅਬਜਯਨ੍ਤੇ ਇਤਿ ਗੁਣਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਨ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, "**ਗੁਣ** ਆਮਨ੍ਤਨੇ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਵਣ ਗਤ੍ਤਵਿਚੁਣ੍ਣਨੇ। ਵਣੇਤਿ, ਵਣਯਤਿ। ਵਣੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਵਣੋ**ਤਿ ਅਰੁ। ਸਾ ਹਿ ਸਰੀਰਂ ਵਣਯਤਿ ਵਿਚੁਣ੍ਣੇਤਿ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਣ੍ਣ ਹਰਿਤੇ। ਪਣ੍ਣੇਤਿ, ਪਣ੍ਣਯਤਿ। ਤਾਲਪਣ੍ਣਂ। ਸੂਪੇਯ਼ਜਪਣ੍ਣਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਹਰਿਤਭਾਵਵਿਗਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਣ੍ਣਭਾਵੋ ਰੂਲ਼੍ਹਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਪਣ੍ਣਂ, ਪਤ੍ਤਂ, ਪਲਾਸੋ, ਦਲਂ'' ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ।

ਪਣ ਬ੍ਯਵਹਾਰੇ। ਪਣੇਤਿ, ਪਣਯਤਿ। ਰਾਜਾ ਚ ਦਣ੍ਡਂ ਗਰੁਕਂ ਪਣੇਤਿ।

ਇਮਾਨਿ **ਣ**ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਤਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਚਿਨ੍ਤ ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ। ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ, ਚਿਨ੍ਤਾ, ਚਿਨ੍ਤਨਾ, ਚਿਨ੍ਤਨਕੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਚਿਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਸ੍ਮਾ ''ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਚਿਨ੍ਤਨਵਿਜਾਨਨਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ। ਨ ਹਿ ''ਚਿਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋਪਿ ਸੁਖੁਮਤ੍ਥਾਧਿਗਮੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ''ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਯਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ''ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਾਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ''ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਗਣਿਕਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਪਕਾਸਯਾਮ – ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਯਂ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮਹਾਕ੍ਰਿਯਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਜਵਨਵੀਥਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਚਿਨੋਤੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ,** ਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤਨ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ,** ਇਦਂ **ਚਿ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਸਿਪ੍ਪਜਾਤਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਰਣਤੋ ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਕਰਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ,** ਚਿਤ੍ਤਕਰਣਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਚਿਤ੍ਤ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ। ਤੇਨਾਹੁ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** ''ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤਕਰਣਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰਾਗਸਦੋਸਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭੂਮਿਆਰਮ੍ਮਣਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਾਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰੇਨ ਅਵਯਵੋਪਿ ''ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਨਦੀਸਮੁਦ੍ਦਾਦਿਏਕਦੇਸੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਬ੍ਬਤਾਦਯੋ ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** ''ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਮੇਵ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ 'ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਮਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਬਵਤਿ। ਕਥਂ? ਯਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਯਥਾ ਯਥਾ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਚਿਨੋਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤਂ, ਤਂ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕ੍ਰਿਯਦ੍ਵਯਂ ਅਨ੍ਤਿਮਜਵਨਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਚਿਨ੍ਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਹਸਿਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਜਵਨਗਤਿਕੋਯੇਵਾਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਞ੍ਚ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹਦਯਂ ਮਨਂ।
ਨਾਮਾਨੇਤਾਨਿ ਵੋਹਾਰ-ਪਥੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਯਤੋ॥

ਚਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇ ਅਚ੍ਛਰਿਯੇਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਮਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ। ''ਵਿਚਿਤ੍ਤਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇ। ''ਦਿਟ੍ਠਂ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਰਣਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇ। ''ਇਙ੍ਘ ਮਦ੍ਦਿ ਨਿਸਾਮੇਹਿ, ਚਿਤ੍ਤਰੂਪਂਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਚ੍ਛਰਿਯੇਤਿ।

ਚਿਤ ਸਞ੍ਚੇਤਨੇ। ਚੇਤੇਤਿ, ਚੇਤਯਤਿ। ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਰਾਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਚੇਤਯਤਿ, ਤਂ ਨਿਸੇਧ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰ। ਚੇਤਨਾ, ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ। ਚੇਤਯਿਤਂ, ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ, ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ। ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਚੇਤਯਤੀਤਿ ਚੇਤਨਾ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਚੇਤਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਕਾਰੋ। **ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਚੇਚ੍ਚ ਅਭਿਵਿਤਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਚੇਤਨਾਯ ਨਾਮਾਨਿ –

ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਚੇਤਯਿਤਂ, ਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਚ।
ਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ''ਚੇਤਨਾ'' ਤ੍ਵੇਵ, ਜਿਨੇਨਾਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਂ॥

ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਚੇਤਨਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਕਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮਿ, ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ''ਤਿ।

ਮਨ੍ਤ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਨੇ। ਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਮਨ੍ਤਯਤਿ, ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਨਿਮਨ੍ਤਯਤਿ, ਆਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਆਮਨ੍ਤਯਤਿ। ਜਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਮਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿ, ਮਨ੍ਤਯਿਂਸੁ ਰਹੋਗਤਾ। ਨਿਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ ਰਾਜਾਨਂ। ਆਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ ਦੇਵਿਨ੍ਦੋ, ਵਿਸੁਕਮ੍ਮਂ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਂ। ਮਨ੍ਤਾ, ਮਨ੍ਤੋ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਮਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਮਨ੍ਤਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ''ਗਵੇਸਨਸਞ੍ਞਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਨਂ। ''ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਕਾਪਿ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਮਨ੍ਤੋ ਖਿਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਭੇਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਨਂ ''ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਿਚ **ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗਮਨ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ''ਯੇ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਿਨ੍ਤਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪ ਬ੍ਯਾਕਰਣ ਜੋਤਿਸਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋਵਿਚਿਤਿਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤੋ ''ਛਲ਼ਙ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤਾਨਿ ਏਵ ਛ ''ਵੇਦਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਵੇਦੋ ਏਵ ਹਿ ''ਮਨ੍ਤੋ, ਸੁਤੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਾਦਿਵਿਜ੍ਜਾ।

ਯਨ੍ਤ ਸਙ੍ਕੋਚਨੇ। ਯਨ੍ਤੇਤਿ, ਯਨ੍ਤਯਤਿ। ਯਨ੍ਤਂ, ਤੇਲਯਨ੍ਤਂ ਯਥਾਚਕ੍ਕਂ, ਏਵਂ ਕਮ੍ਪਤਿ ਮੇਦਨੀ।

ਸਤ੍ਤ ਗਤਿਯਂ। ਸਤ੍ਤੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਯਤਿ।

ਸਨ੍ਤ ਆਮਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਆਮਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਸਨ੍ਤੇਤਿ, ਸਨ੍ਤਯਤਿ।

ਕਿਤ੍ਤ ਸਂਸਦ੍ਦਨੇ। ਕਿਤ੍ਤੇਤਿ, ਕਿਤ੍ਤਯਤਿ। ''ਯੇ ਵੋਹਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਿਰਾਹਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸੋ। ਕਿਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਨਾ ''ਕਿਤ੍ਤਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਨ੍ਤ ਕੁਟੁਮ੍ਬਧਾਰਣੇ। ਤਨ੍ਤੇਤਿ, ਤਨ੍ਤਯਤਿ। ਸਤਨ੍ਤੋ, ਸਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਤ ਨਿਕਾਰੋਪਕਾਰੇਸੁ। ਯਤੇਤਿ, ਯਤਯਤਿ। ਨੀਤੋ ਚ ਪਟਿਦਾਨੇ, **ਯਤ**ਧਾਤੁ **ਨਿ**ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਪਰੋ ਪਟਿਦਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਯਜਾਤੇਤਿ, ਨਿਯਜਾਤਯਤਿ। **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ **ਦ**ਕਾਰਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ''ਨਿਯਜਾਦੇਤਿ, ਨਿਯਜਾਦਯਤਿ। ਰਥਂ ਨਿਯਜਾਦਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਣਣੋ ਏਹਿ ਸਾਰਥੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਵ**ਤ੍ਤੁ ਭਾਸਾਯਂ**। ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਵਤ੍ਤਯਤਿ।

ਪਤ ਗਤਿਯਂ। ਪਤੇਤਿ, ਪਤਯਤਿ।

ਵਾਤ ਗਤਿਸੁਖਸੇਵਨੇਸੁ। ਗਤਿ ਸੁਖਂ ਸੇਵਨਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਾ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਨਂ **ਸੁਖਂ**। ਵਾਤੇਤਿ, ਵਾਤਯਤਿ। ਵਾਤੋ, ਵਾਤਪੁਪ੍ਫਂ। ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਨੁਵਾਤੋ।

ਕੇਤ ਆਮਨ੍ਤਨੇ। ਕੇਤੇਤਿ, ਕੇਤਯਤਿ। ਕੇਤਕੋ।

ਸਤ੍ਤੁ ਸਨ੍ਤਾਨਕ੍ਰਿਯਾਯਂ। ਸਨ੍ਤਾਨਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾਮ ਪਬਨ੍ਧਕ੍ਰਿਯਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਕਰਣਂ। ਸਤ੍ਤੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਯਤਿ। ਸਤ੍ਤੋ।

> ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਸਨ੍ਤਰਮਾਨੋਵ, ਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿਤਂ ਤਿਣਂ।
> ਖਾਦ ਖਾਦਾਤਿ ਲਪਸਿ, ਗਤਸਤ੍ਤੂਂ ਜਰਗ੍ਗਵ''ਨ੍ਤਿ

ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਗਤਸਤ੍ਤੂਂ ਜਰਗ੍ਗਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ''ਵਿਗਤਜੀਵਿਤਂ ਜਿਣ੍ਣਗੋਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਸੁਂ। ਇਮਿਨਾ **ਸਤ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਵਚਨਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਨ ਸੁਕਰਾ ਉਵ੍ਛੇਨ ਪਗ੍ਗਹੇਨ ਯਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਗ੍ਗਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਥਨਂ ਵਿਯ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸੁਤ੍ਤੁ ਅਵਮੋਚਨੇ। ਸੁਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਯਤਿ।

ਮੁਤ੍ਤੁ ਪਸਵਨੇ। ਮੁਤ੍ਤੇਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਯਤਿ। ਓਮੁਤ੍ਤੇਤਿ, ਓਮੁਤ੍ਤਯਤਿ। ਮੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਮੁਤ੍ਤੇਤਿ ਓਹਦੇਤਿ ਚਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੁਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਤਿ। **ਓਹਦੇਤੀ**ਤਿ ਕਰੀਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਮੁਤ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ।

ਕਤ੍ਤੁਰ ਸੇਥਿਲ੍ਲੇ। ਕਤ੍ਤੁਰੇਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਰਯਤਿ। ਕਤ੍ਤੁਰੋ। ਕਤ੍ਤੁਰਦਣ੍ਡੋ, ਕਤ੍ਤੁਰਸੁਪ੍ਪਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਤੁਰੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ। ਮਹਲ੍ਲਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਕਤ੍ਤੁਰਯਤਿ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਸਿਥਿਲਭਾਵੇਨ ਸਿਥਿਲੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ। **ਕਤ੍ਤੁਰਦਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰੇਹਿ ਜਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਤ੍ਤੁਰਾਨਂ ਦਣ੍ਡੋ ਕਤ੍ਤੁਰਦਣ੍ਡੋ। ਤੇਨਾਹੁ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** "**ਕਤ੍ਤੁਰਦਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਦਣ੍ਡੋ''ਤਿ। **ਕਤ੍ਤੁਰਸੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਸੁਪ੍ਪਂ। ਕਤ੍ਤੁਰਞ੍ਚ ਤਂ ਸੁਪ੍ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਸੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੋ।

ਚਿਤ੍ਤੁ ਚਿਤ੍ਤੁਕਰਣੇ, ਕਦਾਚਿ **ਦਸ੍ਸਨੇਪਿ। ਚਿਤ੍ਤੁਕਰਣਂ** ਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵਕਰਣਂ। ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਯਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਤਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਥਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਕਥ ਕਥਨੇ। ਕਥੇਤਿ, ਕਥਯਤਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਸਾਕਚ੍ਛਤਿ। ਸਾਕਚ੍ਛਾ, ਕਥਾ, ਪਰਿਕਥਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਾਕਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਹ ਕਥਯਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ,** ਤ੍ਥਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠਕਾਰਤ੍ਤਂ।

ਯਾਯ'ਤ੍ਥਮਭਿਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਪਦਾਨੁਗਂ।
ਨਿਦਾਨਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਏਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਮਤਾ॥

''ਅਟ੍ਠਕਥਾ''ਤਿ ਚ ''ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾ''ਤਿ ਚ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਂ।

ਪਥਿ ਗਤਿਯਂ। ਪਨ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪਨ੍ਥਯਨ੍ਤਿ। ਪਨ੍ਥੋ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **"ਪਥ** ਗਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਕਥਿਤਸ੍ਸ ''ਪਥਤਿ, ਪਥੋ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਪਨ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਕਥਿਤਸ੍ਸ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪੁਤ੍ਥ ਆਦਰਾਨਾਦਰੇਸੁ। ਪੁਤ੍ਥੇਤਿ, ਪੁਤ੍ਥਯਤਿ।

ਮੁਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਮੁਤ੍ਥੇਤਿ, ਮੁਤ੍ਥਯਤਿ।

ਵ**ਤ੍ਥ ਅਦ੍ਦਨੇ**। ਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਵਤ੍ਥਯਤਿ।

ਪੁਥ ਭਾਸਾਯਂ। ਪੋਥੇਤਿ, ਪੋਥਯਤਿ। ਕਥੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੁਥ ਪਹਾਰੇ। ਪੋਥੇਤਿ, ਪੋਥਯਤਿ। ਕੁਮਾਰੇ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾ ਅਗਮਾਸਿ।

ਕਥ ਵਾ**ਕ੍ਯਪਬਨ੍ਧੇ**। ਕਥੇਤਿ, ਕਥਯਤਿ। ਕਥਾ।

ਸਥ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੇ। ਸਥੇਤਿ, ਸਥਯਤਿ।

ਅਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥ ਯਾਚਨਾਯਂ। ਅਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਯਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ। ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਪਤ੍ਥਯਤਿ। ਪਤ੍ਥਨਾ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ**।

ਥੋਮ ਸਿਲਾਘਾਯਂ। ਥੋਮੇਤਿ, ਥੋਮਯਤਿ। ਥੋਮਨਾ।

ਕਾਥ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਕਾਥੇਤਿ, ਕਾਥਯਤਿ।

ਸਥ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਸਥੇਤਿ, ਸਥਯਤਿ।

ਸਨ੍ਥ ਗਨ੍ਥ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭੇ। ਸਨ੍ਥੇਤਿ, ਸਨ੍ਥਯਤਿ। ਗਨ੍ਥੇਤਿ, ਗਨ੍ਥਯਤਿ। ਗਨ੍ਥੋ।

ਥਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਦਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਹਦ ਕਰੀਸੁਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਕਰੀਸੁਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਹਦੇਤਿ, ਹਦਯਤਿ। ਓਹਦੇਤਿ, ਓਹਦਯਤਿ।

ਵਿਦ ਲਾਭੇ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ **ਲਾਭੋ** ਨਾਮ ਅਨੁਭਵਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਦ**ਧਾਤੁ ਅਨੁਭਵਨੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਵੇਦਯਤਿ। ਵੇਦਨਾ, ਵਿਤ੍ਤਿ। ਵੇਦਯਿਤਂ। ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਮਾਨੋ।

ਕੁਦਿ ਅਨਤਭਾਸਨੇ। ਕੁਨ੍ਦੇਤਿ, ਕੁਨ੍ਦਯਤਿ।

ਮਿਦ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਅਤ੍ਰ **ਸਿਨੇਹੋ** ਨਾਮ ਪੀਤਿ। ਮੇਦੇਤਿ, ਮੇਦਯਤਿ।

ਛਦ ਸਂਵਰਣੇ। ਗੇਹਂ ਛਾਦੇਤਿ, ਛਾਦਯਤਿ। ਦੋਸਂ ਛਾਦੇਤਿ, ਛਾਦਯਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਯਤਿ। ਛਤ੍ਤਂ। ਛਨ੍ਨਾ ਕੁਟਿ।

ਤਤ੍ਰ **ਛਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਤਪਤ੍ਤਂ। ਆਤਪਂ ਛਾਦੇਤੀਤਿ **ਛਤ੍ਤਂ**। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਯਤੇਤਿ **ਛਨ੍ਨਾ**।

ਚੁਦ ਸਞ੍ਚੋਦਨੇ ਆਣਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ। ਚੋਦੇਤਿ, ਚੋਦਯਤਿ। ਚੋਦਕੋ, ਚੁਦਿਤਕੋ, ਚੋਦਨਾ। ਆਨਨ੍ਦੋ ਬੁਦ੍ਧਚੋਦਿਤੋ।

ਤਤ੍ਰ **ਚੋਦਨਾ**ਤਿ ਚਾਲਨਾ। **ਚਾਲਨਾ**ਤਿ ਦੋਸਾਰੋਪਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਛਦ੍ਦ ਵਮਨੇ। ਛਦ੍ਦੇਤਿ, ਛਦ੍ਦਯਤਿ।

ਮਦ ਵਿਤ੍ਤਿਯੋਗੇ। ਮਦੇਤਿ, ਮਦਯਤਿ।

ਵਿਦ ਚੇਹਨਾਖ੍ਯਾਨਨਿਵਾਸੇਸੁ। ਚੇਹਨਾ ਸਞ੍ਞਾਣਂ। **ਆਖ੍ਯਾਨਂ** ਕਥਨਂ। **ਨਿਵਾਸੋ** ਨਿਵਸਨਂ। ਵੇਦੇਤਿ, ਵੇਦਯਤਿ। ਪਟਿਵੇਦੇਤਿ, ਪਟਿਵੇਦਯਤਿ। ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ।

ਸਦ੍ਦ ਸਦ੍ਦਨੇ। ਸਦ੍ਦੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਯਤਿ। ਵਿਸਦ੍ਦੇਤਿ, ਵਿਸਦ੍ਦਯਤਿ। ਸਦ੍ਦੋ, ਸਦ੍ਦਿਤੋ। ਦੀਘਤ੍ਤੇ ''ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਮਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵੇਗੇਨ ਉਦਕੇ ਪਤੀ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੇ** ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਇਦਂ ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂਯੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਿਯਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਦ੍ਦਿਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਸਦ੍ਦੋ**। ਗਰਵੋ ਪਨ ''ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਦੋ**। ਉਦੀਰਿਯਤਿ ਅਭਿਲਪਿਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸੂਦ ਆਸੇਚਨੇ। ਸੂਦੇਤਿ, ਸੂਦਯਤਿ। ਸੂਦੋ।

ਸੂਦੋਤਿ ਭਤ੍ਤਕਾਰਕੋ, ਯੋ ''ਰਸਕੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਕਨ੍ਦ ਸਾਤਚ੍ਚੇ। ਸਾਤਚ੍ਚਂ ਸਤਤਭਾਵੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰਭਾਵੋ। ਕਨ੍ਦੇਤਿ, ਕਨ੍ਦਯਤਿ।

ਮੁਦ ਸਂਸਗ੍ਗੇ। ਏਕਤੋਕਰਣਂ **ਸਂਸਗ੍ਗੋ**। ਮੋਦੇਤਿ, ਮੋਦਯਤਿ ਸਤ੍ਤੁਨਿ ਸਪ੍ਪਿਨਾ।

ਨਦ ਭਾਸਾਯਂ। ਨਾਦੇਤਿ, ਨਾਦਯਤਿ। ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਸੀਹੋ ਚ ਸੀਹਨਾਦੇਨ, ਦਦ੍ਦਰਂ ਅਭਿਨਾਦਯੀ''ਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਸਂਸਯੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਸਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਨਤੋ।

ਸਦ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਸਾਦੇਤਿ, ਸਾਦਯਤਿ। ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਦਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਆਉਪਸਗ੍ਗੋ** ਰਸ੍ਸਵਸੇਨ ਠਿਤੋ।

ਗਦ ਦੇਵਸਦ੍ਦੇ। ਦੇਵਸਦ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਘਸਦ੍ਦੋ। ਗਦੇਤਿ, ਗਦਯਤਿ।

ਪਦ ਗਤਿਯਂ। ਪਦੇਤਿ, ਪਦਯਤਿ। ਪਦਂ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ‘‘ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਂ ਭਵਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਈਦਿਸਾਨਿ।

ਛਿਦ੍ਦ ਕਣ੍ਣਭੇਦੇ। ਛਿਦ੍ਦੇਤਿ, ਛਿਦ੍ਦਯਤਿ। ਛਿਦ੍ਦਂ।

ਛਿਦ ਦ੍ਵੇਧਾਕਰਣੇ। ਨਨੁ ਭੋ ਯੋ ਚਤੁਧਾ ਵਾ ਪਞ੍ਚਧਾ ਵਾ ਅਨੇਕਸਤਧਾ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਛੇਦਨਂ ਦ੍ਵੇਧਾਕਰਣਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਦ੍ਵੇਧਾਕਰਣੇ’’ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ? ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਨੇਕਸਤਧਾ ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣਂਯੇਵ। ਅਪਰਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪਰਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨ ਏਕੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣਂ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਛੇਦੇਤਿ, ਛੇਦਯਤਿ।

ਯੋ ਤੇ ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਾਦੇ ਚ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਞ੍ਚ ਛੇਦਯਿ।
ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝ ਮਹਾਵੀਰ, ਮਾ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਨਸ੍ਸ ਇਦਂ।

ਯੋ ਮੇ ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਾਦੇ ਚ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਞ੍ਚ ਛੇਦਯਿ।
ਚਿਰਂ ਜੀਵਤੁ ਸੋ ਰਾਜਾ, ਨ ਹਿ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮਾਦਿਸਾਤਿ॥

ਛਦ ਅਪਵਾਰਣੇ। ਛਾਦੇਤਿ, ਛਾਦਯਤਿ। ਛਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਛਾਦਯਤਿ।

ਈਦੀ ਸਨ੍ਦੀਪਨੇ। ਈਦੇਤਿ, ਈਦਯਤਿ। ਈਕਾਰਨ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਅਦ੍ਦ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਅਦ੍ਦੇਤਿ, ਅਦ੍ਦਯਤਿ।

ਵਦ ਭਾਸਾਯਂ। ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤਿ। ਵਾਦੋ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮੇਸਂ ‘‘ਵਦਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸਙ੍ਕੇਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤਿ। ਓਵਦੇਯ੍ਯਾਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ। ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਦੀਪਕਪਾਲ਼ਿਨਯਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਚ ‘‘ਵਾਦਯਤੀ’’ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਸਂਵਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਮੁਸਾ ਵਦੇਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੇਤਿ, **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਵਚਨਂ। ‘‘ਵਾਦੋ ਜਪ੍ਪੋ ਵਿਤਣ੍ਡਾ’’ਤਿ ਏਵਂਵਿਧਾਸੁ ਤੀਸੁ ਕਥਾਸੁ ਵਾਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕਥਾ। ‘‘ਵਾਦਾਪੇਤਿ, ਵਾਦਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਛਦੀ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਈਕਾਰਨ੍ਤੋਯਂ ਧਾਤੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਛਾਦੇਤਿ, ਛਾਦਯਤਿ, ਰੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਛਾਦਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਛਾਦੇਨ੍ਤਂ ਵਾ।

ਵਦੀ ਅਭਿਵਾਦਨਥੁਤੀਸੁ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਈਕਾਰਨ੍ਤੋ ਧਾਤੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤਿ, ਵਨ੍ਦਤਿ, ਥੋਮੇਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਪਿ ਚ ‘‘ਵਾਦਯਤੀ’’ਤਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਵਨ੍ਦਨਥੁਤਿਅਤ੍ਥਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ‘‘ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਅਭਿਵਾਦਯਤਿ, ਅਭਿਵਾਦਨਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੋਪਸਗ੍ਗਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਥੋਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ, ਅਯਮਸ੍ਮਾਕਂ ਰੁਚਿ। **ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ "**ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ 'ਸੁਖੀ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤੂ'ਤਿ ਵਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵ◌ ਵਦਾਪੇਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ **ਅਭਿਵ◌ਾਦਨ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਨ ਵ**ਨ੍ਦਨ**ਸਦ੍ਦਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯਮਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋ। ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਞ੍ਹਿ ਵਨ੍ਦਨਂਯੇਵ, ਨ ਵਦਾਪਨਂ **ਅਭਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਸੀਲਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਿਯ। ਇਦਞ੍ਹਿ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਪਨਸੀਲਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਚ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਵਦਾਪਨਮਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਵਦੀ ਵਦਾਪਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ , ਏਵਞ੍ਚ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਏਵ◌ ਪਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਵਦੀ ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ, ਤੇਨ ਵਦਾਪਨਮਨਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਞਾਯਤਿ।

ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ ''ਕਸ੍ਸਚਿ ਵ◌ੁਦ੍ਧੇਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਂ ਵਦਾਪਨਂ ਅਭਿਵ◌ਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਧਾਤੁਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਕਥੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪਚ ਪਾਕੇ, ਛਿਦਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾਕਰਣੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ''ਪਚਤਿ, ਪਚ੍ਚਤਿ, ਪਾਚੇਤਿ। ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਛੇਦਾਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਚੇਵ ਅਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਚ ਸਕਾਰਿਤਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਵ◌ਿਸੁਂ ਵ◌ਿਸੁਂ ਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਰਿਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਦੀ ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨ ਧਾਤੁਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕ੍ਰਿਯਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ। ਯਥਾ ਪਨ ''ਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਵ◌ਿਤਕ੍ਕੇਤਿ। ਤਕ੍ਕੋ, ਵ◌ਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ, ਤਥਾ ''ਵ◌ਾਦੇਤਿ, ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ। ਅਤੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਪਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵ◌ਿਦੂਹਿ ''ਤਕ੍ਕ ਵ◌ਿਤਕ੍ਕੇ, ਵਦੀ ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ''ਤਕ੍ਕਯਤਿ, ਵ◌ਾਦਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਾਨਿਯੇਵ ਰੂਪਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿਯੇਵ, ਨ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਵਦਾਪਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ''ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤਿ, ਅਭਿਵ◌ਾਦਯਤਿ। ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਭਿਵ◌ਾਦਯਿਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ, **ਣੇਣਯ**ਮਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸਵ◌ਿਸੇਸਾਨਿ। ਯਦਿ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ''ਸੁਖੀ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤੂ'ਤਿ ਵਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਯਾ, ''ਸਿਰਸਾ ਅਭਿਵ◌ਾਦਯਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਿਰਸਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ਵਦਾਪਨੇਨ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਪਦਂ, ਤੇਨ ਞਾਯਤਿ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥੋ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਨ੍ਦਨਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਥੋਮਨਤ੍ਥੋ ਚ। ਯਸ੍ਮਾ **ਭੂਵ◌ਾਦਿ**ਗਣੇ ''ਵਨ੍ਦ ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ''ਵਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਪਦਰੂਪਸ੍ਸ ''ਅਭਿਵਨ੍ਦਤਿ, ਥੋਮੇਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਵਨ੍ਦੇ ਸੁਗਤਂ ਗਤਿਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਾਨਮਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ **ਟੀਕਾਚਰਿਯੇਨਪਿ** "**ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਵਨ੍ਦਾਮਿ, ਥੋਮੇਮਿ ਚਾ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਨਥੋਮਨਤ੍ਥੋਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ **ਅਭਿਵ◌ਾਦਨ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਨ੍ਦਨਥੋਮਨਤ੍ਥਾਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥੋ।

ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ ''ਵਨ੍ਦੇ'ਤਿ ਪਦੇ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, 'ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨ, ''ਕਰੋਤੀ''ਤਿਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਸ੍ਸਪਿ ''ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਵਸੇਨ ਵ◌ਿਵਰਣਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ''ਵਨ੍ਦੇ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਪਿ ''ਸੁਖੀ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤੂ'ਤਿ ਵਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ਿਵਰਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ''ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ''ਵਨ੍ਦੇ''ਤਿ ਪਦਮਿਵ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ''ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ। ਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਮਨ੍ਤਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਂ ''ਚਿਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਾਪਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿਯੇਵ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ਾ ''ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਪਯਿਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵ◌ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ।

ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਵ◌ਿਭਾਵਤ੍ਥਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥਂ **ਵ◌ਿਧੁਰਜਾਤਕਪ੍ਪਦੇਸਂ** ਵਦਾਮ।

''ਕਥਂ ਨੋ ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਵ◌ਾਦਾਪਯੇਥ ਵ◌ੇ।

ਯਂ ਨਰੋ ਹਨ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ

ਅਯਂ ਤਾਵ ਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿ। ਅਯਂ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੋ** ''ਯਞ੍ਹਿ ਨਰੋ ਹਨ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਂ ਕਥਂ ਨੁ ਅਭਿਵਾਦੇਯ੍ਯ, ਕਥਂ ਵਾ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਵਾਦਾਪਯੇਥ ਵੇ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਅਭਿਵਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਤਬ੍ਬਾਚਕਤ੍ਤਾ। **ਅਭਿਵਾਦਾਪਯੇਥ** ਵੇਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਤਬ੍ਬਾਚਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਵਿਭਾਗਂ ਪਨ ਞਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ''ਨਰੋ ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਹਨ੍ਤੁਂ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਹਨ੍ਤਾ ਤਂ ਵਜ੍ਝਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਥਂ ਨੁ ਅਭਿਵਾਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਵਾ ਹਨ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਵਜ੍ਝੇਨ ਮਂ ਵਨ੍ਦਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਥਂ ਵਨ੍ਦਾਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਰਾਜਾਨੋ ਚੋਰਂ ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਰਣਵਸੇਨ ''ਤੇਨ ਵਜ੍ਝੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਯੋਜਿਤਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ''ਤਂ ਵਜ੍ਝ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਸਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਕਮ੍ਮਕਧਾਤੁਯਾਤਿ। ਨਨੁ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ''ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਥੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤੇਸਂ ਦੋਸੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਹੋਤਿ, ਸੁਣਾਥ ਅਸ੍ਮਾਕਂ ਸੋਧਨਂ, ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ''ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਵਦੀ ਅਭਿਵਾਦਨਥੁਤੀਸੂ''ਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ਅਤ੍ਥਮਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੋਹਾਰਵਿਸਯੇ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਮਤ੍ਥਂ ਸੋਤੂਨਂ ਬੋਧੇਤੁਂ ''ਵਦ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਯੇਵਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਕਾਰਿਤਤ੍ਥਮਾਦਾਯ ''ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ 'ਸੁਖੀ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤੂ'ਤਿ ਵਦਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਏਵਂ ਵਦਾਪੇਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ **ਅਭਿਵਾਦਨ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਤੇਸਂ ਦੋਸੋ। ਪੂਜਾਰਹਾ ਹਿ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਨਮੋਯੇਵ ਤੇਸਂ ਕਰੋਮ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਠਾਨਂ ਸੁਖੁਮਂ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ।

ਦਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਧਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਰਨ੍ਧ ਪਾਕੇ। ਸੂਦੋ ਭਤ੍ਤਂ ਰਨ੍ਧੇਤਿ, ਰਨ੍ਧਯਤਿ। ਕਾਕਂ ਸੋਕਾਯ ਰਨ੍ਧੇਹਿ। ਰਨ੍ਧਕੋ। ਸੂਦੇਨ ਓਦਨੋ ਰਨ੍ਧਿਯਤਿ। ਰਨ੍ਧਿਤੋ। ਰਨ੍ਧਨਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਸੂਦਂ ਸੂਦੇਨ ਵਾ ਓਦਨਂ ਰਨ੍ਧਾਪੇਤਿ, ਰਨ੍ਧਾਪਯਤਿ। ਰਨ੍ਧੇਤੁਂ, ਰਨ੍ਧਯਿਤੁਂ। ਰਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ, ਰਨ੍ਧਯਿਤ੍ਵਾ, ਰਨ੍ਧਿਯ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਧੂ ਕਮ੍ਪਨੇ। ਧਾਵੇਤਿ, ਧਾਵਯਤਿ।

ਗਨ੍ਧ ਸੂਚਨੇ ਅਦ੍ਦਨੇ ਚ। ਸੂਚਨਂ। ਪਕਾਸਨਂ। **ਅਦ੍ਦਨਂ** ਪਰਿਪ੍ਲੁਤਾ। ਗਨ੍ਧੇਤਿ, ਗਨ੍ਧਯਤਿ, ਗਨ੍ਧੋ।

ਏਤ੍ਥ **ਗਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੂਚਯਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਗਨ੍ਧੋ। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਂ ''ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਗਨ੍ਧੋ। **ਗਮੁਧਰ**ਧਾਤੁਦ੍ਵਯਵਸੇਨਪਿ **ਗਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਧਰਿਯਤੀਤਿ ਗਨ੍ਧੋ'' ਇਤਿ, ਆਹ ਚ ''ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਧਰਿਯਤੀਤਿ ਗਨ੍ਧੋ, ਸੂਚਨਤੋਪਿ ਵਾ''ਤਿ। **ਗਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ''ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧਥੇਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛੇਦਨੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵ**ਧ ਸਂਯਮੇ**। ਵਧੇਤਿ, ਵਧਯਤਿ।

ਬੁਧਿ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਬੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਬੁਨ੍ਧਯਤਿ। ਪਲਿਬੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਪਲਿਬੁਨ੍ਧਯਤਿ। ਪਲਿਬੋਧੋ, **ਪਰਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਸੋ ਵਿਕਾਰਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਜਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਲਿਬੋਧੋ**ਤਿ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧਾਦਿ। ਅਪਿਚ **ਪਲਿਬੋਧੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਤ੍ਤਯਞ੍ਚ।

ਵ**ਦ੍ਧ ਛੇਦਨਪੂਰਣੇਸੁ**। ਵਦ੍ਧੇਤਿ, ਵਦ੍ਧਯਤਿ। ਵਦ੍ਧਕੀ। ਵ**ਦ੍ਧਕੀ**ਤਿ ਗਹਕਾਰਕੋ।

ਗਦ੍ਧ ਅਭਿਕਙ੍ਖਾਯਂ। ਗਦ੍ਧੇਤਿ, ਗਦ੍ਧਯਤਿ। ਗਦ੍ਧੋ। **ਗਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਗਿਜ੍ਝੋ। ''ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਸਧੁ ਪਹਂਸਨੇ। ਸਧੇਤਿ, ਸਧਯਤਿ।

ਵ**ਦ੍ਧ ਭਾਸਾਯਂ**। ਵਦ੍ਧੇਤਿ, ਵਦ੍ਧਯਤਿ।

ਅਨ੍ਧ ਦਿਟ੍ਠੂਪਸਂਹਾਰੇ। ਦਿਟ੍ਠੂਪਸਂਹਾਰੋ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਸਂਹਾਰੋ ਅਪਨਯਨਂ ਵਿਨਾਸੋ ਵਾ। ਚਕ੍ਖੁ ਹਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ''ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਤਮਣ੍ਡਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤਾਨਂ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸਭੂਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮਣ੍ਡਲੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਟੀਕਾਯਮ੍ਪਿ** ਚ ''ਦਿਟ੍ਠਿਮਣ੍ਡਲੇਤਿ ਅਭਿਮੁਖਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸਭੂਤੇ ਚਕ੍ਖੁਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਣ੍ਡਲੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂਭੂਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਸਂਹਾਰੇ **ਅਨ੍ਧ**ਧਾਤੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਨ੍ਧੇਤਿ, ਅਨ੍ਧਯਤਿ। ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਅਨ੍ਧਯਿਂਸੁ, ਅਨ੍ਧੋ। **ਅਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਧੇਤੀਤਿ ਅਨ੍ਧੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚਕ੍ਖੂਨਂ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ ਨਟ੍ਠਨਯਨੋ, ਏਵਮਿਧ **ਅਨ੍ਧ**ਧਾਤੁ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਪਨ ''ਖਾਦਾਮਗਮਾਨਂ ਖਨ੍ਧਨ੍ਧਗਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ **ਅਮ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਅਨ੍ਧਾ**ਦੇਸਕਰਣਵਸੇਨ ਰੂਪਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਬਧ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਮਿਗਂ ਬਾਧੇਤਿ, ਬਾਧਯਤਿ। ਬਦ੍ਧੋ ਮਿਗੋ, ਬਦ੍ਧੋਸਿ ਮਾਰਪਾਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥ **ਬਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ **ਬਾਧਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਵਾਤਂ ਜਾਲੇਨ ਬਾਧੇਸਿ, ਯੋ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬਾਧੇਸੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਸੀਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨ **"ਬਾਧ** ਬਦ੍ਧਾਯ''ਨ੍ਤਿ **ਬਾਧ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਬਾਧਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ''ਬਾਧੇਤਿ, ਬਾਧਯਤੀ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਭਵਤਿ। **ਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬਾਧਿਯਤੇ ਬਨ੍ਧਿਯਤੇ ਸੋਤਿ ਬਦ੍ਧੋ।

ਧਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਨਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਮਾਨ ਪੂਜਾਯਂ ਪੇਮਨੇ ਵੀਮਂਸਾਯਂ। ਮਾਨੇਤਿ, ਮਾਨਯਤਿ। ਮਾਤਾ। ਵਿਮਾਨੇਤਿ, ਵਿਮਾਨਯਤਿ, ਪਟਿਮਾਨੇਤਿ, ਪਟਿਮਾਨਯਤਿ। ਮਾਨਨਾ, ਸਮ੍ਮਾਨਨਾ, ਵਿਮਾਨਨਾ, ਵਿਮਾਨਂ, ਵਿਮਾਨਨਂ, ਮਾਨਿਤੋ।

> ਅਮਾਨਨਾ ਯਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੋ, ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਵਿਮਾਨਨਾ।
> ਹੀਨਸਮ੍ਮਾਨਨਾ ਵਾਪਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿਂ ਵਸੇ॥

ਵੀਮਂਸਤਿ, ਵੀਮਂਸਾ, ਵੀਮਂਸਿਯਤੀਤਿ ਵੀਮਂਸਿਯਮਾਨੋ। ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਪੂਜੇਤਿ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ''ਮਾਨੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ **"ਮਾਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਨੇਨ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ। **ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਯੇਹਿ **ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ**''ਤਿ। ਸੋ ਵੇਵਚਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮਾਨਨਪੂਜਨ**ਸਦ੍ਦਾ ਹਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਵੇਵਚਨਸਦ੍ਦਾ ਏਵ। **ਵਿਮਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਤਿ। **ਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਯੋਗਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਮਾਨਿਯਤਾਯ ਵਿਮਾਨਂ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਾਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਹਿ **ਵਿਮਾਨਂ,** ਦੇਵਾਨਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਬ੍ਯਮ੍ਹਂ।

ਮਨ ਥਮ੍ਭੇ। ਥਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਤਾ। ਮਾਨੇਤਿ, ਮਾਨਯਤਿ। ਮਾਨੋ।

ਥਨ ਦੇਵਸਦ੍ਦੇ। ਦੇਵਸਦ੍ਦੋ ਮੇਘਸਦ੍ਦੋ, ਥਨੇਤਿ, ਥਨਯਤਿ।

ਯਥਾਪਿ ਮੇਘੋ ਥਨਯਂ, ਵਿਜ੍ਜੁਮਾਲੀ ਸਤਕ੍ਕਕੁ।

ਥਲਂ ਨਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੂਰੇਤਿ, ਅਭਿਵਸ੍ਸਂ ਵਸੁਨ੍ਧਰਂ।

ਯਥਾ ਪਾਵੁਸਕੋ ਮੇਘੋ, ਥਨਯਨ੍ਤੋ ਸਵਿਜ੍ਜੁਕੋ।

ਊਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਂ। ਊਨੇਤਿ, ਊਨਯਤਿ। ਊਨੋ ਲੋਕੋ।

ਧਨ ਸਦ੍ਦੇ। ਧਨੇਤਿ, ਧਨਯਤਿ, ਧਨਿਯਜਤਿ। ਧਨਿ, ਧਨਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਧਨੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। **ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨੁਕਂ, ਤਞ੍ਹਿ ਮਮ ਇਦਨ੍ਤਿ ਧਨਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਧਨਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਧਾਤੁ ਇਚ੍ਛਾਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਮਾਤਾ ਹਿ ਤਵ ਇਰਨ੍ਧਤਿ, ਵਿਧੂਰਸ੍ਸ ਹਦਯਂ ਧਨਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਧਨਿਯਜਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ।

ਥੇਨ ਚੋਰਿਯੇ। ਚੋਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਚੋਰਿਯਂ**। ਯਥਾ ਸੂਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਚ ਦਕ੍ਖਿਯਂ। ਥੇਨੇਤਿ, ਥੇਨਯਤਿ। ਥੇਨੋ, ਥੇਨੇਤ੍ਵਾ।

ਤਨੁ ਸਦ੍ਦੋਪਤਾਪੇਸੁ। ਤਾਨੇਤਿ, ਤਾਨਯਤਿ। ਇਧਾਯਂ ਸਵੁਦ੍ਧਿਕਾ। **ਤਨਾਦਿ**ਗਣੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤ੍ਥਵਸੇਨ ''ਤਨੋਤਿ, ਤਨੁਤੇ''ਤਿ ਅਵੁਦ੍ਧਿਕਾ।

ਤਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਪਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਞਪ ਤੋਸਨਨਿਸਾਨੇਸੁ। ਞਾਪੇਤਿ, ਞਾਪਯਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਯਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਕਤਨਿਬ੍ਬਚਨੇਹਿ ਵਾਕਜਾਵਯਵੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦੇਸਿਤੇਹਿ ਵੇਨੇਯਜਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਤੋਸਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਨਿਸਾਨਞ੍ਚ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨੇ। ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਯਤਿ। ''ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਏਕਮੇਵ ਪਦਂ। ਤਾਨਿ ''ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਯਦਾ ''ਞਾ ਅਵਬੋਧਨੇ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੂਪਾਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਤਦਾ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਤਬ੍ਬਾਚਕਤ੍ਤਾ।

ਲਪ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ। ਲਪੇਤਿ, ਲਪਯਤਿ। ਲਾਪੋ, ਲਪਨਂ, ਆਲਾਪੋ, ਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਲਪਿਤਂ।

ਝਪ ਦਾਹੇ। ਝਾਪੇਤਿ, ਝਾਪਯਤਿ। ਝਤ੍ਤੋ, ਝਾਨਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਝਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਪਾਚਨਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪਿਤੋਤਿ ਝਤ੍ਤੋ, ''ਝਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸੁ ਕਿਲਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਪਾਲ਼ਿ। **ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਧਮ੍ਮੇ ਝਾਪੇਤੀਤਿ ਝਾਨਂ, ਸਵੁਦ੍ਧਿਕਂ। ਕਾਰਿਤੇ ਪਨ – ਝਾਪਾਪੇਤਿ, ਝਾਪਾਪਯਤਿ।

ਰੂਪ ਰੂਪਕ੍ਰਿਯਾਯਂ। ਰੂਪਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾਮ ਪਕਾਸਨਕ੍ਰਿਯਾ। ਰੂਪੇਤਿ, ਰੂਪਯਤਿ। ਰੂਪਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਯਤੀਤਿ ਰੂਪਂ। ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਨਾਯਂ "**ਰੂਪਂ ਰੁਪ੍ਪਨੇ**"ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ।

ਕਪ੍ਪ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ। **ਵਿਧਿ** ਕ੍ਰਿਯਾ। ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਕਪ੍ਪਯਤਿ। ਮੋਰੋ ਵਾਸਮਕਪ੍ਪਯਿ। ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੁਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮਿ ਗੋਤਮਂ।

ਕਪ੍ਪ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਛੇਦਨੇ ਚ। ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਕਪ੍ਪਯਤਿ, ਮੋਰੋ ਵਾਸਮਕਪ੍ਪਯਿ। ਕਪ੍ਪਿਤਮਸ੍ਸੁ। ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਪਕਪ੍ਪਯਤਿ। ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਤਿ। ਕਪ੍ਪੋ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ਕਪ੍ਪਸਮਣੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਕਪ੍ਪਿਯਤੀਤਿ ਕਪ੍ਪੋ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਂ। **ਵਿਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਕਪ੍ਪਨਂ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਭਾਵੋ। ਇਧ **ਕਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਭਵਤਿ।

ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਵੋਹਾਰਕਾਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਛੇਦਨਵਿਕਪ੍ਪਲੇਸਸਮਨ੍ਤਭਾਵਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਮੇਤਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਮਤ੍ਥੋ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹਿ ਫਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵੋਹਾਰੋ। ''ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕਾਲੋ। ''ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ''ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਛੇਦਨਂ। ''ਕਪ੍ਪਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਲੇਸੋ। ''ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਕਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਧਾਨਪਟਿਭਾਗਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਲਪਰਮਾਯੁਵੋਹਾਰਸਮਨ੍ਤਭਾਵਾਭਿਸਦ੍ਦਹਨ ਛੇਦਨ ਵਿਨਿਯੋਗ ਵਿਨਯ ਕ੍ਰਿਯਾ ਲੇਸਨ੍ਤਰ ਕਪ੍ਪਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਅਸਙ੍ਖਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਮਹਾਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਆਗਤੋ। ''ਚੀਵਰੇ ਵਿਕਪ੍ਪਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਧਾਨੇ, ਅਧਿਕਵਿਧਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਵਤ ਭੋ ਸਾਵਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾ ਨ ਜਾਨਿਮ੍ਹਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਟਿਭਾਗੇ, ਸਤ੍ਥੁਸਦਿਸੇਨਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਲੇ। ''ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਆਨਨ੍ਦ ਤਥਾਗਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਮਾਯੁਮ੍ਹਿ। ਆਯੁਕਪ੍ਪੋ ਹਿ ਇਧ ''ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹਿ ਫਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਣਵੋਹਾਰੇ। ''ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੇ। ''ਸਦ੍ਧਾਸਦ੍ਦਹਨਾ ਓਕਪ੍ਪਨਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਾਦੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨੇ, ਸਦ੍ਧਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਛੇਦਨੇ। ''ਏਵਮੇਵ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਪੇਤਾਨਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਨਿਯੋਗੇ। ''ਕਪ੍ਪਕਤੇਨ ਅਕਪ੍ਪਕਤਂ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਨਯਕ੍ਰਿਯਾਯਂ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਲੇਸੇ। ''ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ, ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ, ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੇ।

''ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ,
ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ।
ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ,
ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਚ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀ''ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਤਣ੍ਡਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ। ''ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੇ । ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਹਾਕਪ੍ਪੇ। ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚ ਵਿਧਾਨੇ ਚ, ਪਟਿਭਾਗੇ ਤਥੇਵ ਚ।
ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੰ ਤਥਾ ਕਾਲੇ, ਪਰਮਾਯੁਮ੍ਹਿ ਚ ਛੇਦਨੇ॥

ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੇ ਵੋਹਾਰੇ, ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨੇਪਿ ਚ।
ਵਿਨਿਯੋਗੇ ਚ ਵਿਨਯ-ਕ੍ਰਿਯਾਯੰ ਲੇਸਕੇਪਿ ਚ॥

ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਰਕਪ੍ਪੇਸੁ, ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਵਸਙ੍ਖ੍ਯੇ।
ਕਪ੍ਪੇ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ, **ਕਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਕਪਿ ਗਤਿਯੰ। ਕਮ੍ਪੇਤਿ, ਕਮ੍ਪਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਚਲਨਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਸਦਿਸਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਚਲਨਤ੍ਥੇ ਹਿ "**ਕਮ੍ਪ ਕਮ੍ਪਨੇ**"ਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ''ਕਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਅਕਮ੍ਮਕਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪੰ। ''ਕਮ੍ਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ''ਇਦਮ੍ਪਿ ਦੁਤਿਯੰ ਸਲ੍ਲੰ, ਕਮ੍ਪੇਤਿ ਹਦਯੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਅਕਮ੍ਮਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਕਮ੍ਮਕਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਖਪਿ ਖਨ੍ਤਿਯੰ। ਖਮ੍ਪੇਤਿ, ਖਮ੍ਪਯਤਿ।

ਥੂਪ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ। ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ ਆਰੋਹੋ ਉਬ੍ਬੇਧੋ। ਥੂਪੇਤਿ, ਥੂਪਯਤਿ। ਥੂਪੋ, ਥੂਪਿਕਾ।

ਤਪ ਖਯੇ। ਤਪੇਤਿ, ਤਪਯਤਿ।

ਉਪ ਪਜ੍ਜਨੇ। ਉਪੇਤਿ, ਉਪਯਤਿ।

ਚਪ ਕਕ੍ਕਨੇ। ਚਪੇਤਿ, ਚਪਯਤਿ।

ਸੁਪ੍ਪ ਮਾਨੇ। ਸੁਪ੍ਪੇਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਯਤਿ।

ਡਪ ਡਿਪ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਡਾਪੇਤਿ। ਡਾਪਯਤਿ। ਡੇਪੇਤਿ, ਡੇਪਯਤਿ।

ਕਪ ਅਵਕਮ੍ਪਨੇ। ਕਪੇਤਿ, ਕਪਯਤਿ। ਕਪਣੋ। **ਕਪਣੋ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ''ਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਗੁਪ ਕੁਪ ਧੂਪ ਭਾਸਾਯੰ। ਗੋਪੇਤਿ, ਗੋਪਯਤਿ। ਕੋਪੇਤਿ, ਕੋਪਯਤਿ। ਧੂਪੇਤਿ, ਧੂਪਯਤਿ।

ਕਿਪ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਲੇ। ਕਿਪੇਤਿ, ਕਿਪਯਤਿ।

ਖੇਪ ਪੇਰਣੇ। ਪੇਰਣੰ ਚੁਣ੍ਣਿਕਰਣੰ, ਖੇਪੇਤਿ, ਖੇਪਯਤਿ।

ਤਪ ਪੀਣਨੇ। ਤਪੇਤਿ, ਤਪਯਤਿ।

ਆਪੁ ਲਮ੍ਬਨੇ। ਆਪੇਤਿ, ਆਪਯਤਿ। ਆਪੋ।

ਤਪ ਦਾਹੇ। ਤਪੇਤਿ, ਤਪਯਤਿ। ਤਪੋ, ਤਾਪੋ। ਆਤਾਪੋ, ਸਨ੍ਤਾਪੋ। ਕਾਰਿਤੇ – ਤਾਪੇਤਿ, ਤਾਪਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਪੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਤਪੋ, ਸੀਲਂ।

ਓਪਥਪ ਥਪਨੇ। ਓਪੇਤਿ, ਓਪਯਤਿ। ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਟ੍ਠੇ ਓਪੇਨ੍ਤਿ। ਥਪੇਤਿ, ਥਪਯਤਿ। ਥਪਿਤੋ। ਥਪਯਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਦਂ ਵਵਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਵੇਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਵਿ ਅਵ ਥਪੇਤਿ, ਵਿ ਅਵ ਥਪਨ''ਨ੍ਤਿ ਛੇਦੋ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇ ਸਰਲੋਪੋ **ਥ**ਸ੍ਸ **ਠ**ਤ੍ਤਂ ਵਿਸਦਿਸਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਪਨ ਸਰਲੋਪੋ, **ਅ**ਵਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ, **ਥ**ਸ੍ਸ **ਠ**ਤ੍ਤਂ, **ਪ**ਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਂ, ਵਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਵਕਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਚ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਂ ਭਵਤਿ। ਵੇ**ਟ੍ਠਬ੍ਬਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਬਜਵਤ੍ਥਾਪਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਨ**ਕਾਰਲੋਪੇ ''ਵੇਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਭਵਤਿ।

ਮਾਪ ਮਾਪਨੇ। ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਮਾਪੇਤਿ, ਮਾਪਯਤਿ। ਯੋ ਪਾਣਮਤਿਮਾਪੇਤਿ, ਪਣ੍ਣਸਾਲਾ ਸੁਮਾਪਿਤਾ।

ਯਪ ਯਾਪਨੇ। ਯਾਪਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ। ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ। ਯਾਪਯਤਿ। ਯਾਪਨਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ **ਯਾ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਗਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਕਾਰਿਤਪਦਂ ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਉਯਜਾਪੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਪਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਫਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ।

ਬਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਸਮ੍ਬ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਲ੍ਹਬਨ੍ਧਨਂ। ਸਮ੍ਬੇਤਿ, ਸਮ੍ਬਯਤਿ। ਸਮ੍ਬਲਂ।

ਸਬਿ ਮਣ੍ਡਲੇ। ਮਣ੍ਡਲਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ। ਰੂਪਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਕੁਬਿ ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ। ਕੁਮ੍ਬੇਤਿ, ਕੁਮ੍ਬਯਤਿ।

ਲੁਬਿ ਦੁਬਿ ਅਦ੍ਦਨੇ। ਅਦ੍ਦਨਂ ਹਿਂਸਾ। ਲੁਮ੍ਬੇਤਿ, ਲੁਮ੍ਬਯਤਿ। ਦੁਮ੍ਬੇਤਿ, ਦੁਮ੍ਬਯਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬ ਨਿਕੇਤਨੇ। ਨਿਕੇਤਨਂ ਨਿਵਾਸੋ। ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਯਤਿ।

ਗਬ੍ਬ ਮਾਨੇ। ਮਾਨੋ ਅਹਂਕਾਰੋ। ਗਬ੍ਬੇਤਿ, ਗਬ੍ਬਯਤਿ। ਗਬ੍ਬਨਂ, ਗਬ੍ਬਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਗਬ੍ਬਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ।

ਬਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਭਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਭੂ ਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਪਤ੍ਤਿ ਪਾਪਨਂ। ਸਕਮ੍ਮਿਕਾ ਧਾਤੁ। ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਯਤਿ। ਪਭਾਵੇਤਿ, ਪਭਾਵਯਤਿ। ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ, ਞਾਣਭੂਤੋ, ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸਮਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇਸੁਪਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਤ੍ਥ ਸਚੇ **"ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯ"**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਭਾਵੇਤਿ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਪਦਾਨਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਹਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਤ੍ਤਾ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ**ਤਿ ਇਮੰ ਪਕਾਰੰ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋ। ''ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ **"ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯੰ, ਭੂ ਪਤ੍ਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮ ਆਗਮਿਕਾਨੰ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ। ਤਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਰਿਣੇਤਿ, ਏਵੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਸਾਧਨਤੋ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿਪਿ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**। ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਮਯਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁੰ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**। ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਞਾਣਭੂਤੋ,** ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਵਾ ਞਾਣੰ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਞਾਣਭੂਤੋ,** ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਾ ਹਦਯੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਨਿਚ੍ਛਾਰਿਤਧਮ੍ਮਮਯੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ**। ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ**। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚ ਸਯਮ੍ਭੂਞਾਣੇਨ ਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ**। ਏਵੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਰਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ''ਤਾਤਾ ਮਯੰ ਮਹਲ੍ਲਕਾ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਪੁਤ੍ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਭੂਤੰ ਸਮ੍ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਮ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ ਚ ''ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਰੇਵਤੰ ਸਹਜਾਤਿਯੰ ਸਮ੍ਭਾਵਿਸੁ''ਤਿ ਚਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ, ਦੇਵਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੰਸਾਰਮੋਚਕਪੇਤਵਤ੍ਥੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ "ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾ**ਤਿਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੰ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੋ।

ਭੂ ਅਵਕਮ੍ਪਨੇ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਕਮ੍ਮਕੋ। ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਯਤਿ। ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਭਾਤਰੰ ਵਾ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ। **ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ**ਤਿ ''ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਭਦਨ੍ਤਾ ਅਰੋਗਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ **ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ**ਤਿ ਮਨੋਵਡ੍ਢਨਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਸੁ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਮਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ, ''ਤੇ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਲਭ ਆਭਣ੍ਡਨੇ। ਲਭੇਤਿ, ਲਭਯਤਿ।

ਜਭਿ ਨਾਸਨੇ। ਜਮ੍ਭੇਤਿ, ਜਮ੍ਭਯਤਿ।

ਲਾਭ ਪੇਸਨੇ। ਲਾਭੇਤਿ, ਲਾਭਯਤਿ। **"ਲਭ ਲਾਭੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਿ ਚੇ, ਕਾਰਿਤਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਦਭੀ ਭਯੇ। ਈਕਾਰਨ੍ਤਾਯੰ ਧਾਤੁ, ਤੇਨ ਸਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਦਭੇਤਿ, ਦਭਯਤਿ।

ਦੂਭ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭੇ। ਦੂਭੇਤਿ, ਦੂਭਯਤਿ।

ਵਮ੍ਭ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨੇ। ਵਮ੍ਭੇਤਿ, ਵਮ੍ਭਯਤਿ। ਵਮ੍ਭਨਾ। ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤਿ।

ਭਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਮਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਆਤੇਨ ਚਮੁ ਧੋਵਨੇ। ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਚਮੁਧਾਤੁ ਧੋਵਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਆਚਮੇਤਿ, ਆਚਮਯਤਿ। ਆਚਮਨਕੁਮ੍ਭੀ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਤਤੋ ਹਿ ਸੋ ਆਚਮਯਿਤ੍ਵਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾ’’ਤਿ **ਅਪ੍ਪਸਕ੍ਕਾਰਪੇਤਵਤ੍ਥੁਪਾਲ਼ਿ**ਪ੍ਪਦੇਸੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਚਮਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਧੋਵਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਮੁਖਂ ਵਿਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਧਾਤੁ ਭੂਵਾਦਿਗਣਿਕਤ੍ਤੇ ‘‘ਚਮਤੀ’’ਤਿ ਭਕ੍ਖਨਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਕਮੁ ਇਚ੍ਛਾਕਨ੍ਤੀਸੁ। ਕਾਮੇਤਿ, ਕਾਮਯਤਿ। ਕਾਮੋ, ਕਨ੍ਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ, ਕਾਮਨਾ, ਕਾਮਯਮਾਨੋ,ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ। ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਾਮੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਵਿਸਯਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਾਮੋ। ਕਾਮਿਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਕਾਮੋ,** ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਤ੍ਥੁਕਾਮਵਸੇਨੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਲੇਸੋ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਾਤਵ੍ਹ ਵਤ੍ਥੁ ‘‘ਕਾਮੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਾਰੋਪਿ ਵਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਕਾਮੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਪਪਞ੍ਚਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਠਪੇਤੁਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ‘‘ਕਾਮੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਪੋਰਾਣਕਵਿਰਚਨਾਯਂ –

‘‘ਵਨ੍ਦੇ ਵਨ੍ਦੇਹਮਸ੍ਸਤ੍ਥਂ, ਯਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੁਜ੍ਜਿਤੋ ਜਿਤੋ।
ਕਾਮੋ ਕਾਮੋਘਤਿਣ੍ਣੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਸਤਾ ਸਤਾ’’ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ –

ਕਾਮੋ ਨਮੁਚਿ ਕਣ੍ਹੋ ਚ, ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਪਜਾਪਤਿ।
ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ ਮਦਨੋ, ਪਾਪਿਮਾ ਦਮ੍ਮਕੋਪਿ ਚ।
ਕਨ੍ਦਪ੍ਪੋ ਚ ਰਤਿਪਤਿ, ਮਾਰੋ ਚ ਕੁਸੁਮਾਯੁਧੋ।

ਅਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ‘‘ਮਾਰੋ, ਨਮੁਚਿ, ਕਣ੍ਹੋ, ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੂ’’ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਯੇਵ ਨਾਮਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਭੂਵਾਦਿਗਣੇ “ਕਮੁ ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ**”ਤਿ ਵੋਹਾਰਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਕਮੁ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਧ ਚ **“ਕਮੁ ਇਚ੍ਛਾਕਨ੍ਤੀਸੂ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਕਮੁ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਕਥਯਾਮ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਖਯਸੁਨ੍ਦਰਾਭਿਰੂਪਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਭਨ੍ਤੇ ਰਤ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ, ਚਿਰਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਨ੍ਦਰੇ।

‘‘ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਪਾਦਾਨਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਯਸਸਾ ਜਲਂ।
ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ’’ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਅਭਿਰੂਪੇ। ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ –

ਖਯਸ੍ਮਿਂ ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਚੇਵ, ਅਥੋ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ।
ਅਭਿਰੂਪੇ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਸਾਸਨੇ॥

ਥੋਮ ਸਿਲਾਘਾਯਂ। ਸਿਲਾਘਾ ਪਸਂਸਾ। ਥੋਮੇਤਿ, ਥੋਮਯਤਿ। ਥੋਮਿਤੋ, ਥੋਮਨਾ।

ਯਮ ਅਪਰਿਵੇਸਨੇ। ਯਮੇਤਿ, ਯਮਯਤਿ। ਯਮੋ।

ਸਮ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। ਸਾਮੇਤਿ, ਸਾਮਯਤਿ। ਸਮਾ। ਨਿਸਾਮੇਤਿ, ਨਿਸਾਮਯਤਿ। ਨਿਸਾਮਨਂ। ਪਟਿਸਾਮੇਤਿ, ਪਟਿਸਾਮਯਤਿ। ਪਟਿਸਾਮਨਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਮਾ**ਤਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ, ਸੋ ''ਸਮਾ''ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਯੋ ਯਜੇਥ ਸਤਂ ਸਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸਮਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ, ਉਪਯੋਗਵਸੇਨ ਪਨ ''ਸਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਇਮਾਨਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ ''ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ, ਵਚ੍ਛਰੋ, ਸਮਾ, ਹਾਯਨੋ, ਸਰਦੋ, ਵਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਨਿਸਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਇਞ੍ਘ ਮਦ੍ਦਿ ਨਿਸਾਮੇਹਿ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ ਯਾਦਿਸੋ ਵਨੇ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਉਪਧਾਰੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਸਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਂ ਗੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਸਮ ਆਲੋਚਨੇ। ਆਲੋਚਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। ਸਾਮੇਤਿ, ਸਾਮਯਤਿ। ਨਿਸਾਮਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਨਿਸਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਪੇਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਇਞ੍ਘ ਮਦ੍ਦਿ ਨਿਸਾਮੇਹਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਨਿਸਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਓਲੋਕੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਾਤੂਨਮਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਉਪਸਗ੍ਗਯੋਗਤੋ ਵਾ ਸਵਨੇਪਿ ਅਯਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤਤੋ ਕਣ੍ਹਾਜਿਨਾਯਾਪਿ, ਨਿਸਾਮੇਹਿ ਰਥੇਸਭਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਸੁਣੋਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਮ ਰੋਗੇ। ਅਮੇਤਿ, ਅਮਯਤਿ। ਅਨ੍ਧੋ। ਬਿਲਙ੍ਕਪਾਦੋ ਅਨ੍ਧਨਖੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਟ੍ਠਨਯਨੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨ੍ਧਨਖੋ**ਤਿ ਪੂਤਿਨਖੋ। ਉਭਯਥਾਪਿ ਸਰੋਗਤ੍ਤਂ ਸੂਚਿਤਂ।

ਭਾਮ ਕੋਧੇ। ਭਾਮੇਤਿ, ਭਾਮਯਤਿ।

ਗੋਮ ਉਪਲੇਪਨੇ। ਗੋਮੇਤਿ, ਗੋਮਯਤਿ।

ਸਾਮ ਸ੍ਵਾਨ੍ਤਨੇ ਆਮਨ੍ਤਨੇ। ਸ੍ਵਾਨ੍ਤਨਂ ਸਾਮਪ੍ਪਯੋਗੋ। **ਆਮਨ੍ਤਨਂ** ਅਵ੍ਹਾਯਨਂ ਪਕ੍ਕੋਸਨਂ। ਸਾਮੇਤਿ, ਸਾਮਯਤਿ।

ਸਙ੍ਗਾਮ ਯੁਦ੍ਧੇ। ਸਙ੍ਗਾਮੇਤਿ, ਸਙ੍ਗਾਮਯਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਰਾਜਾਨੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁਂ। ਸਙ੍ਗਾਮੋ। **ਆਤੋ ਗਮੁ** ਈਸਮਧਿਵਾਸਨੇ। ਆਗਮੇਤਿ, ਆਗਮਯਤਿ, ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੋ ਸਮੁਦਾਗਮੇਤਿ, ਸਮੁਦਾਗਮਯਤਿ। ਉਪਾਸਕੋ ਧਮ੍ਮਸਵਨਨ੍ਤਰਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਆਗਮੇਥ ਆਗਮੇਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ, ਆਗਮਨਂ। ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ, ਆਗਮਯਮਾਨੋ।

ਤਤ੍ਰ **ਆਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਈਸਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਸਮੁਦਾਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਭੂਵਾਦਿਗਣੇ** ''ਗਮਯਤੀ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਕਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਆਗਮੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਮਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਇਤਿ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੇ **ਪ**ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ

ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ।

ਯਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਯੁ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯਂ। ਯਾਵੇਤਿ, ਯਾਵਯਤਿ। ਯਵੋ।

ਬਜਯ ਖਯੇ। ਬਜਯੇਤਿ, ਬਜਯਯਤਿ। ਅਬਜਯੀਭਾਵੋ।

ਬਜਯ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਰੂਪਂ।

ਯਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਰਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪਰ ਗਤਿਯਂ। ਪਰੇਤਿ, ਪਰਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਤਿ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਗ੍ਗਾਯ ਪਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਗ੍ਗਾਯ ਪਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਗਰ ਉਗ੍ਗਮੇ। ਗਰੇਤਿ, ਗਰਯਤਿ। ਗਰੁ।

ਚਰ ਅਸੰਸਯੇ। ਚਰੇਤਿ, ਚਰਯਤਿ।

ਪੂਰਿ ਅਪ੍ਪਾਯਨੇ। ਪੂਰੇਤਿ, ਪੂਰਯਤਿ।

ਵਰ ਇਚ੍ਛਾਯਂ। ਵਰੇਤਿ, ਵਰਯਤਿ। ਵਰੋ, ਵਰਂ, ਵਰਨ੍ਤੋ। ਏਤੇ ਵਰਾਨਂ ਚਤੁਰੋ ਵਰੇਮਿ। ਏਤਂ ਸਕ੍ਕ ਵਰਂ ਵਰੇ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਰੋ**ਤਿ ਵਰਿਯਤੇ ਵਰਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਰੋ। **ਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਰੇਤੀਤਿ ਵਰਂ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਮਹਾਮਹਾਰਹਂ ਸਕਜ-ਮੁਨਿ ਨੀਵਰਣਾ ਰਣਾ।
ਮੁਤ੍ਤੁਂ ਮੁਤ੍ਤੁਂ ਸੁਦਸ੍ਸਨਂ, ਵਨ੍ਦੇ ਬੋਧਿਵਰਂ ਵਰ''ਨ੍ਤਿ

ਪੁਰਾਣਕਵਿਰਚਨਾਯਂ ''ਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਏਵਂ ਵਰੇਤੀਤਿ **ਵਰਨ੍ਤੋ। ਵਰੇ**ਤਿ ਵਰੇਮਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਯਾਚਾਮਿ। ਕਾਰਿਤੇ ''ਪਵਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ, ਇਚ੍ਛਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥੇ ਪਨਿਦਂ ਕਾਰਿਤਂ ਨ ਹੋਤਿ।

ਸਰ ਅਕ੍ਖੇਪੇ। ਸਰੇਤਿ, ਸਰਯਤਿ। ਸਰੋ। **ਸਰੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ।

ਸਾਰ ਦੁਬ੍ਬਲਜੇ। ਸਾਰੇਤਿ, ਸਾਰਯਤਿ। ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਮਾਰ ਕੀਲ਼ਾਯਂ। ਕੁਮਾਰੇਤਿ, ਕੁਮਾਰਯਤਿ। ਕੁਮਾਰੋ, ਕੁਮਾਰਕੋ। ਕੁਮਾਰੀ, ਕੁਮਾਰਿਕਾ।

ਏਤ੍ਥ ਕੁਮਾਰਯਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕੀਲ਼ਤੀਤਿ **ਕੁਮਾਰੋ**। ਸੋ ਏਵ ਅਤਿਦਹਰਤ੍ਤਾ **ਕੁਮਾਰਕੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਤ੍ਰਾਪਿ।

ਸੂਰ ਵੀਰ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਂ। ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਕਮਨਂ। ਸੂਰੇਤਿ, ਸੂਰਯਤਿ। ਵੀਰੇਤਿ, ਵੀਰਯਤਿ। ਸੂਰੋ, ਵੀਰੋ। ਸਾਸਨਿਕੇਹਿ ਪਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਦੂਹਿ ਏਵਂ ਧਾਤੁਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ **ਸੂਰਵੀਰ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਸੂਰੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਉਰੋ''ਤਿ ਚ ''ਮਹਾਵੀਰੋਤਿ ਮਹਾਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਵੀਰੋਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾ''ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ।

ਪਾਰ ਤੀਰ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਸਮਾਪਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪਨਂ। ਪਾਰੇਤਿ, ਪਾਰਯਤਿ। ਤੀਰੇਤਿ, ਤੀਰਯਤਿ। ਪਾਰਂ। ਤੀਰਂ। ਵਿਕ੍ਕਮਾਮਿ ਨ ਪਾਰੇਮਿ, ਭੂਮਿਂ ਸੁਮ੍ਭਾਮਿ ਵੇਗਸਾ। ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। ਸਨ੍ਤੀਰਣਂ,

ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਚ ਆਦੀਨਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਨ ਪਾਰੇਮੀ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਈਰ ਖੇਪਨੇ। ਈਰੇਤਿ, ਈਰਯਤਿ।

ਜਰ ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ। ਜਰੇਤਿ, ਜਰਯਤਿ। ਜਰਾ। **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ਪਨ ''ਜੀਰਤੀ''ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਵਰ ਆਵਰਣੇ। ਵਾਰੇਤਿ, ਵਾਰਯਤਿ। ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਨਿਵਾਰਯਤਿ। ਨਿਵਾਰੇਤਾ। ਪਰਿਵਾਰੇਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਯਤਿ। ਪਰਿਵਾਰੋ। ਪਵਾਰੇਤਿ, ਪਵਾਰਯਤਿ। ਪਵਾਰਣੰ। **ਪਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੇਧਨੰ ਵਾ ਕਾਮਦਾਨੰ ਵਾ।

ਧਰ ਧਾਰਣੇ। ਧਾਰੇਤਿ, ਧਾਰਯਤਿ। ਆਧਾਰੋ, ਆਧਾਰਕੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਚ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸੰਸਾਰੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਧਾਰਿਯਤਿ, ਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹੀਤਿਪਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਚਤੁਭੂਮਿਕੋ ਪਨ ਸਕਲਕ੍ਖਣੰ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਫੁਸਨਾਦਿਨਾ ਸਨ੍ਨਿਆਦਿਨਾ ਸਕਸਕਭਾਵੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਧਾਰਿਯਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਯਤੀਤਿਪਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਤੇਪਿਟਕੋ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮੋ ਸਕਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਭੇਏ ਅਤ੍ਥੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਕੇਚਿ ਤੁ ਵਿਦੂ ''ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਧੁਨਾਤਿ ਕਮ੍ਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**''ਤਿ ਧੂਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇ ਅਤੀਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹੇਤੁਗੁਣਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ।

''ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਉਭੋ ਸਮਵਿਪਾਕਿਨੋ।
ਅਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰਯੰ ਨੇਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਾਪੇਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿ''ਨ੍ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਗੁਣੇ। ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਯੰ।

ਅਥ ਵਾ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਭਾਵਪਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਤ੍ਤਿਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਵਿਕਾਰਗੁਣਪਚ੍ਚ-ਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਭਾਵੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਚਤੁਰੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਘਰਮੇਸਿਨੋ।
ਸਚ੍ਚੰ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ, ਸ ਵੇ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯੰ।

''ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਉਭੋ ਸਮਵਿਪਾਕਿਨੋ।
ਅਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰਯੰ ਨੇਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਾਪੇਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ

ਪੁਞ੍ਞੇ। ‘‘ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ, ਅਧਿਵਚਨਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੰ। ‘‘ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਯੰ। ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ। ‘‘ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਯੰ। ‘‘ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਕਾਰੇ। ‘‘ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਗੁਣੇ। ‘‘ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇ। ‘‘ਠਿਤਾਵਸਾ ਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ।

ਅਥ ਵਾ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਚ੍ਚਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਪਕਤਿਪੁਞ੍ਞਾਪਤ੍ਤਿਞੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਬਹੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਚ੍ਚੇ। ‘‘ਏਵੰਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ। ‘‘ਸਚ੍ਚੰ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯੰ। ‘‘ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਕਤਿਯੰ। ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਹਵੇ ਰਕ੍ਖਤਿ ਧਮ੍ਮਚਾਰਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪੁਞ੍ਞੇ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਯੰ। ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਞੇਯ੍ਯੇ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਵਿਵਿਧਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾਦਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ –

‘‘ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਏਕਕੋ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਯੇਨ ਗਚ੍ਛਸਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ

ਆਦੀਸੁ ਯੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਸਯੇ। ‘‘ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਜਰੰ ਉਪੇਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਯਾ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤਾ, ਸਾ ਏਵ ਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾ। ਯੋ ਚ ਹੇਤੁ, ਸੋ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ਗੁਣੇ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤਾਯ ਚ।
ਸਭਾਵੇ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯੰ, ਪੁਞ੍ਞੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਚ॥

ਆਪਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਕਾਰੇ ਚ, ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕੇਪਿ ਚ।
ਸਚ੍ਚਸਮਾਧਿਪਕਤਿ-ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਚ।
ਵਿਸਯੇ ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ, **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਕੇਚਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾਨੰ ਦਸਧਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਞੇਯ੍ਯਮਗ੍ਗੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ, ਸਭਾਵੇ ਅਥ ਜਾਤਿਯੰ।
ਮਨੇ ਵਿਸਯਪੁਞ੍ਞੇਸੁ, ਭਾਵੇ ਪਾਵਚਨੇਪਿ ਚ।
ਇਮੇਸੁ ਦਸਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ, **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਤਤ੍ਰ **ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ**ਤਿ ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਉਦ੍ਧਰਣੰ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ।

ਰਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਲਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪਾਲ ਰਕ੍ਖਣੇ। ‘‘ਰਕ੍ਖਣੰ, ਤਾਣੰ, ਗੋਪਨੰ, ਅਵਨੰ, ਪਾਲਨੰ, ਰਕ੍ਖਾ, ਰਕ੍ਖਣਾ, ਗੁਤ੍ਤਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਯਾਯਾ। ਪਾਲੇਤਿ, ਪਾਲਯਤਿ। ਪਾਲਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਪਾਲੋ। ਅਮ੍ਬਪਾਲੀ ਗਣਿਕਾ। ਸਮੋ ਭਵਤੁ ਪਾਲਿਨਾ। ਪਾਲਿਤੋ, ਪਾਲਨੰ, ਪਾਲ਼ਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਪਾਲ਼ੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿ, **ਲਸ੍ਸ ਲ਼ਤ੍ਤੰ**। ਅਥ ਵਾ ਅਨੋਦਕੰ ਰਕ੍ਖਣਟ੍ਠੇਨ ਮਹਤੋ ਤਲ਼ਾਕਸ੍ਸ ਥਿਰਾ ਮਹਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਪਾਲ਼ਿ,** ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ ਪਕਟ੍ਠਾਨੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨੰ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਬੋਧਨਤੋ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਪਕਟ੍ਠਾਨੰ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਨੰ ਆਲ਼ੀਤਿ **ਪਾਲ਼ਿ**।

> **ਪਾਲ਼ਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮੇ, ਤਲ਼ਾਕਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਚ।
> ਦਿਸ੍ਸਤੇ ਪਨ੍ਤਿਯਞ੍ਚੇਵ, ਇਤਿ ਞੇਯ੍ਯੰ ਵਿਜਾਨਤਾ॥

ਅਯਞ੍ਹਿ ‘‘ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਮੁਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਮਹਤੋ ਤਲ਼ਾਕਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਲ਼ਾਕਪਾਲ਼ਿਯੰ। ‘‘ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ੍ਤਿਯੰ, ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ ਧਾਤੁਯਾ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਾਟਿਪਦਿਕੋ ਹਿ ਪਨ੍ਤਿਵਾਚਕੋ **ਪਾਲ਼ਿ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਿਲ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਤੇਲੇਤਿ, ਤੇਲਯਤਿ। ਤੇਲੰ, ਤਿਲੋ, ਤਿਲੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਿਲੋ**ਤਿ ਤਿਲਗਚ੍ਛੋ। **ਤਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਫਲੰ। ਤਤੋ ਪਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਨੇਹੋ **ਤੇਲੰ**। ਸੋ ਹਿ ‘‘ਤਿਲਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ‘‘ਸਾਸਪਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, **‘‘ਤਿਲਸਿਨੇਹਨੇ’’**ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਯ **ਤਿਲ**ਧਾਤੁਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ। ਤੇਨ ‘‘ਸਾਸਪਤੇਲੰ, ਮਧੁਕਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਸਾਸਨੇ ਪਯੋਗਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਮਯੰ ਪਨ **ਤਿਲ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨੰ ਤਿਲਗਚ੍ਛਤਪ੍ਫਲਵਾਚਕਾਨੰ ‘‘ਤਿਲੋ, ਤਿਲ’’ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਰੂਪਾਨੰ ਪਕਾਸਨਮੁਖੇਨ ‘‘ਤਿਲਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮ, ਨ ਪਨ ਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਸਾਸਪਾਦੀਨੰ ਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਅਤੇਲਤ੍ਤੰ ਵਦਾਮ। ਅਥ ਕਿਞ੍ਚਰਹੀਤਿ ਚੇ? ਤਦ੍ਧਿਤਵਿਧਾਨੇ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੰ **ਤਿਲ**ਸਦ੍ਦੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ‘‘ਤਿਲਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮ। ਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਾਸਪਾਦੀਨੰ ਤੇਲਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਨ ਜਹਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦਾਹਰਣਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ‘‘ਤਿਲੋ, ਤਿਲੰ, ਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਲੰ, ਤਿਲੋ, ਤਿਲ’’ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵਚਨੰ ਤੇਲਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਿਨੇਹੇ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਸਾਸਨੇ ‘‘ਤਿਲਤੇਲੰ, ਸਾਸਪਤੇਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥਾਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਿਚ **ਤੇਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਿਲਤੇਲੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ **ਮਿਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਰਿਣਮਿਗੇਤਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਜਲ ਅਪਵਾਰਣੇ। ਜਾਲੇਤਿ, ਜਾਲਯਤਿ। ਜਾਲੰ, ਜਾਲਾ। **ਜਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਜਾਲੰ। **ਜਾਲਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾ।

ਖਲ ਸੋਚੇਯ੍ਯੇ। ਸੋਚੇਯ੍ਯੰ ਸੁਚਿਭਾਵੋ। ਖਾਲੇਤਿ, ਖਾਲਯਤਿ। ਪਕ੍ਖਾਲੇਤਿ, ਪਕ੍ਖਾਲਯਤਿ।

ਤਲ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯੰ। ਤਾਲੇਤਿ, ਤਾਲਯਤਿ। ਤਾਲੋ, ਤਲੰ।

ਏਤ੍ਥ **ਤਾਲੋ**ਤਿ ਤਿਣਰਾਜਰੁਕ੍ਖੋ। **ਤਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਤਲਭੂਮਿਤਲਾਦਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਾਲਯਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਜਾਤਨ੍ਤਿ **ਤਲੰ**।

ਤੁਲ ਉਮ੍ਮਾਨੇ। ਤੋਲੇਤਿ, ਤੋਲਯਤਿ।

ਦੁਲ ਉਕ੍ਖੇਪੇ। ਉਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧੰ ਖਿਪਨੰ। ਦੋਲੇਤਿ, ਦੋਲਯਤਿ। ਦੋਲਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੋਲਿਯਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਦਾਰਕੋ, ਯਥਾਨਿਪਨ੍ਨਕੋ ਵਾਤਿ **ਦੋਲਾ**।

ਵੁਲ ਨਿਮ੍ਮਜ੍ਜਨੇ। ਵੋਲੇਤਿ, ਵੋਯਲਤਿ।

ਮੀਲ ਨਿਮੀਲਨੇ। ਮੀਲੇਤਿ, ਮੀਲਯਤਿ। ਮੀਲਨੰ, ਉਮ੍ਮੀਲਨੰ, ਨਿਮੀਲਨੰ।

ਮੂਲ ਰੋਹਨੇ। ਮੂਲੇਤਿ, ਮੂਲਯਤਿ। ਮੂਲੰ। ਏਸਾ ਹਿ ਯਦਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯੰ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਾ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਾ, ''ਮੂਲਤੀ''ਤਿ ਚਸ੍ਸਾ ਰੂਪੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਯਤਿ ਰੂਹਤਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮੂਲੰ। ਅਥ ਵਾ ਮੂਲਯਤਿ ਛਿਨ੍ਨੋਪਿ ਕੋਚਿ ਏਤੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਪੁਨਦੇਵ ਰੂਹਤੀਤਿ **ਮੂਲੰ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਯਥਾਪਿ ਮੂਲੇ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੇ ਦਲ੍ਹੇ,
ਛਿਨ੍ਨੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪੁਨਦੇਵ ਰੂਹਤਿ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਯੇ ਅਨੂਹਤੇ,
ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਮੂਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਹੇਟ੍ਠਾ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕਲ ਪਿਲ ਖੇਪੇ। ਕਾਲੇਤਿ, ਕਾਲਯਤਿ। ਕਾਲੋ। ਪਿਲੇਤਿ, ਪਿਲਯਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਸਮਯੋਪਿ ਮਚ੍ਚੁਪਿ। ਤਤ੍ਰ ਸਮਯੋ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਯੁੰ ਕਾਲਯਤਿ ਖੇਪੇਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਅਪ੍ਪੰ ਅਪ੍ਪੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਲੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

''ਕਾਲੋ ਘਸਤਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਸਹਤ੍ਤਨਾ।
ਯੋ ਚ ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ, ਸਭੂਤਪਚਨਿੰਪਚੀ''ਤਿ॥

ਮਚ੍ਚੁ ਪਨ ਕਾਲਯਤਿ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਖੇਪੇਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਨਾਸੇਤੀਤਿ ਕਾਲੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ "ਕਾਲੋ**ਤਿ ਮਚ੍ਚੁ। ਕਾਲਯਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਨਾਸੇਤੀਤਿ ਕਾਲੋ। ਕਾਲੇਨ ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਕਤੋ ਨਾਸਿਤੋਤਿ **ਕਾਲਕਤੋ**"ਤਿ। ''ਮਰਣੰ ਹਿਨ੍ਤੂੰ ਮਚ੍ਚੁ ਮਟ੍ਟੁ ਚੁਤਿ ਕਾਲੋ ਅਨ੍ਤਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨਾਨਿ।

ਸੁਲ੍ਲ ਸਜ੍ਜਨੇ। ਸੁਲ੍ਲੇਤਿ, ਸੁਲ੍ਲਯਤਿ।

ਇਲ ਪੇਰਣੇ। ਇਲੇਤਿ, ਇਲਯਤਿ।

ਵਲ ਭਰਣੇ। ਵਾਲੇਤਿ, ਵਾਲਯਤਿ। ਵਾਲੋ।

ਲਲ ਇਚ੍ਛਾਯੰ। ਲਲੇਤਿ, ਲਲਯਤਿ।

ਦਲ ਵਿਦਾਰਣੇ। ਦਾਲੇਤਿ, ਦਾਲਯਤਿ, ਪਦਾਲੇਤਿ, ਪਦਾਲਯਤਿ। ਕੁਦਾਲੋ।

ਕਲ ਗਤਿਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇਸੁ। ਕਾਲੇਤਿ, ਕਾਲਯਤਿ। ਕਾਲੋ, ਕਲਾ। **ਕਲਾ**ਤਿ ਅਵਯਵੋ। ਸਾ ਹਿ ਕਾਲਯਿਤਬ੍ਬਾ ਸਙ੍ਖਾਯਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਕਲਾ**।

ਸੀਲ ਉਪਧਾਰਣੇ। ਉਪਧਾਰਣਂ ਭੁਸੋ ਧਾਰਣਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਆਧਾਰਭਾਵੋ। ਸੀਲੇਤਿ, ਸੀਲਯਤਿ। ਸੀਲਂ, ਸੀਲਨਂ।

ਏਤ੍ਥ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਵਸੇਨ ਭੁਸੋ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਸੀਲਂ। ਅਥ ਵਾ ਸੀਲਿਯਤਿ ਉਪਚਾਰਿਯਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਹਦਯਮਂਸਨ੍ਤਰਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਧਾਰਿਯਤੀਤਿ **ਸੀਲਂ। ਸੀਲਨ**ਨ੍ਤਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮਾਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੀਲਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ, ਇਧ ਪਨ ਆਧਾਰਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਪਧਾਰਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਲੇਤਿ, ਸੀਲਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਹਿ ''ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਆਧਾਰਭਾਵੋ ਉਪਧਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਵੇਲ ਕਾਲੋਪਦੇਸੇ। ਵੇਲੇਤਿ, ਵੇਲਯਤਿ। ਵੇਲਾ। ਕੇਚਿ "**ਵੇਲ** ਇਤਿ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂਹਿ ''ਵੇਲਯਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਪਲ ਮੂਲ ਲਵਨਪਵਨੇਸੁ। ਲਵਨਂ ਛੇਦਨਂ, **ਪਵਨਂ** ਸੋਧਨਂ। ਪਾਲੇਤਿ, ਪਾਲਯਤਿ। ਪਲਂ। **ਪਲਂ** ਨਾਮ ਮਾਨਵਿਸੇਸੋ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਮਤਿਂ ਪਾਲੇਤਿ ਲੁਨਾਤਿ ਸੋਧੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਪਲਂ**। ਮੂਲੇਤਿ, ਮੂਲਯਤਿ। ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਨ ''ਮੂਲਯਤਿ ਕੇਦਾਰਂ, ਮੂਲਯਤਿ ਧਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਥੂਲ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨੇ। ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਂ ਵਡ੍ਢਨਂ। ਥੂਲੇਤਿ, ਥੂਲਯਤਿ। ਥੂਲੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਥੂਲਾ ਜਵੇਨ ਹਾਯਨ੍ਤਿ।

ਪਲ ਗਤਿਯਂ। ਪਲੇਤਿ, ਪਲਯਤਿ। ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ। ਪਲੇਤਿ ਰਸਮਾਦਾਯ। ਯਥਾ ਸੁਤ੍ਤਗੁਲਂ ਯਤ੍ਤਕੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵੇਠਿਤਂ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਏਵ ਪਲਯਤਿ।

ਚਿਙ੍ਗੁਲ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇ। ਚਿਙ੍ਗੁਲੇਤਿ, ਚਿਙ੍ਗੁਲਯਤਿ। ਚਿਙ੍ਗੁਲਯਿਤ੍ਵਾ। ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਯਾਵਤਿਕਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਤਾਵਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਿਙ੍ਗੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪਪਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਿਙ੍ਗੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ।

ਲਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਵਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਦਿਵੁ ਪਰਿਕੂਜਨੇ। ਪਰਿਕੂਜਨਂ ਗਜ੍ਜਨਂ। ਦੇਵੇਤਿ, ਦੇਵਯਤਿ। ਦੇਵੋ ਚ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾ। **ਦੇ**ਵੋਤਿ ਮੇਘੋ।

ਦਿਵੁ ਅਦ੍ਦਨੇ। ਅਦ੍ਦਨਂ ਗਨ੍ਧਪਿਸਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦੇਵੇਤਿ, ਦੇਵਯਤਿ।

ਚਿਵ ਭਾਸਾਯਂ। ਚਿਵੇਤਿ, ਚਿਵਯਤਿ।

ਵਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਸਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਪੁਸ ਪੋਸਨੇ। ਪੋਸੇਤਿ, ਪੋਸਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਂ ''ਪੋਸੇਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ''ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਦੇਵੋ ਪੋਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਿਕਰੂਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਕਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਪੋਸਾਪੇਤਿ, ਪੋਸਾਪਯਤੀ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪੇਸ ਪਟਿਹਰਣੇ। ਪੇਸੇਤਿ, ਪੇਸਯਤਿ।

ਪਿਸ ਬਲਪਾਣਨੇਸੁ। ਪਿਸੇਤਿ, ਪਿਸਯਤਿ।

ਪਸਿ ਨਾਸਨੇ। ਪੰਸੇਤਿ, ਪੰਸਯਤਿ।

ਜਸਿ ਰਕ੍ਖਣੇ। ਜੰਸੇਤਿ, ਜੰਸਯਤਿ।

ਸਿਲੇਸ ਸਿਲੇਸਨੇ। ਸਿਲੇਸੇਤਿ, ਸਿਲੇਸਯਤਿ। ਸਿਲੇਸੋ।

ਲੂਸ ਹਿੰਸਾਯਂ। ਲੂਸੇਤਿ, ਲੂਸਯਤਿ।

ਪੁਨ੍ਸ ਅਭਿਮਦ੍ਦਨੇ। ਨਕਾਰੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਤ੍ਤਂ। ਪੁੰਸੇਤਿ, ਪੁੰਸਯਤਿ। ਨਪੁੰਸਕੋ। ਧਾਤੁ**ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ''ਪੋਸੋ'' ਇਚ੍ਚਪਿ ਰੂਪਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਨ ਪੁੰਸਕੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵਪੁਮ੍ਭਾਵਰਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇ ਨ ਪੁੰਸੇਤਿ ਅਭਿਮਦ੍ਦਨਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ **ਨਪੁੰਸਕੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨ ਪੁਮਾ, ਨ ਇਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨਪੁੰਸਕੋਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਨਪੁੰਸਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਧੂਸ ਕਨ੍ਤਿਕਰਣੇ। ਧੂਸੇਤਿ, ਧੂਸਯਤਿ।

ਰੁਸ ਰੋਸਨੇ। ਰੋਸਨਂ ਕੋਪਕਰਣਂ। ਰੋਸੇਤਿ, ਰੋਸਯਤਿ। ਰੋਸੋ। **ਰੋਸੋ**ਤਿ ਕੋਧੋ।

ਬਜੁਸ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ਬਜੋਸੇਤਿ, ਬਜੋਸਯਤਿ।

ਜਸ ਹਿੰਸਾਯਂ। ਜਾਸੇਤਿ, ਜਾਸਯਤਿ।

ਦੰਸ ਦੰਸਨੇ। ਦੰਸੇਤਿ, ਦੰਸਯਤਿ। ਦੰਸਨੋ। **ਦੰਸਨੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਤੋ। ਦੰਸਨ੍ਤਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦੰਸਨੋ**।

ਦਸਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਚ। ਚਕਾਰੋ ਦੰਸਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਦੰਸੇਤਿ, ਦੰਸਯਤਿ। ਵਿਦੰਸੇਤਿ, ਵਿਦੰਸਯਤਿ ਸੂਰਿਯੋ ਆਲੋਕਂ।

ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਨੇ। ਤਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਯਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਚੋਰੇ।

ਵ**ਸ੍ਸੁ ਸਤ੍ਤਿਬਨ੍ਧਨੇ। ਸਤ੍ਤਿਬਨ੍ਧਨਂ** ਸਮਤ੍ਥਤਾਕਰਣਂ। ਵਸ੍ਸੇਤਿ, ਵਸ੍ਸਯਤਿ।

ਜਸ ਤਾਲ਼ਨੇ। ਤਾਲ਼ਨਂ ਪਹਰਣਂ। ਜਾਸੇਤਿ, ਜਾਸਯਤਿ।

ਪਸ ਬਨ੍ਧਨੇ। ਪਾਸੇਤਿ, ਪਾਸਯਤਿ। ਪਾਸੋ। ਪਾਸਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਸੋ,** ਸਕੁਣਪਾਸਾਦਿ।

ਘੁਸਿ ਵਿਸਦ੍ਦਨੇ। ਵਿਸਦ੍ਦਨਂ ਉਗ੍ਘੋਸਨਂ। ਘੋਸੇਤਿ, ਘੋਸਯਤਿ। ਘੋਸੋ।

ਲਸ ਸਿਲਜਯੋਗੇ। ਸਿਲਜਯੋਗੋ ਲਾਸਿਯਂ ਨਾਟਕਨਾਟਨਂ ਰੇਚਕਦਾਨਂ। ਲਾਸੇਤਿ, ਲਾਸਯਤਿ। ਲਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਲਾਸੇਨ੍ਤੀ । ਅਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ''ਵਾਦੇਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਲਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਲਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਲਾਸੇਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲਾਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਉਪ੍ਲਵਮਾਨਾ ਵਿਯ

ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਲਾਸਿਯਨਾਟਕਂ ਨਾਟੇਨ੍ਤਿ, ਰੇਚਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ।

ਭੂਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ। ਭੂਸੇਤਿ, ਭੂਸਯਤਿ। ਵਿਭੂਸੇਤਿ, ਵਿਭੂਸਯਤਿ। ਭੂਸਨਂ, ਵਿਭੂਸਨਂ।

ਵਸ ਸਿਨੇਹਨਛੇਦਾਵਹਰਣੇਸੁ। ਅਵਹਰਣਂ ਚੋਰਿਕਾਯ ਗਹਣਂ। ਵਾਸੇਤਿ, ਵਾਸਯਤਿ। ਵਸਾ।

ਤਾਸ ਵਾਰਣੇ। ਵਾਰਣਂ ਨਿਵਾਰਣਂ। ਤਾਸੇਤਿ, ਤਾਸਯਤਿ।

ਧਸ ਉਞ੍ਛੇ। ਧਾਸੇਤਿ, ਧਾਸਯਤਿ।

ਭਸ ਗਹਣੇ। ਭਾਸੇਤਿ, ਭਾਸਯਤਿ।

ਪੁਸ ਧਾਰਣੇ। ਪੋਸੇਤਿ, ਪੋਸਯਤਿ, ਆਭਰਣਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤੁਸਿ ਪਿਸਿ ਕੁਸਿ ਦਸਿ ਭਾਸਾਯਂ। ਤੁਂਸੇਤਿ, ਤੁਂਸਯਤਿ। ਪਿਂਸੇਤਿ, ਪਿਂਸਯਤਿ। ਕੁਂਸੇਤਿ, ਕੁਂਸਯਤਿ। ਦਂਸੇਤਿ, ਦਂਸਯਤਿ।

ਖੁਸਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨੇ। ਖੁਂਸੇਤਿ, ਖੁਂਸਯਤਿ। ਖੁਂਸਨਾ।

ਗਵੇਸ ਮਗ੍ਗਨੇ। ਗਵੇਸੇਤਿ, ਗਵੇਸਯਤਿ। ਗਵੇਸਕੋ, ਗਵੇਸਿਤੋ, ਗਵੇਸਨਾ, ਗਵੇਟ੍ਠਿ।

ਵਾਸ ਉਪਸੇਵਾਯਂ। ਵਾਸੇਤਿ, ਵਾਸਯਤਿ। ਵਾਸੋ, ਆਵਾਸੋ।

ਹਿਸਿ ਹਿਂਸਾਯਂ। ਹਿਂਸੇਤਿ, ਹਿਂਸਯਤਿ।

ਨਿਵਾਸ ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ। ਵਤ੍ਥਂ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਨਿਵਾਸਯਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ।

ਅਂਸ ਸਙ੍ਘਾਤੇ। ਅਂਸੇਤਿ, ਅਂਸਯਤਿ। ਅਂਸੋ, ਅਂਸਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਂਸੋ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋਪਿ ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਂਸਾ**ਤਿ ਅਰਿਸਰੋਗੋ।

ਮਿਸ ਸਜ੍ਜਨੇ। ਮੇਸੇਤਿ, ਮੇਸਯਤਿ।

ਰਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ। ਰਸੇਤਿ, ਰਸਯਤਿ। ਰਸੋ। ਰਸਿਯਤੇ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਤੇ ਜਨੇਹੀਤਿ **ਰਸੋ**।

ਰਸ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਰਸੇਤਿ, ਰਸਯਤਿ। ਰਸੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਰਸੇਤੀ**ਤਿ ਸਿਨੇਹਤਿ। **ਰਸੋ**ਤਿ ਸਿਨੇਹੋ, ਸਿਨੇਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ''ਅਰਸਰੂਪੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਅਵੋਚੁਂ।

ਸਿਯ ਅਸਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਸੇਸੇਤਿ, ਸੇਸਯਤਿ। ਸੇਸੋ। ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਤਿਸਯੇ, ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਤਿਸਯੇ, ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ **ਸਿਸ**ਧਾਤੁ ਅਤਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਯਤਿ। ਵਿਸੇਸੋ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ, ਵਿਸੇਸਨਂ।

ਮਿਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇ। ਮਿਸ੍ਸੇਤਿ, ਮਿਸ੍ਸਯਤਿ। ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਯਤਿ। ਮਿਸ੍ਸੋ, ਮਿਸ੍ਸੋ, ਮਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ। **ਅਲਮ੍ਬੁਸਾਜਾਤਕੇ ਮਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥੀਨੰ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨਾਮੰ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨਤਾਯ।

ਜੁਸ ਪਰਿਤਕ੍ਕਨੇ। ਜੋਸੇਤਿ, ਜੋਸਯਤਿ।

ਮਸ ਪਹਾਸਨੇ। ਮਸੇਤਿ, ਮਸਯਤਿ।

ਮਰਿਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਯੰ। ਮਰਿਸੇਤਿ। ਮਰਿਸਯਤਿ।

ਪਿਸ ਪੇਸਨੇ। ਪੇਸੇਤਿ, ਪੇਸਯਤਿ। ਪੇਸਕੋ, ਪੇਸਿਤੋ।

ਘੁਸ ਸਦ੍ਦੇ। ਘੋਸੇਤਿ, ਘੋਸਯਤਿ। ਉਗ੍ਘੋਸਯੁੰ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਪਮੋਦਿਤਾ। ਘੋਸੋ।

ਦਿਸੀ ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ। ਦੇਸੇਤਿ, ਦੇਸਯਤਿ। ਦੇਸਕੋ, ਦੇਸੇਤਾ, ਦੇਸਿਤੋ, ਦੇਸਨਾ।

ਵ**ਸ ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ**। ਵਾਸੇਤਿ, ਵਾਸਯਤਿ। ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਨਿਵਾਸਯਤਿ। ਵਤ੍ਥੰ।

ਸਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਅਰਹ ਪੂਜਾਯੰ। ਅਰਹੇਤਿ, ਅਰਹਯਤਿ। ਅਰਹਾ, ਅਰਹੰ। ''ਅਰਹਾ, ਖੀਣਾਸਵੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਨਾਮਾਨਿ।

ਸਿਨੇਹ ਸਿਨੇਹਨੇ। ਸਿਨੇਹੇਤਿ, ਸਿਨੇਹਯਤਿ।

ਵ**ਰਹ ਹਿੰਸਾਯੰ**। ਵਰਹੇਤਿ, ਵਰਹਯਤਿ। ਵਰਾਹੋ।

ਵ**ਰਾਹੋ**ਤਿ ਸੂਕਰੋਪਿ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਏਣੇਯ੍ਯਜਾ ਚ ਵਰਾਹਾ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸੂਕਰੋ ''ਵਰਾਹੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ''ਮਹਾਵਰਾਹਸ੍ਸ... ਪੇ॰... ਨਦੀਸੁ ਜਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਹਤ੍ਥੀ ''ਵਰਾਹੋ''ਤਿ।

ਰਹ ਚਾਗੇ। ਰਹੇਤਿ, ਰਹਯਤਿ।

ਚਹ ਪਰਿਕਤ੍ਥਨੇ। ਚਹੇਤਿ, ਚਹਯਤਿ।

ਮਹ ਪੂਜਾਯੰ। ਮਹੇਤਿ, ਮਹਯਤਿ। ਮਹਿਤੋ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਾ। ਵਿਹਾਰਮਹੋ, ਚੇਤਿਯਮਹੋ।

ਪਿਹ ਇਚ੍ਛਾਯੰ। ਪਿਹੇਤਿ, ਪਿਹਯਤਿ। ਪਿਹਾ, ਪਿਹਾਲੁ, ਅਪਿਹੋ, ਪਿਹਨੀਯਾ ਵਿਭੂਤਿਯੋ।

ਕੁਹ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨੇ। ਕੁਹੇਤਿ, ਕੁਹਯਤਿ। ਕੁਹਕੋ। ਕੁਹਯਤਿ ਲੋਕਵਿਮ੍ਹਾਪਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕੁਹਕੋ**। ਕੁਹਨਾ।

ਸਹ ਪਰਿਸਹਨੇ। ਪਰਿਸਹਨੰ ਖਨ੍ਤਿ। ਸਹੇਤਿ, ਸਹਯਤਿ। ਸਹਨੰ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ''ਸਹਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਗਰਹ ਵਿਨਿਨ੍ਦਨੇ। ਗਰਹੇਤਿ, ਗਰਹਯਤਿ। ਗਰਹਾ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ''ਗਰਹਤੀ''ਤਿ ਰੂਪੰ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਲ਼ਕਾਰਨ੍ਤਧਾਤੁ

ਤਲ਼ ਤਾਲ਼ਨੇ। ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਤਾਲ਼ਯਤਿ। ਪਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਪਤਾਲ਼ਯਤਿ। ਤਾਲ਼ਂ। **ਤਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਕਂਸਤਾਲ਼ਾਦਿ।

ਤਲ਼ ਆਘਾਤੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਰੂਪਾਨਿ।

ਖਲ਼ ਭੇਦੇ। ਖਲ਼ੇਤਿ, ਖਲ਼ਯਤਿ।

ਇਲ਼ ਥਵਨੇ। ਇਲ਼ੇਤਿ, ਇਲ਼ਯਤਿ।

ਜੁਲ਼ ਪੇਰਣੇ। ਜੋਲ਼ੇਤਿ, ਜੋਲ਼ਯਤਿ।

ਪੀਲ਼ ਅਵਗਾਹਨੇ। ਪੀਲ਼ੇਤਿ, ਪੀਲ਼ਯਤਿ। ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤਿ, ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤਿ। ਪੀਲ਼ਨਕੋ, ਪੀਲ਼ਿਤੋ, ਪੀਲ਼ਾ, ਪੀਲ਼ਨਂ, ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨਕੋ।

ਲਲ਼ ਉਪਸੇਵਾਯਂ। ਲਾਲ਼ੇਤਿ, ਲਾਲ਼ਯਤਿ। ਉਪਲਾਲ਼ੇਤਿ, ਉਪਲਾਲ਼ਯਤਿ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਵਿਲਾਸਨਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ''ਲਲ਼ਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ।

ਸਿਲ਼ ਸੇਲ਼ਨੇ। ਸੇਲ਼ੇਤਿ, ਸੇਲ਼ਯਤਿ। ਸੇਲ਼ੇਨ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ **ਸੇਲ਼ੇਤੀ**ਤਿ ਸੇਲ਼ਿਤਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਵਗ੍ਗਨ੍ਤਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਚੁਰਾਦੀ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਧਾਤਵੋ ਮੇ ਯਥਾਬਲਂ।
ਸੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਞ੍ਞੇਪਿ ਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਵ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਿਤੋ॥

ਚੁਰਪਮੁਖਗਣੋ ਮੇ ਸਾਸਨਤ੍ਥਂ ਪਵੁਤ੍ਤੋ,
ਸੁਪਚੁਰਹਿਤਕਾਮੋ ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ ਧੀਰੋ।
ਸੁਪਚੁਰਨਯਪਾਠੇ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਤਞ੍ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਂ,
ਪਿਯੁਸਮਿਵ ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ ਲਭੇਥ॥

ਇਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਬਜਪ੍ਪਥਗਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ

ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ

ਚੁਰਾਦਿਗਣਪਰਿਦੀਪਨੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੯. ਸਬ੍ਬਗਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯ

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਸਬ੍ਬਗਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ।
ਸੋਤੂਨਂ ਪਟੁਭਾਵਤ੍ਥਂ, ਪਰਮੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ॥

ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਭਾਗੇਹਿ, ਨਯੇਹਿ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਤਂ।
ਸੁਖਗ੍ਗਾਹਾਯ ਸੋਤੂਨਂ, ਸੁਣਾਥ ਮਮ ਭਾਸਤੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੋ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੋ, ਦੁਤਿਯੋ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣੋ, ਤਤਿਯੋ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ **ਸ੍ਵਾਦਿ**ਗਣੋ, ਪਞ੍ਚਮੋ **ਕਿਯਾਦਿ**ਗਣੋ, ਛਟ੍ਠੋ **ਗਹਾਦਿ**ਗਣੋ, ਸਤ੍ਤਮੋ **ਤਨਾਦਿ**ਗਣੋ, ਅਟ੍ਠਮੋ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਧਾਤੁਗਣਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਵਿਕਰਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ –

ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਅਕਾਰੋ ਚ, ਸਾਨੁਸਾਰੋ **ਰੁਧਾਦਿ**ਤੋ।
ਅਕਾਰੋ ਚੇਵਿਵਣ੍ਣੋ ਚ, **ਏ**ਕਾਰੋਕਾਰਮੇਵ ਚ॥

ਯਪਚ੍ਚਯੋ **ਦਿਵਾਦਿ**ਮ੍ਹਾ, **ਣੁ ਣਾ ਉਣਾ ਸੁਵਾਦਿ**ਤੋ।
ਕਜਾਦਿਤੋ ਪਨ **ਨਾ**ਯੇਵ, **ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ** ਪਨ **ਗਹਾਦਿ**ਤੋ॥

ਓਯਿਰਾ ਤੁ **ਤਨਾਦਿ**ਮ੍ਹਾ, **ਣੇ ਣਯਾ** ਚ **ਚੁਰਾਦਿ**ਤੋ।
ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਪਚ੍ਚਯਾ **ਦਸ ਪਞ੍ਚ** ਚ॥

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚ ਪਞ੍ਚਮੀ।
ਚਤਸ੍ਸੇਤਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਨਾਮਿਕਾ॥

ਏਤੇਸੁ ਵਿਸਯੇਸ੍ਵੇਵ, **ਅ**ਕਾਰੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਰਿ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ **ਖ ਛ ਸਾ**ਦੀਹਿ, ਸਹਾਪਿ ਚੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਭਵਤਿ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਜੇਤਿ ਜਯਤਿ ਕੀਯਤਿ।
ਡੇਤਿ ਯਾਤਿ ਇਤਿ ਏਤਿ, ਅਵਤਿ ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਕਤਿ॥

ਭਿਕ੍ਖਤਿ ਪਿਵਤਿ ਪਾਤਿ, ਵਦੇਤਿ ਵਦਤਿ’’ ਇਤਿ।
ਭੂਵਾਦਿਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ, ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕਾਸਯੇ॥

ਰੂਪਂ ‘‘ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਰੁਨ੍ਧੀਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੇਤਿ ਪੁਨ ਰੁਨ੍ਧਿਤਿ।
ਸੁਮ੍ਭੋਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦੀਰੂਪਾਨਿ, **ਰੁਧਾਦੀ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯੇ॥

‘‘ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਚੇਵ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਤਥਾ।
ਘਾਯਤਿ ਹਾਯਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਰੂਪਮਾਹੁ **ਦਿਵਾਦਿ**ਨਂ॥

''ਸੁਣੋਤਿ ਚ ਸੁਣਾਤਿ ਚ, ਵੁਣੋਤਿ ਚ ਵੁਣਾਤਿ ਚ।
ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਹਿਨੋਤੀ''ਤਿ, ਆਦਿਰੂਪਂ **ਸੁਵਾਦਿ**ਨਂ॥

''ਕਿਨਾਤਿ ਚ ਜਿਨਾਤਿ ਚ, ਧੁਨਾਤਿ ਚ ਮੁਨਾਤਿ ਚ।
ਅਸ੍ਨਾਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਰੂਪਞ੍ਚ, **ਕਜਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਯੇ॥

''ਘੇਪ੍ਪਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਣ੍ਹਞ੍ਚ ਸਣ੍ਹਕੋਤਿ ਚ।
ਕਣ੍ਹਂ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਤਿਣ੍ਹੁਣ੍ਹ''-ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਚ **ਗਹਾਦਿ**ਨਂ॥

''ਤਨੋਤਿ ਚ ਕਰੋਤਿ ਚ, ਕਯਿਰਤਿ ਸਨੋਤਿ ਚ।
ਸਕ੍ਕੋਤ'ਪ੍ਪੋਤਿ ਪਪ੍ਪੋਤਿ''-ਚ੍ਚਾਦਿਰੂਪਂ **ਤਨਾਦਿ**ਨਂ॥

''ਚੋਰੇਤਿ ਚੋਰਯਨ੍ਤੇ ਚ, ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿ ਚ।
ਮਨ੍ਤੇਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਕਞ੍ਚਾਪਿ, ਰੂਪਮਾਹੁ **ਚੁਰਾਦਿ**ਨਂ॥

ਵਿਕਰਣਵਸੇਨੇਵਂ, ਰੂਪਭੇਦੋ ਪਕਾਸਿਤੋ।
ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਭੇਦਾਦਿ-ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਮਤਾਨੁਗੋ॥

ਕਿਰਿਯਾਯ ਧਾਰਣਤੋ, ਧਾਤਵੋ ਏਕਧਾ ਮਤਾ।
ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਚ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਤੋ ਪਨ॥

ਤਤ੍ਥ **ਸਕਮ੍ਮਕਾ** ਨਾਮ, **ਗਮਿਭਕ੍ਖਾ**ਦਯਾ ਸਿਯੁਂ।
ਠਾਸਾਦਯੋ **ਅਕਮ੍ਮਾ** ਚ, ਉਪਸਗ੍ਗਂ ਵਿਨਾ ਵਦੇ।

ਸਕਮ੍ਮਕਕਮ੍ਮਭੂਤੋ, **ਦਿਵੁ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਪੁਨ।
ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ ਤਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਭਾਵਯੇ॥

ਸਕਮ੍ਮਕੇ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਤ੍ਵਾ, ਏਕਕਮ੍ਮਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਤੋ।
ਅਕਮ੍ਮਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੇ, ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹਿ॥

ਅਕਮ੍ਮਕਾ **ਰੁਤਾ**ਯੇਵ, ਏਕਕਮ੍ਮਾ **ਗਮਾ**ਦਯੋ।
ਹੋਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਾ ਨਾਮ, **ਦੁਹਿਕਰ**ਵ**ਹਾ**ਦਯੋ॥

ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਧਾਤੂਨਮੁਪਸਗ੍ਗਤੋ।
ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਤਸ੍ਮਾ, ਨ ਮਯਾ ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਏਕਟ੍ਠਾਨਾ **ਗਮਿ**ਚ੍ਚਾਦੀ, ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਾਨਾ **ਭੂਪਚਾ**ਦਯੋ।
ਤਿਟ੍ਠਾਨਾ **ਸ੍ਵਾ**ਦਯੋ ਏਵਂ, ਠਾਨਤੋਪਿ ਤਿਧਾ ਮਤਾ॥

ਗੁਪਾਦਯੋ ਨਿਯੋਗੇਨ, ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਸਵੁਦ੍ਧਿਕਾ।

ਵਚ ਤੁਰਾਦਯੋ ਨ ਹਿ, ਵੁਦ੍ਧਿਕਾ ਕਾਰਿਤੰ ਵਿਨਾ।

ਖਿ ਜਿ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਧਾਤੂ, ਸਵੁਦ੍ਧਾਵੁਦ੍ਧਿਕਾ ਮਤਾ।
ਇਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨਾਪਿ, ਤਿਵਿਧੋ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਅਲੁਤ੍ਤਵਿਕਰਣਾ ਚ, ਲੁਤ੍ਤਵਿਕਰਣਾ ਤਥਾ।
ਲੁਤ੍ਤਾਲੁਤ੍ਤਵਿਕਰਣਾ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧਾ ਸਿਯੁੰ॥

ਤਤ੍ਰਾਲੁਤ੍ਤਵਿਕਰਣਾ, **ਗਮਿ ਰੁਧਿ ਦਿਵਾ**ਦਯੋ।
ਪਾ ਭਾਦਯੋ **ਜਿਨਿ**ਚ੍ਚਾਦੀ, ਕਮਤੋ ਇਤਰੇ ਸਿਯੁੰ॥

ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਾ ਏਕਸ੍ਸਰਾ, ਤਥਾਨੇਕਸ੍ਸਰਾਤਿ ਚ।
ਤਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ **ਯੁਯਾਤਾ-ਪਾਭਾਲਾਦੀ ਕਰਾ**ਦਯੋ॥

ਚਤੁਧਾਦਿਨਯੋ ਚਾਪਿ, ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਚ।
ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋ॥

ਪੁਨ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਾ ਧਾਤੂ, ਏਕਸ੍ਸਰਾ ਚ ਸਤ੍ਤਧਾ।
ਆਇਵਣ੍ਣਉਵਣ੍ਣਨ੍ਤ-ਏਓਨ੍ਤਵਸਾ ਮਤਾ॥

ਅਵਣ੍ਣਿਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤੇ-ਕਾਰਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇ।
ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਧਾਤੂ ਚ, ਸਤ੍ਤਧਾਵ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾ॥

ਏਵੰ ਪਨ੍ਨਰਸਧਾਪਿ, ਧਾਤੂਨਮਿਧ ਸਙ੍ਗਹੋ।
ਤਪ੍ਪਭੇਦੰ ਪਕਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, **ਇਉ**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਦੂ॥

ਤਤ੍ਰ "**ਇ**ਗਤਿਯੰ, **ਇ** ਅਜ੍ਝਯਨੇ, **ਉ** ਸਦ੍ਦੇ" ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਾ ਧਾਤਵੋ। **ਯਾ ਰਾ ਲਾ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਆ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਖਿਜਿਨਿ**ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਪੀ**ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਖੁ ਦੁ ਕੁ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਉ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਭੂ ਹੂ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਊ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਖੇ ਜੇ ਸੇ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ ਏਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਸੋ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਏਕਸ੍ਸਰਾ **ਓ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ।

ਕਰ ਪਚ ਸਙ੍ਗਾਮ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਓਮਾ**ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਆ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਸਕਿ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਚਕ੍ਖੀ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਅਨ੍ਧੁ**ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਉ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਕਕ੍ਖੂ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਊ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ। **ਗਿਲੇ ਮਿਲੇ** ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਾ **ਏ**ਕਾਰਨ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ **ਪਨ੍ਨਰਸਵਿਧੇਨ** ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ।

ਅਥ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਵਿਧੇਨਪਿ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੋ ਭਵਤਿ। ਕਥੰ?

ਧਾਤੂ **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਾ** ਚੇਵ, ਪੁਨ **ਚੇਕਸ੍ਸਰਾਪਿ** ਚ।
ਕਕਾਰਨ੍ਤਾ **ਖ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਗਨ੍ਤਾ ਘ**ਨ੍ਤਾ ਚ ਧਾਤਵੋ॥

ਚਕਾਰਨ੍ਤਾ ਛਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਜ**ਨ੍ਤਾ **ਝ**ਨ੍ਤਾ ਚ **ਞ**ਨ੍ਤਕਾ।

ਟਕਾਰਨ੍ਤਾ **ਠ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਡ**ਨ੍ਤਾ **ਢ**ਨ੍ਤਾ ਚ **ਣ**ਨ੍ਤਕਾ॥

ਤਨ੍ਤਾ ਚੇਵ ਤਥਾ **ਥ**ਨ੍ਤਾ, **ਦ**ਨ੍ਤਾ **ਧ**ਨ੍ਤਾ ਚ **ਨ**ਨ੍ਤਕਾ।
ਪਨ੍ਤਾ **ਫ**ਨ੍ਤਾ **ਬ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਭ**ਨ੍ਤਾ **ਮ**ਨ੍ਤਾ ਚ **ਯ**ਨ੍ਤਕਾ॥

ਰਨ੍ਤਾ **ਲ**ਨ੍ਤਾ ਵਕਾਰਨ੍ਤਾ, **ਸ**ਨ੍ਤਾ **ਹ**ਨ੍ਤਾ ਚ **ਲ਼**ਨ੍ਤਕਾ।
ਇਤਿ **ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਧਾ** ਞੇਯ੍ਯੋ, ਧਾਤੂਨਮਿਧ ਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਮਤੇ ਸਤ੍ਥੁਸ੍ਸ **ਢਣਲ਼ਾ**, ਪਦਾਦਿਮ੍ਹਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਰੇ।
ਤੇਨੇਕਸ੍ਸਰਧਾਤੂਸੁ, **ਢਣਲ਼ਾ** ਨ ਕਥੀਯਰੇ॥

ਇਕਾਰਨ੍ਤ**ਤਿ**ਕਾਰਨ੍ਤ-ਵਸੇਨ ਤੁ ਯਥਾਰਹੰ।
ਨਾਮੰ ਸਮ੍ਭੋਤਿ ਧਾਤੂਨੰ, **ਇਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਯੋਗਤੋ॥

ਪਚਿਭਿਕ੍ਖਿਛਿਦਿਖਾਦਿ, ਕਰੋਤਿ ਭਵਤਿ ਗਮਿ।
ਗਤਿਗਚ੍ਛਤਿਹੋਤੀਤਿ, ਆਦਿਵੋਹਾਰਮੁਦ੍ਧਰੇ॥

ਏਵੰ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਭੇਦੇਹਿ ਗਹਿਤੇਸੁ ਨਿਖਿਲੇਸੁ ਧਾਤੂਸੁ –

ਸਹਹਿੰਸਈਹਵਸਾ, **ਸੀਹ**ਸਦ੍ਦੁਗਤਿੰ ਵਦੇ।
ਸਹਨਤੋ ਹਨਨਤੋ, ਸੀਹੋਤਿ ਹਿ ਗਰੂ ਵਦੁੰ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਸੀਹੋ ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਹਤਿ, ‘‘ਕਿੰ ਮੇ ਬਹੂਹਿ ਘਾਟਿਤੇਹੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਚਰਤ੍ਥਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ‘‘ਮਾਹੰ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਵਿਸਮਗਤੇ ਸਙ੍ਘਾਤੰ ਆਪਾਦੇਸੀ’’ਤਿ ਅਨੁਦ੍ਦਯਵਸੇਨ ਸਹਿਤਬ੍ਬੇ ਖੁਦ੍ਦਕਸਤ੍ਤੇਪਿ ਸਹਤਿ। ਹਿੰਸਿਤਬ੍ਬੇ ਪਨ ਕਾਯੂਪਪਨ੍ਨੇ ਸੂਕਰਮਹਿੰਸਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤੇ ਹਿੰਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ‘‘ਸੀਹੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਕਨ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਆਦਿਅਨ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤੋ ਤਕ੍ਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਹਿੰਸਨਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸੀਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਦਲ਼੍ਹਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਈਹਤੀਤਿ **ਸੀਹੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

‘‘ਯਥਾ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ, ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਚਙ੍ਕਮੇ।
ਅਲੀਨਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਿਤਮਨੋ ਸਦਾ’’ਤਿ॥

ਅਪਰੋ ਨਯੋ –

ਸਹਨਾ ਚ ਹਿੰਸਨਾ ਚ, ਤਥਾ ਸੀਘਜਵਤ੍ਤਤੋ।
ਸੀਹੋ ਇਚ੍ਚਪਿ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਸਕ੍ਯਸੀਹਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ॥

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ‘‘ਸਹਨਾ ਚ ਹਨਨਾ ਚ ਸੀਘਜਵਤ੍ਤਾ ਚ ਸੀਹੋ’’ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, **ਸੀਹ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਸੀਹੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਿਗਰਾਜਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਿਗਰਾਜੇ ਆਗਤੋ। ‘‘ਅਥ ਖੋ ਸੀਹੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੰ। ‘‘ਸੀਹੋਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ ਅਰਹਤੋ

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਥਾਗਤੇ। ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪਨਾਯ ਆਗਤੋ।

ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਸੀਹੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚਾਪਿ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੇ।
ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, **ਸੀਹ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਰੂਪਿਰੁਪ੍ਪਤਿਧਾਤੂਹਿ, **ਰੂਪ**ਸਦ੍ਦਗਤਿੰ ਵਦੇ।
''ਰੂਪਯਤਿ ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ, ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਚਨਦ੍ਵਯੰ॥

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਗਰੂਹਿ ''ਰੂਪਯਤੀਤਿ ਰੂਪੰ, ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ "**ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪੰ? ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰੂਪੰ ਵਦੇਥ, ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਨ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਸੀਤੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਪਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵ।

ਪਸਵਤੇਮਨਤ੍ਥੇਨ, ਧਾਤੁਨਾ **ਉਦਿਨਾ** ਪਨ।
ਸਮੁਦ੍ਦਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ, ਵਦੇਯ੍ਯ ਮਤਿਮਾ ਨਰੋ॥

ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸਮੁਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦਤਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਮਚ੍ਛਮਕਰਾਦੀਨੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਸਵਤਿ ਜਨੇਤੀਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਅਯਮਸ੍ਮਾਕੰ ਖਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ** ਪਨ ''ਸਮੁਦ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਕਿਲੇਦਨਟ੍ਠੇਨ ਤੇਨਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇ** ਪਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਆਪੰ ਉਦਕੰ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਹ ''ਯਤ੍ਤਕੰ ਮਹਾਰਾਜ ਉਦਕੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਲੋਣੰ, ਯਤ੍ਤਕੰ ਲੋਣੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਉਦਕੰ, ਉਦਕਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਤਦਾ ਰਞ੍ਞਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ''ਕਲ੍ਲੋਸਿ ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਮੰ ਉਦਕੇਨ ਲੋਣੰ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ''ਨੀਲੋਦ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ **ਭਦਨ੍ਤਨਾਗਸੇਨ**ਮਤਞ੍ਚ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਮਤਞ੍ਚ ਪਕਤਿਸਮੁਦ੍ਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨੰ** ਮਤਮ੍ਪਿ ''ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਚ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋਪੇਸੋ''ਤਿ ਚ ਆਗਤਾਨਿ ਸਮੁਦ੍ਦਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਖਾਦਧਾਤੁਵਸਾ ਚਾਪਿ, **ਖਨੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵਾ।
ਖਨਿਤੋ ਵਾਪਿ ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ, **ਧਾਤੋ ਖੰ**ਪੁਬ੍ਬਤੋਪਿ ਵਾ।
ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ, ਸਦ੍ਦਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਦੂ ਵਦੇ॥

ਤਤ੍ਥ ''ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਦੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਖਜ੍ਜਤਿ ਖਾਦਿਯਤੀਤਿ **ਖਨ੍ਧੋ,** ਤੇਹੇਵ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਖਞ੍ਞਤਿ ਅਵਦਾਰਿਯਤੀਤਿਪਿ **ਖਨ੍ਧੋ,** ਖਨਿਯਤਿ ਪਰਿਖਞ੍ਞਤੀਤਿਪਿ **ਖਨ੍ਧੋ,** ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਤੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਖੰ ਸੁਞ੍ਞਾਕਾਰੰ ਧਾਰੇਤੀਤਿਪਿ **ਖਨ੍ਧੋ,** ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿ। ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਤੋ ਪਨ –

ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਰਾਸਿਗੁਣ-ਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਰੂਲ੍ਹਿਯੰ।
ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਚੇਵ ਅੰਸੇ ਚ, ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਿਭਾਵਯੇ॥

ਵੁਤ੍ਤੁਞ੍ਹੇਤੰ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯੰ** ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯੰ – **ਖਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਪਤਤਿ ਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਗੁਣੇ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੰ ਰੂਲ੍ਹਿਯਨ੍ਤਿ। ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨ ਸੁਕਰੰ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ ''ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਾਨੀ'ਤਿ ਵਾ 'ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਤਾਨੀ'ਤਿ ਵਾ 'ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਹਸ੍ਸਾਨੀ'ਤਿ ਵਾ 'ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕਾਲ੍ਹਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ'ਤਿ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਰਾਸਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਉਦਕੰ ਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬਹੁਕਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਰਜੋ ਰਜਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾ ਗਾਵੋ ਗਵਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਬਲੰ ਬਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਬਹੁਕਮੇਵ ਹਿ ਰਜੋ ਰਜਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਕਾ ਚ ਗਵਾਦਯੋ ਗਵਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਗੁਣਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ''ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਮਾਨਸੰ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਰੂਲ੍ਹੀਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਰਾਸਿਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਪਿਣ੍ਡਟ੍ਠੋ ਪੂਗਟ੍ਠੋ ਘਟਟ੍ਠੋ ਰਾਸਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਸਿਲਕ੍ਖਣਾ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਇਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੋਦਿਯਮਾਨਾ ''ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦਸ੍ਸਾਮ, ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਲਕ੍ਖਣਾ ਖਨ੍ਧਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ **''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਰੂਪਰਾਸਿ ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸੋ, **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਰਾਸਿ ਵੇਦਨਾਕੋਟ੍ਠਾਸੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਖਨ੍ਧੇ ਭਾਰੰ। ਖਨ੍ਧਤੋ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਮਹਾਹਨੁਸਭਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅੰਸੋ ''ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

> **ਆਪੁਬ੍ਬਯਤ**ਤੋ ਚਾਪਿ, **ਆਯੂ**ਪਪਦਤੋ ਪੁਨ।
> **ਤਨੁ**ਤੋ **ਤਨਿ**ਤੋ ਵਾਪਿ, **ਆਯਤਨ**ਰਵੋ ਗਤੋ॥

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ – ਆਯਤਨਤੋ, ਆਯਾਨੰ ਵਾ ਤਨਨਤੋ, ਆਯਤਸ੍ਸ ਚ ਨਯਨਤੋ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਹਿ ਤੰਤੰਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਨ ਸੇਨ ਅਨੁਭਵਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਨ ਆਯਤਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਘਟਨ੍ਤਿ ਵਾਯਮਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਚ ਪਨ ਆਯਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਤਾਨਿ ਤਨਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਤੀਵ ਆਯਤੰ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਯਾਵ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਨਯਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਤਨਤੋ, ਆਯਾਨੰ ਵਾ ਤਨਨਤੋ, ਆਯਤਸ੍ਸ ਚ ਨਯਨਤੋ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰਾਯਤਨੰ ਵਾਸੁਦੇਵਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੰ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨੰ ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੋ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨੰ ਵਿਹਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੰ । ''ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਗੁਨ੍ਨੰ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੰ।

ਚਕ੍ਖੁਆਦੀਸੁ ਚਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੰ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਤੇ ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਆਕਰੋ। ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਸਮੋਸਰਣਤੋ। ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਰਣੰ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵੇ ਅਭਾਵਤੋ। ਇਤਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਤੰ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ**...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਤੇ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ। ਇਚ੍ਚੇਵੰ –

ਨਿਵਾਸੋ ਆਕਰੋ ਚੇਵ, ਜਾਤਿਦੇਸੋ ਚ ਕਾਰਣੰ।
ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਵੁਚ੍ਚਤਾ'ਯਤਨੰ ਇਤਿ।

ਵਿਦਿਵਿਦੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਅ**ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਵਾ।
ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤਸਦ੍ਦ-ਪਪਦੇਨ **ਜੁ**ਨਾਪਿ ਵਾ॥
ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ ਸੁਧੀਮਤਾ॥

ਏਤ੍ਥ ਪੂਰੇਤੁੰ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਨਾਮ, **ਅਲਦ੍ਧਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੰ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ,** ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਤੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿ ਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਨਾਮ, ਤੰ ਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ।** ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਰਾਸਟ੍ਠੰ, ਆਯਤਨਾਨੰ ਆਯਤਨਟ੍ਠੰ, ਧਾਤੂਨੰ ਸੁਞ੍ਞਟ੍ਠੰ, ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਤਥਟ੍ਠੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੰ ਅਵਿਦਿਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ।** ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਪੀਲ਼ਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਦਿਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ,** ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤੇ ਸੰਸਾਰੇ ਸਬ੍ਬਭਵਯੋਨਿਗਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਜਵਾਪੇਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ,** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦੀਸੁ ਜਵਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਜਵਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ।**

ਯੰ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਅਪਿਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਛਾਦਨਤੋਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਤੰ ਨ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਛਾਦਨਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯੰ** ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਅਪਿਚਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ 'ਇਦੰ ਵਤ੍ਥੁ, ਇਦਮਾਰਮ੍ਮਣ'ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਞਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵਸ੍ਸ, ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਛਾਦਨਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਛਾਦਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਗ੍ਗਤਿਗਾਮਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ 'ਅਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਵਿਨ੍ਦਤੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਨ੍ਦਨੀਯਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ 'ਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀ'ਤਿ ਚ, ਅਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਾਪਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ ਆਯਤਨੰ, ਸਮ੍ਮੋਹਭਾਵੇਨੇਵ ਅਨਭਿਸਮਯਭੂਤਤ੍ਤਾ 'ਅਵਿਦਿਤੰ ਅਞ੍ਞਾਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤੇ ਜਵਾਪੇਤੀ'ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਗਮਵਿਪਰਿਯਾਯਵਿਕਾਰਵਿਨਾਸਧਾਤੁਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਯੋਗੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ **ਅ**ਕਾਰ**ਵਿ**ਕਾਰ**ਜ**ਕਾਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਜ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਆਗਮੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

ਅਰਹਧਾਤੁਤੋ ਞੇਯ੍ਯਾ, **ਅਰਹੰ**ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿਤਿ।
ਅਰਾਰੂਪਪਦਹਨ-ਧਾਤੁਤੋ ਵਾਥਵਾ ਪਨ॥

ਰਹਤੋ **ਰਹਿ**ਤੋ ਚਾਪਿ, ਅਕਾਰਪੁਬ੍ਬਤੋ ਇਧ।
ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਅਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਆਰਕਾਦਿਰਵਸ੍ਸਿਤਾ॥

ਤਥਾ ਹਿ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਅਰਹਤਿ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਞ੍ਚਾਤਿ ਅਰਹੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਪੂਜਾਵਿਸੇਸੰ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ,

ਯਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ਅਰਹਤਿ ਲੋਕਨਾਥੋ।

ਅਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪੰ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ,

ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਅਰਹਤਿ ਨਾਮਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਥਾ ਸੋ ਕਿਲੇਸਾਰਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਨੀਤਿ **ਅਰਹੰ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਯੋ ਹਤਾ।

ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥੇਨ ਨਾਥੇਨ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ **ਅਰਹੰ** ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਯਞ੍ਚੇਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯਨਾਭਿੰ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਰੰ ਜਰਾਮਰਣਨੇਮਿੰ ਆਸਵਸਮੁਦਯਮਯੇਨ ਅਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਵਰਥੇ ਸਮਾਯੋਜਿਤੰ ਅਨਾਦਿਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਵੀਰਿਯਪਾਦੇਹਿ ਸੀਲਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੰ ਞਾਣਪਰਸੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰੇ ਹਨੀਤਿਪਿ **ਅਰਹੰ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਅਰਾ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਹਤਾ ਞਾਣਾਸਿਨਾ ਯਤੋ।

ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਤੇਨੇਸ, **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤੰ ਪਰਹਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਧੂਹਿ ਦੂਰਤੋ ਰਹਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਰਹਾ, ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾਤਿ **ਅਰਹੰ**। ''ਅਰਹੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਾਨੁਸਾਰੰ **ਅ**ਕਾਰਾਦੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਰਹੰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਹ ਚ –

''ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਰਹਾ ਨਾਮ, ਸਾਧੂਹਿ ਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ।

ਤੇਸੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਭਗਵਾ **ਅਰਹੰ** ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਵਾ ਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਸੇਕ੍ਖੇਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਚ ਨ ਰਹਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਾਤਿ **ਅਰਹੰ**। ਆਹ ਚ –

''ਯੇ ਚ ਸਚ੍ਛਿਕਤਧਮ੍ਮਾ,

ਅਰਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਗੋਚਰਾ।

ਨ ਤੇਹਿ ਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ,

ਨਾਥੋ ਤੇਨਾ'ਰਹੰ ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਰਹੋਤਿ ਚ ਗਮਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹੋ ਗਮਨੰ ਗਤੀਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੀਤਿ **ਅਰਹੰ**। ਆਹ ਚ –

''ਰਹੋ ਵਾ ਗਮਨੰ ਯਸ੍ਸ, ਸੰਸਾਰੇ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।

ਪਹੀਨਜਾਤਿਮਰਣੋ, **ਅਰਹੰ** ਸੁਗਤੋ ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਪਾਸੰਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਗਵਾ **ਅਰਹੰ**। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਪਸੰਸਾਯੰ **ਅਰਹ**ਸਦ੍ਦੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਸੰਸਭਾਵੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਇਤਿ ਪਾਸੰਸਤ੍ਤਾਪਿ ਭਗਵਾ **ਅਰਹੰ**। ਆਹ ਚ –

''ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਸਦੇਵਕੇ।

ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਸਂਸਿਯਤ੍ਤਾਪਿ, **ਅਰਹਂ** ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੋ''ਤਿ॥

ਇਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ **"ਅਰਹ ਪੂਜਾਯਂ, ਹਨ ਹਿਂਸਾਯਂ, ਰਹ ਚਾਗੇ, ਰਹਿ ਗਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਸੇਨ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਦੂਰੇਤਿ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਆਸਨ੍ਨੇਤਿ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ। ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਪਨ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਪਸਂਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੂਜਾ ਏਵਾਤਿ **"ਅਰਹ ਪੂਜਾਯ"**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਧ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਗਹਿਤਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਤੁ **ਅਰਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤ੍ਥਾ ਗਹਿਤਾ ਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚ ਅਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚ। ਕਥਂ? –

ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਹਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਹਤਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ ਚਾਰਹੋ।
ਨ ਰਹੋ ਕਰੋਤਿ ਪਾਪਾਨਿ, **ਅਰਹਂ** ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

ਟੀਕਾਚਰਿਯੇਹਿਪਿ ਤਥੇਵ ਗਹਿਤਾ। ਕਥਂ? –

ਆਰਕਾ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨਂ, ਆਰਕਾ ਚ ਵਿਜਾਨਤਂ।
ਰਹਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਦੂਨਮਰਹੇਯ੍ਯਤੋ।
ਭਵੇਸੁ ਚ ਰਹਾਭਾਵਾ, ਪਾਸਂਸਾ **ਅਰਹਂ** ਜਿਨੋਤਿ॥

ਯਥਾ ਪਨ **ਅਰਹਂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਏਵਂ **ਅਰਹਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੁਪੁਬ੍ਬ**ਗਮਿ**ਤੋ ਚੇਵ, **ਸੁ**ਪੁਬ੍ਬ**ਗਦਿ**ਤੋਪਿ ਚ।
ਧੀਰੋ **ਸੁਗਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਸਮੁਦੀਰਯੇ॥

ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਸੋਭਨਂ ਗਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਦਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋਤਿ ਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** –

''ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ , ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਦਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ। ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਭਗਵਤੋ ਸੋਭਨਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨਵਜ੍ਜਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨੇਸ ਗਮਨੇਨ ਖੇਮਂ ਦਿਸਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਤੋਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ''ਤਿਆਦਿ।

ਭਗਸਦ੍ਦੂਪਪਦਤੋ, ਵ**ਨੁ**ਤੋ ਵ**ਮੁ**ਤੋਪਿ ਚ।
ਭਗਵਾਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਪਵਦੇ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਵਾ॥

ਅਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ – ਭਗਸਙ੍ਖਾਤਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵੀਤਿ **ਭਗ**ਵਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਕੁਮਾਰਤ੍ਤਭਾਵਾਦੀਸੁ ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚ ਭਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਿਰਿਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯੀਤਿ **ਭਗ**ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮਂ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਜਨਲੋਕੇ ਵਮਿ, ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਤਤ੍ਤਾਵਾਸਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹੀਤਿ **ਭਗ**ਵਾਤਿ।

ਪਰਧਾਤੁਵਸਾ ਵਾਪਿ, **ਪਰੂ**ਪਪਦਤੋਪਿ ਵਾ।
ਮੁਤੋ ਤਥਾ **ਮਜ**ਤੋ ਚ, **ਮਯ**ਤੋ **ਮੁਨ**ਤੋ **ਮਿ**ਤੋ॥

ਪੁਨ **ਮਿ**ਤੋਤਿ ਏਤੇਹਿ, ਧਾਤੂਹਿ ਖਲੁ ਸਤ੍ਤਹਿ।
ਵਦੇ **ਪਰਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ॥

ਉਤ੍ਤਮਵਾਚੀ**ਪਰਮ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਅਟ੍ਠਹਿ।
ਪਦੇਹਿ **ਪਾਰਮੀ**ਸਦ੍ਦਂ, ਵਦੇ ਤਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯਿਂ॥

ਪਾਰਸਦ੍ਦੂਪਪਦਤੋ, **ਮਜ**ਤੋਪਿ **ਮੁ**ਤੋਥ ਵਾ।
ਮਯਤੋ ਵਾ **ਮੁਨ**ਤੋ ਵਾ, **ਮਿ**ਤੋ ਵਾ ਪੁਨਪਿ **ਮਿ**ਤੋ॥

ਏਤੇਹਿ ਛਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਾਚਕਂ।
ਪਾਰਮੀਸਦ੍ਦਮੀਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ **ਪਾਰਮਿਤਾ**ਰਵਂ॥

ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਵਾਚਕ**ਪਰਮ**ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ **ਪਾਰਮੀ**ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮ। ਤਤੋ **ਪਰ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ, ਤਤੋ **ਪਰ**ਸਦ੍ਦੂਪਪਦਮੁਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਤੋ **ਪਾਰ**ਸਦ੍ਦੂਪਪਦ**ਮਜ**ਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨ।

ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਤਾਯ ਪਰਮਾ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਪਾਰਮੀ,** ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਪੂਰੇਤਿ ਚਾਤਿ ਪਰਮੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਾਲਕੋ ਪੂਰਕੋ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਅਯਂ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਵਾ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਪਾਰਮੀ,** ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਂ ਸਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮਵਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨਾਤਿ ਪਰਮੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਧਿਕਤਰਂ ਮਜ੍ਜਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਤੋਤਿ ਪਰਮੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਲੋਕਂ ਪਮਾਣਭੂਤੇਨ ਞਾਣਵਿਸੇਸੇਨ ਇਧਲੋਕਂ ਵਿਯ ਮੁਨਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਗਣਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮਿਨੋਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭੂਤਤੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਦਨਤ੍ਥਕਰਂ ਕਿਲੇਸਚੋਰਗਣਂ ਮਿਨਾਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਅਯਂ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਵਾ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਪਾਰਮੀ,** ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਾਰੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਮਜ੍ਜਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਤ੍ਤੇ ਚ ਮਜ੍ਜੇਤਿ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਪਾਰਮਿਤਾ**। ਪਾਰੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਤ੍ਤੇ ਮਵਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਯੋਜੇਈਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਪਾਰਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਤ੍ਤੇ ਚ ਮਾਯੇਤਿ ਗਮੇਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਮੁਨਾਤਿ ਵਾ ਪਾਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਯਾਥਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਨੋਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਕਿਲੇਸਾਰਿਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਰੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਮਿਨਾਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਪਾਰਮਿਤਾ,** ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਵ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਾਰਮੀਨਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਰਧਾਤੁਵਸਾ ਵਾਪਿ, **ਕਿਰ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵਾ।
ਕਂਸਦ੍ਦੂਪਪਦ**ਰੁਧਿ**-ਧਾਤੁਤੋ ਵਾਪਿ ਦੀਪਯੇ।
ਕਰੁਣਾਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਮਹਾਕਰੁਣਸਾਸਨੇ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਰੁਣਾ**ਤਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਕਿਰਤਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ**। ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਖਂ, ਤਂ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਿਬਾਧਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕਂ ਨ ਸੁਖਾਪੇਤੀਤਿਪਿ **ਕਰੁਣਾ**।

ਵਿਦਿਵਿਧਵਿਦਧਾਤੁ-ਵਸੇਨ ਪਰਿਦੀਪਯੇ।
ਵਿਜ੍ਜਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕੋਵਿਦੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਉਪਲਭਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਮੋਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਲਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਵਿਜ੍ਜਾ**। ਤਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ **ਵਿਜ੍ਜਾ**।

ਮੇਧਧਾਤੁਵਸਾ ਚੇਵ, **ਮੇਧਾ**ਧਾਤੂਹਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ।
ਮੇਧਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਮੇਧਾਵੀ ਸਮੁਦੀਰਯੇ॥

ਤਤ੍ਥ **ਮੇਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਮੇਧਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ। ਪਾਪਕੇ ਵਾ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮੇਧਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿਪਿ **ਮੇਧਾ**। ਅਥ ਵਾ –

‘‘ਪਞ੍ਞਾ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਰਾਜਾਰਿਵ ਤਾਰਕਾਨਂ।
ਸੀਲਂ ਸਿਰਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ,
ਅਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ

ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਮੇਧਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਿਰਿਯਾ ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਏਕਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿਪਿ **ਮੇਧਾ**। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਮੇਤਿ ਚ ਧਾਰੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਮੇਧਾ,** ਏਤ੍ਥ **ਮੇਤੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਸਨਿ ਵਿਯ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ ਕਿਲੇਸੇ ਮੇਧਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਗਹਣਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਮੇਧਾ’’ਤਿ।

ਰਨ੍ਜਧਾਤੁਵਸਾ ਚੇਵ, ਰਾਪੁਬ੍ਬਤਿਰਤੋਪਿ ਚ।
ਰਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਵਿਭਾਵਯੇ॥

ਰਨ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰਤ੍ਤੁ,** ਰਾ ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਯਜਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰਤ੍ਤੁ,** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਕਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਾ ਮਾਨੇ ਇਤਿ **ਸੋ**ਅਨ੍ਤੁ, ਕਮ੍ਮਨੀਤਿ ਚੁਭੋਹਿ ਤੁ।
ਧਾਤੂਹਿ **ਮਾਸ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਸਮੁਦੀਰਯੇ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਂ ਮਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਿਯਤਿ ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਮਾਸੋ,** ਚਿਤ੍ਤਮਾਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਸਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਸਾਖੋ ਜੇਟ੍ਠੋ ਆਸਾਲ਼੍ਹੋ ਸਾਵਣੋ ਭਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਯੁਜੋ ਕਤ੍ਤਿਕੋ ਮਾਗਸਿਰੋ ਫੁਸ੍ਸੋ ਮਾਘੋ ਫਗ੍ਗੁਣੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ‘‘ਰਮ੍ਮਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਯਥਾਪਿ ਰਮ੍ਮਕੇ ਮਾਸੇ, ਬਹੂ ਪੁਪ੍ਫਨ੍ਤਿ ਵਾਰਿਜਾ’’ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਭਦ੍ਦੋ ਪਨ ‘‘ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਮਾਸੋ**ਤਿ ਅਪਰਣ੍ਣਵਿਸੇਸਸ੍ਸਪਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਾਸਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਣ੍ਣਵਿਸੇਸੋ ਯਥਾਪਰਿਮਿਤੇ ਕਾਲੇ ਅਸਿਯਤਿ ਭਕ੍ਖਿਯਤੀਤਿ **ਮਾਸੋ,** ਇਤਰੋ ਪਨ ‘‘ਮਮ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਮਸਿਯਤਿ ਆਮਸਿਯਤਿ ਗਣ੍ਹਿਯਤੀਤਿ **ਮਾਸੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਂਪੁਬ੍ਬ**ਵਦਚਰੇ**ਹਿ, **ਸਂਵਚ੍ਛਰ**ਰਵਸ੍ਸ ਤੁ।
ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਸਮੁਦੀਰੇਯ੍ਯ, ਸਕ੍ਯਸੀਹਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਮ੍ਮ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ**।

ਭਿਦਿਭਿਕ੍ਖਿਧਾਤੁਵਸਾ , ਅਥ ਵਾ ਭਯਵਾਚਕਂ।
ਭੀਸਦ੍ਦਂ ਪੁਰਿਮਂ ਕਤ੍ਵਾ, **ਇਕ੍ਖ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਚ।
ਭਿਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ, ਕਥਯੇਯ੍ਯ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ**। ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋਤਿਪਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ**। ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲੋਤਿਪਿ **ਭਿਕ੍ਖੁ**। ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਂ ਇਕ੍ਖਤਿ, ਇਕ੍ਖਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ **ਭਿਕ੍ਖੁ**।

ਸਦਭਿਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਸਬ੍ਭਿ**ਸਦ੍ਦਗਤਿਂ ਵਦੇ।
ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ, ਏਸ ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਅਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਨਿ – ਸੀਦਨਸਭਾਵੇ ਕਿਲੇਸੇ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਭਿ,** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਯੋ ‘‘ਅਰਿਯੋ’’ਤਿਪਿ ‘‘ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਿਚ ਸੀਦਨਸਭਾਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਬ੍ਭਿ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯਂ ‘‘ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾਮਂ ਲਭਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸੀਦਨਸਭਾਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਬ੍ਭੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਵਦਾਮ –

‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਂਸੀਦਨਸਭਾਵਿਨੋ।
ਕ੍ਲੇਸਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਸ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਭੀਤਿ ਅਮਤਂ’ਬ੍ਰਵੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਬ੍ਰੂਧਾਤੁ**ਸਦ**ਧਾਤੂਹਿ, **ਭਿਸਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ।
ਗੁਣੇਹਿ ਬ੍ਰੂਹਿਤਾ ਧੀਰਾ, ਪੋਰਾਣਾਚਰਿਯਾ’ਬ੍ਰਵੁਂ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਵਨ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਸੀਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਭਿਸੀ**ਤਿ **ਭਿਸਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ ਪੋਰਾਣਾ ਕਥਯਿਂਸੁ।

ਸੁਖਧਾਤੁਵਸਾ ਚਾਪਿ, **ਸੁ**ਪੁਬ੍ਬ**ਖਾਦ**ਤੋਪਿ ਵਾ।
ਸੁਪੁਬ੍ਬ**ਖਨੁ**ਤੋ ਵਾਪਿ, **ਸੁਖ**ਸਦ੍ਦਗਤਿਂ ਵਦੇ॥

ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖਂ। ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸੁਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੁਕ੍ਖਂ ਖਾਦਤੀਤਿਪਿ **ਸੁਖਂ**। ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੁਕ੍ਖਂ ਖਨਤੀਤਿਪਿ **ਸੁਖਂ**।

ਦੁਕ੍ਖਧਾਤੁਵਸਾ ਚਾਪਿ, **ਦੁ**ਪੁਬ੍ਬ**ਖਾਦ**ਤੋਪਿ ਵਾ।
ਦੁਪੁਬ੍ਬ**ਖਨੁ**ਤੋ ਵਾਪਿ, **ਦੁਕ੍ਖ**ਸਦ੍ਦਗਤਿਂ ਵਦੇ॥

ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਸੁਖਂ ਖਾਦਤੀਤਿਪਿ **ਦੁਕ੍ਖਂ**। ਦੁਟ੍ਠੁ ਸੁਖਂ ਖਨਤੀਤਿਪਿ **ਦੁਕ੍ਖਂ**। ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਸੁਖਂ ਖਨਤੀਤਿਪਿ **ਦੁਕ੍ਖਂ**।

ਗਨ੍ਧਧਾਤੁਵਸਾ ਚਾਪਿ, **ਗਮੁ**ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵਾ।
ਗਮੁਧਾਧਾਤੁਤੋ ਵਾਪਿ, **ਗਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਗਤਿਂ ਵਦੇ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਗਨ੍ਧਯਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁੰ ਸੂਚਯਤਿ ‘‘ਇਦੰ ਸੁਗਨ੍ਧੰ, ਇਦੰ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ, ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿੰ ‘‘ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਧਯਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਮਨਾਪਗਨ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ, ਅਮਨਾਪਗਨ੍ਧੋ ਚ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸੁਗਨ੍ਧਨ੍ਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ**। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਗਨ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਛੇਦਨਵਾਚਕਤ੍ਤੇ –

‘‘ਅਤਿਜਾਤੰ ਅਨੁਜਾਤੰ, ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਅਵਜਾਤੰ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਹੋਤਿ ਕੁਲਗਨ੍ਧਨੋ’’ਤਿ

ਅਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਵਾਯੁਨਾ ਵਾ ਨੀਯਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ। ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ** ‘‘ਖਾਦਾਮਗਮਾਨੰ ਖਨ੍ਧਨ੍ਧਗਨ੍ਧਾ’’ਤਿ **ਖਾਦਅਮਗਮਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਖਨ੍ਧ ਅਨ੍ਧਗਨ੍ਧਾ**ਦੇਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਧਰਿਯਤੇ ਸੋਤਿ **ਗਨ੍ਧੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਦਨ੍ਤੇਨ **ਬੁਦ੍ਧਦਤ੍ਤਾਚਰਿਯੇਨ** ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯਦਸ੍ਸਿਨਾ ‘‘ਧਰਿਯਤੀਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਗਨ੍ਧੋ ਸੂਚਨਤੋਪਿ ਵਾ’’ਤਿ।

ਰਸਧਾਤੁਵਸਾ ਚੇਵ, **ਰਮਾਸ**ਧਾਤੁਤੋਪਿ ਚ।
ਰਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ, ਆਹੁ ਧਮ੍ਮਰਸਞ੍ਞੁਨੋ॥

ਰਸੋਤਿ ਹਿ ਰਸਨ੍ਤਿ ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਰਸੋ,** ਰਮਨ੍ਤਾ ਤੰ ਅਸਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਰਸੋ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ‘‘ਰਮਮਾਨਾ ਨ’ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਰਸੋਤਿ ਪਰਿਦੀਪਿਤੋ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਮਾ ਰਮਮਾਨਾ ਨੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਅਸਨ੍ਤਿ ਭਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਰਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਞ੍ਞੂਹਿ ਪਰਿਦੀਪਿਤੋਤਿ। ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ –

ਨੰ ਅਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤੀਤਿ, ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਸਿਯਾ ਤਹਿੰ।
ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਭਾਵੇਨ, ਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤੋ॥

ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਅਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ।
ਯਥਾਰਹੰ ਨਯਞ੍ਞੂਹਿ, ਨਯੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ਸੁਸੋਭਨੋ॥

ਧਾਤੁਚਿਨ੍ਤਾਯ ਯੇ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਤਿ ਤੇ ਮਤਾ।
ਤੇ ਚਾਪਿ ਬਹਵੋ ਸਨ੍ਤਿ, **ਪੀਤਲੋਹਿਤਕਾ**ਦਯੋ।

ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇ ਅਪਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਸਦ੍ਦੇ **ਧਗਾ**ਇਤਿਆਦਯੋ।
ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰਵ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, **ਗਵਾਦਿ**ਵਿਧਿਭੇਦਤੋ॥

ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗੋ’’, ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਦੰ ਪੁਨ।
ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾਨ, ‘‘ਗਾਵੋ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੰਬ੍ਰਵੁੰ॥

ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ, ਸਦ੍ਦਾ ਵਿ**ਡੂਡਭਾ**ਦਯੋ।
ਧਾਤੁਰੂਪਕਸਦ੍ਦਾ ਚ, ‘‘ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ’’ਆਦਯੋ॥

ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ? ‘‘ਵਿਡੂਡਭੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ, ਯੇਵਾਪਨੋ, ਪੀਤੰ, ਲੋਹਿਤੰ’’ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਿ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘‘ਨੀਲੰ, ਪੀਤੰ, ਯੇਵਾਪਨਕੋ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਪਨ ਨੀਲਵਣ੍ਣੇ ਪੀਤਵਣ੍ਣੇ। **ਕੇ ਰੇ ਗੇ ਸਦ੍ਦੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਨੀਲਤੀਤਿ **ਨੀਲੰ,** ਪੀਤਤੀਤਿ **ਪੀਤੰ,** ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਇਤਿਵਚਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਕਿਯਤੇ ਕਥਿਯਤੇਤਿ **ਯੇਵਾਪਨਕੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਮਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨੀਤਿ

ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ''ਨਨੁ ਨੀਲਤਿ ਪੀਤਤੀਤਿਆਦੀਨਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਾਨਿ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪੁਰਾਣਭਾਸਾ ਏਸਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਨਾਥਤੀਤਿ ਨਾਥੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਨਾਥਤੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ **ਨਾਥ ਯਾਚਨੋਪਤਾਪਿਸ੍ਸਰਿਯਾਸੀਸਨੇਸੂ**ਤਿ ਧਾਤੁਨੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁਯੇਵ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਪਰਿਹੀਨੋ ਧਾਤੁ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ।

ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਯਥਾ ''ਯਾਵ ਬਜਾਤਿ ਨਿਮੀਸਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰਸਤਿਬ੍ਬਯੋ''ਤਿ **ਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੋਹਾਰਪਥੇ ਅਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਂ ਪੁਰਾਣਭਾਸਾਭੂਤਂ ''ਬਜਾਤੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ''ਨੀਲਤਿ, ਪੀਤਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿਪਿ ਪੁਰਾਣਭਾਸਾਭੂਤੇਹਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵ ਬਜਾਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਉਮ੍ਮੀਸਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵੋਹਾਰੋ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚੂਲ਼ਬੋਧਿ ਨਾਮ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਹੋਸਿ। ਯਥਾ ਪਨ **ਵਿਡੂਡਭ**ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ, ਧੂਮਾਯਤਿ, ਦੁਦ੍ਦਭਾਯਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਯਤਿ, ਕਰੁਣਾਯਤਿ, ਮਮਾਯਤਿ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ ਚ ''ਛਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਵਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੀਯਤਿ, ਧਨੀਯਤਿ, ਪਟੀਯਤਿ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ ਚ ''ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿ, ਉਪਵੀਣਯਤਿ, ਦਲ਼੍ਹਯਤਿ, ਪਮਾਣਯਤਿ, ਕੁਸਲਯਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਯਤਿ'' ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ ਚ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਘੋ ਪਬ੍ਬਤਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ **ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ,** ਏਵਂ **ਸਮੁਦ੍ਦਾਯਤਿ**। ਸਦ੍ਦੋ ਚਿਚ੍ਚਿਟਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ **ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ**। ਵਤ੍ਥੁ ਧੂਮਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ **ਧੂਮਾਯਤਿ**। ਸਦ੍ਦੋ ਦੁਦ੍ਦਭਇਤਿ ਆਚਰਤਿ **ਦੁਦ੍ਦਭਾਯਤਿ,** ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯਤਿ। ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ **ਮਮਾਯਤਿ**। ਅਛਤ੍ਤਂ ਛਤ੍ਤਮਿਵ ਆਚਰਤਿ **ਛਤ੍ਤੀਯਤਿ**। ਅਪੁਤ੍ਤਂ ਪੁਤ੍ਤਮਿਵ ਆਚਰਤਿ **ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ,** ਸਿਸ੍ਸਂ ਆਚਰਿਯੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ **ਪਤ੍ਤੀਯਤਿ**। ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੀਯਤਿ, ਚੀਵਰੀਯਤਿ, ਧਨੀਯਤਿ, ਪਟੀਯਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਨਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ **ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿ**। ਵੀਣਾਯ ਉਪਗਾਯਤਿ **ਉਪਵੀਣਯਤਿ**। ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ ਵੀਰਿਯਂ **ਦਲ਼੍ਹਯਤਿ**। ਪਮਾਣਂ ਕਰੋਤਿ **ਪਮਾਣਯਤਿ**। ਕੁਸਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਕੁਸਲਯਤਿ**। ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯਤਿ**।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਮਾਲਾ – ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਨ੍ਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਸਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਥ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਾਮਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਾਮਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ''ਸਮੁਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਛਤ੍ਤੀਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਰ ਕਾਰਿਤਵਸੇਨਪਿ ''ਪਬ੍ਬਤਾਯਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਭਵਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਪਦਮਾਲਾ – ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਨ੍ਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਸਿ। ਸੇਸਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ ਧਾਤੁਗਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ, ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਯੋਗਂ, ਸਕਾਰਿਤੇਕਕਮ੍ਮਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਤਿਕਮ੍ਮਪਦਂ, ਊਹਨੀਯਰੂਪਗਣਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਏਕਗਣਿਕਦ੍ਵਿਗਣਿਕਤੇਗਣਿਕਪਦਂ, ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਰੂਪਂ, ਕਮ੍ਮਭਾਵਪਦਰੂਪਂ, ਏਕਕਾਰਿਤਦ੍ਵਿਕਾਰਿਤਪਦਂ, ਅਕਾਰਿਤਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਪਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਯਥਾਰਹਂ ਕਥਯਾਮ।

ਤਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਰਧਾਤੁਤੋ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸਰਤੋ ਵਾ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਤੋ ਵਾ **ਅ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਭਾਵੋ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ, ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਨ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਾਨੇਕਸ੍ਸਰਧਾਤੁਤੋ ਸਹ **ਅ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚ **ਭੂਵਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਅ**ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂਨਿਯਤਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਂ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ, ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਨ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਇਵਣ੍ਣੇਕਾਰੋਕਾਰ**ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਯਤਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮਕਤ੍ਤੇ ਅਨਿਯਤਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚ **ਰੁਧਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ ਆਦੇਸਲਾਭਾਲਾਭਿਨੋ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਭਾਵੋ **ਦਿਵਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ ਯਥਾਰਹਂ **ਣੁ ਣਾ ਉਣਾ**ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਭਾਵੋ **ਸ੍ਵਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਭਾਵੋ **ਕਿਯਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਤਰਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਪਚੁਰਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ **ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ

ਪਰਭਾਵੋ **ਗਹਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ **ਓਯਿਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਭਾਵੋ **ਤਨਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ **ਣੇਣਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਭਾਵੋ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ, ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਨ ਆਖਜਾਤਤ੍ਤੇ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਤੋ ਸਹ **ਣੇ ਣਯ**ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਞ੍ਞ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਨਮਤ੍ਤਞ੍ਞ **ਚੁਰਾਦਿਗਣਲਕ੍ਖਣਂ**। ਗਣਸੂਚਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮਪਰਤ੍ਤਂ **ਅਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ**। ਇਤਿ ਧਾਤੁਗਣਲਕ੍ਖਣਮਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਭਾਵਿਤਂ।

ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਯੋਗੇ ''ਣੇ ਣਯੋ ਣਾਪੇ ਣਾਪਯੋ ਚਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਾ।

ਣੇ ਣਯਾਸੁਂ **ਉ**ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ,
ਆਦਨ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦੁਵੇ।
ਸੇਸਤੋ ਚਤੁਰੋਦ੍ਵੇ ਵਾ,
ਣਯੋਯੇਵ ਅਧਾਤੁਤੋ॥

ਤਤ੍ਰ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਯਤਿ। ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਯਤਿ, ਓਭਾਸੇਤਿ, ਓਭਾਸਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਕਾਰਿਤੇ ਉਵਣ੍ਣਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਦਾਪੇਤਿ , ਦਾਪਯਤਿ। ਹਾਪੇਤਿ, ਹਾਪਯਤਿ। ਨ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ੍ਹਾਪਯਤਿ। ਨਹਾਪੇਤਿ, ਨਹਾਪਯਤਿ। **ਆ**ਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਸੋਸੇਤਿ, ਸੋਸਯਤਿ। ਸੋਸਾਪੇਤਿ, ਸੋਸਾਪਯਤਿ। ਘੋਸਾਪੇਤਿ, ਘੋਸਾਪਯਤਿ। **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੁਪਾਨਿ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਂਸਾਰਤੋ ਲੋਕਂ ਞਾਪੇਤਿ, ਞਾਪਯਤਿ। **ਇ**ਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਾਪੇਤੀਤਿ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਹਿ **ਨਿ**ਪੁਬ੍ਬਾਯ **ਇ**ਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਸਯਂ ਞਾਯਤਿ, ਸਂਸਾਰਤੋ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਞਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਾਵੇਤਿ, ਪਾਵਯਤਿ, **ਉ**ਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ। ਵਦਾਪੇਤੀਤਿ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਹਿ ਪਪੁਬ੍ਬਾਯ **ਉ**ਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯੋ ਆਤੁਮਾਨਂ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਖੇਪੇਤਿ, ਖੇਪਯਤਿ। ਕਙ੍ਖੇਤਿ, ਕਙ੍ਖਯਤਿ, ਕਙ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਕਙ੍ਖਾਪਯਤਿ। ਆਚਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਆਚਿਕ੍ਖਾਪਯਤਿ। **ਇ**ਵਣ੍ਣਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਖਿਯੇਤਿ, ਖਿਯਯਤਿ। ਮਿਲਾਯੇਤਿ, ਮਿਲਾਯਯਤਿ। ਏਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਸਿਯੇਤਿ, ਸਿਯਯਤਿ। **ਓ**ਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ।

ਪਬ੍ਬਤਾਯਾਯਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। ਅਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਨਿ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਾ ਪਾਲ਼ਿਨਯਞ੍ਞੁਨਾਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਤਿ ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਯੋਗੋ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਸਕਾਰਿਤੇਕਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ** ਬ੍ਰੂਮ –

ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਏਕਕਮ੍ਮਾ, ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾ ਵਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਹਿ।
ਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧੇ, ਸਕਮ੍ਮਾ ਚ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਾ॥

ਸਯਂ ਸੋਧੇਤਿ ਸੋ ਭੂਮਿਂ, ਸੋਧਾਪੇਤਿ ਪਰੇਮਹਿਂ।

ਨਰਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਰਯਤਿ, ਵਿਵੁਵੇਯਜਂ ਕਮਤੋ ਇਦਂ॥

ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਿਕਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਿਕਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਦੀਪਯੇ।
''ਇਸ੍ਸਰੋ ਸੇਵਕਂ ਗਾਮਂ, ਅਜਂ ਨਾਯੇਤਿ'' ਇਚ੍ਚੁਪਿ॥

''ਨਰੋ ਨਰੇਨ ਵਾ ਗਾਮਂ, ਅਜਂ ਨਾਯੇਤਿ''ਇਚ੍ਚੁਪਿ।
ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੁਦੀਪਕਂਯੇਵ, ਕਰਣਂ ਏਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਂ॥

ਇਤਿ ਸਕਾਰਿਤੇਕਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ **ਊਹਨੀਯਰੂਪਗਣਂ** ਬ੍ਰੂਮ – ਹੋਤਿ, ਭੋਤਿ, ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਇਦਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਸੁਮ੍ਭੋਤਿ, ਪਰਿਸੁਮ੍ਭੋਤਿ, ਇਦਂ **ਰੁਧਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਨਿਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਿਨ੍ਤਿ, ਬਨ੍ਧਤਿ, ਇਦਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਛਿਨ੍ਤਿ, ਭਿਨ੍ਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਇਦਂ **ਰੁਧਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਦੇਤਿ, ਨੇਤਿ, ਵਦੇਤਿ, ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਇਦਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਰੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਪਟਿਰੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਇਦਂ **ਰੁਧਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਬੁਦ੍ਧੇਤਿ, ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇਤਿ, ਇਦਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਜਯਤਿ, ਸਯਤਿ, ਪਲਾਯਤਿ, ਮਿਲਾਯਤਿ, ਗਾਯਤਿ, ਇਦਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਹਾਯਤਿ, ਸਾਯਤਿ, ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਇਦਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਕਥਯਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਭਾਜਯਤਿ, ਇਦਂ **ਚੁਰਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਗਬ੍ਬਤਿ, ਪਗਬ੍ਬਤਿ, ਇਦਂ **ਭੂਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬਤਿ, ਇਦਂ **ਤਨਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਹਿਨੋਤਿ, ਚਿਨੋਤਿ, ਇਦਂ **ਸ੍ਵਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਤਨੋਤਿ, ਸਨੋਤਿ, ਕਰੋਤਿ, ਇਦਂ **ਤਨਾਦਿ**ਰੂਪਂ। ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਇਦਂ ਕਤ੍ਤੁਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਞ੍ਚ। ਕਨ੍ਤੇਤਿ, ਕਨ੍ਤਯਤਿ, ਇਦਂ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਮੇਵ। ਭਕ੍ਖੇਤਿ, ਭਕ੍ਖਯਤਿ, ਵਾਦੇਤਿ, ਵਾਦਯਤਿ, ਇਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਞ੍ਚ। **ਮਿਯਜਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਞ੍ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਪਦਞ੍ਚ। **ਭਾਵੇਥਾ**ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਞ੍ਚੇਵ ਏਕਵਚਨਞ੍ਚ। **ਸਂਯਮਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਵਚਨਞ੍ਚੇਵ ਅਤੀਤਵਚਨਞ੍ਚ। **ਅਨੁਸਾਸਤੀ**ਤਿ ਆਖ੍ਯਾਤਞ੍ਚੇਵ ਨਾਮਿਕਞ੍ਚ। **ਗਚ੍ਛਂ ਵਿਧਮਂ ਨਿਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਆਖ੍ਯਾਤਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਥ ਆਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤੇ **ਗਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਵਚਨਂ, **ਵਿਧਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਵਚਨਂ, **ਨਿਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਏਤਂ ਪਦਂ ਅਨਾਗਤਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੇਵ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਊਹਨੀਯਪਦਾਨਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯਵਿਸੇਸਾਨਿ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਸਮ੍ਮੋਹਕਰਾਨਿ ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨੀਯਾਨੀਤਿ ਊਹਨੀਯਰੂਪਗਣੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਏਕਗਣਿਕਾਦੀਨਿ** ਵਦਾਮ – **ਧਾ ਧਾਰਣੇ, ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਵਸੇਨਾਯਂ ਏਕਗਣਿਕਾ ਸਕਮ੍ਮਿਕਾ ਧਾਤੁ। ਭਗਵਾ ਸਕਲਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਦਧਾਤਿ ਵਿਦਧਾਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਿਧੇਤਿ, ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ''ਸਂਵਿਧਾਪੇਤਿ, ਵਿਧਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ ਪਨ ਭਾਵੇ ਚ ''ਅਨੁਵਿਧੀਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮੇ ''ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਿਧੀਯਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਧੀਯਤਿ ਧਪਿਯਤੀਤਿ ਧੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੇ ''ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਭੋ ਕਮ੍ਮ ਤ੍ਵਂ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਸਿ, ਅਹਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਵੇ ਪਨ ''ਸਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਤਿ, ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਤ੍ਵਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਵਿਧਿਯ੍ਯਸੀ''ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਨਯੋ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਖੁਮੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਕੂਲੋ।

ਨਾਮਿਕਪਦਤ੍ਤੇ ''ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਂ ਦਧਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਾਤੁ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ''ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵਿਧਾਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਧਾਨਤੋ ਚ ਧਾਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਾਤੂ**ਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤਾਦਿਧਾਤੁਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਪਕਤਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਸਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਾ, ਏਤਾ ਪਨ ਸਲਕ੍ਖਣਂ ਸਭਾਵਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਾਤੁਯੋ । **ਦੁਕ੍ਖਵਿਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਦਹਨਤੋ। ਏਤਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਅਯਲੋਹਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਅਯਲੋਹਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਦਹਨ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਨਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਮਤ੍ਤਤੋ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਏਤਾਹਿ ਕਾਰਣਭੂਤਾਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧੀਯਤਿ, ਤਥਾਵਿਹਿਤਞ੍ਚ ਤਂ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ

ਧੀਯਤਿ ਠਪਿਯਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਧਾਨਤੋ ਧਾਤੁਯੋ। ਅਪਿਚ ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੋ ਧਾਤਵੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਛ ਧਾਤੁਯੋਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਜੀਵਸਞ੍ਞਾਸਮੂਹਨਤ੍ਥਂ ਧਾਤੁਦੇਸਨਂ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਭਾਵਟ੍ਠਾਨੇ ''ਸਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਵਿਧਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਤਿਪੁਰਿਸਮਣ੍ਡਿਤੋ ਏਕਵਚਨਬਹੁਵਚਨਿਕੋ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ –

> ''ਦੂਸਿਤੋ ਗਿਰਿਦਤ੍ਤੇਨ, ਹਯੋ ਸਾਮਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਵੋ।
> ਪੋਰਾਣਂ ਪਕਤਿਂ ਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸੇਵਾਨੁਵਿਧਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਚ

''ਮਾਤਾ ਹਿ ਤਵ ਇਰਨ੍ਧਤਿ, ਵਿਧੁਰਸ੍ਸ ਹਦਯਂ ਧਨਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਤੇ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਇਮਾਸਂ ਪਾਲ਼ੀਨਂ ਵਸੇਨ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਡਵੋ ਨਾਮ ਅਸ੍ਸੋ ਗਿਰਿਦਤ੍ਤਨਾਮਕਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਗੋਪਕਸ੍ਸ ਪਕਤਿਂ **ਅਨੁਵਿਧਿਯਜਤਿ** ਅਨੁਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਦਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਅਨੁਵਿਦਧਾਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਪਦਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਪਣ੍ਡਵੇਨਾ''ਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਅਵਚਨੇਨ ''ਅਨੁਵਿਧਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਭਾਵਪਦਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਨ ਕੇਨਚਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ **''ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਿਹਿਤ**ਯ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ, **ਧਾ**ਧਾਤੁਯਾ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਏਕਨ੍ਤ**ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਤ੍ਤਾ ਚ। ਦੁਤਿਯਪ੍ਪਯੋਗੇ ਪਨ ਯਦਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਧਨੁਤੇ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਪਦਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਿਯਾ, ''ਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ । ਏਵਂ ਅਵਚਨੇਨ ''ਧਨਿਯਜਤੀ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਭਾਵਪਦਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਏਤ੍ਥ **''ਧਨਿਯਜਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **''ਧਨੁ ਯਾਚਨੇ''**ਤਿ ਧਾਤੁ ਏਸਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਤਨਾਦਿ**ਗਣੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤਿਯਪ੍ਪਯੋਗੇ ''ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯਦਿ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ **''ਹਾ ਚਾਗੇ''**ਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ, ਕਤ੍ਤਰਿ ''ਪਜਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ, ''ਕਸ੍ਮਾ ਨੋ ਪਜਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ। ਕਮ੍ਮਪਦਂ ਪਨ ''ਪਜਹਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੇ **''ਹਾ ਪਰਿਹਾਨਿਯ''**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਤ੍ਤਾ ''ਪਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਰੂਪਂ ਸਿਯਾ ''ਆਜਞ੍ਞੋ ਕੁਰੁਤੇ ਵੇਗਂ, ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਲ਼ਵਾ''ਤਿ ਅਕਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਪਦਰੂਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਞਾਯਤਿ।

ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ''ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਂ ਵਿਭਵਿਯਜਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਜਾਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਭੂਯਤੇ'ਤਿਆਦੀਸੁ **ਯ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਵਿਹਿਤੋ, ਨ ਭਾਵੇ। ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਹਿ ਇਮੇ ਪਯੋਗਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਯਮੇਵ ਪੀਯਤੇ ਪਾਨੀਯਂ, ਸਯਮੇਵ ਕਟੋ ਕਰਿਯਤੇਤਿ ਪਯੋਗਾ ਵਿਯਾ''ਤਿ। ਤਂ ਨ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ''ਪਜਹਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਕਮ੍ਮਕਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ''ਪੀਯਤੇ ਕਰਿਯਤੇ''ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਭਾਵਟ੍ਠਾਨੇ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਠਿਤਭਾਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੇ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਮਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨਿਕਾ ਗਰੂ ਭਾਵੇ ਅਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਭਾਵਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਪਠਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸੇਵ ''ਭੂਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਯੋਜਨਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਂ ਵਚਨਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਦੀਹਿ ਚ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋ।

ਜਰ ਰੋਗੇ। ਜਰਤਿ, ਜਰਿਯਜਤਿ। **ਜਰਵਯੋਹਾਨਿਯਂ**। ਜੀਰਤਿ, ਜਿਯਜਤਿ। ਇਮਾ ਦ੍ਵੇਪਿ **ਭੂਵਾਦਿ** ਗਣਿਕਵਸੇਨ ਏਕਗਣਿਕਾ। ਤਾਸਂ ਅਯਂ ਸਾਧਾਰਣਰੂਪਵਿਭਾਵਨਾ। ''ਯੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਜਰਿਯਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਨ ਚ ਜਰਿਯਜਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਤੇਜੋਗਤੇਨ ਕੁਪਿਤੇਨ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਏਕਾਹਿਕਾਦਿਜਰਰੋਗੇਨ ਜਰਿਯਜਤਿ ਜਰਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਯੇਨ ਚ ਜਰਿਯਤਿ** ਯੇਨ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਜੀਰਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਤਂ ਬਲਕ੍ਖਯਂ ਪਲਿਤਵਲ਼ਿਤਾਦਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ। ਭੂਵਾਦਿਗਣਿਕੋਯਂ ਅਕਮ੍ਮਕੋ ਚ। ਸਤ੍ਤੋ ਮਰਤਿ, ਮਿਯਜਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਧਾਤੁ **''ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ''**ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਕਮ੍ਮਕੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਰਤਿ। ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਜਾਯਤਿ ਚ ਜਿਯਜਤਿ ਚ ਮਿਯਜਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਕਮ੍ਮਰਹਿਤਪ੍ਪਯੋਗਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਕਮ੍ਮਕੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾਨਯੇਨ ਪਨ **ਮਰਤੀ**ਤਿ ਪਾਣਂ ਚਜਤੀਤਿ

ਕਮ੍ਮੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। ‘‘ਮਰਤਿ, ਮਿਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ, ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੁੰ ਮਾਰੇਤਿ, ਮਾਰਯਤਿ, ਮਾਰਾਪੇਤਿ, ਮਾਰਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਕਾਰਿਤਪਦਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਅਮਤੰ ਸਤ੍ਤੁੰ ਮਰਣੰ ਪਾਪੇਤਿ, ਸੋ ਵਧਕੋ ਮਾਰੇਤਿ ਮਾਰਯਤਿ ਮਾਰਾਪੇਤਿ ਮਾਰਾਪਯਤੀਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਮਾਰਿਯਤਿ ਮਾਰਾਪਿਯਤੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਭਾਵਪਦਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਪਸਿਦ੍ਧਤਾ ਚ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਤਾ ਚ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਖਾਦ ਭਕ੍ਖਣੇ। ਅਯੰ ਪਨ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਵਸੇਨ ਏਕਗਣਿਕੋ ਸਕਮ੍ਮਕੋ ਧਾਤੁ। ਖਾਦਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਦਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ । ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ ਪੂਵੰ ਖਾਦੇਤਿ ਖਾਦਯਤਿ ਖਾਦਾਪੇਤਿ ਖਾਦਾਪਯਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਅਖਾਦਨ੍ਤੰ ਖਾਦਨ੍ਤੰ ਵਾ ਖਾਦਾਹੀਤਿ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਸੋ ਖਾਦਾਪਕੋ ਖਾਦੇਤਿ ਖਾਦਯਤਿ ਖਾਦਾਪੇਤਿ ਖਾਦਾਪਯਤੀਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਖਜ੍ਜਤਿ, ਸੰਖਜ੍ਜਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਦਿਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਅਤ੍ਰਾਪਨਾਯੰ ਪਾਲ਼ਿ ‘‘ਅਤੀਤੰ ਪਾਹੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪੇਨ ਖਜ੍ਜਿੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹੰ ਏਤਰਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਰੂਪੇਨ ਖਜ੍ਜਾਮਿ। ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਨਾਗਤੰ ਰੂਪੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯੰ, ਅਨਾਗਤੇਨਪਾਹੰ ਰੂਪੇਨ ਖਜ੍ਜੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੇਤਰਹਿ ਖਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ। ਭਾਵਪਦੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ। **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੋ। ਅਯੰ ਨਾਮਧਾਤੁ ਏਕਨ੍ਤ**ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਿਕੋਤਿ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੋ।

ਦਿਵਾਦਿਗਣੇ **ਤਾ ਪਾਲਨੇ**। ਲੋਕੰ ਤਾਯਤਿ ਸਨ੍ਤਾਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਦਞ੍ਚ ਭਾਵਪਦਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ।

ਸੁਧ ਸੰਸੁਦ੍ਧਿਯੰ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਸੋਧੇਤਿ, ਸੋਧਯਤਿ, ਸੋਧਾਪੇਤਿ, ਸੋਧਾਪਯਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰੂਪਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਅਸੁਦ੍ਧੰ ਠਾਨੰ ਸੁਦ੍ਧੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਸੋਧਕੋ ਸੋਧੇਤਿ, ਸੋਧਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਯੋ ਪਨ ਅਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੰ ਸਯੰ ਅਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤ੍ਵੰ ਸੋਧੇਹੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਸੋ ਸੋਧਾਪਕੋ ਸੋਧਾਪੇਤਿ ਸੋਧਾਪਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਕਾਰੇਤਿ, ਕਾਰਯਤਿ, ਕਾਰਾਪੇਤਿ, ਕਾਰਾਪਯਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਨਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਨਯੋ ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਨਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯੋ –

‘‘ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਦੇਸਵਿਸਯੇ, ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੰ।
ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨੰ ਮਗ੍ਗੰ, ਸੋਧੇਨ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਮਾਨਸਾ’’ਤਿ ਚ

‘‘ਮਗ੍ਗੰ ਸੋਧੇਮਹੰ ਤਦਾ’’ਤਿ ਚ। ਇਮਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸੋਧਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋ ਰਾਜਗਹੇ ਪਬ੍ਭਾਰੰ ਸੋਧਾਪੇਤਿ ਲੇਣੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ’’ਤਿ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿ, ‘‘ਕਿੰ ਭਨ੍ਤੇ ਥੇਰੋ ਕਾਰਾਪੇਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਪਬ੍ਭਾਰੰ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਧਾਪੇਮਿ ਲੇਣੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ’’ਤਿ ਚ ਪਾਲ਼ਿ। ਇਮਾ ਪਰੇਹਿ ਸੋਧਾਪਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਕਸ੍ਸ ਸੋਧਿਯਤਿ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਪਦੰ, ਭਾਵਪਦੰ ਪਨ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਾਵ **ਚੁਰਾਦਿ**ਗਣਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਤ੍ਤੇ ਸੁਭ ਸੋਭੇ। ਸੋਭਤਿ ਵਤਾਯੰ ਪੁਰਿਸੋ। **ਸੁਭ ਪਹਾਰੇ**। ਯੋ ਨੇ ਗਾਵੋਵ ਸੁਮ੍ਭਤਿ ਸੁਮ੍ਭੋਤਿ ਇਚ੍ਚਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਸੁਮ੍ਭੋਤੀ’’ਤਿ ਚ **ਕਚ੍ਚਾਯਨਮਤੇ** ਰੂਪੰ, ਇਮਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਨਗਰੰ ਸੋਭੇਤਿ, ਸੋਭਯਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇ ਚੋਰੰ ਸੁਮ੍ਭੇਤਿ, ਸੁਮ੍ਭਯਤਿ, ਸੁਮ੍ਭਾਪੇਤਿ, ਸੁਮ੍ਭਾਪਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਕਮ੍ਮਭਾਵਪਦਾਨਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਭੂਵਾਦਿਰੁਧਾਦਿ**ਗਣਿਕਰੂਪਾਨਿ।

ਪਚ ਪਾਕੇ। ਪੁਰਿਸੋ ਭਤ੍ਤੰ ਪਚਤਿ। ਨੇਰਯਿਕੇ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਪਾਰਮਿਯੋ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਫਲਾਨਿ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਰਵੋ ਪਨ –

ਞਾਣਯੁਤ੍ਤਵਰੰ ਤਤ੍ਥ, ਦਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਿੰ ਤਿਹੇਤੁਕੰ।
ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨੰ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕੇ ਦੁਵੇਤਿ ਚ –

‘‘ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸਸਙ੍ਖਾਰ-ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਨ ਪਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਚ ਏਵੰ **ਪਚਤਿ**ਪਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਰੂਪਸ੍ਸ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਨ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਾ। ਤੇਪਿਟਕੇ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ‘‘ਕਪ੍ਪੰ ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਯਾਵ ਪਾਪੰ ਨ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਅਪਚ੍ਚਿ ਸੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਅਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੰਯੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ ‘‘ਨਨੁ **ਪਚ ਪਾਕੇ**’ਤਿ ਅਯੰ ਧਾਤੁ ਸਕਮ੍ਮਕੋ, ਤੇਨ ‘ਪਚ੍ਚਤੀ’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਸਤੋ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ‘ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕੇ ਦੁਵੇ’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਥਾ **‘‘ਛਿਦਿ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣੇ, ਭਿਦਿ ਵਿਦਾਰਣੇ**’’ਤਿ ਧਾਤੂਨੰ **ਰੁਧਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ‘‘ਰੁਕ੍ਖੰ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਭਿਤ੍ਤਿੰ ਭਿਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਪਦਾਨੰ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤਿ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੰ ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ‘‘ਉਦਕੰ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਘਟੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਪਦਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਕਾਨਿਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ **ਭੂਵਾਦਿ**ਗਣੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਪਚ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ‘‘ਭਤ੍ਤੰ ਪਚਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਪਦਸ੍ਸ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤਿ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪਪਦਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਕਾਨਿਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਅਥਾਪਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ ‘‘ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਯਥਾ ‘ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਆਸਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’ਤਿ ਚ ‘ਆਸਵੇਹਿ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’ਤਿ ਚ ਏਵੰ **ਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’ਤਿ ਰੂਪਪਦਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ‘ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀ’ਤਿ ਚ ਅਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ‘ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕੇ ਦੁਵੇ, ਅਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪਾਕਾਨਿ ਨ ਪਚ੍ਚਤੀ’ਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੇਨ, ‘‘ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗਾਨੰ ‘‘ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’’ਤਿ ਪਯੋਗੇਨ ਅਸਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’’ਤਿ ਪਦੰ ਕਮ੍ਮਰਹਿਤਕਤ੍ਤੁਵਾਚਕ**ਯ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਹਿਤਕਮ੍ਮਵਾਚਕ**ਯ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਮ੍ਪਿ। ‘‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਰਹਿਤ**ਯ**ਪਚ੍ਚਯਵਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਆਸਵੇਹੀ’’ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੰ ਅਪਾਦਾਨਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਭਵਤਿ। ‘ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ਪਨ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੂ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਹਿਤਕਮ੍ਮਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ‘‘ਆਸਵੇਹੀ’’ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਭਵਤਿ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਭਵਤਿ। ਅਯੰ ਨਯੋ ‘‘ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ਕਤ੍ਤਾਰੰ ਵਦਤਿ, ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਮ੍ਮੰ ਵਦਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਾਰਿਤੇ ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ ਭਤ੍ਤੰ ਪਾਚੇਤਿ ਪਾਚਯਤਿ ਪਾਚਾਪੇਤਿ ਪਾਚਾਪਯਤੀ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਅਨਨ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੇ, ਪਰਿਪਾਚੇਸਿ ਨਾਯਕੋ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਨ ‘‘ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ, ਪਰਿਪਾਚਯਤੀ’’ਤਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਪਚ੍ਚਤੇ, ਭਾਵਪਦੰ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ। ਇਮਾਨਿ **ਭੂਵਾਦਿਦਿਵਾਦਿ**ਗਣਿਕਰੂਪਾਨਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਦ੍ਵਿਗਣਿਕਰੂਪਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੇਗਣਿਕਤ੍ਤੇ ਸੁ ਪਸਵੇ। ਹੇਤੁਫਲੰ ਸਵਤਿ, ਪਸਵਤਿ। **ਸੁ ਸਵਨੇ**। ਸਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣੋਤਿ, ਸੁਣਾਤਿ। **ਸੁ ਹਿੰਸਾਯੰ**। ਯੋਧੋ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਨਾਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਭੂਵਾਦਿਸ੍ਵਾਦਿਕਿਯਾਦਿ**ਗਣਿਕਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਤਥਾ ਹੇਤੁਨਾ ਫਲੰ ਸਵਿਯਜਤਿ, ਉਨ੍ਨਾਦਸਦ੍ਦੋ ਪਥਵੀਉਨ੍ਨਿਯਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੁਯਜਤਿ। ਯੋਧੇਨ ਪਚ੍ਚਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਨਿਯਜਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਕਮ੍ਮਪਦਾਨਿ। ਭਾਵਪਦੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਤੇਗਣਿਕਰੂਪਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਤ੍ਰ ਪਨਾਯੰ ਨਯਵਿਭਾਵਨਾ –

ਭੂਵਾਦਿਰੁਧਾਦਿਕਾ ਧਾਤੂ, **ਸ੍ਵਾਦਿਦਿਵਾਦਿਕ**ਾ ਤਥਾ।
ਰੁਧਾਦਿਕਦਿਵਾਦਿਟ੍ਠਾ, ਭੂਵਾਦਿਕਚੁਰਾਦਿਕਾ॥

ਭੂਵਾਦਿਕਗਹਾਦਿਟ੍ਠਾ, ਭੂਵਾਦਿਸ੍ਵਾਦਿਕਿਯਾਦਿਕਾ।
ਏਵਮਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੇਹਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੁ ਵਿਚਕ੍ਖਣਾ॥

ਇਚ੍ਚੇਵੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਯਥਾਰਹੰ ਏਕਗਣਿਕਦ੍ਵਿਗਣਿਕਤੇਗਣਿਕਵਸੇਨ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਭਾਵਪਦਾਨਿ ਚ ਸਕਾਰਿਤੇਕਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਸਕਾਰਿਤਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਸਕਾਰਿਤਤਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ **ਏਕਕਾਰਿਤਦ੍ਵਿਕਾਰਿਤਪਦਾਨੰ** ਵਚਨੋਕਾਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਵਦਾਮ। **ਸੋ ਅਨ੍ਤਕਮ੍ਮਨਿ**। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਮਾਨੰ ਸਿਯਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯੋਸਿਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਤਾਵ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ **ਮਾਨੰ ਸਿਯਤੀ**ਤਿ ਮਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। **ਕਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯੋਸਿਯਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮੰ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। **ਪਰਿ ਅਵ** ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਹਿ ਇਦੰ ਪਦੰ ਅਕਮ੍ਮਕੰ ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ''ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਇਦ**ਮੇਕੰ ਕਾਰਿਤੰ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦੰ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਪਰਿਅਵ** ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਮਕਭੂਤਸ੍ਸ **ਸੋ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਏਕਕਮ੍ਮਮੇਵ ਸਕਾਰਿਤਪਦੰ ਭਵਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਵਾਪੇਤਿ। ਇਦੰ **ਦ੍ਵਿਕਾਰਿਤੰ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਨ **ਪਰਿ ਅਵ** ਇਚ੍ਚੁਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਮਕਭੂਤਸ੍ਸ **ਸੋ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਯਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੰ ਸਕਾਰਿਤਪਦੰ ਭਵਤਿ। ''ਪਰਿਯੋਸਾਵਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ **ਪਰਿ ਅਵ** ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ **ਸੋ**ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ **ਣਾਪੇ ਣਾਪੇ** ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਯੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸੋ**ਕਾਰਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ **ਯ**ਕਾਰਾਗਮਞ੍ਚ ਅਨੁਬਨ੍ਧ**ਣ**ਕਾਰਲੋਪਞ੍ਚ ਪਠਮਪਚ੍ਚਯੇ **ਪ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰਞ੍ਚ ਦ੍ਵੀਸੁ ਚ ਠਾਨੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਆਹਚ੍ਚਦੇਸਿਤਾਕਾਰੇਨ ਏਕਤੋ ਕਥਯਾਮ – ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਵਾਪੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਪਦੰ ਆਨੇਤਬ੍ਬੰ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਕਰਣਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਵਿਪ੍ਪਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਯਪਦਭੂਤੇਨ **ਸਯੰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੰ ਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੰ ਅਬ੍ਯਯਪਦੰ, **ਸਯੰ**ਸਦ੍ਦਸਦਿਸੰ ਵਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਯਯਪਦੰ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ''ਸਯੰ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਵਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਵਾਚਕੰ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ''ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸੁਨਖੇਹੀ''ਤਿ ਪਦੰ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਯਥਾ ''ਰਾਜਾਨੋ ਚੋਰੰ ਸੁਨਖੇ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਪਰੇ ਜਨੇ ਪਰਿਯੋਸਾਵਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ। ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਦ੍ਵਿਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਦਮਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਨਯੋ ਸੁਖੁਮੋ ਸਾਸਨੇ ਆਦਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਇਦੰ ਪਕਰਣੰ ਕਰਿਮ੍ਹ, ਨ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਮਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ **ਅਕਾਰਿਤਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਿਕਪਦਾਨੰ** ਵਚਨੋਕਾਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਕਥਯਾਮ, ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ?

ਦੁਹਿਕਰਵਹਿਪੁਚ੍ਛਿ, ਯਾਚਿ ਭਿਕ੍ਖਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ।
ਭਣਿਵਦਿਵਚਿਭਾਸਿ, ਸਾਸਿਦਹਿਨਾਥਧਾਤੁ॥

ਰੁਧਿ ਜਿ ਚਿਪਭੁਤੀਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਾ ਧੀਰਾ।
ਪਵਦੁਮਪਿ ਵਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚ॥

ਅਪਾਦਾਨਾਦਿਕੇ ਪੁਬ੍ਬ-ਵਿਧਿਮ੍ਹਾ ਸਹਿਮੇ'ਥ੍ਵੁੰ।
ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਨਨ੍ਤੁਨਾ॥

ਏਤੇ **ਦੁਹਾਦਯੋ** ਧਾਤੂ, ਤਿਕਮ੍ਮਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੁ।
ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧੇ, ਇਤਿ ਆਚਰਿਯਾ'ਬ੍ਰਵ◌ੁੰ॥

ਤਤ੍ਰਿਮਾਨਿ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ – ਗਵ◌ਂ ਪਯੋ ਦੁਹਤਿ ਗੋਪਾਲਕੋ। ਗਾਵ◌ਿ ਖੀਰਂ ਦੁਹਤਿ ਗੋਪਾਲਦਾਰਕੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਯੋ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ''ਯਸੋ ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਯਸੋ''ਤਿ ਪਦਮਿਵ। ਮਨੋਗਣਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਈਦਿਸਮ੍ਪਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਹੋਤਿ ਅਵ੍ਵਾਦਿਸਮ੍ਪਿ। ਇਸ੍ਸਰੋ ਗੋਪਾਲਂ ਗਵ◌ਂ ਪਯੋ ਦੁਹਾਪੇਤਿ। ਗੋਪਾਲੇਨ ਗਾਵ◌ੋ ਖੀਰਂ ਦੁਹਿਤਾ। ਗੋਹਿ ਪਯੋ ਦੁਹਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਾਦਾਨਵ◌ਿਸਯਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਕਭਾਵ◌ੋ ਨਤ੍ਥਿ। ''ਵ◌ਿਸਾਣਤੋ ਗਵ◌ਂ ਦੁਹਂ, ਯਤ੍ਥ ਖੀਰਂ ਨ ਵ◌ਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਪਾਦਾਨਵ◌ਿਸਯਤ੍ਤੇਪਿ ਗਵ◌ਾਵਯਵਭੂਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸਾਣਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਗਵ◌ਂ ਖੀਰਂ ਦੁਹਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਿਕਭਾਵ◌ੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਦੁਹਿਨੋ** ਪਯੋਗੋਯਂ।

ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ ਕਟ੍ਠਮਙ੍ਗਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਕਟਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਚੇ ਜੇ ਸਚ੍ਚਂ ਭਣਸਿ, ਅਦਾਸਿਂ ਤਂ ਕਰੋਮਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਙ੍ਗਾਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕਾਰਣਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਕਟ੍ਠਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਅਙ੍ਗਾਰੇ ਕਤੇ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਟ੍ਠਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕਟਕਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕਾਰਣਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਕਟਕਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਕਟਕੇ ਕਤੇਪਿ ਕਾਰਕਭੂਤਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵ◌ੋ ਨ ਵ◌ਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵ◌ਿਸੇਸਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵ◌ੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਦਾਸਿਂ ਤਂ ਕਰੋਮੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਠਾਨਨ੍ਤਰਦਾਨਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਉਪਰਾਜਂ ਮਹਾਰਾਜਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਿਯ। ਤਤ੍ਥ ''ਇਸ੍ਸਰੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸਂ ਵ◌ਾ ਕਟ੍ਠਮਙ੍ਗਾਰਂ ਕਾਰੇਤਿ। ਤਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਕਟਕਂ ਕਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਤਿਕਮ੍ਮਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤੀ''ਤਿ, ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਕਪ੍ਪਯੋਗੋ।

ਏਤ੍ਥੇਕੇ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ''ਨਨੁ ਚ ਭੋ ਏਤ੍ਥ ਏਕਮੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੇਨਾਯਂ ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਜਭਾਵ◌ਂ ਮਹਾਜਨੇਨ ਕਾਰਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ◌ਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਹਿਤੇ ''ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਜਭਾਵ◌ਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕਾਰਾਪੇਹਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਾਪੇਹਿ, ਮਯਂ ਤਂ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮਤ੍ਥਿਤੋ ਭਵਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਜਭਾਵ◌ਂ ਮਹਾਜਨੇਨ ਕਾਰਯਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ। ਸਾਸਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਾਰਿਤਵ◌ਿਸਯੇ ਕਰਣਵਚਨਂ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥਵ੍ਵੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਕਮ੍ਮਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਾਮ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯਂ** ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਨਿਬ੍ਬਚਨਤ੍ਥਵ◌ਿਭਾਵਨਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਯਂ** ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਇਨ੍ਦਤ੍ਤਂ ਕਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵ◌ਾਰਭਾਵ◌ੇ ਤਂਦ੍ਵ◌ਾਰਿਕੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਨ੍ਦਭਾਵ◌ਂ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਭਾਵ◌ਂ ਕਾਰਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤੇ ਚ ਤਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ **ਕਰ**ਧਾਤੁ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਕੋ, ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਲਦ੍ਧਕਾਰਿਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਕਾਰੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਤਿਕਮ੍ਮਕੇਹਿਯੇਵ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਵ◌ੋਹਾਰਪਥੇ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ।

ਕਟ੍ਠਂ ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਙ੍ਗਾਰਂ ਕਤਂ। ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਕਮ੍ਮਾਰੇਨ ਕਟਕਂ ਕਤਂ, ਦਾਸੀ ਸਾਮਿਕੇਨ ਅਦਾਸਿਂ ਕਤਾ, ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਕਪ੍ਪਯੋਗਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਕਟਕਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਕਰਣਵ◌ਿਸਯਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵ◌ਿਕਮ੍ਮਿਕਭਾਵ◌ੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵ◌ਂ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। **ਕਰੋਤਿ**ਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋਯਂ।

ਵ**ਹਿ**ਆਦੀਨੰ ਪਯੋਗੇ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾ ਰਥੰ ਗਾਮੰ ਵਹਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਰਾਜਾ ਮੰ ਨਾਮੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਾਭਵਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ, ਮਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਗੋਤਮੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਵਿਨਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨੰ ਕਮ੍ਬਲੰ ਯਾਚਤਿ। ਤੇ ਮੰ ਅਸ੍ਸੇ ਅਯਾਚਿਸੁੰ। ਧਨੰ ਤੰ ਤਾਤ ਯਾਚਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਗੰ ਮਣਿੰ ਯਾਚਤਿ। ਨਾਗੋ ਮਣਿੰ ਯਾਚਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਆਯਾਚਿਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਭਗਵਾ। ਤਾਪਸੋ ਕੁਲੰ ਭੋਜਨੰ ਭਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਜੰ ਗਾਮੰ ਨੇਤਿ। ਅਜੋ ਗਾਮੰ ਨੀਤੋ। ਮੁਤ੍ਤੋ ਚਮ੍ਪੇਯਜਕੋ ਨਾਗੋ, ਰਾਜਾਨੰ ਏਤਦਬ੍ਰਵਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਰਾਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਜਤੋ ਕਮ੍ਮੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਤੋ। ਤਥਾ **ਰਾਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਥਿਤਕਮ੍ਮੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਕਮ੍ਮੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਵ ''ਬ੍ਰੂਹਿ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਭਾਵੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਹਾਰਾਜਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ। ਯੰ ਮੰ ਭਣਸਿ ਸਾਰਥਿ। ਯੰ ਮੰ ਵਦਤਿ। ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ। ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਭਾਸਤਿ। ਯੰ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਅਨੁਸਾਸਸਿ। ਸਕਜਾ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਰਾਜਾਨੰ ਓਕ੍ਕਾਕੰ ਪਿਤਾਮਹੰ ਦਹਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੰ ਤੰ ਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਨਾਥਤਿ। ਗਾਵੋ ਵਜੰ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਗੋਪਾਲਕੋ। ਧੁਤ੍ਤੋ ਧੁਤ੍ਤਜਨੰ ਧਨੰ ਜਿਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਮਨੁਤ੍ਤਰੰ ਰਤ੍ਨਵਰੰ ਜਿਨਾਮਾ''ਤਿ **ਪੁਣ੍ਣਕਜਾਤਕਪਾਲ਼ਿ** ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਮਯੰ ਜਨਿਨ੍ਦ ਕਤਰੰ ਰਾਜਾਨੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਰਤ੍ਨਵਰੰ ਜਿਨਾਮਾ''ਤਿ। ਇਟ੍ਠਕਾਯੋ ਪਾਕਾਰੰ ਚਿਨੋਤਿ ਵਡ੍ਢਕੀ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਪੁਚ੍ਛੇਯਜੁੰ ''ਗਨ੍ਧਕੁਟਿੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਰੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਉਪਾਸਕੰ ਮੰ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੂ'ਤਿ ਪਯੋਗੇਸੁ ਕਿੰ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ''ਗਨ੍ਧਕੁਟਿੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਗੁਣਗੁਣੀਨੰ ਵਸੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ''ਸਰਣੰ ਇਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦਲੋਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਮਮ ਸਰਣੰ ਪਰਾਯਣੰ, ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਭਜਾਮਿ ਸੇਵਾਮਿ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਉਪਾਸਕੰ ਮੰ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਮੰ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਾਸਕੰ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ''ਸਕਜਾ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਰਾਜਾਨੰ ਓਕ੍ਕਾਕੰ ਪਿਤਾਮਹੰ ਦਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ **ਦਹ**ਧਾਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ''ਮੰ 'ਉਪਾਸਕੋ ਮੇ ਅਯ'ਨ੍ਤਿ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਅਕਾਰਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਿਕਧਾਤੁਰੂਪਾਨਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ।

ਇਚ੍ਚੇਵਮਮ੍ਹੇਹਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਤ੍ਥੰ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲੰ ਧਾਤੁਯੋ ਚ ਤੰਰੂਪਾਨਿ ਚ ਤਦਨੁਰੂਪੇਹਿ ਨਾਨਾਪਦੇਹਿ ਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਹਿ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ, ਏਵੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਤਾਸੰ ਸਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਤਦੁਭਯਞ੍ਹਿ ਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇਹਿ ਮਹਾਖੀਣਾਸਵੇਹਿ।

ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤਾਪਿ, ਧਾਤੂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਤੋ ਤਤੋ। ਪਯੋਗਤੋਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਹਿ ਧਾਤਵੋ।

ਯੇਨੇਕਤ੍ਥਧਰਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਨਾਥਸ੍ਸ ਪਾਠੇ ਵਰੇ,
ਤੇਨੇਕਤ੍ਥਧਰਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਿਤਾ ਨਾਨੂਪਸਗ੍ਗੇਹਿਵੇ।
ਧਾਤੂਨੰ ਪਨ ਤੇਸਮਤ੍ਥਪਰਮੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੇ,
ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਤਿਯੁਤੇ ਕੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਭਣਤੀਤਿ॥

ਇਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ ਬਜਪ੍ਪਥਗਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ

ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਾਯ ਕਤੇ ਸਦ੍ਦਨੀਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ

ਸਬ੍ਬਗਣੵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਨਾਮ ਏਕੂਨੵੀਸਤਿਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ॥

ਸਹ ਰੂਪੵਿਭਾੵਨਾਯ ਧਾਤੁੵਿਭਾੵਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਾਤੁਮਾਲਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।